T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

DOĞU TÜRKÇESİ KUR'AN TEFSİRİ
(ŞU᾽ARA VE NEML SURELERİ)
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİZİN-TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DURSALİYE ÇAĞLAR

İSTANBUL 2013

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

DOĞU TÜRKÇESİ KUR'AN TEFSİRİ
(ŞU᾽ARA VE NEML SURELERİ)
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİZİN-TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DURSALİYE ÇAĞLAR

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. GÜLŞEN SEYHAN ALIŞIK

İSTANBUL 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Dursaliye ÇAĞLAR'ın "Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Şu'ara ve Neml Sureleri) (İnceleme - Tenkitli Metin - Dizin - Tıpkıbasım)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy~~ çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı Üniversitesi	: Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof.Dr. Gülden SAĞOL YÜKSEKKAYA Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Doç.Dr. Osman Gazi ÖZGÜDENLİ Marmara Üniversitesi	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..01.../..07.../ 2013 tarih ve 2013/12-5 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VIII
ÖZET X
ABSTRACT XI
KISALTMALAR XII
SEMBOLLER VE İŞARETLER XIII
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ XIV
1. İNCELEME 1
1.1. TÜRKÇE KUR'ÂN TERCÜMELERİ 2
1.1.1. Doğu Türkçesi Kur'ân Tercüme ve Tefsirleri 3
1.2. KUR'ÂN TERCÜMELERİNİN BAŞLICA ÇEVİRİ TÜRLERİ 5
1.2.1. Satırarası, Kelime Kelime Tercümeler 5
1.2.2. Tefsirli Tercümeler 5
1.2.3. Tefsirler 5
1.3. DOĞU TÜRKÇESİ KUR'ÂN TEFSİRİ 6
1.3.1. Eserin Türü 6
1.3.2. Eserin Tavsifi 6
1.3.2.1. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Nüshası 6
1.3.2.2. Yusuf Ağa Kütüphanesi Nüshası 7
1.3.3. Eserin Müellifi, Müstensihi, Yazılış Tarihi ve Yeri 8
1.3.4. Eser Üzerinde Yapılan Edisyon Kritik Çalışması 9
1.4.5. Eser Üzerinde Yapılan Çalışmalar 10
1.4. ESERİN DİL ÖZELLİKLERİ 12
1.5. ESERİN FONETİK ÖZELLİKLERİ 14
1.5.1. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ 14
1.5.1.1. Harekelendirme 14
1.5.1.2. Noktalama 14

1.5.1.3. Hemze (ء) 14
1.5.1.4. Şedde 14
1.5.1.5. Bitişik Yazılmış Kelimeler 15
1.5.1.6. Eklerin Yazımı 15
1.5.1.7. ÜNLÜLERİN YAZIMI 15
1.5.1.7.1. /a/ Ünlüsünün Yazımı 15
1.5.1.7.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı 15
1.5.1.7.3. /é/ Kapalı e'nin Yazımı 16
1.5.1.7.4. /ı/, /i/ Ünlülerinin Yazımı 16
1.5.1.7.5. /u/, /ü/, /o/, /ö/ Ünlülerinin Yazımı 16
1.5.1.8. ÜNSÜZLERİN YAZIMI 17
1.5.1.8.1. /b/, /p/ Ünsüzlerinin Yazımı 17
1.5.1.8.2. /c/, /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı 17
1.5.1.8.3. /k/, /g/ Ünsüzlerinin Yazımı 17
1.5.1.8.4. /n̂g/ Ünsüzünün Yazımı 17
1.5.1.8.5. /s/ Ünsüzünün Yazımı 17
1.5.1.8.6. /t/ Ünsüzünün Yazımı 18
1.5.2. ESERİN SES ÖZELLİKLERİ 18
1.5.2.1. ÜNLÜLER 18
1.5.2.1.1. Ünlü Değişmeleri 18
1.5.2.1.2. Ünlü Uyumu 18
1.5.2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu 18
1.5.2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 19
1.5.2.1.2.3. Eklerde, Kelime Kök ve Gövdelerinde Görülen Uyumsuzluk 19
1.5.2.2. ÜNSÜZLER 20
1.5.2.2.1. SES OLAYLARI 20

1.5.2.2.1.1. /b/, /p/, /v/, /f/, /m/ Ünsüzleri Ses Olayları 20
1.5.2.2.1.2. /ç/ Ünsüzü Ses Olayı 21
1.5.2.2.1.3. /t/, /d/ Ünsüzleri Ses Olayları 21
1.5.2.2.1.4. /g/, /k/, /ġ/, /ķ/ Ünsüzleri Ses Olayları 22
1.5.2.2.1.5. /h/, /ḥ/, /ḫ/ Ünsüzleri Ses Olayları 23
1.5.2.2.1.6. /n̂g/ Ünsüzü Ses Olayları 24
1.5.2.2.1.7. /r/ Ünsüzü Ses Olayları 24
1.5.2.2.1.8. Ünsüz Uyumu (Ünsüz benzeşmesi) 24
1.5.2.2.1.9. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi 25
1.5.2.2.1.10. Hece Yutumu (Haploloji) 25
1.5.2.2.1.11. Göçüşme (Metatez) 25
1.5.2.2.1.12. İkizleşme 25
1.5.2.2.1.13. Sedasızlaşma 26
1.5.3. ESERİN YAPI ÖZELLİKLERİ 26
1.5.3.1. İSİM YAPIMI 26
1.5.3.1.1. İsimden isim Yapım Ekleri 26
1.5.3.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri 27
1.5.3.2. FİİL YAPIMI 27
1.5.3.2.1. İsimden Fiil Yapım Ekleri 27
1.5.3.2.2. Fiilden Fiil Yapım Eki 28
1.5.3.3. İSİM ÇEKİMİ 29
1.5.3.3.1. Çokluk Ekleri (لار) 29
1.5.3.3.2. İyelik Ekleri 29
1.5.3.2.3. Hal Ekleri 31

1.5.3.3.3.1. Yalın Hali 31
1.5.3.3.3.2. İlgi Hali Eki (Genetif): +iñg / +ıñg / +nıñg / + niñg (ینک , کیک) 31
1.5.3.3.3.3. Yönelme Hali Eki (Datif): +ġa / +ge / -ḳa / -ke (غه, کا, قه) 31
1.5.3.3.3.4. Belirtme Hali Eki (Akuzatif): +nı / +ni / +n (نی ,ی, ن) 31
1.5.3.3.3.5. Bulunma Hali Eki (Lokatif): +da / +de (دا) 32
1.5.3.3.3.6. Ayrılma Hali Eki (Ablatif): +dın / +din (دین, دن) 32
1.5.3.3.3.7. Eşitlik Hali Eki (Ekvatif Eki): +ça / +çe (جه) 32
1.5.3.3.3.8. Yön Gösterme Eki: +ra / +geri / +ḳarı 32
1.5.3.3.3.9. Araç (vasıta) Hali Eki (İnstrumental) 32
1.5.3.3.4. Karşılaştırma Eki: +raḳ / +rek / +raġ / + reg 33
1.5.3.3.5. Aitlik Eki 33
1.5.3.3.6. Soru Eki: mu / mü 33
1.5.3.4. SIFATLAR 33
1.5.3.4.1. Niteleme Sıfatları 33
1.5.3.4.2. İşaret Sıfatları 33
1.5.3.4.3. Sayı Sıfatları 34
1.5.3.4.3.1. Asıl Sayı Sıfatları 34
1.5.3.4.3.2. Sıra Sayı Sıfatları 34
1.5.3.4.3.3. Diğer Sayı Sıfatları 34
1.5.3.4.4. Soru Sıfatları 34

1.5.3.4.5. Belirsizlik Sıfatları 35
1.5.3.5. ZAMİRLER 35
1.5.3.5.1. Şahıs Zamirleri 35
1.5.3.5.2. İşaret Zamirleri 37
1.5.3.5.3. Dönüşlülük Zamirleri 38
1.5.3.5.4. Soru Zamirleri 38
1.5.3.5.5. Belirsizlik Zamirleri 39
1.5.3.6. ZARFLAR 40
1.5.3.6.1. Durum Zarfları 40
1.5.3.6.2. Yer-Yön Zarfları 40
1.5.3.6.3. Zaman Zarfları 40
1.5.3.6.4. Miktar Zarfları 40
1.5.3.6.5. Soru Zarfları 41
1.5.3.7. EDATLAR 41
1.5.3.7.1. Çekim Edatları 41
1.5.3.7.1.1. Başkalık, Farklılık İfade Eden Çekim Edatları 41
1.5.3.7.1.2. Benzerlik ve Miktar Bildiren Çekim Edatları 41
1.5.3.7.1.3. Yer ve Zaman Bildiren Çekim Edatları 41
1.5.3.7.1.4. Cihet Bildiren Çekim Edatları 41
1.5.3.7.1.5. Birliktelik ve Vasıta Bildiren Çekim Edatları 41
1.5.3.7.1.6. Sebep ve Gaye Bildiren Çekim Edatları 42
1.5.3.7.2. Bağlama Edatları 42
1.5.3.7.2.1. Sıralama Edatları 42

1.5.3.7.2.2. Karşılaştırma Edatları 42
1.5.3.7.2.3. Cümle Başı Edatları 42
1.5.3.7.3. Soru Edatları 43
1.5.3.7.4. Kuvvetlendirme Edatları 43
1.5.3.7.5. Çağırma Hitap Edatları 43
1.5.3.7.6. Cevap Edatları 43
1.5.3.8. FİİL ÇEKİMİ 43
1.5.3.8.1. Bildirme Kipleri 43
1.5.3.8.1.1. Görülen Geçmiş Zaman 43
1.5.3.8.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman 44
1.5.3.8.1.3. Geniş Zaman 45
1.5.3.8.1.4. Şimdiki Zaman 45
1.5.3.8.1.5. Gelecek Zaman 46
1.5.3.8.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri 47
1.5.3.8.2.1. Emir Kipi 47
1.5.3.8.2.2. Şart Kipi 47
1.5.3.8.2.3. İstek Kipi 48
1.5.3.8.2.4. Gereklilik Kipi 48
1.5.3.9. BİRLEŞİK ZAMANLI ÇEKİMLER 48
1.5.3.9.1. Geniş Zamanın Hikâye Birleşik Çekimi 48
1.5.3.9.2. Gelecek Zamanın Hikâye Birleşik Çekimi 49
1.5.3.9.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâye Birleşik Çekimi 49
1.5.3.9.4. Şart Kipinin Hikâye Birleşik Çekimi 49
1.5.3.10. BİRLEŞİK FİİLLER 49
1.5.3.11. BİLDİRME BİÇİMLERİ 50
1.5.3.11.1. Geniş zaman 50
1.5.3.11.2. Görülen Geçmiş Zaman 50

1.5.3.11.3. Bildirme Ekinin Olumsuzu 51
2. METİN (ÇEVİRİYAZI) 52
3. DİZİN 124
3.1. ARAPÇA DUA VE İBARELER DİZİNİ 389
3.2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ 394
3.2.1. ESER ADLARI DİZİNİ 394
3.2.2. KİŞİ ADLARI DİZİNİ 396
3.2.3. PEYGAMBER VE MELEK ADLARI DİZİNİ 401
3.2.4. ALLAH'IN ADLARI VE SIFATLARI DİZİNİ 405
3.2.5. KAVİM VE MİLLET ADLARI DİZİNİ 408
3.2..6. ŞEHİR VE YER ADLARI DİZİNİ 410
4. SONUÇ 413
KAYNAKÇA 414
ÖZGEÇMİŞ 420
TIPKIBASIM I TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ NÜSHASI 421
TIPKIBASIM II YUSUF AĞA KÜTÜPHANESİ NÜSHASI 462

ÖNSÖZ

Türklerin İslâmiyeti kabul etmeleri ile birlikte, yeni dini anlama, dinin gereklerini yerine getirme hususlarında ortaya çıkan belirsizlikler, Kur'an-ı Kerim'in Türkçeye tercüme edilmesi ve tefsir eserlerinin oluşturulmasını gerekli hâle getirmiştir. Türkçe tercüme ve tefsirler, sözlük bilim ve söz dizimi araştırmaları açısından oldukça kıymetli eserlerdir.

Çalışmamız, Türkçe Kur'an Tercümeleri, Kur'an Tercümelerinin Başlıca Çeviri Türleri, Eserin Türü, Eserin Tavsifi, Eserin Müellifi, Müstensihi, Yazılış Tarihi ve Yeri, Eser Üzerinde Yapılan Edisyon Kritik Çalışması, Eser Üzerinde Yapılan Çalışmalar, Eserin Dil Özellikleri bölümlerinden ve Eserin Fonetik ve Morfolojik Özelliklerini ele alan inceleme; Çeviri Yazılı Tenkitli Metin; Dizin kısımlarından oluşmaktadır. Ayrıca çalışmamızın ek kısmında Topkapı nüshası (69a-88b) ile Yusuf Ağa nüshasının (393b-414a) tıpkıbasımı yer almaktadır.

Tezimize konu olan Doğu Türkçesi dönemine ait Kur'ân tefsirinin iki nüshası vardır. Topkapı nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed Bölümü numara 16'da kayıtlıdır. Çalışmamızı bu nüshanın 69a-88b varakları arasındaki Şu^{c}arâ ve Neml sureleri oluşturmaktadır. Yusuf Ağa nüshası ise; Yusuf Ağa Kütüphanesi'nde 42 YU 6624 arşiv numarasında kayıtlıdır. Topkapı nüshasının istinsah tarihi H. 950/M.1543, Yusuf Ağa nüshasının istinsah tarihi H. 951/M1544 olarak tespit edilmiştir. Yazmanının müellifi, müstensihi ve nerede yazıldığı ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

İnceleme kısmında; metin fonetik ve morfolojik açılardan incelenmiştir. Gerekli görülen yerlerde tablo eklenmiştir. İnceleme yapılırken verilen örneklerin metinde geçtiği yerler de belirtilmiştir.

Tenkitli Metin kısmında; Topkapı nüshasının, Yusuf Ağa nüshası ile tenkitli bir karşılaştırması yapılmıştır. İki nüsha arasındaki farklılıklar, eksik ya da fazla kısımlar dipnotta belirtilmiştir. Ayetler Arap harfli olarak, yazmada okunamayan kelimeler ise, yazmadan kopyalanarak metin içerisinde verilmiştir. Varak numaraları [ ], satır numaraları ise ( ) şeklinde gösterilmiştir. Eksik yazıldığını düşünülen kelime veya harfler < > iki ayraç içerisinde gösterilerek tamir edilmiştir.

Dizin kısmında; kelimelerin hangi dile ait olduğu ve metindeki anlamları verilmiş, birden fazla anlamda olan kelimeler iç madde biçiminde numaralandırılarak

belirtilmiştir. Ses değişimine uğramış kelimeler → işareti ile birbirlerine gönderilerek karşılaştırılmıştır.

Tıpkıbasım kısmında; üzerinde çalıştığımız Topkapı nüshası (69a-88b) ile Yusuf Ağa nüshasının (393b-414a) tıpkıbasımı verilmiştir.

Çalışmamızın ortaya çıkmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK'a teşekkürlerimi sunuyorum.

DURSALİYE ÇAĞLAR

İstanbul-2013

ÖZET

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, III. Ahmed Bölümü, numara 16'da kayıtlı olan "Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri"nin, Şeybanîler devrine ait olduğu bilinmektedir. İstinsah tarihi H. 950/ M. 1543 olarak tespit edilmiştir. Her bir varağı 27 satırdan oluşan iki ciltlik bu eser Arap alfabesi ile yazılmıştır.

"Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri"nin Şuᶜarâ (69a-79a) ve Neml sureleri (79a-88b) üzerinde yapılan çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır: İnceleme, Tenkitli Metin, Dizin ve Tıpkıbasım.

"İnceleme" bölümünde Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri'nin tavsifi, müstensihi, yazılış tarihi ve yeri, yazmanın fiziki özellikleri ile eser üzerinde yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Eser hakkında verilen bu genel bilgilerin yanı sıra eserin fonetik ve morfolojik özellikleri üzerinde durulmuştur.

"Tenkitli Metin" bölümünde Topkapı nüshası ile Yusuf Ağa nüshası tenkitli metin olarak çeviri yazıya aktarılmıştır.

"Dizin" bölümünde ise kelimelerin hangi dile ait olduğu ve metindeki anlamları verilerek, ses değişimine uğramış kelimeler karşılaştırılmıştır.

"Tıpkıbasım" bölümünde üzerinde çalıştığımız Topkapı nüshası (69a-88b) ile Yusuf Ağa nüshasının tıpkıbasımı (393b-414a) verilmiştir.

Kur'an tercüme ve tefsirleri sözlükçülük ya da söz dizimi açısından önemlidir. Çalıştığımız eser ise yer yer kelime kelime tercüme özelliği, yer yer de kıssa ve rivayetlerden oluşan tercüme niteliği taşımaktadır. Bu özellikleriyle hem sözlükçülük ve söz varlığı hem de söz dizimi açısından Türk dili için oldukça kıymetli bir eserdir.

ANAHTAR KELİMELER: Kur'an, Tefsir, Doğu Türkçesi, Şuᶜarā suresi, Neml suresi

ABSTRACT

It is known that "Tafsir of Quran in Eastern Turkish" which is registered to Topkapı Palace Museum, Library of Ahmed III, number 16 is a manuscript from Shaybanids period. The time of facsimile is determined as 950 (AH)/ 1543 (AD). Each leaf of the manuscript has 27 lines and it's written in Arabic letters.

The study of "Tafsir of Quran in Eastern Turkish" on Surat Ash-Shu'ara (69-79) and Sura Al-Naml (79-88) have four sections: Analysis, commentary text, index and facsimile.

In the section of "Analysis", there are the characterization of "Tafsir of Quran in Eastern Turkish", the copyist of the manuscript, its date and place of writing and the physical features of the manuscript. In addition to those characteristics of the manuscript, its phonetic and morphologic features are analyzed too.

In the section of "Commentary Text", there is a comparison between the transcriptions of two copies of the manuscript, Topkapı copy and Yusuf Ağa copy.

In "Index" section, there are the words and their meanings with the information of the languages which the words belong to. The words which changed phonetically are also stated with comparison.

In "Facsimile" section, there is the facsimile (393a-414b) of the Topkapı copy and the Yusuf Ağa copy of the manuscript which we studied on in this thesis.

Translations of Quran and tafsirs of Quran have an important role in lexicography and syntax. The manuscript which we studied on has partly the characteristics of a literally translation and partly the characteristics of the translation with some parables and stories. Hence, it's a very valuable work for both syntax and the Turkish language.

KEYWORDS: Quran, Tafsir, Eastern Turkish, Surat ash-Shu'ara, Sura al-Naml.

KISALTMALAR

a	Yazmada yaprağın ön yüzü
Ar.	Arapça
b	Yazmada yaprağın arka yüzü
C.	Cilt
çev.	Çeviren
Çin.	Çince
d	Derkenar
Enst.	Enstitü
Far.	Farsça
H.	Hicrî
Hz.	Hazret
hzl.	Hazırlayan
JASSS	The Journal of Academic Social Science Studies
Moğ.	Moğolca
s.	Sayfa
S.	Sayı
Soğ.	Soğdça
T.	Türkçe
TDAY	Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDED	Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
TS	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
Üni.	Üniversite
V	Ünlüleri gösterir
YA	Yusuf Ağa Kütüphanesi Nüshası
yay.	Yayınlayan
M.	Miladî

SEMBOLLER VE İŞARETLER

-	Fiil kök ve gövdelerini gösterir.
∅	Düşen veya eriyen ses ya da ses birliğini gösterir.
( )	Tenkitli metin bölümünde yazmadaki satır numaralarını gösterir.
	Dizin bölümünde kelimelerin orijinal dilindeki biçimlerini gösterir.
*	Tespit edilememiş, nazarî biçimi gösterir.
[ ]	Yazmadaki varak numaralarını gösterir.
+	İsim kök ve gövdelerini gösterir.
<	Bu biçimden gelir.
< >	Yazmada onarılan ya da eklenilen kısmı gösterir.
>	Bu biçime gider.
→	Bakınız.
▪	Deyim ve kalıplaşmış ifadeleri gösterir.

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	a, e, ā	ص	ṣ
آ	ā	ض	ż
او	o, ö, u, ü	ط	ṭ
ایـ	é, ı, i	ظ	ẓ
ب	b, p	ع	ᶜ
پ	p	غ	ġ
ت	t	ف	f
ث	s̱	ق	ḳ
ج	c, ç	ك	k, g
ح	ḥ	ل	l
خ	ḫ	م	m
د	d	ن	n
ذ	ẕ	نك	n̂g
ر	r	ه	h, a, e
ز	z	و	o, ö, u, ü, ū, ō, v
ژ	j	ى	é, ı, i, ī, ī̇, y
س	s	ء	’
ش	ş	اخو-	ḫ^{v}ā-

1. İNCELEME

1.1. TÜRKÇE KUR'ÂN TERCÜMELERİ

Türkler Karahanlılar zamanında, Satuk Buğra Han döneminde İslâm dinine girmişlerdir. Bu geçişten sonra Türk dili ve edebiyatında birçok yenilik meydana gelmiştir. İslâm dinin kitabı olan Kur'ân'ı kutsal saymışlardır. Sonrasında Kur'ân'ı daha iyi anlayabilmek için Türkçeye çevirme ihtiyacı doğmuştur.[1]

Kur'ân'ın Farsçaya ilk tercümesi ise Samanîler devrinde (875-999), hükümdar Samanî Mansur b. Nûh (961-976)'un emri üzerine Buhara'da yapılmıştır. Eser hazırlanırken Taberî'nin Kur'ân Tefsiri esas alınmıştır. Bu metin herhangi bir ek açıklamaya yer vermeksizin kelime kelime yapılan bir tercümedir.[2] İlk Türkçe Kur'ân tercümesinin ne zaman, nerede ve kim tarafından yazıldığı bilinmemekle birlikte farklı yorumlar da mevcuttur.

Zeki Velidî Togan, Kur'ân'ın Türkçeye tercümesinin, Farsçaya tercümesi ile aynı zamanda, belki de aynı komisyonun Türk üyeleri tarafından yapılmış olabileceğini düşünmektedir. Togan bu düşüncesini de Kur'ân'ın Farsçaya tercümesi sırasında Samanîler devrinde Türkçe konuşulan İsbicab ve Mebus şehirlerinden gelen iki âlimin komisyonda olmasına bağlamaktadır.[3] Yine Togan'a göre ilk Türkçe Kur'ân çevirisi satırarası kelime kelime yapılmıştır ve Taberî tefsirindeki Farsça çeviriye dayanmaktadır.[4]

Fuad Köprülü, Kur'ân'ın ilk Türkçe tercümesinin XI. yüzyılın ilk yarısında yapıldığını belirtmektedir.[5] Abdülkadir İnan'a göre ise Kur'ân'ın Türkçeye tercümesi, Farsçaya tercümesinden yaklaşık bir asır sonra, yani XI. yüzyılın ilk yarısında yapılmış olmalıdır.[6]

---

1 Ahmet Topaloğlu, *Muhammed Bin Hamza, XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış "Satır-Arası" Kur'an Tercümesi: Giriş ve Metin. I*, Kültür Bakanlığı Yay., İstanbul 1976, s. 1.

2 Aysu Ata, *Karahanlı Türkçesi-Türkçe İlk Kur'an Tercümesi*, TDK Yay., Ankara 2004, s. 9.

3 Zeki Velidî Togan, "Londra ve Tahran'daki İslami Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, III, 1959-1960 (1960), s. 135.

4 Zeki Velidî Togan, "Londra ve Tahran'daki İslami Yazmalardan Bazılarına Dair", s. 135.

5 M. Fuad köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, hzl. Orhan Köprülü, Akçağ Yay., Ankara 2009, s. 188.

6 Abdülkadir İnan, *Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Tercemeleri Üzerine Bir İnceleme*, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 1961, s. 8.

Kur'ân'ın Türkçeye ilk çevirisi ve çevirilerinin tarihi ve içeriği hakkında elimizde kesin bir kayıt bulunmamaktadır.[7] Dil çalışmaları açısından önemli olan Kur'ân'ın Türkçe çevirileri ve tefsirleri üzerinde yapılan çalışmaları Gülden Sağol'un yazısında görmek mümkündür. [8]

1.1.1. Doğu Türkçesi Kur'ân Tercüme ve Tefsirleri

Doğu Türkçesine yapılan çevirilen Kur'ân tercüme ve tefsirlerinin sadece altısı hakkında bilgimiz vardır. Bu eserlerin dördü satırarası tercümedir, ikisi ise tefsirli tercümedir.

1. Bilinen en eski Kur'ân tercümesi, Muḥammed ibn Hācī Devletşāh tarafından 1333-1334 yıllarında yazılmıştır. Eser, İl-Ḫānī Ebū Saᶜīd hükümranlığı döneminde (1317-1336) yazılmıştır. Türk İslam Eserleri Müzesi'nde bulunan bu yazma, her sayfası 9 satırlık 902 sayfadan oluşmaktadır. Satırası bir tercüme olan bu eserde Türkçe kelimeler Arapça kelimelerin altına gelecek şekilde kırmızı mürekkep ile daha küçük harflerle yazılmıştır. Tercümede çok az Arapça ve Farsça kelime vardır.[9] Eser üzerinde Abdullah Kök[10] ve Suat Ünlü'nün[11]doktora çalışmaları bulunmaktadır.

2. Manchester (İngiltere)'de John Rylands Kitaplığı'nda Arapça Yazmalar 25-38' de bulunan 1145 sayfalık (14 cilt) Rylands nüshasıdır. Eserde Arapça ve Türkçe metin arasında Farsça metin de yer almaktadır. Arapça metin sülüs ile, tercüme ise nesih ile yazılmıştır. Yazmanın yarısından fazlası eksiktir. Fakat bu metinler birbiri ile uyumlu değildir. Yazmadaki bu üç metin arasındaki farklar Türkçe tercümenin Arapça ya da Farsça metne bakılmaksızın yapıldığını göstermektedir.[12]

---

7 Gülden Sağol, "Kur'an'ın Türkçe Tercüme ve Tefsirleri Üzerinde Yapılan Çalışmalar", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 8, İstanbul 1997, s. 379.

8 Gülden Sağol "Kur'an'ın Türkçe Tercüme ve Tefsirleri Üzerinde Yapılan Çalışmalar", s. 379-396.

9 János Eckmann, "Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri", çev. Ekrem Ural, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XXI, 1973 (1975), s. 17.

10 Abdullah Kök, *Karahanlı Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi Giriş-Metin-İnceleme-Dizin*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004, 757 sayfa.

11 Suat Ünlü, *Karahanlı Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi Giriş-Metin-İnceleme-Dizin*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004, 818 sayfa.

12 János Eckmann, "Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri", s. 18, 19.

3. Taşkent'teki Özbek İlimler Akademisi Kitaplığı'nda bulunan eser, Doğu Türkçesi tercümeli bir el yazmasıdır. Satırarası Kur'ân tercümesi olan bu eser 270 varaktan oluşur, eserde eksik metinler vardır. Karahanlı Türkçesi ile oluşan eserde tefsir bulunmamaktadır. Bu eser üzerinde A. A. Semenov[13] çalışmıştır. [14]

4. Diğer bir satırarası Kur'ân tercümesi, Süleymaniye Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa Camii Koleksiyonu numara 2'de kayıtlı bulunan eserdir. Her sayfasında 9 satır bulunan eser, 588 sayfadır. Türkçe kelimeler siyah mürekkeple Arapça kelimelerin altına yazılmıştır. Harezm Türkçesi ile yazılmış eserin kim tarafından, nerede yazıldığı bilinmemektedir. Kur'ân tercümesi üzerinde Gülden Sağol[15] tarafından hazırlanmış bir doktora tezi bulunmaktadır.[16]

5. Özbekistan'da ilk kez ortaya çıkarılan Leningrad'daki Asya Halkları Enstitüsü'nde bulunan tercüme, ilk Kur'ân tefsiridir. "Anonim Tefsir" olarak da bilinmektedir. İstinsah yeri ve tarihi bilinmeyen yazma W. Barthold'a göre Maveraünehir'de, Abdulkadir İnan'a göre Harezm'de, Fuad Köprülü'ye göre Timur devrinde istinsah edilmiştir.

Tefsirli tercüme olan bu eserde, kelimesi kelimesine tercümeler Karahanlı Türkçesi özelliği taşımaktadır. Surelerdeki tefsirler ve hikâyeler Kıpçak, Oğuz ve Çağatay Türkçesi unsurları bulunan Harezm Türkçesi ile yazılmıştır.[17] Bu tefsirli çeviri üzerinde A.K. Borovkov'un sözlük çalışması[18], bu sözlük çalışmasının Türkçeye çevirisi[19], Halil İbrahim Usta'nın yüksek lisans tezi[20] mevcuttur.

---

13 Akademeii Nauk Uzbekskoj SSR, C. IV, Taşkent 1957, No. 2854, Demirbaş No.: 2008.

14 János Eckmann, "Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri", s. 20.

15 Gülden Sağol, *Harezm Türkçesi Satır Arası Kur'ân Tercümesi: Giriş-Metin-Sözlük I-II*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1993.

16 János Eckmann, "Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri", s. 21.

17 János Eckmann, "Kur'an'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri", s. 21.

18 A. K. Borovkov, *Leksika Sdresneaziatskogo Tefsira XII-XIII vv.,* Moskova, 1963.

19 Halil İbrahim Usta, Ebulfez Amanoğlu, *Orta Asyada Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII-XIII. yüzyıllar),* TDK Yay., Ankara 2002.

20 Halil İbrahim Usta, XIII. *Yüzyıl Doğu Türkçesi ile yazılmış Anonim Kur'an Tefsirinin Söz ve Şekil Varlığı*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1989.

6. Diğer bir tefsirli tercüme ise Maveraünnehir'de yazılmış eserdir. Bu tefsirin bilinen iki yazması vardır. Biri İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Kitaplığı no. 16'da, diğeri ise Konya, Yusuf Ağa Müzesi no. 6624/921'de kayıtlıdır. Çalışmamız Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasının Şu^{c}arā (69^{a}-79^{a}) ve Neml Sureleri (79^{a}-88^{b}), Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasının ise Şu^{c}arā (393^{b}- 404^{b}), Neml Sureleri'ni (404^{b}-414^{a}) içermektedir.

1.2. KUR'ÂN TERCÜMELERİNİN BAŞLICA ÇEVİRİ TÜRLERİ

1.2.1. Satırarası, Kelime Kelime Tercümeler

Orijinal metnin satır aralarına yapılan tercümelerdir. Türkçe kelimeler daha küçük harflerle Arapça kelimelerin arasında yer almaktadır. Bu tercümelerde, Türkçe söz dizimine uyulmadan orijinal dildeki kelime ibarelere bire bir örnek verilmektedir. Kelimesi kelimesine tercüme olduğu için sözlükçülük açısından oldukça önemlidir.

János Eckmann satırarası çevirilerin Farsçadan esinlenerek yapıldığını şu şekilde belirtir: "Türk çevirmeni bu usulü Farsça çeviriden öğrenmiştir. Nitekim Rylands nüshasında bunun böyle olduğunu açıkça gösteren örnekler çoktur."[21]

1.2.2. Tefsirli Tercümeler

Surelerin nüzul sebeplerini açıklayan, küçük parçalar ve hikâyeler ile genişletilen tefsirlerdir. Ayetlere kelime kelime karşılık verilir. Bu yönüyle sözlükçülük açısından kayda değerdir.

1.2.3. Tefsirler

Ayetleri kelime kelime açıklamak yerine ayetlerin tamamı üzerinden uzunca bir tefsir yapılarak meydana getirilir. Türkçe söz dizimi açısından önemli eserlerdir.[22]

---

[21] János Eckmann, "Doğu Türkçesinde Bir Kur'an Çevirisi (Rylands Nüshası)", TDAY Belleten 1967 (1968), s. 52.

[22] Gülden Sağol. "An Inter-linear Translation of the Qur'an Into Khwarazm Turkish: Introduction and Text, I", Sources of Oriental Languages and Literatures 21, Turkish Sources XIX, Harvard University The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, 1993, XXIV-XXV, s. 5.

1.3. DOĞU TÜRKÇESİ KUR'ÂN TEFSİRİ

1.3.1. Eserin Türü

Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri adıyla incelediğimiz eserimiz hem kelime kelime tercüme yapılması, hem de hikâye ve rivayetleri içermesi bakımından Kur'ân tercüme ve tefsiri niteliğindedir.

1.3.2. Eserin Tavsifi

XVI. yüzyılın ilk yarısında Şeybanîler döneminde meydana getirilen Kur'ân tercüme ve tefsirinin iki nüshası bulunmaktadır.[23]

1.3.2.1. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Nüshası

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed Bölümü numara 16'da kayıtlıdır. Her sayfası 27 satırdan oluşan, 308 varaklık iki ciltten meydana gelmektedir. Cildi miklep, şemse ve köşelikli kahverengi deridir. Yer yer derkenarlar vardır.

İlk cilt; aharlı krem rengi kâğıt üzerine talik ile yazılmıştır. 400 mm boyunda, 425 mm enindedir. Serlevhası tezhipli olan eserde cetveller yaldızlıdır. Fatiha suresi (1) ile başlayan bu cilt Kehf suresi (18) ile bitmektedir.

İkinci cilt; ilk ciltte olduğu gibi aharlı krem rengi kâğıt üzerine talik ile yazılmıştır. 460 mm boyunda, 425 mm enindedir. Meryem suresi (19) ile başlayıp, Nās suresi ile bitmektedir.[24]

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında ayetlerin üstü genellikle kırmızı mürekkeple çizilmiştir. Bunun yanı sıra ayetlerin üstünün çizilmediği yerler de mevcuttur. Sure adları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Yazmada toplamda 27 derkenar yazısı vardır, bunlardan bir tanesi kırmızı mürekkeple yazılmış *"secde"* belirtecidir.

---

[23] János Eckmann, "Doğu Türkçesinde Bir Kur'an Çevirisi (Rylands Nüshası)", *TDAY Belleten* 1967 (1968), s. 53.

[24] Fehmi Edhem Karatay, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Katalogu, c. I, Din, Tarih, Bilimler, no. 1-1985, Topkapı Sarayı Müzesi Yayınları No. 11, İstanbul 1961, s. 6,7, No. 18, 19.

Yazmanın her *"b"* varağının sol alt kısmında, *"a"* varağının ilk kelimesi yer almaktadır. Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında bu husus söz konusu değildir.

Yazmanın zahriye sayfasında iki adet temellük kaydı bulunmaktadır. İlki Amasya müftüsüne, ikincisi ise Mahmud b. Mehmed er-Râfî'ye aittir. 10 beyitlik Hikmet ile en üstte bir ayet yazılıdır. Kütüphane mührü altında "*Ḥikmet-i Ḫᵛāce Aḥmed-i Yesevīᶜaleyhi's-selātü ve'r-rıḍvān*" kaydı vardır.

Yazmanın 1ᵇ ve 308ᵇ varaklarında içerisinde *"Vaḳf-ı Sulṭān Aḥmed Ḫān bin Ġāzī Sulṭān Meḥmed Ḫān"* ibaresi bulunan III. Ahmed'in mührü yer almaktadır. Bu mühür bize yazmanın Sultan III. Ahmed döneminde, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ne getirildiğini göstermektedir.

III. Ahmed mührü dışında 1a varağında farklı bir mühür daha vardır. Aᶜrâf suresi 43. ayetinin اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذي هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلٰا اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ *"Elḥamdü lillahi'lleẕi hedānnā li-haẕā ve mā künnā li-nehtediye levlā en hedānnāllah"* kısmını içeren bu ibarenin meali, *"Hamd olsun bizi buna eriştiren Allah'a. O bize doğru yolu göstermeseydi, bizim kendiliğimizden bunun yolunu bulmamız mümkün değildi.*" şeklindedir.[25]

1.3.2.2. Yusuf Ağa Kütüphanesi Nüshası

Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshası, Yusuf Ağa Kütüphanesi'nde 42 YU 6624 arşiv numarasında, "Türkçe, Uygurca ve Çağatay Tefsiri" adıyla kayıtlıdır. Sırtı meşin, bez kaplı, şirazelidir. Cildin ortaları ve köşeleri lacivert zemin üzerine 1b başlığı tezhipli, sayfa kenarları yaldızlı çerçevelidir.

Her biri 29 satırdan oluşan iki ciltlik Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshası toplamda 653 varak, 1304 sayfadır. İlk cilt 365 mm boyunda ve 248 mm enindedir, İkinci cilt ise 326 mm boyunda ve 154 mm enindedir.

[25] Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Kur'ân-ı Kerîm ve Yüce Meâli*, Huzur Yay., İstanbul, s. 154.

Nesih yazı türünde yazılmış Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında ayetlerin üstü genellikle kırmızı mürekkeple çizilmiştir. Ayetlerin üstünün çizilmediği yerler de mevcuttur. (396b/07, 397a/20, 399a/22, 399a/24, 400a/15, 400b/10, 402a/23, 404a/04, 407a/15…) Bunun yanı sıra ayet olmadığı hâlde üstü kırmızı mürekkeple çizilmiş ve sadece bir yerde geçen *māl* (399a/03) kelimesi de mevcuttur. Yazmada sure isimleri düzensiz olarak bazen belirtilmiş, bazen de belirtilmemiştir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasının aksine sadece 3 yerde derkenar yazısı bulunmaktadır (403b/13, 410b/26), bunlardan bir tanesi siyah mürekkeple yazılmış *"secde"* (407b/13) belirtecidir.

Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasının ilk yüz sayfası üzerinde çalışma yapan Hamza Zülfikar, nüshanın sayfa başlarının yağmurdan etkilendiğini ancak yazıya zarar gelmediğini, son iki sayfasının biraz tahrip olduğunu belirtir. Bu nüsha Sadreddin-i Konevî Kütüphanesi'nden 1962 yılında Konya Yusuf Ağa Müzesi'ne nakledilmiştir.[26]

Nüshanın kütüphane görevlisi tarafından tutulmuş notları şöyledir*: "Tefsīr, Türkçe üçün ḳıymetli bir me'ḫaẕ olabilir."…"Bu kitāb vaḳtiyle Ḳonya'da Ṣadreddin-i Ḳonevī Türbesi'nde iken 10 Mart 1926 tārīḫinde Yusūf Aġa Kütüpḫānesi'ne naḳl olunmuş ve tārīḫ yaᶜnī 1 Mart 1931 Ḳonya Müzesi'ne naḳl idilmiştir."…"Tefsīr-i Kebīrlerin bir cildi Müftī-zāde'ye verildi. Bizim zimmetimizde üç cild Tefsīr-i Kebīr vardır."*[27]

1.3.3. Eserin Müellifi, Müstensihi, Yazılış Tarihi ve Yeri

Her iki nüshanın da sonunda istinsah tarihleri yer almasına karşın eserin müellifi ve müstensihi hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasının ilk yüz sayfası üzerinde çalışma yapan Hamza Zülfikar, eserin yazarının Ubeydullah Han olabileceğini belirtir. Nüshayı ilk kez Abdulkadir İnan bilim dünyasına tanıtmıştır. İnan eserde üç yerde geçen "Şeyh Ubeydullah kaddese allahu sirrehü" sözünden dolayı

[26] Hamza Zülfikar, "Çağatayca Bir Kur'an Tefsiri", *Türkoloji Dergisi*, VI/1 (1974), s. 175.
[27] Yusuf Ağa nüshası temellük kaydı.

eserin müellifinin Ubeydullah Han (H.893/M.1488-M.1539) olduğunu ya da onun teşvikiyle yazılmış olduğunu belirtir.[28]

Topkapı Sarayı Müzsi Kütüphanesi nüshasının istinsah tarihi H. 950/M. 1543 olarak belirtilmiştir. Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshası 20 Rebiülevvel 951/ M. 1544 tarihinde tamamlanmıştır.

Hem Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında hem de Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında eserin nerede yazıldığına dair herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. XVI. yüzyılda siyasî ve ve kültürel çalışmalar sonucunda Buhara, Herat ve Semerkant gibi şehirlerin önemli kültür merkezleri oldukları bilinmektedir. Şeybanlılar döneminden kalan Doğu Türkçesi Kur'ân tefsiri bu üç şehirden birinde yazılmış olabilir. Hamza Zülfikar eserin muhtemelen Herat'ta yazıldığını belirtir.[29]

1.3.4. Eser Üzerinde Yapılan Edisyon Kritik Çalışması

Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri'nin Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi ile Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshalarında bulunan Şuʿarā ve Neml sureleri incelenerek mukayese edilmiştir. H. 950 yılında tamamlanmış Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshası ile H. 951 yılında tamamlanmış Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshası arasında 337 yerde farklı yazım tespit edilmiştir.

Yapılan edisyon kritik çalışma sonucunda;

Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında hareke ve nokta yazımında Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasına göre daha az olduğu görülmektedir. Muhtelif kelimelerin yazılışında noktaların yaygın olarak kullanıldığı Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshası esas alınmıştır.

Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında bulunduğu halde yazılmamış birçok kelime grubu ve satır vardır. Aynı şekilde birkaç yerde de Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında bulunmayan

[28] Abdülkadir İnan, "Şeybanlı Özbekler Çağına Ait Bir Çağatayca Kur'an Tefsiri", TDAY Belleten 1962, s. 61.
[29] Hamza Zülfikar, "Çağatayca Bir Kur'an Tefsiri", s. 177.

satırlar mevcuttur. Bu farklılıklar ya da eksiklikler tenkitli metin kısmında dipnotta belirtilmişitir.

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında hatalı yazım nedeniyle üstü çizilmiş pek çok ek, kelime ve kelime grubu bulunmaktadır. Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında ise üstü çizili yazımlar nadirdir.

Her iki nüshada söz varlığı açısından farklılıklar bulunmaktadır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında kullanılan "Teᶜālā" kelimesi Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında kullanılırken Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında ya hiç kullanılmamıştır, ya da farklı bir kelime ile karşılanmıştır: TS Ḥaḳ Subḥāne ve Teᶜālā (74a/21): YA Ḥaḳ Subḥāne (399a/18), TS Ḥaḳ Teᶜālā (73b/01): YA Ḥaḳ (398a/23), TS Teñgri Teᶜālā ḳudreti-ġa (73a/01): YA ilāhī ḳudreti-ġa (397b/22)

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasında ve Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında "ᶜaleyhi's-selām" ibaresinin yazımı değişkenlik göstermektedir. TS Yaᶜḳūb (70a/12): YA Yaᶜḳūb ᶜaleyhi's-selām (394b/28), TS Mūsā (70b/10): YA Mūsā ᶜaleyhi's-selām (395a/26), TS İbrāhīm ᶜaleyhi's-selām (73a/11): YA İbrāhīm (378a/05). "ᶜaleyhi's-selām" ibaresinin hiç yazılmadığı yerlerin yanı sıra Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasında "ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām"şeklinde kısaltılarak yazıldığı pek çok yer bulunmaktadır.

Eklerdeki "ḳ/ġ" kullanımı her iki nüshada da farklıdır: TS silāḥ-lıġ-durlar (72a/13): YA silāḥ-lıḳ-durlar (397a/03), TS susamaḳlıġ (73b/03): YA susamaġlıġ (398a/25), TS rüsvālıḳ (74a/08): YA rüsvālıġ (399a/03).

1.4.5. Eser Üzerinde Yapılan Çalışmalar

Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri üzerinde pek fazla çalışma bulunmamaktadır. Eserin Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshası üzerinde Hamza Zülfikar'ın doktora tezi[30], Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshası "Hac ve Enbiya sureleri" üzerinde İbrahim

[30] Hamza Zülfikar, *Çağatayca Kur'ân Tefsiri, Dilbilgisi İncelemesi-Metin-Dizin*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Doktora Tezi, Ankara 1970.

Taş'ın yüksek lisans tezi[31] ve Emine Temel'in "Nur ve Furkan sureleri" üzerinde yüksek lisans tezi[32] bulunmaktadır.

Yazmanın Konya nüshasını ilk defa bilim dünyasına tanıtan, "Şeybanlı Özbekler Çağına Ait Bir Çağatayca Kuran Tefsiri"[33] adlı çalışmasıyla Abdülkadir İnan'dır. Bu çalışma, Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri'nin müstensihi, yazıldığı yer ile ilgili görüşleri içermektedir. İnan'ın çalışması, Bakara suresinin ilk 20 ayetine, Fatiha suresinin Arap harfli metnine ve Ashab-ı Kehf kıssasının bir kısmına yer vermaktedir.

Yazmanın Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi nüshasını bilim dünyasına "Doğu Türkçesinde Bir Kur'ân Çevirisi"[34] adlı çalışmasıyla János Eckmann tanıtmıştır. J. Eckmann bu çalışmasında, tefsirin Topkapı Sarayı Müzesi ile Mevlana Müzesi Kitaplıklarında bulunan iki yazma nüshasının yazılış tarihi ve fizikî özellikleri, eserin dili ve hangi tefsir türüne ait olduğu belirtilmektedir.

J. Eckmann'ın "Kur'ân'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri"[35] adlı çalışması, "Doğu Türkçesinde Bir Kur'ân Çevirisi" çalışmasıyla paralel bilgiler içermektedir.

"Çağatayca Bir Kuran Tefsiri"[36] adlı çalışması ile Hamza Zülfikar eserin her iki nüshasının özelliklerine, nüshaların yazıldığı yer ve zamana yer vermektedir. Ayrıca eserin imla ve ses özelliklerini ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, Kur'ân çevirilerinin sözlükçülük bakımından önemi belirtilmiştir.

Eserin söz varlığı üzerinde İbrahim Taş'ın[37] "Şeybānīler Dönemi Çağatayca Ḳur'ān Tefsiri'nin Sözvarlığı Üzerine Notlar" adlı çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmada eserin nüshaları, bu nüshaların müstensihleri, yazılış tarihleri ve yerleri

---

31 İbrahim Taş, *Çağatayca Kur'ân Tefsiri 21a-41b (Giriş-Metin-Dizin),* Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001.

32 Emine Temel, *Doğu Türkçesi Kur'an Tefsiri (Nur ve Furkan Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin Tıpkıbasım),* Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.

33 Abdülkadir İnan, "Şeybanlı Özbekler Çağına Ait Bir Kur'ân Tefsiri", s. 61-66.

34 János Eckmann, "Doğu Türkçesinde Bir Kur'ân Çevirisi (Rylands Nüshası)", *TDAY-Belleten* (1968), s. 53.

35 János Eckmann "Kur'ân'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri", s. 22.

36 Hamza Zülfikar, "Çağatayca Bir Kur'ân Tefsiri", s. 174-195.

37 İbrahim Taş, "Şeybānīler Dönemi Çağatayca Ḳur'ān Tefsiri'nin Sözvarlığı Üzerine Notlar", International Journal of Central Asian Studies, Vol. 14, 2010, s. 33-71.

hakkında bilgi verilmektedir. Taş daha önce hazırladığı yüksek lisans tezini esas alarak bu çalışmasında eserin söz varlığı üzerinde durmaktadır.

1.4. ESERİN DİL ÖZELLİKLERİ

János Eckmann, Şeybanîler devrinde kaldığı bilinen Doğu Türkçesi Kur'ân Tesiri'nin dilinin Çağatayca olduğunu, ancak ayetlerin kelime kelime çevirilerinin dilinin daha eski Doğu Türkçesi Kur'ân çevirilerinin dilinin tesiri altında olduğunu belirtmektedir.[38] Abdulkadir İnan ise, eserin dilinin Özbekler döneminde sadeleşmeye başlayan yazı dilinden çok Çağataylılar devrinde meydana gelen ağdalı ve edebî bir dili yansıttığını ileri sürmektedir.[39]

Şuʿarā ve Neml sureleri üzerinde yaptığımız bu çalışmada hem Topkapı hem de Yusuf Ağa nüshalarında rivayet ve kıssaların yer aldığı bölümler Türkçe söz dizimi açısından oldukça önemlidir. Bu bölümlerde Türkçe söz dizimine dikkat edilmiştir. Ayetlerin birebir karşılıklarının yazıldığı bölümlerde kelime kelime çeviri yapılmıştır. Bu bölümlerde Arapça ve Farsça gibi yabancı kökenli kelimelerin etkisi daha fazladır.

Doğu Türkçesine ait çalışmamızda bulunan belli başlı fonetik ve morfolojik özellikler şunlardır:

1. Zamir n'sinin kullanılmaması: éligige (83b/04), evvelide (85a/21), müşriklerige (73a/06), naṣīḥatidin (76b/15), oġlanlarıdın (80a/25).
2. İlk hecede e > é değişimi: berk > bérk (75b/02), beş > béş (70b/14), beyik > béyik (71b/11), çerik > çérik (81a/13), dev > dév+ler (78b/02), etek > étek+ini (84b/11), yetmiş > yétmiş (71a/15).
3. Eski Türkçedeki *-d-/-d*, Karahanlı ve Harezm Türkçesinde *-ḍ-/-ḍ*, Çağatay Türkçesinde *-y-/-y*'ye dönüşmektedir. adaḳ > ayaḳ+ıġa (84b/12), bedük > béyik (86a/08), bod > boy+nı (87b/17), ḳadġu > ḳayġuluḳ (86b/22), ḳod- > ḳoy-ġanlar (82b/25), ḳuduḳ > ḳuyuḳ+ı (77b/01)

[38] János, Eckmann, "Doğu Türkçesinde Bir Kur'an Çevirisi (Rylands Nüshası)", s. 53.
[39] Abdülkadir İnan, "Kur'ân'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri", s. 62.

4. p > f değişimi: topraḳ > tofraḳ (80b/16), yapraḳ > yafraḳ+sız (79b/20)Eski Türkçedeki *-b-/-b*, Karahanlı ve Harezm Türkçesinde *-w-/-w*, Çağatay Türkçesinde *-v-/-v*'ye dönüşmektedir, b >> v değişimi: ab > av+ını (88b/13), eb > év+leri (85a/26), tabar > tavar+lar (75b/08) tebe > téve (75b/08)
5. VġV > VvV: İki ünlü arasındaki *ġ*'lar bazen *v*'ye dönüşmüştür: saġuḳ > savuḳ (77b/09), yaġuḳ > yavuḳ (72a/06)
6. -ḳ- > -ḫ- değişimi: oḳşa > oḫşa-r (84b/13), toḳta- > toḫtamaḳ (72a/03), uçmaḳ > uçmaḫ+lıġlar (87b/27), yaḳşı > yaḫşı (81b/18).
7. Gerileyici benzeşme: tövbe > tevbe (84b/27)
8. Kelime başı *t*'ler çoğunlukla korunmuştur: tilegide (83a/13), til (73b/27), toġdı (82b/09), ton (83b/13)
9. Kelime başı k'ler korunmuştur: kéçe (80b/08), kélelin̂g (75a/03), kön̂gül (74a/17)

Eserde zaman zaman oğuz Türkçesi özellikleri de görülmektedir.[40]

1. -b >> Ø: Eski Türkçedeki kelime sonundaki bazı b'ler düşmesi: sub (>suv) >su (83b/03, 84b/13, 85b/27), suvsa- > susa-maḳlıġ (73b/03), sub > su+sız (81b/21)
2. t- > d-: Eski Türkçedeki kelime başı t'ler genellikle korunmakla birlikte bazı kelimelerde d'ye dönüşür:

   taḳı > daġı (69a/15, 73a/20, 73a/25, 74a/08, 77b/18, 77b/19, 86b/09, 87a/23, 88a/17, 88b/01),

   tur- > dur-maġay (81a/23), dur-ur (73b/02) ~ tur-dı (77b/09, 79b/20)

   té- > dé-di (70a/17), dé-r (84a/06), dé-yü (82a/18)

[40] Eserdeki Oğuz Türkçesi özellikleri hazırlanırken, Mehmet Hazar ve Özgür Can'ın şu makaleleri esas alınmıştır: Mehmet Hazar, "Çağatay Türkçesinde Oğuzca Özellikler ve Benzerlikler", *JASSS*, C. IV (Yaz 2011), Sayı 1, s. 31-63; Can Özgür, "Kıpçak Yazılmış Eserlerde Türkmence (Oğuzca) Unsurlar", *TDED,* C. XXX (2003), s. 349-357.

3. İlgi hali ekinin (genetif eki) +nıŋ̂g/ +niŋ̂g eklerinin yanı sıra +ıŋ̂g/ +iŋ̂g/ +üŋ̂g şekillerinin de kullanılması: Āferīdegārıŋ̂g (74b/13, 76b/02, 77a/01), ᶜaḳlıŋ̂g (76a/13), köŋ̂glüŋ̂g (77b/24), niᶜmetiŋ̂g (81b/15), siziŋ̂g (73a/12).

1.5. ESERİN FONETİK ÖZELLİKLERİ

1.5.1. ESERİN YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.5.1.1. Harekelendirme

Arap alfabesi ile yazılan tefsir metnimizin yazı çeşidi ise; nestaliktir. Genel olarak ayetler dışında hareke kullanımı çok azdır. Karıştırılacağı düşünülen Arapça ve Farsça kelime ve ibarelerde hareke, şedde (ّ), sükûn (ْ) kullanılmıştır. Kimi özel adların yazımında da harekeleme yapılmıştır:

İbn Zebeᶜrī (78b/26), Hübeyre (78b/26), Medyen مَدْين (79b/15)

1.5.1.2. Noktalama

Metnimizde nokta kullanımı genel olarak kullanılmakla birlikte yazılmadığı yerler de vardır. Daha önce noktalı halde yazılan kelimenin tekrarı halinde noktalama yapılmadığı görülmektedir. Okunmakta güçlük çekilen kelimelerde eserin Yusuf Ağa Kütüphanesi nüshasındaki yazımına bakılmaktadır.

1.5.1.3. Hemze (ء)

Hemze (ء) ile yazılıp y ile telaffuz edilen kelimelerde hemze yerine *ye* (ي) kullanılmıştır:

dāyim دايم (69a/26, 86b/26), ġāyib غايب (81b/26), dāyiresidin دايره سيدين (80a/15), fāydalıġ-raḳdur فايده لیغ راق دور (73a/23)

Türkçede yaygın olarak kullanılmayan Arapça kelimelerde hemze (ء) korunurken, bilinen bir kelime olması ya da aynı kelimenin birden fazla tekrarlanması durumunda hemze yazılmamıştır.

1.5.1.4. Şedde

Metnimiz harekesiz yazılmasına rağmen farklı bir kelime ile karıştırılabilecek kelimelerde şedde (ّ) kullanılmıştır.

1.5.1.5. Bitişik Yazılmış Kelimeler

Bazı kelimelerde bitişik yazım söz konusudur. Bu kelimeler metnimizde "-" işareti kullanılarak gösterilmiştir. ol-kim (71a/27, 78a/04, 84b/21), ol-kün (74b/07), bel-kim (75a/16, 85a/05, 86a/05), munıñg-dék مونينكديک (78a/12)

1.5.1.6. Eklerin Yazımı

Ekler kimi zaman kelimelere bitişik, kimi zaman ise ayrı yazılmıştır. Bitişik ya da ayrı yazım şekli herhangi bir kurala bağlı değildir. Şöyle ki aynı kelimeye eklenen aynı ek bazen bitişik bazen ise ayrı yazılmıştır. anıñg-dék (81a/13) ~ anıñgdék (81a/14), yanı-da (81a/05) ~ yanıda (81a/05), durust-luḳ (76b/02) ~ durustluḳ (69a/25)

1.5.1.7. ÜNLÜLERİN YAZIMI

Metinde ünlü sesler genellikle yazılmıştır. Yazılmadığı durumlara da rastlanmaktadır. Arapça ve Farsça sözcüklerde rastlanan *ā, ī ve ū* gibi uzun ünlüler her zaman gösterilmiştir. Türkçe sözcüklerdeki ünlüler kimi istisnalar olmakla beraber genellikle gösterilmiştir.

1.5.1.7.1. /a/ Ünlüsünün Yazımı

/a/ ünlüsü, ön ses ve iç seste yalnızca *elif* (ا) ile gösterilir. Ön seste /a/ ünlüsü bazen *medli elifle* (آ) bazen de *medsiz elifle* (ا)yazılmıştır. Son seste *elif*in yanı sıra *he* (ه) ile de gösterilir: aytḳuçı-lar ايتقوجى لار (86^{b}/26), ādemi-din آدمى دين (74a/26), taḫt-ḳa تخت قه (80b/10).

Elif-i maksure (ى) ile yazılmış kelimeleri /ā/ şeşlinde okumayı tercih ettik: Mūsā موسى (71a/18, 79b/21, 87b/24), ^{c}Īsā عيسى (87a/11), Te^{c}ālā تعالى (72b/24, 81b/11, 83a/10)

1.5.1.7.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı

/e/ ünlüsü, ön ses ve iç seste *elif* (ا), son seste ise, *elif* (ا) ve *he* (ه) ile gösterilmiştir: eger اكر (83a/15), tiledi تيلادى (83b/21), sūre سوره (79a/25), secde-si سجده سى (82a/27), kéçe كيچه (88a/12), bile بيله (72b/11), ölmek اولماک (80b/17)

1.5.1.7.3. /é/ Kapalı e'nin Yazımı

Sadece kelime başında ve ilk hecede kullanılan *kapalı e* (é)'nin yazımı *elif +ye* (ای) şeklindedir.

Kelime başında kullanımı: égri (83a/17, 83a/21, 83b/01), ékinler (76a/05), ékinnin̂g (75b/11), ékki (82a/23), ékkinçi (72a/03), élik (76a/05), éligige (83b/04), ér (70b/18), érlerge (85b/07), ḥükm ḳılur érdiler (83a/01), éşigin (83b/14), éşigige (69b/27), étegini (84b/11), évlerge (76b/10), évürgey (72b/19).

İlk hecede kullanımı: béş (70a/21, 70b/14), béyik (71b/11), béyikligi (82a/14), çérik (81a/13), dévler (78b/02, 83a/22), kéldi (80a/15, 82a/05, 85a/22), kéngeşin̂gizdin (83a/04), kén̂gligi (82a/14), késmesler (88b/13), késer-mén (71b/02, 71b/04), kéydürdi (83a/16), mén (76b/06, 81b/17, 84a/01), néçe (71b/13), négü (88b/09), néme (86b/02), néteg (81b/03), sékkizinçi (82a/26), séksen (82a/13, 82a/14), sén (77a/18, 81b/18, 87a/16), tégrelerige (72b/16), tén̂gi (81a/14), téve (75b/08), yél (81a/25), yér (69b/02), yétgürgüsidür (77a/26), yétmiş (71a/15),

1.5.1.7.4. /ı/, /i/ Ünlülerinin Yazımı

/ı/, /i/ ünlüleri metnimizde ön ses *elif* (ا) ve *ye* (ي) ile gösterilmiştir. İç seste (ي), son seste ise; (ى) gösterilmiştir.

ısığı-dın ايسيغى دين (71a/16), ilgeri ايلكارى (73a/16), tayaġını تاياغيني (70b/12), delīli دليلي (69b/21).

1.5.1.7.5. /u/, /ü/, /o/, /ö/ Ünlülerinin Yazımı

/u/, /ü/, /o/, /ö/ ünlüleri ön seste *elif+vav* (او) ile yazılmıştır. iç ses ve son seste *vav* (و) ile gösterilmiştir.

öltürgey-ler اولتوركاى لار (69b/19), olça اولجه (73a/17), ḳılurlar قيلورلار (73a/13), bu بو (75a/08), terāzü ترازو (77a/13).

1.5.1.8. ÜNSÜZLERİN YAZIMI

Metinde ünsüzler gösterilirken bazı harflerinin noktaları yazılmamıştır. Aynı kelimenin tekrarlanması durumlarında da noktalar kullanılmamıştır.

1.5.1.8.1. /b/, /p/ Ünsüzlerinin Yazımı

Bu ünsüzler yazılırken genelde *be* (ب) kullanılmıştır. Çok yaygın olmamakla birlikte *pe* (پ)'nin kullanımı da söz konusudur. Bazen noktasız da yazılmıştır. Be (ب) ile yazılmasına rağmen Türkçe olan bazı kelimeleri ve ekleri pe (پ) ile transkribe ettik.

pāre پاره (77a/23), bizni بيزنى (74b/04), ᶜazāb عذاب (74b/15), körüp كوروب (81b/06), köpregi كوپراكى (86a/11).

1.5.1.8.2. /c/, /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı

Yaygın olarak *cim* (ج) ile gösterilmiştir. (چ) ile gösterildiği durumlar da vardır. Aynı ünsüz nadir olarak noktasız da gösterilmiştir.

çün جون (86a/13), körgüçi كوركوجى (87a/20), kiçik كچك (80a/01), kéçe كيچه (88a/12)

1.5.1.8.3. /k/, /g/ Ünsüzlerinin Yazımı

/k/ ile /g/ ünsüzleri hem kelime hem de eklerde *kef* (ک) ile yazılmıştır. Bu iki sesi ayırt edici farklı bir yazım bulunmamaktadır.

kiçik كچك (80a/01), ölmek اولماك (80b/17), özge اوزكا (70b/03)

1.5.1.8.4. /n̂g/ Ünsüzünün Yazımı

/n̂g/ ünsüzü Türkçe kelimelerde ve eklerde karşımıza çıkmaktadır. n̂g (نک) ile gösterilmektedir.

min̂g مينک (72a/19), kön̂glegi-nin̂g كونكلا كى نينک (80a/10) yen̂gi ينكى (80a/10)

1.5.1.8.5. /s/ Ünsüzünün Yazımı

/s/ ünsüzünü karşılamak için Türkçe kelimlerde *sin* (س), Arapça ve Farsça kelimelerde *se* (ث), *sin* (س), *sad* (ص) ünsüzleri kullanılmıştır.

Türkçe birkaç kelimede *üç noktalı se* (ﺱ) de kullanılmıştır.

siz سیز (80a/11) ṣāḥib صاحب (84b/17) ekşerni اکثرنی (78b/25)

1.5.1.8.6. /t/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde Türkçe kelimelerinin yazılışı kalın ya da ince sıra fark etmeden te (ت) ile yazılmıştır: taġ تاغ (87b/16), tartar تارتار (83a/21), tört تورت (76b/01).

1.5.2. ESERİN SES ÖZELLİKLERİ

1.5.2.1. ÜNLÜLER

Doğu Türkçesinde dokuz kısa ünlü vardır: a, e, é, ı, i, o, ö, u, ü. Uzun ünlülerden ā, ī, ī̂, ū, Arapça ve Farsçanın her ikisinden, ō ise yalnızca Farsçadan alınmış kelimelerde bulunur.[41] dōst (< Far. 74b/06), efsūrdelıġıdın (< Far. 69b/03), kürsī̂ (< Ar. 81a/04).

1.5.2.1.1. Ünlü Değişmeleri

e > é: berk > bérk (75b/02), beş > béş (70b/14), beyik > béyik (71b/11), çerik > çérik (81a/13), dev > dév+ler (78b/02), etek > étek+ini (84b/11), yetmiş > yétmiş (71a/15).

ü > i: bedük > béyik (71b/11, 75b/02, 86a/08), kümüş > kümiş (72a/15), kümişdin (82a/14)

ı > a: ıġaç > yaġaç (81a/25, 83b/01)

ı > i > ü: yorı- > yöri- > yürü-güçilerinin̂g (69a/10), yürü-mek (79b/27, 81a/09)

1.5.2.1.2. Ünlü Uyumu

1.5.2.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçede bir kelime ince ünlü ile başlıyorsa; gelen heceler ve ekler de ince ünlülü olmalıdır. Aynı şekilde kalın başlıyorsa; gelen heceler ve ekler de kalın ünlülü olmalıdır. Metnimiz de kalınlık-incelik uyumu yaygın olarak uygulanmıştır.

Kalınlık-incelik uyumuna aykırı kullanımlar oldukça azdır.

---

[41] Janós Eckmann, *Çağatayca El Kitabı*, s. 26.

Arapça ve Farsçadan alınmış kelimelerde, kalın vokalli veya ince vokalli eklerin (daha doğrusu ġ/ķ veya g/k ihtiva eden eklerin) kullanılışı, Çağatayca'nın asli kelimelerinden farklıdır. i ve ī ihtiva eden yabancı kelimelerin tamamının, tercihen kalın vokalli ekler almaları, genel bir kanundur.

ādemīlerġa (87b/02), efsūrdelıġıdın (69b/03), düşmenlıġ (74a/27), öndürürġay-biz (86a/01)

1.5.2.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu, ilk hecesinde o, ö, u, ü yuvarlak ünlülerinden biri bulunan bir sözcüğün sonraki hecelerinde u, ü dar-yuvarlak veya a, e düz-geniş ünlü olması ya da ilk hecesinde a, e, ı, i düz ünlülerinden biri bulunan sözcüğün sonraki hecelerinde de düz ünlü bulunmasıdır.

1.5.2.1.2.3. Eklerde, Kelime Kök ve Gövdelerinde Görülen Uyumsuzluk

Metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumu tam olarak uygulanmamıştır. Hem eklerde hem de kelime kök ve gövdelerinde bu uyma aykırı örnekler mevcuttur.

1. **-çı /-çi:** tartġuçılar (69a/22), yorġuçı (82a/18), körsetgüçidür (87[a]/12).
2. **-dı /-di:** oķudı (78a/23), ķurudı (72b/15), urdı (72b/13), kördi (69b/27).
3. **-dın /-din:** oķdın (79a/10), kündin (85a/21).
4. **-duķ /-dük:** bérdük-biz (80a/21), ķılduķ-biz (72a/14).
5. **-dur /-dür** veya -tur /-tür: meydānıdur (84b/13), mu[c]cizelerinñdür (80a/13), öltürüptür (85a/13), aytıptur (73b/14).
6. **-ġı /-ķı:** burunġı (70a/24, 77a/17), yaruķluġı (87a/06), artuķluġınınñ (78a/08), uluġraķı (82b/22), meşhūrraķı (87b/23).
7. **-ġıl /-gil:** turġıl (69b/19), sürgil (75a/03).
8. **-ġu /-gü:** tanñglanġuçı (81a/27), teprengüçi (87b/03).
9. **-ġur /-gür:** azġurmadılar (74b/03), tégürdiler (71b/22).
10. **-güz:** tirgüzür (73b/13)

11. **-nı /-ni; -ın /-in:** boynı (87b/17), bülbülni (80b/15), ẖūbluḳın (82a/08), künin (73b/11).
12. **-(s)i:** tüsi (87b/17)
13. **-sız /-siz:** susız (81b/21), şükrsizlıġ (84a/16)
14. **-mü:** bérürler mü (73a/14), bilür mü (81b/12)
15. **-uḳ:** açuḳ (81b/23, 83a/27)
16. **-ur /-ür:** ḳayturmasan̂g (75a/06), tégürdük-biz (85a/18)

1.5.2.2. ÜNSÜZLER

Metinde kullanılan ünsüzler şunlardır: /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ġ/, /h/, /ḥ/, /ẖ/, /k/, /ḫ/, /l/, /m/, /n/, /n̂g/, /p/, /r/, /s/, /ṣ/, /s̱/, /ş/, /t/, /ṭ/, /v/, /w/, /y/, /z/, /ż/, /ẕ/.

1.5.2.2.1. SES OLAYLARI

Metindeki ünsüzlerle ilgili ses olayları anlatılırken; ünsüz üst başlığı altında o ünsüzün tarihi devirlerde geçirdiği ses değişimleri verilmeye çalışılmıştır.

1.5.2.2.1.1. /b/, /p/, /v/, /f/, /m/ Ünsüzleri Ses Olayları

b- : b- korunması:

Eski Türkçeki kelime başındaki /b/'ler korunmuştur: bar (84b/01, 87a/06), bar-ayın (69b/17), barmaḳ+ḳa (83a/18), bér-gey (86a/04), bol-maġıl (86b/23) biş-ürgüçim érdi (70a/04)

b- > m- değişimi:

/n/ ve /n̂g/ bulunan kelimelerde b- > m- ses değişimi görülür: man̂ga (83b/22, 88b/16, 88b/20,), mén (71b/26, 73a/24, 79b/25), min̂g (73b/22, 76b/01, 81a/03), munda (70a/12, 75b/06, 76a/03), mundın (77a/17, 78b/21, 84a/02), munı (70b/10, 82a/27), munın̂g (81b/12), minip (72b/20).

VbV >VwV > VvV / -b>-w>-v değişimi:

Karahanlı ve Harezm Türkçelerinde -yine *b* gibi- bir dudak konsonantı olan *w* (ف) sesine dönüşen Eski Türkçenin iki vokal arasındaki veya kök sonundaki *b* sesi, Çağataycada *v*'ye dönüşür: avını (88b/13), évining (87b/21), tavarlar (78b/08), téve (76a/19, 76a/19, 87b/19), évürgüçiler (69a/25), évrülmek (71a/21).

-b > Ø ünsüz düşmesi:

Eski Türkçedeki kelime sonundaki bazı b'ler düşmektedir: su (< sub, 83b/03, 84b/13, 85b/27), susa-maḳlıġ (< suvsa-, 73b/03), susız (< sub, 81b/21).

p > f değişimi:

tofraḳ (< toprаḳ 80b/16, 86b/16), yafraḳ+sız (< yapraḳ 79b/20)

1.5.2.2.1.2. /ç/ Ünsüzü Ses Olayı

s- > ç- değişimi:

Kelime başı *s*, *ç*'ye dönüşür. Bunun tek örneği olan süçüg "tatlı" kelimesi, çüçüg kelimesine dönüşür (86a/09)

1.5.2.2.1.3. /t/, /d/ Ünsüzleri Ses Olayları

t- : t- korunması:

Kelime başındaki *t*'ler korunur: tağlarnı (88a/25), tüşmegeyler (70b/25), tilegüçi (87b/13), tilim (69b/14).

t- > d- sedalılaşması:

Eski Türkçedeki kelime başı t'ler genellikle korunmakla birlikte, bazı kelimelerde d'ye dönüşür: dağı (< taḳı, 69a/15, 73a/20, 73a/25, 74a/08, 77b/18, 77b/19, 86b/09, 87a/23, 88a/17, 88b/01), dur-mağay (< tur-, 81a/23), dur-ur (73b/02) ~ tur-dı (77b/09, 79b/20), dé-di (< té, 70a/17), dé-r (84a/06), dé-yü (82a/18)

-d- > -ḍ- > -y- ; -d > -ḍ > -y değişimi:

Eski Türkçedeki kelime içi ve kelime sonundaki *d* sesi Karahanlı ve Harezm Türkçesindeki *ḍ*'ye, Çağataycada *y*'ye dönüşür. ayaḳ (< adaḳ, 84b/12), béyik (< bedük, 86a/08), boy+nı (< bod 87b/17), ḳayġuluḳ (< ḳadġu, 86b/22), ḳoy-ġanlar (< ḳod-, 82b/25), ḳuyuḳ+ı (< ḳuduḳ, 77b/01).

1.5.2.2.1.4. /g/, /k/, /ġ/, /ḳ/ Ünsüzleri Ses Olayları

k- : k- / ḳ- : ḳ- korunması:

Metnimizde kelime başı /k/ ve /ḳ/ sesleri korunmuştur. kök (din 69a/21, 77a/23, 80a/27), kün (80b/16, 81a/17, 85b/24), köp (71b/26, 72a/10, 76a/13), ḳaçan (83b/23, 86b/25), ḳol (80a/10, 80a/12), ḳul (69b/25, 76b/27), ḳoydı (72b/21, 83b/14)

VḳV > VġV sedalılaşması:

İki ünlü arasındaki /ḳ/ genelde korunmuştur. Bazı kelimelerde /ġ/'ya dönüşmüştür. saġınur érdiler (saḳın-, 72a/02), dağı (taḳı, 77b/19, 86b/09, 87a/23) ~ taḳı (86b/11)

-ḳ > -ġ Sedalılaşması:

Sıfat yapan -lıġ eki Çağatay Türkçesinde -lıḳ olur. Metnimizde bu duruma sadece iki örnek vardır. açıḳlıḳ vaḳtıda (80b/09), baḥtiyārlıḳ süṭūnıdın (75b/05).

ḫalāṣlıġ (79a/21), aylıġ yol (81a/17), başlıġ kişilerim (81b/08), hurremlıġ igesi (86a/02), Ḳıbṭī̄lıġ ḫatunnı (70a/04), yan̂glıġ közlerni (70b/17), yaşlıġ ḳarı (71b/26), atlıġ leşkerniṉg (72a/19), ġalebelıġ ḳudreti (73a/04), susamaḳlıġ teksī̄ni (73b/03), aġrıġlıġ küni (73b/11).

VġV > VvV değişimi:

İki ünlü arasındaki *ġ*'lar bazen *v*'ye dönüşmüştür: savuḳ (< saġuḳ, 77b/03, 77b/09), yavuḳ (< yaġuḳ, 71b/15, 72a/06)

-ḳ- > -ḫ- Sızıcılaşması:

/ḳ/'nın /ḫ/'ya dönüştüğü birkaç kelime vardır: oḫşa-r (< oḳşa, 84b/13), toḫtamaḳ (< toḳta-, 72a/03), uçmaḫ+lıġlar (< uçmaḳ, 87b/27), yaḫşı (< yaḳşı, 81b/18).

-aġu / -egü > -av / -ev değişimi:

İkili kullanım söz konusudur. birev (< biregü, 83a/18), küyegü (76b/20, 76b/27).

ġ- ~ ḳ- : Son seste bir kurala bağlı olmaksızın hem /ġ/ hem de /ḳ/ kullanılır. uluġ (72b/14), asıġ (73a/13), aġrıġ (73b/10), tamuġ (74a/19), ısıġ (77b/02), andaḳ (69a/08), ḳatıḳ (69a/17, 74b/23), mundaḳ (69b/06), artuḳ (69b/14), yaruḳ (70b/10), yavuḳ (71a/10, 81b/02), yıraḳ (71b/21), yazuḳ (73b/14), yoḳ (75a/15), uluḳ (75b/12), soyuḳ (81b/22).

Hece başı /g/ ve /ġ/'lar bazı kelimelerde korunmuş, bazı kelimelerde ise /k/ ve /ḳ/'ya dönüşmüştür. ḳarınçḳa (81b/01, 81b/01, 81b/09) ~ ḳarınçġa (81a/19) yalġan (78b/24).

-ḳ- / -ġ- / -g- > Ø ünsüz düşmesi:

Birkaç kelimede /ḳ/, /ġ/, /g/ erimesi söz konusudur. kérek (< kergek, 80a/06, 81a/23, 88b/03), éşekniṉg (< eşkek, 83b/20), ḳulaġı (< ḳulġaḳ, 87a/21, 87b/16) tofraḳ (< topurġaḳ, 80b/16, 86b/16, 86b/16), yafraḳ+sız (< yapırġak, 79b/20)

1.5.2.2.1.5. /h/, /ḫ/, /ḫ/ Ünsüzleri Ses Olayları

ḳ > ḫ sızıcılaşması:

yaḫşı (< yaḳşı, 73b/27, 81b/18, 88a/27), ḫatun (ḳatun, 71b/26, 76b/21, 82a/11), oḫşar (< oḳşa-, 84b/13), oḫşaşdur (84b/18).

h ön ses türemesi:

Ön seste "h" sesi türemesine metnimizde sadece iki yerde rastladık: hürgütmesler < ürkit- (88b/13), hürgüçidür[42]< ür- "üflemek" (88a/21)

1.5.2.2.1.6. /n̂g/ Ünsüzü Ses Olayları

Metnimizde art damak geniz n'si olan /n̂g/ hem kelime tabanlarında hem de eklerde kullanılmaktadır: kön̂gleginin̂g (80a/10), kön̂gül (74a/17, 86a/14), man̂ga (75b/27, 76a/01, 76a/08), közin̂g (87b/25), ḥikmetinin̂g (69b/05, 70a/20).

1.5.2.2.1.7. /r/ Ünsüzü Ses Olayları

r > Ø Ünsüz Düşmesi:

Metnimizde /r/ sesi düştüğü kelimelerin yanı sıra, düşmediği örnekler de mevcuttur: bile (69b/26, 70a/01, 70a/03) ~ birledür (85a/02), émes (81b/04, 86b/08), édi (76b/21, 78a/01, 80b/10) ~ érdi (84b/02, 87a/01, 88a/08)

1.5.2.2.1.8. Ünsüz Uyumu (Ünsüz benzeşmesi)

Metnimizde tonlu ve tonsuz ünsüzler ile kullanılan *-ḳuçı / -ġuçı, -küçi / -güçi; -ḳan / -ġan, -ken/-gen; -ḳa/-ġa, -ke/-ge; -ḳarı / -ġarı, -keri / -geri; -tur-/ -dur-, -dür-, -tür-; -ḳur- / -ġur-, -kür- / -gür-; -ġay / -ḳay,- key / -gey; -tı / -dı, -ti / -di ; -tuk / -duk, -tük / -dük; -ḳu / -ġu, -kü / -gü ; -ḳıl / -ġıl, -kil / -gil* eklerine bakıp bir ünsüz uyumundan söz açabiliriz. Bu eklerin ilk ünsüzleri eklendikleri kelimenin son ünsüzüne uymaktadır. Birçok müstesnaları olmakla birlikte genel olarak Türkçe ve yabancı kelimelerde sonsesi tonlu olan bir kelimeye tonlu ünsüzle başlayan ekler, sonsesi tonsuz olan bir kelimeye ise tonsuz ünsüzle başlayan ekler getirilebilmektedir.

ḳılġuçı (69a/08), öltürgüçi (69a/19), ḳaytḳuçılar (71b/07); yaratḳanın̂g (73a/04), yandurulġan (79b/20), yétken (86a/15), kirgenler (86b/17); oġulluḳḳa (70a/12), alarġa (71a/07), kökke (78b/04), sizlerge (78b/20); ḳaytḳıl (83b/10), bolmaġıl (86b/22), kélgil (69b/09); ayttı (69b/12), édi (69b/15), boldı (69b/27), éşitti (70b/10); çıḳarḳay (70b/20),

[42] A. Gabain, Eski Türkçenin Grameri, s. 306.

yarıḳaġay (71b/08), yétkey (76b/22), kélgey (77b/12); azġurmadılar (74b/03), tégür (73b/25), ayturlar (74a/02), kéltürüptür (74b/06), bolmaġıdur (74b/08), kéltürmeydür (74b/13).

Ünsüz benzeşmesine aykırı örnekler de vardır. Bu örnekler daha çok ayrılma hali eki, bulunma hali eki, geniş zaman 3. teklik şahıs bildirme eki ve görülen geçmiş zaman ekinde görülmektedir. ilikdin (75b/15), atdı (73a/03), öndürmekde (69b/04), kopdı (77b/01), yiberipdür (70a/10), bulutdın (77b/12), ġafletdin (79a/14), aḫıretdur (80b/06), taḫtda (81a/23)

1.5.2.2.1.9. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi

Kelimeye getirilen yeni ekler sonrasında vurgusuz kalan orta hece ünlüsünün düşmesine şu örneklerde rastlanmaktadır: aġzıġa (< aġız, 83b/02), ornıġa (< orun, 84a/22), oynar (< oyuna-, 75a/26), köŋ̂li (< köŋ̂gül, 79a/06, 85b/23).

1.5.2.2.1.10. Hece Yutumu (Haploloji)

tur- ~ dur- (< tur-ur) yardımcı fiili, geniş zaman 3. teklik şahıs bildirme eki çekiminde hece düşmesi söz konusudur. Metnimizde tespit edilen örnekler şunlardır: köprekdür (80b/03, 83b/06), yoḳdur (80a/06), yoḳtur (71b/06, 73a/05, 74a/08)

1.5.2.2.1.11. Göçüşme (Metatez)

Metnimizde bazı kelimelerde yer değiştirme görülür: aşḳam (75b/04, 75b/05) yamġur (86b/01, 86b/04), yamġurı (76b/23, 76b/24, 85b/16), yamġurlarnıŋ̂ (82a/21), yamġurdur (86a/26), yamġurıdur (85b/14).

1.5.2.2.1.12. İkizleşme

ékki (72a/10, 81a/03, 87b/13), ékkinçi (72a/03); yétti (77b/01, 77b/16, 88b/06); sékkizinçi (82a/26)

1.5.2.2.1.13. Sedasızlaşma

-maz / -mez > -mas / -mes

Metnimizde genis zamanın olumsuzluk eki -maz / -mez'de sedalılaşma söz konusudur: ḳorḳmas-sizler (74b/17), ḳayturmasaŋ (75a/06), ḳılmas-sizler (75a/20), bolmas-sizler (75a/21), tapmas-biz (78a/11), kéltürmesler (78a/12), bilmesler (78a/15), körmes-sén (79a/02), émestür (80a/19), tilemes-sizler (84b/27), hürgütmesler (88b/13).

1.5.3. ESERİN YAPI ÖZELLİKLERİ

1.5.3.1. İSİM YAPIMI

İsimler isimden isim yapım eki ve fiilden isim yapım ekleriyle oluşturulur.

1.5.3.1.1. İsimden isim Yapım Ekleri

Metnimizde kullanılan isimden isim yapım ekleri şunlardır:

+çı: Meslek ya da mesleği yapan kişi adı oluşturur: cādūçıdur (70b/18) cādūçılıġı (70b/22), cādūçılar (71a/01). +çi şekli tespit edilememiştir.

+daş: Birliktelik ve ortaklık bildirir: ḳarındaşıŋ (69b/20), ḳarındaşı (69b/26, 84b/21), ḳarındaşını (70b/25), ḳarındaşlıġdur (74b/17).

+ġı / +ḳı: Aitlik içeren sıfatlar yaparlar: soŋġı (74a/03), burunġı (77a/17), evvelġı (79a16, 83a/13), burunḳılarnıŋ (77b/27, 86b/19).

+ı: ḳarı (82a/13), ḳarıda (82a/14), (ḳarı "endaze, arşın", ḳar Uygurcada "kol")

+lıġ / +lig / +luġ: ḫalāṣlıġ (79a/21), aylıġ (81a/17), başlıġ (81b/08), hurremlıġ (86a/02), yaŋlıġ (70b/17), yaşlıġ (71b/26), atlıġ (72a/19), ġalebelıġ (73a/04), susamaḳlıġ (73b/03), aġrıġlıġ (73b/11), kéŋligi (82a/14), uluġluġı (71a/17), öŋlüg (70b/15)

+sız / +siz: yersiz (69b/21), sansız (72a/21), uyatsız "utanmaz, arsız" (74b/23), ümīdsiz (75a/08), şevḳatsiz (75b/04), gümānsız (80a/18), susız (81b/22), ḥürmetsiz (83b/13), şükrsızlıġ (84a/16), vāsıtasız (85b/24), çāresizlerniŋ (86a/18).

1.5.3.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-ġ / -g ~ -ķ/ -k, -ıġ / -ig / -uġ / -üg: asıġ (73a/13, 74a/08, 74/11), aġrıġ “ağrı, acı” (73b/10, 73b/11, 86a/16), ķatıķ (691/18), artuķ (69b/14), yaruķ (70b/10), tişük (83a/21), ölük (70b/19, 87a/19), ölükniŋ̂ (88a/16), tiriklig (73b/20, 78a/18, 80b/08), tirikmeklikke (88a/17), çüçüg (86a/09), bitikdür (84b/04),

-ķun: Meslek ve faaliyet bildirir. tutķun “tutsak, esir” (72a/27).

-l: tükel “bütün, hep” (72a/13, 77a/11, 78b/15, 83b/19)

-ım / -üm: ölüm (69/26), ölümdin (71b/06), yarımı (83b/27)

-mur: yamġur (86b/01, 86b/04), yamġurı (76b/23, 76b/24, 85b/16), yamġurlarnıŋ̂ (82a/21), yamġurdur (86a/26), yamġurıdur. (Metinde “yaġmur” biçimine rastlanmamaktadır.)

-nç / -ınç / -unç: ķorķutınçlardın (88b/20) ķorķunçıdın (73a/18, 80a/04), ķorķunçılar (77b/26), ķorķunçluķ (88a/20), ķorķunç (88b/07),

-ķ / -uķ: açuķ (81b/23, 83a/27), artuķ (69b/14, 77a/21, 77b/02, 85b/16), artuķluġınıŋ̂ (78a/08), artuķluķ (80a/23), artuķraķ (80b/03), yaruķ (70b/10, 87b/14, 88a/13) yaruķluġı (87a/07),

-ş / -uş: uruş (72a/12, 72a/13, 84b/22), tutuş (74a/16, 74a/22), oŋ̣şaş (87b/15),

-t: ķorķut (78b/07), uyatsız (74b/23).

1.5.3.2. FİİL YAPIMI

1.5.3.2.1. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+a- / +e-: oynar-sizler (75a/26), oynar érdiler (75b/01), tilediler (81b/23).

+de-: ündegenler (86a/08), ündegüçisiġa (87a22).

+ķar-: ķurķarur (73b/12), ķurķarduķ biz (85b/02)

+la-: ağlap (69a/07), ayıblalınğ (83b/17), bağışladı (70a/09, 87a/12), bağışlağuçı (69a/23, 74b/14), bağlap (70a/21), başladı (77b/04, 79b/27), carladılar (77b/04), ḫōşlağay-sén (81b/18), tanğlap (85b/17), taşlarlar (88b/09), yığlar érmek (71b/12).

+re-: örgettiler (80b/27)

+şa-: (fosilleşmiş, oḳ "tam aynısı, eş")[43] ohşar (84b/13), ohşaş bolmak (87b/15)

1.5.3.2.2. Fiilden Fiil Yapım Eki

-ar- / -ur- / -ür-: çıkardı (87b/08), kaytargaylar (69b/11), koparġay (86b/03), koparġıl (70b/26), arturdılar (78a/26), ayturgil (80b/21), ayurunğızlar (84a/20), kayturmasanğ (75a/06), yaşururlar (82a/22), bişürgücim érmek (70a/04), tégürdiler (71b/22, 72b/10, 73a/14, 79a/08), tüşürüp (77a/22).

-dur- / -dür- / -tur- / -tür-: ḳaydurur (88b/18), toldurġan (71a/15), yaġdurduk-biz (76b/23, 85b/14), yédürür (73b/02), indürüptür (77b/24), kéydürdi (83a/16), köydürgüçi (77b/12, 79b/20), öndürdük-biz (69b/03, 85b/27), alışturġay (80a/07), olturup (75a/27, 80b/14, 83b/18), ulaşturġaylar (81a/10), éşittüre almas-sén (87a/20, 87a/25), kéltürdi (81b/14), öltüreyin (82a/02), östürdük-biz (70a/01).

-ḳar- /-ker- ; -ġur- / -gür- / -kür-: ḳurtḳarur (73b/12), kutḳarduk-biz (85b/02), ötkerdinğ (70a/03), azġurmadılar (74b/03), yétgürgüsidür (77a/26), yörgürgüçi (80a/01), yétkürdi (81a/25, 82b/01, 82b/11).

-güz-: kirgüzgil (80a/09, 81b/18), tirgüzür (73b/13, 73b/14, 73b/17, 73b/19, 73b/19, 73b/20), tirgüzmeklig (73b/15, 73b/16, 73b/16).

-l- / -ıl- / -il- / -ul- / -ül-: açılmağay (69b/14), ayrılġan (72b/14), aytılmaydur (77b/13), bérildük-biz (80b/27, 86b/17), bililgen (71a/02, 76a/21), bitilgen (82b/18), buyrulup-mén (88b/11, 88b/14), çıḳarılġanlardur (86b/16), étilgenlerdin (78b/06), évrüldi (82b/27), inilgen (84a/03), ḳatılġay (84a/09), ḳaytarurlar (88a/04), kılılġan (81a/12), ḳorḳutulġanlarnınğ (76b/24, 85b/14), ḳoşuldılar (72b/23), ḳutulmas (87b/13),

[43] János, Eckmann, Çağatayca El Kitabı, s.58.

ögretüldük-biz (80b/12), öltürülgenlerdin (75a/07), salılġaylar (74a/25, 74a/26), sındurulġaylar (81b/04), tan͡glalġan (85b/22), tapılġay-mén (88b/11), tapşuruldum (84b/16), yandurulġan (79b/16, 79b/20), yapılıpdur (86b/14), yaratılġanlar (82a/22), yarıldı (72b/13), yaşurulġannı (82a/20), yıġıldılar (71a/01, 77b/05), yiberilgen (75a/21).

-n- / -ın- / -in- / -ün-: baġlanġanı (69b/15), ḳaytanurmasan͡g (76b/14), kılındı (79b/21), körünür (84b/08), külimsindi (81a/27), saġındı (84b/11), tan͡glanġuçı (81a/27), tapınġuçılar (74b/01, 74b/01), yüzlendi (83b/15).

-se-: körsetgey (88b/22).

-ş- / -uş-: igreşgey (71a/04), kéngeşin͡güzdür (83a/07), sözleşgüçi (87b/08), uruşur (83a/07), ündeşmese (80b/20), yaraşurdın (83a/07).

-t-: eyletse (73b/08), ḳorḳutkıl (78b/07), ḳorutup (79a/18).

1.5.3.3. İSİM ÇEKİMİ

Kelime kök ve gövdelerine çokluk, iyelik ve hal ekleri getirilerek yapılmaktadır.

1.5.3.3.1. Çokluk Ekleri (لار)

+lar / +ler: Hem Türkçe kelimelere hem de ödünç kelimelere *+lar / +ler* eki getirilerek yapılır. rūḥlar (73b/05), ṣaġımlarnın͡g (79a/11), sular (72b/23, 77b/09), uluġlarımızdın (74b/04), yaġaçlar (77a/03), yavuḳları (80b/02), bāṭınlarının͡g (88b/02), bendelerige (80a/24, 85b/17), çeriklerini (74a/26), ḳabīlelerdin (76b/01), ḳā'imler (80b/07), mükellefler (75a/05), ᶜuḳūbetlerin (84b/24).

1.5.3.3.2. İyelik Ekleri

İyelik ekleri ünlüyle biten kelimelere doğrudan eklenirken, ünsüzle biten kelimelere eklendiklerinde araya /ı//i/ gibi yardımcı ünlü alırlar.

1.teklik şahıs iyelik ekleri: +m / +ım / +im / +um / +üm

anam (70a/14, 81b/16), anamnı (74a/05), atamġa 81b/16 cezam (77a/10), hediyemni (83a/15), müzdim (76b/08), şaḳam (86a/16), aferigārım (84b/14),

aferidegārımnınñ (84a/15), ᶜaṣtım (86b/24), atım (73b/27), āvāzımnı (73b/27), dōstımnı (73b/27), gürūhım (75a/09, 84b/24), ḥavāsımdın (70a/05), ḥudāyım (70a/23), ḳaşımdın (80a/05), murādım (81b/04), orġanımdın (70a/07), Perverdigārım (69b/12, 75a/08, 84a/19), şerikim (69b/16), tilim (69b/14), bedenim (73b/02), biligim (74b/26), birāderim (69b/16), cihetim (85a/05), dīnimninñ (74a/03), enaniyetimdin (73b/20), yazuḳumnı (73b/21), köñglüm (69b/13), özümninñ (75a/24).

2. teklik şahıs iyelik ekleri: +ñg / +ıñg / +iñg / +uñg / +üñg

daᶜvāñgda (76a/18), özinñ (78b/08) séninñ (71a/09, 76b/06, 83b/09), işinñ (87a/18), ḳavmıñgnı (81b/03), kevkebiñgġa (81b/04), köñgleginñgninñ (80a/10), közinñ (87b/25) leşkerinñ (81b/07) aferidegārınñ 74b/13, düşmenlıġıñgnı (87a/06), yoluñg (87a/18) köñglüñg (77b/24) özüñg (72b/18).

3. teklik şahıs iyelik ekleri: +sı / +si / +ı / +i

adasıdın (69b/19), cezāsı (76a/01), daᶜvāsıda (70b/12, 77a/22) fehvāsıdın (73b/07), ortasıda (81a/15), rıżāsı (83b/23), secdesi (82a/27), tegreside (70b/18), bestesi (76a/15), adetidür (75b/16), biyikligi (82a/14), mecliside (83b/27) meydānı (83a/22), oġlı (80a/22), resūlıġa (88a/09) tağıdın (87b/19, 87b/19).

1. çokluk şahıs iyelik ekleri: +mız

ḳarartımıznınñ (69b/21), aramızda (70a/01), atamızdur (84a/05).

2. çokluk şahıs iyelik ekleri: +ñgız / +ñgiz / +ıñgız / +iñgiz / +uñgız / +üñgiz

barçañgıznı (71b/05), birbiriñgiz 71a/27, 85b/05 yeriñgizdin (70b/21) ᶜameliñgizġa (76b/17), ḥāliñgiziñg (77a/08) himmetiñgiz (83b/09), fālınñgız (85a/04), surūruñgız (75b/06). özüñgizdin 76b/10

3. çokluk şahıs iyelik ekleri: +ları / +leri

sırlarıġa (83b/17), şartlarıdın (87b/10), yaġaçlarını (86a/03), yerlerin (72a/16), çiçekleri (76a/05).

1.5.3.2.3. Hal Ekleri

1.5.3.3.3.1. Yalın Hali

Hiçbir ek almadan kullanılan yalın halinin metnimizdeki birkaç örneği şunlardır: Çin (81a/13), dert (87b/02), deryā (72b/10), şükr (84a/18, 84a/19).

1.5.3.3.3.2. İlgi Hali Eki (Genetif): +iŋ̂g / +ıŋ̂g / +nıŋ̂g / + niŋ̂g (ینک , کیک)

İlgi hali eki, ünlülerden sonra *+nıŋ̂g / + niŋ̂g* şekliyle kullanlır. Ünsüzlerden sonra hem *+iŋ̂g / +ıŋ̂g* hem de *+nıŋ̂g / + niŋ̂g* şekliyle kullanılır.

aḳlnıŋ̂g (77a/18, 84b/01), fermānnıŋ̂g (87a/27), Nūḥnıŋ̂g (74b/15), ömürniŋ̂gdin (70a/03), Ṣāliḥniŋ̂g (85a/21), tayaġıŋ̂g (72b/12), séniŋ̂g (69b/07)

1.5.3.3.3.3. Yönelme Hali Eki (Datif): +ġa / +ge / -ḳa / -ke (غه, کا, قه)

Metnimizde *-ġa /-ḳa /-ge /-ke* dört şekli ile karşımıza çıkan yönelme hali eki almış kelimelerin bazıları şunlardır:

dārġa (71b/04, 71b/11), ḫatunġa (82a/12), ḳavmġa (76b/22), kenizekge (83a/16), dünyege (81b/19), ᶜuḳūbetḳa (75b/19), uruşḳa (83a/08), yüzlükke (87b/26, 87b/27).

1.5.3.3.3.4. Belirtme Hali Eki (Akuzatif): +nı / +ni / +n (نی ,ی, ن)

Eski Türkçede +ġ / +n /+nI kullanılan belirtme hali eki, Doğu Türkçesi döneminde yazılmış metnimizde, zamirlerden ve III. şahıs iyelik eklerinden sonra +nı +ni, III. şahıs iyelik eklerinden sonra /+n /, ve bazı kelimelerde +ı / +i şekliyle yer almıştır.

+nı / +ni: eşrāfnı (80b/01), gürūhnı (77a/17), olnı (88a/08), Ṣāliḥni (84b/21, 85a/13), vaᶜdeni (86b/19), yelni (81b/12).

+n: yeryüzin (81b/10), birbirin (87b/26).

+ı / +i: zamānı 82a/04, ırmaġı (88a/01), ḳatı (73b/11).

1.5.3.3.3.5. Bulunma Hali Eki (Lokatif): +da / +de (دا)

Metinde sadece +da / +de biçiminde karşımıza çıkan bulunma hali eki her iki durumda da "دا" şeklinde yazılır.

çuḳurda (70b/08), īmānda (71a/26), künde (72a/04), maḥalde (87a/23, 88b/24), ol-künde (74b/07).

1.5.3.3.3.6. Ayrılma Hali Eki (Ablatif): +dın / +din (دن ,دین)

Metinde sadece *+dın / +din* tonsuz şekliyle bulunan ayrılma hali eki, bu kullanımıyla ünsüz uyumunu bozan örnekler ortaya koymaktadır.

raḥmallahdın (69a/06), soñġdın (71b/18), ḳorḳutmaḳdın (75a/06), ürekidin (70b/05), otdın (79b/17).

1.5.3.3.3.7. Eşitlik Hali Eki (Ekvatif Eki): +ça / +çe (جه)

János Eckmann'a göre Doğu Türkçesinde sık kullanılan bir ek olmayan eşitlik hali eki, nitelik ve nicelik bakımından hal ve zaman eşitliklerini ifade eder.[44]

A. Von Gabain ise; eşitlik ekinin "eski bir son çekim edatı" olabileceği üzerinde durmaktadır.[45]

néçe (69b/03, 80a/27), olça (70a/18), barça (78b/26), yaġaçġaça (81a/13),

1.5.3.3.3.8. Yön Gösterme Eki: +ra / +geri / +ḳarı

Metnimizde yön gösterme ekinin bulunduğu bazı kelimeler şunlardır: soñgra 80a/01, ilgeri (73a/16, 81a/12), yuḳarı (84a/21).

1.5.3.3.3.9. Araç (vasıta) Hali Eki (İnstrumental)

Araç vasıta hali eki metinde "bile, birle" edatları ile oluşturulmuştur: bile (69a/09, 75b/26, 79a/09), birledür (85a/02).

---

[44] János Eckmann, *Çağatayca El Kitabı* s. 76.

[45] A. von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, s. 43, 105.

1.5.3.3.4. Karşılaştırma Eki: +raḳ / +rek / +raġ / + reg

Metinde karşılaştırma (daha) ve üstünlük (en) bildirme görevlerinde kullanılan karşılaştırma eki *+raḳ / +raġ /+rek / +reg* biçimlerinde karşımıza çıkmaktadır.

yaḫşıraḳ (88b/04), béyikrek (86a/27), rūşenraġ (70a/25), uluġraḳı (82b/22), köpreg (86a/17).

1.5.3.3.5. Aitlik Eki

Aitlik eki metinde düzlük yuvarlaklık yumuna aykırı olarak kullanılmaktadır.

andaġı (74a/14), értegi (73a/20), soñġı (74a/03), burunġı (77a/17), evvelġı (83a/13), burunḳılarnıñg (86b/19).

1.5.3.3.6. Soru Eki: mu / mü

Metinde soru eki düzlük yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak kullanılmıştır.

bilür mü-sén (81b/12), rūzī bérürler mü (73a/14).

1.5.3.4. SIFATLAR

İsimleri niteleme ve belirtme yoluyla tanımlayan kelime türüdür.

1.5.3.4.1. Niteleme Sıfatları

İsimlerin önüne gelerek onların, renklerini, durumlarını, biçimlerini bildiren sıfatlardır. Metinde tespit ettiğimiz örneklerden bazıları şunlardır:

açıḳlıḳ vaḳtıda (80b/09), baḫtiyārlıḳ süṭūnıdın (75b/05), yaḫşı bendelerinġ (81b/18), sansız ḫalḳ (72a/21), yaşlıġ ḳarı (71b/26) ba^{c}ş vaḳtıda (69a/27), ilāhī emri bile (71a/18), köçmek vaḳtı (71b/22), tüz terāzü (77a/13)

1.5.3.4.2. İşaret Sıfatları

Metindeki işaret sıfatları “bu”, “ol” ve “uşbu” ile yapılmaktadır.

bu ᶜarş-ḳa (82a/25), bu kişi-niñ (70a/22), bu iş (75b/15), bu sözde (82b/02), **ol** nāme (82b/11), ol ként-niñ ᶜazīzlerni (83a/12), ol évinińg (84b/08), ol sebeb (85a/27), **uşbu** sān (81a/05), uşbu sefer (81b/21).

1.5.3.4.3. Sayı Sıfatları

Metinde geçen sayı sıfatları, asıl sayı sıfatı, sıra sayı sıfatı ve diğer sayı sıfatı olarak üç grupta incelenebilir.

1.5.3.4.3.1. Asıl Sayı Sıfatları

Metinde geçen asıl sayı sıfatları şunlardır:

bir peyġamberġa (75a/19), ékki ḳızıdın (76b/26), béş ḥavās-ġa (81b/20), toḳuz kişidürler (76a/11), on ékki yol (72b/13), on üç uluġ (83a/01) on toḳuz oġul (80a/26) yigirmi yıl (70a/03), yigirmi béş yaġaç (81a/13), otuz ḳarı (82a/13), otuz béş minber (81a/04), yétmiş toḳḳuz kişi (75a/16), üç yüz (83a/01), béş yüz ḳulġa (83a/15), min béş yüz ḳavmdın (76b/17), on miñ kişige (83a/01), yigirmi béş miñ kişi (70b/14), altı yüz miñ atlıġ (72a/19).

1.5.3.4.3.2. Sıra Sayı Sıfatları

ékkinçi kün (72a/03), **sékkizinçi** secidedür (82a/26), **toḳḳuzunçı** İmām-ı Şāfiᶜi ḳavlı bile (82a/26).

1.5.3.4.3.3. Diğer Sayı Sıfatları

Sayı anlamı bulunan “evvelġı” ve “burunġı” kelimeleri sayı sıfatlarına dâhil edilebilir. **evvelġı** divānı-nıñ dībāce-sıġa (79a/16), **evvelġı** sözniñ (82a/13), **burunġı** atalarıñgız (70a/24), **burunġı** gürūh (77a/17)

1.5.3.4.4. Soru Sıfatları

Metinde geçen soru sıfatları şunlardır:

ḳaysı yérge (79a/22), ḳaysı işdür (80b/04), **né** ᶜuḳūbet (71b/01), **né** ᶜuḳūbet mehleke-sidin (75b/22).

1.5.3.4.5. Belirsizlik Sıfatları

barça ḫālde (75b/09), **az** gürūh-durlar (72a/07), **barı** su (84b/08), **köp** yaġaçlar (77a/03), **her** ümmeti (77b/19), **özge** luġat (78a/10), **néçe** yıl (71b/13), **néçe** mes'ele (80a/27), **hīç** ḥīle (86a/14), **hīç** mev^{c}iẓe (69a/23), **hīç** kişige (70b/03), **ba^{c}żī** muḥaḳḳıḳ-larınꞑ ḳaşıda (73b/17), **ba^{c}żī** tefsīrde (78a/01)

1.5.3.5. ZAMİRLER

Varlıkların yerini tutan, onları kişi, işaret veya soru yoluyla temsil eden kelime türüdür. Zamirler; şahıs zamirleri, işaret zamirleri, dönüşlülük zamirleri, soru zamirleri, belirsizlik zamirleri olarak beş grupta incelenmektedir.

1.5.3.5.1. Şahıs Zamirleri

Şahıs zamirlerinin hal eklerine göre çekimlenmiş hali aşağıdaki tablodaki verilmiştir.

	Teklik		
Yalın Hal	mén (76b/06)	sén (87a/18)	ol (73b/09)
İlgi Hali	ménińg (73b/02)	séniń̄g (75a/03)	anıń̄g (84a/01)
Yönelme Hali	maǹga (88b/21)	saǹga (85a/02)	aǹga (80b/11)
Belirtme Hali	méni (70a/14)	séni (70a/01)	anı (82a/02)
Bulunma Hali	-	-	anda (86b/07)
Ayrılma Hali	méndin (70b/07)	séndin (80b/25)	andın (71a/16)

	Çokluk		
Yalın Hal	biz (72b/26)	siz (85b/06)	alar (78a/15)
Çokluk Eki	bizlerdin (75b/16)	sizler (74b/17)	-
İlgi Hali	bizin̂g (76b/15)	sizin̂g (73a/12) sizninĝ (79a/18) sizlerninĝ (70a/24)	alarnınĝ (72a/03)
Yönelme Hali	bizge (84b/02) bize (78b/23)	sizge sizlerge (71a/09)	alarġa (69a/23) alarḳa (72b/09)
Belirtme Hali	bizni (74b/04) bizi (84a/07)	sizni sizlerni (70b/20)	alarnı (70a/13)
Bulunma Hali	-	-	alarda (87a/25)
Ayrılma Hali	bizdin (85a/13)	sizdin sizlerdin (70a/08)	alardın (77a/18)

1.5.3.5.2. İşaret Zamirleri

Varlıkları işaret yoluyla gösteren işaret zamirleri metinde "bu, bular, ol, alar" şeklinde bulunmaktadır. İşaret zamirlerinin hal eklerine göre çekimlenmiş hali aşağıdaki tablodaki verilmiştir.

	Teklik	Çokluk
Yalın Hal	bu (75a/02)	bular (72a/10)
İlgi Hali	munıŋ̂g (81b/12)	bularnıŋ̂g (81b/02)
Yönelme Hali	-	bularġa (73a/18)
Belirtme Hali	munı (70b/10)	-
Bulunma Hali	bunda (79b/24) munda (70a/12)	-
Ayrılma Hali	mundın (76a/12)	-

	Teklik	**Çokluk**
Yalın Hal	ol (83b/05)	alar (85a/23)
İlgi Hali	anıŋ̂g (73b/23)	alarnıŋ̂g (74a/20)
Yönelme Hali	aŋ̂ga (76b/19)	alarġa (71a/07) alarḳa (72b/09)
Belirtme Hali	anı (81a/19)	alarnı (70b/09)
Bulunma Hali	anda (82b/20)	alarda (87a/25)
Ayrılma Hali	andın (80b/03)	alardın (77a/18)

1.5.3.5.3. Dönüşlülük Zamirleri

Dönüşlülük zamirleri şahıs zamirlerine göre daha kuvvetli bir anlatım sergilemektedir. Metinde "öz" dönüşlülük zamirinin hal ekleri ile çekimlenmiş örnekleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

	Teklik	**Çokluk**
Yalın Hal	öz (77a/22)	-
İlgi Hali	özining̑ (69a/26)	özlerining̑ (72a/03)
Yönelme Hali	özige (69b/10)	-
Belirtme Hali	özi (71b/24) özini (72b/20)	özlerining̑ (72a/03)
Bulunma Hali	-	-
Ayrılma Hali	özidin (72b/05)	-
İyelik Eki	özümning̑ (75a/24) özing̑ (78b/08) özüng̑ (72b/18)	özüng̑izdin (76b/10)

1.5.3.5.4. Soru Zamirleri

Varlıkları soru şeklinde temsil eden bu zamirler üç bölümde (kim, né, ḳa) incelenmektedir.

kim: Kim kélgeyler mang̑a? (84a/22), **Kimdin** kéltürüptürler? (82b/23), **Kimge** kişilerdin? (78b/20), **Kim-ni** düşmen tutsalar? (73a/25), Nidā ḳılġuçı **kimdür**? (79b/24).

né: nédür (70a/16), né (86a/24), nége (84b/27), néçe (79a/16), négü (88b/09), néçedür (81b/07), néteg (80a/20).

***ḳa** (+ḳa kökünden oluşmaktadır): ḳaçan (86b/25), ḳaydadur (86b/25), ḳaysıdurlar (80b/03).

1.5.3.5.5. Belirsizlik Zamirleri

Varlıkları belirsizlik bir şekilde temsil eden zamir türüdür. Metindeki belirsizlik zamirleri şu şekilde sıralanabilir.

başḳa: "başka, diğer" başḳa (80a/26)

néme: "şey, bir şey" néme (79b/25), némede (84a/10, 87a/09), némedin (80b/27, 82a/12, 84b/04), némedür (70a/17, 76a/15), némege (78a/05, 82b/06), némeler (77a/14, 88b/14), némelerge (84a/24), némelerniŋ (80b/02), némeni (69b/22, 70b/11, 82b/04), némeniŋ (87a/09).

barça: barçaġa (75a/19), barçanŋızını (71b/05), barçası (72b/24, 77b/13), barçasıdın (73b/11), barçasıġa (72b/25), barçasın (85a/22, 85a/26), barçasını (72b/16).

baᶜżı: baᶜżıda (78a/01), baᶜżıġa (78a/06), baᶜżınıŋ (76b/27).

biri: birige (73b/12), her biri (83a/01), birin biri (84b/22), biri biri (85a/11), bir birini (78b/09) biri birige (86ª/10).

cümle: cümleside (80a/13), cümlesidin (71a/10).

özge: özge (85a/05), özgedin (80a/04), özgedürler (78a/07), özgege (79b/01, 85b/07), özgelerni (72b/15).

her: her birige (80a/26), her kim (80a/26), her āyine (74a/14), her né (70b/04), her biri (71b/03).

hīç: hīç kişige (70b/03), hīç kişi (81a/11)

cemᶜī "bir grup" (77b/14, 82b/01)

1.5.3.6. ZARFLAR

Zarflar, yer, hal, zaman ve miktar isimleridir. Zarflar ismin kelime gruplarındaki fonksiyonlarına göre adlandırılırlar. Tek başlarına kullanılmak istenildiklerinde isimdirler.

1.5.3.6.1. Durum Zarfları

Durum ve tavır bildiren zarflardır. Metinde geçen durum zarfı örnekleri şunlardır:

ḳatıḳ kéldi (69[a]/17), bat bolġay (69[a]/26), bīhād "sınırsız" (79a/18), birledür (85a/02), bile (88b/25), biledir (71a/21), andaḳ ḳılurlar (72b/06), az ḳılġuçı-lar (77a/12),

1.5.3.6.2. Yer-Yön Zarfları

Yer ve yön ifade eden zarflardır. Sayaları pek fazla değildir. Metinde geçen yer-yön zarfları şunlardır:

anda (73a/18), andaġı (74a/14), andın (76b/15), ilgeri (73a/16), yuḳarı (84a/21), utrusıda (71a/12), tüben yiberdi (77b/21).

1.5.3.6.3. Zaman Zarfları

Zaman zarfları, zaman fonksiyonunda kullanılmış isimlerdir. Metinde hem Türkçe hem de yabancı kaynaklardan alınmış zaman zarfları kullanılmaktadır.

evvel (71a/13), burun (84a/09), burunġı (77a/17), burunġılarnıñg (86a/20), burunḳılarnıñg (77b/27), értegi (73a/20), soñgra (80a/01), tañgla (85b/24), kündin künge (71b/14), aşḳam (75b/04, 75b/05), tutuş (74a/22), kündüz (77b/01, 80b/08, 88a/17), ol künde (88a/25), bir kün (76a/21), bu kün (80b/16).

1.5.3.6.4. Miktar Zarfları

Azlık çokluk ifade eden, miktar ve derece bildiren zarflardır.

asru "çok" (69a/17), **köp** (76a/13), **az** yād ḳılur-sizler (86[a]/23), **yārim** ḫarmayıp (80b/16), **artuḳ** boldı (77b/02)

1.5.3.6.5. Soru Zarfları

Soru fonksiyonunda kullanılan isimlerdir. Metinde birkaç örneği vardır: **ḳaçan** bolġusıdur (86b/25), **néteg** érdi (85[a]/24), **né** alur (88[b]/04).

1.5.3.7. EDATLAR

Metnimizdeki edatları anlam ve görevlerine göre su biçimde gruplandırabiliriz:

1.5.3.7.1. Çekim Edatları

1.5.3.7.1.1. Başkalık, Farklılık İfade Eden Çekim Edatları

baṣka (73a/10, 73a/11, 80a/26, 83a/04, 83a/24, 83a/25).

1.5.3.7.1.2. Benzerlik ve Miktar Bildiren Çekim Edatları

çaḳlıġ "gibi" (81a/21), çaḳlıġ érmek (81a/20), oḫşaş bolmaḳ (87b/15), oḫşaşdur (84b/18).

1.5.3.7.1.3. Yer ve Zaman Bildiren Çekim Edatları

allıda (84a/13, 84a/25), allıġa (72b/20, 83a/27), ḳaşda (73b/17, 80a/02, 83a/04, 84a/03, 84a/14, 84a/15, 84a/25, 85a/04), ḳaşıdadur (85a/04), ḳaşıdın (79b/14, 80b/19), ḳaşıdındur (80a/18, 82b/23), ḳaşıġa (69b/17, 78b/01), ḳaşımda (80a/06), ḳaşımdın (80a/05), ḳaşın̂gdın (71a/08), evvel (71a/13, 83b/20), evveli (87b/11, 87b/11), evvelde (85a/21, 88a/06), son̂g ḳılmaḳ (84a/22), son̂gra (80a/01).

1.5.3.7.1.4. Cihet Bildiren Çekim Edatları

on̂g "sağ" (71b/10, 72a/20, 81a/04), sarı "doğru, yönünde, karşı" (79b/27, 82b/17) sarıġa 69a/10, 69b/02, 69b/16, 70a/27, 71b/16, 72a/22, 72b/11, 79b/04, 80a/14, 81a/17, 82b/04, 82b/18, 83a/14, 83b/10, 84a/10, 84b/20), ṭarafıdın (71b/03), ṭarafıġa (72a/22), ṭarafında (78a/22), tégreleride (70a/21, 81a/16), tégrelerige (72b/16), tégresidedür (79b/23), tüben (69a/20, 77b/20, 77b/21, 88b/08), yuḳaru (84a/21)

1.5.3.7.1.5. Birliktelik ve Vasıta Bildiren Çekim Edatları

bile (69a/09, 69a/13,70a/26, 72a/21, 75b/26, 76b/22, 78a/08, 79a/09),

birledür “ile” (85a/02), birev “birlikte” (83a/18).

1.5.3.7.1.6. Sebep ve Gaye Bildiren Çekim Edatları

cihet (79b/01), cihetdin (84b/01), ciheti (74b/07, 88a/19), cihetidin (71b/04, 88a/07), cihetidür (73b/22, 76a/24), cihetige (69a/18, 88a/11, 88b/12, 88b/19), cihetim (85a/05), üçün “diye” (71b/09, 79b/07, 85b/26, 86a/17), üçündür (79a/24, 86a/01, 88a/19, 88b/26, 88b/18).

1.5.3.7.2. Bağlama Edatları

1.5.3.7.2.1. Sıralama Edatları

u (72a/16, 74a/20, 80b/10, 83a/12), **ü** (73b/06, 83a/17, 76b/19, 70a/09, 88a/18, 83b/17, 79a/04, 75b/27, 82a/10, 79a/04,), **vü** (70b/27, 88b/21).

yā … yā “ya … ya da” yā öltürmeklig cehl biledür … yā öltürmeklig ṭamac biledür (73b/15), yā berk köşkler yā biyik binālar (75b/02) yā ol sebep bile … yā ol ḫabt bile (82b/19-82b/20).

1.5.3.7.2.2. Karşılaştırma Edatları

her né … her né: her né ayturlar anı ḳılur ve murād-ḳa her né aytur andaḳ ḳılurlar (72^{b}/06).

né … né: né keç ve né yıraḳ (82^{a}/04).

1.5.3.7.2.3. Cümle Başı Edatları

ammā “ama, fakat, lakin” (72a/09, 72b/10, 73a/17, 79b/08, 79a/19, 80b/07, 81b/02, 87b/14), **bel** “belki” (75a/16, 76b/13, 82b/21, 83b/08, 85a/05, 85b/08, 86a/05, 86a/11, 86b/12, 86b/13), **çün** “için, üzerine, bundan böyle” (75b/24 76b/04 77a/06 81a/21), **eger** (70a/13, 70a/18, 70b/03, 70b/06, 70b/11, 71a/05, 73a/14, 75a/01, 75a/06, 76b/14, 77a/23, 78a/06, 78b/09, 80b/05, 83a/09, 83a/19), **meger** (69a/18, 69a/25, 75a/04, 75a/25, 76a/14, 76b/09, 76b/20, 77a/20, 83b/23, 86a/14, 87a/26, 88b/10), **pes** “o halde, öyleyse” (69a/26, 69b/18, 72a/22, 72b/13, 74b/09, 76b/07, 80a/07, 87a/16,

88a/10, 88b/08, 88b/17, 88b/24, 88b/26) **ya^{c}nī** (74b/26, 75a/06, 76b/10, 77a/19, 77a/22, 80b/19, 82a/23, 82b/06, 85a/27),

1.5.3.7.3. Soru Edatları

mü (73a/14).

1.5.3.7.4. Kuvvetlendirme Edatları

da (74a/10, 76a/03, 81a/20,), **de** (69b/07 69b/15, 78b/16), **elbette** (83b/16, 88a/20), **hem** (72b/11, 78a/07, 83a/06), **yana** (82b/06).

1.5.3.7.5. Çağırma Hitap Edatları

āyā (70a/22, 75a/06, 81b/14), **eyā** (74b/17, 76a/02, 86a/13), **yā** (77a/19, 81b/09, 84a/11), İlāhī "Ey Allah'ım!" (69b/11).

1.5.3.7.6. Cevap Edatları

ne^{c}am "evet" (73a/16), ārī "evet" (78b/10)

1.5.3.8. FİİL ÇEKİMİ

1.5.3.8.1. Bildirme Kipleri

1.5.3.8.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Görülen geçmiş zaman **-dı / -di / - du / -dü / -tı / -ti** ekleriyle yapılmaktadır. Olumsuzu ise **-ma- / -me-** ekiyle yapılmaktadır.

1. t. şahıs: bardım (70a/08, 82a/09), kéldim (82a/06), tapşuruldum (84b/16), kördüm (79b/16, 82a/05, 82a/09), yéttim (82a/05, 82a/07), ḳaçtım (70a/08).

2. t. şahıs: aldıŋ (77b/23), érdiŋ (82b/03), kördüŋ (78a/17).

3. t. şahıs: ḳurudı (72b/15), tiledi (72b/17, 72b/19, 81b/01, 83b/20), tuttı (76a/25, 77b/06), tişti (83b/01).

1. ç. şahıs: yaġdurduḳ-biz (76b/23, 85b/14), yiberdük (84b/20, 86a/25), tuttuḳ-biz (81b/10).

2. ç. şahıs: ḳıldıñgızlar (71b/04, 88a/08), érdiñgizler (88a/08), kéltürdüñgizler (84a/22).

3.ç.şahıs: ḳoşuldılar (72b/23), kördiler (72a/26, 76a/16, 78a/14, 82b/26), taptılar (71b/13), yéttiler (72a/24, 72b/07, 81b/21).

1.5.3.8.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Metinimizde öğrenilen geçmiş zaman, *-p* zarf fiil ekine *tur-/dur-* yardımcı fiili getirilerek oluşturulmuştur.

-(u)ptur/-(u)pdur, -(u)pturlar /-(u)pdurlar; -(ü)ptür/-(ü)pdür/-(ü)ptürler/-(ü)pdürler" ekleri şahıs zamiri ile beraber öğrenilen geçmiş zaman yapısını kurmaktadır. Kimi zaman "tur-" yardımcı fiili düşer ve sadece **"-(ı)p,-(i)p,-(u)p,-(ü)p**" ekleri ile öğrenilen geçmiş zaman anlamı sağlanır.

Şahıslar	**-(u)ptur/-(u)pdur, -(u)pturlar /-(u)pdurlar; -(ü)ptür/-(ü)pdür/-(ü)ptürler/-(ü)pdürler**	**-(ı)p,-(i)p,-(u)p,-(ü)p**
1. t. şahıs	-	buyrulup-mén (88b/11)
2. t. şahıs	-	kéltürüp-sén (77a/21)
3. t. şahıs	aytıptur (73b/14), ḳılıp-dur (79b/07)	-
1. ç. şahıs	-	ḳılıp-biz (79b/08)
2. ç. şahıs	-	-
3. ç. şahıs	oḳupturlar (73b/07) kéltürüptürler (77a/27)	-

1.5.3.8.1.3. Geniş Zaman

Geniş zaman çekimi **-r / -ar / -er / -ur / -ür** ekleriyle yapılmaktadır. Olumsuz geniş zaman eki -mAz'dır, ancak z > s sedasızlaşması ile ek -mAs şeklinde kullanılır.

Şahıslar	**-r**	**-ar / -er**	**-ur / -ür**	**olumsuz**
1.t.şahıs	tiler-mén (71b/26)	ḳorḳar-mén (69b/12, 75b/11)	yétkürür-mén (84a/02)	ḳılmas-mén (83a/04)
2.t.şahıs	oḳur-sén (78b/17)	tapar-sén (80b/18),	bilür-sén (72b/18)	almas-sén (87a/18) ḳayturmasaŋ̂g (75a/06)
3.t.şahıs	oḫşar (84b/13)	sıġar (70b/04, 74a/15)	tirgüzür (73b/13)	toḫtamas (81b/13)
1.ç.şahıs	tiler-biz (71b/20)	tartar-biz (71b/08)	yiberür-biz (69a/20)	tapmas-biz (78a/11)
2.ç.şahıs	oynar-sizler (75a/26)	tartar-siz (75b/04, 75b/05)	bilür-sizler (80b/15, 85b/05)	yād kılmas-sizler 86a/23
3.ç.şahıs	saḳlarlar (74a/24)	ḳoşarlar (78b/24)	yétürler (79b/20)	urmaslar (88b/13)

1.5.3.8.1.4. Şimdiki Zaman

Metnimizde şimdiki zaman ekleri "-a tur/-a dur/-a" şeklindir: ḳayta turġıl (69b/01), tola (75a/13), cüzzam ḳıla-dur (77a/d), ayta-durlar (82b/07).

Şimdiki zamanın olumsuzu -may/-mey eki ile yapılmaktadır. Metnimizde şu örneklerle karşılaşılmaktadır: rivāyet aytılmaydur (77b/13), ḳılmay-biz (85a/17), ḳorḳmayġaylar (80a/05), tapmaydur-biz (73a/17), tüşmeydür 81b/26

1.5.3.8.1.5. Gelecek Zaman

Gelecek zaman kullanımı Doğu Türkçesi dönemini zaman açısından belirgingelecek zamanınözelliklerinden biridir. "Mutlak gelecek zaman" ve "gelecek-istek zaman" çekimleri ile iki farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır.[46]

Mutlak Gelecek Zaman: -ġu/-gü+ iyelik ekleri + sahıs zamirleri:

Metinde sadece III. teklik ve çokluk şahıs çekimlerinde karşımıza çıkmaktadır: bolmaġusıdur (78b/21), tutmaġusıdurlar (78b/15), ḳoyarılġusıdurlar (86b/10), kélgüsidür (77a/24), köygüsidürler (80a/21), yétgüsidür (77b/19)

Gelecek-İstek: -ġay/-gey/-ḳay/-key + şahıs zamirleri:

Metnimizde gelecek-istek zaman **-ġay /-gey / -ḳay /- key** ekleriyle çekimlenmektedir. Metnimizde aşağıdaki örneklerde gelecek zaman çekimi tespit edilmiştir.

-ḳay: aḳḳay (86a/09), çıḳḳay (87b/19), yaratḳay (86b/02),

-key: yétkey (76b/22).

-ġay: barġay-sizler (71a/11), salılġaylar (74a/25, 74a/26), yığılġaylar (71b/22).

-gey: bérgey-siz (76a/01), ölgeysizler (71b/05), tilegey (88a/21),

Gelecek-istek zamanın olumsuzu "-ma + -GAy" şeklinde yapılır. Metnimizdeki örnekler şunlardır: açılmaġay (69b/14), sınmaġay (84a/16), yaramaġay (74a/09), ᶜaẕāb yibermegey (74b/15), bilmegey (81b/11), inip kélmegey (85a/01), kirmegey-sén (72b/19), tüşmegeyler (70b/25).

[46] János Eckmann , *Çağatayca El Kitabı*, s. 126-117.

1.5.3.8.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri

Bu bölüm emir kipi, şart kipi, istek kipi ve gereklilik kipinde oluşmaktadır.

1.5.3.8.2.1. Emir Kipi

Emir kipi şekil bildirmekte, zaman ifadesi içermemektedir. Gerçekleştilmesin istenen emrin, eylemin belli bir zamanı yoktur.

Şahıslar	
1. teklik şahıs	-
2. teklik şahıs	turġıl (69b/19), sürgil (75a/03), salġıl (81b/04), yibergil (69b/16)
3. teklik şahıs	bolsun (75a/05)
1. çokluk şahıs	-
2. çokluk şahıs	cem[c] bolunĝızlar (71a/03), çıḳarınĝızlar (85b/10)
3. çokluk şahıs	-

1.5.3.8.2.2. Şart Kipi

Metnimizde şart kipi **-sa/-se** ekiyle çekimlenmektedir. Şart kipinin olumsuzu **-ma /-me** ekiyle yapılmaktadır.

1. Teklik Şahıs	aġrısam (73b/08, 73b/09), buyursam (75b/06)
2. Teklik Şahıs	baḳsanĝ (84a/10), kılmasanĝ (70a/14), tutsanĝ (70b/06)
3. Teklik Şahıs	azsa (88b/19), baḳsa (83a/19), bolsa (87b/09)
1. Çokluk Şahıs	baġışlasaḳ biz (78a/18)

2. Çokluk Şahıs	ḳılsaṅgızlar (76a/23)
3. Çokluk Şahıs	sorsalar (85a/13), tutsalar (88b/06)

1.5.3.8.2.3. İstek Kipi

Metinde karşımıza çıkan istek kipi örnekleri şunlardır:

I. teklik şahıs: (-ayın/-eyin) cevāb aytayın (80b/05), barayın (69b/17), ḳılayın (78b/20, 81b/27), öltüreyin (82a/02), kéltüreyin (84a/09)

1.5.3.8.2.4. Gereklilik Kipi

Doğu Türkçesi döneminde gereklilik kipi mevcut değildir. Gereklilik anlamı ise, içerisinde gelecek ve gereklilik anlamı barındıran *-ġu/-ġü* sıfat-fıil eklerini alan fiille "kérek" kelimesinin kullanılması yoluyla sağlanmıştır . Gereklilik anlamı "kérek" kelimesinin gelecek zaman çekimi ile birlikte kullanılmasıyla da oluşturulabilmektedir.[47]

kérek kim ḳorḳ-ḳaylar ilāhī ᶜaẕābı-dın (69b/11),

kérek kim tüz durmaġay sizlerni (81a/23)

1.5.3.9. BİRLEŞİK ZAMANLI ÇEKİMLER

Birleşik zamanlı çekimler "ér-" ve "é-" yardımcı fiilleri ile yapılmaktadır.

1.5.3.9.1. Geniş Zamanın Hikâye Birleşik Çekimi

Fiil Tabanı + -(ı) r, (u) r, (ü) r /-mas ér- / é- (-di) + Şahıs Eki: ḥükm ḳılur érdiler (83a/01), körsetür érdi (71a/20), bilür érdiler (80a/19), toḳılur érdiler (81a/06), olturur érdi (81a/07), köterür érdi (80a/17).

[47] János Eckmann, *Çağatayca El Kitabı,* s. 117.

1.5.3.9.2. Gelecek Zamanın Hikâye Birleşik Çekimi

Fiil Tabanı + -ġay **ér- / é- (-di,-dü) + Şahıs Eki:** bolġay érdi (74b/09), bolmaġay érdiler (80b/17), bolġay érdük-biz (74b/10)

1.5.3.9.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâye Birleşik Çekimi

Fiil Tabanı + -(ı) p, -(i) p **ér- / é- (-di) + Şahıs Eki:** içip érdi (85a/11), tapıp érdiler (79b/16), éşitip érdi (70a/15), yétip édi (72a/01), yiberip érdi (77a/05).

1.5.3.9.4. Şart Kipinin Hikâye Birleşik Çekimi

Fiil Tabanı + -sa **é- (-di) + Şahıs Eki:** bolsa édi (78a/01)

Metnimizde diğer birleşik çekimlerin örneklerine raslanmamaktadır.

1.5.3.10. BİRLEŞİK FİİLLER

ḳıl-: cüzzam ḳılmaḳ (77a/d) tasdik ḳılmaḳ (74b/24, 78a/16), ᶜaẕāb ḳılmaḳ (81b/27), ḫaber ḳılmaḳ (78b/20), ḫāżır ḳılmaḳ (84a/11), ḥükm ḳılmaḳ (82a/01), ᶜarż ḳılmaḳ (83a/22) duᶜā ḳılmaḳ (84a/12), emr ḳılmaḳ (85b/21), ḫarām ḳılmaḳ (88b/12), helāk ḳılmaḳ (77b/10), imdād ḳılmaḳ (75b/08), ᶜiṭā ḳılmaḳ (88b/21), ḳarār ḳılmaḳ (86a/07), mażbūṭ ḳılmaḳ (83b/14), mededḳārlıḳ ḳılmaḳ (75b/07), muḳarrer ḳılmaḳ (72a/21), muṭālaᶜa ḳılmaḳ (82b/16) müşāhede ḳılmaḳ (80a/03), naẓar ḳılmaḳ (72b/05), nidā ḳılmaḳ (69b/08), peydā ḳılmaḳ (72b/07) tasrīr ḳılmaḳ (82a/08), vefāt ḳılmaḳ (80b/11), yād ḳılmaḳ (80a/27), vahy ḳılmaḳ (71b/16, 72b/11).

ét-: til étmek (82b/02), fermān étgenler (82b/25), til étgey (82b/02)

tap-: ḳarār tapmaḳ (72a/21), yol tapmaslar (82a/18, 84a/24), necāt taptılar (76b/20, 85b/03), teselli taptılar (71b/13).

tart-: emr tartmaḳ (71b/08), boyun tartmaḳ (69a/22) tükel tartmaḳ (77a/11), ṣaf tartmaḳ (71a/12, 83a/25), baş tartmaḳ (75b/04), isḳam tartmaḳ (79a/14).

ur-: hamle urmaḳ (75b/03).

ayt-: cevāb aytmaḳ (80b/05), rāst aytmaḳ (70b/11), en^{c}ām aytmaḳ (81b/16), yad aytmaḳ (77b/18), yalġan aytmaḳ (78b/23), cezm aytmaḳ (84b/01), söz aytmaḳ (88a/10), aġrıġ aytmaḳ (86a/16), nidā aytmaḳ (80a/12), peydā aytmaḳ (84a/14), uluġ aytmaḳ (82b/18), (78b/21), saġış aytmaḳ (83b/15).

bol-: artuḳ bolmaḳ (77b/02), aşiḳār bolmaḳ (77b/09), dermande bolmaḳ (70b/06), ejdeha bolmaḳ (71a/19), ḥāṣıl bolmaḳ (76a/19), ḥükm bolmaḳ (80a/10), müştebih bolmaḳ (71b/23), müyesser bolmaḳ (69b/27), münkir bolmaḳ (80a/17), h^{v}ār bolmaḳ (88a/24), oḫşaşbolmaḳ (87b/15), vacib bolmaḳ (87b/01), vāḳı^{c} bolmaḳ (87b/01, 88a/09).

1.5.3.11. BİLDİRME BİÇİMLERİ

İsim kök ve gövdelerine gelen bildirme ekleri, isimleri fiilleştirerek yüklem görevinde kullanılmalarını sağlarlar.

1.5.3.11.1. Geniş zaman

Metinde kullanılan geniş zaman bildirme çekimleri iki şekilde kıllanılmaktadır.

Şahıs zamiri ile yapılanlar: düşmen mén (76b/17), yoḳ sén (77a/20), mużır sén (76a/17)

Teklik/çokluk III. şahıs bildirme eki ile yapılanlar (+dur/ +dür/ +tur): düşmen-dür mén (73a/24), resūli-dür mén (76b/06), ḳaysı-durlar (80b/03), artuḳ-raḳ-dur (80b/03), alardurlar (79b/10, 79b/11), atlarıdurlar (69a/06), yoḳturlar (69b/05) yoḳtur biz (75b/16)

1.5.3.11.2. Görülen Geçmiş Zaman

Metinde görülen geçmiş zaman bildirme çekimi "ér-" ve "é-" yardımcı fiilleri ile yapılmaktadır.

ér-: bar érdiler (69a/27), bar érdim (70a/07), bar érdük-biz (71b/09), āgāh émes érdim (70a/07), ümīd-vār érdiñizler (74a/23).

é-: bar édi (85a/20)

yoḳ édi 80a/10

1.5.3.11.3. Bildirme Ekinin Olumsuzu

Metinde bildirme çekiminin olumsuzu “değil” anlamındaki “émes” ile kullanılmaktadır.

mutaṣavver émestür (73a/24), ẓāhir émestür (88a/27), müteyaḳḳīn émestürler (87b/06)

2. METİN
(ÇEVİRİYAZI)

(26)

SŪRETÜ'Ş-ŞUᶜARĀ

Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. **[69ª/06]**[48] طسم Muᶜāllim ve üftāde -raḥmallah-dın naḳl ḳılur kim ḥurūf-ı muḳaṭṭaᶜa Ḳur'ān'nıñ at-ları-durlar ve laḥẕā bu ciheti (07) -din aġlap ve bu ḥarf-lerdin soñ Ḳur'ān ẕikri kélür ve ayturlar atı-dur ilāhī at-larıdın yā her ḥarfi işāret (08) -dür atı-ġa andaḳ kim طسم ṭā vesāyir ve mecīdḳa ve aytıp-durlar işāret ḳılġuçı ṭūbā ve sūre ve Muḥammed -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem-ġa (09) ve *Baḥr*'da kéltürüptür kim ṭā işāret vaḥdet hevāsı ḳuş-ları-nıñ ṭayranıġa kim ṭāyirdürler[49] billah bile. Ve sīn (10) ᶜibādet-dür maᶜrifet yolı-nıñ yürügüçi-leri-niñ seyridin kim sāyirdürler Allah sarıġa. Ve mīm īmāsı ḳılur (11) ᶜubūdiyyet yolı-nıñ sālik-ler barmaġı-ġa[50] kim barurlar Allah ve fillah-ġa yā işāret-dür mübtedī-ler ṭalebi ve mutavassıṭ (12) serveri ve müntehā-lar müşāhede-sıġa ṣāḥib-i *Keşfü'l-Esrār* aytıp-dur kim Ḥaḳ Subḥāne ant yād ḳılur ezelī ᶜizzeti-niñ (13) ṭahāreti ve ebedī ḫaber vaḳtı-nıñ şenāsı ve serīri celālī-niñ mecdi bile ḳısm cevābı ol-kim

2. تِلْكَ Bu sūre آيَاتُ(14) الْكِتَابِ الْمُبِينِ hüveydā kitāb-nıñ āyet-leri-dür. Yaᶜnī Ḳur'ān rūşen-dür. Anıñ ḥelāl ve ḥarāmı-nıñ ḥükm-leri (15) ve mübīn ve peydā ḳılġuçı maᶜnā-sı bile dağı bardur. Yaᶜnī Ḳur'ān ḥaḳ ve bāṭıl-nı ẓāhir ḳılur ve hidāyet ve ḍelālet netīce (16) -leri-niñ muḳaddime-lerini aşikār aytar. Ve Ḳureyş kim munıñ-dék kitābı né tekẕīb ḳılıp īmān kéltürmediler. (17) Ve Ḥażret-i Resūl -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem-alarnıñ īmānıġa asru ḥarīṣ érdi. Bu ṣūret anıñ mübārek ḫāṭırıġa ḳatıḳ (18) kéldi. Ve Ḥaḳ Subḥāne anıñ muḳaddes könğüli-niñ teslīme-si ciheti-ge āyet yiberdi.

3. لَعَلَّكَ Meger sén بَاخِعٌ نَّفْسَكَ (19) öz nefsiñ-niñ helāk ḳılġuçı-sı ve öltürgüçi-sini أَلَّا يَكُونُوا anıñ bile kim bolmas-lar alar مُؤْمِنِينَ[51] īmān (20) kéltürgenler Ḳur'ān bile

---

[48] YA (393b/18)

[49] TS tāyirdürler: YA ẓāyirdürler (393b/23)

[50] TS barmaġı-ġa: YA barmaġı (393b/25)

[51] YA مُؤْمِنِينَ: ayetin üstü çizilmemiş (394a/06)

4. إِن نَّشَأْ eger biz tilersek نُنَزِّلْ عَلَيْهِم tüben yiberür-biz alarġa مِّن السَّمَاء (21) kök-din آيَةً bilgüyi ḳıyāmet bilgüleri-din yā bile ḳāhire ve ḳāhire[52] belālardın فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ pes bolur alar (22) -nıng boyun-ları yaᶜnī boyun tartġuçı-lar ve uluġ-lar alardın bolurlar لَهَا ol āyet-ḳa خَاضِعِينَ fürūşlar (23) ve inḳıyād ḳılġuçı-lar.

5. وَمَا يَأْتِيهِم Ve kélmes alarġa مِّن ذِكْرٍ hīç mevᶜiẓe مِّنَ الرَّحْمَن Baġışlaġuçı Ḫudāy (24) -dın مُحْدَثٍ yanġı yiberilgen vechi bile yaᶜnī hīç Sūre-i Ḳur'ān'dın aytıp kélmes özge-din soñg إِلَّا كَانُوا (25) Meger ol-kim bolġay-lar عَنْهُ مُعْرِضِينَ andın yüz évürgüçi-ler.

6. فَقَدْ كَذَّبُوا Pes durustluḳ bile kim tekẕīb ḳıldılar. (26) Ḳur'ān'nı ve özi-niñg tekẕībi de dāyim bérk-dürler. فَسَيَأْتِيهِمْ Pes bat bolġay kim kélgey alarġa ölüm (27) yavuḳı-da yā baᶜṣ vaḳtı-da yā Bedr küni أَنبَاء مَا كَانُوا بِهِ olça-nıng ḫaberleri bile bar érdiler. Anıng bile **[69ᵇ/01]**[53] يَسْتَهْزِئُون istihzā ḳılur érdiler. Ve inanmas érdiler. Ol ḫaberlerniñg kélgeni-din soñg ögünmeklig asıġ ḳılmas.

7. (02) أَوَلَمْ يَرَوْا Āyā baḳmas-lar tekẕīb ḳulġuçı-lar ve ḳaramas-lar. إِلَى الْأَرْضِ Yér sarıġa kim ṣarf-ı ḳudret bile كَمْ (03) أَنبَتْنَا néçe öndürdük-biz. فِيهَا Anda anıng olġanı efsürde-lıġı-dın soñg مِن كُلِّ زَوْجٍ her türlük (04) otı-dın كَرِيمٍ yaḫşı ve pesendīde ve köp asıġ-lıġ

8. إِنَّ فِي ذَلِكَ Durustluḳ bile kim öndürmekde لَآيَةً her āyine (05) ḍelāletidür. Öndürgüçiniñg ḳudreti ve ḥikmetiniñg kemālige وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم ve yoḳturlar. Köpi alardın ezelī (06) ᶜilmde مُّؤْمِنِينَ imān kéltürgen-ler. Bā-vücūd mundaḳ ᶜalemet-larnıng müşāhede bile

9. وَإِنَّ رَبَّكَ Durustluḳ (07) bile kim séniñg Perverdigārıng لَهُوَ الْعَزِيزُ oldur ġālib ve tüvānā bile yibermegi de kāfir-lerge الرَّحِيمُ Mihr-bān (08) ᶜaṭā bisāṭınıng yaymaġı bile mü'min-larġa.

10. وَإِذْ نَادَى Ve yād ḳıl anı kim nidā ḳıldı رَبُّكَ مُوسَى séniñg Perverdi (09) gārıng Mūsā-nı أَنِ ائْتِ anıng bile kim kélgil, الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ẓulm ḳılġuçı gürūhı-ġa

---

[52] TS ḳāhire ve ḳāhire: YA ḳāhire (394a/07)

[53] YA (394/a15)

11. قَوْمَ فِرْعَوْنَ (10) yaᶜnī Firᶜavn gürūhı kim özige cevr ḳıldılar. Şirk bile Benī İsrā'il'ġa cevr eyle, aytḳıl alarġa: أَلَا يَتَّقُونَ "Eyā ḳorḳmaslar (11) yaᶜnī kérek kim ḳorḳ-ḳaylar ilāhī ᶜaẕābı-dın ve ilik küfür-din ḳaytarġaylar." Benī İsrā'il'ni ḳoyġaylar.

12. قَالَ رَبِّ (12) Ayttı Mūsā kim: "Ey ménin͡g Perverdigārım إِنِّي أَخَافُ durustluḳ bile kim mén ḳorḳar-mén. أَن يُكَذِّبُونِ Andın kim (13) méni tekẕīb ḳılġaylar. Ve ménin͡g risāletimġa inanmaġaylar."

13. وَيَضِيقُ صَدْرِي "Ve tar bolġay ménin͡g kön͡glüm, (14) tekẕīb aytġalı-dın وَلَا يَنطَلِقُ ve açılmaġay لِسَانِي ménin͡g tilim. Ve ᶜuḳde kim barur artuḳ bolġay bu söz (15) ḥabs zevālı-dın burun édi ve duᶜā-dın burun édi. Anın͡g kétmedi de yaʿnī ḥabs tili-nin͡g bağlanġanı فَأَرْسِلْ (16) pes yibergil Cibr'īl'ni إِلَى هَارُونَ ménin͡g birāderim Harūn sarıġa. Ve anı ménin͡g şerīkim ḳılġıl, risālet-de tā anın͡g yārı (17) bérmekligi bile Firᶜavn-nī-lerning ḳaşıġa barayın.

14. وَلَهُمْ عَلَيَّ Ve alarġadur[54] man͡ga ذَنبٌ yazuḳı ve ᶜivażı-dur murād (18) Ḳıbṭī öltürmegi-dür. Alarnın͡g gümānı bile yazuḳ aytur. فَأَخَافُ Pes ḳorḳarmén أَن يَقْتُلُونِ ol-kim méni (19) öltürgeyler Ḳıbṭī ornıġa risālet adasıdın burun.

15. قَالَ Ayttı Ḫudāy: كَلَّا "Ḳayta-turġıl bu kün andın kim alar san͡ga (20) ilik tapmaslar. فَاذْهَبَا Pes barın kim-ler sén ve séninġ ḳarındaşın͡g بِآيَاتِنَا bizin͡g āyet-lermiz bile yaᶜnī (21) muᶜcize-leri bizin͡g kudretmizni͡ng delīli ve ménin͡g nübüvvetini͡ng ḥücceti bolġay. إِنَّا مَعَكُم Durustluḳ bile biz siz (22) -ler bile biz[55] مُّسْتَمِعُونَ éşitgüçi ol néme-ni. Kim sizler ve Firᶜavnīler ara atar. Yaʿnī sizler ve alar aytur-sizler. (23) Ve ḳılur-sizler bizge yaşurun émestür."

16. فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ Pes kélin͡giz-ler Firᶜavn'ġa. فَقُولَا Pes aytın͡gızlar: (24) إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ "Biz ᶜālemī-ler Perverdigārını͡ng yibergānı-biz."

17. أَنْ أَرْسِلْ "Ve söz budur kim yiber (25) -gil مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ bizin͡g bile Benī İsrā'il'ni." Yaᶜnī ḳul alar-dın tart tā bizin͡g bile Şam yérige barġay (26) -lar kim alarnın͡g atalarını͡ng

[54] TS alarġadur: YA alarġa (374b/04)
[55] TS bile biz: YA:bile (394b/08)

yéri érdi. Pes Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- mülk-i ᶜallām fermānı-ġa ḳarındaşı bile Firᶜavn bār-ġāhı (27) -nıñ éşigi-ge kéldi ve bérildin soñ Firᶜavn'nıñ mülāḳatı müyesser boldı ve Firᶜavn kim anı kördi, tanıdı minnet ḳılmaḳ **[70ª/01]**[56] yolı bile

18. قَالَ Ayttı: "Ey Mūsā أَلَمْ نُرَبِّكَ ne séni östürdük-biz فِينَا öz aramızda وَلِيدًا ḥāleti-de kim yaş oġul (02) aydınñ toḳan yavuġı-da وَلَبِثْتَ ve turdunñ-sén فِينَا bizinñ menzil-lerimizde مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ yıllar (03) öz ᶜömürninñ-din yaᶜnī yigirmi yıl bizinñ bile ötkerdiñ

19. وَفَعَلْتَ ve ḳıldınñ. فَعَلْتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ Ol (04) ḳılmaḳlıġı kim ḳıldınñ. Yaᶜnī Ḳıbṭīlıġ ḥatun-nı kim-niñ nān bişürgüçim érdi, öltürdüñ. وَأَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ (05) Ve sén şükür-siz-ler-din sén méniñ niᶜmetim-ġa kimniñ ḥavāsım-dın biri-niñ öltürmegi-niñ ḳaṣdını (06) ḳıldınñ."

20. قَالَ فَعَلْتُهَا Ayttı Mūsā -ᶜaleyhi's-selām-: "Ḳıldım ol ḳılmaḳlıġı-nı إِذًا ol vaḳt. وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ (07) Ve bar érdim ġāfil-ler-din yaᶜnī āgāh émes érdim méniñ yuvruḳ urġanım-dın[57] ol kişi ölgey."[58]

21. فَفَرَرْتُ (08) مِنكُمْ "Pes ḳaçtım sizler-din. لَمَّا خِفْتُكُمْ Ol vaḳt ḳorḳtum. Kim méni öltürgey-siz-ler Medyen'ge bardım. فَوَهَبَ لِي (09) Pes baġışladı manña رَبِّي méniñ Perverdigārım-dın Medyen'din ḳaytur vaḳt-da حُكْمًا ᶜilm ü fehm ve yā nübüvvet. Ve وَجَعَلَنِي ḳıldı né (10) méni مِنَ الْمُرْسَلِينَ özininñ yibergenleridin yaᶜnī indürdi peyġamberleri zümresi-de kim ḥalḳ-ḳa yiberipdür."

22. وَتِلْكَ (11) نِعْمَةٌ "Ve ol niᶜmeti kim sén تَمُنُّهَا عَلَيَّ minnet ḳoyar-sén anıñ bile manña أَنْ عَبَّدتَّ oldur kim bende tutunñ بَنِي إِسْرَائِيلَ (12) Yaᶜḳūb[59] oġlanlarını. Ve méni oġulluḳ-ḳa köterdiñ aytup-dur-lar munda anñar hemze-si muḳadderdür kelām taḳdīri (13) ol-kim eyā niᶜmeti kim[60] Benī İsrā'il-ni bendelik-ke tutunñ yaᶜnī eger sén alar (14) -nı bende

---

[56] YA (395a/15)

[57] TS urġanım-dın ol kişi: YA urġanım bile ol kişi (394b/23)

[58] TS ölgey: YA olġay (394b/23)

[59] TS Yaᶜḳūb: YA Yaᶜḳūb ᶜaleyhi's-selām (394b/28)

[60] TS niʿmeti kim Benī İsrā'il-ni: YA niʿmeti kim anıñ bile manña minnet ḳoyar-sén oldur kim Benī İsrā'il-ni (394b29)

ḳılmasaŋ érdi méniŋ anam méni deryada salmas érdi[61]. Ve méniŋ ḳavmim méni asrār érdi-ler ve saŋa muḥtāc (15) bolmas érdi."[62] Ve çün Firʿavn éşitip érdi. Kim Mūsā ayttı: "Kim ana -resūl-ı rabbe'l-ᶜālemīn- sözniŋ üslūbı-nı ayurdı (16) sınamaḳ yüzidin.

23. قَالَ فِرْعَوْنُ Ayttı Firʿavn: وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ "Ve nédür ᶜālemīlerniŋ Perverdigārı?", "Ve né (17) néme-dür su'āl māhiyyetin māhiyyeti-din ḳıldı."[63]

24. قَالَ Dedi Mūsā, anıŋ cevābıda: رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ "Oldur kök-ler ve yér (18) -niŋ Āferīdegār'ı وَمَا بَيْنَهُمَآ ve olça alarnıŋ arasıdadur. اِنْ كُنْتُمْ Eger bar-sizler مُوقِنِين (19) gümān sizler." Ḥaḳ ṣıfātı-nıŋ taḥḳīḳi ve Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- yüz évürüp cevāb māhiyyet-din ve taᶜrīf ḳıldı. (20) Ḥaḳ anıŋ ḥikmeti-niŋ delīl-leri ve ḳudreti eşerleri-niŋ ẓāhirleri bile.

25. قَالَ Ayttı Firᶜavn لِمَنْ حَوْلَهٗٓ alarġa[64]: (21) "Kim anıŋ tégreleride érdiler, Ḳıbṭ-ı şerīf-leri-din ve alar béş yüz kişi érdiler. Zīverler bağlap ve altun kürsī (22) -lerige olturġanlar[65]. اَلَا تَسْتَمِعُون Āyā éşitmes-sizler bu kişi-niŋ cevābı-nı. Kim mén anıŋ Perverdigārı (23) -nıŋ ḥaḳīḳati-din sorar-mén. Ve ol anıŋ işleridin ḫaber bérür."

26. قَالَ Ayttı Mūsā: "Yine ḳatla رَبُّكُمْ méniŋ Ḫudāyım (24) sizleriŋ Āferīdegār'ıŋızdur. وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْأَوَّلِينَ[66] Ve sizleriŋ burunġı atalarıŋız (25) -nıŋ Perverdigārı ᶜudūl ḳıldı." Āyet-leriŋ ẓāhirraġı-dın āyet-niŋ yaḳīn-raġı-ġa[67] nāẓarġa ve anıŋ rūşen (26) -raġı tāmil ḳılġuçı-ġa.

27. قَالَ Ayttı Firᶜavn: "Özi-niŋ ḳavmıġa اِنَّ رَسُولَكُمُ durustluḳ bile kim sizleriŋ yibergeniŋiz (27) siḥriyyet[68] yolı bile anı resūl oḳudı. الَّذِي أُرْسِلَ اِلَيْكُمْ Ol-kişi kim

---

61 TS érdi: YA édi (395a/01)
62 TS érdi: YA idim (395a/02)
63 TS su'āl māhiyyetin māhiyyetidin ḳıldı: YA su'āl māhiyyetin ḳıldı (395a/04)
64 TS alarġa: YA yaᶜnī alarġa (395a/08)
65 TS olturġanlar: YA olturġanlar (395a/09): olturur ve ġubānlar (70a/22)
66 TS رَبُّكُم tekrar yazıldığı için üstü çizilmiştir.
67 TS yaḳīn: "yā" ile yanlış yazılmaya başlandığı için silinmiştir.
68 siḥriyyet: YA siḫriyyet (395a/14): TS siḫriyyet (70a/27)

yiberip-dürler sizler sarıġa. لَمَجْنُونٌ **[70b/01]**[69] Her āyine divāne-dür. Kim cevāb su'āl muṭābıḳı-da bérilmiş.

28. Ayttı قَالَ Mūsā: رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ "ᶜĀlem Perverdigārı (02) maşrıḳ ve maġrib-niñ Āferīdegār'ı-dur. وَمَا بَيْنَهُمَآ Ve olça maşrıḳ-lar ve maġrib-ler ara bolġay. اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ (03) Eger bar-siz sizler kim fehm ḳılġay[70] sizleriñ cevābı bu vech-din özge bola-almas-tur anıñ üçün kim hīç kişige (04) Ḥaḳ Subḥāne ḥaḳīḳati-din āgāh-lıġ mümkin émestür. Her né ᶜaḳl ve fehm ve vehm ve ḥavās ve ḳıyās-da sıġar. Ḥaḳ Subḥāne ve Teᶜālā'nıñ (05) ve anı andın münezzeh ve muḳaddes-dür. Kim bu barça muḥaddiş-lerdürler ve muḥaddiş muḥaddiş üreki-din özge ḳıla-almas.

29. قَالَ (06) Ayttı Firᶜavn Andın soñ kim münāẓara-dın dermānde[71] boldı: لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِي "Eger tutsañ ey Mūsā maᶜbūdı (07) méndin özge لَاَجْعَلَنَّكَ her āyine ḳılur-mén séni مِنَ الْمَسْجُونِينَ zindānī-lerdin" Kéltürüptürler kim Firᶜavn'nıñ zindānī (08) öltürmek-din ḳatıḳ-raḳ idi. Anıñ üçün kim zindānī-lerni buyurur érdi tā çuḳurda ṣalurlar érdi kim anda hīç (09) körmes érdiler ve éşitmes érdi-ler ve çıḳarmas érdiler alarnı. Meger[72] ölük Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- zindān ẕikrini kim éşitti.

30. قَالَ (10) Ayttı Mūsā[73]: اَوَلَوْ جِئْتُكَ "Eyā munı ḳılur-sén mañga ve eger kélsem sañga بِشَيْءٍ مُبِينٍ yaruḳ néme bile yaᶜnī kéltürgey hüveydā muᶜcize."

31. (11) قَالَ فَأْتِ بِهِ Ayttı Firᶜavn kim kéltür ol némeni: إِن كُنتَ "Eger bar-sén مِنَ الصَّادِقِينَ rāst aytġuçı-lardın özi-niñ (12) daᶜvā-sıda."

32. فَأَلْقَى عَصَاهُ Pes taşladı Mūsā özi-niñ tayaġını. فَإِذَا هِيَ Pes ol yérde ᶜaṣā salġandın soñ (13) ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ejdehā-yı érdi ᶜaşiḳār yaᶜnī ejdehā-lıġı ẓāhir ve Firᶜavn anıñ körmeki-din ḳorḳtı ve kişiler kim ḥāżır (14) érdi-ler ḳaçtı-lar andaḳ kim ḳaçḳan maḥalde yigirmi béş miñ kişi öldi.

---

[69] YA (395a/15)

[70] TS fehm ḳılġay sizleriñ: YA fehm ḳılġay-sizler ve tapḳay-sizler kim sizleriñ (395a/17)

[71] TS dermānde boldı: YA dermānde dermānde boldı (395a/22)

[72] TS meger ölük: YA ölük (395a/26)

[73] TS Mūsā: YA Mūsā ᶜaleyhi's-selām (395a/26)

33. وَنَزَعَ Ve çıḳardı يَدَهُ özi-niñg (15) éligini yaḳa-dın[74] andın soñg kim buġday öñg-lüg Fir^{c}avn'ġa körsetip yaḳasıġa indürüp, édi فَإِذَا هِيَ (16) Pes anda anıñg éligi بَيْضَاء aḳ ve yalturġuçı idi. لِلنَّاظِرِينَ Naẓar ḳılġuçı-larġa aytıp-durlar kim, Mūsā -^{c}aleyhi's-selām- (17) -nıñg mübārek éligi-niñg şu^{c}āī ḳuyaş nūrı yañglıġ közlerni ḫayra ḳılur érdi.

34. قَالَ Ayttı Fir^{c}avn لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ ḳavm-nıñg (18) şerīf-ları-ġa: "Kim anıñg tegreside érdi-ler إِنَّ هَذَا durustluḳ bile kim bu ér kişi لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ cādūçı-dur dānā." (19) Fir^{c}avn ḳorḳtı. Kim anıñg kişileri Mūsā -^{c}aleyhi's-selām-ġa īmān kéltürgey-ler ḥīle ḳılıp, ayttı: "Bu cādūyī-dür siḥr (20) fenni-de tamām mahāreti bardur."

35. يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم Tiler kim çıḳarḳay[75] sizlerni. مِّنْ أَرْضِكُم Sizleriñg (21) yériñgizdin ya^{c}nī Mıṣr diyārı بِسِحْرِهِ özi-niñg cādūçı-lıġı bile فَمَاذَا تَأْمُرُونَ pes né buyurur-sizler (22) mañga. Anıñg işidin Mūsevī[76] mu^{c}cize-si anı rubūbet da^{c}vāsı-nıñg uçı-dın müşāveret ḫażīżi-ġa ḳavm bile saldı. (23) Tā "ene rabbiküm illā ^{c}alā"[77] rütbe-sidin tenezzül körsetip, özi-niñg tapınġuçı-lardın Mūsā -^{c}aleyhi's-selām- işide meded tiledi.

36. (24) قَالُوا أَرْجِهِ Ayttı-lar: "Ḥabs ḳıl anı وَأَخَاهُ ve anıñg ḳarındaşını, yā tevḳıf-da salġıl ve alarnıñg öltürmegi-de (25) aşuḳmaġıl, körsetmegil alarnıñg[78] yalġanı ẓāhir bolurdın burun tā kişiler gümān-da tüşme-geyler وَابْعَثْ (26) ve ḳoparġıl ve yibergil. فِي الْمَدَائِنِ Öz memleketi-niñg şehirleriġa حَاشِرِينَ cem^{c} ḳılġuçı-lar ya^{c}nī elçi-ler yibergil (27) her şehrige."

37. يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ Tā kéltürgey-ler her yérde yaḫşı yaḫşı cādūçı-dur. عَلِيمٍ Dānā vü üstād siḥr-i fennī-de Fir^{c}avn **[71^{a}/01]**[79] kişiler cādū-lar tilegi-ge yiberdi.

38. فَجُمِعَ السَّحَرَةُ Pes yıġıldılar cādūçı-lar لِمِيقَاتِ يَوْمٍ kündüzi-niñg vaḳtı üçün (02) مَّعْلُومٍ bililgen ve va^{c}de bérilmegen kim yevmü'l-zenbiyye érdi.

---

[74] TS yaḳa-dın: YA naḳa-dın (395b/03)
[75] TS çıḳarḳay: YA çıḳarġay (395b/10)
[76] TS Mūsevī: YA Mūsā (395b/11)
[77] "ene rabbiküm illā ^{c}alā": "Ben ancak sizin rabbinizim" (Fir^{c}avn'e ait Arapça bir söz).
[78] TS aşuḳmaġıl, körsetmegil alarnıñg: YA aşuḳmaġıl alarnı (395b/15)
[79] YA (395b/18)

39. وَقِيلَ Aytıldı. Yaᶜnī Firᶜavn ayttı لِلنَّاسِ kişilerge yaᶜnī Mıṣr (03) ehli-ge: هَلْ أَنتُم "Āyā bar-siz[80] sizler مُّجْتَمِعُونَ yıġılġuçı-lar, yaᶜnī yıġılınĝızlar ve cemᶜ bolunĝızlar."

40. لَعَلَّنَا "Şāyed (04) biz barça ittifāḳ bile نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ igreşgey-biz. Cādūlarnı yaᶜnī mutābaᶜat körsetgey-biz." Mūsā kitermek-de (05) ve alarnınĝ mededi bolġay-biz yā alarnınĝ dīni-ninĝ[81] igreşmegi[82] ḳılġay-biz. إِن كَانُوا Eger bolsalar هُمُ (06) الْغَالِبِينَ alar ġalebe ḳılġuçı Mūsā ve Harūn -ᶜaleyhi's-selām-ġa.

41. فَلَمَّا جَاء السَّحَرَةُ Pes ol vaḳt kim kéldiler cādūçı (07) -lar Firᶜavn ḳaşıġa alarġa yol bérdi. Ve alarġa könĝül bérdi. Alar küstāḫ bolup قَالُوا لِفِرْعَوْنَ ayttı-lar Firᶜavn'ġa: (08) أَئِنَّ لَنَا "Āyā bizge bolġay لَأَجْرًا إِن كُنَّا müzdī séninĝ ḳaşınĝdın. Eger bolġay-biz نَحْنُ الْغَالِبِينَ biz ġalebe ḳılġuçı-lar siḥr bile (09) séninĝ düşmen-larınĝ-ġa."

42. قَالَ Ayttı Firᶜavn: نَعَمْ "Ārī müzd bolġay sizlerge. وَإِنَّكُمْ إِذًا Durustluḳ bile kim bolġay (10) -sizler ol vaḳt لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ méninĝ yavuḳ bolġanları-nınĝ cümle-sidin yaᶜnī ol kişi kim manĝa kirgey." (11) Ve āḫir kişi kim çıḳıp, barġay-sizler. Bolġay-siz alar bu vaᶜde-ge arḳalıḳ bolup, özi-ninĝ cādūlarını (12) muᶜayyen meydānġa kéltürdi-ler ve maᶜlūm vaḳt-da Ḥażret-i Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- utrusıda ṣaf tartıp ayttı-lar: "Ey (13) Mūsā evvel sén salur-sén öz cādūyunĝnı yā biz salalınĝ."

43. قَالَ لَهُم مُّوسَى Ayttı Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- alarġa: (14) أَلْقُوا "Salınĝızlar مَا أَنتُم مُّلْقُونَ olça sizler salġuçı-sizler anı."

44. فَأَلْقَوْا Pes saldı-lar حِبَالَهُمْ (15) وَعِصِيَّهُمْ özi-ninĝ yipleri ve sīm-āb bile toldurġan tayaḳ-ların kim yétmiş minĝ yip ve yétmiş (16) minĝ tayaḳ idi. وَقَالُوا Ve ayttı-lar andın sonĝ kim yip-ler tayaḳ-lar ḳuyaş ısığı-dın ḥareket-de kéldi. (17) Ve kişilerden ġırīv ḳobtı. بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ Firᶜavn'nınĝ uluġluġı ve ḳuvveti ve ġālibiyeti bile إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ (18) durustluḳ bile kim biz üstün bolġuçı-lar-biz Mūsā ve Harūn'ġa.

---

[80] TS bar-siz: YA bar (395b/19)

[81] TS dīni-ni-ninĝ yazılmış, "ni" ekinin üstü çizilmiş.

[82] TS igreşmegi-ni ("ni" ekinin üstü çizili): YA igreşmegi (395b/23)

45. فَأَلْقَى مُوسَى Pes saldı Mūsā ilāhī emri bile (19) عَصَاهُ özi-niñg ᶜaṣāsını fi'l-ḥāl ejdehā boldı. فَإِذَا هِيَ Pes anda ejdehā bolġan ᶜaṣā تَلْقَفُ yutar érdi. (20) مَا يَأْفِكُونَ Olça tezvīr ḳılur érdi-ler. Ve yılan ṣūreti bile ḫalḳ-ḳa körsetür érdi.

46. فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ Pes (21) yüzi bile tüşti-ler sāḥirler سَاجِدِينَ secde ḳılġuçı-lar kim biledir kim tayaḳ-nıñg évrülmek[83] ejdehā-ġa (22) ne siḥr ḳabli-din-dür ve ṣıdḳ yüzidin.

47. قَالُوا آمَنَّا Ayttı-lar: "Īmān kéltürdük-biz بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ᶜālemī-lerniñg perverdi (23) gārıġa." Pes rūşen ḳıldılar kim.

48. رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ Mūsā ve Harūn Āferīdegār'ı-ġa tā Firᶜavn rubūbeti tu-hemīn (24) defᶜ ḳıl ve Firᶜavn kim sāḥirler īmānıdın ḫaber taptı alarnı tilep.

49. قَالَ آمَنتُمْ Ayttı[84]: "Āyā taṣdīḳ ḳıldıñgız (25) ve ḫaṣ amentüm bile oḳur yaᶜnī īmān kéltürdüñgizler لَهُ Mūsā-ġa. قَبْلَ أَنْ آذَنَ Andın burun kim icāzet (26) bérgey-mén لَكُمْ sizlerge īmānda añga إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ durustluḳ bile kim ol, sizleriñg uluġıñgızdur. الَّذِي (27) عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ Ol-kim ögret<t>i sizlerge cādūçı-lıġ ve biri biriñgiz bile ittifāḳ ḳıldıñgız. Méniñg [85] helāk-lıġım ve fesādı **[71ᵇ/01]**[86] da فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ pes bat bilgey-sizler kim né ᶜuḳūbet ḳılġum-dur sizlerge Mūsā-nıñg Ḫudāyıġa[87] īmān kéltürmek-de pes ᶜuḳūbet (02) beyānını ḳıldı kim. لَأُقَطِّعَنَّ Her āyine késer-mén أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم sizleriñg élik-ler ve ayaḳlarıñgızını. (03) مِّنْ خِلَافٍ Bir biri-niñg ḫilāfı bile yaᶜnī her biri ṭarafı-dın yā sizleriñg élik-leriñgizde ayaḳlarıñgızını (04) késer-mén ḫilāfı ciheti-din kim mañga ḳıldıñgızlar. وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ Ve her āyine dārġa tartar-mén sizleriñg (05) barçañgızını tā ölgey-sizler. Ve barça muḫālif-ler ᶜibret alġaylar."

50. قَالُوا Ayttı-lar īmān kéltürgen cādūçı-lar (06) kim: لَا ضَيْرَ "Hīç żararı ve renci yoḳtur bizge. Séniñg ḳorḳutmaġı-dın ve biz ölüm-din ḳorḳmas-biz. إِنَّا إِلَى (07) رَبِّنَا Durustluḳ bile kim biz öz Perverdigārımızınıñg şevābıġa مُنقَلِبُونَ ḳaytḳuçı-lar-biz."

---

[83] TS évrülmek: YA évrülmegi (396a/12)
[84] TS ayttı āyā: YA āyā (396a/15)
[85] TS méniñg "helākım helākı" (Kelimelerin üstü çizilmiştir) helāk-lıġım: YA méniñg helākım helākı (396a/19)
[86] YA (396a/19)
[87] TS Mūsā'nıñg Ḫudāyıġa: YA Mūsā'nıñg Ḫudāy'ġa (396a/20)

51. إِنَّا نَطْمَعُ "Durustluḳ bile (08) kim biz ümīd tutar-biz. أَن يَغْفِرَ ol-kim yarılḳaġay[88] لَنَا رَبُّنَا bizinḩ üçün bizinḩ Perverdigārımız ve ᶜafv ḳılġay (09) خَطَايَانَا bizinḩ yazuḳ-larımızını. أَن كُنَّا Anınḩ üçün kim biz bar érdük-biz." Bu meclis ehli-din أَوَّلَ (10) الْمُؤْمِنِينَ ol īmān kéltürgenler Ḫudāy'ġa kéltürüptürler kim Firᶜavn buyurdı: Tā ol mü'min-lerinḩ onḩ éligin (11) ve sol ayaġın késti-ler. Ve alarnı béyik dārġa astı-lar ve Ḥażret-i Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- alar üçün yıġlar érdi[89] Ḥażret-i (12) Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- alar üçün yıġlar érdi. Ḥażret ᶜİzzet ḥücāb-lar köterip, alarnınḩ ḳurbı-nınḩ menzil-lerni ve ünsī-ninḩ[90] (13) maḳām-larını alarnınḩ naẓarıġa indürdi tā teselli taptı-lar. Pes Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- bu ṣūret-din sonḩ yéne néçe yıl Firᶜavnī (14) -lerinḩ arasıda avdet ḳılur érdi. Ve muᶜcize-ler alarġa körsetür érdi. Ve kündin künge alarnınḩ ᶜinād ve fesādı artar (15) érdi. Tā alarnınḩ helākı yavuḳ yétti ilāhī ḥükmi ṣādır boldı. Kim Mūsā[91] özi-ninḩ ḳavmi bile Mıṣrdın çıḳḳay (16) kemā ḳale:

52. وَأَوْحَيْنَا Ve vaḥy ḳılduḳ-biz إِلَى مُوسَى [92] Mūsā sarıġa. أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي "Ol-kim iletgil kéçe bile méninḩ (17) bende-lerim-ni, yaᶜnī Benī İsrā'īl'ni. Kim sizlerinḩ necātınḩız ve kāfirlerinḩ helākı andadur. إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ (18) Durustluḳ bile kim sizler sonḩıdın kirgüçi-lerdin bolġay-sizler. Yaᶜnī Firᶜavn ve anınḩ ḳavmı sizlerinḩ sonḩınḩız-dın (19) kirgey-ler. Sizlerni deryādın ötkerür-biz. Ve alarnı ġarḳa ḳılur-biz." *Muḫtār'*da kéltürüptür kim: Mūsā -ᶜalā nebiyyina ve ᶜaleyhi's-selām-[93] (20) Benī İsrā'īl'ġa buyurdı: "Tā pirāyeler ve zīverler Ḳıbṭī-lerdin anınḩ bahānesi bile kim bizinḩ ᶜıydımız yavuḳ-dur. Ve tiler (21) -biz kim öz ehl-lermizni anınḩ bile bezegey-biz." ᶜĀriyet aldılar ve vaᶜde ḳıldı. Kim filān kéçe yıraḳ ḳılıp aynınḩ (22) toġar vaḳtı-da filān yérde yıġılġaylar alar bu ṣūret-ni takdim-ġa yétkürdiler. Ve çün köçmek vaḳtı boldı. (23) dervāze-ninḩ yolı alarġa müştebih boldı ve maᶜlūm ḳıldılar kim Yūsuf-ı ṣıddıḳ -ᶜaleyhi's-selām- duᶜā ḳılıp-dur kim Benī (24) İsrā'īl tā anınḩ tabutını özi bile çıḳarıp iletmese-ler Mıṣrdın çıḳıp bara

---

88 TS yarılḳaġay: YA yapḳay (396a/28)

89 TS Ḥażret-i Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- alar üçün yıġlar érdi: Metinde üstü çizilmiştir.

90 TS ünsī-ninḩ: YA üns-ninḩ (396b/03)

91 TS Mūsā: YA Mūsā ᶜaleyhi's-selām (396b/06)

92 YA ayetin üstü çizilmemiştir. (396b/07)

93 TS ᶜalā nebiyyina ve ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜalā nebiyyina ve ᶜaleyhim (396b/10)

almaġaylar ol ḳavm-dın kişige (25) Yūsuf -ᶜaleyhi's-selām- medfeni-ge ıṭlāᶜ yoḳ édi Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- özi bile carlar édi kim manĝa méni Yūsuf -ᶜaleyhi's-selām- (26) ṣandūḳı-ġa muṭṭaliᶜ ḳılıp her murād kim tiler[94] bérür-mén barça ḳavm-dın köp yaşlıġ ḳarı ḫatun ol şarṭ bile kim Mūsā (27) ḫatunı bolġay uçmaḥ-da anĝa ḫaber bérdi kim ol ṣandūḳ Nīl deryāsı-nınĝ tübi-dedür pes anınĝ çıḳar **[72ª/01]**[95] -maġı-ġa meşġūl-luḳ körsetip vaḳtı kim ayı[96] kök-nińg ortasıġa yétip édi mühim yasap yüz yol-ġa ḳoydılar ve kün-nińg (02) aḫiride alarnınĝ çıḳḳanı-nınĝ ḥaberi Ḳıbṭī-larġa yétti kim saġınur érdiler kim Benī İsrā'īl ᶜabd-ı ᶜıyd esbabınınĝ (03) yasama-ġı bile özleri-nińg évleride toḫtamaḳ körsetip-dürler ékkinçi kün tilediler kim alarnınĝ soñgıdın bar (04) -ġaylar her Ḳıbṭī-nińg évi-de ḳavm-nińg aᶜza-sıdın öldi ve anınĝ taᶜziyeti-ġa meşġūl boldılar ve bu kün-de Firᶜavn (05) leşkeri-nińg yıġılma-ġıġa buyurdı.

53. فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ Pes yiberdi Firᶜavn فِي الْمَدَائِنِ şehirlerde kim pā-yı taḫt-ḳa (06) yavuḳ édi حَاشِرِينَ leşkernińg yıġışturġuçı-ları-nı ve ayttı:

54. إِنَّ هَؤُلَاءِ "Durustluḳ bile kim Benī İsrā'īl (07) gürūhı لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ az gürūh-durlar[97] ḥāl ol-kim Benī İsrā'īl'nińg işlik érlernińg sānı kim yaşda (08) yigirmi-din ötüp altmış-ḳa yétmeydür érdiler altı yüz yétmiş minĝ édi ve barça ḳavm-nınĝ sānı ḫatunlar ve (09) oġlan-lar ve ḳarı-ları ve yigit-lerdin minĝ minĝ ve ékki yüz minĝ pāre ammā Firᶜavn alarnı özi-nińg leşkerige (10) köre az sanarlar érdi ve ayttı bular köp azı gürūhı-durlar.

55. وَإِنَّهُمْ "Ve alar لَنَا biz-ge لَغَائِظُونَ açıḳ-ḳa kéltürgüçi (11) -lerdürler kim bizdin ḳaçıp-durlar yā bizińg ḳavmımıznınĝ bir aya-larnı iltip-dürler."

56. وَإِنَّا لَجَمِيعٌ (12) "Ve biz barça yaᶜnī bizińg leşkerimiz حَاذِرُونَ silaḥ-lıġ-lar biz ve bilgüçi-ler uruş ḳāᶜide-lerini taᶜrīż-dur (13) anĝa kim Mūsā ḳavmını tükel silāḥ-lıġ-durlar[98] ve ne uruş ᶜilmi-ġa dānā-durlar."

---

94 TS Tiler: YA Tilese (396b/17)
95 YA (396b/21)
96 TS ayı: YA ay (396b/21)
97 TS gürūh-durlar: YA gürūhı-durlar (396b/26)
98 TS silāḥ-lıġ-durlar: YA silāḥ-lıḳ-durlar (397a/03)

57. فَأَخْرَجْنَاهُم Pes çıḳarduḳ (14) -biz Fir^{c}avn-nī-lerni ya^{c}nī çıḳmaḳ-da [ayh] sén alarġa peydā ḳılduḳ-biz tā çıḳıp kéldiler مِّن جَنَّاتٍ būstān-lardın (15) وَعُيُونٍ ve bulaḳ-lardın,

58. وَكُنُوزٍ ve altun ve kümiş kim genc-leridin وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ve yaḫşı menzil-lerdin,

59. كَذَٰلِكَ (16) mundaḳ ḳılduḳ-biz alarġa وَأَوْرَثْنَاهَا ve mīrāṣ bérdük-biz alarnıñg bāġ u būstān ve yérlerin بَنِي (17) إِسْرَائِيلَ Ya^{c}ḳūb'nıñg oġlānlarıġa kim oldur kim bir rivāyet kim Benī İsrā'īl Fir^{c}avnī-ler helāki-din soñg Mıṣr'ġa kélip Ḳıbṭ-nıñg (18) barça māl-ların taṣarruf ḫayta-sıġa kéltürdi-ler durust-raḳ oldur kim-de Dāvud ve Süleymān -^{c}aleyhi's-selām- devleti-niñg (19) zamānı-da Mıṣr mülki-ge istīlā tapıp Ḳıbṭī-lerniñg cihātı-ġa mutaṣarrıf boldılar el-ḳıṣṣa Fir^{c}avn altı yüz miñg atlıġ (20) leşkerniñg muḳaddime-sıġa revān ḳıldı ve altı yüz miñg oñg ḳolıġa ta^{c}yīn ḳıldı ve altı yüz miñg-ni sol ḳolıġa (21) yasadı ve altı yüz miñg-ni leşker sürmek-ke muḳarrer ḳıldı ve özi[99] sansız ḫalḳ bile ortada ḳarar taptı

60. فَأَتْبَعُوهُم (22) Pes soñgıdın kirdiler Benī İsrā'īl'ġa مُشْرِقِينَ ḳaṣd ḳılġuçı-lar maşrıḳ ṭarafıġa kim Benī İsrā'īl-niñg leşkeri ol sarıġa (23) barıp érdiler yā dāḫil bolġuçı-lar ḳuyaş şürūḳı vaḳtı-da[100] ya^{c}nī ḳuyaş toġarı-nıñg vaḳtı-da Benī İsrā'īl'ġa (24) yéttiler ve ol zamānda Mūsā -^{c}aleyhi's-selām-nıñg leşkeri Ḳulzüm deryāsı-nıñg ḳıraġı-ġa yétip érdiler ve sudın (25) öter tedbirin ḳılur érdiler kim nāgāh[101] Fir^{c}avnī-lerniñg eşeri peydā boldı.

61. فَلَمَّا تَرَاءى الْجَمْعَانِ Pes ol vaḳt kim (26) kördiler her ékki gürūh biri birini قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى ayttı-lar Mūsā-nıñg yārları:[102] إِنَّا لَمُدْرَكُونَ "Her āyine biz (27) tapılġuçı-lardur-biz ya^{c}nī Fir^{c}avn'nıñg leşkeri bizni tapġusıdur[103] ve alarnıñg éligide tutḳun bolġumızdur."

[99] TS özi: YA öz (397a/13)
[100] TS şürūḳı vaḳtı-da: YA şürūġı ve vaḳtı-da (397a/15)
[101] TS yétip érdiler ve sudın öter tedbirin ḳılur érdiler kim nāgāh: YA yétip érdiler kim nāgāh (397a/16)
[102] TS yārları: YA yārānları (397a/18)
[103] TS tapġusıdur: YA tapḳusıdur (397a/19)

62. [72ᵇ/01][104] قَالَ ayttı Mūsā -ᶜaleyhi's-selām-: كَلَّا "Ne mundaḳ-dur alar sizlerni tapġusıdurlar إِنَّ مَعِيَ [105]durusluḳ bile kim ménińg bile-dür (02) yarlıġ ve mededkārlıḳ bile[106] رَبِّي ménińg Perverdigārım سَيَهْدِينِ bat yol körsetgey mańga bu ḥayret-de ve necāt (03) ṭarīḳın ẓāhir ḳılġay." Muḥaḳḳıḳlar aytıp-durlar kim Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- öz kelāmıda maᶜnā muḳaddem tuttı kim[107] "inne maᶜiye rabbī"[108] (04) ve Ḥażret-i peyġamberimiz -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem- özi-ninġ sözide kim innallah maᶜanā maᶜiyyeti soń kéltürdi tā ᶜārif-lar[109] (05) nınġ żamīrleriġa rūşen bolġay kim kelīm özidin Ḥaḳ'ḳa baḳtı ve bu maḳām-ı mürīddür ve Ḥabīb Ḥaḳ'dın özige naẓar ḳıldı (06) ve bu murād rütbesidür ve mürīd-ḳa her né ayturlar anı ḳılur ve murād her né aytur andaḳ ḳılurlar. Kéltürüptürler kim Firᶜavn (07) leşkeri kim Benī İsrā'īl'ninġ yavuḳı-ġa yétti-ler. Ḥaḳ Subḥāne hicābı neḫārdın ékki gürūh ara peydā ḳıldı andaḳ kim biri birini (08) körmes érdiler. Firᶜavn özi-ninġ ḳavmıġa ayttı: Tüşüńgizler tā ḳuyaş béyik bolup tümen aradın ḳopḳay ve biz alarnınġ (09) başıġa bar alınġ kim ḳutulmaḳlıġ yolın alarġa bağlap-dur deryā āli-din ve bizińg leşkerimiz soń ġıdın alarḳa yan ḳaçar alur." (10) Ammā Benī İsrā'īl ışṭırāb[110] mertebe-ge yétkürdiler[111] kim Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- nāle ḳıldı ve vaḥy yétti kim: "Biz deryānı séninġ ḥükminġ-ge (11) ḳılduḳ anı ként bile okur ańga hüḳm ḳıl."[112] Hem andaḳ ayttı:

63. فَأَوْحَيْنَا Pes biz vaḥy ḳılduḳ-biz إِلَى مُوسَى Mūsā sarıġa (12) أَنِ اضْرِب "Ol-kim urġıl بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ öz tayaġınġ Ḳulzüm deryāsını." Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- deryā ḳıraġı-ġa kélip tayaḳ ańga (13) urdı ve ayttı: "Yā Ḫālid bizge yol bérgil." فَانفَلَقَ Pes yarıldı deryā ve anda on ékki yol peydā boldı. فَكَانَ Pes bar érdi (14) كُلُّ فِرْقٍ her pāre ayrılġan biri biri-

---

104 YA (397a/20)

105 YA إِنَّ مَعِيَ Ayetin üstü çizilmemiştir. (397a/20)

106 TS mededkārlıḳ bile: YA mededkārlıḳ (397a/21)

107 TS muḳaddem tuttı kim "inne maᶜiye rabbī: YA muḳaddem tuttı kim "inne maᶜiye rabbī muḳaddem tuttı kim "inne maᶜiye rabbī (397a/23)

108 TS "inne maᶜiye rabbī": "Şüphesiz rabbim benimledir." (Şuᶜarā 26/62)

109 TS soń kéltürdi tā ᶜārif-larnınġ : YA tā ḫayr ḳıldı tā ᶜārif-larnınġ (397a/24)

110 TS ışṭırāb: YA ışṭırāb-dın (397b/01)

111 TS yétkürdiler: YA yétti-ler (397b/01)

112 TS ḳıl: YA ḳıl-ġıl (397b/03)

din كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ uluġ taġ-dék ve fi'l-ḥāl yılı deryānıñg tübige alıp (15) ve anıñg lāyı ḳurudı ve her sabṭī yolıdın deryāġa kirdiler.

64. وَأَزْلَفْنَا ve cem^{c} ḳılduḳ-biz ثَمَّ الْآخَرِينَ anda özge (16) lerni kim Fir^{c}avn'nıñg[113] ḳavmı érdiler. Ya^{c}nī barça-sını Ḳulzüm deryāsınıñg ḳıraġı-ġa yıġduḳ-biz Fir^{c}avn'nıñg tégrelerige (17) ve Fir^{c}avn kim deryā yakasıġa yétti ol ḥālini müşāhede ḳıldı, tiledi kim ḳavm-nıñg sefīh-lerige bāzī bérgey ayttı: "Ey ḳavm çün (18) körer-siz kim deryā méniñg heybetim-din yarılıp-dur hāmān ḳulaḳlaşmaḳ yolı bile añga[114] sén özüñg bilür-sén kim bu ṣūret (19) Mūsā du^{c}āsı bile vāḳı^{c}-dur. Zīnhār! Deryāġa kirmegey sén kim helāk bolursın." Fir^{c}avn tiledi kim cellād évürgey Cibril -^{c}aleyhi's-selām- (20) mādiyānıġa minip özini Fir^{c}avn'nıñg allıġa deryāġa saldı ve Fir^{c}avn yıldam aygırı-ġa minip érdi aygır mādiyānıñg (21) isini alıp iḫtiyār cellādını Fir^{c}avn'nıñg éligi-din çıḳarıp iletip yüz deryāġa ḳoydı her ḳūḥ-nıñg leşker (22) -leri yolıdın deryāġa kirdiler. Ve Mīkā'il -^{c}aleyhi's-selām- ol leşkerniñg soñgıdın kélür édi ve alarnı deryāġa sürer érdi. (23) Tā barça leşker deryāġa kirdi-ler ilāhī ḥükmi yétti kim deryā öz çalıġa-sına barġay bir yolı sular biri birige ḳoşuldı-lar ve (24) Fir^{c}avnī-ler barçası ġarḳ boldılar. Ve Benī İsrā'īl selāmet bile ötüp deryānıñg ḳıraġı-da ḳarār tuttı-lar kemā gāle Allah Te^{c}ālā:

65. (25) وَأَنجَيْنَا مُوسَى "Ve necāt bérdük-biz Mūsā-ġa وَمَن مَّعَهُ ve her kim anıñg bile érdi أَجْمَعِينَ alarnıñg barça (26) -sıġa."

66. ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ "Andın soñg ġarḳ ḳılduḳ-biz özgelerni."

67. إِنَّ فِي ذَٰلِكَ Durustluḳ bile kim Mūsā (27) ve anıñg ḳavmı-nıñg necāt bérmegi ve Fir^{c}avn ve anın gürūhı-nıñg helāk ḳılmaġı-da لَآيَةً her āyine rūşen ^{c}ālāmeti-dür **[73^{a}/01]**[115] ve hüveydā delāleti Teñgri Te^{c}ālā ḳudreti-ġa.[116] وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم Ve yoḳ idilar Fir^{c}avn ḳavmı-nıñg köpregi (02) مُّؤْمِنِينَ īmān kéltürgüçi-ler kim Ḳıbṭ-nıñg tamāmı-sıdın ḫarbīl

[113] TS Fir^{c}avn-nıñg ḳavmi: YA Fir^{c}avn ḳavmi (397b/08)
[114] TS añga sén: YA añga ayttı sén (397b/11)
[115] YA (397b/21)
[116] TS delāleti Teñgri Te^{c}ālā ḳudreti-ġa: YA delāleti ilāhī ḳudreti-ġa (397b/22)

özge kim Fir^{c}avn anı ḳavmı-nıñ (03) mü’min érdi ayturlar kişi īmān kéltürmedi ve ol Ḥażret-i Mūsā -^{c}aleyhi’s-selām- bile Mışrdın çıḳıp kélip édi (04)

68. وَإِنَّ رَبَّكَ durust-luḳ bile kim séniñ yaratḳanıñ

69. لَهُوَ الْعَزِيزُ oldur ġālib kişige ġalebe-lıġ (05) ḳudreti anıña yoḳtur الرَّحِيمُ Mihr-bān-dur ^{c}uḳūbet ḳılmas meger Ḫüccetü’z-zāmī-din soñ وَاتْلُ ve oḳuġıl (06) عَلَيْهِمْ ^{c}arab-nıñ müşrik-lerige نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ İbrāhīm-niñ ḫaberi kim anıña nisbet durust ḳılurlar (07) ve anıñ oġul-luġıġa müfteḫir ve müzteẓhirdürler.

70. إِذْ قَالَ Yād ḳıl anı kim ayttı anı kim ayttı İbrāhīm لِأَبِيهِ atası[117] (08) arzġa وَقَوْمِهِ ve Azer ḳavmı ya^{c}nī Bābil ehli-ġa ve alardın sordı kim مَا تَعْبُدُونَ né-dür olça tapınur (09) -sizler.

71. قَالُوا نَعْبُدُ Ayttı-lar tapınur-siz أَصْنَامًا but-larġa فَنَظَلُّ pes hemīşe bolur-biz لَهَا anıña عَاكِفِينَ (10) mücāvir ve mülāzım ^{c}ibādet-ḳa murād timşāl-lardurlar kim yasap érdiler türlük türlük filizzāt başḳa (11) başḳa ṣūret-ler bile ve anıñ ^{c}ibādeti-ġa müdāvemet ḳılur érdiler.

72. قَالَ Ayttı İbrāhīm -^{c}aleyhi’s-selām-[118] kim: Sizleriñ (12) but-larıñġız هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ āyā işitürler sizin̄ oḳuġanıñġızını إِذْ تَدْعُونَ vaḳtī kim oḳur-sizler (13) alarnı ve oḳuġuçı né icābet ḳılurlar.

73. أَوْ يَنفَعُونَكُمْ “Yā asıġ tégürürler sizlerge kim alarnıñ (14) tapınmaġın ḳılur-sizler ve rūzī bérürler mü أَوْ يَضُرُّونَ yaruyan tégürdiler sizlerge? Eger yüz évürseñgiz (15) -ler alarnıñ ^{c}ibādeti-din ve alarnı serzeniş körsetseñgizler.” İbrāhīm -^{c}aleyhi’s-selām-nıñ ḳavmı boldura-almadılar. (16) Kim ne^{c}am bile cevāb bérgeyler taḳlīd bahāne-sin ilgeri kéltürüp

74. قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا ayttı-lar: “Yoḳ alardın (17) olça anıñ tapmaydur-biz ammā tapıp-biz آبَاءنَا öz atalarımızını kim alar كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ mundaḳ (18) ḳılur érdiler. Ya^{c}nī bularġa[119] tapınur érdiler ve anda muḳīm érdiler.”

---

[117] TS atası: YA özüniñ atası (377b/29)
[118] TS İbrāhīm -^{c}aleyhi’s-selām-: YA İbrāhīm (378a/05)
[119] TS bularġa: YA bularnı (398a/11)

75. قَالَ ayttı İbrāhīm -ᶜaleyhi's-selām-:[120] أَفَرَأَيْتُم Āyā kördüñiz (19) ve bildiñiz yaᶜnī biliñizler kim her ḥāl bile مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ olça bar-sizler kim tapınur-sizler anı."

76. أَنتُمْ (20) "Sizler وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ ve sizler[121] értegi atalarıñız dağı tapınıp-durlar."

77. فَإِنَّهُمْ Pes durust (21) -luḳ bile kim ol maᶜbūdlar عَدُوٌّ لِّي düşmen-lerdürler manga yaᶜnī sizlerge kim alarnıñ tapınġuçı-ları (22) sizler emr taṣavvūrın ḳıldı özi-niñ nefside alarnıñ taᶜrīżi-niñ yolıda kim ol naṣīḥat-da (23) ṣarīḥ aytmaḳdın fayda-lıġ-raḳ-dur ve butlarnıñ düşmen-lıġı özi-niñ tapınġuçı-sı-ġa ẓāhirdür kim (24) żararı kim alarnıñ ᶜibādeti-din héç düşmen-din mutaṣavver émes-tür yā maᶜnā oldur kim mén düşmen-dür mén (25) alarġa kim her kim-ni düşmen tutsalar ol dağı düşmen-dür pes öz düşmen-lıġı-nı alarnıñ düşmen-lıġı-da (26) ẓāhir ḳıldı. Yaᶜnī mén alarnıñ muḫālifi düşmen tutḳuçı-sı mén إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ līk méniñ dostım (27) ᶜālem-leriñ Perverdigārı-dur."

78. الَّذِي خَلَقَنِي "Ol kim yarattı ᶜadem-din vücūdġa kéltürdi. فَهُوَ يَهْدِينِ **[73ᵇ/01]**[122] Pes ol yol körsetür manga tüzlüg-ke söz ve işde yā yarattı méni Ḥaḳ Teᶜālā[123] iḳāmeti üçün ve yol körsetür ḫalḳ daᶜveti-ġa."

79. (02) وَالَّذِي هُوَ "Ve ol-kim ol يُطْعِمُنِي yédürür manga ġıḍā'[124] kim méniñ bedenim eczāsı-nıñ ḳıvāmı anıñ bile durur (03) وَيَسْقِينِ ve içirür şarābı kim susamaḳlıġ[125] teskīni mūcibi-dür ve méniñ ᶜużuvlarım[126] terṭībi-niñ sebebi-dür *ᶜAynü'l-Meᶜānī* (04)'de kéltürüptür kim: Murād ülfet şarābı ve zülfet şarābı-dur[127] ṣāḫib-i *Baḥr* aytıp-dur kim: ᶜubūdiyyet ṭaᶜāmı-dur kim könġül-ler anıñ (05) bile bizinġ-dür[128] ve tecelli ẓuhūrı-nıñ şarābı rubūbiyet sebebi bile kim rūḥ-lar anıñ bile tāze bolġay ve *Keşfü'l-Esrār*'da (06) Zü'l-Nūn el-Mıṣrī-din -ḳaddese sırrahu- naḳl ḳılur kim: "Bu ṭaᶜām maᶜrifet ṭaᶜāmı-dur

[120] TS İbrāhīm -ᶜaleyhi's-selām-: YA İbrāhīm (398a/12)
[121] TS sizler: YA sizleriñ (398a/14)
[122] (398a/22)
[123] TS Ḥaḳ Teᶜālā: YA Ḥaḳ (398a/23)
[124] TS ġıḍā': YA ġıḍā (398a/24)
[125] TS susamaḳlıġ: YA susamaġlıġ (398a/25)
[126] TS ᶜużuvlarım: YA ᶜużuvlarım-nıñ (398a/25)
[127] TS ülfet şarābı ve zülfet şarābı-dur: YA ülfet ve zülfet şarābı-dur (398a/26)
[128] TS Ø: YA könġül-ler anıñ bile bizinġ-dür (398a/27)

ve bu şarāb muḥabbet şarābı” ve bu beytni oḳupturlar:[129] (07) “Şarābe’l-muḥabbete ḫayre’l-şarāb ve muḥaḳḳaḳ ve killü şarābin sivāhü[130] şarāb-lar kelimātı[131] fehvā-sıdın şeme bile ḥaḳāyıḳ-ı nizām kelāmı (08) -nıñg esrārıdın ebītü ᶜında rabbī yuṭıᶜunnī ve yaḳīn-din[132] … eyletse bolur.

80. وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ “Ve çün aġrısam (09) pes ol, şifā bérür.” İmām-ı Ṣādıḳ -raḍıyallāhu ᶜanh-dın menḳūl-dur kim: “Çün aġrısam yazuḳ bile manĝa şifā bérür.” Tevbe bile (10) Sellimī -ḳaddese sırrahu- aytup-dur kim: “Aġrıġ aġyār körmek[133] bile-dür ve şifā vāhid-i ḳahhār nūrları-nıñg müşāhedesi bile.” Ve *Baḫr*’da (11) kéltürüptür: “Aġrıġ-lıġ künin teᶜalluḳ-ları bile ve şifā teᶜalluḳ ḳaṭᶜī bile ol … ᶜināyet ceẕbe-sıġadur kim çün yétse sālik-ni barçasıdın (12) münḳaṭıᶜ ḳılıp birige üleştirür. Yaᶜnī tecrīd şerbeti bile teᶜalluḳı-nıñg aġrıġı-dın ḳutḳarur.”

81. وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ “Ol kişi kim (13) öltürür méni dünyāda ecel tükenmegi-niñg vaḳtı bile, pes tirgüzür méni aḫiret-de muḥāsebe ve mücāzāt üçün.” (14) İmām-ı Ṣaᶜlebī aytıp-tur kim: “Öltürür ᶜadl bile, tirgüzür faẓl bile” ve aytıp-durlar: “Öltürmeglig yazuḳ biledür (15) ve tirgüzgülig ṭāᶜat bile. Yā öltürmeklig cehl biledür ve tirgüzmeklig ᶜaḳl bile. Yā öltürmeklig ṭamaᶜ biledür ve (16) tirgüzmeklig veraᶜ bile. Yā öltürmeklig firāḳ biledür ve tirgüzmeklig viṣāl bile.”[134] *Ḥaḳāyıḳ-ı Sülemī*’de kéltürüptür (17) kim: “Öltürür méni, méniñg nefsim-din ve tirgüzür özi bile ve baᶜżī muḥaḳḳıḳ-larıñg ḳaşıda öltürmek ve tirgüzmek ḫavf <u> (18) recā[135] biledür. Yā ġaflet ve ẕikr bile yā yaymaḳ-da şikār bile.” Ṣāḥib-i *Baḫr* aytıp-dur kim: “Öltürür méni beşeriyyet (19) ve tirgüzür rūḥāniyet aḫlāḳıdın ve yéne evṣāfıdın,[136] öltürür rūḥāniyet simātı-dın ve tirgüzür

---

[129] TS ve bu beytni oḳupturlar: YA ve (398a/29)

[130] “Şarābe’l-muḥabbete ḫayre’l-şarāb ve muḥaḳḳaḳ ve küllü şarābin sivāhü”: “Muhabbet şarabı şaraptan daha hayırlıdır ve muhakkak ki bütün diğer şaraplardan” (Arapça bir beyit)

[131] TS şarāblar kelimātı fehvā-sıdın şeme bile ḥaḳāyıḳ nizām kelāmı (08) nıñg esrārıdın ebītü ᶜında rabbī yuṭıᶜunnī ve yaḳīn-din … eyletse bolur: YA şarāb (398b/01)

[132] ebītü ᶜında rabbī yuṭıᶜunnī ve yaḳīn-din … (Arapça bir ibare)

[133] TS körmek: YA körmegi (398b/03)

[134] TS viṣāl bile: YA tilāḳ (398b/10)

[135] TS ḫavf recā: YA ḫavf u recā (398b/12)

[136] ve yine evṣāfıdın öltürür: YA ve yine öltürür (398b/14)

rubūbiyet ṣıfātı bile. Ḥaḳīḳat oldur (20) kim, öltürür méni, méniñg enāniyyetim-din ve tirgüzür özi-niñg hüviyyeti bile kim ḥaḳīḳī tiriklik ᶜibāret andın-dur.”

82. (21) وَالَّذِي أَطْمَعُ “Ol-kişi kim ümīd tutar-mén أَن يَغْفِرَ لِي ol-kim yarılġay méni خَطِيئَتِي méniñg yazuḳumnı يَوْمَ الدِّينِ (22) cezā ḳüni yazuḳ-nıñg isnādı özige bā-vücūd ve nübüvvet ᶜişmeti nefs keseri-niñg ciheti-dür” ve ümmet *Taᶜlīmi* ve *Telḫīṣ*’de kéltürüptür (23) kim: “Murād Muḥammed Muṣṭafa[137] -ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem- ümmeti-niñg ḫaṭāları-dur kim Ḥażret-i Ḫalīl mülk-i celīl-din anıñg ġufrānı-nıñg istidᶜā (24)-sını körsetip-dür.”

83. رَبِّ هَبْ لِي “Ey méniñg Perverdigārım bağışla manña ve ᶜaṭā ḳıl حُكْمًا kemāli ᶜilmde tā anıñg (25) bile Ḥaḳ ḫilāfeti ve ḫalḳ riyāseti-niñg müteᶜaddī bolġay-mén وَأَلْحِقْنِي ve tégür méni kemāl-i tevḳıfı-nıñg sebebi bile ᶜamel-de (26) بِالصَّالِحِينَ yol-nıñg şāyeste-leriġa ve dergāh-nıñg güzīdeleriġa.”

84. وَاجْعَل لِّي “Ḳılġıl méniñg üçün لِسَانَ صِدْقٍ (27) rāst til yaᶜnī yaḫşı şenā’ فِي الْآخِرِينَ soñg kélgen-lerniñg arasıda, yaᶜnī revān ḳıl méniñg şenā ve yaḫşı atım ve āvāzım-nı **[74ª/01]**[138] kişilerin tilige kim méndin soñg kélürler ve bu duᶜā icābet azıġa yétip-dür.” Barça ümmetler Mecūs ve Yehūd (02) ve Naṣāri ve İslām ehli-din Ḥażret-i Ḫalīlü’r-raḥmān ṣenāsını ayturlar ve aytıp-durlar murād lisān-ı ṣıdḳ-dın ṣādıḳ érdür (03) ve āyet maᶜnā-sı bu kim ẓāhir ḳıl méniñg dīnim-niñg aṣlı-nıñg tecdīdi üçün rāst aytḳuçı soñgġı ümmet-lerde ve murād Ḥażret-i (04) Resūl -ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem- bolġay.

85. وَاجْعَلْنِي “Ve ḳılġıl méni مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ tūlu’l-ᶜaceblik uçmaḥ vāriş (05) -leridin yaᶜnī méni alardın ḳıl kim uçmaḥ menzil-lerde[139] nüzūl ḳılurlar.”

86. وَاغْفِرْ لِأَبِي “Ve yarılḳa méniñg atam-nı yaᶜnī (06) īmān rüzī ḳıl anña tā yarılḳaġay-sén إِنَّهُ durustluḳ bile kim ol كَانَ barur مِنَ الضَّالِّينَ yol az (07) -ġanlardın.”

---

[137] TS Muḥammed Muṣṭafa: YA Muḥammed (398b/18)
[138] YA (398b/23)
[139] TS menzil-lerde: YA menzil-leride (398b/28)

87. وَلَا تُخْزِنِي "Ve rüsvā ḳılma méni يَوْمَ يُبْعَثُونَ küni kim ḳo yarılġanlar kişiler öz közleridin." Bu duᶜā (08) dağı ümmet-leri taᶜlīmi-dür ve illā peyġamberlarġa ḫᵛārluḳ ve rüsvālıḳ[140] yoḳtur.

88. يَوْمَ لَا يَنفَعُ Küni kim asıġ ḳılmaġay ve işge (09) yaramaġay مَالٌ māl[141] وَلَا بَنُونَ ve ne oġul-lar hīç kişi-ge.

89. إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ Meger kişi[142] kim kélgey بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (10) ḫāliṣ köñgül bile küfr ve yazuḳ-dın kim ol öz mālını Ḥaḳ yolıda[143] nafaḳa ḳılġan bolġay da oġlānlarnı ḥaḳ yolını (11) irşād ḳılıp her āyine ol māl ve oġlānlar añga asıġ yétkürür ve aytup-durlar[144] köñgül-niñg selāmeti iḫlās-dur *lā ilāhe* (12) *illāllah Muḥammeden resūlallah* şehādeti-de ḳavlı ol-dur kim selīm köñgül dünyā devlet-luġı-dın cihetidin ve ayturlar ḥased ve ḫıyānet-din ve (13) *Te'sīr*'de aytur: "Peyġamber -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem- ehli ve nebiyyeti ve ezvācı ve aṣḥābı-nıñg düşmen-lıġı -raḍıyallāhu ᶜanhüm-", İmām Ḳuşeyri -raḥmallah- (14) aytıp-dur kim: "Ḳalb-i selīm oldur kim ḫāli bolġay Ḫudāy'dın özge-din", Sülemī rūḥullah rūḥa aytıp-dur kim: "Anda né dünye[145] (15) afet-leri sıġar ve ne ᶜuḳbā maṭāmiᶜ yā ḫāli bolġay bidᶜat-dın ve muṭma'in[146] sünnetge", Seyyidü'l-Tā'ife -ḳaddese sırrahu- menḳūl (16) -dur kim: "Selīm yılan çaḳ-ḳan bolġay ve yılan çaḳ-ḳan-ġa[147] tutuş ḳılmaḳ ve ıżtırāb-dur pes maᶜnā tili beyān ḳılur (17) kim selīm köñgül köñgüli-dür müdām cüzᶜ ve tażarruᶜ [148] ve zārī makāmı-da üzülmek ḳorḳunçı-dın yā vuṣlat şevḳıdın."[149]

90. (18) وَ أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ Ve kündüzi kim yavuḳ ḳılılġay[150] uçmaḥ لِلْمُتَّقِينَ biz sezgerler üçün tā mevḳif-dın anı körgeyler (19) ve öz menzil-leri-niñg körmegi bile mesrūr bolġaylar.

---

[140] TS rüsvālıḳ: YA rüsvālıġ (399a/03)
[141] YA māl: ayet olmadığı halde üstü kırmızı mürekkep ile çizilmiştir (399a/03)
[142] TS kişi: YA kişi-ge (399a/04)
[143] TS yolıda (dın ekinin üstü çizili): YA yolıdın (399a/05)
[144] TS aytup-durlar: YA aytup-durlar kim (399a/06)
[145] TS dünye: YA dünyā (399a/10)
[146] TS muṭma'in: YA mutmin (399a/11)
[147] TS çaḳ-ḳan bolġay ve yılan çaḳ-ḳan-ġa: YA çaḳḳan bolġay ve yılan çaḳḳan-ḳa (399a/12)
[148] YA (399a/13)
[149] TS şevḳıdın: YA şevḳıdın bolġay (399a/14)
[150] TS ḳılılġay: YA ḳılġay (399a/15)

91. وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ Ve ẓāhir itilgey tamuġ لِلْغَاوِينَ yol (20) azġanlar üçün tā anda baḳ-ḳaylar ve öz maḳām-larını körgeyler ve alarnıñ ġam u elemi artḳay.

92. وَقِيلَ لَهُمْ (21) Ve aytġay alarġa ya^{c}nī ferişte-ler Ḥaḳ Subḥāne ve Te^{c}ālā[151] ḥükmi bile alardın sorarlar kim أَيْنَ مَا كُنتُمْ ḳaydadurlar (22) olça bar érdiñgizler kim tutuş تَعْبُدُونَ tapınur érdiñgizler.

93. مِن دُونِ اللَّهِ Ḫudāy'dın özge ya^{c}nī ḳayda (23) -durlar sizleriñg Ḫudāy'larıñgız kim alar bile ümīd-vār érdiñgizler هَلْ يَنصُرُونَكُمْ héç yārī bérürler sizlerge (24) ^{c}aẕāb kitermegige sizlerdin أَوْ يَنتَصِرُونَ yā saḳlarlar özini ^{c}uḳūbet yolı-dın.[152]

94. فَكُبْكِبُوا Pes yüzi bile (25) salılġaylar فِيهَا tamuġda هُمْ [153] but-lar وَالْغَاوُونَ yol azġuçı-lar[154] ya^{c}nī alarnıñg tapınmaġuçı-ları.

95. وَجُنُودُ إِبْلِيسَ (26) Ve tamuġ-ḳa salılġaylar[155] iblīs-niñg çérīk-lerini ya^{c}nī anıñg igreşgüçi-leri perī ve ādemī-din أَجْمَعُونَ (27) barçası alarnıñg.

96. قَالُوا [156]ayturlar kāfirler وَهُمْ فِيهَا ve ḥāl ol-kim alar tamuġ يَخْتَصِمُونَ düşmen-lıġ ḳılurlar **[74^{b}/01]**[157] biri biri bile ya^{c}nī but-lar ve tapınġuçı-lar muḫāṣa ḳılurlar but tapınġuçı-lar but-larġa ayturlar:

97. تَاللَّهِ إِن كُنَّا (02) "Ḫudāy bile kim biz bar érdük لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ peydā ve hüveydā yol azmaḳlıġ-da."

98. إِذْ نُسَوِّيكُم "Vaḳta kim téñg ḳılur (03) érdük-biz sizlerni ^{c}ibādet istiḥḳāḳı-da بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ^{c}ālemī-lerniñg Perverdigārıġa."

99. وَمَا أَضَلَّنَا "Ve yol az (04) -ġurmadılar bizni ve ḍelālet-ḳa tutmadılar إِلَّا الْمُجْرِمُونَ meger yamān-lar ve yamān ḳılıġ-lar bizinñg uluġ-larımızdın ba (05) -r yollardın."

---

[151] TS Ḥaḳ Subḥāne ve Te^{c}ālā: YA Ḥaḳ Subḥāne (399a/18)
[152] YA farklı kelime (399a/21)
[153] YA ayetin üstü çizilmemiştir (399a/22).
[154] TS azġuçı-lar: YA azġuçı-larnı (399a/22)
[155] TS salılġaylar: YA salġaylar (399a/23)
[156] YA قَالُوا : ayetin üstü çizilmemiştir (399a/24)
[157] YA (399a/25)

100. فَمَا لَنَا “Pes yoḳtur bizge aydı مِن شَافِعِينَ héç kişi şefā^{c}at ḳılġuçı-lardın andaḳ kim mü’min-ler (06) -ge barur.”

101. وَلَا صَدِيقٍ ve ne dōstı حَمِيمٍ Mihr-bān ve şefā^{c}at-lıġ ve *Ḳuvveti’l-ḳulūb*’da kéltürüptür kim: “Ḥa-mīm aṣl-da (07) he-mīm aydı kim ḥānı hā-ġa alışturupturlar Maḫrec-i Ḳurbī ciheti üçün hemīm[158] me’ḫūẕdur ihtimām-dın ya^{c}nī yarı kim ol-kün (08) -de ihtimām ḳılġay kāfirler mühimmi-de durustluḳ şarṭını yérige kéltürgey bolmaġusıdur elā ḫilla’u yevme’iẕin ba^{c}żahüm (09) liba^{c}żin ile’l-muttaḳīn andın soñg kāfirler ḥasret yüzidin ayturlar:

102. فَلَوْ أَنَّ لَنَا “Pes kāşkī bolġay érdi bizge كَرَّةً (10) ḳaytmaḳlıġı dünye-ge[159] فَنَكُونَ tā bolġay érdük-biz مِنَ الْمُؤْمِنِينَ inanġuçı-lar ve īmān kéltürgenlerdin.”

103. إِنَّ (11) فِي ذَلِكَ Durustluḳ bile kim İbrāhīm ḫaberi-de ve anıñg iḥticācı ḳavm bile لَآيَةً her āyine ^{c}alāmeti-dür kim ^{c}āḳil-ler ^{c}ibret alur (12) -lar وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم ve yoḳ aydılar köpregi İbrāhīm ḳavmı-nıñg مُّؤْمِنِينَ īmān kéltürgenler kim Bābil ehlidin Nemrūd (13) ḳızıdın[160] özge kişi īmān kéltürmeydür.

104. وَإِنَّ رَبَّكَ Durustluḳ bile kim sénıñg Āferīdegār’ıñg لَهُوَ الْعَزِيزُ oldur (14) ġalebe ḳılġuçı müşrik-lerge kim anıñg saṭveti murād bolmaġay الرَّحِيمُ Baġışlaġuçı kim bendelerniñg tevbesini red ḳılmaġay. (15) ve ḥüccet siz alarġa ^{c}azāb yibermegey.

105. كَذَّبَتْ Tekẕīb ḳıldılar قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ Nūḥ-nıñg gürūhı yibergenler (16) -ni Nūḥ -^{c}aleyhi’s-selām- ötgen peyġamberlerdin ḫaber bérdi ve anıñg ḳavmı inanmadılar.[161]

106. إِذْ قَالَ لَهُمْ Yād ḳıl kim ayttı alarġa أَخُوهُمْ (17) نُوحٌ alarnıñg ḳarındaşı Nūḥ murād nisbeti ḳarındaş-lıġ-dur: أَلَا تَتَّقُونَ “Eyā ḳorḳmas-sizler Ḫudāy’dın kim anıñg (18) ^{c}ibādetin ḳoyar-sizler.”

107. إِنِّي “Durustluḳ bile kim mén لَكُمْ sizlerge رَسُولٌ أَمِينٌ yiberilgen-mén emānet bile.”

---

[158] TS hemīm: YA hemīn (399b/04)
[159] TS dünye-ge: YA dünyā-ge (399b/06)
[160] TS ḳızıdın: YA ḳızı-dın (399b/09)
[161] YA inanmadılar: hatalı yazım bulunduğu için üstü çizilmiştir (399b/13)

108. (19) فَاتَّقُوا اللَّهَ "Pes ḳorḳuñgızlar Ḫudāy'dın ve but ve tapınmañgızlar وَأَطِيعُونِ ve fermān iletiñgizler mañga īmān ḳabūlı-da."

109. (20) وَمَا أَسْأَلُكُمْ "Ve tilemes-mén sizlerni عَلَيْهِ risālet edāsıġa مِنْ أَجْرٍ héç muzdi إِنْ أَجْرِيَ yoḳtur méniñg risāletim (21) içresi إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ meger ᶜālemī-leriñg Perverdigārıġa."

110. فَاتَّقُوا اللَّهَ "Pes ḳorḳuñgızlar Ḫudāy ᶜuḳūbeti-din (22) وَأَطِيعُونِ ve méniñg fermān kötermek-ligim-ni ḳılıñgızlar." Emirniñg tekrār ḳılmaġı taḳva ve itāᶜat-ġa te'kīd üçün (23) -dür kim Nūḥ -ᶜaleyhi's-selām-nıñg ḳavmı asru ḳatıḳ köñgül-lük ve uyat-sız érdiler.

111. قَالُوا ayttı-lar Nūḥ -ᶜaleyhi's-selām- (24) cevābı-da: أَنُؤْمِنُ لَكَ "Āyā īmān kéltüreliñg ve taṣdīḳ ḳılalıñg-biz sañga."[162] وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ve ḥāl ol-kim-niñg igre (25) -şmeklik ḳıldılar sefīh-ler[163] ve ḳadrsizler ve alar ẓāhir bile sañga igreşgüçi-dürler ve içi bile muḫālif.

112. قَالَ Ayttı Nūḥ (26) -ᶜaleyhi's-selām-: وَمَا عِلْمِي "Ve yoḳtur méniñg biligim tégürçi بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ olça bile barurlar kim ḳılurlar. Yaᶜnī méniñg (27) ḥükmim ẓāhir bile-dür alar mü'min-ler ᶜilmin ḳılurlar atabilmes-mén kim iḫlāṣ yüzidin-dür yā nifāḳ yolı bile."

113. إِنْ حِسَابُهُمْ **[75ª/01]**[164] "Yoḳtur alarnıñg bāṭın-larnıñg ḥisābı إِلَّا عَلَى رَبِّي meger méniñg Perverdigārım-ġa kim bilgüçi-dür anı. لَوْ تَشْعُرُونَ Eger bilseñgiz (02) -ler ᶜālem'ül-ġayb oldur pes bilseñgizler kim mén rāst aytur-mén." Andın soñg ḳavm ayttı-lar: "Bu erāẕil-ni öz (03) meclisiñgizdin sürgil, tā biz kéleliñg ve séniñg sözüñgni éşiteliñg." Nūḥ -ᶜaleyhi's-selām- ayttı:

114. وَمَا أَنَا "Ve yoḳtur mén بِطَارِدِ (04) الْمُؤْمِنِينَ mü'min-leriñg sürgüçi-si."

115. إِنْ أَنَا "Yoḳtur mén إِلَّا نَذِيرٌ meger ḳorḳutḳuçı مُبِينٌ āşikāre (05) yaᶜnī mebᶜūṯ bolup mén mükellef-ler daᶜveti-ġa ḫᵛāh ḫᵛāceler bolsun ve ḫᵛāh miskīnler."

---

[162] TS ḳılalıñg-biz sañga: YA ḳılalıñg-biz (399b/22)
[163] TS sefīh-ler: YA sefīle-ler (399b/23)
[164] YA (399b/25)

116. قَالُوا Ayttı-lar kāfirler: لَئِن (06) لَّمْ تَنتَهِ يَا نُوحُ “Eger ḳayturmasaŋ ey Nūḥ olça-dın kim aytur-sén. Yaᶜnī ündemek ve ḳorḳutmaḳdın لَتَكُونَنَّ (07) her āyine bolġay-sén مِنَ الْمَرْجُومِينَ sürüngenlerdin[165] yā öltürülgenlerdin taş bile.”

117. قَالَ Ayttı Nūḥ -ᶜaleyhi’s-selām- (08) bu sözinŋ éşitgendin ve ḳavmı-nınŋ īmānı-dın ümīdsiz bolġandın-dın[166] soŋ: رَبِّ “Ey méninŋ Perverdigārım (09) إِنَّ قَوْمِي durust-luḳ bile kim méninŋ gürūhım كَذَّبُونِ tekẕīb ḳıldılar méni ve yalġan-ġa nisbet bérdiler.”

118. فَافْتَحْ “Pes (10) ḥükm ḳıl بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ méninŋ bile alar ara فَتْحًا ḥükm ḳılmaġı وَنَجِّنِي ve yéne ḳutḳar méni alarnınŋ ḳaṣdı-dın, (11) وَمَن مَّعِي ve her kim méninŋ bile-dür - مِنَ الْمُؤْمِنِينَ īmān kéltürgenlerdin.”

119. فَأَنجَيْنَاهُ Pes necāt bérdük (12) alarġa وَمَن مَّعَهُ ve her kim anınŋ bile érdi فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ kemi-de ādemī ve ḥayvān-lar ve metāᶜ ve yügülüklerdin (13) tola.

120. ثُمَّ أَغْرَقْنَا Pes soŋ ġarḳa ḳılduk-biz[167] بَعْدُ الْبَاقِينَ anınŋ ḳutḳarmaġı-dın[168] soŋ özgelerni anınŋ (14) ḳavmı-dın.

121. إِنَّ فِي ذَٰلِكَ Durust-luḳ bile kim anınŋ ṣabrıda ḳavm-nınŋ ézāsıġa لَآيَةً her āyine ḍelāleti-dür. Anŋa kim ṣabr <u> (15) ẓafer mūcibī-dür وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم ve yoḳ érdiler. Nūḥ -ᶜaleyhi’s-selām- ḳavmı-nınŋ köpregi مُّؤْمِنِينَ īmān ḳéltürgenler (16) Ḫudāy ve anınŋ peyġamberiġa bel-kim anınŋ ümmeti-din yétmiş toḳḳuz kişi īmān kéltürüp anınŋ bile kemi-de érdiler.

122. وَإِنَّ رَبَّكَ (17) Durust-luḳ bile kim séninŋ Ḫudāvendiŋ لَهُوَ الْعَزِيزُ oldur tüvānā kāfirlerniŋ ᶜuḳūbeti-ġa الرَّحِيمُ[169] mihr-mān ᶜaẕāb taḫīrġa (18) alardın yā peyġamberlerniŋ tevfīḳıda ḥilm ve yük kötermek-de ve ihtiyāc alarġa.

---

[165] TS süründgenlerdin: YA sürülgenlerdin (400a/03)
[166] TS bolġandın-dın soŋ: YA bolġandın soŋ (400a/04)
[167] TS ḳılduk-biz: YA ḳılduḳ-biz (400a/09)
[168] TS ḳutḳarmaġı-dın soŋ: YA ḳorḳutmaġı-dın soŋ (400a/09)
[169] YA الرَّحِيمُ : ayetin üstü çizilmemiştir (400a/14)

123. كَذَّبَتْ [170] Yalġan tuttı-lar [171]عَادٌ الْمُرْسَلِينَ (19) [c]Ād ḳavmı yiberilgen-lerni ve her kim bir peyġamberġa münker bolsa barçaġa münker bolġan.[172]

124. إِذْ قَالَ لَهُمْ Yād ḳıl ol-kim ayttı alarġa (20) أَخُوهُمْ هُودٌ alarnıñg[173] ḳarındaşı Hūd -[c]aleyhi's-selām-: أَلَا تَتَّقُونَ "Eyā[174] perhīz ḳılmas-sizler şirk-din ve ilāhi [c]iḳābı (21) -dın ḳorḳuçı bolmas-sizler."

125. إِنِّي لَكُمْ "Durust-luḳ[175] bile kim mén sizlerge رَسُولٌ أَمِينٌ yiberilgen emīn (22) mén vaḥy ve risālet-ḳa."

126. فَاتَّقُوا اللَّهَ "Pes ḳorḳuñgızlar Ḫudāy'dın ve anıñg muḫalefetin ḳoyuñgızlar ve وَأَطِيعُونِ (23) ve fermān iletiñgizler manña olça da sizlerge añga da[c]vet ḳılur-mén."

127. وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ "Ve tilemes mén (24) sizlerdin özüm-niñg da[c]vetim-ge مِنْ أَجْرٍ müzdi-din dünyā mālı ve metā[c]ı-dın إِنْ أَجْرِيَ yoḳtur méniñg müzdim (25) إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ Meger [c]ālemī-lerniñg Āferīdegār'ıġa."

128. أَتَبْنُونَ "Āyā binā ḳılur-sizler بِكُلِّ رِيعٍ bir bék yéride (26) آيَةً [c]alāmeti kélgüçi ve barġuçı-nıñg temāşāsı üçün تَعْبَثُونَ oynar-sizler ol binā bile ya[c]ni binā-yı yasar-sizler [176](27) ve anda öltürmes-sizler." Gūyā kim [c]abeş-dür ve ayturlar yol-larıñg başıda évler yasar érdiler ve anda olturup, **[75[b]/01]**[177] her kim alarġa ötse[178] édi anıñg bile oynar érdi-ler yā murād kebūter ḫāne-lerdür.

129. وَتَتَّخِذُونَ "Ve tutar-sizler (02) مَصَانِعَ suluḳ ḥavż-lar yā bérk köşk-ler yā béyik binā-lar لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ gūyā kim cāvīd bolġuñgızlar (03) -dur anda."

---

[170] YA كَذَّبَتْ : ayetin üstü çizilmemiştir (400a/15)
[171] YA عَادٌ الْمُرْسَلِينَ : ayetin üstü çizilmemiştir (400a/15)
[172] TS bolġan: YA bolġan bolġay (400a/16)
[173] TS alarnıñg ḳarındaşı: YA alarnıñg nesebī ḳarındaşı (400a/17)
[174] TS eyā: YA āyā (400a/17)
[175] TS durust-luḳ: YA durustluḳ (400a/18)
[176] TS oynar-sizler ol binā bile ya[c]ni binā-yı yasar-sizler ve anda: YA oynar-sizler ve anda (400a/24)
[177] YA (400a/25)
[178] TS ötse: YA yétse (400a/25)

130. وَإِذَا بَطَشْتُمْ "Ve çün ḳatıḳ tutar-sizler ve ḥamle urar-sizler بَطَشْتُمْ [179] ḳatıḳ-lıġ bile (04) جَبَّارِينَ ḥāleti-de kim mütekebbir sizler ve baş tartḳuçı-lar ya^{c}nī şefḳat-siz ve mihr-bān-sız yā çün aşḳam tartar-siz (05) sitem-kārāne aşḳam tartar-siz."

131. فَاتَّقُوا اللَّهَ "Pes ḳorḳuñgızlar Ḫudāy'dın baḥtiyārlıḳ[180] saṭveti-din kim ne sizleriñg lāyıḳsıñgız (06) -dur ötüñgizler وَأَطِيعُونِ ve mañga munda né buyursam fermān iletiñgizler kim ve sizleriñg sürüruñgız mundadur."

132. (07) وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُم "Ve ḳorḳuñgızlar ol Ḫudāy'dın[181] kim mededkārlıġ ḳıldı sizlerge بِمَا تَعْلَمُونَ olçaġa tanur (08) -sizler türlük türlük ni^{c}met-lerdin."

133. أَمَدَّكُم بِأَنْعَامٍ "İmdād ḳıldı sizlerge tavarlar bile téve ve sıġır ve ḳoy (09) dék tā alardın fāydalar alur-sizler وَبَنِينَ ve oġul-lar bile tā barça ḥālde[182] sizleriñg yār u mededkārıñgızdur (10) -lar,

134. وَجَنَّاتٍ ve būstānlar bile kim anıñg meyve-sidin asıġ alġuçı-sizler وَعُيُونٍ ve suluḳ bulaḳlar bile (11) kim suḳbā mühimmi ékin-niñg neşve ve nemesi anıñg bile ittimām-ġa yéter."

135. إِنِّي أَخَافُ "Durust-luḳ bile mén ḳorḳar-mén (12) عَلَيْكُمْ sizlerge eger şirk-ge[183] şābit bolġay-sizler عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ uluḳ kün-niñg ^{c}aẕābı[184] kim ṣarṣar hubūbī (13) -niñg küni-dür yā ḳıyāmet küni."

136. قَالُوا Ayttı-lar ^{c}Ādīler Hūd -^{c}aleyhi's-selām- cevābı-da[185] سَوَاء عَلَيْنَا -nıñg-dur: "Bizge أَ[186] (14) أَوَعَظْتَ[187] yā bend bérgey-sén bizge أَمْ لَمْ تَكُن yā bolmaġay-sén مِّنَ الْوَاعِظِينَ pend bérgüçi-lerdin ya^{c}nī biz öz (15) ṭarīḳımızını ilikdin bérmes-biz."

---

[179] TS ḳatıḳ-lıġ bile: YA tutar- sizler ḳatıḳ-lıġ bile (400a/28)
[180] TS baḥtiyārlıḳ: YA ḥabları?? (400b/01)
[181] TS ḳorḳuñgızlar ol Ḫudāy-dın: YA ḳorḳuñgızlar Ḫudāy-dın (400b/03)
[182] TS ḥālde: YA ḥāl-lerde (400b/05)
[183] YA şir<k>-ge (400b/08)
[184] TS ^{c}aẕābı: YA ^{c}aẕābı-nı (400b/08)
[185] TS cevābı-da: YA cevābıda (400b/09)
[186] TS أ: hatalı yazım, üstü karalanmıştır.
[187] YA أَوَعَظْتَ : ayetin üstü çizilmemiştir. (400b/10)

137. إِنْ هَذَا “Yoḳtur bu iş kim biz anga[188] biz but tapınmaḳlıġ ve tecebbürdin ve béyik bolġuçı binā (16) -larnınġ yasamaġı-dın[189] إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ meger burungı-larnınġ ᶜādeti-dür bizlerdin”

138. وَمَا نَحْنُ “Ve yoḳtur biz بِمُعَذَّبِينَ (17) ᶜaẕāb itilgen-ler bu ᶜādet-lerġa.”

139. فَكَذَّبُوهُ Pes tekẕīb ḳıldılar Hūd -ᶜaleyhi’s-selām-nınġ risāleti-ni فَأَهْلَكْنَاهُمْ (18) pes helāk ḳılduḳ-biz alarnı ṣarṣar yéli bile. إِنَّ فِي ذَلِكَ Durust-luḳ bile kim ᶜĀd ḳavmı-nınġ helākı-da لَآيَةً nişānedür, (19) ḍelālet ḳılġuçı anga kim tekẕīb ehli-ninġ ᶜāḳıbeti ᶜuḳūbet-ḳa tartar وَمَا كَانَ ve yoḳ érdiler ᶜĀd ḳavmı-nınġ köpregi أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ (20) īmān kéltürgenler kim azı ol ḳabīle-din Hūd -ᶜaleyhi’s-selām- ḥaṭası-da[190] érdiler ve ḳalġanı saḫṭ muᶜarrıżda.

140. وَإِنَّ رَبَّكَ (21) Ve taḥḳīḳi bile séninġ Perverdigārınġ لَهُوَ الْعَزِيزُ oldur ġālib kim kāfirler tekẕībi-din bākī yoḳtur, الرَّحِيمُ Mihr-bān (22) -dur kim mü’min-lerge né ᶜuḳūbet mehleke-sidin çıḳarıp kéltürür.

141. كَذَّبَتْ Yalġanġa nisbet bérdiler ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ Ṣemūd (23) ḳabīle-si Ḫudāy’nınġ yibergenlerin yaᶜnī Ṣāliḥ ve ötgen peyġamberlerni anga ᶜaleyhime’s-selām

142. إِذْ قَالَ لَهُمْ yād ḳıl. Çün (24) ayttı alarġa أَخُوهُمْ alarnınġ ḳarındaşı ḳara but çeşiti-din صَالِحٌ Ṣāliḥ bin ᶜAbīd: أَلَا تَتَّقُونَ “Āyā ḳorḳmas (25) -sizler Ḫudāy ᶜaẕābı-dın kim anga şirk kéltürür-sizler.”

143. إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ “durust-luḳ[191] bile kim mén sizler üçün (26) yiberip-mén أَمِينٌ meşhūr emānet ve rāst-lıġ bile.”

144. فَاتَّقُوا اللَّهَ “Pes ḳorḳunġızlar ve ḥaẕer ḳılınġızlar Ḫudāy’nınġ ᶜaẕābı (27) -dın وَأَطِيعُونِ ve fermān iletinġizler manga emr ü nehy-de.”

---

[188] TS إِنْ هَذَا yoḳtur bu iş kim biz anga: YA anga (400b/11)
[189] TS yasamaġı-dın: YA yasamaġıdın (400b/12)
[190] TS ḥaṭası-da: YA ḥaṭada (400b/17)
[191] TS durust-luḳ: YA durustluḳ (400b/23)

145. وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ naṣīḥati-ġa [76ª/01][192] kim ḳılur-mén مِنْ أَجْرٍ héç cezāsı kim manĝa bérgey-siz ve anınĝ bile müttehim bolġay-mén. إِنْ أَجْرِيَ Yoḳtur méninĝ mükāfātım (02) إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ meger ᶜālemī-lerinĝ ḫüdāvendi-ġa.”

146. أَتُتْرَكُونَ “Eyā ḳoyulġunĝızdurlar sizler yaᶜnī sizlerni(03) ḳoymaġusıdurlar. فِي مَا هَاهُنَا olça da bar-sizler munda yaᶜnī dünyā menzil-ler ve mesken-lerdin آمِنِينَ emīn āfet (04) -lerdin ve sālim fevt-lerdin”,

147. فِي جَنَّاتٍ būstān-larda وَعُيُونٍ ve ḳuyuḳ-larda kim Ṣemūd ḳavmı-ġa bulaḳ-lar ve arıġ (05) -lar yoḳ igendür.”

148. وَزُرُوعٍ “ve ékin-ler وَنَخْلٍ ve ḫurmā satan-ları kim[193] طَلْعُهَا anınĝ ol yaġaçlarınĝ şükūfe-leri çiçek[194] هَضِيمٌ (06) nāzik ve yumşaḳ ve lāṭīf-dür.”[195]

149. وَتَنْحِتُونَ “Ve yutar-sizler öz mesken-leriñgiz üçün مِنَ الْجِبَالِ taġlardın بُيُوتًا (07) évler فَارِهِينَ ol ḥāleti-de kim māhir sizler taşlarnınĝ yonmaġı-da.”

150. فَاتَّقُوا اللَّهَ “Pes ḳorḳunĝızlar Ḫudāy’dın ve yıraḳ (08) bolunĝızlar ve uzun ilgeri almanĝızlar[196] وَأَطِيعُونِ ve fermān iletiñgizler manĝa ḥükmlerde.”

151. وَلَا تُطِيعُوا “Ve iṭāᶜat (09) ḳılmanĝızlar أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ kāfirlerninĝ fermānıġa kim isrāf ḳılıp-durlar küfr bile.”

152. الَّذِينَ يُفْسِدُونَ “Alar kim (10) bozuḳ-luḳ[197] ḳılurlar فِي الْأَرْضِ ḥicr diyārıda وَلَا يُصْلِحُونَ ve ṣalāḥ-ġa kéltürmes-ler özi-ninĝ işini murād (11) toḳuz kişidürler kim Ṣāliḥ -ᶜaleyhi’s-selām- helākı-nınĝ ḳaṣdın ḳıldılar ve alarnınĝ ḳıṣṣa-sı Neml sūreside meẕkūr bolġusıdur.”

[192] YA (400b/26)
[193] TS satan-ları kim: YA satan-lar (401a/02)
[194] TS ol yaġaçlarınĝ şükūfe-leri çiçek: YA yaġaçlarınĝ şükūfe-leri (401a/02)
[195] TS lāṭīf-dür: YA lāṭīf (401a/02)
[196] TS uzun ilgeri almanĝızlar: YA uzun ehli almanĝızlar (401a/05)
[197] TS bozuḳ-luḳ ḳılurlar: YA tebāh-lıġ ḳılurlar (401a/07)

153. (12) قَالُوا [198] Ayttı-lar Şemūd'nıñ ḳavmı Ṣāliḥ -ᶜaleyhi's-selām- cevābı-da: إِنَّمَا أَنتَ "Mundın özge yoḳtur kim sén مِنَ الْمُسَحَّرِينَ (13) cādūluḳ ḳılılġan-lardın sén yaᶜnī sañga köp cādūluḳ ḳılıp-durlar tā séniñg ᶜaḳlıñg maġlūb boluptur."

154. مَا أَنتَ (14) "Yoḳ sén إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا [199] meger biziñg dék ādemī beşeriyyet ṣūreti bile." Ṣāliḥ -ᶜaleyhi's-selām- anıñg ḥāli ḥaḳīḳī-din maḥcūb bolup (15) bilmedi kim insān ṣūret-din özge néme-dür ve çün Şemūd'nıñg ḳavmı ṣūret-niñg bestesi érdiler ve Ṣāliḥ ᶜaleyhi's-selām- (16) -nı[200] özi-niñg ṣūreti bile kördiler bahāne istep ayttı-lar: "Sén biziñg dék beşerī sén risālet daᶜvā-sın nége ḳılur (17) -sén ve çün terk ḳılmas-sén ve bu daᶜvā-da mużır sén. فَأْتِ بِآيَةٍ Pes kéltür nişāne ve ᶜādet-ler ḫᵛār ḳıldın إِن كُنتَ (18) eger bar-sén مِنَ الصَّادِقِينَ rāst aytḳuçı-lardın öz daᶜvāñg-da." Ṣāliḥ -ᶜaleyhi's-selām- ayttı kim: "Sizler né tiler-sizler?" (19) Alar iḳtirāḥ ḳıldılar bu muᶜayyen taş-dın téve hey'et bile çıḳarġıl ve çün alarnıñg müddeᶜāsı kim ḥāṣıl boldı.

155. (20) قَالَ Ayttı Ṣāliḥ -ᶜaleyhi's-selām-: هَٰذِهِ نَاقَةٌ "Bu nāḳā-dur kim sizler tilediñgizler لَّهَا شِرْبٌ añga naṣībī-dür sudın وَلَكُمْ (21) ve sizlerge شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ābiş-ḫōr bililgen küni yaᶜnī bir kün téveniñg bir kün sizleriñg anıñg nevbeti-de añga (22) mezāḥim bolmañgızlar."

156. وَلَا تَمَسُّوهَا "Pes ḳılmañgızlar anı بِسُوءٍ yamanlıġ bile yaᶜnī anıñg urmaġı ve öltürmek-niñg ḳaṣdın ḳılmañgız (23) -lar eger andaḳ ḳılsañgızlar فَيَأْخُذَكُمْ Pes tutar sizlerni."

157. عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ Uluḳ küni-niñg ᶜaẕābı kün-niñg (24) uluġluġı ᶜaẕāb-nıñg uluġluġ-nıñg ciheti-dür anda فَعَقَرُوهَا pes né ḳıldılar nāḳānı né فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ (25) pes peşīmān boldılar belā inmegi-niñg yavuḳıġa.

158. فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ Pes tuttı alarnı vaᶜde itilgen ᶜaẕāb[201] yaᶜnī ṣoyḥa (26) إِنَّ فِي ذَٰلِكَ durust-luḳ bile olça-da indi Şemūd'ḳa لَآيَةً ḍelāleti-dür añga kim küfr muḳteriḥ āyet-lerniñg ẓuhūrıdın soñg (27) ᶜaẕāb nüzūlı-nıñg mūcibi-dür وَمَا كَانَ ve yoḳ érdiler أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ

[198] YA قَالُوا: ayetin üstü çizilmemiştir (401a/09)
[199] YA مِّثْلُنَا: ayetin üstü çizilmemiştir (401a/11)
[200] TS ᶜaleyhi's-selām-nı: YA ᶜaleyhi's-selām (401a/13)
[201] TS vaᶜde itilgen ᶜaẕāb yaᶜnī: YA vaᶜde itilgen yaᶜnī (401a/25)

Şemūd ḳavmı-nıñg köpregi īmān kéltürgenler **[76b/01]**[202] kéltürüptürler kim Şemūd'nıñg barça ḳabile-lerdin tört miñg kişi īmān kéltürdiler ve pes.

159. وَإِنَّ رَبَّكَ (02) Ve durust-luḳ bile kim séniñg Āferīdegār'nıñg لَهُوَ الْعَزِيزُ oldur ġālib kim maġlūb bolmas الرَّحِيمُ Mihr-bān kim (03) istiḥḳāḳ-sız ᶜaẕāb ḳılmas.

160. كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ [203] Tekẕīb ḳıldılar Lūṭ -ᶜaleyhi's-selām-nıñg ḳavmı yaᶜnī mü'tefiḳāt ehli (04) الْمُرْسَلِينَ [204] peyġamberlerni İbrāhīm ve Lūṭ dék -ᶜaleyhime's-selām-

161. إِذْ قَالَ لَهُمْ Çün ayttı alarġa أَخُوهُمْ لُوطٌ [205]alarnıñg (05) ḳarındaşı Lūṭ -ᶜaleyhi's-selām-[206] munda murād sefḳat ḳarındaşlıġıdur: أَلَا تَتَّقُونَ "Eyā ḳorḳmas-sizler yazuḳlar ḳılmaḳda (06) Ḫudāy'dın."

162. إِنِّي لَكُمْ "Taḥḳīḳ bile kim mén sizler üçün رَسُولٌ أَمِينٌ resūli-dür mén emīn naṣīḥat-de yaᶜnī sizlerniñg (07) yaḫşı-lıġıñgızını tilegüçi-mén."

163. فَاتَّقُوا اللَّهَ "Pes ḳorḳuñgızlar Ḫudāy'dın méniñg naṣīḥatim ḳoymaḳ-da وَأَطِيعُونِ ve fermān iletiñgiz (08) -ler mañga mevᶜiẓe[207] ḳabūlı-da."

164. وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ "Ve tilemes-mén sizlerge pendī-ġa kim bérür-mén. مِنْ أَجْرٍ Héç müzdi (09) tā sizlerge aġır kélgey إِنْ أَجْرِيَ yoḳtur méniñg şevābım إِلَّا meger عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ᶜālemī-lerniñg terbiyet ḳılġucı (10) -sıġa."

165. أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ Āyā kélür-sizler évlerge مِنَ الْعَالَمِينَ özüñgiz-din özge murād ġarīb-lerdür. Yaᶜnī (11) meyl ḳılur-sizler alarnıñg mübāşireti-ġa.

166. وَتَذَرُونَ Ve ḳoyar-sizler ilik ḳaytarur-sizler مَا خَلَقَ anı kim yaratıp (12) -dur لَكُمْ رَبُّكُمْ sizler üçün sizlerniñg Perverdigārıñgız مِنْ أَزْوَاجِكُم sizlerniñg ḫatun-larıñgızdın بَلْ أَنتُمْ (13) bel kim sizler[208] قَوْمٌ عَادُونَ gürūhı ḥaddın ötkenlersiz kim bā-vücūd ḫatunlarġa érler mübāşereti-ġa bilinġizler bar.

---

[202] YA (401a/29)
[203] YA قَوْمُ لُوطٍ : ayetin üstü çizilmemiştir (401b/02)
[204] YA الْمُرْسَلِينَ: ayetin üstü çizilmemiştir (401b/03)
[205] YA أَخُوهُمْ لُوطٌ: ayetin üstü çizilmemiştir (401b/04)
[206] TS ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜaleyhi's-selām kıslatma (401b/04)
[207] TS mevᶜiẓe: YA pend (401b/08)
[208] YA üçün sizlerniñg perverdigārıñgız: tekrar yazıldığı için üstü çizilmiştir (401b/14)

167. قَالُوا (14) Ayttı-lar Lūṭ ᶜaleyhi's-selām-nıŋ ḳavmı anıŋ cevābı-da:[209] لَئِن لَّمْ تَنتَهِ يَا لُوطُ "Eger ḳaytanurmasaŋ ey Lūṭ biziŋ amelimiziniŋ (15) naṣīḥati-din[210] ve biziŋ taymaġumızını andın لَتَكُونَنَّ her āyine bolur-sén مِنَ الْمُخْرَجِينَ çıḳarılmaġan-lardın biziŋ aradın (16) mü'tefik yaman-raḳ ḥāleti bile kişilerni öz diyārı-dın çıḳarur érdiler."

168. قَالَ إِنِّي Ayttı Lūṭ taḥḳīḳ bile kim: "Mén لِعَمَلِكُم (17) sizleriniŋ ᶜameliŋizġa مِّنَ الْقَالِينَ düşmen-lerdin esīr ve düşmen-mén béş yüz ḳavm-dın ayurup münācāt başlap (18) ayttı:

169. رَبِّ نَجِّنِي "Ey méniŋ Perverdigārım ḳutḳar méni وَأَهْلِي ve méniŋ kişilerimni[211] مِمَّا يَعْمَلُونَ olça-nıŋ şūm-luġıdın (19) kim ḳılurlar."

170. فَنَجَّيْنَاهُ Pes necāt bérdük aŋa وَأَهْلَهُ ve anıŋ ehl ü beyti-ge أَجْمَعِينَ alarnıŋ barça-sını Lūṭ -ᶜaleyhi's-selām- (20) -nıŋ ehli anıŋ ḫatunı ve ékki ḳızı ve ékki küyegüsi érdiler barçası necāt taptı-lar.

171. إِلَّا عَجُوزًا Meger ḳarı ḫatunı (21) yaᶜnī Lūṭ ᶜaleyhi's-selām-nıŋ ḫatunı[212] kim dāḫil édi فِي الْغَابِرِينَ bāḳī ḳalġanlarda ᶜaẕāb-da kéltürüptürler kim ol ḫatun (22) Lūṭ -ᶜaleyhi's-selām- bile çıḳıp kélmedi, ayttı: "Rāżı-mén kim maŋa yétkey olça ḳavm-ġa yéter."

172. ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ Pes helāk (23) ḳılduḳ-biz özgelerni.

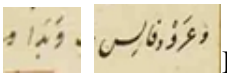
173. وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم Ve yaġdurduk biz alarġa مَّطَرًا yamġurı kim taş érdi yā gügird (24) ve ot فَسَاءَ pes yamandur مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ḳorḳutulġan-larnıŋ yamġurı kim īmān kéltürmediler.

174. إِنَّ فِي ذَٰلِكَ (25) Durust-luḳ bile kim mu'tefike ehli-niŋ ᶜazābı-da لَآيَةً nişāne-dür fermān sizleriniŋ ᶜuḳūbeti-ġa. وَمَا كَانَ (26) أَكْثَرُهُم Ve yoḳ érdiler ol ḳavm-nıŋ köpregi مُّؤْمِنِينَ īmān kéltürgenler kim Lūṭ -ᶜaleyhi's-selām-nıŋ ékki ḳızı-dın (27) özge durust-raḳ ḳul bile ve anıŋ ékki küyegü-sin baᶜżı-nıŋ ḳavli bile Ḥażret-i Lūṭ -ᶜala-nebiyyina- ve -ᶜaleyhi's-selām-ġa īmān kéltürmeydür **[77ᵃ/01]**[213] érdiler.

---

[209] TS cevābı-da: YA cevābıda (401b/15)
[210] TS naṣīḫati-din: YA farklı kelime (401b/16)
[211] TS kişilerimni: YA kişilerim-ni (401b/20)
[212] TS ḫatunı (21) yaᶜnī Lūṭ ᶜaleyhi's-selām-nıŋ ḫatunı kim dāḫil idi: YA kim dāḫil édi (401b/23)
[213] YA (402a/01)

175. وَإِنَّ رَبَّكَ Ve durust-luḳ bile kim séninĝ Āferide-gār'ınĝ لَهُوَ الْعَزِيز oldur ᶜazīz kim hergiz ḫᵛār bolmaġay (02) الرَّحِيمُ Mihr-bānī kim tenbih-vār şāddın burun[214] ᶜazāb ḳılmas.

176. كَذَّبَ Yalġanġa tuttı-lar أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ (03) الْمُرْسَلِينَ Eyke'ninĝ aṣḥābı peyġamberlerni Eyke bīşe érdi Medyen yavuḳıda ol bīşe-de köp yaġaç-lar ve meyveler (04) érdi ve miyāṭı kéltürüptür kim Eyke aṣḥābı cüzzām ḳavmı érdiler ve tört künbetleri bar érdi cüzzām ḳıladur Yemen'de (05) Ḥaḳ Subḥāne Şuᶜayb -ᶜaleyhi's-selām-nı alarġa yiberdi andaḳ kim Medyen ehlige yiberip érdi.

177. إِذْ قَالَ (06) Yād ḳıl çün ayttı لَهُمْ شُعَيْبٌ alarġa[215] Şuᶜayb kim: "Ey ḳavm أَلَا تَتَّقُونَ āyā ḳorḳmas-sizler ilāhī ᶜaẕābı-dın (07) kim anĝa şirk kéltürür-sizler."

178. إِنِّي لَكُمْ "Durust-luḳ bile mén sizlerge رَسُولٌ yiberilgen-mén أَمِينٌ (08) emānet bile sizlerninĝ ḥālinĝizinĝ ṣalāḥı-dın özge tilemes-mén."

179. فَاتَّقُوا اللَّهَ "Pes perhīz ḳılınĝız küfr ve (09) tekẕīb-din ve ḳorḳunĝızlar Ḫudāy'dın وَأَطِيعُونِ ve fermān iletinĝizler manĝa titilġanlar terki-de."

180. وَمَا أَسْأَلُكُمْ (10) "Ve tilemes-mén sizlerge عَلَيْهِ vaḥy tégürmekke. مِنْ أَجْرٍ Pādāş[216] إِنْ أَجْرِيَ yoḳtur méninĝ cezām إِلَّا (11) عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ meger ᶜālemī-lerninĝ Yaratḳuçı-sıġa."

181. أَوْفُوا الْكَيْلَ "Tükel tartınĝızlar peymāne-ni (12) وَلَا تَكُونُوا ve bolmanĝızlar مِنَ الْمُخْسِرِينَ az ḳılġuçı-lar ziyān tégürgiçi-ler kişilerninĝ ḥaḳ-larıġa."

182. وَزِنُوا (13) "Ve tartınĝızlar بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ tüz terāzü bile."

183. وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ "Ve āz ḳılmanĝızlar kişilerge أَشْيَاءَهُمْ (14) néme-ler alarnınĝ ḥaḳ-larıdın وَلَا تَعْثَوْا ve bozuḳluḳ-nınĝ ġayetin istemenĝizler فِي الْأَرْضِ Eyke yéride (15) öltürmek ve talamaḳ ve yol késmek bile مُفْسِدِينَ ḥāleti-de kim bozuḳluḳ ḳasdı-da bar-sizler."

---

[214] TS tenbih-vār şāddın burun: YA tenbih burun (402a/03)

[215] TS Yād ḳıl çün ayttı لَهُمْ شُعَيْبٌ alarġa Şuᶜayb kim: YA yād ḳıl … çün ayttı لَهُمْ شُعَيْبٌ kim (402a/07)

[216] TS pādāş: YA pādāşı (402/12)

184. وَاتَّقُوا الَّذِي (16) "Ve ḥaẕer ḳılıŋ̂ızlar ol kişi-niŋ̂ ᶜuḳūbeti-din kim ḳudret bile خَلَقَكُمْ yarattı sizlerni وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ (17) ve burunġı gürūh-nı."

185. قَالُوا Ayttı-lar Eyke ehli: إِنَّمَا أَنتَ "Mundın özge yoḳtur kim sén مِنَ الْمُسَحَّرِينَ cādū ḳılġanlar (18) -dın sén yaᶜnī alardın kim merreten baᶜde merreten cādūluḳ ḳılıp-durlar tā ḥaddı kim ᶜaḳl-nıŋ̂ eşeri alardın maḥv bolup (19) -dur yā yaratılġanlardın kim alarġa siḥr bolġay." YaᶜnÎ ḳadrġı ḫālÎ-durlar ve muḥtāc yemek ve içmekke.

186. وَمَا أَنتَ (20) "Ve yoḳ sén إِلَّا بَشَرٌ meger ādemÎ مِّثْلُنَا [217] biziŋ̂ dék beşeriyyet ṣaffet-leride pes né néme bile bizge artuḳ ḳılur-sén (21) ve risālet daᶜvā-sın ḳaydın kéltürüp-sén وَإِن نَّظُنُّكَ ve durust-luḳ bile gümān iletür-siz لَمِنَ الْكَاذِبِينَ (22) yalġan aytḳuçı-lardın özi-niŋ̂ daᶜvā-sıda."

187. فَأَسْقِطْ "Pes tüşürüp kéltür ve salġıl. YaᶜnÎ öz Ḫudāynıŋ̂-ġa (23) aytḳıl tā salġay عَلَيْنَا bizge كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ pāre kök-din kim anda ᶜaẕābı bolġay إِن كُنتَ Eger bar-sén (24) مِنَ الصَّادِقِينَ rāst aytḳuçı-lardın kim bizge ᶜaẕābı énip kélgüsidür."

188. قَالَ Ayttı Şuᶜayb -ᶜaleyhi's-selām-: رَبِّي أَعْلَمُ (25) "Méniŋ̂ Perverdigārım dānā-raḳ-dur بِمَا تَعْمَلُونَ olça bile ḳılur-sizler but-lar ᶜibādeti ve ṭaᶜām iḫtikārı ve az (26) satmaḳlıġ ve özge yazuḳlardın ve ᶜaẕābı kim bu ᶜamel-leriniŋ̂ mükāfātı bolġay sizlerge yétgürgüsidür ve eger emḥāl (27) bolsa ihmāl bolmaġusıdur." kéltürüptürler kim çün Şuᶜayb -ᶜaleyhi's-selām- ḳavmı inkār ve istikbārda ḥaddın ötti-ler **[77ᵇ/01]**[218] Ḥaḳ Subḥāne yétti kéçe ve kündüz ḳatıḳ alarġa ḳopdı ol yaŋ̂lıġ kim alarnıŋ̂ ḳuyuġı ve bulaġı-nıŋ̂ suyı ḳaynadı ve (02) alarnıŋ̂ nefs-leri tutuldı évleriniŋ̂ içige kirdiler ısıġ artuḳ boldı yüz bÎşe-ge ḳoydılar. Ve her biri (03) yaġaçı-nıŋ̂ tübide yıġılıp ısıġ-dın tüşer érdiler kim nāgāh ḳara bulutı hevāda peydā boldı. Ve ṣavuḳ yéli andın ése (04) - başladı. Eyke aṣḥābı ḫōş-ḥāl bolup biri birige carladılar kim kélinĝizler tā bulut kölegesi-niŋ̂ astıda (05) āsāyişi alalıŋ̂ hemÎn kim alarnıŋ̂ barçası bulut astıda yıġıldılar. Otı andın çıḳıp barçasını köydürdi (06) andaḳ kim Ḥaḳ Subḥāne aytur:

---

[217] YA مِّثْلُنَا: Ayetin üstü çizilmemiştir (402a/23)
[218] YA (402b/03)

189. فَكَذَّبُوهُ Pes tekẕīb ḳıldılar Şuᶜayb-nı -ᶜaleyhi’s-selām-[219] فَأَخَذَهُمْ pes tuttı alarnı عَذَابُ يَوْمِ (07) الظُّلَّةِ ẓulme ᶜArap luġatıda kölegelik-dür ve ol ḳara bulut kölegelik şekli bile alarnıñ başı-nıñ üstide érdi. (08) Ve aytıp-durlar kim alarnıñ asıġlıġı[220] kim ġāyet-ġa yétti Ḥaḳ Subḥāne taġı-ġa fermān bérdi tā özi yéri-niñ[221] (09) -din ḳoptı ve sāyebān dék hevāda turdı. Ve anıñ astıda -ṣavuḳ sular aşikār boldı. Ve alar penāh ol taġ-nıñ (10) astıda kéltürdiler. Ve alarġa inip kélip barçasını helāk ḳıldı إِنَّهُ ve durust-luḳ bile kim ẓalleme küni-niñ ᶜaẕābı (11) كَانَ bar érdi عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ uluġ küni-niñ ᶜaẕābı.

190. إِنَّ فِي ذَلِكَ Taḥḳīḳ bile kim bu ᶜaẕāb-da kim suluḳ (12) bulut-dın köydürgüçi ot çıḳıp kélgey لَآيَةً her āyine nişāni-dür ḥaḳīḳī Müntaḳim ḳudreti-niñ kemālıġa وَمَا كَانَ ve (13) yoḳ érdiler. أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ Eyke aṣḥābı-nıñ köpregi mü’min-ler murād alarnıñ barçası kim rivāyet aytılmaydur. (14) Eyke ehlidin kişi Şuᶜayb -ᶜaleyhi’s-selām-ġa [222] īmān kéltürgen bolġay Medyen aṣḥābı-nıñ ḫilāfı bile kim cemᶜī alardın īmān (15) kéltürdiler.

191. وَإِنَّ رَبَّكَ Durust-luḳ bile kim séniñ Āferīdegār’ınıñ لَهُوَ الْعَزِيزُ oldur nebī-leriniñ ġālib (16) ḳılġuçı-sı alarnıñ düşmen-larıġa الرَّحِيمُ [223] Mihr-bān nebī-larġa ve alarnıñ igreşgüçi-larıġa ve yétti peyġamber-niñ (17) ḳıṣṣa-ları-nıñ āḫiri-dür kim iḫtişār yolı bile seyyid muḥtār -ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem-niñ mübārek köñgli-niñ teselliyesi (18) üçün bu sürede yād aytıp-dur. Ve ḳarış tekẕīb-leri-niñ ḳorḳutmaġı-daġı[224] bardur tā maᶜlūm ḳılġaylar (19) kim her ümmeti kim peyġamberi-niñ tekẕībin ḳıldılar muᶜaẕẕeb boldılar ve alarġa daġı peyġamber tekẕībi-ġa ᶜaẕābı yétgüsidür.

192. (20) وَإِنَّهُ Durust-luḳ bile kim Ḳur’ān لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ᶜālemī-ler Perverdigār’ı-nıñ tüben yibergeni-dür.

193. (21) نَزَلَ Tüben yiberdi Ḫudāy بِهِ Ḳur’ān bile الرُّوحُ الْأَمِينُ Cibrīl-ni.

---

[219] TS -ᶜaleyhi’s-selām-:YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām

[220] TS asıġlıġı: YA asıġ-lıġı (402b/11)

[221] TS özi yéri-niñ-din (niñ eki çizili): YA özi yéri-niñ-din (402b/12)

[222] TS ᶜaleyhi’s-selām-ġa: YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām (402b/19)

[223] YA الرَّحِيمُ: ayetin üstü çizilmemiştir.

[224] TS ḳorḳutmaġı-daġı: YA ḳorḳutmaġı-da (402b/24)

194. عَلَى قَلْبِكَ Séninĝ könĝlünĝe yaᶜnī Cibrīl (22) -ᶜaleyhi's-selām- telḳīn ḳıldı sanĝa ve sén bar tutunĝ andın ve öz könĝlünĝ-de saḳladınĝ ve ḥafṣ nüzl taḫfīfi ve ḫa[225] ve (23) nūn[226] refiᶜī bile rūḥ'ul-emīn-din oḳu-r yāᶜnī inip kéldi Cibrīl Ḳur'ān bile séninĝ könĝlünĝe ve sén andın aldınĝ (24) pes séninĝ könĝlünĝ anınĝ ẓarfı boldı ve bu anınĝ meşābe bile-dür kim gūyā[227] séninĝ könĝlünĝe indürüp-tür[228] (25) لِتَكُونَ tā bolġay-sén مِنَ الْمُنذِرِينَ ḳorḳutḳuçı-lardın ḫalḳ-nı.

195. بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ Hüveydā ᶜArabī tili bile (26) ve ḳorḳunçı-lar ᶜArab tili bile Hūd ve Ṣāliḥ ve Şuᶜayb ve İsmaᶜīl ᶜalā nebiyyenā ve ᶜaleyhime'ṣ-ṣalatü ve's-selām[229]

196. وَإِنَّهُ Durust-luḳ bile (27) kim[230] Ḳur'ān'nınĝ ẕikri yā Ḥażret-i Peyġamber -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem-ninĝ luġatı لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ burunḳı-larınınĝ kitāb-larıda **[78ª/01]**[231] érdi baᶜżī tefsīrde kéltürüptürler kim ᶜArab-nınĝ müşrik-leri baᶜżī-da öz işleridin kim müşkil bolsa édi Benī İsrā'īl (02) aḫbarıġa rucūᶜ ḳılur érdiler ve alarnınĝ sözini kim ol bāb-da aytur érdiler ḳabūl ḳılıp ḥüccet tutar érdiler (03) Ḥaḳ Subḥāne ayttı kim:

197. أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ Āyā yoḳtur آيَةً Ḳureyş-ninĝ müşrik-lerige nişāne Ḳur'ān'nınĝ ḥüccet yā Muḥammed (04) -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem-ninĝ nübüvveti-ġa أَن يَعْلَمَهُ ol-kim bilürler Ḳur'ān'nı anınĝ ṣaffeti bile عُلَمَاء بَنِي إِسْرَائِيلَ Benī (05) İsrā'īl-ninĝ dānā-ları kim ötken kitāb-larġa ötüptürler ve dānā kişi-ninĝ tanuḳlugı néme-ge anınĝ …(06) ve taḫḳīḳi-ninĝ muḥibi-dür.

198. وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ Ve eger biz yibersek érdi Ḳur'ān'nı عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ baᶜżī-ġa alardın (07) kim ᶜArab-dın özgedürler hem ᶜArab luġatı bile.

199. فَقَرَأَهُ Pes oḳur érdi ol, ᶜAcemī Ḳur'ān'nı عَلَيْهِم alarġa alarnınĝ (08) luġatı bile ve Ḳur'ān iᶜcāzi artuḳlugı-nınĝ delīli bolur édi kim ᶜAcemī ᶜArabī kelām kim feṣāḥat ġāyeti ve belāġat nihāyeti (09) -de bolġay oḳur مَّا كَانُوا بِهِ bolmas-érdiler alar ol ingen

---

[225] ح harfi
[226] ن harfi
[227] TS gūyā: YA farklı kelime (403a/02)
[228] TS indürüp-tür: YA indürüp-tür kim (403a/02)
[229] TS ᶜaleyhime'ṣ-ṣalatü ve's-selām: YA ᶜaleyhime's-selām (403a/04)
[230] TS bile kim: bile (403a/04)
[231] YA (403a/05)

Ḳur’ān’ġa مُؤْمِنِينَ īmān kéltürgüçi-ler kim aytur (10) érdiler kim ᶜArab’ḳa ᶜAcem igreşmek-liki-din ᶜārdur yā eger Ḳur’ān’nı ᶜAcemī-ḳa ᶜarabī-din özge luġat bile indürsek (11) érdük-biz kāfirler īmān kéltürmes érdiler kim biz fehm ḳılmas-biz ve anıñg maᶜnā-sını tapmas-biz.

200. كَذَلِكَ (12) Munıñg-dék سَلَكْنَاهُ kirgüzür-biz anñgar ve ᶜinādnı فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ Meger müşriḳ-lerniñg köñgül-leride.

201. (13) لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ īmān kéltürmes-ler Ḳur’ān’ġa حَتَّى يَرَوُا tā vaḳtı kim körgeyler الْعَذَابَ الْأَلِيمَ [232] derdlik ᶜaẕābını (14) dünye-de[233] andaḳ kim ötken ümmet-ler kördiler yā ḳıyāmet.

202. فَيَأْتِيَهُم Pes kélür ol ᶜaẕāb alarġa بَغْتَةً güneh ve hüm[234] (15) وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ve alar bilmes-ler anıñg kélmegi-niñg vaḳtını.

203. فَيَقُولُوا Pes ayturlar: هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ “Āyā bardur (16) -biz turmaḳ bérilgen-ler yaᶜnī āyā bizge mühlet bérgeyler tā īmān kéltüreliñg ve taṣdīḳ ḳılalıñg.”

204. أَفَبِعَذَابِنَا “Āyā biziñg (17) ᶜaẕābımızġa يَسْتَعْجِلُونَ aşuḳmaḳlıġ körsetip ayturlar.”

205. أَفَرَأَيْتَ Āyā kördüñg ve bildiñg kim biz إِن مَّتَّعْنَاهُمْ (18) eger ber-ḫūrdārlıġ bérsek-biz alarġa سِنِينَ yıllar ve tiriklik baġışlasaḳ-biz.

206. ثُمَّ جَاءهُم Pes kélür alarġa (19) مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ olça bar érdiler kim[235] vaᶜde bérdiler ᶜaẕāb-dın.

207. مَا أَغْنَى Defᶜ ḳılmas عَنْهُم alardın (20) ᶜaẕāb-nı مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ olça da bar érdiler kim anıñg bile ber-ḫūrdārlıġ tapıp érdiler. Yaᶜnī ber-ḫūrdār (21) -lıġı ve anıñg ve anıñg naᶜīmi ᶜaẕāb dāfiᶜ ve ᶜiḳāb maᶜnā bolmaġusıdur *Keşşāf*’da kéltürüptür kim Meymūn bin Mihrān şeyḫ Ḥasan (22) Başri raḥmallah laḳābı-nıñg ārzū-mendī érdi bir kün anı Kaᶜbe évüniñg ṭarafında taptı ve ayttı manña pendi bérgil (23) şeyḫ bu āyet-ni oḳudı kim: “mā

---

[232] YA الْعَذَابَ الْأَلِيمَ: ayetin üstü çizilmemiş (403a/19)

[233] TS dünye-de: YA dünyā-da (403a/19)

[234] TS وَهُمْ :üstü çizili Arapça harf daha sonraki ayette geçiyor.

[235] TS olça bar érdiler kim vaᶜde bérdiler ᶜaẕāb-dın مَا أَغْنَى defᶜ ḳılmas عَنْهُم alardın ᶜaẕāb-nı مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ olça da bar érdiler kim: YA olça da bar érdiler kim (403a/26)

aġna ᶜanhüm mā kānü'l-yumetteᶜūn"[236] Meymūn ayttı: "leḳad ve ᶜaẕte ve belġat" [237] pend bérdiñ ve sözni (24) tamām ḳıldıñ.

208. وَمَا أَهْلَكْنَا Ve helāk ḳılmaduḳ-biz مِن قَرْيَةٍ héç ként ehli-niñ إِلَّا لَهَا meger ol-kim anıñ ehlige (25) مُنذِرُونَ ḳorḳḳuçı-lar érdiler.

209. ذِكْرَى Pend bérmek üçün yaᶜnī ol peyġamberler yiberdük-biz tā alarnı Ḥaḳ'ḳa daᶜvet (26) ḳıldılar ve ᶜaẕāb-dın ḳorḳuttı-lar ve çün taṣdīḳ körsetmediler ve ᶜinād ve inkārda arturdılar ᶜuḳūbet-niñ müstaḥaḳı (27) boldılar وَمَا كُنَّا ve yoḳtur biz ظَالِمِينَ sitem-kārlar kim ḳorḳutmas-dın burun kişini helāk ḳılġāy-biz *Muvażżaḥ*'da kéltürüptür. **[78b/01]**[238] kim Ḳureyş aytur érdiler ve dévi Zebī atlıġ-dur Muḥammed -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem- ḳaşıġa kélür ve Ḳur'ān añga oḳur Ḥaḳ Subḥāne bu söz (02) -niñ yoḳ itmegi nefyin ḳılıp[239] ayttı kim:

210. وَمَا تَنَزَّلَتْ "İnip kélmes-ler بِهِ الشَّيَاطِينُ Ḳur'ān bile dīvler."

211. (03) وَمَا يَنبَغِي Ve lāyıḳ imes-dür revā bolmaġay لَهُمْ alarġa Ḳur'ān'nıñ indürmegi وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ve boldur (04) almas-lar ḳādir bolmaġay-lar añga kim şühub ve ferişteler alarnı kök-ke barmaḳdın māniᶜdürler.

212. إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ [240](05) ve ḳırāḳ-ḳa barġanlar.

213. فَلَا تَدْعُ pes oḳuma muḫātab ol Ḥażret-dür ve murād andın özge ümmet-lerdin her birige aytur oḳu (06) ve tapınma مَعَ اللَّهِ Ḥaḳ Ḫudāy bile إِلَهًا آخَرَ özge Ḫudāyı فَتَكُونَ [241] pes bolur-sén مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ᶜaẕāb eytilgen (07) -lerdin.

214. وَأَنذِرْ ḳorḳut ḫāṣ ḥiṭāb-dur ol Ḥażret-ḳa buyurur kim ḳorḳut ḳıl Ḫudāy ᶜazabıdın (08) عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ özinñ yavuḳ-raḳ ḳarındaş-larınñ-nı ve ol Ḥażret bu āyete eytkendin soñ (09) Ṣafā tağı-ġa çıḳıp bir birini alardın çaḳırdı ve çün cemᶜ boldılar ayttı kim:

---

[236] مَا أَغْنَى عَنْهُم مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ (Dünyada yararlandıkları şeyler onlara fayda vermezdi.) Şuᶜarā suresi 207. ayet

[237] Arapça söz ya da āyet

[238] YA (403b/06)

[239] TS nefyin ḳılıp: YA ḳılıp (403b/07)

[240] TS إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ: YA durusluḳ bile kim alar عَنِ السَّمْعِ ferişte-ler kelāmın éşitmek-din لَمَعْزُولُون yıraḳ iletgenlerdürler (403b/11)

[241] TS فَتَكُونَ: Ayetin üstü çizilmemiş.

“Eger aytsam sizlerge kim bu taġ-nıñ astıda (10) cemᶜī atlıḳlardurlar manña taṣdīḳ ḳılur-sizler?” Ayttı-lar: “Ārī.” Ayttı kim: “Mén ḳortḳuçı-mén sizlerni ḳatıḳ ᶜaẕābıdın (11) kim ilgeri-dür.” Ḳavm bu sözniñ işitgeni-din soñ müteġayyir bolup müteferriḳ boldılar ve Ebū Leheb anıñ azarıġa (12) ḳoptı.

215. وَاخْفِضْ ve tutḳıl جَنَاحَكَ öz ḳanātıñ-nı yaᶜnī mihr-bān-lıġ ḳıl ikrām ét لِمَنِ اتَّبَعَكَ añga kim (13) sanña igreşip-dür مِنَ الْمُؤْمِنِينَ īmān kéltürgenlerdin.

216. فَإِنْ عَصَوْكَ Pes eger fermān-sızlıġ ḳılsalar (14) séniñ yaḳın-raḳ ḳarındaş-larıñ ve igreşmeklik körsetmeseler فَقُلْ إِنِّي pes aytḳıl kim: Mén بَرِيءٌ bīzār-mén, (15) مِّمَّا تَعْمَلُونَ olça-dın sizler ḳılur-sizler méni anıñ bile tutmaġusıdurlar.

217. وَتَوَكَّلْ Ve tükel ḳıl öz mühim (16) kifāyeti de عَلَى الْعَزِيزِ ġālib Ḫudāvendġa kim ḳādirdür düşmen-ler ḳahrıġa الرَّحِيمِ Mihr-bān kim tüvānādur evliyā nusreti-ġa.

218. (17) الَّذِي يَرَاكَ Ol-kim körer-séni حِينَ تَقُومُ ol vaḳt kim ḳopar-sén teheccüd namāzıġa ve yalġuz oḳur-sén.

219. وَتَقَلُّبَكَ (18) Ve körer séniñ īlānġanıñ-nı yaᶜnī taṣarruf ḳılmaḳ فِي السَّاجِدِينَ namāz oḳuġuçı-lar arasıda ḳıyām ve rükūᶜ ve sücūd (19) ve ḳaᶜūd vaḳtı kim alarnıñ iḳāmeti-ni ḳılur-sén.

220. إِنَّهُ Durust-luḳ bile kim Ḫudāy هُوَ السَّمِيعُ oldur işitgüçi séniñ (20) sözüñ-ni الْعَلِيمُ dānā séniñ niyetiñ-ġa.

221. هَلْ أُنَبِّئُكُمْ Āyā ḫaber ḳılayın sizlerge kim hem-vāre عَلَى مَن kimge (21) kişilerdin.

222. تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ İnip kélürler dīvler mundın burun yād ayttı kim revā bolmaġay şeyṭān-larıñ (22) inip kélmegi Muḥammed -ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem-ġa tenāsib ve tecānis yoḳ-luġı-nıñ ciheti-ġa munda beyān ḳılur kim تَنَزَّلُ [242] inip kélür (23) -ler dīvler عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ her yalġan aytḳuçı-ġa أَثِيمٍ bazagār kāmin-ler kim denk alar.

[242] YA تَنَزَّلُ: ayetin üstü çizilmemiştir (404a/03)

223. يُلْقُونَ السَّمْعَ [243] Tutarlar ḳulaḳnı şeyṭān-lar (24) -nıñ sözige ve tutarlar alardın yalġan ḫaberler ve özge yalġan-lar-nı anıñ bile ḳoşarlar وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ (25) ve alarnıñ ekşeri yalġan aytḳuçı-lardurlar ve envārda aytıp-dur kim ba^{c}żī ekşerni külge tefsīr ḳılıp-dur. Ya^{c}nī alarnıñ (26) barça[244] yalġançı-lıġ ṣaffeti bile me mevṣūf-durlar.

224. وَالشُّعَرَاء Ve müşrik-lerniñ şa^{c}iri İbn Zeba^{c}rā ve Hübeyre ve Musāfi^{c} ve Ümmiye (27) şaḳafī dék يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ alarnıñ igreşmegin ḳılurlar ^{c}Arab'nıñ sefīh-leri ya^{c}nī alarnıñ rāvī-leri *Tesyīr*'de **[79^{a}/01]**[245] İmām ^{c}ilmü'l-hadī -rahmallah-dın naḳl ḳılıp-dur kim: ékki şa^{c}ir Ḥażret-i Risālet -ṣallallahu ^{c}aleyhi ve's-sellem-[246] meziyyeti-niñ bābıda şi^{c}irler ayttı-lar (02) ve müşrik-ler yād tutup oḳur érdiler bu āyet alarnıñ şānıda indi.

225. أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ Āyā körmes-sén kim alar فِي (03) كُلِّ وَادٍ her vādīde kelām fenleridin يَهِيمُونَ sergerdān bolurlar nesīb ve teşbīb ve hezl ve muṭāyebe ve ṭa^{c}n dék niseb-lerde[247] (4) ve medḥ ü lāyıḳ-siz hicv medh ve zemm-de ifrāt dék ve anıñ emşāli.

226. وَأَنَّهُمْ [248] Ve ol-kim alar يَقُولُونَ ayturlar مَا لَا يَفْعَلُونَ (05) olça ḳılmas-lar. Ya^{c}nī ḳılmaġan fışḳ-ḳa özige tanuḳluḳ bérürler ve kişige bérmegen peyġāmlarnı naẓm silki-ge tartarlar ve eger (06) kişi cāhiliyet ehli şi^{c}irleri-niñ tefaḥḥuṣ-nı[249] ḳılġay bu menḳūle-din köñgli mañga muṭṭali^{c} bolur *Küreşī* tefsīride kéltürüptür (07) kim bu āyet-niñ ingeni-din soñg Ḥassān ve İbn Revāha ve cem^{c}ī ṣaḥābe -raḍıyallāhu ^{c}anhüm- şā^{c}irleri-din nübüvvet penāh cenābı-ġa (08) kélip ^{c}arż-ı muvaḳḳıfī-ġa yétkürdiler kim Ḥaḳ Subḥāne bilür kim biz şā^{c}irdür biz ve İbn Revāha ayttı: "Ḳorḳar-mén bu vaṣf bile (09) ölgey-mén." Ḥażret-i Resūl -ṣallallahu -^{c}aleyhi ve's-sellem- ayttı kim: "Mü'min cihād ḳılur özi-niñ ḳılıcı bile ve özi-niñ tili bile şi^{c}iri (10) kim sizler kāfirler şānıda aytur-sizler alarġa ḳatıḳ-raḳ-dur oḳ-dın ve bu āyet indi kim.

---

[243] YA يُلْقُونَ السَّمْعَ: ayetin üstü çizilmemiştir (404a/04)
[244] TS barça: YA barça-sı (404a/07)
[245] YA (404a/09)
[246] TS Ḥażret-i Risālet -ṣallallahu ^{c}aleyhi ve's-sellem-: YA Ḥażret-i Risālet (404a/10)
[247] TS niseblerde ve: YA niseblerde müsteḥaḳ-siz ve (404a/13)
[248] YA وَأَنَّهُمْ: Ayetin üstü çizilmemişitir (404a/14)
[249] TS tefaḥḥuṣ-nı: YA tefaḥḥuṣı (404a/16)

227. إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا (11) sefīh-lerniñg maṭbūᶜı şāᶜirler barça vādī-lerde sergerdān-durlar meger alar kim īmān kéltürdiler وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ (12) ve şāyeste ᶜamel-ler ḳıldılar. Yaᶜnī peyġamber -ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem-ġa sitāyiş ḳıldılar ve kāfilerniñg sögmegi ve hicvige meşġūl-luḳ körsettiler (13) وَذَكَرُوا اللَّهَ ve yād ḳıldılar Ḥudāy’nı öz şiᶜirleride كَثِيرًا köp yaᶜnī alarnıñg şiᶜirleri-niñg köpregi taḥmīd ve tevḥīdde (14) -dur ve taḥrīṣ ṭāᶜat-ḳa ve tenbīh ġaflet-din وَانتَصَرُوا ve aşḳam tarttı-lar müşriklerdin مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا andın burunġ[250] (15) kim sitem körüp érdiler hecā bile yaᶜni alarnıñg hicvini alarġa ḳaytardılar ve Ḥażret-i Peyġamber -ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem- Ḥassān-ġa ayttı: “Ümcü (16) ‘l-müşrikīn feᶜin Cibrīl meᶜake” Ḥażret-i Ḥaḳāyıḳ Penāh ḳaddese sırrahu evvelġı divānı-nıñg dībāce-sıġa kéltürüptür kim her néçe ḳādir ḥakīm (17) celle ẕikre şuᶜarā yetteᶜuhum alġan kelimeside şāᶜirlerni şiᶜir deryāsı-nıñg sabbāḥı-durlar cemᶜ ḳılıp-dur ve istiġrāḳ (18) lāmı-nıñg kemendini boyunġa salıp gāh bī-ḥad ve ġayet siznińg[251] ġavāyeti da taşlar ve gāh éring ḳorutup ḥayret ve ḍelālet (19) vādīside sergerdān ḳılur ammā köpi alarnıñg ᶜamel ṣalāḥı ve īmān ṣıddıḳı-nıñg vāsıṭası bile ille’l-lezine āmenü ve ᶜamilü’ṣ-ṣaliḥāti (20) emānı-nıñg zevraḳı da olturupturlar ve ẕikr de Allah keşīra bilgeni-niñg vesīle-si bile ḫalāṣlıġ sāhili-de necāt taḥtı-ġa (21) çıḳıp-durlar. وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا Ve bat bolġay kim birgeyler alar kim cevr ḳıldılar küfr ve ve iftira bile ve peyġamber sünnetin (22) şiᶜir-ġa kim ölgen-din soñg أَيَّ مُنقَلَبٍ يَنقَلِبُونَ ḳaysı yérge ḳaytḳusıdur murād oldur kim alarnıñg munḳalibi ot bolġusıdur.

[250] TS buruñg: YA burun (404a/26)

[251] TS siznińg ġavāyeti: YA siz …nıñg ġavāyeti (404b/01)

NEML SURESİ

(23) Sūretü'n-Neml ve hiye şelāşe ve tısᶜūn āyet

bismillahi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. (24) طس *Bābü't-Tefsīr*'de[252] Aḥfeş'dın naḳl ḳılur kim ḥurūf-ı muḳaṭṭaᶜā kelām-nıṅ ibtidāsı ve kelām-nıṅ intihāsı üçün-dür. (25) Pes alarnıṅ ḍelāleti sözniṅ iftāḥı ve iḫtimāmi-ġa bolġay andaḳ kim munda ṭa-sin-mim sū're-i (26) Neml'niṅ fetḥi yā ṭı işāret-dür ilāhī ḳaddese-niṅ ṭahāretiġa ve sīn nāmütenāhi ᶜazī-niṅ şenāsiġa yā yol körkürçi (27) -lerniṅ ṭalebi ve alarnıṅ köṅgül-leri-niṅ selāmet-lıġı-ġa māsivā Allah'dın تِلْكَ bu sū're آيَاتُ الْقُرْآنِ (28) Ḳur'ān'nıṅ āyet-leri-dür وَكِتَابٍ مُبِينٍ ve rūşen ḳılġuçı kitāb-nıṅ āyet-leri ḥelāl ve ḥarām ḥükm-leri kitāb **[79b/01]**[253] ᶜaṭfı Ḳur'ān'ġa aḥdi'ṣ-ṣaffetīn[254] ᶜaṭfı-dur özgege Ḳur'ān ol cihet bile ayttı kim oḳurlar ve kitāb ol (02) iᶜtibār bile kim bitürler.

2. هُدًى Ve bu kitāb yol körsetgüçi-dür وَبُشْرَى ve müjde de[255] bérgüçi لِلْمُؤْمِنِينَ īmān kéltür (03) –genlerge,

3. الَّذِينَ alar kim يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ ḳāyim tutarlar namaznı anıṅ ḥudūdı ve erkānı bile, وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ (04) ve bérürler öz māl-larını-nıṅ zekat-nı müstaḥaḳ-larġa, وَهُم بِالْآخِرَةِ ve ḥāl ol-kim alar özge sārıġa (05) هُمْ alar يُوقِنُونَ gümān-sız bolurlar żamīr tegrīri alarnıṅ iḫtişāşı-ġa işāret-dür aḫıret taṣdīḳını-ġa

4. (06) إِنَّ الَّذِينَ durust-luḳ bile alar لَا يُؤْمِنُونَ īmān kéltürmes-ler بِالْآخِرَةِ ᶜuḳbā sarāy-ġa[256] زَيَّنَّا لَهُمْ bī-zār biz (07) alar üçün أَعْمَالَهُمْ alarnıṅ züşt ᶜamel-lerin yaᶜnī alarnıṅ ṭabᶜı-nıṅ müştehāsı ve nefsi-niṅ maḥbūbı-nı ḳılıp-dur (08) -biz Ṣāhib-i *Fevāyid* kétürüptür kim alar da āmānı ve şehevāt terkīb ḳılıp-biz taymān işlerni ḫūb körgeyler ve (09) bu

---

[252] TS Bābü't-Tefsīr'de: YA Bāb'da (404b/07)
[253] YA (404b/11)
[254] TS aḥdi'ṣ-ṣaffetin: YA aḥdi'ṭ-ṭā'ifetin (404b/12)
[255] TS müjde de bérgüçi: YA müjde bérgüçi (404b/13)
[256] TS sarāy-ġa: YA sarāyı-ġa (404b/17)

ḥükm[257] ḫatm ve ṭabᶜ ḥükmidedür فَهُمْ يَعْمَهُونَ pes alar sergerdān bolurlar özi-niñg ḍelāleti de.

5. أُوْلَئِكَ Ol (10) gürūh الَّذِينَ لَهُمْ alardurlar kim alarġa-dur سُوءُ الْعَذَابِ ᶜazāb-nıñg yamānı yaᶜni yamān ᶜazāb dünyāda öltürmek (11) ve Bedr küni-de esīr ḳılmaḳ-dék وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ ve alar özge sarāyda هُمُ الْأَخْسَرُونَ alardurlar ziyān (12) işlik-rek muşūbet fevḳı ᶜuḳūbet istiḥḳāḳı-nıñg sebebi bile.

6. وَإِنَّكَ Durust-luḳ bile kim sén لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ (13) telḳīn ḳılur-sén Ḳur'ān'ġa yaᶜnī yād alur-sén Cibrīl telḳīni bile kim kélür sañga مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ rāst işlik (14) Ḫudāvend ḳaşıdın عَلِيمٍ dānā

7. إِذْ قَالَ yād ḳıl. Çün ayttı مُوسَى لِأَهْلِهِ Mūsā bin ᶜİmrān öz kişilerige kim anıñg (15) bile érdiler teveccüh vaḳtı-da Medyen'din Mıṣr'ġa ve yol tegürüp érdiler ve anıñg ḫatunıġa oġul derdi peydā olup (16) ve savuḳ tapıp érdi. إِنِّي آنَسْتُ Durust-luḳ bile kim mén kördüm نَارًا otı yandurulġan سَآتِيكُم ve bat bolġay (17) kim kétürgey-mén مِّنْهَا بِخَبَرٍ ol ot-dın ḫaberi yaᶜnī kişi-din kim ol ot-nıñg başıda bolġay yol-nıñg (18) ḫaberin sorayın أَوْ آتِيكُم yā kéltüreyin sizler üçün بِشِهَابٍ قَبَسٍ ot tutġan şuᶜle لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ (19) şāyed kim sizler asıġ bolġay-sizler anıñg bile.

8. فَلَمَّا جَاءهَا Pes ol vaḳt kim kéldi Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- ol ot-nıñg (20) yavuḳı-ġa turdı kördi … siz yandurulġan kök baş yaġaç-dın da yétürler otı érdi köydürgüçi özge (21) otlar dék ve her taḳdīr bile kim Mūsā anda yétti نُودِيَ nidā ḳılındı أَن بُورِكَ anıñg bile kim bereket bérilgen bolġay (22) مَن فِي النَّارِ her kim ot-nıñg yéri-dedür. Yaᶜnī beḳᶜā mübāreke-de her kim ot-nıñg tilemegi-de yaᶜnī Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- (23) وَمَنْ حَوْلَهَا ve her kim ot-nıñg tégresidedür. Yaᶜnī ferişteler وَسُبْحَانَ اللَّهِ ve atḳıl paḳ-dur Ḫudāy رَبِّ (24) الْعَالَمِينَ ᶜālemī-lerniñg Perverdigārı tesbīh-din kéltürüptürler kim çün Mūsā bunda né éşitti ayttı nidā ḳılġuçı kim-dür (25) yéne nidā kéldi kim:

[257] TS bu ḥükm ḫatm: YA bu ḫatm (404b/18)

9. يَا مُوسَى إِنَّهُ "Ey Mūsā durust-luḳ bile kim nidā ḳılġuçı أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ [258] mén. Mén ġālib Ḫudāy الْحَكِيمُ (26) ḥükm ḳılġuçı şevāb bile."

10. وَأَلْقِ عَصَاكَ Ve taşla öz tabaġın�then-nı Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- ᶜaṣānı saldı fi'l-ḥāl yılanī boldı (27) ve yürümek başladı. فَلَمَّا رَآهَا Pes çün Mūsā kördi ᶜaṣānı kim تَهْتَزُّ tebrenür ıżṭırāb ḳılur ve her sarı barur **[80ª/01]**[259] كَأَنَّهَا جَانٌّ güyā kim encike yılanī-dür yıldam yörgürgüçi ḥāl-i evvelide kiçik yılan-lar dék érdi ve son�then-gra ejdehā bolur (02) érdi. Ve imām Ebū'l-Leyṣ -raḥmallah- Taġyīr'de kéltürüptür kim vādī-i muḳaddes cān égen-dür ve Firᶜavn ḳaşıda ejdehā bolup (03) -dur ve her vech bile kim Mūsā ṣūret-ni müşāhede ḳıldı, وَلَّى yüz évürdi مُدْبِرًا ḥāleti kim ḳaçḳuçı érdi anın�then-g (04) ḳorḳunçı-dın وَلَمْ يُعَقِّبْ ve yéne ḳaytmadı yéne ḳatla nidā ayttı kim: يَا مُوسَى لَا تَخَفْ "Ey Mūsā ḳorḳma méndin özgedin (05) لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ إِنِّي لَا يَخَافُ durust-luḳ bile mén mén kim ḳorḳmay-ġaylar ménin�then-g ḳaşımdın yiberilgen-ler yaᶜnī (06) alarġa ménin�then-g ḳaşımda ᶜaḳıbet-nin�then-g yamānlıġ yoḳ-dur tā andın ḳorḳ<ḳ>ay-lar ve ḳorḳmaḳ kérek sitemkārlarġa.

11. إِلَّا مَن ظَلَمَ (07) Meger kişi kim sitem ḳılġay ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا Pes alışturġay ve yérige kéltürgey yaḫşı-lıġı بَعْدَ سُوءٍ (08) yamānlıḳ-dın son�then-g yaᶜnī tevbe ḳılġay yazuḳ-dın son�then-g فَإِنِّي غَفُورٌ pes durust-luḳ bile kim mén yarılḳaġuçı (09) mén tevbe ḳılġuçı-larnı رَّحِيمٌ Mihr-bān mén alarġa.

12. وَأَدْخِلْ يَدَكَ Ve kirgüzgil o<l> éliligin�then-g né فِي جَيْبِكَ (10) o<l> könꝋlegiꝋen-ninꝋen-g yaḳasıda Ḥażret-i Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- séninꝋen-g könꝋlegi-ninꝋen-g yenꝋi yoḳ édi Pes ḥükm boldı ḳol yaḳanꝋa (11) ḳıl تَخْرُجْ tā çıḳıp kélgey بَيْضَاء aḳ yıl-tıraġuçı مِنْ غَيْرِ سُوءٍ ᶜilleti siz yaᶜnī anınꝋen-g aḳlıġı baraṣ (12) āfeti-din müberrā bolġay andın sonꝋen-g Mūsā ᶜaleyhi's-selām-nınꝋen-g ḳol yaḳasıġa iltti ve yıl-tıraġuçı ve nūrluḳ çıḳardı nidā ayttı (13) kim: Bu ékki āyet-ni ẓāhir ḳıl فِي تِسْعِ آيَاتٍ toḳuz āyet-ninꝋen-g cümleside kim séninꝋen-g muᶜcizeleriꝋen-g-dür ve barġıl risālet-ḳa (14) إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ [260] Firᶜavn ve anınꝋen-g gürūhı sarıġa إِنَّهُمْ كَانُوا durust-luḳ bile kim alar bardurlar قَوْمًا فَاسِقِينَ (15) gürūhı çıḳıp barġanlar fermān dayiresidin

---

[258] YA الْعَزِيز: ayetin üstü çizilmemiştir (405a/09)
[259] YA (405a/11)
[260] YA وَقَوْمِهِ: ayetin üstü çizilmemiştir (405a/27)

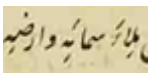
13. فَلَمَّا جَاءتْهُمْ pes çün kéldi Fir^{c}avn ve anıñg ḳavmıġa آيَاتُنَا bizinğ (16) ḳudretimiz-niñg delīl-leri ve Mūsā risāletin-niñg bürhān-ları[261] مُبْصِرَةً rūşen ve hüveydā قَالُوا ayttılar Fir^{c}avnī-ler هَذَا سِحْرٌ (17) مُّبِينٌ bu rūşen cādūluḳı-dur. Ya^{c}nī barça kişi bilür kim bu siḥrdür.

14. وَجَحَدُوا بِهَا Ve münkir boldılar ol mu^{c}cizelerġa وَاسْتَيْقَنَتْهَا (18) ve gümān-sız érdiler añgar أَنفُسُهُمْ alarnıñg köñgül-leri ya^{c}nī yaḳīn bilür érdiler kim ol āyet-ler Ḫudāvend ḳaşıdın (19) -dur ve siḥr émestür ve añgar ḳılur érdiler. ظُلْمًا Sitem-kārlıġ yüzidin وَعُلُوًّا uluġluḳ ve baş yormaḳlıġ bile فَانظُرْ (20) كَيْفَ كَانَ pes körgil kim néteg bolur عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ tebāh işlikler işi-niñg soñgı kim dünye-de[262] suġa ġarḳ (21) boldılar ve ^{c}uḳbā-da otḳa köygüsidürler.

15. وَلَقَدْ آتَيْنَا Durust-luḳ bile bérdük-biz دَاوُودَ Dāvud'ın işiġa وَ (22) سُلَيْمَانَ ve anıñg oġlı Süleymān'ġa عِلْمًا dānişī şerāyi^{c} ḥükm-leridin Māverdī aytıp-dur kim: Kimyā ^{c}ilmi وَقَالَا ve ayttılar (23) ^{c}ilm bérgendin soñg الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي sitāyiş ve şenā ol ḫudāġa kim dāniş sebebi bile فَضَّلَنَا artuḳluḳ bérdi bizge (24) عَلَى كَثِيرٍ köpi-ge مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ özi-niñg īmān kéltürgen bendelerige ve

16. وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ Ve mīrāṯ aldı (25) Süleymān دَاوُودَ Dāvud'dın nübüvvet yā ^{c}ilmin ve aytıp-durlar melik-ke anıñg [263]kim ḳāyim maḳāmı ol bolġay özge oġlānları (26) -dın başḳa aytur Dāvud -^{c}aleyhi's-selām-ġa-[264] on toḳuz oġul érdi ve her birige melik dā^{c}iyesi bar érdi. Ḥaḳ Subḥāne nāme-i mühr ḳılıp (27) kök-din yiberdi ve anda néçe mes'ele yād ḳıldı ve buyurdı: "Her kim séniñg oġlānlarıñg-dın mes'ele-lerge cevāb bérse **[80^{b}/01]**[265] séndiñg soñg mülk vārişi bolġay." Dāvud -^{c}aleyhi's-selām- oġlānlarnı yıġıp ve ecyād ve eşrāf-nı ḥāżır ḳılıp mes'ele-lerni (02) oġlānlarıġa ayttı kim: "Aytıñgızlar némelerniñg yavuḳ-ları[266] ḳaysı-dur ve némelerniñg yıraḳ-rağı nédür ve ḳaysıdur ol kim (03) anıñg bile ins köprek-dür ve né-dür ol-kim vaḥşet andın artuḳ-raḳ-

[261] TS bürhān-ları: YA bürhān-ları bile (405a/29)
[262] TS dünye-de: YA dünyada (405b/05)
[263] TS anıñg kim: YA anıñg bile kim (405b/11)
[264] TS ^{c}aleyhi's-selām-ġa: YA ^{c}al<eyhi'>s-s<el>ām (405b/11)
[265] YA (405b/14)
[266] TS yavuḳ-ları: YA yavuḳ-rağı (405b/15)

dur ve ḳaysı-durlar ékki ḳāyim ve ékki muḫallif (04) ve ékki düşmen ve ḳaysı iş-dür kim anıñg soñgı yaḫşı-dur ve ḳaysı iş-dür kim anıñg soñgı yamān-dur.” Dāvud -ᶜaleyhi’s-selām-nıñg- (05) oġlānları cevāb-dın ᶜāciz kéldiler Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām- ayttı kim: “Eger icāzet bolsa-mén cevāb aytayın.” Dāvud -ᶜaleyhi’s-selām- añga (06) icāzet bérdi ve Süleymān ayttı: “Néme-lerniñg yavuḳ-raġı ādemī-ġa aḫıret-dur ve néme-lerniñg yıraḳ-raġı olça öter dünyā (07) -dın ve néme-lerniñg insi ādemī-niñg bedeni-dür rūḥ bile ve néme-lerniñg vaḥşet-lıġ-raġı ḥāli beden rūḥ-dın, ammā ḳāyim-ler yér (08) ve kök-lerdürler ve muḫtelif-ler kéçe ve kündüz ve ékki düşmen ölüm ve tiriklik ve iş kim soñgı anıñg maḥmūd-dur ol kök-lük-dür (09) ḥilm açıḳ vaḳtı-da ve iş kim anıñg soñgı meẕmūm-dur ve tīzlik-dür açıḳ-lıḳ vaḳtı-da ve bu mes’eleler cevābı kim ingen kitāb (10) -nıñg muvāffıḳī édi. Benī İsrā’īl’niñg uluġları barça Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām-nıñg-[267] faẓl u gümā<n>lıġa maᶜārif boldılar ve (11) Dāvud mülk-ni añga tapşurdı ve yéne kün vefāt ḳıldı. Süleymān taḫt-ḳa olturdı وَقَالَ ve ayttı: يَا أَيُّهَا النَّاسُ (12) “Ey kişiler عُلِّمْنَا ögretüldük-biz مَنطِقَ الطَّيْرِ ḳuş-larnıñg sözini her cemāᶜatı-ġa ḳuş-lardın āvāzı-dur (13) kim alarnıñg nevᶜin andın maᶜnā-lar ve ġaraż-lar fehmin ḳılurlar. Ve olça Süleymān ᶜaleyhi’s-selām-ġa[268] ögretti-ler ol érdi kim fehm ḳılurlar (14) ḳuş-lar biri biri-din kéltürüpler. Bir kün Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām- bülbüli kördi şāḫı-ġa olturup baş ve ḳuyruġını (15) tepretür érdi ve ṣadāy ḳılur érdi özi-niñg aṣḥābıġa ayttı kim: “Bilür-sizler bu bülbül-ni déydür?” Ayttı-lar: Allah ve resūl-ı (16) aᶜlem Süleymān ayttı kim aytur-mén bu kün yārim ḫarmayıp mén tofraḳ dünye başıḳa ve fāḫte āvāz ḳıldı. Ayttı kim: “Kāşkī bu (17) ḫalāyıḳ maḫlūḳ bolmaġay érdiler.” déyu kebūteri aytur: “Toġunğızlar ölmek üçün ve binā ḳılınğızlar ḫarāb bolmaḳ üçün.” (18) Ve ṭāvus ve aytur: “Her né ḳılur-sén mükāfāt tapar-sén.” Ve Hüdhüd aytur: “Her kim raḥm ḳılmasa añga raḥm ḳılmas-lar.” Ve ḳarluġaç aytur: (19) “Yaḫşı-lıġını ilgeridin yiberiñgizler tā Ḫudāy ḳaşıdın tapġay-sizler.” Ve hümāy aytur: “Yaᶜnī subḥāne rabbī ᶜala (20) Vaḳṭā aytur: “Her kim ündeşmese selāmet ḳalur.” Ve ṭūtī aytur: “Ve ey kişige kim

[267] TS ᶜaleyhi’s-selām-nıñg: YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām (405b/25)
[268] TS ᶜaleyhi’s-selām-ġa: YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām (405b/29)

anıñg maṭlūbı ve maḳṣūdı dünyā bolġay.” Ve ḳarçıġay (21) aytur: “Subḥāne rabbi<y>e’l-ᶜaẕīm ve bi-ḥamd.”[269] Ve ṣar aytur: “İstiġfār ḳılıñgızlar ey yazuḳluḳ-lar” Ḫudā ayturgil: “ **….”** bülbül aytur: (22) “Subḥān Allahu’l-ḥallāḳ e’d-dā’im.” Ve ḳarġa nefrīn ḳılur ᶜişret ḳılġuçı-ġa ve vasīṭ-da özi-niñg isnādı bile naḳl ḳılur İbn (23) ᶜÖmer -raḍıyallāhu ᶜanh-dın- kim Ḥażret-i Resūl -ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem-dın sordılar: “Ḫurūs özi-niñg feryādıda né aytur?” Ayttı kim: “Aytur (24) ẕikrallah yā ġāfilūn” ve hem ve vasīṭ-da İbn Abbās -raḍıyallāhu anhümā-dın- naḳl ḳılur kim torġay özi-niñg öni-de aytur: “Bār-Ḫudā yā (25) laᶜnet ḳıl Muḥammed düşmeni ve Muḥammed āli-niñg düşmeni-ġa.”[270] Ve ṣad aytur: “Bār-Ḫudāy séndin kün künge ḳuvvet tilermén yā Rezzāḳ” Ve duraç aytur: (26) “Er-raḥmanu ᶜale’l-ᶜarşe’t-tevā”[271] el-ḳıṣṣa kuşlar-nıñg tilin bilmek Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām-nıñg- muᶜcizesi érdi. Ol sebeb-din ayttı kim: (27) “Manṭıḳu’ṭ-ṭayr bizge örgettiler وَأُوتِينَا ve bérildük-biz. Yaᶜnī bizge bérdiler مِن كُلِّ شَيْءٍ her néme-din kim añga muḥtāc érdük.” **[81ª/01]**[272] إِنَّ هَذَا Durust-luḳ bile kim bu ᶜaṭā لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ [273] ol artuḳ-luḳ āşikāre kim hīç kişige yaşurun émestür. (02) Kéltürüptürler kim Süleymān’ġa taḫtı érdi kim hīç kişige sulṭānlardın yavuḳ érdi. *Muvażżaḥ*’da kéltürüptür kim: “Anıñg taḫtı (03) -nıñg oñg yanı-da ékki yüz miñg kürsī édi ādemī-lerniñg uluġları üçün ve anıñg sol yanıda ékki yüz miñg (04) kürsī édi perī şerīf-leri üçün ve Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām-nıñg-[274] oñg yanı-da otuz béş minber ḳoyar érdiler ve ādemī (05) -lerniñg aḫbārı anda oltururlar édi. Yanı-da ve sol yanıda uşbu sān bile minberleri érdi ve birilerininiñg aḫbārı (06) anda érdiler ve ḳuşlar anıñg başınıñg üstide ḳanat ḳanat-ġa toḳılur érdiler ve aḫbār Ḥaḳ sözini aytur (07) érdiler ve perī ve ādemī kürsī-lerde olturup işitür érdiler ve Süleymān taḫt üstide olturur érdi.

---

269 “Subḥāne rabbi<y>e’l-ᶜaẕīm ve bi-ḥamd.”: “Ey Allah’ım hamd ile seni bütün noksanlıklardan tenzih ederim.” (Arapça bir dua)

270 TS düşmeni-ġa ve ṣad aytur bār-ḫudāy séndin kün künge ḳuvvet tilermén yā Rezzāḳ ve duraç aytur: YA düşmeni-ġa ve turaç aytur (406a/15)

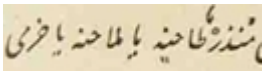
271 “Er-raḥmanu ᶜale’l-ᶜarşe’t-tevā”: “Rahman olan Allah arşa istiva ediyor.” (Taha, 20/5)

272 YA (406a/17)

273 YA الْمُبِينُ (406a/18)

274 TS ᶜaleyhi’s-selām-nıñg: YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām (406a/20)

17. (08) وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ Ve cem^{c} aytıldı Süleymān üçün جُنُودُهُ [275] anıñg leşkerlerin[276] مِنَ الْجِنِّ ve yollardın وَالْإِنسِ (09) ve ādemī-ler وَالطَّيْرِ ve kuşlardın فَهُمْ pes bu leşker يُوزَعُونَ sorular érdiler anıñg yürümek vaḳtı-da eyā ḳayta (10) toḫta tolur érdiler tā barça biri birige ulaşturġaylar. İmām Rāġıb özi-niñg tefsīride kéltürüptür: "Bā-vücūd (11) sānı-nıñg köpregi mühmel ve perīşān émes érdiler bel-kim alarnıñg żabṭ u rabṭı mertebe bile kim hīç kişi leşkeridin (12) özi-niñg muḳarrer ḳılılġan muḳarrirdin ilgeri ve soñg bara-almas érdiler." ve *Keşşāf* ve taẕīm-ler-niñg köpregi-de (13) bardur kim anıñg leşker-gāhı yüz yaġaç yüz yaġaçġaça érdi yigirmi béş yaġaç Çin çerigi ve anıñg-dék ins (14) üçün ve anıñg dék ḳuşlar üçün ve anıñg téñgi ve vaḥşi-ler üçün ve anıñg ciheti-ge bisāṭı toḳup érdiler (15) bir yaġaç-dın bir yaġaç-da ipek-din ve anıñg taḫtın bisāṭ-nıñg ortasıda ḳopar érdiler ve eşrāf ve añga bir kürsī-ler sañga (16) kim taḫt-nıñg tégreleride érdi olturur érdiler ve yıl ol bāṭını köterür érdi ve bir künde bir ay-lıġ yol (17) iletür érdi bir kün Şām vilāyeti-din Yemen sarıġa teveccüh körsetip barur érdiler

18. حَتَّى إِذَا أَتَوْا tā vaḳtı kim (18) kéldiler عَلَى وَادِي النَّمْلِ Neml vādī-sıġa ya^{c}nī ol vādī-niñg üstidin kim Ṭā'if-niñg cenūbı-dadur kirdiler (19) قَالَتْ نَمْلَةٌ ayttı aḳsaḳ ḳarınçġa kim anı yā ḫurremi atlıġ érdi ve ékki ḳanatı bar érdi ve (20) *Keşf* Ṣaclebī de[277] kéltürüptür kim ḫurūs çaḳlıġ érdi uluḳluḳ-da ve Zādü'l-mesīrde ḳuy-nıñg[278] uluġluġı-ça aytur (21) ve aḫḳāf-da bu böri çāḳlıġ ve ol ol vādī-niñg ḳarınçġa-ḳaları-nıñg uluġı érdi. Çün Süleymān (22) -^{c}aleyhi's-selām-nıñg leşkeri kördi béyik-ke çıḳtı ve ayttı يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ey ḳarınçḳa-lar ادْخُلُوا kiriñgizler (23) مَسَاكِنَكُمْ öz turar yérleriñgiz de لَا يَحْطِمَنَّكُمْ kérek kim tüz durmaġay sizlerni سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ (24) Süleymān ve anıñg leşkeri murād leşkerini-din ḫaṭm-dın mürçe-lerniñg nehy-dür turmaḳ-dın ḫaşyeti bile kim telef (25) ^{c}arża-sıġa bolġaylar وَهُمْ ve Süleymān'nıñg leşkerleri لَا يَشْعُرُونَ [279] bilmegeyler kim

---

[275] YA جُنُودُه: ayetin üstü çizilmemiştir (406a/26)

[276] TS leşkerlerin: YA leşkerleridin (406a/26)

[277] TS Keşf …da: YA Keşf'de (406b/10)

[278] TS ḳuy-nıñg: YA ḳuy (406b/11)

[279] TS leşkerini-din ḫaṭm-dın mürçe-lerniñg nehy-dür turmaḳ-dın ḫaşyeti bile kim telef ^{c}arża-sıġa bolġaylar وَهُمْ ve Süleymān-nıñg leşkerleri لَا يَشْعُرُونَ bilmegeyler: YA leşkeri لَا يَشْعُرُونَ bilmegeyler (406b/15)

sizlerni pāyimāl ḳılurlar (26) kéltürüptürler kim yél bu sözni üç yaġaç yoldın Süleymān -ᶜaleyhi's-selām-nıng-[280] ḳulaġı-ġa yétkürdi

19. فَتَبَسَّمَ (27) pes külimsindi ضَاحِكًا ḥāleti-de kim tanglanġuçı érdi مِّن قَوْلِهَا ol ḳarınçḳa-nıng sözidin ve ayttı-lar **[81ᵇ/01]**[281] şād-mān ve ḥurrem édi ḳarınçḳa sözi-ning idrāki-ġa kéltürüptürler kim anı tiledi ve ayttı ey ḳarınçḳa bilmeding (02) kim méning leşkerim küç ḳılmas-lar ayttı bildim ammā mén bu ḳavm-ning uluġı mén mangga bularnıng naṣīḥati-din çāre yoḳtur (03) ayttı méning leşkerim hevāda érdiler né-teg séning ḳavmıng-nı pā-yimāl ḳılur érdiler cevāb bérdi kim méning ġarażim (04) ol émes édi kim yérde sındurulġaylar ménig murādım ol édi kim bolmaġay kim köz séning debdebe kevkebing-ġa (05) ḳılġay-lar séning leşkeri-ning neẓāre-sıġa meşġūl bolup Ḫudāy ẕikrdin ḳalġaylar ve ġaflet meydānı-da ḫiẕlān (06) pā-yimāl bolġaylar yā séning memleketing körüp dünye ārzūsı alarnıng könggli-de peydā bolġay ve dünye[282] Ḥaḳ'nıng (07) düşmen tutḳanı-dur *Keşfü'l-Esrār'*da kéltürüptür kim Süleymān -ᶜaleyhi's-selām-[283] andın sordı séning leşkering néçedür (08) ayttı tört ming başlıġ kişilerim[284] bardur her biri-ning tābiyeti-de ḳırḳ ming naḳīb-dür ve her naḳīb-ning (09) din astın tābiyetide[285] ḳırḳ ming ḳarınçḳa ayttı yanga öz leşkering-ni çıḳarmas-sén cevāb bérdi kim yā nebī Allah bizge (10) yéryüzin perver érdiler ḳabūl ḳılmaduḳ ve yér astıda yér tuttuḳ-biz tā Ḫudāy'dın özge kişi bizing ḥālimizni (11) bilmegey andın song ayttı ey Ḫudāy'nıng peyġamberi ᶜaṭālarıdın kim Allah Teᶜālā sanga bérip-dür yérini aytḳıl (12) ayttı yél-ni ménig her kim ḳılıp-durlar ġudüvvü hā şehrün ve şehr ayttı: "Bilür mü sén kim munıng né maᶜnāsı bar (13) -dur? Yaᶜnī sanga bérdim dünye memleketi-din yel-dék-dür kirer ve toḫtamas Süleymān bu kelām-nı işitgendin song yüz (14) münācāt-ḳa Allah teᶜālā-ġa kéltürdi[286] وَقَالَ ve ayttı: رَبِّ أَوْزِعْنِي "Ey ménig Perverdigārım manga ilhām

[280] TS ᶜaleyhi's-selām-nıng: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (406b/16)
[281] YA (406b/17)
[282] TS dünye: YA dünyā (406b/24)
[283] TS -ᶜaleyhi's-selām-: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (406b/25)
[284] TS kişilerim: YA kişi-lerim (406b/26)
[285] TS naḳīb-ning din astın (üstü çizilmiştir) tābiyetide ḳırḳ: YA naḳīb-din astın ḳırḳ (406b/27)
[286] TS Allah teᶜālā-ġa kéltürdi: YA kéltürdi Allah teᶜālā-ġa (407a/04)

bérgil.” (15) أَنْ أَشْكُرَ anṅga kim leşker aytḳay-mén نِعْمَتَكَ الَّتِي séniṅg ol niᶜmetiṅg kim ṣarf kerem bile أَنْعَمْتَ عَلَيَّ (16) enᶜām ḳıldıṅgız manṅga وَعَلَى وَالِدَيَّ ve ṣarf kerem bile kim enᶜām aytıṅg méniṅg anam ve atam-ġa[287] kim ol niᶜmet-leriṅg (17) asıġı anṅga ḳaytġuçı érdi وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا ve anṅga kim ḳılġay-mén şāyeste girdār kim öz faẓlıṅg bile تَرْضَاهُ (18) ḫōşlaġay-sén anı وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ özüṅg-niṅg yaḫşı bendeleriṅg (19) arasıda uçmaḥ-da *Baḥrü’l-Ḥaḳāyıḳ*’da teşbīh ḳılur Neml vādī-sini ḥarīṣ nefs-niṅg hevāsıġa dünye-ge ve Nemle münẕir levvām (20) nefsi-ġa ve Süleymān’nı köṅgül-ke ve mesken-lerni béş ḥavās-ġa ve bu söz-de tā til-din ḳıṣṣa-nıṅg ḳalġanı söz bilgüçi (21) sālik-ke kim ᶜışḳ hevāsı ḳuş-ların tilin bilür ẓāhirdür kéltürüptürler kim uşbu sefer de susız vādī-ġa yéttiler (22) ve namāz vaḳtı kirdi Süleymān su tiledi[288] kim vużū ḳılġay soyuḳ érdi ve leşkerniṅg yol körsetgüçi-suġa Hüdhüd idi. (23) Anı tilediler tapmadılar ve aytıp-durlar Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām[289]-taḫt-da nāgāh açuḳ ḳuşlar kölegesi meẓelleside (24) yéride ẓāhir bolup ḳuyaş anṅga tüşti baḳtı Hüdhüd serīn ḥāli taptı tefaḥḥuṣ-ġa kirdi.

20. وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ[290] dünye yéne istedi (25) ḳuş-larnı Hüdhüd alarnıṅg arasıda yoḳ érdi فَقَالَ Pes ayttı مَا لِيَ nédür manṅga kim ḳuş-lar arasıda لَا أَرَى (26) الْهُدْهُدَ körmeydür-mén Hüdhüdni āyā méniṅg közüm anṅga tüşmeydür أَمْ كَانَ yā barur مِنَ الْغَائِبِينَ ġāyib (27) bolġaylar müzeyyen bu mecmaᶜ-dın

21. لَأُعَذِّبَنَّهُ her āyine ᶜaẕāb ḳılayın anı te’dīb ve maṣlaḥat üçün عَذَابًا شَدِيدًا ḳatıḳ **[82ª/01]**[291] ᶜaẕābı kim anıṅg ḳanat-larını yolayın ve anı ḳuyaş-da salayın yā anıṅg ve anıṅg cüfti ara ayrılmaḳlıḳ-ḳa ḥükm ḳılayın (02) yā anı anıṅg żiddı bile ḳafes-de ḳapayın yā anı öz ḫıdmetim-din sorayın أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ yā öltüreyin anı özge (03) ḳuş-larnıṅg ᶜibreti üçün أَوْ لَيَأْتِيَنِّي yā kélgey manṅga بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ rūşen hücceti bile kim anıṅg ᶜināyet (04) bolmaġlıġı-nıṅg sebebi né igendür

---

[287] TS anam ve atam-ġa: YA atam ve anam-ġa (407a/06)
[288] TS su tiledi: YA tiledi (407a/13)
[289] TS ᶜaleyhi’s-selām: YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām (407a/14)
[290] YA وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ: ayetin üstü çizilmemiştir (407a/15)
[291] YA (407a/19)

22. فَمَكَثَ Pes toḫtadı Hüdhüd غَيْرَ بَعِيدٍ zamānı né kéç ve né yıraḳ ve yéne (05) kéldi Süleymān -ᶜaleyhi's-selām-[292] aṉga muᶜātebe ḳıla başladı فَقَالَ Pes ayttı Hüdhüd أَحَطتُ kördüm ve yéttim بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ (06) ol néme[293] kim körmey-sén[294] ve aṉga timey-sén وَجِئْتُكَ ve kéldim مِن سَبَإٍ ve Sebe şehridin kim mārebbiye ayturlar (07) بِنَبَإٍ يَقِينٍ çın muḥaḳḳaḳ[295] ḫaber bile yaᶜnī Sebe-din ḫaberi saṉga kéltürüp-mén ve ḫaber oldur kim hevāda Hüdhüd-ġa yéttim (08) kim ol vilāyet-din érdi ve maṉga öz pādişāhı-nıṉg ᶜaẓimet-lıġın ayttı ve ol ve bār-hudāsı-nıṉg ḫūb-luḳın taṣrīr (09) ḳıldı anıṉg körmegi-niṉg hevesin ḳılıp bardım ve kördüm Süleymān -ᶜaleyhi's-selām-[296] sordı kim alarnıṉg pādişāhı kim-dür (10) ve anıṉg dīn ü raᶜiyyeti né-dür. Hüdhüd ayttı:

23. إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً Durust-luḳ bile kim mén taptım ḫatunı Belḳīs (11) atlıġ kim ḳudret yüzidin تَمْلِكُهُمْ pādişāh-lıġ ḳılur Sebe ehlisiġa وَأُوتِيَتْ ve bérilip-tür ol ḫatun (12) مِن كُلِّ شَيْءٍ her néme-din kim pādişāh-larġa yarar وَلَهَا ve ol ḫatun-ġa عَرْشٌ عَظِيمٌ uluġ taḫtı-dur anıṉg (13) nisbeti-ġa köre özge[297] sulṭānlarnıṉg taḫtı-ġa kéltürüptürler kim otuz ḳarı otuz ḳarı da yā séksen ḳarı (14) yā séksen ḳarı-da ol taḫt-nıṉg kéṉg-ligi ve béyik-ligi érdi altun ve kümiş-din yasap ve cevherler bile (15) muraṣṣaᶜ ḳılġan

24. وَجَدتُّهَا taptım ol ḫatun-nı وَقَوْمَهَا ve anıṉg gürūhı-nı kim cehl yüzidin يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ (16) secde ḳılurlar ḳuyaş-nı ve tapınurlar مِن دُونِ اللَّهِ Ḫudāy'dın özge وَزَيَّنَ ve nirāp-dur لَهُمُ الشَّيْطَانُ (17) alar üçün şeyṭān أَعْمَالَهُمْ alarnıṉg ᶜamel-lerini ḳuyaş tapınmaġı-dın ve özge yamān ᶜamel-ler فَصَدَّهُمْ (18) pes ḳaytarıp-dur baş yorġuçı déyü alarnı عَنِ السَّبِيلِ tüz yoldın فَهُمْ pes alar لَا يَهْتَدُونَ yol (19) tapmas-lar Ḫaḳ ṭarīḳı-ġa ve şeyṭān alarnı tüz yoldın ḳaytarur

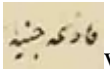
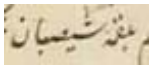
25. أَلَّا يَسْجُدُوا tā secde ḳılmaġaylar لِلَّهِ Ḫudāy'ġa (20) الَّذِي ol Ḫudāy kim tüvānālıġ bile يُخْرِجُ الْخَبْءَ çıḳarur yaşurulġan-nı فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ kökler ve yérler (21) -de yaᶜnī yamġurlarnıṉg ḳaṭre-lerini kök-din ẓāhir ḳılur ve ot-larnı yérdin çıḳarur وَيَعْلَمُ ve bilür مَا

[292] TS ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (407a/23)
[293] TS néme: YA néme-ge (407a/24)
[294] TS körmey-sén: YA körmey-dür-sén (407a/25)
[295] TS çın muḥaḳḳaḳ ḫaber: YA çın ḫaber (407a/26)
[296] TS ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (407a/28)
[297] TS köre özge: YA özge (407b/03)

تُخْفُونَ (22) olça yaşururlar yaratılġanlar öz köñgül-leride وَمَا تُعْلِنُونَ olça āşikāre aytarlar özi-niñg til-lerige (23) ve ḫıfṣ bir ékki fi^{c}l-de ḫiṭāb bile oḳur. Ya^{c}nī olça sizler yaşurun ve āşikāre ḳılġay-sizler

26. اللَّهُ Ḥaḳ Ḫudāy (24) لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ héç ma^{c}būdı sezā? bile yoḳtur güher ol رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ uluġ ^{c}arş-nıñg Āferīdegār'ı-dur (25) ol ^{c}arş kim muḫīṭ-dür kürsiġa ve kürsi iḥāṭa ḳılıp-dur kök-ler ve yérlerni pes Belḳīs ^{c}arşı-nıñg uluġluġı bu ^{c}arş-ḳa (26) köre bular alġay bu sékkizinçi secidedür İmām-ı A^{c}ẓam ḳavlı bile raḥmallah ve toḳuzunçı İmām-ı Şāfi^{c}i ḳavlı bile raḥmallah ve fütūḥāt (27) -da munı ser ḫafī secdesi aytur ve secde-niñg yéri muḫtelif ḳır'at-dur ba^{c}żı ve mā ya^{c}lenūn ḳırātı-dın soñg secde ḳılurlar **[82^{b}/01]**[298] ve cem^{c}ī rabbü'l-^{c}arşü'l-^{c}aẓīm tilāveti-din soñg kéltürüptürler kim çün Hüdhüd öz sözini itmām-ġa yétkürdi

27. قَالَ ayttı (02) Süleymān -^{c}aleyhi's-selām- سَنَنظُرُ bat bolġay kim baḳ-ḳay-siz ve tā til étgey bu sözde أَصَدَقْتَ āyā rāst aytıñg (03) أَمْ كُنتَ yā bar érdiñg مِنَ الْكَاذِبِينَ yalġan aytḳuçı-lardın pes Süleymān -^{c}aleyhi's-selām-[299] nāme bitidi ve ayttı (04)

28. اذْهَب بِّكِتَابِي هَذَا [300] éytgil méniñg bu bitige némeni فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ pes sal-ġıl alar sarıġa ثُمَّ تَوَلَّ (05) عَنْهُمْ pes yüz évürgil عَنْهُمْ alardın ve bir firāḳ-ḳa bar ve taḥabbüs ḳıl فَانظُرْ Pes körgil kim alar مَاذَا (06) يَرْجِعُونَ né néme-ge ḳayturlar. Ya^{c}nī mektūb cevābı-da né türlük biri birige ḳayturlar ve sözni yana ḳarār bérür (07) -ler ḳaṣaṣ erbābı aytadurlar kim Belḳīs Şürāhil-niñg ḳızı yā Şüraḥbīl bin Mālik érdi ve Şürāhīl-niñg ḳırk (08) yıl atası-nıñg Yemen meliki-de pādişāh-lıġ ḳılıp-durlar ve anña vuṣlat tüşti ve'de aytıp-dur (09) kim nıñg ḳızını aldı ve Belḳīs andın toġdı ve atadın soñg melik-ni tükel aldı ve anıñg (10) anası-nıñg ḳarındaş-ları cin-din mededgārlıġ ḳıldılar ve anıñg üçün uluġ taḫtı yasadılar ve ol özi-niñg (11) ḳavmı bile ḳuyaş tapınur érdiler. Hüdhüd kim

[298] YA (407b/20)
[299] TS ^{c}aleyhi's-selām: YA ^{c}al<eyhi'>s-s<el>ām (407b/23)
[300] YA هَذَا: ayetin üstü çizilmemiştir (407b/23)

anıñg ḫaberini Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām-ġa-[301] yétkürdi ol nāme bitidi ve mühr ḳılıp (12) Hüdhüd-ge bérdi tā alarġa iletgey Hüdhüd nāme-ni tumşuḳ-ḳa alıp alarġa bardı ve mecmaᶜı-da kim Belḳīs taḫt-da érdi (13) ve devlet erkānı ḫāżır érdiler taḫt-nıñg üstide pervāzġa kéldi ve kişiler añga baḳar érdiler nāme né taḫt üstide (14) saldı ve meşhūrraḳ söz oldur kim Belḳīs özi-niñg ḫalvet-gāhı-da arḳasıdın yatıp érdi ve éşik-lerini (15) tükel baġlap érdiler Hüdhüd revzene-din kirip ve nāmeni anıñg kökregige saldı Belḳīs ḳoptı nāme-ni köterip (16) muṭālaᶜa ḳıldı Pes fermān bérdi tā anıñg Ḥażreti-niñg aᶜyānı ḫāżır boldılar nāme-ni élik-de alıp çıḳıp kéldi (17) ve alar sarı müteveccih bolup,

29. قَالَتْ ayttı: يَا أَيُّهَا المَلَأُ Ey eşrāf gürūhı إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ durust-luḳ bile (18) kim salılıp-dur ménińg sarıġa كِتَابٌ كَرِيمٌ uluġ bitilgen nāmeni uluġ ayttı anıñg yibergüçi-si-niñg (19) iᶜtārı bile kim büzürgvār peyġamber érdi yā ol sebep bile kim anıñg kéltürgüçi-si ḳuş érdi ve bu ġarībü’ş-şān emri-dür (20) yā ol cihet bile mihrluḳ érdi. İmām-ı Ḳuşeyrī raḥmallah aytıp-dur kim: Uluġ ol vāsıṭa bile érdi kim anda melik ṭamaᶜi (21) yoḳ érdi bel-kim daᶜvet Mālikü’l-mülk’ke érdi ve aytıp-durlar nāme-niñg mażmūnı kim Ḫudāvend Teāᶜlā’nıñg atı (22) érdi pes ol nāme barça nāme-lerniñg uluġraḳı bolġay el-ḳıṣṣa Belḳīs ayttı: Nāme mañga kéltürdiler. Devlet-niñg (23) erkānı sordılar kim: Kimdin kéltürüptürler? Ayttı kim:

30. إِنَّهُ Durust-luḳ bile kim bu kitāb مِن سُلَيْمَانَ Süleymān ḳaşıdın (24) -dur وَإِنَّهُ ve durust-luḳ bile kim anıñg mażmūnı né budur بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

31. أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ (25) mañga uluḳluḳ ḳılmañg-lar ve boyun tartmañgızlar وَأْتُونِي ve kélińgizler mañga مُسْلِمِينَ boyun ḳoyġan-lar ve fermān (26) iletkenler çün ḳavm nāme-niñg mażmūnıñg bildiler ve kördiler kim bā-vücūd lafẓ-lar iḫtişārı bile köp maᶜnā-lerge (27) ḍelāleti bar ḥāl alarġa évürüldi ve mużṭarib ve herāsime boldılar.

32. قَالَتْ Ayttı Belḳīs: يَا أَيُّهَا المَلَأُ Ey gürūhı uluġ-lar **[83ᵃ/01]**[302] ve alar üç yüz ve on üç uluġ érdiler memleket erkānı-dın kim her biri on miñg kişige ḥükm ḳılur érdiler Belḳīs

[301] TS ᶜaleyhi’s-selām-ġa: YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām (408a/02)
[302] YA (408a/20)

(02) alarnı yıġıp buyurdı أَفْتُونِي fetvā bérińgizler manńga فِي أَمْرِي méniń̂g işimde ve olça şevāb[303] ve ṣalāḥ bolġay (03) manńga aytıńgızlar مَا كُنتُ yoḳtur mén قَاطِعَةً أَمْرًا kélgüçi ve ayırġuçı éşitti حَتَّى تَشْهَدُونِ tā sizler (04) méniń̂g ḳaşıda ḥāżır bolun̂gız yaᶜnī sizleriń̂g ḥużūr ve kéngeşiń̂gizdin başḳa işi ḳılmas-mén

33. قَالُوا (05) ayttılar: نَحْنُ أُوْلُوا قُوَّةٍ Biz ḳut-nıń̂g igesi-biz وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ ve ḳatıḳ uruş-nıń̂g igeleri yaᶜnī (06) hem ḳuvvetimiz bar ve hem leşkerimizniń̂g sānı ve hem secāᶜatimiz bardur وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ ve iş sańga müfevveż-dür ve rey kéngeş (07) séniń̂g kéngeşiń̂güz-dür[304] فَانظُرِي Pes baḳ-ḳıl ve körgil مَاذَا تَأْمُرِينَ tā né buyurur-sén uruşur yaraşurdın (08) çün Belḳīs alardın taptı kim uruşḳa meyl-leri barurlar ḫōşlamadı ve ayttı bizge uruş-nıń̂g maṣlaḥatı yoḳtur (09) kim uruş-nıń̂g işi-niń̂g ékki yüzi bardur. Eger alar üstün bolsalar biziń̂g diyārımız ve mālımız telef bolur. Kemā ḳāle (10) Allah Teᶜālā

34. قَالَتْ ayttı Belḳīs: إِنَّ الْمُلُوكَ Durust-luḳ bile kim pādişāhlar إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً çün kirgeyler kénti (11) ve şehriġa kim ḳahr bile alġaylar أَفْسَدُوهَا tebāh ḳılurlar anı yaᶜnī ḫarāb ḳılurlar وَجَعَلُوا ve ḳılurlar أَعِزَّةَ أَهْلِهَا (12) ol ként-niń̂g ᶜazīzlerni أَذِلَّةً ḫᵛār u miḳdār sizler yaᶜnī talarlar ve esīr ḳılurlar[305] وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ve mundaḳ ḳılurlar (13) evvelġı sözniń̂g te'kīdidür

35. وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ durust-luḳ bile kim mén yibergüçi-mén إِلَيْهِم Süleymān ve anıń̂g (14) ḳavmi sarıġa بِهَدِيَّةٍ hediyye kim ṣulḥ muḳaddime-sidür فَنَاظِرَةٌ Pes baḳ-ḳuçı mén kim andın بِمَ né néme bile يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ (15) ḳaytarurlar méniń̂g yibergenlerimni eger méniń̂g hediyyem-ni ḳabūl ḳılsa pādişāhdur ve alar peyġamber Keşşāf'da kéltürüptür kim béş yüz (16) ḳul-ġa kenīzek-lerniń̂g tonını kéydürdi ve béş yüz kenīzek-ge né ḳol-lar zīneti bile yasadı ve miń̂g altun girec Ve (17) taçı altun-dın muraṣṣaᶜ-dur ve yaḳūt bile ve pāre-i müşg ü ᶜanber ve Ḥaḳḳa anda nāsüfte dürr egri tişgen ve cezᶜ mihresi (18) yiberdi Münzer bin ᶜÖmer ve né néme birev bile ḳavm-nıń̂g uluġlarıdın barmaḳ-ḳa taᶜyīn ḳıldı ve buyurdı kim: Ey Münzer (19) yaḫşı ḳılġıl.[306] Eger açıḳ közi bile sańga baḳsa ḳorḳmaġıl kim ol pādişāh-dur ve eger tāze yüz ve ḫōş ḫūy-luḳ bile sańga (20) sözleş-se

[303] TS şevāb: YA ṣevāb (408a/22)
[304] TS kéngeşiń̂güz-dür: YA kéngeşiń̂giz (408a/27)
[305] TS esīr ḳılurlar: YA esīr ḳılurlar éterler (408b/04)
[306] TS yaḫşı ḳılġıl: YA yaḫşı iḥtiyāṭ ḳılġıl (408b/12)

bil-gil kim peyġamberdür ve özge delīli anıng nübüvvetiġa oldur kim ḳul-lar ve kenīzekler arasın érür tişmegen (21) güherni tişük ḳılur ve égri tişgen mühre yétip tartar alar hediyye-lerni köterip yüz-lendiler ve Hüdhüd ḫāl (22) keyfiyyetin ᶜarż ḳıldı Süleymān -ᶜaleyhi's-selām- buyurdı tā dévler altun ve kümüş[307] girec yasadılar ve meydānı kim (23) anıng uzun-luġı yétti yaġaç érdi alar bile ferş saldı-lar ve Münzer-ning yéter küni deryā ve ṣaḥrā merkeb-lerini (24) meydān-nıng yanlarıda tuttı-lar ve her biri ādemī-ler ve perīler ve dévler ve sibāᶜ ve ve ḫōş ve hrm-dın başḳa (25) başḳa ṣaf tarttı-lar ve ḳuş-lar hevānıng yüzide ḳanat ḳanat-ġa toḳudılar Münzer meydān-nıng ḳırāġı-ġa (26) yétip ol ḳuş ve esās ve ārāyiş-ni körüp özi-ning hediyye-leridin uyāt-latı ve çün Süleymān -ᶜaleyhi's-selām- (27) taḫtı allıġa kim yétti ol Ḥażret açuḳ yüz bile külümsünüp[308] anı sordı ve buyurdı kim çıḳḳanı kéltürgil kim anda dürr **[83ᵇ/01]**[309] tişmegen ve égri tişgen mühre-dür. Pes ḳurt bedeni yaᶜnī[310] yaġaç yigüçi né yiberdi tā ᶜaẕrā[311] ornı tiş-ti ve ḳurtḳa buyurdı (02) aġızıġa[312] alıp ol mühre-ning tişügige oḳı dép anda tarttı ve su tilep ve ḳul-lar ve kenīzeklerge buyurdı kim: (03) "Yol ġubārıdın yüz yönġizler érler su köterip fi'l-ḥāl yüz yümek başladılar ve kenīzek-ler su éligi-din (04) özge éligi-ge ḳoydılar bunġta bile alarnıng arasın imtiyāz ḳıldı ve alarnıng hediyye-sin ḳaytardı andaḳ (05) kim Ḥaḳ Subḥāne ayttı:

36. فَلَمَّا جَاء سُلَيْمَانَ Pes ol vaḳt kim kéldi Belḳīs'nıng Süleymān'ġa ve hediyye kéltürdi قَالَ (06) أَتُمِدُّونَنِ ayttı: "Āyā meded bérür-sizler manġa بِمَالٍ māl bile ḥāl ol kim[313] méning mālım barça kişilerdin köprek-dür (07) فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ Pes olça bérdi manġa Téngri mülk ve nübüvvet ve ᶜilm-din خَيْرٌ مِّمَّا آتَاكُم yaḫşı-raḳ-dur olça-dın sizler (08) -ge bérip-dür dünye[314] metāᶜıdın بَلْ أَنتُم bel-kim sizler بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ öz hediyyetingiz bile şād bolur-siz (09) -ler

[307] TS kümüş: YA kümiş (408b/16)
[308] TS külümsünüp: YA külümsüp (408b/21)
[309] YA (408b/22)
[310] TS … ḳurt bedeni yaᶜnī: YA … yaᶜnī (408b/22)
[311] TS ᶜaẕrā: kelime hemzesiz yazılmıştır (ᶜaẕrā')
[312] TS aġızıġa: YA aġzıġa (408b/23)
[313] TS ol kim: YA ol-kim (408b/27)
[314] TS dünye: YA dünyā (408b/29)

ve ögünür sizler anıñ üçün kim dünye[315] ḫayātı-dın özge sizleriñ himmetiñiz naẓarınıñ muṭmaḥ yoḳtur."

37. ارْجِعْ (10) Ey resūl ḳaytḳıl إِلَيْهِمْ Belḳīs ve anıñ ḳavmı sarıġa ve aytḳıl: "Tā kélgeyler ve eger kélmesler فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ pes (11) her āyine kéltürür-biz alarġa leşkerler kim köplük ve ḳuvvet-lıġ ġāyeti-din لَّا قِبَلَ لَهُم teñlik ṭāḳatı bolmaġay (12) alarġa, بِهَا ol leşkerlerge وَلَنُخْرِجَنَّهُم ve her āyine çıḳarur-biz alarnı مِّنْهَا Sebe şehridin أَذِلَّةً ḫāleti-de kim ᶜizzet-siz (13) ve ḥürmet-siz bolġaylar وَهُمْ صَاغِرُونَ ve alar ḫʸār ve esīr bolġanlar bolġaylar münẕir ḳaytıp tükel ḥāl-lerni." (14) Ayttı Belḳīs: "Yol yorağını ḳılıp öz taḫtını évide mażbūṭ ḳıldı ve saḳlaġuçı añga[316] ḳoydı évniñ éşigin ḳıfl ḳılıp (15) kilīdni aldı ve leşker bile Süleymān -ᶜaleyhi's-selām- her biri-niñ pāye-sıġa yüzlendi ve bular ḫaber tapıp sağış ayttı-lar kim (16) çün Süleymān -ᶜaleyhi's-selām- Belḳīs'nı körse ḥüsn-i kemāli ve ᶜaḳl-ı ḫayāli bile elbette anıñ izdivācı-ġa meyl ḳılur ve ol Süleymān'ġa (17) cin-niñ şırlarıġa iṭṭılāᶜ bérür iş bizge ḳaytmaḳ bolur ṣalāḥ oldur kim ᶜayıb-lalıñ anıñ cemāl ü kemāliġa tā anıñ (18) ᶜayıbı Süleymān'nıñ köñgli-ge olturup añga teveccüh ḳılmaġay Pes baᶜżī cin şerif-leridin taḫt-nıñ altıġa kélip (19) ᶜarż-nıñ muvaḳḳıfı-ġa yétkürdiler kim Belḳīs'nıñ ᶜaḳlı-ġa tükel ḳuṣūrı bardur ve anıñ kelāmı şevāb[317] yolıdın égri (20) bolur ve anıñ ayağı éşek-niñ toyağı dék-dür barmağı yoḳtur Süleymān -ᶜaleyhi's-selām- sağış-ġa tüşti evvel tiledi (21) kim anıñ ᶜaḳlı-nı saytağay

38. قَالَ يَا أَيُّهَا المَلَأُ Ayttı: "Ey gürūh-nıñ uluġları[318] أَيُّكُمْ sizleriñ ḳaysıñız (22) يَأْتِينِي مُسْلِمِينَ بِعَرْشِهَا kéltürür Belḳīs'nıñ taḫtı-nı قَبْلَ أَن يَأْتُونِي andın burun kim kélgeyler mañga müslümānlar?" (23) Her ḳaçan kim müslümān kéldiler anıñ taḫtı-nıñ almağı revā yoḳtur. Meger anıñ rıżāsı bile ġaraż ol érdi kim anı özge (24) ḳılġay ve andın sorġay kim séniñ birbiriniñ barur yayuḳ ve anıñ cevābı bile anıñ ᶜaḳlı-ġa ve vuḳūf tapḳay.

39. (25) قَالَ عِفْرِيتٌ Ayttı nāḫōş pelīd dévi مِّنَ الْجِنِّ cin ḳavmı-dın anıñ atı Zekvān yā Ṣaḫr: أَنَا آتِيكَ بِهِ "Mén kéltüreben (26) sañga anı, قَبْلَ أَن تَقُومَ andın burun kim ḳopḳay-sén مِن مَّقَامِكَ

[315] TS dünye: YA dünyā (409a/01)
[316] TS añga: YA anġa (409a/07)
[317] TS ṣevāb: YA ṣevāb "şevāb" kelimesi hatalı yazılmıştır. (409a/13)
[318] TS uluġları: YA uluġ-ları (409a/15)

öz maḳāmınṉg-dın yaᶜnī ḥükūmet meclisi-din (27) Süleymān -ᶜaleyhi's-selām- kün-ninṉg yarımı-ġaça[319] ḥükm-ninṉg meclisi-de[320] olturur érdi, وَإِنِّي عَلَيْهِ durust-luḳ bile kim mén ol **[84ª/01]**[321] taḫt-nınṉg körtermegige لَقَوِيٌّ tüvānā-mén أَمِينٌ emīn-dür mén anınṉg cevherlarıġa yaᶜnī anda ḥıyānet ḳılmas-mén (02) ve emānet bile sanṉga yétkürür-mén." Süleymān -ᶜaleyhi's-selām- ayttı: "Mundın batraḳ tiler-mén."

40. قَالَ الَّذِي عِندَهُ Ayttı ol kişi (03) kim anınṉg ḳaşıda érdi عِلْمٌ dānişi مِّنَ الْكِتَابِ inilgen kitāb-lardın oḳup[322] aydı ve ism-i aᶜẓam-nı (04) bilip édi[323] ve ol kişi Ḫıżır édi -ᶜaleyhi's-selām- yā Żabiyye kim ebū'l-ḳabīle-dür ve *Tesyīr*'de kéltürüptür kim Żabiyye'ninṉg (05) daᶜvā-ları barurlar kim "men ᶜında ᶜilmün mine'l-kitāb"[324] bizinṉg atamızdur aytıp-durlar Ḥażret-i Süleymān érdi ᶜaleyhi's (06) -selām yā kişi müstecābü'd-daᶜve kim anı li-müheyyā dér érdiler yā Ẕü'n-nūn yā sutūᶜ yā meliki kim Süleymān'nınṉg mü'eyyedi érdi (07) yā ferişte kim maḳādīrninṉg defteri anınṉg éligi-de érdi yā Cibrīl -ᶜaleyhi's-selām- ve ol taḳdīr bile ferişte-lerdin bizi (08) bolġay murād kitāb-dın levḥ-i maḥfūẓ-dur meşhūrraḳ oldur kim Āṣaf Berḫiyā kim Süleymān'nınṉg vezīri érdi ayttı: (09) أَنَا آتِيكَ "Mén kéltüreyin Belḳīs'nınṉg taḫtı-nı sanṉga بِهِ قَبْلَ أَن يَرْتَدَّ andın burun kim ḳatılġay إِلَيْكَ (10) séninṉg sarıġa طَرْفُكَ séninṉg közünṉg yaᶜnī kim néme-de baḳsanṉg tā köz andın kötergey-sén mén taḫt-nı (11) ḥāżır ḳılayın." Süleymān icāzet bérdi ve ol secde-ge tüşüp ayttı: "Yā Ḥay ve yā Ḳayyūm kim ᶜamberī bile āmiyyen şarāben ve baᶜżī (12) -nınṉg sözi bile ayttı: "Yā Ẕü'l-celāl ve'l-ikrām" ve her taḳdīr bile çün duᶜā ḳıldı. Belḳīs'nınṉg taḫtı özi-ninṉg yéride (13) yérge barıp ṭarfetü'l-ᶜayn-da Süleymān -ᶜaleyhi's-selām-[325] allıda yérdin çıḳtı ve sayṭ-da aytıp-dur kim Ḥaḳ Subḥāne anda anı yoḳ (14) ayttı ve Süleymān ḳaşıda peydā ayttı فَلَمَّا رَآهُ Pes ol vaḳt kim Süleymān kördi ol taḫt-nı مُسْتَقِرًّا عِندَهُ ḳarār (15) tapḳan anınṉg ḳaşıda قَالَ هَذَا ayttı: "Bu kerāmet مِن فَضْلِ رَبِّي méninṉg Āferīdegār'ım-nınṉg faẓlı-dın-dur لِيَبْلُوَنِي (16) tā sınmaġay méni kim munınṉg-dék işlerde أَأَشْكُرُ ayā şükr ḳılur-

[319] TS yarımı-ġaça: YA yarımı-ġa (409a/21)
[320] TS meclisi-de: YA meclisi-ġa (409a/21)
[321] YA (409a/22)
[322] TS inilgen kitāb-lardın oḳup aydı ve: YA inilgen kitāb-lardın yaᶜnī ilāhī kitab-ları oḳup ve (409a/24)
[323] TS édi: YA érdi (409a/25)
[324] TS men ᶜında ᶜilmün mine'l-kitāb: YA men ᶜında ᶜilmü'l-kitāb (409a/26)
[325] TS ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (409b/05)

mén أَمْ أَكْفُرُ yā şükrsızlıġ ilgeri kéltürür-mén (17) وَمَن شَكَرَ ve her kim şükr ḳılsa Ḫudāy niᶜmeti-ġa فَإِنَّمَا يَشْكُرُ pes mundın özge yoḳtur kim şükr ḳılur لِنَفْسِهِ özi (18) -niñg niᶜmeti üçün kim şükr niᶜmeti ve ümem-niñg mūcibi ve anıñg artmaḳlıġınıñg sebebi-dür وَمَن كَفَرَ ve her kim küfrān (19) ḳılsa فَإِنَّ رَبِّي pes durust-luḳ bile kim méniñg Perverdigārım غَنِيٌّ bī-niyāzdur şükr-güẕārlıġ ve kişilerdin sipās (20) -lıġıdın كَرِيمٌ kerem ḳılġuçı-dur enᶜām bile müstaḥaḳ-larġa.”

41. قَالَ نَكِّرُوا Ayttı Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām- kim: “Ayurunġızlar لَهَا (21) Belḳīs[326] üçün عَرْشَهَا anıñg taḫtı-nı yaᶜnī anıñg mi’āt ve şeklini taġyīr bérinġizler ol vech bile kim yuḳarı séni (22) aşāḳ-ḳa kéltürdünġizler ve ilgeri séni soñg ḳılınġızlar yā cevherlerni alışturunġızlar yaşıl-nı ḳızıl ornı-ġa (23) ve aḳ-nı sarıḳ yéride ḳoyunġızlar نَنظُرْ tā baḳalınġ her kim su’āl-dın soñg andın أَتَهْتَدِي āyā yol tapar ve (24) tanır özi-niñg taḫtı-nı أَمْ تَكُونُ yā bolġay مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ alardın kim yol tapmaslar néme-ler (25) -ge tapınmaslar.”

42. فَلَمَّا جَاءتْ Pes ol vaḳt kim kéldi Belḳīs Süleymān ḳaşıġa ve anıñg taḫtın Süleymān taḫtın allıda (26) ḳoyup érdi قِيلَ ayttı-lar anña: أَهَكَذَا “Āyā mundaḳ-dur عَرْشُكِ séniñg taḫtıñg” قَالَتْ Ayttı: كَأَنَّهُ هُوَ [327] “Güyā” [84ᵇ/01][328] Kim bu ol-dur cezm aytmadı kim hū hū ol cihet-din kim iḫtimāli bar kim taḫtı bolġay andın taḫtı dék ve bu ᶜaḳl (02) -nıñg kemāli-din érdi. Pes ayttı وَأُوتِينَا الْعِلْمَ “Bérip-dürler bizge ᶜilm ilāhī ḳudreti kemāli ve Süleymān nübüvveti (03) -niñg ṣoḥbeti-ġa مِن قَبْلِهَا bu muᶜcize-din burun وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ve bardur biz boyun ḳoyġanlar anıñg (04) ḥükmi-ge.”

43. وَصَدَّهَا ve ḳaytardı Ḫudāy Belḳīs’nı tevfīḳ mededi bile مَا كَانَت تَّعْبُدُ ol néme-din kim bar érdi (05) tapınur érdi anı مِن دُونِ اللَّهِ Ḫudāy’dın özge yaᶜnī ḳuyaş-nı إِنَّهَا كَانَتْ durust-luḳ bile kim Belḳīs (06) bar érdi-mén مِن قَوْمٍ كَافِرِينَ īmān kéltürmegenler gürūhı-dın kéltürüptürler kim Süleymān -ᶜaleyhi’s-selām- anıñg ayaġın (07) sınamaġı üçün

[326] YA Belḳīs: kelimenin üstü ayet olmadığı halde kırmızı mürekkeple çizilmiştir. (409b/12)
[327] YA هُوَ: ayetin üstü çizilmemiştir. (409b/18)
[328] YA (409b/18)

buyurup érdi tā ḳaṣrı ḳoparıp érdiler ve anıñ yérin[329] ṣāfī aḳ şişe-din yasap (08) ve anıñ astıda su kirgüzüp ve balıġ-lar anda salıp andaḳ kim ol éviniñ ṣaḥnı barı su körünür érdi (09) Pes Süleymān'nıñ taḫtın köşk-niñ öteside ḳoydılar ve Belḳīs'nı tilediler köşk-niñ eşigige kim yétti.

44. (10) قِيلَ لَهَا Ayttılar añga ادْخُلِي الصَّرْحَ "Kirgil bu ḳaṣrnıñ saḫtı-ġa." فَلَمَّا رَأَتْهُ Pes çün kördi köşk (11) yérin[330] حَسِبَتْهُ لُجَّةً saġındı anı köp suluḳ وَكَشَفَتْ ve tarttı ton-nıñ étegini عَن سَاقَيْهَا (12) özi-niñ ékki baldı-rıdın[331] tā ayaḳ suġa ḳoyġay Süleymān kördi kim anıñ ayaġı ādemī-niñ ayaġı-ġa[332] (13) oḫşar قَالَ ayttı "Ey Belḳīs ton tartma, إِنَّهُ durust-luḳ bile olça sén su saġınur-sén صَرْحٌ مُمَرَّدٌ meydānı (14) -dur sāde ve tüz قَوَارِيرَ مِّن şişe-din." قَالَتْ رَبِّ [333] Ayttı Belḳīs: "Ey Āferīdegār'ım إِنِّي ظَلَمْتُ durust-luḳ bile kim mén (15) sitem ḳıldım نَفْسِي öz nefsim-ge ḳuyaş tapınmaġı bile وَأَسْلَمْتُ ve İslām kéltürdüm مَعَ سُلَيْمَانَ Süleymān'ġa (16) ya[c]nī anıñ éligi-ge tapşuruldum لِلَّهِ Ḫudāy'nıñ emrige رَبِّ الْعَالَمِينَ[c]ālemī-lerniñ Perverdigārı ve Süleymān (17) -[c]aleyhi's-selām-[334] anı almaḳda ve anıñ işi-niñ soñgı-da söz köp aytıp-dur ṣāḫib-i *Te'vilāt* aytıp-dur kim-ni (18) oḫşaş-dur Hüdhüd müfekkire ḳuvvet-ḳa ve Sebe ḥabse Medyen'sıġa ve Süleymān köñgül-ge ve Belḳīs nefs-ġa ve men [c]ında [c]ilmü'l (19) -kitāb fe-ġale [c]aḳl-ġa ve Belḳīs'nıñ taḫtı bedeniyyet ṭabī[c]ati-ġa ve ḥikāyet-niñ taṭbīḳi durust fehm-ġa mufavvaż-dur

45. (20) وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا ve her āyine biz yiberdük إِلَى ثَمُودَ Şemūd ḳabīlesi-niñ sarıġa أَخَاهُمْ صَالِحًا alarnıñ (21) ḳarındaşı Ṣāliḥ'ni أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ ol-kim tapınġızlar Ḫudāy'nı فَإِذَا هُمْ pes ol vaḳt alar فَرِيقَانِ ékki (22) gürüh boldılar mü'min ve kāfir يَخْتَصِمُونَ uruş ve ḫuṣūmet-ġa kirdiler birin biri[335] bile ve alarnıñ muḫāṣaması sūre-i (23) A[c]rāf'da ẕikr raḳmı taptı ve çün kāfirler ḫuṣūmet vaḳtı-da mülzem boldılar. Ayttı-lar: "Kéltürgil ey Ṣāliḥ olça bizge ve [c]ıyd (24) aytur érdiñ [c]uḳūbet-lerin."

---

[329] TS yérin: YA yérini (409b/24)
[330] TS köşk (11) yérin: YA köşk-niñ yérini (409b/28)
[331] TS baldı-rıdın: YA baldırını (409b/29)
[332] TS anıñ ayaġı ādemī-niñ ayaġı-ġa: YA anıñ ayaġı-ġa (409b/29)
[333] TS رَبِّ : ayetin üstü çizilmemiştir.
[334] TS [c]aleyhi's-selām: YA [c]al<eyhi'>s-s<el>ām-nıñ (410a/04)
[335] TS birin biri: YA biri biri (410a/10)

46. قَالَ يَا قَوْمِ Ayttı Ṣāliḥ kim: “Ey ménińg gürūhım لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ yańga aşuḳur (25) - sizler ᶜaẕāb-nıńg inmegi-ge قَبْلَ الْحَسَنَةِ tevbe-din burun.” Yaᶜnī te’ḫīr anda kéltürüptürler kim (26) Şemūd aytur érdiler kim: “Çün ᶜaẕāb körsek-biz andın soń tevbe ḳılur-biz.” Ṣāliḥ -ᶜaleyhi’s-selām- ayttı kim: لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ (27) اللَّهَ “Yańga istiġfār ḳılmas-sizler ve tevbe īmān bile Ḫudāy’dın yarılḳamaḳ tilemes-sizler لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ **[85ª/01]**[336] şāyed kim raḫm étilgey-sizler ve ᶜaẕāb sizlerge énip/inip kélmegey.”

47. قَالُوا اطَّيَّرْنَا Ayttı-lar: “Yamān fāl tuttuḳ (02) biz بِكَ sańga وَبِمَن مَّعَكَ ve her kim séniń birle-dür[337] mü’min-lerdin kim tā sén daᶜvet ḳıla başlap sén ḳatıḳ-lıġ-lar (03) ve miḥnet-ler yüz bizge kéltürüp-dür ve başḳa-lıġ bizińg aramızġa tüşüp-dür قَالَ طَائِرُكُمْ ve ayttı Ṣāliḥ kim sizler (04) -niń fālıńgız ḫayr ve şerdin عِندَ اللَّهِ Ḫudāy ḳaşıdadur yaᶜnī sizlerniń miḥnetińgizniń sebebi bitik-dür[338] Ḫudāy ḳaşıda (05) ezelī ḥükm bile ve méniń cihetim bile özge bolmas بَلْ أَنتُمْ bel-kim sizler قَوْمٌ تُفْتَنُونَ gürūhı sınalġan-sizler (06) yaᶜnī sizlerni sınarlar[339] devlet ve nekbet ve ḳatıḳ-lıġ-nıńg taᶜākubı bile

48. وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ Ve bar érdiler şehride (07) kim Ṣāliḥ -ᶜaleyhi’s-selām-[340] bolur édi ḫicr yérdin تِسْعَةُ رَهْطٍ toḳuz kişi ḳavm-nıńg eşrāfı ve alarnıńg eşrārı cümlesi-din. (08) Ḳuddar bin Sālef Musaddiᶜ bin e’d-Dehr ayturlar: “Anıńg atı muḫrec érdi nāḳa ᶜuḳr-nıńg mübāşiri érdiler يُفْسِدُونَ (09) bozuḳluḳ-lıġ[341] ḳılur érdiler küfr muᶜāṣī bile فِي الْأَرْضِ ḫicr yéride وَلَا يُصْلِحُونَ ve ṣalāḥ-ġa kéltürmes érdiler (10) öz éşitti yaᶜnī fesādıda bar érdiler ıṣlāḥ-dın nāḳa ᶜuḳra-dın soń ᶜaẕāb ve vaᶜīdin éşittiler.

49. قَالُوا Ayttılar biri (11) biri bile تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ ve ḥāl ol-kim and[342] içip érdiler Ḫudāy bile yaᶜnī anddın[343] soń ayttılar: لَنُبَيِّتَنَّهُ “Her āyine (12) şeb-ḫūn ḳılur-biz Ṣāliḥ’ġa وَأَهْلَهُ ve anıńg kişilerige[344] ve öltürür-biz anı. ثُمَّ لَنَقُولَنَّ Pes aytur-biz لِوَلِيِّهِ anıńg (13) ḳanı-nıńg velī-

---

[336] YA (410a/16)
[337] TS birle-dür: YA bile-dür (410a/18)
[338] TS bitik-dür: YA bitik-lik-dür (410a/20)
[339] YA yaᶜnī sizlerni sınarlar yaᶜnī sizlerni: “yaᶜnī sizlerni” ifadesi tekrarlandığı için üstü çizilmiştir. (410a/22)
[340] TS ᶜaleyhi’s-selām: YA ᶜal<eyhi’>s-s<el>ām (410a/23)
[341] TS bozuḳluḳ-lıġ : YA bozuḳluḳ (410a/25)
[342] TS and: YA ant (410a/28)
[343] TS anddın: YA ant-dın (410a/28)
[344] TS kişilerige: YA kişi-lerige (410a/29)

sıġa yaᶜnī eger bizdin sorsalar kim Ṣāliḥ'ni kim öltürüptür aytur-biz مَا شَهِدْنَا ḥāżır érmes érdük (14) -biz مَهْلِكَ أَهْلِهِ anınñ kişilerninñ helāk ḳılmaġı ve ḥafṣ ḳılmaġı bile oḳur. Yaᶜnī biz alarnınñ helākı yérige yoḳ (15) érdük-biz. Pes alarnınñ helākı-dın soñ pes né ḫaberimiz bolġay. وَإِنَّا لَصَادِقُونَ Durust-luḳ bile kim biz (16) rāst aytḳuçı-lar-biz."

50. وَمَكَرُوا مَكْرًا Ve meger ḳıldılar alar meger ḳılmaġı bu mevāżıᶜa bile kim Ṣāliḥ'ni öltüreliñ-biz (17) ve anınñ ḳanı-nınñ velī-sıġa aytalınñ kim biz ḳılmay-biz ve ḫaberimiz yoḳtur وَمَكَرْنَا مَكْرًا ve meger ḳılduḳ-biż mekr ḳılmaġı (18) yaᶜnī mekrninñ cezāsın alarġa yétgürdük-biz. Anınñ bile kim alarnınñ mekrini alarnınñ helākı-nınñ sebebi ḳulduḳ. وَهُمْ (19) لَا يَشْعُرُونَ Ve alar āgāh émes érdiler ve şuᶜūrları yoḳ érdiler. Anña kéltürüptürler kim Ṣāliḥ -ᶜaleyhi's-selām- (20) -nınñ mescidi bar édi[345] ġārıda ve kéçe-ler anda namāz oḳur érdi ol toḳuz kişi ayttı-lar kim: "Bizinñ ᶜaẕābımızınnıñ (21) vaᶜde-si yéne üç kündin soñ-dur biz andın burun Ṣāliḥ'ninñ işi ḳılalınñ." Pes kéçe-ninñ evvelide ol ġārġa (22) kirip kīn-de turdılar tā çün Ṣāliḥ kirgey öltürgeyler nāgāh taşı alarġa inip kéldi ve barça-sın astıġa (23) aldı ve ġārnınñ eşigin yaptı ve alar anda helāk boldılar ve kāfirlerninñ ḳalġanı Cibrīl -ᶜaleyhi's-selām[346]- ṣayḥası bile oldılar

51. (24) فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ Pes körgil kim néteg érdi عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ alarnınñ mekri-ninñ serencāmı أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ (25) ve baḳ-ḳıl kim biz helāk ḳılduḳ bu toḳuz kişini ġārda وَقَوْمَهُمْ ve alarnınñ ḳavmı-nınñ ḳalġanını أَجْمَعِينَ (26) barça-sın ṣayḥa bile

52. فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ Pes oldur alarnınñ évleri ḥicrninñ yéride körünñgizler anña خَاوِيَةً (27) ḥaleti-de kim ḫāli ve ḫarāb-dur بِمَا ظَلَمُوا ol sebeb bile kim cevr ḳıldılar. Yaᶜnī şirk kéltürdiler إِنَّ فِي ذَٰلِكَ **[85ᵇ/01]**[347] durust-luḳ bile kim olça Ṣemūd'ḳa ḳılduḳ-biz لَآيَةً her āyine ᶜibreti-dür لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ gürūhı-ġa kim bilgeyler (02) ve anınñ bile pend alġaylar.[348]

53. وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا Ve ḳutḳarduk-biz alarnı kim īmān kéltürdiler Ṣāliḥ'ḳa وَكَانُوا يَتَّقُونَ (03) [349] ve bar érdiler kim perhīz ḳılur érdiler küfr ve yazuḳ-dın ol sebeb bile necāt taptı-lar.

---

345 TS édi: YA érdi (410b/09)
346 TS ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (410b/13)
347 YA (410b/17)
348 TS pend alġaylar: YA peydā bolġaylar (410b/19)
349 YA يَتَّقُونَ: ayetin üstü çizilmemiştir. (410b/20)

54. وَلُوطًا Ve yād ḳıl (04) Lūṭ'ın helāk-nı-ᶜaleyhi's-selām[350]- إِذْ قَالَ Çün ayttı لِقَوْمِهِ özi-niñg ḳavmıġa: أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ "Āyā ḳılur-sizler (05) yamān ᶜamel-ġa yaᶜnī livāṭa وَأَنتُمْ ve ḥāl ol-kim sizler تُبْصِرُونَ bilür-sizler anıñg yamān-lıġını yā körer-sizler biri (06) biriñgiz[351] anıñg mübāşereti-ni yaᶜnī ᶜalāyine ṭarīḳi bile ḳılur-siz ve ol faḥş ve fevāḥiş-dür[352]

55. أَئِنَّكُمْ "Āyā sizler لَتَأْتُونَ (07) الرِّجَالَ kélür-sizler érlerge شَهْوَةً şehvet yüzidin مِّن دُونِ النِّسَاء ḫatun-lardın özge-ge kim şehvet (08) üçün yaratılıp-dur بَلْ أَنتُمْ bel-kim sizler قَوْمٌ تَجْهَلُونَ gürūhı kişi-ler siz kim bilmes-sizler öz işiñgiz (09) -niñg ᶜaḳıbeti-ni."

56. فَمَا كَانَ Pes yoḳ érdi جَوَابَ قَوْمِهِ Lūṭ ḳavmı-nıñg cevābı إِلَّا أَن قَالُوا meger ol-kim ayttı-lar biri birige: (10) أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ "Çıḳarıñgızlar Lūṭ'nıñg kişilerini Lūṭ bile[353] مِّن قَرْيَتِكُمْ öz kentiñgizdin[354] kim Sedūm'dur إِنَّهُمْ (11) durust-luḳ bile kim alar أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ kişilerdürler[355] kim pākize-lıġ ḳılurlar. Yaᶜnī özini pāk bilürler ve bizni (12) pelīd oḳurlar."

57. فَأَنجَيْنَاهُ Pes necāt bérdük Lūṭ'ḳa وَأَهْلَهُ ve anıñg kişilerin[356] yaᶜnī anıñg ḳızlarıġa إِلَّا (13) امْرَأَتَهُ līkin anıñg ḫatunı قَدَّرْنَاهَا ḳażā ḳılduḳ-biz anıñg bolmaġıġa[357] مِنَ الْغَابِرِينَ ḳalġanlardın (14) ᶜaẕāb-da.

58. وَأَمْطَرْنَا Ve yaġdurduḳ-biz عَلَيْهِم alarġa mutfekāt-nıñg astın üstün bolgan-dın (15) soñg مَّطَرًا yamġurı taş-dın فَسَاء pes yamān yamġurı-dur مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ḳorḳutulġanlar (16) -nıñg yamġurı kim ḳorḳutḳuçı-larnıñg taṣdīḳı ḳılmadılar.

59. قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ Ayt<t>uḳ-biz Lūṭ'ḳa -ᶜaleyhi's-selām-[358] kim aytḳıl: "Sitāyiş (17) Ḫudāy'ġa kāfirleriñg helāki-ge[359] وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ ve selām anıñg bende-lerige الَّذِينَ اصْطَفَى alar kim tañglap (18) -dur alarnı ᶜışmet bile ve saḳlap-dur fāḥişelerdin ve necāt bérip-

[350] TS ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (410b/21)
[351] TS biriñgiz: YA biriñgizdin (410b/23)
[352] TS ol faḥş ve fevāḥiş-dür: YA ol faḥş-dür (410b/23)
[353] TS Lūṭ bile: YA Lūṭ ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām bile (410b/28)
[354] TS öz kentiñgizdin: YA öz kenti-din (410b/28)
[355] TS kişilerdürler: YA kişi-lerdürler (410b/29)
[356] TS kişilerin: YA kişi-lerini (411a/01)
[357] TS bolmaġıġıġa: "ġı" ekinin üstü çizilmiştir. (411a/02)
[358] TS Lūṭ'ḳa ᶜaleyhi's-selām: YA Lūṭ ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām-ġa (411a/05)
[359] TS helāki-ge: YA helākı-ġa (411a/06)

dür ᶜuḳūbet-din ve durust-raḳ söz oldur (19) kim ḥamdḳa me'mūr bizin̂g Ḥażret-i Peyġamberimizdür -ṣallallahu ᶜaleyhi ve's-sellem- kim üçün Ḥaḳ Subḥāne bu sūre-de ḳıṣṣa-lar kim ve ol-dur ḳudret (20) kemālıġa Mūsā ḳıṣṣa-sıda ve peyġamberler iḫtişāṣı-da uluġ āyet-ler bile Süleymān ḳıṣṣa-sı dék ve müştemel-dür düşmen-ler helākı ve evliyā (21) nuṣretiġa Ṣāliḥ ve Lūṭ -ᶜaleyhi's-selām- ḳıṣṣa-sı dék an̂ga yiberdi ve vuḳūf an̂ga uluġ niᶜmeti-dür. Pes anı ilāhī ḥamdıġa emr (22) ḳıldı ve tan̂glalġan bende-lerin̂g selāmı-ġa kim enbiyā-durlar, yā ol Ḥażret-nin̂g ṣaḥābeleri -raḍıyallāhu ᶜanhüm- yā Ḳur'ān ehli (23) yā barça mü'min-lerdürler ve aytıp-durlar İslām ehli alardurlar kim alarnın̂g kön̂gli sālim ᶜalā'iḳ levṣi-din (24) ve alarnın̂g sırrı ḫāli-dür ḫalāyıḳ[360] fikridin bu kün selām vāsıṭa-sı bile éşitürler ve tan̂gla selām-nı ve vāsıṭa-sız éşitgüçisi (25) -dürler selāmün ḳavlen mi'r-rabbi'r-raḥīm آللَّهُ ve āyā Ḥaḳ Ḫudāy خَيْرٌ yaḫşı-raḳ-dur أَمَّا يُشْرِكُونَ yā ol kim şerik tutarlar müşrik-ler āyā ᶜāciz şerik-dür[361] kim tutarlar yaḫşı-raḳ-durlar.

60. أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ Yā[362] ol-kim ḳudret bile (26) yarattı kök ve yérni kim kün ve fesād ᶜālemī-nin̂g uṣūlı-durlar وَأَنزَلَ لَكُم ve tubān yiberdi-sizler üçün مِّنَ (27) السَّمَاء kök-din yā bulut-dın مَاء suyı. فَأَنبَتْنَا Pes öndürdük-biz بِهِ ol su bile ᶜudūl ġıybet-din **[86ª/01]**[363] tekellüm-ge fiᶜl iḫtişāṣı-nın̂g te'kīdi üçün-dür anın̂g ẕātı-ġa[364] yaᶜnī biz ḳıla alur-biz. Ve pes kim öndürürġay-biz yamġur suyı bile (02) حَدَائِقَ temlik būstān-larda ذَاتَ بَهْجَةٍ ḫūbluḳ ve hurrem-lıġ[365] igesi yaᶜnī āreste ve zībā مَّا كَانَ لَكُمْ yoḳtur. (03) Ve bitmes sizlerge أَن تُنبِتُوا ol-kim öndürgey-sizler شَجَرَهَا ol būstānlarnın̂g yaġaç-larını أَإِلَهٌ āyā bardur. (04) Yaᶜnī yoḳtur maᶜbūdı مَّعَ اللَّهِ [366] Ḥaḳ Ḫudāy bile kim yarı bérgey[367] an̂ga bu iş-lerde anın̂g üçün kim ol yalġuzdur ḫalḳ ve (05) tekvīn-de بَلْ هُمْ bel-kim müşrik-ler قَوْمٌ يَعْدِلُونَ gürūhı-

[360] TS ḫalāyıḳ (hatalı yazım): YA ᶜalā'ıḳ (411a/14)
[361] TS şerik-dür: YA şerik-ler (411a/16)
[362] TS yā: YA eyā (411a/17)
[363] YA (411a/19)
[364] TS ẕātı-ġa: YA ẕātıġa (411a/20)
[365] TS hurrem-lıġ: YA hurrem-lıḳ (411a/22)
[366] YA مَّعَ اللَّهِ: ayetin üstü çizilmemiş (411a/24)
[367] TS yarı bérgey an̂ga: YA bérgey Ḫudāy an̂ga (411a/24)

durlar kim fiᶜl ḳılurlar[368] tevḥīd yolı-dın yā şirk kéltürürler (06) Ḫudāy ve anᷝga ᶜadīl ve şebāt ḳılurlar.

61. أَمَّن جَعَلَ الْأَرْضَ Āyā alarnınᷝg ᶜadīli yaḫşı-raḳ-dūr yā kişi kim ḳıldı yérni (07) قَرَارًا ādemī-ler ve dāye-lerninᷝg ḳarārgāhı وَجَعَلَ خِلَالَهَا ve peydā ḳıldı yérininᷝg[369] aralarıda أَنْهَارًا suluḳ (08) arıġ-lar وَجَعَلَ لَهَا ve yarattı yérninᷝg berkitmegi üçün رَوَاسِيَ béyik taġlar kim ündegenler mütekevvin bolġay (09) ve anınᷝg astıdın bulaḳlar[370] aḳ-ḳay وَجَعَلَ ve ḳıldı بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ çüçüg ve açıḳ ékki deryā ara yā ékki ḫalīç Fāris ve (10) Rūm ara حَاجِزًا [371] māniᶜi kim biri birige ḳoşulmaġay. أَإِلَهٌ Āyā bardur Ḫudāy yaᶜnī yoḳtur مَّعَ اللَّهِ Allah bile kim néme-lerninᷝg (11) yaratmaġı-da anınᷝg mededi bolġay بَلْ أَكْثَرُهُمْ bel-kim şirk ehli-ninᷝg köpregi لَا يَعْلَمُونَ bilmes-ler Ḥaḳ'nınᷝg (12) yalġuzluġın néme-lerninᷝg yaratmaġı-da lācerem şirk-ke ḳā'il-dür[372] āyā alarnınᷝg nātüvān[373] şerīki yaḫşı-raḳ-dur.

62. أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ (13) Eyā[374] kişi kim icābet ḳılġay ᶜāciz ḳalġan-nı. إِذَا دَعَاهُ Çün oḳusa anı mużṭarra kişini ayturlar kim anᷝga (14) hīç ḥīle ve vesīle bolmaġay Meger Ḥaḳ Subḥāne ve aytıp-durlar mużṭarra kişi-dür könᷝgül özi-ninᷝg barlıġı-dın köter (15) -gen bolġay deryā ġarīki dék yā yétken nihāyet-siz beyābān-da yā aġrıġı ümīdsiz şaḥt-dın şeyḫ ve Dāvud Yamānī -ḳaddese sırrahu- (16) aġrıgı-nınᷝg ᶜıyādeti-ġa[375] barıp érdi aġrıġ ayttı: "Ey şeyḫ duᶜā ḳılġıl ménin ᷝg şaḳam üçün."[376] Şeyḫ ayttı: "Sén duᶜā ḳılġıl (17) kim mużṭarra sén ve icāzet mużṭarranınᷝg duᶜāsıġa baġlayıp-dur anınᷝg üçün anınᷝg niyāzı köpreg bolġay (18) ve Ḥaḳ Subḥāne çāre-sizlerninᷝg niyāzın dōst tutar. Pes çāre-siz niyāz-mendi kim duᶜā ḳılsa Ḥaḳ Subḥāne icāzet ḳılur. (19) وَيَكْشِفُ السُّوءَ Ve köterür yamānlıġı-nı yaᶜnī defᶜ ḳılur andın olça anᷝga yamān kélgey." وَيَجْعَلُكُمْ Āyā bat (20) yaḫşı-raḳ-dur yā ol[377] Ḫudāy kim ḳılġay-sizlerni خُلَفَاء الْأَرْضِ ḫalīfe-ler yérde yaᶜnī sizlerni

[368] TS fiᶜl ḳılurlar: YA ḳılurlar (411a/25)
[369] TS peydā ḳıldı yérininᷝg: YA peydā yérininᷝg (411a/27)
[370] TS bulaḳlar: YA bulaḳ-lar (411a/29)
[371] TS حَاجِزًا: ayetin üstü çizilmemiş (411b/01)
[372] TS ḳā'il-dür: YA ḳā'il (411b/04)
[373] TS nātüvān: YA nātüvānı (411b/04)
[374] TS eyā: YA yā (411b/04)
[375] TS ᶜıyādeti-ġa: YA ᶜıyādetiġa (411b/08)
[376] TS şaḳam üçün: YA şaḳam (411b/09)
[377] TS yā ol Ḫudāy: YA yā Ḫudāy (411b/13)

burunġı-larnıŋ yériniŋ (21) olturġusı[378] ḳılur bizni alardın[379] soŋ sizlerniŋ taṣarrufınġızge kirgüzür. أَإِلَهٌ مَّعَ اللَّهِ Āyā özge Ḫudāy'dur (22) Ḫudāy bile kim bu işlerde anıŋ iᶜāneti[380] ḳılḳay. Yaᶜnī yoḳtur ve bolmaġay قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ az pend ḳabūl ḳılur (23) - sizler yā Ḫudāy'nı az yād ḳılur-sizler ve aytıp-durlar murād ḳıl-dın[381] ᶜadem-dür yaᶜnī yād ḳılmas-sizler Ḫudāy'nı ve but (24) -larnıŋ tapınmaġı-nı ḳılur-sizler āyā alar yaḫşı-raḳ-durlar.

63. أَمَّن يَهْدِيكُمْ Yā kişi kim yol körsetür sizlerge (25) فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ beyābān-dur yanıŋ ḳaranġġuluḳ-larıda وَمَن يُرْسِلُ الرِّيَاحَ ve kişi kim yiberdük yél-lerni (26) بُشْرًا müjde bérgüçi-ler بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ anıŋ raḥmeti-din burun kim yamġurdur. أَإِلَهٌ مَّعَ اللَّهِ Āyā bolġay (27) özge Teŋri Ḥaḳ Teŋri bile yaᶜnī bola almastur تَعَالَى اللَّهُ uluġ-dur Ḫudāy ve béyik-reg عَمَّا يُشْرِكُونَ **[86ᵇ/01]**[382] olça-dın şerīk[383] tutarlar kāfirler kim ḳādir ḫāliḳ muḳaddes bolġay ᶜāciz maḫlūḳ müşāreketi-din ve āyā andaḳ şerīki yaḫşı-raḳ (02) bolġay.

64. أَمَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ Yā ol-kim yaratḳay ḫalḳ-nı ve ᶜadem-din vücūdḳa kéltürgey. ثُمَّ يُعِيدُهُ Pes néme kéltürgey (03) andın soŋ kim ᶜadem-ge barġay bolġay. Yaᶜnī ḳoparġay ḳıyāmet-de وَمَن يَرْزُقُكُم ol-kim rūzī bérgey sizlerge. (04) مِّنَ السَّمَاء Kök-din yamġur bile وَالْأَرْضِ ve yérdin ot bile yā kök ve yérler esbābı bile sizlerge rūzī baġışlar (05) أَإِلَهٌ Ḫudāy bardur مَّعَ اللَّهِ şerīk Ḫudāy bile kim bu işlerni ḳıla-alġay? قُلْ هَاتُوا Aytḳıl: "Kéltürüŋgizler بُرْهَانَكُمْ (06) öz hüccetiŋizni aŋa kim kişi Allah'dın özge bularġa ḳudreti barur, إِن كُنتُمْ eger bar-siz sizler صَادِقِينَ rāst (07) aytḳuçı-lar anda kim özge ilāhī bardur kim ḳudret-niŋ uluhiyet levāzımı-dın-dur ol Ḥaḳ'dın özge-de ṣābit (08) émes.

65. قُل Aytḳıl[384] ey Muḥammed: لَّا يَعْلَمُ "Bilmes مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ her kim kök-ler ve yérlerdedür الْغَيْبَ (09) kélmegen ve yaşurun-nı إِلَّا اللَّهُ līkin Ḫudāy bilür." Pes andaḳ kim

---

[378] TS olturġusı: YA olturġuçısı (411b/14)
[379] YA alardın: alarnı-dın yazılıp "nı" ekinin üstü çizilmiştir. (411b/14)
[380] TS iᶜāneti: YA iᶜnāneti (hatalı yazım) (411b/15)
[381] TS ḳıl-dın: YA ḳıla-dın (411b/17)
[382] YA (411b/22)
[383] TS şerīk: YA şirk (411b/22)
[384] TS aytḳıl: YA aytġıl (412a/01)

kāmile ḳudret anıñg maḫṣūṣı-dur şāmil ᶜilm-niñg dağı (10) anña iḫtişāṣı bardur. وَمَا يَشْعُرُونَ Bilmes-ler müşrik-ler أَيَّانَ يُبْعَثُونَ kim ḳaysı vaḳt ḳoyarılġusıdurlar.[385]

66. بَلِ ادَّارَكَ (11) Bel hel maᶜnāsı bile-dür ve *Lübāb*'da aytur: "Em maᶜnāsı bile ve her taḳdīr bile istifḫām taḳı maᶜnāsı bile bolġay. YaᶜnÎ dirhem yétmedi ve kāmil (12) bolmadıı عِلْمُهُمْ Alarnıñg ᶜilmi فِي الْآخِرَةِ āḫiret vuḳūᶜı-da yaᶜnÎ bilmediler āḫiret-ni gümānlığı. بَلْ هُمْ Bel-kim alar (13) فِي شَكٍّ gümān-dadurlar مِّنْهَا anıñg vuḳūᶜı-dın بَلْ هُم مِّنْهَا bel-kim alar عَمِونَ soḳurlardurlar. YaᶜnÎ alarnıñg (14) köñgül-leri-niñg közi baᶜş ve ḥaşr delīl-leri-niñg müşāhedesidin yapılıp-dur."

67. وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا (15) Ve ayttı-lar alar kim kāfir boldılar başīret közi-nin soḳurluġı-nıñg bile[386] أَئِذَا كُنَّا تُرَابًا "Eyā çün biz bolġay-biz (16) tofraḳ وَآبَاؤُنَا ve bizinğ atalarımız tofraḳ أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ āyā sizler çıḳarılġanlardur biz köklerdin (17) yā çıḳḳan-lar fenā tarlığı-dın ve kirgenler ḥayāt kéñgligi-ge."

68. لَقَدْ وُعِدْنَا "Durust-luḳ bile vaᶜde bérildük-biz (18) هَذَا bu ḥaşr ve neşrġa نَحْنُ وَآبَاؤُنَا biz ve bizinğ atalarımız مِن قَبْلُ Muḥammed vaᶜdesidin burun yaᶜnÎ barça peyġamberler bu (19) vaᶜde-ni bérip-dürler ve taḥḳīḳ-ḳa yétmedi. إِنْ هَذَا Yoḳtur bu vaᶜde إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ meger burunḳı-larnıñg (20) efsānesi yaᶜnÎ efsāne-ler dék kim yalġuz sözi-dür ḥaḳīḳat-siz."

69. قُلْ سِيرُوا Aytḳıl: "Barıñgızlar فِي الْأَرْضِ tekẕīb (21) ehli-niñg yéride ḥicr ve iḫḳāf mü'tefiḳāt diyārı dék فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ Pes baḳıñgız kim néteg bolur عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ (22) yazuḳluḳ-larnıñg soñgı?"

70. وَلَا تَحْزَنْ Ve ḳayġuluḳ bolmaġıl ey Muḥammed عَلَيْهِمْ tekẕīb ve müşrik-lerniñg (23) yüz évürmegi-ge وَلَا تَكُن ve bolmaġıl فِي ضَيْقٍ köñgül tarlığı مِّمَّا يَمْكُرُونَ olça-dın alar meger ḳılurlar kim sén (24) méniñg ᶜaştım penāhıda sén ve séniñg asra-maġı-nıñg mütekeffili mén.

[385] TS ḳoyarılġusıdurlar: YA ḳoparılġusıdurlar (412a/04)
[386] TS bile: sebebi bile (412a/10)

71. وَيَقُولُونَ Ve ayturlar kāfirler: مَتَى هَذَا الْوَعْدُ (25) “Ḳaydadur ve ḳaçan bolġusıdur bu vaᶜde bérilgen ᶜaẕāb?” إِن كُنتُمْ Bar-sizler صَادِقِينَ rāst (26) aytḳuçı-lar[387] muḫātab peyġamber ve aṣḥāb-durlar kim dāyim kāfirlerni ḳorḳutur érdiler.

72. قُلْ عَسَى أَن يَكُونَ Aytḳıl: “Ṣāyed (27) ol-kim bolġay ilāhī ḥükmi bile رَدِفَ لَكُم ulaş-ġay sizlerge soñgdın kirgey بَعْضُ الَّذِي barḫī olça-dın **[87ª/01]**[388] تَسْتَعْجِلُونَ kim aşuḳur-sizler anıñg inmegi raḥmlulıġa ol Bedr küni-niñg ᶜaẕābı érdi yā ḳaḥṭ u ġalā.”

73. وَإِنَّ رَبَّكَ (02) durust-luḳ bile kim séniñg Perverdigārıñg لَذُو فَضْلٍ faẓl ve raḥmet aynasıdur عَلَى النَّاسِ kişilerge[389] kim aşuḳmas (03) alarnıñg ᶜuḳūbeti-de yazuḳ-larġa وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ velīkin alarnıñg köpregi لَا يَشْكُرُونَ sipāṣ-darlıġ ḳılmas-lar (04) ve ᶜaẕāb tāḫīri niᶜmeti-niñg ḥaḳḳı-nı[390] tapınmaslar.

74. وَإِنَّ رَبَّكَ Ve taḫḳīḳ bile[391] séniñg Āferīdegār’ıñg لَيَعْلَمُ her āyine bilür (05) مَا تُكِنُّ olça yapḳay صُدُورُهُمْ kāfirlerniñg köñgül-leri ḥıḳd ḥaseddin sañga وَمَا يُعْلِنُونَ (06) ve olça āşikāre ḳılurlar séniñg tekẕīb ve düşmen-lıġıñg-nı.

75. وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ Ve yoḳtur hīç bar yaruḳluġı ḥavādiṣ (07) ve nevāzil-din فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ kök ve yérde إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ meger bitip-dür rūşen kitābıda yaᶜnī (08) levḥ-i maḥfūẓ.

76. إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ Durust-luḳ bile kim bu Ḳur’ān يَقُصُّ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ oḳur Benī İsrā’īl’ġa (09) yaᶜnī beyān ḳılur alar üçün أَكْثَرَ الَّذِي ol néme-niñg köpregi kim cehālet-din هُمْ فِيهِ alar ol néme-de (10) يَخْتَلِفُونَ iḫtilāf ḳılurlar ve biri birініñg[392] ḫilāfıda[393] söz ayturlar yahūd teşbīhi ve nişārı tezehhi (11) ve cismānī-dür ḥānı muᶜādniñg ḥāl-leri dék ve uçmaḫ ve tamuġ ṣaffet-leri ve ᶜÜzeyir ve ᶜİsa ᶜaleyhi’s-selām (12) ḳıṣṣa-sı dék.

77. وَإِنَّهُ Durust-luḳ bile kim Ḳur’ān لَهُدًى yol körsetgüçi-dür وَرَحْمَةٌ ve bağışladı (13) لِّلْمُؤْمِنِينَ īmān kéltürgenlerge kim alar asıġ alġuçı-durlar anıñg bile.

---

[387] TS aytḳuçı-lar: YA aytḳuçı-lardın (412a/23)
[388] YA (412a/25)
[389] TS kişilerge: YA kişi-lerge (412a/27)
[390] TS ḥaḳḳı-nı: YA ḥaḳḳını (412a/29)
[391] TS bile séniñg: YA bile kim séniñg (412a/29)
[392] TS biri birініñg: YA biri biri-niñg (412b/06)
[393] TS ḫilāfıda: YA ḫilāfı-da (412b/06)

78. إِنَّ رَبَّكَ Durust-luḳ bile kim séninĝ (14) Ḫudāvend'in يَقْضِي ve arlıġ ḳılur بَيْنَهُم iḫtilāf ehli ara Benī İsrā'īl'din بِحُكْمِهِ özi-ninĝ rāst (15) durust ḥükmi bile وَهُوَ الْعَزِيزُ ve oldur ġālib kim anınĝ ḥükmi-ni ḳaytarsa bolmas الْعَلِيمُ ve oldur (16) dānā olça-nınĝ ḥaḳīḳi-ġa ḥükm ḳılur.

79. فَتَوَكَّلْ Pes sén tevekkel ḳıl[394] عَلَى اللَّهِ Ḫudāy'ġa ve mu^{c}ānnidlerninĝ (17) düşmen-lıġı-dın bāk tutma. إِنَّكَ Durust-luḳ bile kim sén عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ rūşen-lıġ rāstı-lıġ-ḳa ya^{c}nī séninĝ (18) yolunĝ rāst ve séninĝ işinĝ durust-dur.

80. إِنَّكَ Taḫḳīḳ bile kim sén لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى söz éşittür almas (19) -sén[395] ölgenlerni ya^{c}nī küfrninĝ ölük könĝül-leri séninĝ sözünĝ-ni fehm ḳıla-almaslar وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاء (20) ve éşittüre-almas-sén saġırlarġa oḳumaḳ üçün إِذَا وَلَّوْا çün ḳaytsa-lar مُدْبِرِينَ arḳasın körgüçi (21) -ler ya^{c}nī alarġa könĝül-ninĝ ḳulaġı aġırdur ve Ḳur'ān éşitmek-din a^{c}rāż ḳılur ve yüz évürürler pes saġırlar (22) dék bolġaylar éşitmes-ninĝ ḫuṣūṣa kim saġırı[396] ḳaytḳāy ve arka özi-ninĝ ünde-güçi-sıġa ḳılġay (23) ol maḥalde éşittürmek müşkil-raḳ-dur ve remzi işāret-ni dağı körmestür kim anĝlaġay.

81. وَمَا أَنتَ Ve yoḳtur (24) sén بِهَادِي الْعُمْيِ soḳurlarnınĝ yol körsetgüçi-si. عَن ضَلَالَتِهِمْ Alarnınĝ yol azmağı-dın (25) kim hidāyet bolmas illā başīret közi bile ve alarda yoḳtur إِن تُسْمِعُ éşittüre-almas-sén إِلَّا مَن يُؤْمِنُ (26) meger kişige kim īmān kéltürgey بِآيَاتِنَا bizinĝ sözlerimiz[397] bile ya^{c}nī séninĝ sözünĝni fehm ḳılmas-lar illā īmān (27) kéltürgenler فَهُم مُّسْلِمُونَ pes alar fermān-nınĝ boyun ḳoyġuçı-larıdurlar[398] ve muḫliṣ-ler ve aytḳan ^{c}ālemī-ninĝ **[87^{b}/01]**[399] muḫliṣ-leri ve muḫaṣṣıṣ-ları-durlar.

82. وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ ve. Çün vāḳı^{c} bolġay söz ya^{c}nī vācib bolġay ^{c}aẕāb <u> (02) dert alar bāb ġażābı ve saḫṭı عَلَيْهِمْ ādemī-lerġa vaḳtā kim emri ma^{c}rūf ve nehyi münkerdin élik tartḳaylar أَخْرَجْنَا (03) çıḳarıp kéltürür-biz لَهُمْ alar üçün دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ teprengüçi yérdin

[394] TS ḳıl: YA ḳıl-ġıl (412b/12)
[395] TS éşitür almas-sén: YA éşittüre-almas-sén (412b/14)
[396] TS saġırı: YA saġırı kim (412b/19)
[397] TS sözlerimizni: "ni" ekinin üstü çizilmiştir
[398] TS ḳoyġuçı-larıdurlar: YA ḳoyġuçı-ları-durlar (412b/23)
[399] YA (412b/23)

تُكَلِّمُهُمْ söz aytķay alarġa (04) أَنَّ النَّاسَ ol-kim kişiler[400] كَانُوا barurlar kim بِآيَاتِنَا biziñ sözlerimizge vaᶜde ve ᶜıyd ü ḥaşr ü neşr (05) -din yā bizim̃ ķudretimizniñ āyet-leri ve ḥikmetiñgizniñ delīl-leri-ġa لَا يُوقِنُونَ yaķīn kéltürmesler (06) yaᶜnī anda müteyaķķīn émes-turlar bilmek kérek-dür kim dābbetü'l-arż-nıñ çıķmaġı nişāne-dür ķıyāmet bilgüleridin (07) ṣāḥib-i *Muᶜtemed* kéltürüptür kim: "Çün dünye-niñ zevālī yavuķ yétse Ḥaķ Subḥāne dābbe yérdin çıķarur andaķ kim (08) Ṣāliḥ -ᶜaleyhi's-selām-[401] nāķāsını taş-dın çıķardı ve ol sözleşgüçi dābbe bolġay ve ḥadīṯ-de kélip-dür kim dābbe (09) -niñ çıķmaġı ve ķuyaş-nıñ toġmaġı maġrib-din müteķārib bolġay her ķaysı ilgeri bolsa ol biri anıñ (10) soñgıdın soñgı-ġa ẓāhir bolur ve baᶜżı …-niñ kitāb-larıdın andaķ maᶜlūm bolur kim ķıyāmet-niñ şarṭ (11) -larıdın semāvī āyet-leriniñ evveli dabbe-niñ çıķmaġı[402] bolġay maġrib-din ve arż āyet-leriniñ evveli (12) dābbe-niñ çıķmaġı ve ol cānverī-dür anıñ uzun-luġı altmış ķarı ve tört ayaġı bardur ve añga zaġab (13) bolġay ve ékki ķanatı bardur ve yeldām yörümeklik de hīç ķaçġuçı andın ķutulmas ve hīç tilegüçi anı (14) tilese tapmas. Anıñ yüzi kişiler[403] dék bolġay ammā asru yaruķ ve yıltraġuçı ve *Tesyīr*'de ibn Zübeyr -razı (15) -yallahümādın- naķl ķılıp-dur kim anıñ başı sığır başıķa oḫşaş bolġay ve *ᶜAynü'l-Meᶜānī*'de kéltürüptür kim (16) anıñ közi toñguz közi dék bolġay ve anıñ ķulaġı fil ķulaġı dék ve anıñ buñguzı[404] taġ öküzi (17) -niñ şāhı dék bolġay ve anıñ tüsi ķaplan tüsi dék ve anıñ boy-nı şatr-ı mürg boy-nı[405] dék ve anıñ (18) kök-regi şīr kök-regi dék ve anıñ yanı bars-nıñ yanı dék ve anıñ ķuyruġı ķoçķar ķuyruġı dék (19) ve anıñ ayaķ-ları téve ayaġ-ları dék çıķ-ķay Ṣafā taġıdın yā Ṣafā ve Merve arasıdın yā Ecyād taġı (20) -dın yā vādī Tihame vādī-leridin yā Sedūm deryā-sıdın ve ḥadīṯ-de kélip-dür kim: mescidleriniñ uluġ (21) -raġı-dın yaᶜnī Mescidü'l-Ḥarām'dın çıķar ve *ᶜAlāmātü's-Semāᶜī* kitābıda kéltürüptür kim Kaᶜbe

[400] TS kişiler: YA kişi-ler (412b/27)
[401] TS ᶜaleyhi's-selām: YA ᶜal<eyhi'>s-s<el>ām (413a/01)
[402] TS dabbe-niñ çıķmaġı: ķuyaş-nıñ çıķmaġı (413a/05)
[403] TS kişiler: YA kişi-ler (413a/08)
[404] TS buñguzı: YA muñguzı (413a/10)
[405] TS boy-nı: YA boynı (413a/11)

évi-niñg bir rükni-din çıḳar (22) ve kişiler[406] baḳarlar[407] ve ol ḳuyaş dék güẕār bolur üç kündin soñg üç ülüşi-din biri çıḳar (23) ve ba^{c}żī añgadurlar kim anıñg baş ve boy-nı-dın[408] özge yérdin çıḳmas ve sözinñg meşhūrraḳı[409] ol-dur kim anıñg (24) tamāmı çıḳar ve Mūsā -^{c}aleyhi's-selām-nıñg tayaġı ve Süleymān ^{c}aleyhi's-selām-nıñg ḫātemi anıñg bile bolġay mü'min-lerni Mūsā ^{c}aṣāsı (25) bile sürteraḳ[410] bolur Süleymān'nıñg ḫātemin kāfirlerniñg ékki közinñg[411] arasıġa sürter alarnıñg yüzi ḳara bolur ve kişi (26) ḳalmas dünye-de[412] meger aḳ yüzlük ve ḳara yüzlük ve kişiler[413] biri birin[414] at ve laḳap bile oḳumas-lar aḳ yüzlük-ke (27) ayturlar ey uçmaḫ-lıġ-lar ve ḳara yüzlük-ke ayturlar ey tamuġ-luḳ-lar ve mundın-dur kim ba^{c}żī āyet-niñg ma^{c}nāsın **[88^{a}/01]**[415] bu vech bile aytıp-durlar kim. Çün vāḳı^{c} bolsa bizinñg ḳulımız mü'min-lerniñg ırmaġı bile kāfirlerdin çıḳarur-biz (02) dābbetü'l-arż-nı vallahu a^{c}lem

83. وَيَوْمَ نَحْشُرُ Ve yād ḳıl kündüzni kim ḥaşr ḳılġay-biz مِن كُلِّ أُمَّةٍ her ümmeti-din فَوْجًا (03) gürūhı kim başlıġ-lar ve şerīfleri bolġaylar مِّمَّن يُكَذِّبُ alardın kim tekẕīb ḳılurlar بِآيَاتِنَا bizinñg (04) kelāmıznıñg āyet-leri yā bizinñg ḳudretimizniñg delīl-leriġa فَهُمْ يُوزَعُونَ pes alar ḳaytarılurlar tā ḳavm (05) -nıñg erāẕili ve asāflı alarġa yéterler.

84. حَتَّى إِذَا جَاؤُوا Tā çün kélgeyler yıġılur yérge قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي (06) aytḳay Ḫudāy: "Āyā yalġan-ġa tutuñgızlar ménin̄g āyet-lerimni ḥāli-niñg evveli-de وَلَمْ تُحِيطُوا ve iḥāṭa ḳılmadıñgızlar (07) بِهَا ol āyet-ler bile عِلْمًا bilmek ciheti-din ya^{c}nī anda tā til ḳılmadıñgızlar ve anıñg ḥaḳīḳati-ġa yétmediñgizler أَمَّاذَا (08) كُنتُمْ تَعْمَلُونَ yā ol-nı néme érdi kim sizler ḳılur érdiñgizler. Ya^{c}nī né iş ḳıldıñgızlar andın soñg (09) kim Ḫudā ve resūlıġa īmān kéltürmediñgizler." وَلَمْ تُحِيطُوا ve vāḳı^{c} bolġay ḳavl ya^{c}nī inip kélgey ^{c}aẕāb عَلَيْهِم (10) alarġa بِمَا ظَلَمُوا olça-nıñg sebebi bile sitem kim ḳıldılar. Ya^{c}nī tekẕīb körsettiler

[406] TS kişiler: YA kişi-ler (413a/16)
[407] TS kişiler baḳarlar ve ol: YA kişiler ve ol (413a/16)
[408] TS boy-nı-dın: YA boynı-dın (413a/17)
[409] TS meşhūrraḳı: YA meşhūrraġı (413a/18)
[410] TS sürteraḳ: YA sürereḳ (413a/21)
[411] TS közinñg: YA közi-niñg (413a/21)
[412] TS dünye-de: dünyāda (413a/20)
[413] TS kişiler: YA kişi-ler (413a/21)
[414] TS biri birin: YA biri birini (413a/21)
[415] YA (413a/22)

فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ Pes alar söz (11) aytmas-lar ᶜazar tilemek bile nihāyet biz ᶜuḳūbet-lerġa meşġūl-luḳ ciheti-ge.

86. أَلَمْ يَرَوْا Āyā körmediler ve bilmediler (12) ḥaşrnıŋ münkerleri اللَّيْلَ أَنَّا جَعَلْنَا ol-kim biz ḳılduḳ-biz kéçe-ni ḳaraŋġu لِيَسْكُنُوا فِيهِ tā tinç bolġaylar (13) anda ve uyḳuda istirāḥat bile وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ve éttük-biz kündüzni yaruḳ tā zindegānlıġ tilegi-de (14) bolġaylar إِنَّ فِي ذَٰلِكَ durust-luḳ kim bu nūr ve ẓulmet taᶜāḳubı-da maḥṣūṣ vechi bile لَآيَاتٍ her āyine nişāne-ler (15) -dür baᶜş ve nüşūrġa لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ gürūhı-ġa kim inanurlar. Yaᶜnī ol-kim ḳādirdür kéçe kündüzniŋ alışturmağı (16) biri biri-din her āyine ḳudreti bardur ölük-niŋ ibdālığı mevtī ᶜarīḳ-lik bile beden-leri-niŋ[416] māddeleride ve uyḳu ve uyḳu (17) u<y>ġaġlıḳ[417] bile dağı kim kündüz ve kéçe-de vāḳıᶜ-dur istidlāl ḳılsa bolur ölmek-lik ve tirig-meklik-ke.

87. وَيَوْمَ يُنفَخُ (18) Yād ḳıl kündüzi-ni kim hürülgey فِي الصُّورِ ṣūrda فَفَزِعَ [418] pes ḳorḳḳaylar anıŋ hevl ü heybeti-din مَن فِي السَّمَاوَاتِ (19) her kim kök-lerdedür وَمَن فِي الْأَرْضِ ve her kim yérler-dedür feza-nıŋ kéltürmegi māżī-sıġa bile-si vuḳūᶜ taḥḳiḳi ciheti üçün (20) -dür. Yaᶜnī elbette ṣūr nefḫi-niŋ vaḳtı ḳorḳunçluḳ bolġusı-durlar kök ve yérniŋ ehli إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ meger ol kişi[419] (21) kim Ḫudāy tilegey yaᶜnī uçmaḫ ve tamuġ-nıŋ ḫazīne-si yā şehīdler yā İsrāfīl kim hürgüçi-dür yā Tevrat ferişte muḳarreb (22) Cibrīl ve Mīkā'īl ve İsrāfīl ve ᶜAzrā'īl-dürler -ᶜaleyhi's-selām- yā Mūsā -ᶜaleyhi's-selām- kim aŋa Ṭūr'da ṣāᶜiḳa érdi ve *Tesyīr*'de (23) aytıp-dur kim: "Ol İdrīs-dür -ᶜaleyhi's-selām- وَكُلٌّ ve barça kişiler[420] أَتَوْهُ kélgüçi-lerdürler muvaḳḳıfı-ġa ve ḥafṣ (24) … oḳur māżī cemᶜī-niŋ siġa-sı bile ve maᶜnā bile müstaḳbel bilür. Yaᶜnī kélürler ᶜarṣagāhġa دَاخِرِينَ ve ḫᵛār bolġanlar.

88. (25) وَتَرَى الْجِبَالَ Ve körer-sén taġ-larnı ol künde تَحْسَبُهَا saġınur-sén anı جَامِدَةً yérde turġan وَهِيَ (26) ve ḥāl ol-kim ol taġlar تَمُرُّ barur ve öter مَرَّ السَّحَابِ bulut barmağı dék

---

[416] TS mevti ᶜarīḳ-lik bile beden-leri-niŋ: YA mevti beden-leri-niŋ (413b/10)
[417] TS u<y>ġaġlıḳ: YA uyġaġ-lıḳ (413b/10)
[418] YA فَفَزِعَ: ayetin üstü çizilmemiştir (413b/12)
[419] TS ol kişi: YA ol-kişi (413b/15)
[420] TS kişiler: YA kişi-ler (413b/17)

aşuḳmaḳ-da ve ol müdrik bolmas (27) anıñg üçün[421] uluġ cürm-ler bir ṭarīḳ-de ḥareket ḳılsalar alarnıñg ḥareketi yaḫşı ẓāhir émestür andaḳ kim bulut kirmegi **[88b/01]**[422] ve müşāhede bolur[423] muḥaḳḳiḳi aytıp-dur kim evliyā dağı ḫalḳ-nıñg arasıda resm-lerniñg ḥaddıġa kim turġuçı-durlar ve ḫalḳ alar (02) -nıñg baṭın-ları-nıñg ḥareket-leridin kim bir dem miñg ᶜālem-ni ṭay ḳılurlar. صُنْعَ اللَّهِ Ḳıldı Ḫudāy ḳılmaġı (03) الَّذِي أَتْقَنَ ol Ḫudāy kim bereketi كُلَّ شَيْءٍ barça néme-lerniñg yaratmaġı-nı[424] ve bézedi vecḥi bile kim kérek إِنَّهُ خَبِيرٌ (04) durust-luḳ bile kim ol dānādur بِمَا تَفْعَلُونَ olça sizler ḳılur-sizler.

89. مَن جَاء Her kim kélse yaḫşı بِالْحَسَنَةِ (05) -lıġ bile فَلَهُ خَيْرٌ pes añga cezāy-dur[425] yaḫşı-raḳ مِّنْهَا andın anıñg üçün, kim fānі bérür ve baḳi né alur birige (06) yétti yüz ᶜarż tapar ve eger ḥasene-ni şehādet kelimesini tutsalar pes añga ḫayrı ḥāṣıl-dur ol kelime-din وَهُم ve yaḫşı-lıġ[426] (07) ḳılġuçı-lar مِّن فَزَعٍ ḳorḳunç ve hevl-din يَوْمَئِذٍ ol kün yaᶜnī ḳıyāmet آمِنُونَ emīn-dürler.

90. وَمَن جَاء (08) Ve her kim kélse بِالسَّيِّئَةِ yamānlıġ bile kim ol şirk-dür. فَكُبَّتْ Pes tüben ḳılılur وُجُوهُهُمْ alarnıñg (09) yüzleri فِي النَّارِ ot-da yaᶜnī alarnı négü nār tamuġ-ḳa taşlarlar هَلْ تُجْزَوْنَ ve ayturlar: "Āyā cezā bérildiñgiz (10) -ler yaᶜnī cezā bérilmedi sizlerge. إِلَّا مَا كُنتُمْ Meger[427] olça bile bar érdiñgizler dünye-ġa[428] تَعْمَلُونَ kim ḳılur érdiñgizler.

91. (11) إِنَّمَا أُمِرْتُ Mundın özge yoḳtur kim mén buyrulup mén أَنْ أَعْبُدَ anıñg bile kim tapılġay-mén رَبَّ هَذِهِ الْبَلْدَةِ (12) bu şehrniñg igesıġa kim megerdür الَّذِي ol Ḫüdāvendi kim ḥürmet ciheti-ge حَرَّمَهَا ḥarām ḳıldı bu belde-ni (13) tā anıñg yétgen-lerini késmes-ler ve anıñg otı-nı urmas-lar ve anıñg avını hürgüt-mes-ler وَلَهُ ve bu (14) belde-niñg igesigedür. كُلُّ شَيْءٍ Barça néme-ler yaᶜnī anıñg maḫlūḳı ve memlūkı-durlar. وَأُمِرْتُ Ve

---

421 TS üçün: YA üçün kim (413b/21)
422 YA (413b/21)
423 TS müşāhede bolur: YA müşāhede (413b/22)
424 TS yaratmaġı-nı: YA yaratmaġını (413b/25)
425 TS cezāy-dur: YA cezāyi-dür (413b/27)
426 TS yaḫşı-lıġ: YA yaḫşı-lıḳ (413b/29)
427 TS meger olça: YA olça (414a/03)
428 TS dünye-ġa: YA dünyā-ġa (414a/04)

buyurulup-mén (15) mén[429] أَنْ أَكُونَ anıñg bile kim bolġay-mén مِنَ الْمُسْلِمِينَ turġanlardın İslām milleti-ġa.

92. وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ (16) Ve anıñg bile kim tilāvet ḳılġay-mén Ḳur'ānı ve anıñg Ḳur'ānı-ġa muvāẓabet körsetgey-mén tā anıñg ḥaḳāyıḳı mañga (17) münkeşif bolġay. فَمَنِ اهْتَدَى Pes her kim yol tapḳay igreşmeklik-niñg sebebi bile bu emrlerde فَإِنَّمَا يَهْتَدِي (18) pes mundın özge yoḳtur kim yol tapar لِنَفْسِهِ özi-niñg nefsi üçün ya^{c}nī anıñg asıġ-ları añga ḳayturur. (19) وَمَن ضَلَّ Ve her kim yol azsa bu iş-ler muḫālefeti-niñg ciheti-ge. فَقُلْ Pes aytḳıl ey Muḥammed: إِنَّمَا أَنَا "Mundın özge yoḳtur (20) kim mén مِنَ الْمُنذِرِينَ ḳorḳutınçı-lardın[430] mén. Ve mañga yétgürmek-din özge yoḳtur ve özge żalālī-niñg vebāli (21) mañga yétmes.

93. وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ Ve aytḳıl: "Şenā vü şitāyiş Ḫudāy'ġa[431] nübüvvet ni^{c}meti-ġa yā olçaġa mañga ^{c}aṭā ḳıldı nāfi^{c} ^{c}ilm (22) ve Ṣāliḥ ^{c}amel-din سَيُرِيكُمْ bat bolġay kim körsetgey Ḫudāy sizlerge آيَاتِهِ öz ḳudreti-niñg nişāne-lerin[432] (23) dābbetü'l arż çıḳmaḳ-dın ve andın özge yā ḳāhire āyet-ler dünye-de kim Bedr vāḳı^{c}a-sıdur ve aḫıret-de kim ebedī aẕāb-dur (24) فَتَعْرِفُونَهَا Pes tanur-sizler ol āyet-lerni velīkin ol tanımaḳ ol maḥalde sizlerge asıġ ḳılmas. وَمَا رَبُّكَ (25) Ve yoḳtur séniñg Āferīdegār'ınıñg بِغَافِلٍ ḫabersiz عَمَّا تَعْمَلُونَ olça-dın ḳılurlar müşrik-ler ve ḫafṣ ḫiṭāb bile (26) oḳur. Ya^{c}nī olça-dın sizler ḳılur-sizler. Pes alarnıñg ^{c}aẕābı-nıñg tā ḫaberi sizlerge ḥikmeti üçün-dür kim anıñg (27) birini hamūl bilür." ve pes

[429] TS buyurulup-mén (15) mén: YA buyurulup-mén (414a/08)
[430] TS ḳorḳutınçı-lardın: YA ḳorḳunçı-lardın (414a/14)
[431] TS Ḫudāy'ġa: YA Ḫudāy'ġa kim (414a/16)
[432] TS nişāne-lerin: YA nişāne-leridin (414a/18)

3. DİZİN

Sıra: a b c ç d e é f g ġ h ı i j k l m n ŋ g o ö p q r s ş t u ü v w x y z

-A- -Ā- -ᶜA- -ᶜĀ-

ᶜabd < Ar. kul

ᶜa. (ᶜabd-ı esbāb) 72a/02

[=1]

ᶜabeş < Ar. boş, saçma

ᶜa.+dür 75a/27

[=1]

ābiş-ẖōr < Far. günlük yiyecek

ā. 76a/21

[=1]

ᶜAcem < Ar. İranlı

ᶜA. 78a/10

[=1]

ᶜAcemī < Ar. İranlı

ᶜA. 78a/07, 78a/08

ᶜA.+ḳa 78a/10

[=3]

ᶜāciz < Ar. güçsüz, zavallı

ᶜā. 85b/d, 86b/01

ᶜā. (ḳal-) 86a/13

ᶜā. (kél-) 80b/05

[=4]

açıḳ anlaşılır

a. 80b/09, 83a/19, 86a/09

a.+ḳa 72a/10

→ açuḳ

[=4]

açıḳlıḳ açıklık

a. 80b/09

[=1]

açıl- açılmak

a.-maġay 69b/14

[=1]

açuḳ açık

a. 81b/23, 83a/27

→ açıḳ

[=2]

ada ada

a.+sıdın 69b/19

[=1]

ᶜĀd < Ar. Ad kavmi, Yemen taraflarında bulunan ve Hud peygamber

tarafından imana getirilmediği için Allah tarafından yok edildiğine inanılan kavmin adı

ᶜĀ. 75a/19, 75b/18, 75b/19

ᶜĀ.+ı 80a/02

→ **ᶜĀdī**

[=4]

ᶜadem < Ar. yokluk, bulunmama

ᶜa.+din 73a/27, 86b/02

ᶜa.+dür 86a/23

ᶜa.+ge 86b/03

ᶜa.+ler 83a/24

[=5]

ādemī < Ar. insanoğlu, beşer

ā. 75a/12, 76a/14, 77a/20, 81a/07

ā.+din 74a/26

ā.+ġa 80b/06

ā.+ler 81a/09, 86a/07

ā.+lerġa 87b/02

ā.+lerniŋ 81a/03, 81a/04

ā.+niŋ 80b/07, 84b/12

[=13]

ᶜādet < Ar. görenek, usul

ᶜā.+idür 75b/16

ᶜā.+ler 76a/17

ᶜā.+lerġa 75b/17

[=3]

ᶜĀdī < Ar. Ad kavmine mensup olan

ᶜĀ.+ler 75b/13

→ **ᶜĀd**

[=1]

ᶜadīl < Ar. eşit, eş

ᶜa. 86a/06

ᶜa.+i 86a/06

[=2]

ᶜadl < Ar. doğruluk, adalet

ᶜa. 73b/14

[=1]

Āferīdegār < Ar. Yaratan, Yaratıcı, Allah

Ā.+ı 70a/18

Ā.+ıdur 70b/02, 82a/24

Ā.+ıġa 71a/23, 75a/25

Ā.+ım 84b/14

Ā.+ımnıŋ 84a/15

Ā.+ınĝ 74b/13, 76b/02, 77a/01, 77b/15, 87a/04, 88b/25

Ā.+ınĝızdur 70a/24

[=13]

āfet < Ar. büyük felaket, bela

ā.+idin 80a/12

ā.+lerdin 76a/03

ā.+leri 74a/15

[=3]

ᶜafv < Ar. özür dileme

ᶜa. (ḳıl-) 71b/08

[=1]

āgāh < Far. bilgili, haberli, uyanık

ā. 85a/19

[=1]

āgāhlıġ < Far. + T. bilgili olmak, haberdar olmak

ā. 70b/04

[=1]

aġır şiddetli, zahmetli, çetin

a. (kél-) 76b/09

a.+dur 87a/21

[=2]

aġız ağız

a.+ıġa (aġzıġa) 83b/02

[=1]

aġla- ağlamak

a.-p 69a/07

[=1]

aġrı- ağrımak

a.-sam 73b/08, 73b/09

[=2]

aġrıḳ ağrı

a. (aġrıġ) 73b/10

a. (aġrıġ ayt-) 86a/16

a.+ı (aġrıġı) 86a/15

a.+ıdın (aġrıġıdın) 73b/12

a.+ınınĝ (aġrıġınınĝ) 86a/16

[=5]

aġrıġlıġ hasta

a. 73b/11

[=1]

aġyār < Ar. başkalar, yabancılar

a. (kör-) 73b/10

[=1]

aḫbār < Ar. haberler

a. 81a/06

a.+ı 81a/05, 81a/05

a.+ıġa 78a/02

[=4]

Aḥfeş < ö.i. (?- H. 315/M. 927) nahiv ve sözlük âlimi, Ebu'l-Hasan e'l-Ahfeş

A.+dın 79a/24

[=1]

āḫir < Ar. son, nihayet

ā. 71a/11

ā.+ide 72a/02

ā.+idür 77b/17

[=3]

āḫiret < Ar. ahret. öbür dünya

ā. 86b/12

ā.+de 73b/13

ā.+ni 86b/12

[=3]

aḥḳāf < Ar. kum tepeleri

a.+da 81a/21

[=1]

aḫlāḳ < Ar. insanda bulunan ruhi ve zihni haller

a.+ıdın 73b/19

[=1]

aḳ beyaz, ak

a. 70b/16, 80a/11, 84b/07, 87b/26, 87b/26

a.+nı 84a/23

[=6]

aḳ- akmak

a.-ḳay 86a/09

[=1]

ᶜāḳıbet < Ar. son, nihayet

ᶜā.+i 75b/19

ᶜā.+ini 85b/09

ᶜā.+niŋ̂ 80a/06

[=3]

ᶜāḳil < Ar. akıllı, akıl sahibi

ᶜā.+ler 74b/11

[=1]

ᶜaḳl < Ar. akıl, us

ᶜa. 70b/04, 73b/15

ᶜa. (ᶜaḳl-ı hayal) 83b/16

ᶜa.+ġa 84b/19

ᶜa.+ıġa 83b/19, 83b/24

ᶜa.+ıġı 80a/11

ᶜa.+ını 83b/21

ᶜa.+ınñg 76a/13

ᶜa.+nınñg 77a/18, 84b/01

[=11]

aḳsaḳ hafifçe topallayan

a. 81a/19

[=1]

al- **I.** almak, elde etmek, sahip olmak

a.-alınñg 77b/05

a.-dı 82b/09, 83b/15, 85a/23

a.-dı (mīrāṣ al-) 80a/24

a.-dı (tükel al-) 82b/09

a.-dılar (ᶜāriyet al-) 71b/21

a.-dınñg 77b/23

a.-ġan 79a/17

a.-ġaylar 83a/11

a.-ġaylar (ᶜibret al-) 71b/05

a.-ġaylar (pend al-) 85b/02

a.-ġuçı (asıġ alġuçı-sizler) 75b/10

a.-ġuçıdurlar (asıġ al-) 87a/13

a.-ıp 72b/14, 72b/21, 82b/16, 83b/02

a.-ıp (tumşuḳḳa al-) 82b/12

a.-mañgızlar (ilgeri al-) 76a/08

a.-mas (sén) 87a/18

a.-maslar 78b/04

a.-ur 88b/04

a.-ur (sén) 79b/13

a.-ur (sizler) 75b/09

a.-urlar (ᶜibret al-) 74b/11

II. yeterlilik, (yardımcı fiil) muktedir olmak

a.-ġay (bola al-) 82a/26

a.-ġay (ḳıla al-) 86b/05

a.-madılar (boldura al-) 73a/15

a.-maġaylar (bara al-) 71b/24

a.-mas (bara almas ér-) 81a/12

a.-mas (éşittüre almas-sén) 87a/20, 87a/25

a.-mas (ḳıla al-) 70b/05

a.-maslar (fehm ḳıla al-) 87a/19

a.-mastur (bola al-) 70b/03, 86a/27

a.-ur (ḳıla alur-biz) 86a/01

[=38]

āl < Ar. aile

a.+idin 72b/09

a.+iniṉg 80b/25

[=2]

ᶜalā'iḳ < Ar. ilgiler, alakalar

ᶜa. 85b/23

[=1]

ᶜalāmet < Ar. iz, belirti, nişan

ᶜa.+i 75a/26

ᶜa.+idür 72b/27, 74b/11

ᶜa.+larnıṉg 69b/06

[=4]

alar işaret zamiri, onlar

a. 69a/19, 69b/19, 69b/22, 70a/21, 71a/06, 71a/07, 71a/11, 71b/12, 71b/22, 72a/10, 72b/01, 73a/17, 74a/23, 74a/27, 74b/25, 74b/27, 75a/10, 76a/09, 76a/19, 77b/09, 78a/09, 78a/15, 78b/23, 79a/02, 79a/04, 79a/11, 79a/21, 79b/03, 79b/04, 79b/05, 79b/06, 79b/07, 79b/08, 79b/09, 79b/11, 80a/14, 82a/17, 82a/18, 82b/04, 82b/05, 82b/17, 83a/01, 83a/09, 83a/15, 83a/21, 83a/23, 83b/13, 84b/21, 85a/16, 85a/19, 85a/23, 85b/11, 85b/17, 86a/24, 86b/12, 86b/13, 86b/15, 86b/23, 87a/09, 87a/09, 87a/13, 87a/27, 87b/02, 87b/03, 88a/04, 88a/10

a.+da 87a/25

a.+dın 69a/22, 69b/05, 69b/25, 73a/08, 73a/16, 74a/05, 74a/21, 75a/18, 75b/09, 77a/18, 77a/18, 77b/14, 78a/06, 78a/19, 78b/09, 78b/24, 82b/05, 83a/08, 84a/24, 86a/21, 88a/03

a.+durlar 79b/10, 79b/11, 85b/23

a.+ġa 69a/20, 69a/23, 69a/26, 69b/10, 69b/17, 70a/20, 71a/07, 71a/07, 71a/13, 71b/14, 71b/23, 72a/14, 72a/16, 72b/09, 73a/25, 74a/21, 74b/15, 74b/16, 75a/12, 75a/18, 75a/19, 75b/01, 75b/24, 76b/04, 76b/23, 77a/05, 77a/06, 77a/19, 77b/01, 77b/10, 77b/19, 78a/07, 78a/14, 78a/18, 78a/18, 78b/03, 79a/10, 79a/15, 80a/06, 80a/09, 82b/12, 82b/12, 82b/27, 83b/11, 83b/12, 85a/18, 85a/22, 87a/21, 87b/03, 88a/05, 88a/10

a.+ġadur 79b/10

a.+ḳa 72b/09

a.+nı 70a/13, 70b/09, 71a/24, 71b/11, 71b/19, 72a/09, 72b/22, 73a/13, 73a/15, 75b/18, 76a/25, 77b/06, 78a/25, 78b/04, 82a/18, 82a/19, 83a/02, 83b/12, 85b/02, 85b/18, 88b/09

a.+nıŋ̂ 69a/17, 69a/21, 69b/18, 69b/26, 70a/18, 70b/24, 70b/25, 71a/05, 71a/05, 71b/12, 71b/13, 71b/14, 71b/15, 72a/02, 72a/03, 72a/16, 72a/27, 72b/08, 72b/25, 73a/13, 73a/15, 73a/21, 73a/22, 73a/24, 73a/25, 73a/26, 74a/20, 74a/25, 74a/27, 74b/17, 75a/01, 75a/10, 75a/20, 75b/24, 76a/11, 76a/19, 76b/04, 76b/11, 76b/19, 77a/14, 77b/01, 77b/02, 77b/05, 77b/07, 77b/08, 77b/13, 77b/16, 77b/16, 78a/02, 78a/07, 78b/19, 78b/25, 78b/25, 78b/27, 78b/27, 79a/02, 79a/13, 79a/15, 79a/19, 79a/22, 79a/25, 79a/27, 79b/05, 79b/07, 79b/07, 80a/18, 80b/13, 81a/11, 81b/06, 81b/25, 82a/09, 82a/17, 83b/04, 84b/20, 84b/22, 85a/07, 85a/14, 85a/15, 85a/18, 85a/18, 85a/24, 85a/25, 85a/26, 85b/23, 85b/24, 86a/06, 86a/12, 86b/12, 86b/13, 87a/03, 87a/03, 87a/24, 87b/25, 88a/27, 88b/01, 88b/08, 88b/26

[=262]

ᶜālem < Ar. dünya, âlem

ᶜā. 70b/01

ᶜā. (resūl-ı ᶜālem) 80b/15

ᶜā.+i 84b/02

ᶜā.+in 74b/27

ᶜā.+iniŋ̂ 85b/26, 87a/27

ᶜā.+leriŋ̂ 73a/27

ᶜā.+lerniŋ̂ 70a/16

ᶜā.+ni 88b/02

[=9]

ᶜālemī < Ar. insan

ᶜā. 77a/06

ᶜā.+ler 69b/24, 77b/20

ᶜā.+lerniŋ̂ 71a/22, 74b/03, 74b/21, 75a/25, 76a/02, 76b/09, 77a/11, 79b/24, 84b/16

[=12]

alıştur- değiştirmek, karşılıklı olarak alıp vermek

a.-ġay 80a/07

a.-uŋ̂ızlar 84a/22

a.-upturlar 74b/07

[=3]

alışturmaḳ değiştirme, karşılıklı olarak alıp verme

a.+ı (alışturmaġı) 88a/15

[=1]

al ön, önde

a.+ıda (allıda) 84a/13, 84a/25

a.+ıġa (allıġa) 72b/20, 83a/27

[=4]

Allāh <Ar. Allah, Tanrı

A. 69a/10, 69a/11, 72b/24, 79a/20, 80b/15, 81b/09, 81b/11, 81b/14, 83a/10, 86a/10

A.+dın 79a/27, 86b/06

[=12]

almaḳ alma

a.+ı (almaġı) 83b/23

a.+da 84b/17

[=1]

alt bir nesnenin yere bakan kısmı, alt

a.+ıġa 83b/18

[=1]

altı altı

a. 72a/08, 72a/19, 72a/20, 72a/20, 72a/21

[=5]

altmış altmış

a. 87b/12

a.+ḳa 72a/08

[=2]

altun altın

a. 70a/21, 72a/15, 82a/14, 83a/16, 83a/22

a.+dın 83a/17

[=6]

ᶜamber < Ar. değerli bir taş

ᶜa.+i 84a/11

[=1]

ᶜamel < Ar. iş, niyet

ᶜa. 79a/19

ᶜa.+de 73b/25

ᶜa.+din 88b/22

ᶜa.+ġa 85b/05

ᶜa.+imizniñg 76b/14

ᶜa.+iñgizġa 76b/17

ᶜa.+ler 82a/17

ᶜa.+ler (ḳıl-) 79a/12

ᶜa.+lerin 79b/07

ᶜa.+lerini 82a/17

ᶜa.+lerniñ 77a/26

[=11]

ammā < Ar. ama, fakat, lakin

a. 72a/09, 72b/10, 73a/17, 79b/08, 79a/19, 80b/07, 81b/02, 87b/14

[=8]

ana anne

a. 70a/07

a.+m 70a/14, 81b/16

a.+sınıñ 82b/10

[=5]

ᶜanber < Ar. güzel koku

a.+ (müşg ü ᶜanber) 83a/17

[=1]

anda orada

a. 69b/03, 70b/08, 70b/16, 71a/19, 72b/13, 72b/15, 73a/18, 74a/20, 75a/27, 75a/27, 75b/03, 76a/24, 77a/23, 79b/21, 80a/27, 81a/05, 81a/06, 82b/20, 83a/17, 83a/27, 83b/02, 84a/01, 84a/13, 84b/08, 84b/25, 85a/20, 85a/23, 86b/07, 87b/06, 88a/07, 88a/13

a.+dur 71b/17

[=32]

andaḳ öyle, onun gibi, o şekilde

a. 72b/06, 72b/11, 76a/23, 77b/06, 83b/04, 86b/01, 87b/10,

a.+ı (andaġı) 74a/14

▪ **andaḳ kim:** öyle, öyle ki

a. 69a/08, 70b/14, 72b/07, 74b/05, 77a/05, 78a/14, 79a/25, 84b/08, 86b/09, 87b/07, 88a/27

[=19]

andın ondan

a. 69a/25, 69b/12, 69b/19, 70b/05, 70b/06, 70b/15, 71a/16, 71a/25, 72b/26, 74b/09, 75a/02, 76b/15, 77b/03, 77b/05, 77b/22, 77b/23, 78b/05, 79a/14, 80a/06, 80a/12, 80b/03, 80b/13, 81b/07, 81b/11, 82b/09, 83a/14, 83b/22, 83b/24, 83b/26, 84b/01, 84a/09, 84a/10, 84a/23, 84b/26, 85a/11, 85a/21, 86a/19, 86b/03, 87b/13, 88b/04, 88a/08, 88b/23

a.+dur 73b/20

[=41]

anı onu

a. 69b/08, 69b/16, 69b/27, 70a/27, 70b/05, 70b/22, 70b/24, 71a/14, 72b/06, 72b/11, 73a/02, 73a/07, 73a/07, 73a/19, 73a/27, 74a/18, 75a/01, 76a/22, 76b/11, 78a/22, 81a/19, 81b/01, 81b/18, 81b/23, 81b/27, 82a/01, 82a/02, 82a/02, 82a/02, 83a/11, 83a/27, 83b/23, 83b/26, 84a/06, 84a/13, 84b/05, 84b/11, 84b/17, 85a/12, 85b/21, 86a/13, 87b/13, 88a/25

[=44]

anıŋ̂ onun

a. 69a/14, 69a/17, 69a/18, 69a/19, 69a/27, 69b/03, 69b/09, 69b/15, 69b/16, 70a/11, 70a/17, 70a/20, 70a/21, 70a/22, 70a/23, 70a/24, 70a/25, 70b/03, 70b/08, 70b/13, 70b/16, 70b/18, 70b/19, 70b/22, 70b/24, 71b/09, 71b/18, 71b/20, 71b/21, 71b/24, 71b/27, 72a/04, 72b/15, 72b/25, 72b/27, 72b/27, 73a/07, 73a/11, 73b/02, 73b/04, 73b/05, 73b/23, 73b/24, 74a/26, 74b/11, 74b/14, 74b/16, 74b/17, 75a/12, 75a/13, 75a/13, 75a/14, 75a/16, 75a/16, 75a/16, 75a/22, 75b/01, 75b/10, 75b/11, 76a/01, 76a/14, 76a/21, 76a/22, 76b/14, 76b/19, 76b/20, 76b/27, 77b/09, 77b/24, 77b/24, 78a/04, 78a/05, 78a/11, 78a/15, 78a/20, 78a/21, 78a/21, 78a/24, 78b/11, 78b/15, 78b/24, 79a/04, 79b/03, 79b/14, 79b/15, 79b/19, 79b/21, 80a/03, 80a/11, 80a/14, 80a/15, 80a/22, 80a/25, 80b/03, 80b/04, 80b/04, 80b/08, 80b/09, 80b/20, 81a/02, 81a/03, 81a/06, 81a/08, 81a/09, 81a/13, 81a/13, 81a/14, 81a/14, 81a/14, 81a/15, 81a/24, 82a/01, 82a/01, 82a/01, 82a/02, 82a/03, 82a/09, 82a/10, 82a/12, 82a/15, 82b/09, 82b/10, 82b/11, 82b/15, 82b/16, 82b/18, 82b/19, 82b/24, 83a/13, 83a/20, 83a/23, 83b/09, 83b/10, 83b/16, 83b/17, 83b/17, 83b/19, 83b/20, 83b/21, 83b/23, 83b/23, 83b/24, 83b/24, 83b/25, 84a/01, 84a/03, 84a/07, 84a/15, 84a/18, 84a/21, 84a/21, 84a/25, 84b/03, 84b/06, 84b/07, 84b/08, 84b/12, 84b/16, 84b/17, 85a/08, 85a/12, 85a/12, 85a/14, 85a/17, 85a/18, 85b/02, 85b/05, 85b/06, 85b/12, 85b/12, 85b/13, 85b/13, 85b/17, 86a/01, 86a/04, 86a/09, 86a/11, 86a/17, 86a/17, 86a/22, 86a/26, 86b/09, 86b/13, 87a/01, 87a/13, 87a/15, 87b/09, 87b/12, 87b/14, 87b/15, 87b/16, 87b/16, 87b/16, 87b/17, 87b/17, 87b/17, 87b/18, 87b/18, 87b/19, 87b/23, 87b/23, 87b/24, 88a/07, 88a/18, 88a/27, 88b/04, 88b/11, 88b/13,

88b/13, 88b/13, 88b/14, 88b/15, 88b/16, 88b/16, 88b/16, 88b/18, 88b/26

[=217]

ant yemin, ant

a. 69a/12

a. (and içip ér-) 85a/11

a.+dın (anddın) 85a/11

[=3]

anĝa ona

a. 71a/26, 71b/27, 72a/13, 72b/11, 72b/12, 72b/18, 73a/05, 73a/06, 73a/09, 74a/06, 74a/11, 75a/14, 75a/23, 75b/15, 75b/19, 75b/23, 75b/25, 76a/20, 76a/21, 76a/26, 76b/19, 77a/07, 78b/01, 78b/04, 78b/12, 80b/05, 80b/11, 80b/18, 80b/27, 81a/15, 81b/15, 81b/17, 81b/17, 81b/24, 81b/26, 82a/05, 82a/06, 82b/08, 82b/13, 83b/14, 83b/18, 84a/26, 84b/10, 85a/19, 85a/26, 85b/21, 85b/21, 86a/04, 86a/06, 86a/13, 86a/19, 86b/06, 86b/10, 87b/12, 88a/22, 88b/05, 88b/06, 88b/18

a.+durlar 87b/23

[=59]

anĝar ona

a. 70a/12, 78a/12, 80a/18, 80a/19

[=4]

anĝla- anlamak

a.-ġay 87a/23

[=1]

ᶜār < Ar. utanma

ᶜā.+dur 78a/10

[=1]

ara iç, ara; içinde, arasında

a. 69b/22, 72b/07, 75a/10, 82a/01, 86a/09, 86a/10, 87a/14

a. (bol-) 70b/02

a.+dın 72b/08, 76b/15

a.+larıda 86a/07

a.+mızda 70a/01

a.+mızġa 85a/03

a.+sıda 71b/14, 73b/27, 78b/18, 81b/19, 81b/25, 81b/25, 88b/01

a.+sıdadur 70a/18

a.+sıdın 87b/19

a.+sıġa 87b/25

a.+sın 83a/20

[=24]

ᶜArab < Ar. Arap

ᶜA. 77b/07, 77b/26, 78a/07

ᶜA.+dın 78a/07

ᶜA.+ḳa 78a/10

ᶜA.+nıñg 73a/06, 78a/01, 78b/27

[=7]

ᶜArabī < Ar. Arapça

ᶜA. 77b/25, 78a/08

ᶜA.+din 78a/10

[=3]

Aᶜrāf < Ar. cennet ile cehennem arasında bir yer

a.+da (sūre-i Aᶜrāf) 84b/22

[=1]

ārāyīş < Far. süs, bezek, ziynet

ā.+ni 83a/26

[=1]

aᶜrāż işaretler, alametler

a. (ḳıl-) 87a/21

[=1]

āreste < Far. Süslenmiş, bezenmiş

ā. 86a/02

[=1]

arıġ ırmak, nehir

a.+lar 76a/04, 86a/08

[=2]

ārī < Far. evet

ā. 71a/09, 78b/10

[=1]

ᶜārif < Ar. bilen, bilgili, irfan sahibi

ᶜā.+lerniñg 72b/04

[=1]

ᶜarīklik ?

ᶜa. 88a/16

[=1]

ᶜāriyet < Ar. ödünç

ᶜā. (al-) 71b/21

[=1]

arḳa arka, arka taraf

a. 87a/22

a.+sıdın 82b/14

a.+sın 87a/20

[=3]

arḳalıḳ destek

a. (bol-) 71a/11

▪ **arḳalıḳ bol-:** arka çıkmak, desteklemek

[=1]

ᶜarṣagāh < Ar. topraklık alan

ᶜa.+ġa 88a/24

[=1]

ᶜarş < Ar. arş, gök, dokuzuncu gök

ᶜa. 82a/25

ᶜa.+ınıŋ 82a/25

ᶜa.+ḳa 82a/25

ᶜa.+nıŋ 82a/24

[=4]

art- artmak, çoğalmak

a.-ar (ér-) 71b/14

a.-ḳay 74a/20

[=2]

artmaḳlıḳ artış, artma

a.+ınıŋ (artmaḳlıġınıŋ) 84a/18

[=1]

artuḳ artık, fazla

a. 69b/14

a. (bol-) 77b/02

▪ **artuḳ bol-:** çoğalmak

a. (ḳılur-sén) 77a/20

▪ **artuḳ ḳılmaḳ:** çoğaltmak

a.+raḳdur 80b/03

[=4]

artuḳluḳ lütuf, inayet

a. (bér-) 80a/23

a.+ınıŋ (artuḳluġınıŋ) 78a/08

[=2]

artur- artırmak, çoğaltmak

a.-dılar 78a/26

[=1]

ᶜarż < Ar. bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma

ᶜa. 87b/11, 88b/06

ᶜa. (ᶜarż-ı muvaḳḳıf) 79a/08

ᶜa. (ḳıl-) 83a/22

ᶜa.+ġa 73a/08

ᶜa.+nıŋ 83b/19

[=6]

ārzū < Far. istek, heves

ā.+sı 81b/06

[=1]

ārzūmendī < Far. İstekli, hevesli

ā. (ér-) 78a/22

[=1]

as- asmak, ertelemek

a.-tılar 71b/11

[=1]

aᶜsā < Ar. değnek, sopa

a. 71a/19

a. (sal-) 70b/12

a.+nı 79b/26, 79b/27

a.+sı 87b/24

a.+sını 71a/19

[=6]

Āṣaf Berḫiyā < Ar. Süleyman peygamberin veziri

Ā. 84a/08

[=1]

āsāyiş < Far. güvenlik

ā.+i 77b/05

[=1]

aṣḥāb < Ar. sahipler

a.+durlar 86b/26

a.+ı 77a/03, 77a/04, 77b/04

a.+ıġa 80b/15

a.+ınıŋ̂ 74a/13, 77b/13, 77b/14

[=8]

asıġ fayda, yarar

a. 73a/13

a. (alġuçı-sizler) 75b/10

a. (al-) 87a/13

a. (bolġay-sizler) 79b/19

a. (ḳıl-) 69b/01, 74a/08, 88b/24

a. (tégür-) 74a/11

a.+ı 81b/17

a.+ları 88b/18

[=11]

asıġlıġ faydalı, yararlı

a. 69b/04

a.+ı 77b/08

[=1]

āsīme < Far. şaşkın, sersem

ā. 82b/27

[=1]

aṣl < Ar. asıl, esas, temel, öz

a. 70a/19

a.+da 74b/06

a.+ınıŋ̂ 74a/03

[=3]

asra- hesaplamak, saymak

a.-r (er-) 70a/14

[=1]

asramaḳ hesaplama, sayma

a.+ınınn̂g 86b/24

[=2]

asru çok, fazla

a. 69a/17, 74b/23, 87b/14

[=3]

ast alt, aşağı

a.+ıda 77b/04, 77b/05, 77b/09, 77b/10, 81b/10, 84b/08

a.+ıdın 86a/09

a.+ıġa 85a/22

a.+ım 86b/24

a.+ın 85b/14

[=10]

āşiḳār < Far. belli, meydanda, açık

ā. 70b/13

ā. (ayt-) 69a/16

ā. (bol-) 77b/09

→ **āşiḳāre**

[=3]

āşiḳāre < Far. belli, açık, meydanda

ā. 75a/04, 81a/01

ā. (ayt-) 82a/22

ā. (ḳılġay-sizler) 82a/23

ā. (ḳıl-) 87a/06

→ **āşiḳār**

[=5]

ᶜaşḳ < Ar. aşk

ᶜa. 81b/21

[=1]

aşḳam akşam

a. 75b/04, 75b/05

a. (tart-) 79a/14

[=3]

aşuḳ- acele etmek, çabuk geçmek, süratle gitmek

a.-maġıl 70b/25

a.-mas 87a/02

a.-ur (sizler) 84b/24, 87a/01

[=4]

aşuḳmaḳ acele etme, çabuk geçme

a.+da 88a/26

[=1]

aşuḳmaḳlıġ acelecilik

a. (körset-) 78a/17

▪ **aşuḳmaḳlıġ körset-:** acele etmek

[=1]

at ad, isim; ün

a. 77b/12, 87b/26

a.+ı 77b/05, 82b/21, 83b/25, 85a/08

a.+ıdur 69a/07

a.+ıġa 69a/08

a.+ım 73b/27

a.+larıdın 69a/07

a.+larıdurlar 69a/06

[=11]

at- atmak, fırlatmak

a.-a (bilmes-mén) 74b/27

a.-ar 69b/22

a.-ḳıl 79b/23

[=3]

ᶜaṭā < Ar. (ᶜatā') bağışlama

ᶜa. 69b/08, 81a/01

ᶜa. (ḳıl-) 73b/24, 88b/21

[=4]

ata ata, cet; baba

a.+dın 82b/09

a.+larıdın 81b/11

a.+larımız 86b/16, 86b/18

a.+larımızını 73a/17

a.+larınıŋ̂ 69b/26

a.+larıŋ̂ız 73a/20

a.+larıŋ̂ızınıŋ̂ 70a/24

a.+mġa 81b/16

a.+mızdur 84a/05

a.+mnı 74a/05

a.+sı 73a/07

a.+sınıŋ̂ 82b/08

[=13]

ᶜaṭf < Ar. bağlama

a.+ı 79b/01

a.+ıdur 79b/01

[=2]

atlıġ **I.** adlı, isimli

a. 82a/11

[=1]

II. atlı, süvari

a. 72a/19

a.+dur 78b/01

→ **atlıḳ**

[=2]

atlıḳ atlı, süvari

a. (ér-) 81a/19

a.+lardurlar 78b/10

→ **atlıġ**

[=2]

av av, avcılık

a.+ını 88b/13

[=1]

āvāz < Far. ses, seda

ā. (ḳıl-) 80b/16

ā.+ıdur 80b/12

ā.+ımnı 73b/27

[=2]

ᶜavdet < Ar. geri gelme, dönme, dönüş

ᶜa. (ḳılur ér-) 71b/14

[=1]

ay ay, kamer

a.+ı 72a/01

a.+nıŋ̂ 71b/21

[=2]

ay- söylemek, demek

a.-dı 70b/15, 73a/03, 74b/05, 74b/07, 75b/01, 81b/22

a.-dılar (yoḳ ay-) 73a/01, 74b/12

a.-dıŋ̂ızlar (tile ay-) 76a/20

[=11]

āyā < Far. acaba, belki; şüphe ve tereddüt bildiren edat

ā. 69b/02, 70a/22, 71a/03, 71a/08, 71a/24, 73a/12, 73a/18, 74b/24, 75a/25, 75b/24, 76b/10, 77a/06, 78a/03, 78a/15, 78a/16, 78a/16, 78a/17, 78b/20, 79a/02, 81b/26, 82b/02, 83b/06, 84a/16, 84a/23, 84a/26, 85b/04, 85b/06, 85b/25, 85b/d, 86a/03, 86a/06, 86a/10, 86a/12, 86a/19, 86a/21, 86a/24, 86a/26, 86b/01, 86b/16, 88a/06, 88a/11, 88b/09

[=42]

ayaġ ayak

a.+ı 83b/20, 84b/12, 87b/12

a.+ıġa 84b/12

a.+ın 71b/11, 84b/06

a.+ları 87b/19

→ **ayaḳ**

[=7]

ayaḳ ayak

a. 84b/12

a.+ları 87b/19

a.+larıñgızını 71b/03

a.+larñgızını 71b/02

→ **ayaġ**

[=4]

āᶜyān < Ar. ileri gelenler

ā.+ı 82b/16

[=1]

āyet < Ar. ayet

ā. 79a/02, 79a/10

ā. (yiber-) 69a/18

ā.+e 78b/08

ā.+ḳa 69a/22

ā.+ler 80a/18, 85b/20, 88a/07, 88b/23

ā.+leri 79a/28, 87b/05, 88a/04

ā.+leridür 69a/14, 79a/28

ā.+lerimni 88a/06

ā.+leriniñg 87b/11, 87b/11

ā.+lermiz 69b/20

ā.+lerni 88b/24

ā.+lerniñg 70a/25, 76a/26

ā.+ni 78a/23, 80a/13

ā.+niñg 70a/25, 79a/07, 80a/13, 87b/27

[=27]

ayġır at

a. 72b/20

a.+ıġa 72b/20

[=2]

ᶜayıb < Ar. utanılacak şey, kusur

ᶜa.+ı 83b/18

[=1]

ᶜayıbla- ayıplamak

ᶜa.-lıñg 83b/17

[=1]

ayır- ayırtmak, bölmek

a.-ġuçı 83a/03

[=1]

aylıġ bir ay süren, aylık

a. 81a/16

[=1]

ayna < Far. (āyine) ayna

a.+sıdur 87a/02

[=1]

ᶜAynü'l-Meᶜānī < Ar. bir tefsir kitabı

ᶜA.+de 73b/03, 82b/08, 87b/15

[=3]

ayrıl- ayrılmak, ayırt edilmek

a.-ġan 72b/14

[=1]

ayrılmaḳlıḳ ayrılma

a.+ḳa 82a/01

[=1]

ayt- söylemek, demek

a.-a-durlar 82b/07

a.-alınĝ 85a/17

a.-ar (āşiḳār ayt-) 69a/16

a.-arlar (āşiḳāre ayt-) 82a/22

a.-ayın (cevāb ayt-) 80b/05

a.-gil 69b/10

a.-ġalıdın (tekẕīb ayt-) 69b/14

a.-ġay 74a/21

a.-ġuçılardın (rāst ayt-) 70b/11

a.-ınĝ (enᶜām ayt-) 81b/16

a.-ınĝ (rāst ayt-) 82b/02

a.-ınĝız 73a/17

a.-ınĝızlar 69b/23, 80b/02, 83a/03

a.-ıp 77b/10

a.-ıpdur 69a/12, 73b/04, 73b/18, 74a/14, 74a/14, 78b/25, 80a/22, 82b/08, 82b/20, 84a/13, 84b/17, 84b/17, 88a/23, 88b/01

a.-ıpdur (yād ayt-) 77b/18

a.-ıpdurlar 69a/08, 70a/12, 70b/16, 72b/03, 73b/14, 74a/02, 77b/08, 80a/25, 81b/23, 82b/21, 84a/05, 85b/23, 86a/14, 86a/23, 88a/01

a.-ıptur 73b/14

a.-ḳan 87a/27

a.-ḳay 87b/03, 88a/06

a.-ḳay (mén) 81b/15

a.-ḳıl 77a/23, 78b/14, 81b/11, 83b/10, 85b/16, 86b/05, 86b/08, 86b/20, 86b/26, 88b/19, 88b/21

a.-ḳuçı (rāst ayt-) 74a/03

a.-ḳuçı-lar (rāst ayt-) 86b/25

a.-ḳuçıġa (yalġan ayt-) 78b/23

a.-ḳuçılar (rāst aytḳuçılar-biz) 85a/16

a.-ḳuçılar (rāst ayt-) 86b/06

a.-ḳuçılardın (rāst ayt-) 76a/18, 77a/24

a.-ḳuçılardın (yalġan ayt-) 77a/22, 82b/03

a.-ḳuçılardurlar (yalġan ayt-) 78b/25

a.-madı (cezm ayt-) 84b/01

a.-maḳdın (sarih ayt-) 73a/23

a.-maslar (söz ayt-) 88a/10

a.-sam 78b/09

a.-tı 69b/12, 69b/19, 70a/01, 70a/06, 70a/15, 70a/16, 70a/20, 70a/23, 70a/26, 70b/01, 70b/06, 70b/10, 70b/11, 70b/17, 70b/19, 71a/02, 71a/09, 71a/13, 71a/24, 72a/06, 72a/10, 72b/01, 72b/08, 72b/11, 72b/13, 72b/17, 73a/07, 73a/07, 73a/11, 73a/18, 74b/16, 75a/03, 75a/07, 75a/19, 75b/24, 76a/18, 76a/20, 76b/04, 76b/16, 76b/18, 76b/22, 77a/06, 77a/24, 78a/03, 78a/22, 78a/23, 78b/02, 78b/09, 78b/10, 79a/08, 79a/09, 79a/15, 79b/01, 79b/14, 79b/24, 80b/02, 80b/05, 80b/06, 80b/11, 80b/15, 80b/16, 80b/16, 80b/23, 80b/26, 81a/19, 81a/22, 81b/01, 81b/02, 81b/03, 81b/08, 81b/09, 81b/11, 81b/12, 81b/12, 81b/14, 81b/25, 82a/05, 82a/08, 82a/10, 82b/01, 82b/03, 82b/17, 82b/22, 82b/23, 82b/27, 83a/08, 83a/10, 83b/05, 83b/06, 83b/14, 83b/21, 83b/25, 84a/02, 84a/02, 84a/08, 84a/11, 84a/12, 84a/14, 84a/15, 84a/20, 84a/26, 84b/02, 84b/13, 84b/14, 84b/24, 84b/26, 85a/03, 85b/04, 86a/16

a.-tı (aġrıġ ayt-) 86a/16

a.-tı (nidā’ ayt-) 80a/12

a.-tı (peydā ayt-) 84a/14

a.-tı (uluġ ayt-) 82b/18

a.-tı (yād ayt-) 78b/21

a.-tı-lar (saġış ayt-) 83b/15

a.-tılar 70b/24, 71a/07, 71a/16, 71a/22, 71b/05, 72a/26, 73a/09, 73a/16, 74b/23, 75a/02, 75a/05, 75b/13, 76a/12, 76b/14, 77a/17, 78b/10, 79a/01, 80a/16, 80a/22, 80b/15, 81a/27, 83a/05, 84a/26, 84b/10, 84b/23, 85a/01, 85a/10, 85a/11, 85a/20, 85b/09, 86b/15

a.-tuḳ (biz) 85b/16

a.-updur 73b/10

a.-updurlar 74a/11

a.-ur 72b/06, 74a/13, 77b/06, 78a/09, 78b/05, 80a/26, 80b/17, 80b/18, 80b/18, 80b/18, 80b/19, 80b/20, 80b/20, 80b/21, 80b/21, 80b/21, 80b/23, 80b/24, 80b/25, 81a/20, 82a/27, 86b/11

a.-ur (biz) 85a/12

a.-ur (ér-) 78a/02, 78b/01, 81a/06, 84b/26

a.-ur (gümān aytur-siz) 77a/21

a.-ur (ᶜıyd aytur ér-) 84b/23

a.-ur (mén) 80b/16

a.-ur (né ayt-) 80b/23

a.-ur (öltürüptür+aytur-biz) 85a/13

a.-ur (rāst+aytur-mén) 75a/02

a.-ur (sad ayt-) 80b/25

a.-ur (sén) 75a/06

a.-ur (sizler) 69b/22, 79a/10

a.-ur (yazuk ayt-) 69b/18

a.-urlar 69a/07, 72b/06, 73a/03, 74a/02, 74a/12, 74a/27, 74b/01, 74b/09, 75a/27, 78a/15, 79a/04, 85a/08, 86a/13, 86b/24, 87a/10, 87b/27, 87b/27, 88b/09

a.-urlar (mārebbiye ayt-) 82a/06, 78a/17

[=282]

aytıl- anlatılmak, nakledilmek

a.-dı 71a/02, 81a/08

a.-maydur (rivāyet aytıl-) 77b/13

[=3]

aytur- söyletmek

a.-gil 80b/21

[=1]

ayur- ayırma, seçme

a.-dı 70a/15

a.-uŋ̂gızlar 84a/20

a.-up 76b/17

[=3]

az az, çok olmayan

a. 72a/07, 72a/10, 77a/25, 86a/22, 86a/23

a. (ḳıl-) 77a/12, 77a/13

a.+ı 72a/10

[=8]

az- yoldan çıkmak, şaşırmak, sapmak

a.-ġanlar 74a/20

a.-ġanlardın 74a/06

a.-ġuçılar (yol+az-) 74a/25

a.-sa 88b/19

[=4]

aᶜzā < Ar. organlar, üyeler

a.+sıdın 72a/04

[=1]

ᶜaẕāb < Ar. işkence, keder

ᶜa. 75a/17, 76a/25, 76a/27, 78a/14, 78a/21, 79b/10, 85a/01, 85a/10, 86b/25, 87a/04, 87b/01, 88a/09

ᶜa. (étil-) 78b/06

ᶜa. (it-) 75b/17

ᶜa. (ḳıl-) 76b/03, 77a/02, 81b/27

ᶜa. (kiter-) 74a/24

ᶜa. (körsek-biz) 84b/26

ᶜa. (yiber-) 74b/15

ᶜa.+da 76b/21, 77b/11, 85b/14

ᶜa.+dın 78a/26

ᶜa.+din 78a/19

ᶜa.+dur 88b/23

ᶜa.+ı 75b/12, 76a/23, 77a/23, 77a/24, 77a/26, 77b/10, 77b/11, 77b/19, 82a/01, 87a/01

ᶜa.+ıda 76b/25

ᶜa.+ıdın 69b/11, 75b/25, 75b/26, 77a/06, 78b/07, 78b/10

ᶜa.+ımızġa 78a/17

ᶜa.+ımıznıŋ̂ 85a/20

ᶜa.+ını 78a/13

ᶜa.+ınıŋ̂ 88b/26

ᶜa.+nı 78a/20

ᶜa.+nıŋ̂ 76a/24, 79b/10, 84b/25

[=51]

aᶜẓam < Ar. (daha, pek, çok) büyük.

a. (İmām-ı Aᶜẓam) 82a/26

▪ **İmām-ı Aᶜẓam:** Ebu Hanife (699/h.80-767/h.150), İslam dininin dört mezhebinden birisi olan Hanefi mezhebinin kurucusu ve Sünni fıkhının en büyük üstâdı. Asıl adı "Numan bin Sabit"tir.

a.+ni (ism-i aᶜẓam) 84a/03

[=2]

āẕār < Far. eziyet etme, incitme

ā. (tile-) 88a/11

ā.+ıġa 78b/11

[=2]

Azer Hz. İbrahim'in babasının adı

A. 73a/08

[=1]

azġur- yoldan çıkarmak, saptırmak

a.-madılar (yol+azġur-) 74b/03

[=1]

ᶜazī < Ar. değerli

ᶜa.+ninḡ 79a/26

[=1]

ᶜAzīz < Ar. mutlak galip, tam kudret sahibi (Esma-i Hüsnâ)

ᶜA. 77a/01

ᶜA.+lerni 83a/12

[=2]

azmaḳ azmak

a.+ıdın (azmaġıdın) 87a/24

[=1]

azmaḳlıġ azgınlık, sapkınlık

a.+da 74b/02

[=1]

ᶜAzrā'il < Ar. Dört büyük melekten biri olan "ölüm meleği"dir.

ᶜA.+dürler 88a/22

[=1]

-B-

bāb < Ar. **I.** iş, şekil, mesele, yol

b. 87b/02

II. bölüm

b.+da 78a/02

b.+ıda 79a/01

[=3]

Bābil <Ar. Bağdat'ın aşağı tarafında bulunan ve büyücülüğünden dolayı, eski edebiyatımızda "çeh-i Bābil" olarak yer alan ve birçok dillerin meydana gelmesi bakımından da masalda adı geçen "Bābil Kulesi" nin bulunduğu ilkçağdan kalma bir şehir.

B. 73a/08, 74b/12

[=2]

Babü't-Tefsir < Ar. bir tefsir kitabı

B.+de 79a/24

[=1]

ba^{c}de < Ar. sonra

b. 77a/18

[=1]

bāġ < Far. bağ, büyük bahçe bostan

b. (u būstan) 72a/16

[=1]

bağışla- affetmek

b. 73b/24

b.-dı 70a/09, 87a/12

b.-ġuçı 69a/23

▪ **Bağışlaġuçı (I):** Allah'ın 99 isminden "er-Raḥmān" karşılığıdır: Merhametli olan rahmet sahibi olan

b.-ġuçı 74b/14

▪ **Bağışlaġuçı (II):** Allah'ın 99 isminden "er- Raḥīm" karşılığıdır: Rahmeti ile mahlûkatına merhamet eden.

b.-r (rūzi bağışla-) 86b/04

b.-saḳ (biz) 78a/18

[=7]

bağla- bağlamak, demet yapmak

b.-p 70a/21

b.-p (tükel bağlap ér-) 82b/15

b.-pdur 72b/09

b.-yıpdur 86a/17

[=4]

bağlan- bağlanmak

b.-ġanı 69b/15

[=1]

bahāne < Ar. I. vesile, sebep

b. (iste-) 76a/16

b.+si 71b/20

b.+sin 73a/16

[=3]

Baḫrü'l-Ḥaḳāyıḳ Necmeddin Daye'nin başladığı ve Alâü'd-devle-i Simnânî'nin tamamladığı Arapça Kur'ân tefsiri

B.+da 81b/19

→ **Baḫr**

[=1]

Baḫr Necmeddin Daye'nin başladığı ve Alâü'd-devle-i Simnânî'nin tamamladığı Arapça Kur'ân tefsiri

B. (ṣāḥib-i Baḫr) 73b/04, 73b/18

B.+da 69a/23, 73b/10

→ **Baḫrü'l-Ḥaḳāyıḳ**

[=4]

baḫtiyārlık < Ar. bahtlı, talihli, mutlu, kutlu

b. 75b/05

[=1]

baḳ- bakmak

b. 87a/17

b.-alın̂g 84a/23

b.-ar (ér-) 82b/13

b.-arlar 87b/22

b.-ın̂gız 86b/21

b.-ḳay (biz) 82b/02

b.-ḳaylar 74a/20

b.-ḳıl 83a/07, 85a/25

b.-ḳuçı (mén) 83a/14

b.-maslar 69b/02

b.-sa 83a/19

b.-san̂g 84a/10

b.-tı 72b/05, 81b/24

[=14]

bāḳī < Ar. daimi, kalıcı

b. 75b/21, 88b/05

b. (ḳal-) 76b/21

[=3]

baldır bacağın dizden ayak bileğine kadar olan kısmı

b.+ıdın 84b/12

[=1]

balıġ balık

b.+lar 84b/08

[=1]

bar var, mevcut

b. 73a/27, 74b/04, 76b/13, 82b/05, 82b/27, 83a/06, 84b/01, 87a/06

b. (érdi-mén) 84b/06

b. (érdük-biz) 71b/09

b. (ér-) 69a/27, 70a/07, 72b/13, 74a/22, 74b/02, 77a/04, 77b/11, 78a/19, 78a/20, 80a/26, 81a/19, 82b/03, 84b/04, 85a/06, 85a/10, 85b/03, 88b/10

b. (é-) 85a/20

b. (sén) 70b/11, 76a/18, 77a/23

b. (siz) 71a/03, 86b/06

b. (sizler) 73a/19, 76a/03, 77a/15, 86b/25

b. (tut-) 77b/22

b.+dur 69a/15, 70b/20, 77b/18, 78a/15, 81a/13, 81b/08, 81b/12, 83a/06, 83a/09, 83b/19, 83b/24, 84b/03, 86a/03, 86a/10, 86b/06, 86b/07, 86b/10, 87b/12, 87b/13, 88a/16

b.+durlar 80a/14

b.+siz 70b/03

[=59]

bar- varmak, gitmek, ulaşmak

b.-a (al-) 71b/24

b.+a (almas érdiler) 81a/12

b.-alın̂g 72b/09

b.-ayın 69b/17

b.-dı 82b/12

b.-dım 70a/08, 82a/09

b.-ġanlar 78b/05, 80a/15

b.-ġay 72b/23, 86b/03

b.-ġay (sizler) 71a/11

b.-ġaylar 69b/25, 72a/03

b.-ġıl 80a/13

b.-ġuçının̂g 75a/26

b.-ın̂gızlar 69b/20, 86b/20

b.-ıp 84a/13

b.-ıp (érdiler) 72a/23

b.-ıp (ér-) 86a/16

b.-ur 69b/14, 74a/06, 74b/06, 79b/27, 81b/26, 86b/05, 88a/26

b.-urlar 69a/11, 74b/26, 83a/08, 84a/05, 87b/04

[=32]

baraş < Ar. vücutta yer yer beyaz ve alaca lekeler meydana getiren ve tedavisi mümkün olmayan bir hastalık

b. 80a/11

[=1]

barça hep, bütün

b. 70b/05, 71a/04, 71b/05, 71b/26, 72a/08, 72a/12, 72a/18, 72b/23, 74a/01, 75b/09, 76b/01, 78b/26, 79a/11, 80a/17, 80b/10, 81a/10, 82b/22, 83b/06, 85b/23, 86b/18, 88a/23, 88b/03, 88b/14

b.+ġa 75a/19

b.+n̂gızını 71b/05

b.+sı 72b/24, 74a/27, 76b/20, 77b/05, 77b/13

b.+sıdın 73b/11

b.+sıġa 72b/25

b.+sın 85a/22, 85a/26

b.+sını 72b/16, 76b/19, 77b/05, 77b/10

[=38]

bārgāh < Far. girmek için izin almak lazım gelen, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan

b.+nıŋ̂ 69b/26

[=1]

barḫī < Far. biraz, bir parça

b. 86b/20

[=1]

Bār-Ḫudā < Far. Cenab-ı Hak, Allah

B. 80b/24

B.+sınıŋ̂ 82a/08

→ **Bār-Ḫudāy**

[=2]

Bār-Ḫudāy < Far. Cenab-ı Hak, Allah

b. 80b/25

→ **Bār-Ḫudā**

[=1]

barı hepsi, tümü, bütünü

b. 84b/08

[=1]

barlıġ varlık, zenginlik

b.+ıdın 86a/14

[=1]

barmaḳ parmak

b.+ı (barmaġı) 83b/20, 88a/26

b.+ıġa (barmaġıġa) 69a/11

[=3]

barmaḳ varma, ulaşma, gitme

b.+dın 78b/04

b.+ḳa 83a/18

[=2]

bars arslan

b.+nıŋ̂ 87b/18

[=1]

baᶜş < Ar. yeniden dirilme

b. 69a/27, 86b/14, 88a/15

[=3]

baṣīret < Ar. önden görüş, seziş

b. 86b/15, 87a/25

[=2]

baş kafa, ser

b. 79b/20, 80a/19, 80b/14, 82a/18, 87b/23

b. (tart-) 75b/04

▪**baş tart-:** asilik etmek, isyan etmek, diretmek

b.+ı 87b/15

b.+ıda 75a/27, 79b/17

b.+ıġa 72b/09

b.+ıḳa 80b/16, 87b/15

b.+ınıŋ̂ 77b/07, 81a/06

[=13]

başḳa başka, ayrı, farklı

b. 73a/10, 73a/11, 80a/26, 83a/04, 83a/24, 83a/25

[=6]

başḳalıġ farklılık, başkalık

b. 85a/03

[=1]

başla- **I.** başlamak

b.-dı 77b/04, 79b/27

b.-dılar 83b/03

II. yardımcı fiil

b.-p (da^{c}vet ḳıla başlap-sén) 85a/02

b.-dı (ése başla-) 77b/03

b.-dı (ḳıla başla-) 82a/05

b.-p (münācāt başla-) 76b/17

[=7]

başlıġ başkan

b. 81b/08

b.+lar 88a/03

[=2]

bat çabuk, hemen

b. 72b/02, 86a/19

b. (bilgey-sizler) 71b/01

b. (bol-) 69a/26, 79a/21, 79b/16, 82b/02, 88b/22

b.+ını 81a/16

b.+nıŋ̂ 81a/15

b.+raḳ 84a/02

[=11]

bāṭıl < Ar. yanlış, batıl

b.+nı 69a/15

[=1]

bāṭın iç, içteki

b.+larınıŋ̂ 88b/02

b.+larnıŋ̂ 75a/01

[=2]

bāvücūd < Far. bununla beraber

b. 69b/06, 73b/22, 76b/13, 81a/10, 82b/26

[=5]

bazagār < Far. günahkar

b. 78b/23

[=1]

baᶜżı < Ar. bazı, bir kısım

b. 73b/17, 78a/01, 78b/25, 82a/27, 83b/18, 87b/10, 87b/23, 87b/27

b.+da 78a/01

b.+ġa 78a/06

b.+nıŋ̂ 76b/27, 84a/11

[=12]

bāzī < Far. oyun

b. (bér-) 72b/17

[=1]

beden < Ar. beden, vücut

b. 80b/07

b.+i 83b/01

b.+idür 80b/07

b.+im 73b/02

b.+leriniŋ̂ 88a/16

[=5]

bedeniyyet < Ar. vücutla ilgili

b. 84b/19

[=1]

Bedr < Ar. Müslümanların kazandığı ilk savaş

B. 69a/27, 79b/11, 87a/01, 88b/23

[=4]

beḳā < Ar. devam, sebat, bakilik

b. 79b/22

[=1]

bel < Ar. belki

b. 86b/11

[=1]

belā < Ar. sıkıntı, azap, musibet

b. 76a/25

b.+lardın 69a/21

[=2]

belāġat < Ar. iyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme

b. 78a/08

[=1]

belde < Ar. şehir, kasaba, memleket

b.+ni 88b/12

b.+ninŋ 88b/14

[=2]

Belḳīs Süleyman peygamber döneminde yaşamış olan Sebe krallığı melikesi

B. 82a/10, 82a/25, 82b/07, 82b/09, 82b/12, 82b/14, 82b/15, 82b/22, 82b/27, 83a/01, 83a/08, 83a/10, 83b/10, 83b/14, 84a/21, 84a/25, 84b/05, 84b/13, 84b/14, 84b/18

B.+nı 83b/16, 84b/04, 84b/09

B.+nınŋ 83b/05, 83b/19, 83b/22, 84a/09, 84a/12, 84b/19

[=29]

belkim < Ar. belki

b. 75a/16, 76b/13, 81a/11, 82b/21, 83b/08, 85a/05, 85b/08, 86a/05, 86a/11, 86b/12, 86b/13

[=11]

bend < Far. bağ, yular

b. (bérgey-sén) 75b/14

[=1]

bende < Far. kul, köle

b. 70a/11

b. (ḳılmasanŋ ér-) 70a/14

b.+lerige 80a/24, 85b/17

b.+lerimni 71b/17

b.+leriŋ 81b/18

b.+lerniŋ 74b/14, 85b/22

[=8]

bendelik < Far. kulluk, kölelik, bağlılık

b.+ke 70a/13

[=1]

Benī İsrā'īl < Ar. Tevrat ve Kur'ân'da Hz. Ya'kûb'un (İsrâil) çocuklarına ve onların soyundan gelenlere verilen ad

B. 71b/23, 72a/02, 72a/06, 72a/17, 72b/10, 72b/24, 78a/01

B.+din 87a/14

B.+ġa 69b/10, 71b/20, 72a/22, 72a/23, 87a/08

B.+ni 69b/11, 69b/25, 70a/13, 71b/17

B.+nin̂g 72a/07, 72a/22, 72b/07, 78a/04, 80b/10

[=22]

bereket < Ar. bolluk

b. (bérilgen bol-) 79b/21

b.+i 88b/03

[=2]

berḫūrdārlıġ < Far. + T. bahtiyar olma, sevinme

b. (bérsek-biz) 78a/18

b. (tapıp ér-) 78a/20

b.+ı 78a/20

[=3]

bérk katı, sert, sağlam

b. 75b/02

[=1]

berkitmek sağlamlaştırmak

b.+i (berkitmegi) 86a/08

[=1]

beste < Far. bağlı olma

b.+si 76a/15

[=1]

beşerī < Ar. insana mensup

b. 76a/16

[=1]

beşeriyyet < Ar. insanlık, beşerlik

b. 73b/18, 76a/14, 77a/20

[=3]

beyān < Ar. anlatma, açık söyleme, bildirme

b. (ḳıl-) 74a/16, 78b/22, 87a/09

b.+ını 71b/02

[=4]

beyābān < Far. kır, çöl

b.+da 86a/15

b.+dur 86a/25

[=2]

beyt < Ar. mesken, ev, hâne

b.+ige (ehl ü beyt) 76b/19

b.+ni 73b/06

[=2]

beze- süslemek, donatmak

b.-gey 71b/21

[=1]

bék tepe, orman

b. 75a/25

b. (bol-) 75b/15

[=2]

bér- **I.** vermek

b.-di 82b/12, 83b/07

b.-diler 80b/27

b.-dim 81b/13

b.-gendin 80a/23

b.-gey 86a/04

b.-gey (siz) 76a/01

b.-güçi 79b/02

b.-ipdür 81b/11, 83b/08

b.-ipdürler 84b/02, 86b/19

b.-megen 79a/05

b.-mekligi 69b/17

b.-mes (biz) 75b/15

b.-ür 88b/04

b.-ür (mén) 76b/08

b.-ür (mén) 71b/26

b.-ürler 74a/23, 79b/04

II. yardımcı fiil

b.-di (artuḳluḳ bér-) 80a/23

b.-di (cevāb bér-) 81b/03, 81b/09

b.-di (fermān bér-) 77b/08, 82b/16

b.-di (kön̂gül bér-) 71a/07

b.-di (ḫaber bér-) 71b/27, 74b/16

b.-di (icāzet bér-) 80b/06, 84a/11

b.-di (yol bér-) 71a/07

b.-diler (nisbet bér-) 75a/09, 75b/22

b.-diler (va^{c}de bér-) 78a/19

b.-din̂g (pend bér-) 78a/23

b.-dük (biz) 80a/21

b.-dük (mīrāṣ bérdük-biz) 72a/16

b.-dük (necāt bér-) 75a/11, 76b/19, 85b/12

b.-dük (necāt bér-biz) 72b/25

b.-gey (bāzī bér-) 72b/17

b.-gey (bend bérgey-sén) 75b/14

b.-gey (icāzet bérgey-mén) 71a/25

b.-gey (rūzī bér-) 86b/03

b.-geyler (cevāb bér-) 73a/16

b.-geyler (mühlet bér-) 78a/16

b.-gil (ilhām bérgil) 81b/14

b.-gil (pendi bér-) 78a/22

b.-gil (yol bér-) 72b/13

b.-güçiler (müjde bér-) 86a/26

b.-güçilerdin (pend bér-) 75b/14

b.-iŋgizler (fetvā bér-) 83a/02

b.-iŋgizler (taġbīr bér-) 84a/21

b.-ipdür (necāt bér-) 85b/18

b.-megi (necāt bér-) 72b/27

b.-se (cevāb bér-) 80a/27

b.-sek (berḫūrdārlıġ bérsek-biz) 78a/18

b.-ür (ḫaber bér-) 70a/23

b.-ür (iṭṭılā^{c} bér-) 83b/17

b.-ür (meded bérür-sizler) 83b/06

b.-ür (şifa bér-) 73b/09, 73b/09

b.-ürler (ḳarār bér-) 82b/06

b.-ürler (rūzī bérürler mü) 73a/14

b.-ürler (tanuḳluḳ bér-) 79a/05

[=67]

béril- verilmek

b.-din 69b/27

b.-diŋizler (cezā bér-) 88b/09

b.-dük (biz) 80b/27, 86b/17

b.-gen 86b/25

b.-genler 78a/16

b.-iptür 82a/11

b.-medi (cezā bér-) 88b/10

b.-megen 71a/02

b.-mis 70b/01

[=11]

bérk sağlam

b.+dürler 69a/26

[=1]

bérmek vermek (yardımcı fiil)

b. (pend bér-) 78a/25

[=1]

béş beş

b. 70a/21, 70b/14, 76b/17, 81a/04, 81a/13, 81b/20, 83a/15, 83a/16

[=8]

béze- donatmak, bezemek

b.-di 88b/03

[=1]

bidᶜat < Ar. sonradan meydana çıkan şey

b.+din 74a/15

[=1]

bī-ḥad < Far. hadsiz, sınırsız, pek çok

b. 79a/18

[=1]

bil- **I.** bilmek, anlamak

b.-diler 82b/26

b.-dim 81b/02

b.-dinĝ 78a/17

b.-dinĝiz 73a/19

b.-geninińg 79a/20

b.-gey (bat bilgey-sizler) 71b/01

b.-geyler 79a/21, 85b/01

b.-gil 83a/20

b.-güçi (söz+bil-) 81b/20

b.-güçidür 75a/01

b.-güçiler 72a/12

b.-inĝizler 73a/19

b.-ip (ay-) 84a/04

b.-medi 76a/15

b.-mediler 86b/12, 88a/11

b.-mediŋ 81b/01

b.-megey 81b/11

b.-mes 86b/08

b.-mes (ata bilmes-mén) 74b/27

b.-mes (sizler) 85b/08

b.-mesler 78a/15, 86a/11, 86b/10

b.-seŋgizler 75a/01, 75a/02

b.-ür 79a/08, 80a/17, 81b/21, 82a/21, 86b/09, 87a/04, 88b/27

b.-ür (ér-) 80a/18

b.-ür (mü) 81b/12

b.-ür (müstaḳbel bil-) 88a/24

b.-ür (sén) 72b/18

b.-ür (sizler) 80b/15, 85b/05

b.-ürler 78a/04

b.-ürler (paḳ bil-) 85b/11

[=42]

bile ile, birlikte

b. 69a/09, 69a/13, 69a/15, 69a/19, 69a/20, 69a/21, 69a/24, 69a/25, 69a/27, 69a/27, 69b/02, 69b/04, 69b/06, 69b/07, 69b/07, 69b/08, 69b/09, 69b/10, 69b/12, 69b/17, 69b/18, 69b/20, 69b/21, 69b/22, 69b/25, 69b/25, 69b/26, 70a/01,

70a/03, 70a/11, 70a/20, 70a/26, 70a/27, 70b/10, 70b/18, 70b/21, 70b/22, 71a/04, 71a/08, 71a/09, 71a/15, 71a/17, 71a/18, 71a/18, 71a/20, 71a/21, 71a/25, 71a/26, 71a/27, 71b/03, 71b/07, 71b/07, 71b/15, 71b/16, 71b/18, 71b/20, 71b/21, 71b/24, 71b/25, 71b/26, 72a/03, 72a/06, 72a/21, 72b/01, 72b/02, 72b/11, 72b/18, 72b/19, 72b/24, 72b/25, 72b/26, 73a/03, 73a/04, 73a/11, 73a/16, 73a/19, 73a/21, 73b/02, 73b/05, 73b/05, 73b/05, 73b/07, 73b/09, 73b/09, 73b/10, 73b/11, 73b/11, 73b/12, 73b/13, 73b/14, 73b/14, 73b/15, 73b/15, 73b/16, 73b/16, 73b/17, 73b/18, 73b/18, 73b/19, 73b/20, 73b/25, 73b/25, 74a/06, 74a/10, 74a/19, 74a/21, 74a/23, 74a/24, 74b/01, 74b/02, 74b/11, 74b/11, 74b/13, 74b/18, 74b/18, 74b/25, 74b/25, 74b/26, 74b/27, 75a/07, 75a/09, 75a/10, 75a/12, 75a/14, 75a/16, 75a/17, 75a/21, 75a/26, 75b/01, 75b/03, 75b/08, 75b/09, 75b/10, 75b/10, 75b/11, 75b/11, 75b/18, 75b/18, 75b/21, 75b/25, 75b/26, 76a/01, 76a/09, 76a/14, 76a/16, 76a/19, 76a/22, 76a/26, 76b/02, 76b/06, 76b/16, 76b/16, 76b/22, 76b/25, 76b/27, 76b/27, 77a/01, 77a/07, 77a/08, 77a/13, 77a/15, 77a/16, 77a/20, 77a/21, 77a/25, 77b/07, 77b/10, 77b/11, 77b/14, 77b/15, 77b/17, 77b/20, 77b/21, 77b/23, 77b/23, 77b/25, 77b/26, 77b/26, 78a/04, 78a/07, 78a/08, 78a/10, 78a/20, 78b/02, 78b/06, 78b/15, 78b/19, 78b/24, 78b/26, 79a/08, 79a/09, 79a/09, 79a/15, 79a/19, 79a/20, 79a/21, 79b/01, 79b/02, 79b/03, 79b/06, 79b/12, 79b/12, 79b/13, 79b/15, 79b/16, 79b/19, 79b/21, 79b/21, 79b/25, 79b/26, 80a/03, 80a/05, 80a/08, 80a/14, 80a/19, 80a/21, 80a/23, 80b/03, 80b/07, 80b/22, 81a/01, 81a/05, 81a/11, 81a/24, 81b/15, 81b/16, 81b/17, 82a/02, 82a/03, 82a/07, 82a/10, 82a/14, 82a/20, 82a/23, 82a/24, 82a/26, 82a/26, 82b/11, 82b/17, 82b/19, 82b/19, 82b/20, 82b/20, 82b/23, 82b/24, 82b/26, 83a/10, 83a/11, 83a/13, 83a/14, 83a/16, 83a/17, 83a/18, 83a/19, 83a/19, 83a/23, 83a/27, 83b/06, 83b/08, 83b/15, 83b/16, 83b/23, 83b/24, 83b/27, 84a/02, 84a/07, 84a/11, 84a/12, 84a/12, 84a/19, 84a/20, 84a/21, 84b/04, 84b/05, 84b/13, 84b/14, 84b/15, 84b/22, 84b/27, 85a/05, 85a/05, 85a/06, 85a/09, 85a/11, 85a/11, 85a/14, 85a/15, 85a/16, 85a/18, 85a/23, 85a/26, 85a/27, 85b/01, 85b/02, 85b/03, 85b/06, 85b/10, 85b/11, 85b/18, 85b/20, 85b/24, 85b/25, 85b/27, 86a/01, 86a/04, 86a/10, 86a/22, 86a/27,

86b/04, 86b/04, 86b/04, 86b/05, 86b/11, 86b/11, 86b/15, 86b/17, 86b/27, 87a/02, 87a/04, 87a/08, 87a/12, 87a/13, 87a/13, 87a/15, 87a/17, 87a/18, 87a/25, 87a/26, 87b/24, 87b/25, 87b/26, 88a/01, 88a/01, 88a/07, 88a/10, 88a/11, 88a/13, 88a/14, 88a/17, 88a/24, 88a/24, 88b/03, 88b/04, 88b/05, 88b/08, 88b/10, 88b/11, 88b/15, 88b/16, 88b/17, 88b/25

b.+dir 71a/21

b.+dür 72b/01, 73b/10, 73b/14, 73b/15, 73b/15, 73b/16, 73b/18, 74b/27, 75a/11, 77b/24, 86b/11

b.+si 88a/19

[=364]

bilgü bilgi

b.+leridin 69a/21, 87b/06

b.+yi 69a/21

[=3]

bilig bilgi

b.+im 74b/26

[=1]

bilil- bilinmek

b.-gen 71a/02, 76a/21

[=2]

billah < Ar. Allah için

b. 69a/09

[=1]

bilmek bilme

b. 80b/26, 87b/06, 88a/07

[=3]

binā' < Ar. I. yapı, inşa, bina

b. 75a/26

b. (ḳıl-) 80b/17

b. (ḳılur-sizler) 75a/25

b.+lar 75b/02

b.+larnıŋ̂ 75b/15

b.+yı 75a/26

[=6]

bī-niyāz < Far. yalvarmaksızın, yakarmaksızın, ihtiyaçsız

b.+dur 84a/19

[=1]

bir bir

b. 72b/23, 75a/19, 75a/20, 76a/21, 76a/21, 78a/22, 80b/14, 81a/15, 81a/15, 81a/15, 81a/16, 81a/16, 81a/17, 82a/23, 82b/05, 83b/24, 85b/03, 87b/21, 88a/27, 88b/02

[=20]

birāder < Far. erkek kardeş

b.+im 69b/16

[=1]

birbiri birbiri, her biri

b.+ni 78b/09

b.+niŋ̂ 71b/03

→ **biribiri, birinbiri**

[=2]

birev her biri, birisi

b. 83a/18

[=1]

biri herhangi biri, birisi

b. 71b/03, 77b/02, 83a/01, 83a/24, 87b/09, 87b/22

b.+ge 73b/12, 78b/05, 80a/26, 88b/04

b.+ni 88b/27

b.+niŋ̂ 70a/05, 81b/08, 83b/15

[=14]

biribiri birbiri, her biri

b. 74b/01, 85a/10

b.+din 72b/14, 80b/14, 88a/16

b.+ge 72b/23, 77b/04, 81a/10, 82b/06, 85b/09, 86a/10

b.+n 87b/26

b.+ni 72a/26, 72b/07

b.+niŋ̂ 87a/10

b.+ŋ̂iz 71a/27, 85b/05

→ **birbiri, birinbiri**

[=17]

birinbiri birbiri, her biri

b. 84b/22

→ **birbiri, biribiri**

[=1]

birle ile, birlikte, beraber

b.+dür 85a/02

[=1]

bisāṭ < Ar. kilim, yaygı, döşenen veya serilen şey

b.+ı 81a/14

b.+ınıŋ̂ 69b/08

[=2]

bīşe < Far. orman, meşelik

b. 77a/03

b.+de 77a/03

b.+ge 77b/02

[=3]

bişürgüçi ahçı

b.+m (ér-) 70a/04

[=1]

bit- yetişmek, büyümek

b.-mes 86a/03

[=1]

biti- yazmak

b.-di 82b/11

b.-di (nāme biti-) 82b/03

b.-pdür 87a/07

→ bitü-

[=3]

bitik kitap

b.+dür 85a/04

b.+e (bitige) 82b/04

[=2]

bitil- yazılmak

b.-gen 82b/18

[=1]

béyik büyük

b. 71b/11, 75b/02, 86a/08

b. (bol-) 72b/08

b.+ke 81a/22

b.+rek 86a/27

[=6]

bitü- yazmak

b.-ürler 79b/02

→ biti-

[=1]

béyiklik büyüklük

b.+i (béyikligi) 82a/14

[=1]

biz biz, I. çokluk şahıs zamiri

b. 69a/20, 69b/03, 69b/21, 69b/22, 69b/24, 69b/24, 70a/01, 71a/04, 71a/04, 71a/04, 71a/05, 71a/05, 71a/08, 71a/08, 71a/13, 71a/18, 71a/18, 71a/22, 71b/06, 71b/06, 71b/07, 71b/07, 71b/08, 71b/08, 71b/09, 71b/09, 71b/16, 71b/19, 71b/19, 71b/20, 71b/21, 72a/10, 72a/12, 72a/12, 72a/13, 72a/14, 72a/16, 72a/16, 72a/26, 72a/27, 72b/08, 72b/10, 72b/11, 72b/11, 72b/15, 72b/16, 72b/25, 72b/26, 73a/09, 73a/17, 73a/17, 74a/18, 74b/02, 74b/02, 74b/10, 74b/24, 75a/03, 75a/13, 75b/14, 75b/15, 75b/15, 75b/15, 75b/16,

75b/18, 76b/22, 76b/23, 78a/06, 78a/11, 78a/11, 78a/11, 78a/11, 78a/12, 78a/16, 78a/17, 78a/18, 78a/18, 78a/24, 78a/25, 78a/27, 78a/27, 79a/08, 79a/08, 79b/06, 79b/07, 79b/08, 80a/21, 80b/12, 80b/27, 81b/10, 82b/02, 83a/05, 83a/05, 83b/11, 83b/12, 84b/03, 84b/20, 84b/26, 84b/26, 85a/01, 85a/11, 85a/12, 85a/12, 85a/12, 85a/13, 85a/13, 85a/15, 85a/15, 85a/16, 85a/16, 85a/17, 85a/17, 85a/17, 85a/18, 85a/21, 85a/25, 85b/01, 85b/02, 85b/13, 85b/14, 85b/16, 85b/27, 86a/01, 86a/01, 86a/01, 86b/15, 86b/15, 86b/16, 86b/17, 86b/18, 87b/03, 88a/01, 88a/02, 88a/11, 88a/12, 88a/12, 88a/13

b.+din 72a/11, 85a/13

b.+e 78b/23

b.+ge 69b/23, 71a/08, 71b/06, 72b/13, 74b/05, 74b/09, 75b/13, 75b/14, 77a/20, 77a/23, 77a/24, 78a/16, 80a/23, 80b/27, 80b/27, 81b/09, 83a/08, 83b/17, 84b/02, 84b/23, 85a/03

b.+i 84a/07

b.+inĝ 69b/20, 69b/21, 69b/25, 69b/25, 70a/02, 70a/03, 71b/08, 71b/08, 71b/09, 71b/20, 72a/11, 72a/12, 72b/09, 74b/04, 76b/14, 76a/14, 76a/16, 76b/15, 76b/15, 77a/20, 78a/16, 80a/15, 81b/10, 83a/09, 84a/05, 85a/03, 85a/20, 85b/19, 86b/16, 86b/18, 87a/26, 87b/04, 87b/05, 88a/01, 88a/03, 88a/04

b.+inĝdür 73b/05

b.+lerdin 75b/16

b.+ni 72a/27, 74b/04, 85b/11, 86a/21

[=202]

bīzār < Far. rahatsız, bıkmış, usanmış

b. (biz) 79b/06

b. (mén) 78b/14

[=2]

bol- **I.** olmak

b.-a (al-) 70b/03, 82a/26, 86a/27

b.-dı 71b/22, 77b/24

b.-dılar 78a/27, 82b/27

b.-dur 78b/03

b.-ġanlar 83b/13

b.-ġay (biz) 71a/08, 86b/15

b.-ġay (mén) 88b/15

b.-ġay (sizler) 71a/09

b.-ġay (tar bol-) 69b/13

b.-ġayda 74a/10

b.-ġaylar 69a/25, 83b/13, 87a/22, 88a/03, 88a/14

b.-ġay (sizler) 71b/18

b.-ġusıdur 86b/25

b.-maġay 81b/04, 83b/11, 86a/22

b.-maġay (sén) 75b/14

b.-maġıl 86b/23

b.-manĝızlar 77a/12

b.-mas 87a/15, 88a/26

b.-maslar 69a/19

b.-sa 87b/09

b.-salar 71a/05

b.-sun 75a/05

b.-urlar 69a/22

b.-ur (sén) 76b/15, 78b/06

b.-ur 69a/21, 73b/08, 87b/22, 87b/25, 88a/17

II. olmak (yardımcı fiil)

b.-dı (artuḳ bol-) 77b/02

b.-dı (āşiḳār bol-) 77b/09

b.-dı (dermānde bol-) 70b/06

b.-dı (ejdehā bol-) 71a/19

b.-dı (ḥāṣıl bol-) 76a/19

b.-dı (ḥükm bol-) 80a/10

b.-dı (müştebih bol-) 71b/23

b.-dı (müyesser bol-) 69b/27

b.-dı (peydā bol-) 72a/25, 72b/13, 77b/03

b.-dı (sādır bol-) 71b/15

b.-dı (yılanī bol-) 79b/26

b.-dılar (mu^{c}a̲z̲z̲eb bol-) 77b/19

b.-dılar (cem^{c} bol-) 78b/09

b.-dılar (gürūh bol-) 84b/22

b.-dılar (ġark bol-) 72b/24, 80a/20

b.-dılar (ḫāżır bol-) 82b/16

b.-dılar (helāk bol-) 85a/23

b.-dılar (kāfir bol-) 86b/15

b.-dılar (ma^{c}ārif bol-) 80b/10

b.-dılar (meşġūl boldılar) 72a/04

b.-dılar (mutaṣarrıf bol-) 72a/19

b.-dılar (mülzem bol-) 84b/23

b.-dılar (münkir bol-) 80a/17

b.-dılar (müteferriḳ bol-) 78b/11

b.-dılar (peşīmān bol-) 76a/25

b.-dura (al-) 73a/15

b.-ġan (ejdehā bol-) 71a/19

b.-ġan (münker bol-) 75a/19

b.-ġanlar (h^{v}ār bol-) 88a/24

b.-ġanlarınıñg (yavuḳ bol-) 71a/10

b.-ġay 69b/14, 69b/21, 71a/08, 71b/27, 74a/04, 77a/23, 77a/26, 77b/14, 78a/09, 79a/25, 79b/17, 80a/25, 80b/01, 82b/22, 84a/08, 84a/24, 85a/15, 86b/03, 86a/11, 86a/26, 86b/11, 86b/27, 87b/11, 87b/14, 87b/16, 87b/17, 87b/24

b.-ġay (ara bol-) 70b/02

b.-ġay (asıġ bolġay-sizler) 79b/19

b.-ġay (bat bol-) 79a/21, 79b/16, 82b/02, 88b/22

b.-ġay (bay bol-) 69a/26

b.-ġay (bereket bérilgen bol-) 79b/21

b.-ġay (çaḳḳan bol-) 74a/16

b.-ġay (dabbe bol-) 87b/08

b.-ġay (dünyā bol-) 80b/20

b.-ġay (érdük-biz) 74b/10

b.-ġay (ḥālī bol-) 74a/14, 74a/15

b.-ġay (ḳāşkī bolġay ér-) 74b/09

b.-ġay (köpreg bol-) 86a/17

b.-ġay (kötergen bol-) 86a/14

b.-ġay (mededi bol-) 71a/05

b.-ġay (muḳaddes bol-) 86b/01

b.-ġay (müberrā bol-) 80a/12

b.-ġay (münkesif bol-) 88b/17

b.-ġay (müte^{c}addī bolġay-mén) 73b/25

b.-ġay (müteḳārib bol-) 87b/09

b.-ġay (mütekevvin bol-) 86a/08

b.-ġay (müttehim bolġay-mén) 76a/01

b.-ġay (müzd bol-) 71a/09

b.-ġay (ohşaş bol-) 87b/15

b.-ġay (peydā bol-) 81b/06

b.-ġay (rūşen bol-) 72b/05

b.-ġay (şābit bolġay-sizler) 75b/12

b.-ġay (salah bol-) 83a/02

b.-ġay (sén) 75a/07, 77b/25

b.-ġay (siḥr bol-) 77a/19

b.-ġay (siz) 71a/11

b.-ġay (tāze bol-) 73b/05

b.-ġay (vācib bol-) 87b/01

b.-ġay (vāḳı^{c} bol-) 87b/01, 88a/09

b.-ġay (yaḫşıraḳ bol-) 86b/01

b.-ġay (zaġb bol-) 87b/12

b.-ġaydın (ümidsiz bol-) 75a/08

b.-ġaylar (ġāyib bol-) 81b/26

b.-ġaylar (hürmetsiz bol-) 83b/13

b.-ġaylar (mesrūr bol-) 74a/19

b.-ġaylar (pāymāl bol-) 81b/06

b.-ġaylar (tinç bol-) 88a/12

b.-ġuçı (bék bol-) 75b/15

b.-ġuçılar (dāḫil bol-) 72a/23

b.-ġuçılar (üstün bol-) 71a/18

b.-ġumızdur (tutḳun bol-) 72a/27

b.-ġunĝızlardur (^{c}āvī̈d bol-) 75b/02

b.-ġusıdur (meẕḳūr bol-) 76a/11

b.-ġusıdur (ot bol-) 79a/22

b.-ġusıdurlar (ḳorḳunçluk bol-) 88a/20

b.-madı (ḳāmil bol-) 86b/11

b.-maġay (ḫ^{v}ār bol-) 77a/01

b.-maġay (maḫlūḳ bolmaġay ér-) 80b/17

b.-maġay (merdūd bol-) 74b/14

b.-maġay (revā bol-) 78b/03, 78b/21

b.-maġay (vesile bol-) 86a/14

b.-maġaylar (ḳādir bol-) 78b/04

b.-maġıl (ḳayġuluk bol-) 86b/22

b.-maġusıdur (ihmāl bol-) 77a/27

b.-maġusıdur (mā^{c}nā bol-) 78a/21

b.-manĝızlar (mezāhim bol-) 76a/22

b.-mas (ḥidāyet bol-) 87a/25

b.-mas (ḳorkḳuçı bolmas-sizler) 75a/21

b.-mas (maġlūb bol-) 76b/02

b.-mas (muḥtāc bolmas ér-) 70a/14

b.-mas (oḳur bolmas érdiler) 78a/09

b.-mas (özge bol-) 85a/05

b.-sa (emḥāl bol-) 77a/26

b.-sa (icāzet bolsa-mén) 80b/05

b.-sa (münker bol-) 75a/19

b.-sa (müşkil bol-) 78a/01

b.-sa (vāḳıᶜ bol-) 88a/01

b.-salar (üstün bol-) 83a/09

b.-unĝız (ḥāżır bol-) 83a/04

b.-unĝızlar (cem bol-) 71a/03

b.-unĝızlar (yıraḳ bol-) 76a/07

b.-up (arḳalık bol-) 71a/11

b.-up (béyik bol-) 72b/08

b.-up (hoşhal bol-) 77b/04

b.-up (kütah bol-) 71a/07

b.-up (maḥcūb bol-) 76a/14

b.-up (mebus bol-) 75a/05

b.-up (meşġul bol-) 81b/05

b.-up (müteġayyir bol-) 78b/11

b.-up (müteveccih bol-) 82b/17

b.-up (peyda bol-) 79b/15

b.-up (zahir bol-) 81b/24

b.-updur (ejdeha bol-) 80a/02

b.-updur (mahv bol-) 77a/18

b.-uptur (maġlūb bol-) 76a/13

b.-ur (ejdeha bolur érdi) 80a/01

b.-ur (égri bol-) 83b/19

b.-ur (hemişe bolur-biz) 73a/09

b.-ur (i-) 78a/08, 85a/07

b.-ur (ḳara bol-) 87b/25

b.-ur (ḳaymaḳ bolur) 83b/17

b.-ur (maᶜlūm bol-) 87b/10

b.-ur (muṭṭaliᶜ bol-) 79a/06

b.-ur (müşāhede bol-) 88b/01

b.-ur (néteg bol-) 80a/20, 86b/21

b.-ur (şad bolur-sizler) 83b/08

b.-ur (telef bol-) 83a/09

b.-ur (zahir bol-) 87b/10

b.-urdın (zahir bol-) 70b/25

b.-urlar (gümānsız bol-) 79b/05

b.-urlar (sergerdān bol-) 79a/03, 79b/09

b.-ursın (helāk bol-) 72b/19

[=217]

bolmaġlıḳ olmaklık, olma

b.+ınıñg (ᶜināyet bolmaġlıġınıñg) 82a/03

[=1]

bolmaḳ olma

b.+ı (bolmaġı) 85b/13

b.+ıdur (bolmaġıdur) 74b/08

b. (ḫarāb bol-) 80b/17

[=3]

buñguz boynuz

b.+ı 87b/16

[=1]

boy boy

b.+nı 87b/17, 87b/17

b.+nıdın 87b/23

[=3]

boyun boyun

b. (ḳoy-) 82b/25, 84b/03, 87a/27

b. (tart-) 69a/22, 82b/25

b.+ġa 79a/18

b.+ları 69a/22

[=7]

bozuḳluḳ bozukluk, bozulma

b. 76a/10, 77a/15, 85a/09

b.+nıñ 77a/14

[=4]

böri kurt

b. 81a/21

[=1]

bu **I.** bu (işaret sıfatı)

b. 69a/06, 69a/07, 69a/13, 69a/17, 69b/14, 69b/19, 70a/22, 70b/03, 70b/05, 70b/18, 70b/19, 71a/11, 71b/09, 71b/13, 71b/22, 72a/04, 72b/02, 72b/18, 73b/06, 73b/06, 73b/06, 73b/10, 74a/01, 74a/03, 74a/07, 75a/02, 75a/08, 75b/15, 75b/17, 76a/17, 76a/19, 77a/26, 77b/11, 77b/18, 78a/23, 78b/01, 78b/08, 78b/09, 78b/11, 79a/02, 79a/06, 79a/07, 79a/08, 79a/10, 79a/27, 79b/02, 79b/09, 80a/13, 80a/17, 80b/09, 80b/15, 80b/16, 80b/16, 81a/09, 81a/21, 81a/25, 81b/02, 81b/13, 81b/20, 81b/27, 82a/25, 82b/02, 82b/04, 82b/23, 84a/15, 84b/01, 84b/01, 84b/03, 84b/10, 85a/16, 85a/25, 85b/19, 85b/24, 86a/04, 86a/22, 86b/05, 86b/18, 86b/18, 86b/19, 86b/25, 87a/08, 88a/01, 88a/14, 88b/12, 88b/12, 88b/13, 88b/17, 88b/19

II. bu (işaret zamiri)

b. 72b/05, 72b/06, 76a/20, 77b/24, 80a/17, 81a/01, 82a/26, 82b/19,

b.+dur 69b/24, 82b/24

b.+lar 72a/10, 83b/15

b.+larġa 73a/18, 86b/06

b.+larnıŋ̂ 81b/02

b.+nda 79b/24

[=103]

buġday buğday

b. 70b/15

[=1]

bulaḳ kaynak, pınar, bulak

b.+ınıŋ̂ (bulaġınıŋ̂) 77b/01

b.+lar 75b/10, 76a/04, 86a/09

b.+lardın 72a/15

[=5]

bulut bulut

b. 77b/04, 77b/05, 77b/07, 88a/26, 88a/27

b.+dın 77b/12, 85b/27

b.+ı 77b/03

[=8]

burun önce

b. 69b/15, 69b/15, 69b/19, 70b/25, 71a/25, 77a/02, 78a/27, 78b/21, 83b/22, 83b/26, 84a/09, 84b/03, 84b/25, 85a/21, 86a/26, 86b/18

→ **burunĝ**

[=16]

burunġı önceki

b. 70a/24, 77a/17

b.+larnıŋ̂ 75b/16, 86a/20

→ **burunḳı**

[=4]

burunḳı önceki

b.+larnıŋ̂ 77b/27, 86b/19

→ **burunġı**

[=2]

burunĝ önce

b. 79a/14

→ **burun**

[=1]

bustān < Far. gül ve çiçek kokularının çok olduğu yer, bahçe

b. (baġ u bustan) 72a/16

b.+larda 76a/04, 86a/02

b.+larnıŋ̂ 86a/03

II. cennet

b.+lar 75b/10

b.+lardın 72a/14

[=6]

but put

b. 74b/01, 74b/19, 75b/15, 75b/24

b.+lar 74a/25, 74b/01, 77a/25

b.+larġa 73a/09, 74b/01

b.+ların̂gız 73a/12

b.+larnın̂g 73a/23

b.+lerin̂g 86a/23

[=9]

buyrul- emredilmek, buyrulmak

b.-up (mén) 88b/11, 88b/14

[=2]

buyur- emretmek, buyurmak

b.-dı 71b/10, 71b/20, 72a/05, 80a/27, 83a/02, 83a/18, 83a/22, 83a/27, 83b/01, 83b/02

b.-sam 75b/06

b.-up (ér-) 84b/07

b.-ur 70b/08, 78b/07

b.-ur (sén) 83a/07

b.-ur (sizler) 70b/21

[=16]

bülbül < Far. bülbül

b. 80b/21

b.+i 80b/14

b.+ni 80b/15

[=3]

bürhān < Ar. delil, ispat, tanık

b.+ları 80a/16

[=1]

büzürgvār < Far. büyük, ulu, saygıdeğer kimse

b. 82b/19

[=1]

-C-

cādū < Far. cadı

c. (ḳıl-) 77a/17

c.+lar 71a/01

c.+larını 71a/11

c.+larnı 71a/04

c.+yun̂gnı 71a/13

[=5]

cādūçı < Far. + T. cadı, büyücü

c.+dur 70b/18, 70b/27

c.+lar 71a/01, 71a/06, 71b/05

[=5]

cādūçılıġ < Far. + T. büyücülük

c. 71a/27

c.+ı 70b/21

[=2]

cādūluḳ < Far. + T. büyücülük

c. 76a/13

c. (ḳıl-) 76a/13, 77a/18

c.+ıdur 80a/17

[=4]

cādūyi < Far. + T. sihirbaz

c.+dür 70b/19

[=1]

cāhiliyet < Ar. câhilllik, bilgisizlik

c. 79a/06

[=1]

cān < Far. can, ruh, hayat

c. 80a/02

c.+ı 74b/07

[=2]

cānverī < Far. zararlı hayvan, canavar

c.+dür 87b/12

[=1]

carla- çağırmak, seslenmek

c.-dılar 77b/04

c.-r 71b/25

[=2]

ʿāvīd < Far. daimi kalacak olan, sonrasız, ebedi

c. (bol-) 75b/02

[=1]

cehālet < Ar. cahillik

c.+din 87a/09

[=1]

cehl < Ar. bilmezlik, cehâlet

c. 73b/15, 82a/15

[=2]

celāl < Ar. büyüklük, ululuk

c.+inin̂g 69a/13

[=1]

celīl < Ar. büyük, ulu

c.+din 73b/23

[=1]

cellād < Ar. insanı kesen, asan kimse

c. 72b/19

c.+ını 72b/21

[=2]

cem^{c} < toplamak, bir araya getirmek

c. 81a/08

c. (bol-) 71a/03, 78b/09

c. (ḳılduḳ-biz) 72b/15

c. (ḳıl-) 70b/26, 79a/17

c.+ining̑ 88a/24

[=7]

cemā^{c}at < Ar. topluluk, grup

c.+ıġa 80b/12

[=1]

cemāl < Ar. güzellik, şıklık

c. (ü kemāl) 83b/17

[=1]

cemī^{c} < Ar. hep, bütün

c. 78b/10, 79a/07, 82b/01

[=3]

cem^{c}ī < Ar. bir grup

c. 77b/14

[=1]

cenāb < Ar. huzur

c.+ıġa 79a/07

[=1]

cenūb < Ar. güney

c.+ıdadur 81a/18

[=1]

cevāb < Ar. cevap, karşılık, yanıt

c. 70a/19, 70b/01

c. (ayt-) 80b/05

c. (bér-) 73a/16, 80a/27, 81b/03, 81b/09

c.+din 80b/05

c.+ı 69a/13, 70b/03, 80b/09, 83b/24, 85b/09

c.+ıda 70a/17, 74b/24, 76a/12, 76b/14, 82b/06

c.+ıdanın̑gdur 75b/13

c.+ını 70a/22

[=20]

cevher < Ar. elmas, değerli taş

c.+larıġa 84a/01

c.+ler 82a/14

c.+lerni 84a/22

[=3]

cevr < Ar. zulüm, eziyet

c. (eyle-) 69b/10

c. (ḳıl-) 69b/10, 79a/21, 85a/27

[=4]

cez^{c} < Ar. değerli bir süs taşı, akik

c. 83a/17

[=1]

cezā < Ar. (cezā') karşılık, ceza

c. 73b/22

c. (bér-) 88b/09, 88b/10

c.+m 77a/10

c.+sı 76a/01

c.+sın 85a/18

[=6]

cezāy < Ar. (cezā') karşılık, ceza

c. 88b/05

[=6]

ceẕbe < Ar. ruhun hayret ve sevince kapılması

c.+sıġadur 73b/11

[=1]

cezm < Ar. kesin karar, niyet

c. (ayt-) 84b/01

[=1]

Cibrīl < Ar. Cebrail, dört büyük melekten biri olan "vahiy meleği"dir.

C. 72b/19, 77b/21, 77b/23, 79b/13, 84a/07, 85a/23, 88a/22

C.+ni 69b/16, 77b/21

[=9]

cihād < Ar. din uğruna düşmanlarla savaşma

c. (ḳıl-) 79a/09

c.+ıġa (cihātıġa) 72a/19

[=2]

cihet < Ar. taraf, yön

c. 79b/01, 82b/20

c.+din 84b/01

c.+i 74b/07, 88a/19

c.+ige 69a/18, 81a/14, 88a/11, 88b/12, 88b/19

c.+idin 69a/06, 71b/04, 74a/12, 88a/07

c.+idür 73b/22, 76a/24

c.+im 85a/05

[=18]

cin < Ar. gözle görünmez bir yaratık, cin

c. 83b/18, 83b/25

c.+din 82b/10

c.+niŋ̂ 83b/17

[=4]

cismānī < Ar. bedenle ilgili

c.+dür 87a/11

[=1]

cüft < Far. eş

c.+i 82a/01

[=1]

cümle < Ar. bütün, hep

c.+side 80a/13

c.+sidin 71a/10, 85a/07

[=3]

cürm < Ar. suç

c.+ler 88a/27

[=1]

cüz' < Ar. kısım, parça, bölük

c. 74a/17

[=1]

cüzzam bulaşıcı bir hastalık, cüzam

c. 77a/04

c. (ḳıl-) 77a/d

[=2]

-Ç-

çaḳ- ihbar etmek, ifşa etmek

ç.-ḳan (bol-) 74a/16

ç.-ḳanġa 74a/16

[=2]

çaḳır- çağırmak, davet etmek

ç.-dı 78b/09

[=1]

çaḳlıġ kadar, denli

ç. 81a/21

ç. (ér-) 81a/20

[=2]

çalıġ

ç.+asına 72b/23

[=1]

çāre < Far. çare

ç. 81b/02

[=1]

çāresiz < Far. + T. çaresiz

ç. 86a/18

ç.+leriniŋ̂ 86a/18

[=2]

çérik ordu, sefer

ç.+i 81a/13

ç.+lerini 74a/26

[=2]

çeşit çeşit

ç.+idin 75b/24

[=1]

çıḳ- çıkmak, dışarı gitmek

ç.-ar 87b/21, 87b/21, 87b/22, 87b/24

ç.-ardı 70b/14

ç.-ıp 71a/11, 71b/24, 72a/14, 73a/03, 77b/05, 77b/12, 78b/09, 80a/11, 80a/15, 82b/16

ç.-ıp (kél-) 76b/22

ç.-ıpdurlar 79a/21

ç.+ḳanı 83a/27

ç.-ḳanınıŋ̂ 72a/02

ç.-ḳanlar 86b/17

ç.-ḳay 71b/15, 87b/19

ç.-mas 87b/23

ç.-tı 81a/22, 84a/13

[=24]

çıḳar- **I.** dışarı çıkarmak

ç.-dı 87b/08

ç.-duk (biz) 72a/13

ç.-ınĝızlar 85b/10

ç.-ıp 71b/24, 72b/21, 75b/22, 87b/03

ç.-ḳay 70b/20

ç.-mas (ér-) 70b/09

ç.-mas (sén) 81b/09

ç.-ur (biz) 83b/12, 88a/01

ç.-ur (ér-) 76b/16

II. ortaya çıkarmak, meydana çıkarmak

ç.-dı (nurluk çıḳar-) 80a/12

ç.-ġıl 76a/19

ç.-ur 82a/20

III. yarıp çıkarmak

ç.-ur 82a/21, 87b/07

[=18]

çıḳarıl- çıkarılmak

ç.-ġanlardur 86b/16

ç.-maġanlardın 76b/15

[=2]

çıḳarmaḳ çıkarmak

ç.+ıġa (çıḳarmaġıġa) 71b/27

[=1]

çıkmaḳ çıkma

ç.+ı (çıkmaġı) 87b/06, 87b/09, 87b/11, 87b/12

ç.+da 72a/14

ç.+dın 88b/23

[=6]

çın < Çin. gerçek

ç. 82a/07

[=1]

çiçek çiçek

ç.76a/05

[=1]

Çin Çin

Ç. 81a/13

[=1]

çuḳur çukur

ç.+da 70b/08

[=1]

çüçüg ET (süçig) tatlı

ç. 86a/09

[=1]

çün < Far. **I.** çünkü

ç. 72b/17

II. -dığı zaman

ç. 70a/15, 73b/08, 73b/09, 73b/11, 75b/03, 75b/04, 75b/23, 76a/15, 76a/19, 76b/04, 77a/06, 77a/27, 78a/26, 78b/09, 79b/14, 79b/24, 79b/27, 80a/15, 81a/21, 82b/01, 82b/26, 83a/08, 83a/10, 83a/26, 83b/16, 84a/12, 84b/10, 84b/23, 84b/26, 85a/22, 85b/04, 86a/13, 86b/15, 87b/01, 87b/07, 87a/20, 88a/01, 88a/05

III. -dığı için

ç. 71b/22, 76a/17

[=41]

-D-

da dahi, da

d. 74[a]/10, 75a/23, 76a/03, 78a/20, 79a/20, 79b/08, 79b/20, 81a/20, 81b/03

→ de

[=9]

dabbe yük ve binek hayvanı

d. 87b/07

d. (bol-) 87b/08

d.+niñ 87b/08, 87b/12

→ **dābbetü'l-ᶜarż**

[=4]

dābbetü'l-ᶜarż < Ar. kıyametin alameti olarak yerden çıkacağı bildirilen bir yaratıktır

d. 88b/23

d.+nı 88a/02

d.+nıñ 87b/06

→ **dābbe**

[=3]

dāfiᶜ < Ar. defeden, savuşturan, iten

d. 78a/21

[=1]

daġı ve, ve dahi, daha

d. 69a/15, 73a/20, 73a/25, 74a/08, 77b/18, 77b/19, 86b/09, 87a/23, 88a/17, 88b/01

[=10]

dāḫil < Ar. dahil, iç

d. 76b/21

d. (bol-) 72a/23

[=2]

dāᶜiye < Ar. içten gelen bir duyguyu teşvik edici hal

d.+si 80a/26

[=1]

dānā < Far. bilen, bilici, bilgiç

d. 70b/18, 70b/27, 78a/05, 78b/20, 79b/14, 87a/16

d.+dur 88b/04

d.+durlar 72a/13

d.+ları 78a/05

d.+raḳdur 77a/25

[=10]

dāniş < Far. bilgi, ilim

d. 80a/23

d.+i 80a/22, 84a/03

[=2]

dār < Far. dar ağacı

d.+ġa 71b/04, 71b/11

[=2]

daᶜvā < Ar. mesele, sorun

d.+da 76a/17

d.+ları 84a/05

d.+nĝda 76a/18

d.+sıda 70b/12, 77a/22

d.+sın 76a/16, 77a/21

d.+sınınĝ 70b/22

[=8]

da^{c}vet < Ar. çağırma, çağrı

d. 82b/21

d. (ḳıla başlap-sén) 85a/02

d. (ḳıl-) 78a/25

d. (ḳılur-mén) 75a/23

d.+iġa 73b/01, 75a/05

d.+imge 75a/24

[=7]

Dāvud < Ar. Hz. Davud, İsrāiloğulları'na gönderilen ve kendisine kutsal kitaplardan Zebur indirilen peygamber

D. 72a/18, 80a/26, 80b/01, 80b/04, 80b/05, 80b/11

D.+dın 80a/25

D.+ın 80a/21

[=8]

Dāvud Yamānī < kişi adı

D. 86a/15

[=1]

dāye < Far. sütnine, çocuğa bakan dadı

d.+lerninĝ 86a/07

[=1]

dāyim < Ar. (dā'im) devamlı, sürekli

d. 69a/26, 86b/26

[=2]

dāyire < Ar. (dā'ire) çember, sınır

d.+sidin 80a/15

[=1]

debdebe < Ar. haşmet, ululuk, büyük bir gösteriş

d. 81b/04

[=1]

def^{c} < Ar. öteye itme, savurma

d. (ḳıl-) 71a/24, 78a/19, 86a/19

[=3]

defter < Ar. defter

d.+i 84a/07

[=1]

ḍelālet < Ar. doğru yoldan sapma

ḍ. 69a/15, 79a/18

ḍ. (ḳıl-) 75b/19

ḍ.+i 73a/01, 79a/25, 82b/27

ḍ.+ide 79b/09

ḍ.+idür 69b/05, 75a/14, 76a/26

ḍ.+ḳa 74b/04

[=11]

delīl < Ar. şahit, belge, tanık

d.+i 69b/21, 78a/08, 83a/20

d.+leri 70a/20, 80a/16

d.+leriġa 87b/05, 88a/04

d.+leriniñ 86b/14

[=8]

dem < Far. soluk, zaman, vakit

d. 88b/02

[=1]

denk denk

d. 78b/23

[=1]

derdlik < Far. + T. dertli

d. 78a/13

[=1]

dergāh < Far. kat, huzur

d.+nıñ 73b/26

[=1]

dermānde < Far. aciz, beceriksiz, biçare

d. (bol-) 70b/06

[=1]

dert < Far. dert, üzüntü, keder

d. 87b/02

d.+i (derdi) 79b/15

[=1]

dervāze < Far. kapı

d.+niñ 71b/23

[=1]

deryā < Far. deniz, nehir

d. 72b/12, 72b/13, 72b/17, 72b/23, 83a/23, 86a/09, 86a/15

d.+da 70a/14

d.+dın 71b/19

d.+ġa 72b/15, 72b/19, 72b/20, 72b/21, 72b/22, 72b/22, 72b/23

d.+nı 72b/10

d.+nınñg 72b/14, 72b/18, 72b/24

d.+sıdın 87b/20

d.+sını 72b/12

d.+sınınñg 71b/27, 72a/24, 72b/16, 79a/17

[=27]

devlet < Ar. devlet

d. 82b/13, 85a/06

d.+ininñg 72a/18

d.+ninñg 82b/22

[=4]

devletluġ < Ar. + T. devletli

d.+ı 74a/12

[=1]

dé- demek, söylemek, anlatmak

d.-di 70a/17

d.-r 83b/02, 84a/06

d.-yü 82a/18

d.-ydür 80b/15

[=5]

dék gibi

d. 69a/16, 72b/14, 75b/08, 76a/14, 76a/16, 76b/04, 77a/20, 77b/09, 78a/12, 78b/27, 79a/03, 79a/04, 79b/11, 79b/21, 80a/01, 81a/13, 81a/14, 84a/16, 84b/01, 85b/20, 85b/21, 86a/15, 86b/20, 86b/21, 87a/11, 87a/12, 87b/14, 87b/16, 87b/16, 87b/17, 87b/17, 87b/17, 87b/18, 87b/18, 87b/18, 87b/19, 87a/21, 87b/22, 88a/26

d.+dür 83b/20, 81b/13

[=41]

dév dev

d.+i 78b/01, 83b/25

d.+ler 78b/02, 78b/21, 78b/23, 83a/22, 83a/24

[=6]

dībāce < Ar. başlangıç, önsöz

d.+sıġa 79a/16

[=1]

dīn < Ar. din

d. (ü ra^{c}iyyet) 82a/10

d.+ige 74b/10

d.+imninñg 74a/03

d.+ininñg 71a/05

[=4]

dirhem < Ar. gümüş para

d. 86b/11

[=1]

dīvān < Far. divan

d.+ınınꞑg 79a/16

[=1]

dīvāne < Far. deli, çığlın

d.+dür 70b/01

[=1]

diyār < Ar. memleket, diyar, ülke

d.+ı 70b/21, 86b/21

d.+ıda 76a/10

d.+ımız 83a/09

d.+rıdın 76b/16

[=5]

dōst < Far. dost, arkadaş

d. (tut-) 86a/18

d.+ı 74b/06

d.+ım 73a/26

[=3]

duᶜā < Ar. dua

d. 74a/01, 74a/07

d. (ḳıl-) 71b/23, 84a/12, 86a/16, 86a/16, 86a/18

d.+dın 69b/15

d.+sı 72b/19

d.+sıġa 86a/17

[=10]

dur- durmak

d.-maġay (tüz dur-) 81a/23

d.-ur 73b/02

→ **tur-**

[=2]

duraç yabani tavuk

t. 80b/25

[=1]

durust < Far. doğru, dürüst

d. 84b/19, 87a/15

d. (ḳıl-) 73a/06

d.+dur 87a/18

d.+raḳ 72a/18, 76b/27, 85b/18

[=7]

durustluḳ < Far. + T. dürüstlük

d. 74b/08, 81a/01, 88a/14,

d.+(bile) muhakkak, kesinlikle 77a/07, 77a/21, 79b/06, 80a/21, 82b/17, 84b/13, 87a/17,

d.+(bile kim) muhakkak ki, hiç kuşkusuz ki 69a/25, 69b/04, 69b/06, 69b/12, 69b/21, 70a/26, 70b/18, 71a/09, 71a/18, 71a/26, 71b/07, 71b/07, 71b/18, 72a/06, 72b/01, 72b/26, 73a/04, 73a/20, 74a/06, 74b/11, 74b/13, 74b/18, 75a/09, 75a/14, 75a/17, 75a/21, 75b/11, 75b/18, 75b/25, 76a/26, 76b/02, 76b/25, 77a/01, 77b/10, 77b/15, 77b/20, 77b/26, 78b/19, 79b/12, 79b/16, 79b/25, 80a/05, 80a/08, 80a/14, 81a/01, 82a/10, 82b/23, 82b/24, 83a/10, 83a/13, 83b/27, 84a/19, 84b/05, 84b/14, 85a/15, 85b/01, 85b/11, 86b/17, 87a/02, 87a/08, 87a/12, 87a/13, 88b/04

[=73]

Dünya < Ar. dünya

d. 74a/12, 75a/24, 76a/03

d. (bol-) 80b/20

d.+da 73b/13, 79b/10

d.+dın 80b/06

→ dünye

[=7]

dünye < Ar. dünya

d. 74a/14, 80b/16, 81b/06, 81b/06, 81b/13, 81b/24, 83b/08, 83b/09

d.+de 78a/14, 80a/20, 87b/26, 88b/23

d.+ge 81b/19

d.+ġa 88b/10

d.+niŋ̂ 87b/07

→ dünyā

[=15]

dür Ar. (dürr) inci

d. 83a/17, 83a/27

d.+ni 83b/01

[=3]

düşmen < Far. (düşmān) düşman

d. 73a/26, 76b/17, 80b/04, 80b/08, 81b/07

d. (tut-) 73a/25

d.+din 73a/24

d.+dür 73a/25

d.+dür (mén) 73a/24

d.+i 80b/25

d.+iġa 80b/25

d.+larıġa 77b/16

d.+larıŋ̂ġa 71a/09

d.+ler 78b/16, 85b/20

d.+lerdin 76b/17

d.+lerdürler 73a/21

[=17]

düşmenlıġ < Far. + T. düşmanlık

d. (ḳıl-) 74a/27

d.+ı 74a/13, 73a/23

d.+ıda 73a/25

d.+ıdın 87a/17

d.+ını 73a/25

d.+ınn̂gnı 87a/06

[=7]

-E- -É-

ebedī < Ar. sonu olmayan

e. 69a/13, 88b/23

[=2]

Ebū Leheb < Ar. İslam dinini kabul etmeyen Hz. Muhammed'in amcası

E. 78b/11

[=1]

Ebu'l-ḳabile ?

E.+dür 84a/04

[=1]

ecel < Ar. ömrün sonu, ecel

e. 73b/13

[=1]

Ecyād < Ar. dağ adı

E. 87b/19

[=1]

eczā < Ar. (eczā') parçalar, kısımlar

e.+sinin̂g 73b/02

[=1]

edā < Ar. (edā') naz, cilve

e.+sıġa 74b/20

[=1]

efsāne < Far. masal, hikaye

e.+ler 86b/20

e.+si 86b/20

[=2]

efsūrdelıḳ < Far. + T. donmuşluk, donukluk

e.+ıdın (efsūrdelıġıdın) 69b/03

[=1]

eger < Far. eğer, şayet

e. 69a/20, 70a/13, 70a/18, 70b/03, 70b/06, 70b/10, 70b/11, 71a/05, 71a/08, 73a/14, 75a/01, 75a/06, 75b/12,

76a/18, 76a/23, 76b/14, 77a/23, 77a/26, 78a/06, 78a/10, 78a/18, 78b/09, 78b/13, 79a/05, 80b/05, 83a/09, 83a/15, 83a/19, 83a/19, 83b/10, 85a/13, 86b/06, 88b/06

[=33]

ehl < Ar. halk

e. 76a/07, 76a/08

e. (ehl ü beyt) 76b/19

e.+i 74a/13, 76b/03, 76b/20, 77a/17, 79a/06, 85b/22, 85b/23, 87a/14, 88a/20

e.+idin 71b/09, 74a/02, 74b/12, 77b/14

e.+ige 71a/03, 78a/24

e.+iġa 73a/08

e.+iniŋ̂ 75b/19, 76b/25, 78a/24, 86a/11, 86b/21

e.+isıġa 82a/11

e.+lermizni 71b/21

[=26]

ejdehā < Far. büyük yılan

e. (bol-) 71a/19, 71a/19, 80a/02

e. (bolur érdi) 80a/01

e.+ġa 71a/21

e.+yı 70b/13

[=6]

ejdehālıḳ < Far. + T. ejderhalık

e.+ı 70b/13

[=1]

ekṣer < Ar. en çok, daha ziyade

e.+ni 78b/25

[=1]

ekṣerī < Ar. (onların) çoğu, çok defa

e. 78b/25

[=1]

elbette < Ar. elbette, mutlaka

e. 83b/16, 88a/20

[=2]

elçi elçi

e.+ler 70b/26

[=1]

elem < Ar. keder, dert

e.+i (ġam u elem) 74a/20

[=1]

em ilaç, merhem

e. 86b/11

[=1]

emān < Ar. yardım isteme, aman dileme

e.+ınıŋ̂g 79a/20

[=1]

emānet < Ar. emanet

e. 74b/18, 75b/26, 77a/08, 84a/02

[=4]

emhāl < Ar. vadeler, zamanlar

e. (bol-) 77a/26

[=1]

emīn < Ar. emniyet sahibi

e. 76a/03, 76b/06

e. (mén) 75a/21

e.+dür 84a/01

e.+dürler 88b/07

[=5]

emr < Ar. emir, buyruk

e. 73a/22

e. (ḳıl-) 85b/21

e. (tartar-biz) 71b/08

e. (ü nehy) 75b/27

e.+i 71a/18

e.+idür 82b/19

e.+ige 84b/16

e.+lerde 88b/17

e.+niŋ̂g 74b/22

[=8]

emṣāl < Ar. kıssalar, hikayeler

e.+i 79a/04

[=1]

enᶜām < Ar. at, deve, sığır ve koyun gibi hayvanlar

e. 84a/20/ itam

e. (ayt-) 81b/16

e. (ḳıl-) 81b/16

[=3]

enāniyyet < Ar. kendini beğenme, bencillik

e.+imdin 73b/20

[=1]

enbiyā < Ar. (enbiyā') peygamberler, yalavaçlar

e.+durlar 85b/22

[=1]

encike < ? bir yılan türü

e. 80a/01

[=1]

ene < Ar. ben

e. 70b/23

[=1]

envār < Ar. ziyalar, aydınlıklar, ışıklar

e.+da 78b/25

[=1]

erāẕil < Ar. reziller, namussuzlar

e.+i 88a/05

e.+ni 75a/02

[=2]

erbāb < Far. ulu, reis, başkan

e.+ı 82b/07

[=1]

erkān < Ar. şefler, başkanlar, reisler

e.+ı 79b/03, 82b/13, 82b/23

e.+ıdin 83a/01

[=4]

esāfil < Ar. halkın en aşağı tabakası

a. 88a/05

[=1]

esās < Ar. esas, temel

e. 83a/26

[=1]

esbāb < Ar. sebepler

e.+ı 86b/04

e.+ınıñg (abd-ı esbab) 72a/02

[=2]

eṣer < Ar. iz, işaret

e.+i 72a/25, 77a/18

e.+leriniñg 70a/20

[=3]

esīr < Ar. esir, tutsak

e. 76b/17, 83b/13

e. (ḳıl-) 79b/11

e. (ḳıl-) 83a/d

[=4]

esrār < Ar. gizlenen ve bilinmeyen şeyler

e. 73b/08

[=1]

eşrāf < Ar. şeref ve itibar sahibi kimseler.

e. 81a/15, 82b/17

e.+ı 85a/07

e.+nı 80b/01

[=4]

eşrār < Ar. kötü, işe yaramaz adam

e.+ı 85a/07

[=1]

evliyā < Ar. veliler

e. 78b/16, 85b/20, 88b/01

[=3]

evṣāf < Ar. sıfatlar

e.+ıdın 73b/19

[=1]

evvel < Ar. önce, ilk

e. 71a/13, 83b/20

e.+ġı 79a/16, 83a/13

e.+i 87b/11, 87b/11

e.+ide 85a/21, 88a/06

e.+ide (ḥāli-i evvel) 80a/01

[=9]

ey ey! (seslenme ünlemi)

e. 69b/12, 70a/01, 70b/06, 71a/12, 72b/17, 73b/24, 75a/06, 75a/08, 76b/14, 76b/18, 77a/06, 79b/25, 80a/04, 80b/12, 80b/20, 80b/21, 81a/22, 81b/01, 81b/11, 81b/14, 82b/17, 82b/27, 83a/18, 83b/10, 83b/21, 84b/13, 84b/14, 84b/23, 84b/24, 86a/16, 86b/08, 86b/22, 87b/27, 87b/27, 88b/19

→ **eyā**

[=35]

eyā ey! (seslenme ünlemi)

e. 69b/10, 70a/13, 70b/10, 74b/17, 75a/20, 76a/02, 76b/05, 81a/09, 86a/13

→ **ey**

[=9]

Eyke Medyen yakınlarında bir şehirdir

E. 77a/03, 77a/04, 77a/14, 77a/17, 77b/04, 77b/13, 77b/14

E.+ninĝ 77a/03

[=8]

eyle- eylemek, yapmak

e.-(cevr eyle-) 69b/10

[=1]

eylet- yaptırmak

e.-se 73b/08

[=1]

ezelī < Ar. öncesiz, başlanğıçsız

e. 69a/12, 69b/05, 85a/05

[=3]

ezvāc < Ar. kocalar, eşler

e.+ı 74a/13

[=1]

é- imek (yardımcı fiil); olmak

é.-di 69b/15, 69b/15, 70b/08, 70b/16, 71b/25, 71b/25, 72a/01, 72a/06, 72a/08, 76b/21, 78a/01, 80b/10, 81a/04, 81a/05, 81a/05, 81b/01, 81b/04, 81b/04

é.-di (bar é-) 85a/20

é.-di (bilip é-) 84a/04

é.-di (bolur é-) 78a/08, 85a/07

é.-di (kélür é-) 72b/22

é.-di (oḳup é-) 84a/03

é.-di (yoḳ é-) 80a/10

é.-gendür (yoḳ é-) 76a/05

é.-gendür 80a/02, 82a/04

é.-mes 81b/04, 86b/08

é.-mes (ér-) 70a/07, 85a/19

é.-mes (ḫāżır émes érmek-biz) 85a/13

é.-mes (layık ér-) 78b/03

é.-mes (mühmel ve perīşān émes ér-) 81a/11

é.-mestür 69b/23, 70b/04, 80a/19, 81a/01

é.-mestür (mutasavver é-) 73a/24

é.-mestür (zahir é-) 88a/27

é.-mestürler (müteyaḳḳīn é-) 87b/06

[=40]

égri egri

é. 83a/17, 83a/21, 83b/01

é. (bol-) 83b/19

[=4]

ékin ekin, toprak mahsülü

é.+ler 76a/05

é.+niŋ 75b/11

[=2]

ékki iki

é. 72a/09, 72a/26, 72b/07, 72b/13, 76b/20, 76b/20, 76b/26, 76b/27, 79a/01, 80a/13, 80b/03, 80b/03, 80b/04, 80b/08, 81a/03, 81a/03, 81a/19, 82a/23, 83a/09, 84b/12, 84b/21, 86a/09, 86a/09, 87b/13, 87b/25

[=27]

ékkinçi ikinci

é. 72a/03

[=1]

élik el

é. 76a/05, 87b/02

é.+i (éligi) 70b/16

é.+ide (éligide) 72a/27, 84a/07

é.+idin (éligidin) 72b/21, 83b/03

é.+ige (éligige) 83b/04, 84b/16

é.+in (éligin) 71b/10

é.+ini (éligini) 70b/15

é.+ler 71b/02

é.+leriŋizde 71b/03

é.+niŋ 70b/17

[=15]

é.+de 82b/16

ér erkek, adam

é. 70b/18

é.+ler 76b/13, 83b/03

é.+lerge 85b/07

é.+lerniŋ 72a/07

[=5]

ér- imek (yardımcı fiil)

é.-di 69b/26, 70a/14, 70b/08, 70b/13, 71a/02, 72b/25, 75a/12, 77a/03, 77a/04, 77b/07, 78a/01, 78a/06, 79b/20, 80a/01, 80a/26, 80b/13, 80b/26, 81a/02, 81a/13, 81a/16, 81a/21, 82a/08, 82a/14, 82b/07, 82b/12, 82b/20, 82b/21, 82b/22, 83b/23, 84a/03, 84a/05, 84a/06, 84a/07, 84a/08, 84b/02, 87a/01, 88a/08

é.-di (artar ér-) 71b/14

é.-di (ārzū-mendī ér-) 78a/22

é.-di (atlıġ ér-) 81a/19

é.-di (ᶜavdet ḳılur érdi) 71b/14

é.-di (bar érdi-mén) 84b/06

é.-di (bar ér-) 72b/13, 77a/04, 77b/11, 80a/26, 81a/19, 84b/04

é.-di (barıp ér-) 86a/16

é.-di (bişürgüçim ér-) 70a/04

é.-di (buyurup ér-) 84b/07

é.-di (çaġlıḳ ér-) 81a/20

é.-di (ejdehā bolur érdi) 80a/01

é.-di (éşitip ér-) 70a/15

é.-di (ḥarīṣ ér-) 69a/17

é.-di (ḫayra ḳılur ér-) 70b/17

é.-di (iletür ér-) 81a/17

é.-di (ḳaçḳuçı érdi) 80a/03

é.-di (kāşkī bolġay ér-) 74b/09

é.-di (ḳaytġuçı ér-) 81b/17

é.-di (ḳoyup ér-) 84a/26

é.-di (körerür ér-) 81a/16

é.-di (körsetür ér-) 71a/20, 71b/14

é.-di (ḳuş ér-) 82b/19

é.-di (kürsī ér-) 81a/03

é.-di (mihrluḳ ér-) 82b/20

é.-di (minip érdi) 72b/20

é.-di (muḥarrec ér-) 85a/08

é.-di (mü'min ér-) 73a/03

é.-di (namāz oḳur ér-) 85a/20

é.-di (néteg ér-) 85a/24

é.-di (oḳur ér-) 78a/07

é.-di (olturur ér-) 81a/07, 83b/27

é.-di (peyġamber ér-) 82b/19

é.-di (ṣadāy ḳılur ér-) 80b/15

é.-di (salmas ér-) 70a/14

é.-di (sanarlar érdi) 72a/10

é.-di (savuḳ tapıp ér-) 79b/16

é.-di (soyuḳ ér-) 81b/22

é.-di (su körünür ér-) 84b/08

é.-di (sürer érdi) 72b/22

é.-di (saᶜiḳa ér-) 88a/22

é.-di (tan͡glanġuçı ér-) 81a/27

é.-di (tapınur ér-) 84b/05

é.-di (taş ér-) 76b/23

é.-di (tepretür ér-) 80b/15

é.-di (yaġaç ér-) 83a/23

é.-di (yatıp ér-) 82b/14

é.-di (yavuḳ ér-) 81a/02

é.-di (yıġlar ér-) 71b/12

é.-di (yiberip érdi) 77a/05

é.-di (yoḳ ér-) 81b/25, 82b/21, 85b/09

é.-di (yutar ér-) 71a/19

é.-diler 69b/01, 70a/21, 70a/21, 70b/18, 72a/08, 72b/16, 75a/16, 75b/20, 76a/15, 76b/20, 77a/01, 77a/04, 78a/02, 78a/02, 79b/15, 81a/06, 81b/03, 84a/06, 85a/08

é.-diler (and içip ér-) 85a/11

é.-diler (asrar ér-) 70a/14

é.-diler (aytur érdiler) 78a/02

é.-diler (aytur ér-) 78b/01, 81a/06, 84b/26

é.-diler (baḳar érdiler) 82b/13

é.-diler (bar ér-) 69a/27, 78a/19, 78a/20, 85a/06, 85a/10, 85b/03

é.-diler (bara-almas ér-) 81a/12

é.-diler (barıp érdiler) 72a/23

é.-diler (ber-ḫūrdārlıġ tapıp ér-) 78a/20

é.-diler (bilür ér-) 80a/18

é.-diler (çıḳarmas ér-) 70b/09

é.-diler (çıḳarur ér-) 76b/16

é.-diler (émes ér-) 85a/19

é.-diler (éşitmes ér-) 70b/09

é.-diler (gümānsız ér-) 80a/18

é.-diler (ḫāżır ér-) 70b/13, 82b/13

é.-diler (ḥükm ḳılur ér-) 83a/01

é.-diler (īmān kéltürmes érdiler) 78a/11

é.-diler (inanmas ér-) 69b/01

é.-diler (kéltürmes ér-) 85a/09

é.-diler (ḳılur ér-) 73a/18, 80a/19, 85b/03

é.-diler (ḳopar ér-) 81a/15

é.-diler (ḳoparıp ér-) 84b/07

é.-diler (ḳorḳuçılar ér-) 78a/25

é.-diler (ḳorḳutur ér-) 86b/26

é.-diler (ḳoyar ér-) 81a/04

é.-diler (körmes ér-) 70b/09, 72b/08

é.-diler (körsetip barur ér-) 81a/17

é.-diler (ḳulaġlık ḳılur ér-) 85a/09

é.-diler (ḳuyaş tapınur ér-) 82b/11

é.-diler (maḫlūḳ bolmaġay ér-) 80b/17

é.-diler (müdāvemend ḳılur ér-) 73a/11

é.-diler (mühmel ve perīşān émes ér-) 81a/11

é.-diler (muḳīm ér-) 73a/18

é.-diler (oḳur bolmas ér-) 78a/09

é.-diler (oḳur ér-) 79a/02

é.-diler (olturup éşitür ér-) 81a/07

é.-diler (olturur ér-) 81a/16

é.-diler (oynar ér-) 75b/01

é.-diler (pāymāl ḳılur ér-) 81b/03

é.-diler (perver ér-) 81b/10

é.-diler (sağınur ér-) 72a/02

é.-diler (sitem körüp ér-) 79a/15

é.-diler (sorular ér-) 81a/09

é.-diler (tapınur ér-) 73a/18

é.-diler (tedbīr ḳılur ér-) 72a/25

é.-diler (tezvīr ḳılur ér-) 71a/20

é.-diler (toḳılur ér-) 81a/06

é.-diler (toḳup ér-) 81a/14

é.-diler (tolur ér-) 81a/10

é.-diler (tükel bağlap ér-) 82b/15

é.-diler (uluġ ér-) 83a/01

é.-diler (uyatsız ér-) 74b/23

é.-diler (yasap ér-) 73a/10

é.-diler (yasar ér-) 75a/27

é.-diler (yéter ér-) 77b/03

é.-diler (yétip ér-) 72a/24

é.-diler (yoḳ ér-) 75a/15, 75b/19, 76a/27, 76b/26, 77b/13, 85a/19

é.-diler (yol tégürüp ér-) 79b/15

é.-dilerur 78a/10

é.-dim (bar ér-) 70a/07

é.-dim (émes ér-) 70a/07

é.-dim (muḫtāc bolmas ér-) 70a/14

é.-dinḡ (bar ér-) 82b/03

é.-dinḡ (ᶜıyd aytur ér-) 84b/23

é.-dinḡizler 88a/08

é.-dinḡizler (bar ér-) 74a/22, 88b/10

é.-dinḡizler (ḳılur ér-) 88b/10

é.-dinḡizler (tutuş ér-) 74a/22

é.-dinḡizler (ümīdvār ér-) 74a/23

é.-dük (bar érdük-biz) 71b/09

é.-dük (bar ér-) 74b/02

é.-dük (biz) 78a/11, 85a/15

é.-dük (bolġay érdük-biz) 74b/10

é.-dük (ḥāżır émes ér-biz) 85a/13

é.-dük (muḫtāc ér-) 80b/27

é.-dük (teñg ḳılur érdük-biz) 74b/02

é.-dür (ṣādıḳ ér-) 74a/02

é.-inĝ 79a/18

é.-ür 83a/20

[=214]

érte önceki

é.+gi 73a/20

[=1]

és- esmek

é.-e (başla-) 77b/03

[=1]

éşek eşek

é.+niñ 83b/20

[=1]

éşik kapı

é.+ige (éşigige) 69b/27, 84b/09

é.+in (éşigin) 83b/14, 85a/23

é.+lerini 82b/14

[=5]

éşit- işitmek, duymak

é.-eliñ 75a/03

é.-gendin 75a/08, 81b/13

é.-genidin 78b/11

é.-güçi 69b/22

é.-güçi (sén) 78b/19

é.-güçisidürler 85b/24

é.-inĝizler (fermān éşit-) 75a/23

é.-ip (ér-) 70a/15

é.-mes (ér-) 70b/09

é.-mes (sizler) 70a/22

é.-mesniñ 87a/22

é.-ti 70b/09, 79b/24, 83a/03, 85a/10

é.-tiler 85a/10

é.-ür 87a/18

é.-ür (olturup éşitür ér-) 81a/07

é.-ürler 73a/12, 85b/24

[=21]

éşitmek işitme, duyma

é.+din 87a/21

[=1]

éşittür- işittirmek, duyurmak

é.-e (almas-sén) 87a/20, 87a/25

[=2]

éşittürmek işittirme, duyurma

é. 87a/23

[=1]

ét- etmek, yapmak (yardımcı fiil)

é. (ikrām ét-) 78b/12

é. (raḥm ét-) 85b/01

é.-genler (fermān ét-) 82b/25

é.-megi (yoḳ ét-) 78b/02

é.-gey (til ét-) 82b/02

é.-gil 82b/04

é.-tük (biz) 88a/13

[=5]

étek etek

é.+ini (étegini) 84b/11

[=1]

étil- edilmek (yardımcı fiil)

é.-gen 76a/25

é.-genler ([c]aẕāb étil-) 75b/17

é.-genlerdin ([c]aẕāb étil-) 78b/06

é.-gey (raḥm étilgey-sizler) 85a/01

é.-gey (ẓāhir étil-) 74a/19

[=5]

étmek etmek, yapmak

é.+i (étmegi) 87a/01

[=1]

év ev

é.+ide 72a/04, 83b/14

é.+ining̑ 84b/08, 87b/21

é.+ler 75a/27, 76a/07

é.+lerge 76b/10

é.+leri 85a/26

é.+leride 72a/03

é.+lerning̑ 77b/02

é.+ning̑ 83b/14

é.+üning̑ 78a/22

[=12]

évrülmek cevrilme, döndürülme

é. 71a/21

[=1]

évür- çevirmek, döndürmek

é.-di 80a/03

é.-gey 72b/19

é.-gil 82b/05

é.-güçiler (yüz évür-) 69a/25

é.-senizler 73a/14

é.-üp 70a/19

é.-üp (yüz évür-) 70a/19

é.-ürler (yüz évür-) 87a/21

[=7]

évrül- döndürülmek, çevrilmek

é.-di 82b/27

[=1]

évürmek dönme, çevirme

é.+ige 86b/23

[=1]

éza < Ar. eziyet, cefa

é.+sıġa 75a/14

[=1]

-F-

fāḥişe < Ar. ahlaksız kadın

f.+lerdin 85b/18

[=1]

fāḫte < Far. üveyik kuşu

f. 80b/16

[=1]

fāl < Ar. uğur, talih, deneme

f. (tuttuḳ-biz) 85a/01

f.+ınĝız 85a/04

[=2]

fānī < Ar. ölümlü, geçici

f. 88b/04

[=1]

Fāris < Ar. Rum Denizi (Akdeniz) ile aralarındaki Arabistan yarımadası nedeniyle suları karışmayan Fāris Denizidir (Hint Okyanusu).

F. 86a/09

[=1]

fāydalıġ < Ar. (fā'ide) + T. faydalı

f.+raḳdur 73a/23

▪ **faydalıġraḳ:** daha faydalı

[=1]

fāyda < Ar. (fā'ide) fayda, yarar

f.+lar 75b/09

[=1]

faẓl < Ar. fazla, ziyade

f. 73b/14, 87a/02

f. (u gümānlıġ) 80b/10

f.+ıdındur 84a/15

f.+ınĝ 81b/17

[=5]

fehm < Ar. anlama, anlayış

f. 70b/04

f. (ᶜilm ü fehm) 70a/09

f. (ḳıla al-) 87a/19

f. (ḳıl-) 70b/03, 80b/13, 87a/26

f. (ḳılmas-biz) 78a/11

f.+ġa 84b/19

f.+in 80b/13

[=9]

fehvā < Ar. mana, anlam

f.+sıdın 73b/07

[=1]

fen < Ar. marifet, ilim

f.+leridin 79a/03

[=1]

fenā < Ar. (fenā') yok olma, yokluk

f. 86b/17

[=1]

fennī < Ar. fen ile ilgili olan

f.+de (sihr-i fenni) 70b/27

[=1]

ferişte < Far. melek

f. 84a/07, 88a/21

f.+ler 74a/21, 78b/04, 79b/23

f.+lerdin 84a/07

[=6]

fermān < Far. emir, buyruk

f. 76b/25, 80a/15

f. (bér-) 77b/08, 82b/16

f. (éşit-) 75a/23

f. (ilet-) 74b/19, 75b/06, 75b/27, 76a/08, 76b/07, 77a/09, 82b/25

f. (köter-) 74b/22

f.+ıġa 69b/26, 76a/09

f.+nınĝ 87a/27

[=16]

fermānsızlıġ < Far. + T. emirsizlik

f. (ḳıl-) 78b/13

[=1]

ferş < Ar. döşeme, halı, hasır

f. (sal-) 83a/23

[=1]

feryād < Far. yardım isteme, feryat

f.+ıda 80b/23

[=1]

fesād < Ar. bozukluk

f. 85b/26

f.+ıda 71a/27

f.+ı 71b/14

f.+ıda 85a/10

[=4]

feṣāḥat < Ar. kurallı, etkileyici, sanatlı söz söyleme

f. 78a/08

[=1]

feṯḥ < Ar. açma, açılma

f.+i 79a/26

[=1]

fetvā < Ar. şer'i hüküm, karar

f. (bér-) 83a/02

[=1]

fevāhiş < Ar. ahlaksız kadınlar

f.+dür 85b/06

[=1]

Fevāyid < Ar. bir tefsir kitabı

F. (Ṣāḥib-i Fevāyid) 79b/08

[=1]

fevḳ < Ar. üst, yukarı

f.+ı 79b/12

[=1]

fevt < Ar. kaybetme, kaçırma

f.+lerdin 76a/04

[=1]

feza^{c} < Ar. korkma, bağırıp çağırma

f.+nıñ 88a/19

[=1]

fısḳ < Ar. hak yolundan ayrılma

f.+ḳa 79a/05

[=1]

fikr < Ar. fikir, düşünce

f.+idin 85b/24

[=1]

fi^{c}l < Ar. iş, amel

f. 86a/01, 87b/16

f. (ḳıl-) 86a/05

f.+de 82a/23

[=4]

filān < Ar. (fülān) filan

f. 71b/21, 71b/22

[=2]

filizzāt < Ar. ham madenler

f. 73a/10

[=1]

firāḳ < Ar. ayrılık, ayrılma

f. 73b/16

f.+ḳa 82b/05

[=2]

Fir^{c}avn < Ar. Mısır'ın eski hükümdarlarının adı

F. 69b/10, 69b/26, 69b/27, 70a/15, 70a/16, 70a/20, 70a/26, 70b/06, 70b/11, 70b/13, 70b/17, 70b/19, 70b/27, 71a/02, 71a/09, 71a/23, 71a/24, 71b/10, 71b/18, 72a/04, 72a/05, 72a/09, 72a/19, 72b/06, 72b/08, 72b/17, 72b/19, 72b/20, 72b/27, 73a/01, 73a/02, 80a/02, 80a/14, 80a/15

F.+ġa 69b/23, 70b/15, 71a/07

F.+nıñg 69b/27, 70b/07, 71a/17, 72a/27, 72b/16, 72b/16, 72b/20, 72b/21

[=45]

fir^{c}avnī < Ar. firavunluk

f.+ler 69b/22, 72a/17, 72b/24, 80a/16

f.+lerni 72a/14

f.+lerniñg 69b/17, 71b/13, 72a/25

[=8]

fürūş < Ar. döşemeler

f.+lar 69a/22

[=1]

fütūḥāt < Ar. zaferler, fethedilen topraklar

f.+da 82a/26

[=1]

-G- -Ġ-

gāh < Far. bazen, ara sıra

g. 79a/18, 79a/18

[=2]

genc < Far. hazine

g.+leridin 72a/15

[=1]

girdār < Far. müşguliyet, iş

g. 81b/17

[=1]

girec < Far. beyaz taşların öğütülmesi ile oluşan kireç

g. 83a/17, 83a/22

[=2]

giryān < Far. ağlayıcı, ağlayan

g. 74b/04

[=1]

gügird < Far. kükürt

g. 76b/23

[=1]

güyā < Far. sanki, diyelim ki

g. 75a/27, 75b/02, 77b/24, 80a/01, 84a/26

[=5]

güher < Far. değerli taş

g. 74b/21, 82a/24, 83a/22

g.+ni 83a/21

[=4]

gümān < Far. zan, sanma, sezme

g. 70a/19

g. (aytur-siz) 77a/21

g.+da 70b/25

g.+dadurlar 86b/13

g.+ı 69b/18

[=5]

gümānlıġ < Far. + T. şüpheli

g.+a (faẓl u gümānlıġ) 80b/10

g.+ı 86b/12

[=2]

gümānsız < Far. + T. şüphesiz

g. (bol-) 79b/05

g. (ér-) 80a/18

[=2]

günāh < Far. Allah'ın emirlerine aykırı görülen iş, günah, yazık

g. 78a/14

[=1]

gürūh < Far. cemaat, bölük, takım

g. 72a/26, 72b/07, 79b/10

g. (bol-) 84b/22

g.+durlar 72a/07

g.+ı 69b/10, 72a/07, 74b/15, 76b/13, 80a/14, 80a/15, 82b/17, 82b/27, 85a/05, 85b/08, 88a/03

g.+ıdın 84b/06

g.+ıdurlar 72a/10, 86a/05

g.+ıġa 69b/09, 85b/01, 88a/15

g.+ım 75a/09, 84b/24

g.+ını 82a/15

g.+ınıñg 72b/27

g.+nı 77a/17

g.+nıñg 83b/21

[=28]

güẕār < Far. geçiş

g. 87b/22

[=1]

güzīde < Far. seçkin, seçilmiş

g.+leriġa 73b/26

[=1]

ġāfil < Ar. ilgisiz, dikkatsiz

ġ.+lerdin 70a/07

[=1]

ġaflet < Ar. ilgisizlik, dikkatsizlik, bilgisizlik

ġ. 73b/18, 81b/05

ġ.+din 79a/14

[=3]

ġalā < Ar. pahalılık

ġ. (ḳaḥṭ u ġalā) 87a/01

[=1]

ġalebe < Ar. galip gelme, yenme, üstünlük

ġ. (ḳıl-) 71a/06, 71a/08, 74b/14

[=3]

ġalebelıġ < Ar. + T. üstünlük, galiplik

ġ. 73a/04

[=1]

ġālib < Ar. üstün gelen, yenen

ġ. 69b/07, 73a/04, 75b/21, 76b/02, 78b/16, 79b/25, 87a/15

ġ. (ḳıl-) 77b/15

[=8]

ġālibiyyet < Ar. galip gelme, üstünlük

ġ.+i 71a/17

[=1]

ġam < Ar. (ġamm) üzüntü, keder

ġ. (u elem) 74a/20

[=1]

ġār < Ar. mağara, in

ġ.+da 85a/25

ġ.+ġa 85a/21

ġ.+nınĝ 85a/23

[=3]

ġaraż < Ar. hedef, gaye, maksat

ġ. 83b/23

ġ.+ım 81b/03

ġ.+ler 80b/13

[=3]

ġarīb < Ar. kimsesiz, zavallı

ġ.+lerdür 76b/10

[=1]

ġarīk < Ar. gark olmuş, boğulmuş

ġ.+i 86a/15

[=1]

ġark < Ar. boğma, boğulma

ġ. (bol-) 72b/24, 80a/20

▪**ġark bol-:** helāk olmak

ġ. (ḳılduk-biz) 72b/26

ġ.+a (ḳıl-) 75a/13

ġ.+a (ḳılur-biz) 71b/19

[=5]

ġavāyet < Ar. hak yolundan sapma, azgınlık.

ġ.+ide 79a/18

[=1]

ġāyet < Ar. nihayet, son, uç

ġ. 79a/18

ġ.+ġa 77b/08

ġ.+i 78a/08

ġ.+idin 83b/11

ġ.+in 77a/14

[=5]

ġāyib < Ar. (ġā'ib) yok olan, kayıp

ġ. (bol-) 81b/26

[=1]

ġażab < Ar. hiddet, öfke

ġ.+ı 87b/02

[=1]

ġırīv < Far. bağırma

ġ. 71a/17

[=1]

ġıybet < Ar. dedikodu yapma.

ġ.+din 85b/27

[=1]

ġıḍā' < Ar. insanı besleyen şeyler

ġ. 73b/02

[=1]

ġubār < Ar. toz

ġ.+ıdın 83b/03

[=1]

ġufrān < Ar. affetme, merhamet etme

ġ.+ınıñg 73b/23

[=1]

-H- -Ḥ- -Ḫ-

ḥa < Ar. ح harfi

ḥ. 77b/22

ḥ.+ġa 74b/07

[=2]

ḫaber < Ar. bilgi, haber

h. 69a/13, 71a/24, 82a/07, 82a/07

h. (bér-) 70a/23, 71b/27, 74b/16

h. (ḳıl-) 78b/20

h. (tap-) 83b/15

h.+i 72a/02, 73a/06, 79b/17, 82a/07, 88b/26

h.+ide 74b/11

h.+imiz 85a/15, 85a/17

h.+in 79b/18

h.+ini 82b/11

h.+ler 78b/24

h.+leri 69a/27

h.+lerniñg 69b/01

[=22]

ḫabersiz < Ar. + T. habersiz.

h. 88b/25

[=1]

Ḥabīb < Ar. Hz. Muhammed

Ḥ. 72b/05

→ Muḥammed, Muṣṭafā

[=1]

ḥabs Ar. alıkoyma, bir yere çıkarmama.

h. 69b/15, 69b/15

h. (ḳıl-) 70b/24

[=2]

ḫ^{v}āce < Far. hoca

h.+ler 75a/05

[=1]

ḥad < Ar. (ḥadd) sınır, çizgi

ḥ.+dın 76b/13, 77a/27

ḥ.+ı 77a/18

ḥ.+ıġa 88b/01

[=4]

ḥadīṯ < Ar. Peygamberimizin söleri.

h.+de 87b/08, 87b/20

[=2]

ḫafī < Ar. gizli, saklı

ḫ. 82a/27

[=1]

ḥafṣ < Ar. biriktirme, toplama

ḥ. 77b/22, 82a/23, 88a/23, 88b/25

ḥ. (ḳıl-) 85a/14

[=5]

ḫᵛāh < Far. isteyen

h. 75a/05, 75a/05

[=2]

Ḥaḳ < Ar. (Ḥaḳḳ)

I. Allah, Tanrı.

ḥ. 70a/19, 70a/20, 73b/01, 73b/25, 78b/06, 81a/06, 82a/19, 82a/23, 85b/25, 86a/27

ḥ.+dın 72b/05, 86b/07

ḥ.+ḳa 70a/10, 72b/05, 78a/25, 83a/17

ḥ.+nıñ 81b/06, 86a/11

II. doğruluk

ḥ. 69a/15, 74a/10, 74a/10,

III. bir insana ait olan şey, hak

h.+ını 87a/04

ḥ.+larıġa 77a/12

ḥ.+larıdın 77a/14

[=22]

ḥaḳāyıḳ < Ar. hakikatler, gerçekler

ḥ. 73b/07

ḥ. (Ḥaḳāyıḳ-ı Sülemī) 73b/16

ḥ. (Ḥażret-i ḥaḳāyıḳ) 79a/16

ḥ.+ı 88b/16

[=4]

Ḥaḳ Ḫudāy < Ar. + Far. Allah

Ḥ. 78b/07, 82a/23, 85b/25, 86a/04

[=4]

Ḥaḳ Subḥāne < Ar. "Allah'ı her türlü kusurdan tenzih ederim" anlamına gelen saygı sözü

Ḥ. 69a/12, 69a/18, 70b/04, 70b/04, 72b/07, 74a/21, 77a/05, 77b/01, 77b/06, 77b/08, 78a/03, 78b/01, 79a/08, 80a/26, 83b/05, 84a/13, 85b/19, 86a/14, 86a/18, 86a/18, 87b/07

[=21]

ḥaḳīḳ < Ar. hak sahibi olan, haklı

ḥ. 73b/19

ḥ.+iġa 87a/16

[=2]

ḥaḳīḳat < Ar. gerçek, doğru

ḥ. 86b/20

ḥ.+idin 70a/23, 70b/04

ḥ.+iġa 88a/07

[=4]

ḥaḳīkī < Ar. hakikate mensup, gerçek

ḥ. 73b/20, 77b/12

ḥ.+din 76a/14

[=3]

ḥaḳīḳatsiz < Ar. + T. gerçek aykırı, doğru olmayan

ḥ. 86b/20

[=1]

ḥaḳīm < Ar. alim, bilgin

ḥ. 79a/16

[=1]

ḥāl < Ar. oluş, bulunuş

ḥ. 72a/07, 73a/19, 74a/27, 74b/24, 79b/04, 82b/27, 83a/21, 83b/06, 85a/11, 85b/05, 88a/26

ḥ. (ḥāl-i evvel) 80a/01

ḥ.+de 75b/09

ḥ.+i 76a/14, 80b/07, 81b/24, 85a/27

ḥ.+i (bol-) 74a/14, 74a/15

ḥ.+idür 85b/24

ḥ.+im 83b/06

ḥ.+imizni 81b/10

ḥ.+ini 72b/17

ḥ.+inin̂g 88a/06

ḥ.+in̂gizin̂g 77a/08

ḥ.+leri 87a/11

ḥ.+lerni 83b/13

[=26]

ḫalāṣlıġ < Ar. + T. kurtuluş, kurtulma

ḫ. 79a/20

[=1]

ḫalāyıḳ < Ar. insanlar

ḫ. 80b/17, 85b/24

[=2]

ḥālet < Ar. hal, suret

ḥ.+i 76b/16, 80a/03

ḥ.+ide 70a/01, 75b/04, 76a/07, 77a/15, 81a/27, 83b/12, 85a/27

[=9]

ḥālī < Ar. hala, şimdiki.

ḥ.+durlar 77a/19

[=1]

ḫalīç < Ar. denizin, büyük ırmaklar şeklinde, iki kara arsında uzayıp gitmiş olan kısmı.

ḫ. 86a/09

[=1]

Ḫālid < Ar. sonsuz, ebedi olan Allah

Ḫ. 72b/13

[=1]

ḫalīfe < Ar. birinin yerine geçen kimse, halife

ḫ.+ler 86a/20

[=1]

Ḫāliḳ < Ar. yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah

Ḫ. 86b/01

[=1]

Ḫalīl < Ar. Hz. İbrahim

Ḫ. (Ḥażret-i Ḫalīl) 73b/23

→ **İbrahīm**

[=1]

ḫāliṣ < Ar. hilesiz, katkısız

ḫ. 74a/10

[=1]

ḫalḳ < Ar. I. insanlar

ḫ. 72a/21, 73b/01, 73b/25, 88b/01

ḫ.+ḳa 71a/20

ḫ.+nı 77b/25, 86b/02

ḫ.+nıñ 88b/01

II. yaratma, yaratılma

ḫ. 86a/04,

[=9]

ḫalvetgāh < Ar. + F. halvet yeri

ḫ.+ıda 82b/14

[=1]

ḥamd < Ar. Allah'a olan şükran duygularını bildirme

ḥ.+ıġa 85b/21

ḥ.+ḳa 85b/19

[=2]

ḥa-mīm < Ar. ح ve م harfleri

ḥ. 74b/06

[=1]

ḥamle < Ar. atılış, atılma, saldırış, saldırma

ḥ. (urar-sizler) 75b/03

[=1]

ḥamūl < Ar. hafifçe yağan yağmur

h.88b/27

[=1]

ḥān hükümdar, sultan, kral

ḥ.+ı 87a/11

[=1]

ḫāne < Far. ev

ḫ.+lerdür 75b/01

[=1]

ḫar- yorulmak

ḫ.-mayıp 80b/16

[=1]

ḫ^{v}ār < Far. hor, hakir, aşağı

ḫ. 83b/13

ḫ. (bol-) 77a/01, 88a/24

ḫ. (ḳıl-) 76a/17

ḫ. (u miḳdār) 83a/12

[=5]

ḫ^{v}ārluḳ < Far. hakirlik, aşağılık

ḫ. 74a/08

[=1]

ḫarāb < Ar. yıkık, viran

ḫ. (bol-) 80b/17

ḫ. (ḳıl-) 83a/11

ḫ.+dur 85a/27

[=3]

ḥarām < Ar. dince yasak edilmiş şey.

ḥ. 79a/28

ḥ. (ḳıl-) 88b/12

ḥ.+ınıñg 69a/14

[=3]

ḥareke t < Ar. hareket, yönelme

ḥ. (ḳıl-) 88a/27

ḥ.+de 71a/16

ḥ.+i 88a/27

ḥ.+leridin 88b/02

[=4]

ḥarf < Ar. Alfabeyi meydana getiren işretlerden her biri

ḥ.+i 69a/07

ḥ.+lerdin 69a/07

[=2]

ḥarīṣ < Ar. hırslı, tamahkar

h. 81b/19

h. (ér-) 69a/17

[=2]

Harūn < Ar. Musa peygamberin büyük kardeşi olan peygamber

H. 69b/16, 71a/06, 71a/23

H.+ġa 71a/18

[=4]

ḫāṣ < Ar. (ḫāṣṣ) mahsus, özel

h. 78b/07

[=1]

ḥased < Ar. kıskançlık, çekememezlik

ḥ. 74a/12

[=1]

ḥāṣıl < Ar. ortaya çıkan, sonuç, mahsül

ḥ. (bol-) 76a/19

ḥ.+dur 88b/06

[=2]

ḥased < Ar. kıskançlık, çekememelik

ḥ.+din 87a/05

[=1]

ḥasene < Ar. iyilik, iyi iş

h.+ni 88b/06

[=1]

ḥaşr < Ar. toplama, cem etme

ḥ. 87b/04, 86b/14, 86b/18

ḥ. (ḳılġay-biz) 88a/02

ḥ.+nıŋ̂ 88a/12

[=4]

Ḥassān kişi adı

Ḥ. 79a/07

Ḥ.+ġa 79a/15

[=2]

ḫaşyet < Ar. korku, korkma

ḫ.+i 81a/24

[=1]

ḫaṭā < Ar. (ḫaṭā') yanlış, yanlışlık

ḫ.+larıdur 73b/23

ḫ.+sıda 75b/20

[=2]

ḫātem < Ar. mühür

ḫ.+in 87b/25

[=1]

ḫātem < Ar. mühür

ḫ. 87b/24

[=1]

ḫāṭır < Ar. zihin, fikir

ḫ.+ıġa 69a/17

[=1]

ḫatm < Ar. hüküm ve kaza gerçekleştirme.

ḫ. 79b/09

ḫaṭm < Ar. gaga, burun

ḫ.+dın 81a/24

[=2]

ḫatun < ET. "ḳatun" eş, zevce

ḫ. 71b/26, 76b/21, 82a/11

ḫ.+ġa 82a/12

ḫ.+ı 71b/27, 76b/20, 76b/20, 76b/21, 82a/10, 85b/13

ḫ.+ıġa 79b/15

ḫ.+lar 72a/08

ḫ.+lardın 85b/07

ḫ.+larġa 76b/13

ḫ.+larınĝızdın 76b/12

ḫ.+nı 70a/04, 82a/15

[=17]

ḥavādiṯ < Ar. ilgi ile karşılanan haber.

ḥ. 87a/06

[=1]

ḥavās < Ar. duygular

ḥ. 70b/04

ḥ.+ġa 81b/20

ḥ.+ımdın 70a/05

[=3]

ḫavf < Ar. korku, korma

ḫ. 73b/17

[=1]

ḥavż < Ar. havuz

ḥ.+lar 75b/02

[=1]

ḫayāl < Ar. hayal

ḫ.+i (ᶜaḳl-ı ḫayāl) 83b/16

[=1]

ḥayāt < Ar. dirilik, canlılık.

ḥ. 86b/17

ḥ.+ıdın 83b/09

[=2]

ḫayr < Ar. iyilik, iyi, faydalı iş, fayda.

ḫ. 85a/04

ḫ. (ḳıl-) 84b/25

ḫ.+a (ḳılur ér-) 70b/17

ḫ.+ı 88b/06

[=4]

ḥayret < Ar. şaşma, şaşırma

ḥ. 79a/18

ḥ.+de 72b/02

[=2]

ḫayṭa < Ar. urgan, ip

ḫ.+sıġa 72a/18

[=1]

ḥayvān < Ar. hayvan, organizma

ḥ.+lar 75a/12

[=1]

ḥazer < Ar. sakınma, kaçınma.

ḥ. (ḳıl-) 75b/26, 77a/16

[=2]

ḫāżır < Ar. huzurda, meydanda

ḫ. (bol-) 82b/16, 83a/04

ḫ. (émes ér-biz) 85a/13

ḫ. (ér-) 70b/13, 82b/13

ḫ. (ḳıl-) 80b/01, 84a/11

[=8]

ḫazīne < Ar. hazine

ḫ.+si 88a/21

[=1]

ḥażiż < Ar. en aşağı

ḥ.+iġa 70b/22

[=1]

ḥażret < Ar. saygı sunmak üzere büyüklere verilen unvan

ḥ. 74b/09, 78b/08, 83a/27

ḥ. (Ḥażret-i Ḫalīlü'r-raḥmān) 74a/02

ḥ. (Ḥazret-i Ḥaḳāyıḳ) 79a/16

ḥ. (Ḥazret-i Ḫalīl) 73b/23

ḥ. (Ḥażret-i ᶜİzzet) 71b/12

ḥ. (Ḥażret-i Luṭ) 76b/27

ḥ. (Ḥażret-i Mūsā) 71a/12, 71b/11, 73a/03, 80a/10

ḥ. (Ḥażret-i Peyġamber) 72b/04, 77b/27, 79a/15, 85b/19

ḥ. (Ḥażret-i Resūl) 69a/17, 74a/03, 79a/09, 80b/23

ḥ. (Ḥażret-i Risālet) 79a/01

ḥ. (Ḥażret-i Süleymān) 84a/05

ḥ.+dür 78b/05

ḥ.+inin̂g 82b/16

ḥ.+ḳa 78b/07

ḥ.+nin̂g 85b/22

[=26]

hecā < Ar. (hecā') hece

h. 79a/15

[=1]

hediyye < Ar. hediye

h. 83a/14

h. (kéltür-) 83b/05

h.+leridin 83a/26

h.+lerni 83a/21

h.+mni 83a/15

h.+sin 83b/04

h.+tin̂giz 83b/08

[=7]

hel < Ar. mı, mi; soru eki

b. 86b/11

[=1]

helāk < Ar. mahvolma, ölme

h. (bol-) 72b/19, 85a/23

h. (ḳılduḳ-biz) 75b/18, 76b/22

h. (ḳılġay-biz) 78a/27

h. (ḳılmaduḳ-biz) 78a/24

h. (ḳıl-) 69a/19, 72b/27, 77b/10, 85a/14, 85a/25

h.+ı 71a/27, 71b/15, 71b/17, 85a/14, 85b/20

h.+ıda 75b/18

h.+ıdın 85a/15

h.+ınınn̂g 76a/11, 85a/18

h.+idin 72a/17

h.+ige 85b/17

h.+lıġım 71a/d

h.+nı 85b/04

[=24]

ḥelāl < Ar. kullanılması şer'an câiz olan dinin hükümleri bakımından, haram olmayan şey.

ḥ. 69a/14, 79a/28

[=2]

hem < Far. hem, dahi

h. 72b/11, 78a/07, 80b/24, 83a/06, 83a/06, 83a/06

[=6]

hemān < Far. hemen, derhal

h. 72b/18

[=1]

he-mīm < Ar. ه ve م harfleri

h. 74b/07, 74b/07

[=2]

hemīn < Far. bu bile, tıpkı bu

h. 77b/05

[=1]

hemīşe < Far. daima, her vakit, her zaman

h. 73a/09

[=1]

hemvāre < Far. daima, her zaman

h. 78b/20

[=1]

hemze < Ar. bir yere sıkıştırma

h.+si 70a/12

[=1]

her < Far. hep, bütün

h. 69a/07, 69b/03, 70b/04, 70b/27, 70b/27, 71b/03, 71b/26, 72a/04, 72a/26, 72b/06, 72b/06, 72b/14, 72b/15, 72b/21, 72b/25, 73a/19, 73a/25, 74a/11, 74b/11, 75a/07, 75a/11, 75a/12, 75a/14, 75a/19, 75a/25, 75b/01, 76b/15, 77b/02, 77b/12, 77b/19, 78b/05, 78b/23, 79a/03, 79a/16, 79b/21, 79b/22, 79b/22, 79b/23, 79b/27, 80a/03, 80a/26, 80a/27, 80b/12, 80b/18, 80b/20, 80b/27, 81b/08, 81b/08, 81b/12, 81b/27, 82a/12, 82b/27, 83a/01, 83a/24, 83b/15, 83b/23, 84a/12, 84a/17, 84a/18, 84a/23, 85a/02, 86b/08, 86b/11, 87b/09, 88a/02, 88a/19, 88a/19, 88b/04, 88b/08, 88b/17, 88b/19

[=61]

her āyine < Far. elbette, mutlaka

h. 69b/04, 70b/01, 70b/07, 71b/02, 71b/04, 72a/26, 72b/27, 74a/03, 74a/11, 74b/11, 75a/07, 75a/14, 76b/15,

77b/12, 81b/27, 83b/11, 83b/12, 84b/20, 85a/11, 85b/01, 87a/04, 88a/14, 88a/16

[=23]

hergiz < Far. asla, katiyen, hiçbir surette

h. 77a/01

[=1]

hevā < Ar. hava

h.+da 77b/03, 77b/09, 82a/07

h.+nıñ 83a/25

h.+sı 69a/09, 81b/21

h.+sıġa 81b/19

[=7]

heves < Ar. arzu, istek

h.+ın 82a/09

[=1]

hevl < Ar. korku.

h. (ü heybet) 88a/18

h.+din 88b/07

[=2]

heybet < Ar. korku ile saygı duygularını birbirinden ayıran hal ve gösteriş

h.+idin (hevl ü heybet) 88a/18

h.+imdin 72b/18

[=2]

ḥıḳd < Ar. kin tutma

ḥ. 87a/05

[=1]

ḫıdmet < Ar. iş, iş görme

ḫ.+imdin 82a/02

[=1]

ḫıyānet < Ar. hayınlık

ḫ. (ḳılmas-mén) 84a/01

ḫ.+din 74a/12

[=2]

Ḫıżır < Ar. Kehf suresinde Allah kından kendisine bilgi ve hikmet verildiği belirtilen veli

Ḫ. 84a/04

[=1]

ḥicāb < Ar. utanma, sıkılma

ḥ.+ı 72b/07

[=1]

hicr < Ar. ayrılık

h. 76a/10, 85a/07, 85a/09, 86b/21

h.+nin̂g 85a/26

[=5]

hicv < Ar. iğneleme, alay etme

h. 79a/04

h.+ige 79a/12

[=2]

hicviyyet < Ar. taşlama

h. 79a/15

[=1]

hīç < Far. hiç

h. 69a/23, 69a/24, 70b/03, 70b/08, 71b/06, 73a/24, 74a/09, 74a/23, 74b/05, 74b/20, 76a/01, 76b/08, 78a/24, 81a/01, 81a/02, 81a/11, 82a/24, 86a/14, 87a/06, 87b/13, 87b/13

[=21]

hidāyet < Ar. hak yola, doğru yola kılavuzlama

h. 69a/15

h. (bol-) 87a/25

[=2]

ḥiḳāyet < Ar. hikaye, öykü

ḥ.+nin̂g 84b/19

[=1]

ḥikmet < Ar. hakimlik

ḥ.+i 88b/26

ḥ.+inin̂g 69b/05, 70a/20

ḥ.+inizniṉg 87b/05

[=3]

ḫilāf < Ar. karşı, zıt.

ḫ.+ı 71b/04 , 71b/04, 77b/14

ḫ.+ıda 87a/10

[=2]

ḫilāfet < Ar. halifelik

h.+i 73b/25

[=1]

ḥīle < Ar. oyun, aldatma

ḥ. 86a/14

ḥ. (ḳıl-) 70b/19

[=2]

ḥilm < Ar. insanın tabiatinde olan yavaşlık, yumuşaklık

ḥ. 75a/18, 80b/09

[=2]

himmet < Ar. gayret, emek, çalışma

h.+in̂giz 83b/09

[=1]

Ḫirbīl < Ar. Mısır'da hüküm sürmüş bir Firavun'un adı

Ḫ. 73a/02

[=1]

ḥisāb < Ar. hesap, sayma

ḥ.+ı 75a/01

[=1]

ḫiṭāb < Ar. bir veya birden fazla kişiye karşı konuşma

ḫ. 82a/23, 88b/25

ḫ.+dur 78b/07

[=3]

ḫizlān < Ar. kimsesiz, sefil olma

ḫ. 81b/05

[=1]

ḫurūs < Far. horoz

h. 80b/23, 81a/20

[=2]

ḫōş < Far. güzel, iyi

ḫ. 83a/19, 83a/24

[=2]

ḫōş-ḥāl < Far. + Ar. hali vakti yerinde, geçimi yerinde olan

ḫ. (bol-) 77b/04

[=1]

ḫōşla- < Far. + T. hoş tutmak

ḫ.-ġay (sén) 81b/18

ḫ.-madı 83a/08

[=2]

Hū < Ar. Allah

H. 84b/01

[=1]

ḫūb < Far. hoş, güzel, iyi

ḫ. (kör-) 79b/08

[=1]

ḫūbluḳ < Far. + T. hoşluk, güzellik, iyilik

ḫ. 86a/02

ḫ.+ın 82a/08

[=2]

hubūbī < Far. şiddetli rüzgar

h.+nıŋ̂ 75b/12

[=1]

Hūd Ad kavmine gönderilen peygamber

H. 75a/20, 75b/13, 75b/17, 75b/20, 77b/26

[=5]

Ḫudā < Far. Allah

Ḫ. 80b/21, 88a/09

Ḫ.+ġa 80a/23

→ **Ḫudāy**

[=3]

Ḫudāvend < Far. Allah, Tanrı

Ḫ. 79b/14, 80a/18, 82b/21

Ḫ.+i 88b/12

Ḫ.+ġa 78b/16

Ḫ.+iġa 76a/02

Ḫ.+in 87a/14

Ḫ.+niŋ̂g 75a/17

[=8]

Ḫudāy < Far. Allah

Ḫ. 69b/19, 74b/02, 74b/21, 75a/16, 75b/25, 77b/21, 78b/06, 78b/07, 78b/19, 79b/23, 79b/25, 80b/19, 81b/05, 82a/20, 82a/23, 84a/17, 84b/04, 85a/04, 85a/04, 85a/11, 85b/25, 86a/06, 86a/10, 86a/20, 86a/22, 86a/27, 86b/05, 86b/05, 86b/09, 88a/06, 88a/21, 88b/02, 88b/03, 88b/05, 88b/22

Ḫ.+dın 69a/23, 74a/14, 74b/19, 74a/22, 74b/17, 75a/22, 75b/05, 75b/07, 76a/07, 76b/06, 76b/07, 77a/09, 81b/10, 82a/16, 84b/05, 84b/27

Ḫ.+ġa 71b/10, 82a/19, 85b/17, 87a/16, 88b/21

Ḫ.+ı 78b/06

Ḫ.+ıġa 71b/01

Ḫ.+ım 70a/23

Ḫ.+larınĝız 74a/23

Ḫ.+nı 79a/13, 84b/21, 86a/23, 86a/23

Ḫ.+nınĝ 75b/23, 75b/26, 81b/11, 84b/16

Ḫ.+nınĝġa 77a/22

→ **Ḫudā**

[=69]

ḥudūd < Ar. sınırlar, uçlar

ḥ.+ı 79b/03

[=1]

ḫurmā < Ar. hurma

ḫ. 76a/05

[=1]

ḫurrem < Far. şen, sevinçli, taze

ḫ. 81b/01

ḫ.+i 81a/19

[=2]

ḫurremlıġ < Far. + T. sevinçli, mutlu olma

ḫ. 86a/02

[=1]

ḥurūf < Ar. harfler

ḥ. (ḥurūf-ı muḳaṭṭaʿā) 69a/06, 79a/24

[=2]

ḫuṣūmet < Ar. düşmanlık

ḫ. 84b/23

ḫ.+ġa 84b/22

[=2]

ḫuṣūṣā < Ar. ayrıca

ḫ. 87a/22

[=1]

ḫūy-luḳ < Far. + T. huylu

ḫ. 83a/19

[=1]

ḥużūr < Ar. hazır bulunma

ḥ. 83a/04

[=1]

Hübeyre Müşrik şairlerden Hübeyre ibni Vehb e'l-Mahzûmî

H. 78b/26

[=1]

ḥüccāb < Ar. hacılar

ḥ.+lar 71b/12

[=1]

ḥüccet < Ar. senet, vesika, delil

ḥ. 74b/15, 78a/03

ḥ. (tutar ér-) 78a/02

ḥ.+i 69b/21, 82a/03

ḥ.+iġa 78b/22

ḥ.+inĝizni 86b/06

[=7]

Hüdhüd < Ar. Süleyman peygamber ile Sebe melikesi Belkıs arasında haber getirip götüren kuş

H. 80b/18, 81b/22, 81b/24, 81b/25, 82a/04, 82a/05, 82a/10, 82b/01, 82b/11, 82b/12, 82b/15, 84b/18

H.+ge 82b/12

H.+ġa 82a/07

H.+ni 81b/26

[=15]

ḥükm < Ar. hüküm, emir

ḥ. 79b/09

ḥ. (bol-) 80a/10

ḥ. (ḳıl-) 72b/11, 75a/10, 75a/10, 79b/26, 82a/01, 87a/16

ḥ. (ḳılur ér-) 83a/01

ḥ.+i 71b/15, 72b/23, 74a/21, 85a/05, 86b/27, 87a/15

ḥ.+idedür 79b/09

ḥ.+ige 84b/04

ḥ.+im 74b/27

ḥ.+ini 87a/15

ḥ.+inĝge 72b/10

ḥ.+lerde 76a/08

ḥ.+leri 69a/14, 79a/28

ḥ.+leridin 80a/22

ḥ.+ninĝ 83b/27

[=25]

ḥüḳūmet < Ar. hükumet

ḥ. 83b/26

[=1]

hümāy < Far. devlet kuşu

h. 80b/19

[=1]

hürgüçi ET (ür-); üfleyen

h.+dür 88a/21

[=1]

hürgüt- ET (ürkit-); ürkütmek

h.-mesler 88b/13

[=1]

ḥürmet < Ar. saygı

ḥ. 88b/12

[=1]

ḥürmetsiz < Ar. + T. hürmetsiz

ḥ. (bol-) 83b/13

[=1]

hürül- üflenmek

h.-gey 88a/18

[=1]

ḥüsn < Ar. güzel, iyi

ḥ. (ḥüsn-i kemāl) 83b/16

[=1]

hüveydā < Far. açık, apaçık

h. 69a/14, 70b/10, 73a/01, 74b/02, 77b/25, 80a/16

[=6]

-I-

ırmaḳ ırmak

ı.+ı (ırmaġı) 88a/01

[=1]

ısıġ sıcak, sıcaklık

ı. 77b/02

ı.+dın 77b/03

ı.+ıdın 71a/16

[=3]

ışlāḥ < Ar. iyileştirme, düzeltme

ı.+dın 85a/10

[=1]

ıṭlāᶜ < Ar. bildirme, haberli ḳılma

ı. 71b/25

[=1]

ᶜıyādet < Ar. hatır sorma ziyarette bulunma

ᶜı.+iġa 86a/16

[=1]

ᶜıyd < Ar. bayram

ᶜı. 87b/04

ᶜı. (aytur ér-) 84b/23

ᶜı.+ımız 71b/20

[=2]

ızṭırāb < Ar. acı, elem, azap

ı. 72b/10

ı. (ḳıl-) 79b/27

ı.+dur 74a/16

[=3]

-İ- -ᶜİ- -Ī- -ᶜĪ-

iᶜānet < Ar. yardım

i.+i 86a/22

[=1]

ᶜibādet < Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme

ᶜi. 74b/03

ᶜi.+dür 69a/10

ᶜi.+i 77a/25

ᶜi.+idin 73a/15, 73a/24

ᶜi.+iġa 73a/11

ᶜi.+in 74b/18

ᶜi.+ḳa 73a/10

[=8]

ᶜibāret < Ar. -dan meydana gelmiş

ᶜi. 73b/20

[=1]

ibdālıġ < Ar. + T. yoktan var olmak

i.+ı 88a/16

[=1]

iblīs < Ar. şeytan

i.+niŋ 74a/26

[=1]

İbn ᶜAbbās Abdullah b. Abbas, Hz. Muhammed'in amcası

İ. 80b/24

[=1]

İbn ᶜÖmer ikinci halife olan Ömer b. Hattab

İ. 80b/22

[=1]

İbn Revāḥā Hz. Muhammed zamanında yaşamış sahabelerde biri olan Abdullah b. Revâhâ

İ. 79a/07, 79a/08

[=2]

İbn Zibaᶜrā Müşrik şairlerden Abdullah ibnü'z-Zibaᶜrâ

İ. 78b/26

[=1]

İbn Zübeyr Hz. dönemindeki sahabelerden biri olan Abdullah b. Zübeyr

İ. 87b/14

[=1]

İbrahīm Nemrutla mücadele eden İbrahim peygamber

İ. 73a/07, 73a/11, 73a/15, 73a/18, 74b/11, 74b/12, 76b/04

İ.+niŋ 73a/06

[=8]

ᶜibret < Ar. kötü bir hadiseden alınan ders

i. (al-) 71b/05, 74b/11

i.+i 82a/03

i.+idür 85b/01

[=4]

ibtidā < Ar. (ibtidā') başlangıç

i.+sı 79a/24

[=1]

icābet < kabul etme, kabul edilme.

i. 74a/01

i. (ḳıl-) 73a/13, 86a/13

[=3]

icāzet < Ar. izin ruhsat

i. 86a/17

i. (bérgey-mén) 71a/25

i. (bér-) 80b/06, 84a/11

i. (bolsa-mén) 80b/05

i. (ḳıl-) 86a/18

[=6]

iᶜcāzī < Ar. aciz bırakma ile ilgili

i. 78a/08

[=1]

iç iç taraf, iç

i.+i 74b/25

i.+ige 77b/02

[=2]

iç- içmek

i.-ip (and içip ér-) 85a/11

[=1]

içir- içirmek

i.-ür 73b/03

[=1]

içmek içme

i.+ge 77a/19

[=1]

içre iç, içinde, ara

i.+si 74b/21

[=1]

idrāk < Ar. anlayış, akıl

i.+iġa 81b/01

[=1]

İdrīs < Ar. İdris peygamber

İ.+dür 88a/23

[=1]

ifḥāş < Ar. kötü söyleme

f. 85b/06

[=1]

ifrāṭ < Ar. aşırı gitme

i.+ 79a/04

[=1]

iftāḥ < Ar. fethetme, açma

i.+ı 79a/25

[=1]

iftirā < Ar. (iftirā') birine aslı omayan bir suç yükleme

i. 79a/21

[=1]

ige sahip

i.+leri 83a/05

i.+sıġa 88b/12

i.+si 86a/02

i.+si (biz) 83a/05

i.+sigedür 88b/14

[=5]

igreş- arkası sıra gitmek, toplanmak

i.-gey 71a/04

i.-güçidürler 74b/25

i.-güçilarıġa 77b/16

i.-güçileri 74a/26

i.-ipdür 78b/13

i.-megi (ḳılġay-biz) 71a/05

[=6]

igreşmeg arkası sıra gitme, toplanma

i.+in 78b/27

[=1]

igreşmeklik toplantı

i. (ḳıl-) 74b/24

i. (körset-) 78b/14

i.+idin 78a/10

i.+ninĝ 88b/17

[=4]

iḥāṭa < Ar. bir şeyin etrafını çevirme.

i. (ḳıl-) 82a/25, 88a/06

[=2]

iḥḳaf ?

i. 86b/21

[=1]

iḫlāṣ < Ar. halis, temiz, doğru

i. 74b/27

i.+dur 74a/11

[=2]

ihmāl < Ar. boşlama, ihmal etme

i. (bol-) 77a/27

[=1]

iḫticāc < Ar. delil, vesika, şahit

i.+ı 74b/11

[=1]

iḫtikār < Ar. vurgunculuk, madrabazlık

i.+ı 77a/25

[=1]

iḫtilāf < Ar. ayrılık, uymayış, anlaşmazlık

i. 87a/14

i. (ḳıl-) 87a/10

[=2]

iḫtimāl < Ar. mümkünlük, mümkün olma

i.+i 84b/01

[=1]

ihtimām < Ar. dükkatle, gayretle çalışma

i. (ḳıl-) 74b/08

i.+dın 74b/07

i.+iġa 79a/25

[=3]

iḫtiṣār < Ar. sözü yazıyı kısaltma

i. 77b/17

i.+ı 82b/26

[=2]

iḫtiṣāṣ < Ar. bir ilim veya sanat üzerinde fazla çalışarak onda derinleşmiş olma

i.+ı 86b/10

i.+ıda 85b/20

i.+ıġa 79b/05

i.+ınıñ 86a/01

[=4]

ihtiyāc < Ar. muhtaçlık, yoksulluk, yoksunluk

i. 75a/18

[=1]

iḫtiyār < Ar. yaşlı insan

i. 72b/21, 80b/01

[=2]

ʿiḳāb < Ar. eza, cefa, eziyet

ʿi. 78a/21

ʿi.+ıdın 75a/20

[=2]

iḳāmet < Ar. oturma

i.+i 73b/01

i.+ini 78b/19

[=2]

ikrām < Ar. bir şeyi hediye etme

i. (ét-) 78b/12

[=1]

iḳtirāḥ < Ar. aklına gelip söyleme

i. (ḳıl-) 76a/19

[=1]

il şehir

i.+ige 77a/05

[=1]

ilāhī < Ar. **I.** Ey Allah'ım!

i. 69b/11, 71b/15

II. ilahi, tanrısal

i. 69a/07, 72b/23, 75a/20, 79a/26, 84b/02, 85b/21, 86b/07, 86b/27

[=10]

ilet- göndermek, iletmek

i.-gey 82b/12

i.-gil 71b/16

i.-inĝizler (fermān ilet-) 74b/19, 75b/06, 75b/27, 76a/08, 76b/07, 77a/09

i.-ip (çıḳarıp ilet-) 72b/21

i.-meseler 71b/24

i.-ür (ér-) 81a/17

[=11]

ilgeri ileri

i. 73a/16, 81a/12, 84a/16, 84a/22, 87b/09

i. (al-) 76a/08

i.+din 80b/19

i.+dür 78b/11

[=8]

ilhām < Ar. Allah tarafından insanın gönlüne bir şey doğdurulma

i. (bér-) 81b/14

[=1]

ilik el

i. 69b/11

i. (ḳaytarur-sizler) 76b/11

i. (tap-) 69b/20

i.+din 75b/15

[=4]

illā < Ar. -den başka, aksi halde

i. 87a/25, 87a/26

[=2]

ᶜillet < Ar. hastalık, sakatlık

i.+i 80a/11

[=1]

ᶜilm < Ar. bilme, biliş, nazari bilgi

i. 80a/23, 84b/02, 88b/21

i. (ü fehm) 70a/09

i.+de 73b/24

i.+din 83b/07

i.+i 80a/22

i.+iġa 72a/13

i.+in 80a/25

i.+niñg 86b/09

[=10]

ᶜilmī < Ar. ilimle ilgili

i. 86b/12

[=1]

ilt- hücum etmek

i.-ipdürler 72a/11

i.-ti 80a/12

[=2]

īmā < Ar. (īmā') işaret

i.+sı 69a/10

[=1]

İmām-ı Aᶜẓam Hanefî mezhebinin imamı olan İmam-ı Azam Ebu Hanife

İ. 82a/26

[=1]

İmām-ı Ḳuşeyri (M.986-1072) Tasavvuf konusunda yazmış olduğu Risâle-i Kuşeyrî adlı eseri ile bilinen Fıkıh, tefsir, hadis ve kelam âlimi

İ. 74a/13, 82b/20

[=2]

İmām-ı Ṣādıḳ Sadık lakabıyla tanınan Hz. Ali'nin torunu

İ. 73b/09

[=1]

İmām-ı Şāfiᶜī dört mezhepten biri olan Şafiî mezhebi imamı

İ. 82a/26

[=1]

İmām-ı Şaᶜlebī "Keşf ve Beyan" adlı tefsiriyle tanınır. Hadis, tefsir, Arap dili alanlarında büyük bir âlimdir.

İ. 73b/14

[=5]

İmām Ebu'l-Leys fıkıh, hadis, tefsir bilgini olan Ebu'l-Leys Semerkadî

İ. 80a/02

[=1]

İmām ilmü'l-Hādī Alevilikteki on iki imamadan onuncusu olan Ali el-Hâdî

İ.+dın 79a/01

[=1]

İmām Rāġıb Tefsirü'l-Kur'ân adlı tefsir kitabının sahibi olan âlim

İ. 81a/10

[=1]

īmān < Ar. inanma, inanç

i. 74a/06, 74b/19, 79a/19, 84b/27

i. (kéltür-) 69a/16, 69a/19, 69b/06, 70b/19, 71a/22, 71a/25, 71b/01, 71b/05, 71b/10, 73a/02, 73a/03, 74b/12, 74b/13, 74b/24, 75a/11, 75a/15, 75a/16, 75b/20, 76a/27, 76b/01, 76b/24, 76b/26, 76b/27, 77b/14, 77b/14, 78a/09, 78a/13, 78a/16, 78b/13, 79a/11, 79b/02, 79b/06, 80a/24, 84b/06, 85b/02, 87a/13, 87a/26, 87a/26, 88a/09

i. (kéltürmes érdiler) 78a/11

i.+da 71a/26

i.+ġanıṉgnı 78b/18

i.+ıdın 71a/24

i.+ıdin 75a/08

i.+ıġa 69a/17

[=49]

imdād < Ar. yardım

i. (ḳıl-) 75b/08

[=1]

in- inmek

i.-di 71b/13, 76a/26, 79a/02, 79a/10

i.-dürsek 78a/10

i.-gen 80b/09

i.-gendin 78b/08

i.-genidin 79a/07

i.-ip 77a/24, 77b/23, 78b/02, 78b/22, 85a/22, 88a/09

i.-ip (kél-) 78b/21, 78b/22, 85a/01

[=17]

ʿinād < Ar. ısrar, ayak direme

i. 71b/14, 78a/26

i.+nı 78a/12

[=3]

inan- inanmak

i.-ġuçılarda 74b/10

i.-madılar 74b/16

i.-magaylar 69b/13

i.-mas (ér-) 69b/01

i.-urlar 88a/15

[=5]

ᶜināyet < Ar. dikkat, gayret

i. 73b/11

i. (bolmaġlıġ) 82a/03

[=2]

indür- indirmek

i.-di 70a/10

i. 78a/09

i.-üp 70b/15

i.-üptür 77b/24

[=3]

indürmek indirme

i.+i (indürmegi) 78b/03

[=1]

inilgen inilen

i. 84a/03

[=1]

inkār < Ar. reddetme, inkar etme

i. 77a/27

i.+da 78a/26

[=2]

inḳıyād < Ar. boyun eğme, kendini teslim etme

i. (ḳıl-) 69a/23

[=1]

inmek inme

i.+ige (inmegige) 84b/25, 87a/01

i.+ining̃ (inmegining̃) 76a/25

[=2]

ins < Ar. insan

i. 80b/03, 81a/13

i.+ i 80b/07

[=3]

insān < Ar. insan

i. 76a/15

[=1]

intihā < Ar. (intihā') nihayet bulma, sona erme

i.+sı 79a/24

[=1]

ipek ipek

i.+din 81a/15

[=1]

irşād < Ar. doğru yolu gösterme, uyarma

i. (ḳıl-) 74a/11

[=1]

is koku

i.+ini 72b/21

[=1]

ᶜİsā < Ar. kendisine kutsal kitaplardan İncil gönderilen peygamber

ᶜİ. 87a/11

[=1]

İslām < Ar. İslam dini

İ. 74a/02, 85b/23, 88b/15

İ. (kéltür-) 84b/15

[=4]

ism < Ar. isim, ad

i. (ism-i aᶜẓam) 84a/03

[=1]

İsmaᶜīl < Ar. Kur'ân'da adı geçen peygamberlerden biri ve Hz. İbrahim'in oğlu

İ. 77b/26

[=1]

ᶜişmet < Ar. günahsızlık, temizlik

ı. 85b/18

i.+i 73b/22

[=2]

isnād < Ar. hadislerin sırasıyla kim tarafından söylendiğini bildirme

i.+ı 73b/22, 80b/22

[=2]

isrāf < Ar. gereksiz yere harcama

i. (ḳıl-) 76a/09

[=1]

İsrāfīl < Ar. kıyamet günü sûr'a üfleyecek olan melek

İ. 88a/21, 88a/22

[=2]

iste- aramak, istemek

i.-di 73b/23, 80b/26, 81b/24

i.-menĝizler 77a/14

i.-p (bahāne istep ayttılar) 76a/16

[=5]

istidlāl < Ar. bir delile dayanarak bir şeyden netice çıkarma

i. (ḳılsa bolur) 88a/17

[=1]

istifhām < Ar. sorma, anlama

i. 86b/11

[=1]

istiġfār < Ar. Allah'tan günahının bağışlanmasını isteme.

i. (ḳıl-) 80b/21

i. (ḳılmas-sizler) 84b/27

[=2]

istiġrāḳ < Ar. boğulma

i. 79a/17

[=1]

istiḥḳāḳ < Ar. hakkı olma, hak kazanma

i. 76b/03

i.+ıda 74b/03

i.+ınıŋ 79b/12

[=3]

istihzā < Ar. (istihzā') biriyle eğlenme, alay etme

i. (ḳılur ér-) 69b/01

[=1]

istikbār < Ar. büyüklenme, kendini büyük görme

i.+da 77a/27

[=1]

istīlā < Ar. (istīlā') bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme

i. (tap-) 72a/19

[=1]

istirāḥat < Ar. dinlenme, rahat etme

i. 88a/13

[=1]

iş iş, mesele

i. 75b/15, 80b/08, 80b/09, 83a/06, 83b/17, 88a/08

i.+de 73b/01

i.+dür 80b/04, 80b/04

i.+ge 74a/08

i.+i 83a/04, 85a/21

i.+ide 70b/23

i.+idin 70b/22

i.+iġa 80a/21

i.+imde 83a/02

i.+ini 76a/10

i.+inin̂g 80a/20, 83a/09, 84b/17

i.+in̂g 87a/18

i.+in̂gizin̂g 85b/08

i.+ler 88b/19

i.+lerde 84a/16, 86a/04, 86a/22

i.+leridin 70a/23, 78a/01

i.+lerni 79b/08, 86b/05

[=30]

işāret < Ar. bir şeyi gösterme, işaret etme

i. 69a/09

i. (ḳıl-) 69a/08

i.+dür 69a/07, 69a/11, 79a/26, 79b/05

i.+ni 87a/23

[=7]

işlik amel, iş

i. 72a/07, 79b/13

i.+ler 80a/20

i.+rek 79b/12

[=4]

ᶜişret < Ar. zevk, safa, eğlence

i. (ḳıl-) 80b/22

[=1]

iṭāᶜat < Ar. boyun eğme, dinleme

i. (ḳıl-) 76a/08

i.+ġa 74b/22

[=2]

iᶜṭār ?

i.+ı 82b/19

[=1]

iᶜtibār < Ar. saygı gösterme, ehemmiyet

i. 79b/02

[=1]

itmām < Ar. tamamlama, bitirme.

i.+ġa 82b/01

[=1]

ittifāḳ < Ar. uyuşma, birleşme.

i. 71a/04

[=1]

iṭṭilā^{c} ?

i. (bér-) 83b/17

[=1]

^{c}ivaż < Ar. karşılık, bedel

^{c}i.+ı 69b/17

[=1]

izdivāc < Ar. evlenme

i.+ıġa 83b/16

^{c}izzet < Ar. şeref, değer, yücelik

^{c}i. (Ḥażret-i ^{c}izzet) 71b/12

^{c}i.+ininĝ 69a/12

[=2]

^{c}izzetlıġ < Ar. + T. şerefli, izzetli

^{c}i.+ın 82a/08

[=1]

^{c}izzetsiz < Ar. + T. şerefsiz, izzetsiz

^{c}i. 83b/12

[=1]

-K- -Ḳ-

Ka^{c}be < Ar. Mekke'de bulunan kutsal bina

K. 78a/22, 87b/21

[=2]

ḳābil < Ar. mümkün, olabilir

ḳ.+idindür (ḳāblidindür) 71a/22

[=1]

ḳabīle < Ar. aynı soydan olan ve bir şef tarafından yönetilen topluluk

ḳ.+din 75b/20

ḳ.+lerdin 76b/01

ḳ.+si 75b/23

ḳ.+sininĝ 84b/20

[=4]

ḳabūl < Ar. uygun görme

ḳ. (ḳıl-) 78a/02, 81b/10, 83a/15

ḳ. (ḳılur-sizler) 86a/22

ḳ.+ıda 74b/19, 76b/08

[=6]

ḳaç- kaçmak, uzaklaşmak

ḳ.-ar 72b/09

ḳ.-ġuçı 87b/13

ḳ.-ıpdurlar 72a/11

ḳ.-ḳan 70b/14

ḳ.-ḳuçı (ér-) 80a/03

ḳ.-tılar 70b/14

ḳ.-tım 70a/08

[=7]

ḳaçan ne zaman

ḳ. 83b/23, 86b/25

[=2]

ḳādir < Ar. güçlü, kudretli

ḳ. 79a/16, 86b/01

ḳ. (bol-) 78b/04

ḳ.+dür 78b/16, 88a/15

[=5]

ḳadr < Ar. kıymet, değer

ḳ. 77a/19

[=1]

ḳadrsiz < Ar. + T. kıymetsiz, değersiz

ḳ.+ler 74b/25

[=1]

ḳafeṣ < Ar. kafes

ḳ.+de 82a/02

[=1]

kāfir < Ar. inançsız

k. 84b/22

k. (bol-) 86b/15

k.+larḳa 69b/07

k.+ler 74a/27, 74b/08, 74b/09, 75a/05, 75b/21, 78a/11, 79a/10, 84b/23, 86b/01, 86b/24

k.+lerdin 88a/01

k.+leriŋ̂ 85b/17

k.+lerni 86b/26

k.+leriŋ̂ 71b/17, 75a/17, 76a/09, 79a/12, 85a/23, 87a/05, 87b/25

[=23]

Ḳahhār < Ar. kahredici, yok edici (Esma'ül-Hüsnâ)

Ḳ. (Vāhīd-i Ḳahhār) 73b/10

[=1]

ḳāhire < Ar. kahreden, yok eden

ḳ. 69a/21, 69a/21, 88b/23

[=3]

ḳahr < Ar. zorlama, zorla iş yaptırma

ḳ. 83a/11

ḳ.+ıġa 78b/16

[=2]

ḳaḥṭ < Ar. kıtlık

ḳ. (u ġalā) 87a/01

[=1]

ḳāᶜide < Ar. kural

ḳ.+lerini 72a/12

[=1]

ḳā'il < Ar. söyleyen, diyen

ḳ.+dür 86a/12

[=1]

ḳal- kalmak

ḳ.-ġanı 75b/20, 81b/20, 85a/23

ḳ.-ġanını 85a/25

ḳ.-ġanlarda (bāḳī ḳal-) 76b/21

ḳ.-ġanlardın 85b/13

ḳ.-ġannı (ᶜāciz ḳal-) 86a/13

ḳ.-ġaylar 81b/05

ḳ.-mas 87b/26

ḳ.-ur (selāmet ḳal-) 80b/20

[=10]

ḳalb < Ar. kalp

k. (ḳalb-i selim) 74a/14

[=1]

kāmil < Ar. bütün, tam, noksansız

k. (bol-) 86b/11

k. (ḳıl-) 70a/26

[=2]

kāmile < Ar. kemale ermiş, olgun

k. (kāmile-i ḳudret) 86b/09

[=1]

kāmin < Ar. gizli

k.+ler 78b/23

[=1]

ḳan kan

k.+ınıŋ 85a/13, 85a/17

k.+ıŋnı 78b/12

[=3]

ḳanat kanat

ḳ. (ḳanatġa) 81a/06

ḳ.+ġa 83a/25

ḳ.+ġa (ḳanat ḳanatġa) 81a/06

ḳ.+ı 81a/19, 87b/13

ḳ.+larını 82a/01

[=6]

ḳap- kapamak, örtmek

ḳ.-ayın 82a/02

[=1]

ḳaplan kaplan

ḳ. 87b/17

[=1]

ḳara kara, siyah

ḳ. 75b/24, 77b/03, 77b/07, 87b/26, 87b/27

ḳ. (bol-) 87b/25

[=6]

ḳara- bakmak

ḳ.-maslar 69b/02

[=1]

ḳaranĝġu karanlık

ḳ. 88a/12

[=1]

ḳaranĝġuluḳ karanlık

ḳ.+larıda 86a/25

[=1]

ḳarār < Ar. neticeye bağlamak

ḳ. (bér-) 82b/06

ḳ. (ḳıl-) 86a/07

ḳ. (tap-) 72a/21, 84a/14

ḳ. (tut-) 72b/24

[=4]

ḳarārgāh < Ar. + Far. bir yerde oturup dinlenilecek yer

ḳ.+ı 86a/07

[=1]

ḳarartı gölge

ḳ.+mıznınĝ 69b/21

[=1]

ḳarġa karga

ḳ. 80b/22

[=1]

ḳarı ihtiyar, yaşlı kadın

ḳ. 71b/26, 76b/20, 82a/13, 82a/13, 82a/13, 87b/12

ḳ.+da 82a/13, 82a/14

ḳ.+ları 72a/09

[=8]

ḳarçıġay kartal, doğan

ḳ. 80b/20

[=1]

ḳarınçġa karınca

ḳ. 81a/19

ḳ.+ḳalarınınĝ 81a/21

→ **ḳarınçḳa**

[=2]

ḳarınçḳa karınca

k. 81b/01, 81b/01, 81b/09

k.+lar 81a/22

k.+nıŋ̂ 81a/27

→ **ḳarınçġa**

[=5]

ḳarındaş kardeş

k.+ı 69b/26, 74b/17, 75a/20, 75b/24, 76b/05, 84b/21

k.+ını 70b/24

k.+ıŋ̂ 69b/20

k.+ları 82b/10

k.+larıŋ̂ 78b/14

k.+larıŋ̂nı 78b/08

[=11]

ḳarındaşlıġ kardeşlik

ḳ.+dur 74b/17

ḳ.+ıdur 76b/05

[=2]

ḳarış < Ar. karış

ḳ. 77b/18

[=1]

ḳarluġaç kırlangıç

ḳ. 80b/18

[=1]

ḳap kap

ḳ.+ına (ḳabına) 69b/19

[=1]

Ḳaṣaṣ < Ar. kıssalar, Kur'ân'ın 28. suresidir, 88 ayetten oluşan bu sure Mekke'de nazil olmuştur.

Ḳ. 82b/07

[=1]

ḳaṣd < Ar. niyet, kasıt

ḳ. (ḳıl-) 72a/22

ḳ.+dın 75a/10

ḳ.+ıda 77a/15

ḳ.+ın 76a/11, 76a/22

ḳ.+ını 70a/05

[=6]

ḳaṣr < Ar. köşk,saray

ḳ.+ı 84b/07

ḳ.+nıŋ̂ 84b/10

[=2]

ḳaş ön taraf, huzur

ḳ.+ıda 73b/17, 80a/02, 83a/04, 84a/03, 84a/14, 84a/15, 84a/25, 85a/04

ḳ.+ıdadur 85a/04

ḳ.+ıdın 79b/14, 80b/19

ḳ.+ıdındur 80a/18, 82b/23

ḳ.+ıġa 69b/17, 71a/07, 78b/01, 84a/25

ḳ.+ımda 80a/06

ḳ.+ımdın 80a/05

ḳ.+ınĝdın 71a/08

[=20]

kāşkī < Far. keşke

ḳ. 80b/16

ḳ. (bolġay ér-) 74b/09

[=2]

ḳat kat, huzur

ḳ.+ıda 70b/20

ḳ.+ı 73b/11

[=2]

ḳatıḳ sert, katı, kavi

ḳ. 74b/23, 77b/01, 78b/10, 81b/27, 83a/05

ḳ. (kél-) 69a/17

ḳ. (tutar-sizler) 75b/03

ḳ.+raḳ 70b/08

ḳ.+raḳdur 79a/10

[=9]

ḳatıklıġ katılık, sertlik

ḳ. 75b/03

ḳ.+lar 85a/02

ḳ.+nınĝ 85a/06

[=3]

ḳatıl- katılmak, birleşmek

ḳ.-ġay 84a/09

[=1]

ḳatla defa, kat kat, kez

ḳ. 70a/23, 80a/04

[=2]

ḳaṭre < Ar. damla, damlayan şey

ḳ.+lerini 82a/21

[=1]

ḳavl < Ar. lakırdı, söz

ḳ. 88a/09

ḳ.+ı 74a/12, 76b/27, 82a/26, 82a/26

[=5]

ḳavm < Ar. insan topluluğu

ḳ. 70b/22, 72b/17, 74b/11, 75a/02, 77a/06, 78b/11, 82b/26

ḳ.+dın 71b/26

ḳ.+din 71b/24, 76b/17

ḳ.+ġa 76b/22

ḳ.+ı 73a/08, 74b/16, 74b/23, 75a/19, 76a/12, 76a/15, 76b/03, 76b/14, 77a/04, 77a/27, 82b/11, 83a/14, 83b/10

k.+ıdın 75a/14

ḳ.+ıġa 70a/26, 72b/08, 76a/04, 80a/15, 85b/04

ḳ.+ımızın̂g 72a/11

ḳ.+ını 72a/13

ḳ.+ının̂g 72b/27, 73a/01, 73a/02, 75a/08, 75a/15, 75b/18, 75b/19, 76a/27, 85b/09

ḳ.+i 71b/15, 71b/18, 72b/16, 73a/15

ḳ.+idin 83b/25

ḳ.+im 70a/14

ḳ.+inin̂g 74b/12, 85a/25

ḳ.+ın̂gnı 81b/03

ḳ.+nın̂g 70b/17, 72a/04, 72a/08, 72b/17, 75a/14, 76b/26, 81b/02, 81a/20, 83a/18, 85a/07, 88a/04i

[=60]

ḳaydın nereden

ḳ.+ 77a/21

[=1]

ḳayda nerede

ḳ.+dur 86b/25

ḳ.+durlar 74a/21, 74a/22

[=3]

ḳayġuluḳ kaygılanmak

ḳ. (bol-) 86b/22

[=1]

ḳāyim < Ar. (ḳā'im) ayakta duran

ḳ. 80b/03, 80a/25

ḳ. (tut-) 79b/03

ḳ.+ler 80b/07

[=4]

ḳayna- kaynamak

ḳ.-dı 77b/01

[=1]

ḳaysı hangi

ḳ. 79a/22, 80b/04, 80b/04, 86b/10, 87b/09

ḳ.+dur 80b/02, 80b/02

ḳ.+durlar 80b/03

ḳ.+n̂gız 83b/21

[=8]

ḳayt- dönmek, ayrılmak

ḳ.-a (tur-) 69b/19, 81a/09

ḳ.-ġuçı (ér-) 81b/17

ḳ.-ın̂gız 83a/06

ḳ.-ıp 83b/13

ḳ.-ḳay 87a/22

ḳ.-ḳıl 83b/10

ḳ.-ḳuçılar 71b/07

ḳ.-ḳusıdur 79a/22

ḳ.-madı 80a/04

ḳ.-salar 87a/20

ḳ.-ur 70a/09

ḳ.-urlar 82b/06, 82b/06

[=13]

ḳaytan- döndürülmek, geri çevrilmek

ḳ.-urmasan̂g 76b/14

[=1]

ḳaytar- döndürmek, geri çevirmek

ḳ.-dı 83b/04, 84b/04

ḳ.-dılar 79a/15

ḳ.-ġaylar 69b/11

ḳ.-ıpdur 82a/18

ḳ.-sa 87a/15

ḳ.-ur 82a/19

ḳ.-ur (ilik ḳaytarur-sizler) 76b/11

ḳ.-urlar 83a/15

[=8]

ḳaytarıl- döndürülmek, geri çevrilmek

ḳ.-urlar 88a/04

[=1]

ḳaytmaḳ dönme, ayrılma

ḳ. (bol-) 83b/17

[=1]

ḳaytmaḳlıġ geri dönme

ḳ.+ı 74b/10

[=1]

ḳaytur- döndürülmek, geri çevrilmek

ḳ.-masanꞑ 75a/06

ḳ.-ur 88b/18

[=2]

Ḳayyūm < Ar. baki ve kaim olan, ezelî (Esma'ül-Hüsnâ)

Ḳ. 84a/11

[=1]

ḳażā < Ar. (ḳażā') kötü, zararlı iş

ḳ. (ḳılduḳ-biz) 85b/13

[=1]

kebūter < Far. güvercin

k. 75b/01

k.+i 80b/17

[=2]

kelām < Ar. söz, lakırdı

k. 70a/12, 78a/08, 79a/03

k.+ı 83b/19

k.+ıda 72b/03

k.+ınınꞑ 73b/07

k.+ıznınꞑ 88a/04

k.+nı 81b/13

k.+nınꞑ 79a/24, 79a/24

[=10]

kelīm < Ar. söz söyleyen, konuşan

k. 72b/05

[=1]

kelimāt < Ar. kelimeler, sözler.

k.+ı 73b/07

[=1]

kelime bir fikir anlatan, bir veya birkaç heceden meydana gelen ses, söz

k.+din 88b/06

k.+side 79a/17

k.+sini 88b/06

[=3]

kemāl < Ar. olgunluk, eksiksiz olma, yetkinlik

k. (kemāl-i tevḳīf) 73b/25

k.+ıġa 77b/12, 85b/20

k.+i 73b/24, 84b/02

k.+i (ḥüsn-i kemāl) 83b/16

k.+idin 84b/02

k.+ige 69b/05

k.+iġa (cemāl ü kemāl) 83b/17

[=9]

kemi gemi

k.+de 75a/12, 75a/16

[=2]

kemend bağ

k.+ni 79a/18

[=1]

kenīzek < Far. cariye, kadın köle

k.+ge 83a/16

k.+ler 83a/20, 83b/03

k.+lerge 83b/02

k.+lerniŋ 83a/16

[=5]

kerāmet < Ar. bağış, ihsan

k. 84a/15

[=1]

kerem < Ar. cömertlik, asillik

k. 81b/15, 81b/16

k. (ḳıl-) 84a/20

[=3]

Keşf Saᶜlebî'nin "El-Keşf ve'l-beyân ᶜan tefsîri'l-Ḳur'ân(et-Tefsîrü'l-kebîr, Tefsîrü'ş-şaᶜlebî) adlı eseridir.

K. 81a/20

[=1]

kevkeb < Ar. yıldız

k.+iŋgä 81b/04

[=1]

keyfiyyet < Ar. keyfe, isteğe bağlı

k.+in 83a/22

[=1]

keẕib < Ar. yalan

k. (ḳıl-) 74b/15

[=1]

kéç geç

k. 82a/04

[=1]

kéçe gece

k. 71b/16, 71b/21, 77b/01, 80b/08, 88a/15

k.+de 88a/17

k.+ler 85a/20

k.+ni 88a/12

k.+niŋ 85a/21

[=9]

kél- gelmek

k.-di 69b/27, 71a/16, 77b/23, 79b/19, 79b/25, 80a/15, 82a/05, 82b/13, 82b/16, 83b/05, 84a/25, 85a/22

k.-di (ḳatık ér-) 69a/17

k.-diler 71a/06, 72a/14, 81a/18, 83b/23

k.-diler (ᶜāciz kél-) 80b/05

k.-dim 82a/06

k.-elin̂g 75a/03

k.-genidin 69b/01

k.-genlerning̃ 73b/27

k.-gey 69a/26, 74a/09, 77b/12, 80a/11, 82a/03

k.-gey (aġır kél-) 76b/09

k.-gey (aytıp kél-) 88a/09

k.-gey (yamān kél-) 86a/19

k.-geyler 83b/10, 83b/22, 88a/05

k.-gil 69b/09

k.-güçi 75a/26, 83a/03

k.-güçilerdürler 88a/23

k.-güsidür 77a/24

k.+inin̂g 78a/15

k.-in̂gizler 69b/23, 77b/04, 82b/25

k.-ip 72a/17, 72b/12, 73a/03, 77b/10, 79a/08, 83b/18

k.-ipdür 87b/08, 87b/20

k.-medi (çıḳıp kél-) 76b/22

k.-megen 86b/09

k.-megey (inip kél-) 85a/01

k.-megi (inip kél-) 78b/22

k.-mes 69a/23

k.-mes (aytıp kél-) 69a/24

k.-mesler 78b/02, 83b/10

k.-se 88b/04, 88b/08

k.-sem 70b/10

k.-tür 70b/11

k.-türdi 72b/04

k.-türgenler (īmān kéltür-) 69a/19, 87a/26

k.-türüptür 69a/09, 87b/21

k.-türüptürler 72b/06

k.-ür 69a/07, 78a/14, 78a/18, 78b/01, 79b/13

k.-ür (idi) 72b/22

k.-ür (sizler) 76b/10, 85b/07

k.-ürler 74a/01, 78b/22, 88a/24

k.-ürler (inip kél-) 78b/21

[=78]

kéltür - getirmek

k. 76a/17, 77a/22

k.-di 81b/14

k.-di (hediyye kéltür-) 83b/05

k.-di (vücūdġa kéltür-) 73a/27

k.-diler 71a/12, 72a/18, 77b/10, 79a/11, 82b/22, 85a/27

k.-diler (īmān kéltür-) 76b/01, 77b/14, 85b/02

k.-dük (īmān kéltür-) 71a/22

k.-düm (İslām kéltür-) 84b/15

k.-dün̂gizler 84a/22

k.-dün̂gizler (īmān kéltür-) 71a/25

k.-eben 83b/25

k.-elin̂g (īmān kéltür-) 74b/24, 78a/16

k.-eyin 84a/09

k.-eyin (sizler) 79b/18

k.-geçilerdürler 72a/10

k.-gen (īmān kéltür-) 71b/05, 77b/14, 80a/24

k.-genler (īmān kéltür-) 69b/06, 71b/10, 74b/12, 75a/15, 75b/20, 76a/27, 76b/26

k.-genlerdin 74b/10

k.-genlerdin (īmān kéltür-) 78b/13

k.-genlerdin (kéltür-) 75a/11

k.-genlerge (īmān kéltür-) 79b/02, 87a/13

k.-gey 70b/10, 80a/07, 86b/02, 87a/26

k.-gey (mén) 79b/17

k.-gey (vücudḳa kéltür-) 86b/02

k.-gey (yerige kéltür-) 74b/08

k.-geyler 70b/27

k.-geyler (īmān kéltür-) 70b/19

k.-gil 83a/27, 84b/23

k.-güçiler (īmān kéltür-) 73a/02, 78a/09

k.-güçisi 82b/19

k.-medi (īmān kéltür-) 73a/03

k.-mediler (īmān kéltür-) 69a/16, 76b/24

k.-medin̂gizler (īmān kéltür-) 88a/09

k.-megenler (īmān kéltür-) 84b/06

k.-mekde (īmān kéltür-) 71b/01

k.-mes (ér-) 85a/09

k.-mes (īmān kéltürmes érdiler) 78a/11

k.-mesler 76a/10

k.-mesler (īmān kéltür-) 78a/13, 79b/06

k.-mesler (yaḳın kéltür-) 87b/05

k.-meydür (īmān kéltür-) 74b/13, 76b/27

k.-ün̂gizler 86b/05

k.-üp 73a/16

k.-üp (īmān kéltür-) 75a/16

k.-üp (mén) 82a/07

k.-üp (sén) 77a/21

k.-üpdür 85a/03

k.-üpler 80b/14

k.-üptür 73b/04, 73b/11, 73b/16, 73b/22, 74b/06, 77a/04, 78a/21, 78a/27, 79a/06, 79a/16, 79b/08, 80a/02, 81a/02, 81a/10, 81a/20, 81b/07, 83a/15, 84a/04, 87b/07, 87b/15

k.-üptürler 70b/07, 71b/10, 76b/01, 76b/21, 77a/27, 79b/24, 81a/02, 81a/24, 81b/01, 81b/21, 82a/13, 82b/01, 82b/23, 84b/06, 84b/25, 85a/19

k.-üptürler (tefsir kéltür-) 78a/01

k.-ür 83b/22

k.-ür (biz) 83b/11

k.-ür (çıḳarıp kéltür-) 75b/22

k.-ür (çıḳarıp kéltürür-biz) 87b/03

k.-ür (mén) 84a/16

k.-ür (şirk kéltürür-sizler) 75b/25, 77a/07

k.-ürler (şirk kéltür-) 86a/05

[=118]

kéltürmek getirme

k.+i (kéltürmegi) 88a/19

[=1]

kéngeş- danışmak, görüşmek

k.-in̂güzdür 83a/06, 83a/07

[=1]

ként köy

k. 72b/11, 78a/24

k.+i 83a/10

k.+inĝizdin 85b/10

k.+niñg 83a/12

[=5]

kéngeş danışma, görüşme

k.+inĝizdin 83a/04

[=1]

kéñglik genişlik, bolluk

k.+i (kéñgligi) 82a/14

k.+ige (kéñgligige) 86b/17

[=2]

kérek gerek, lazım

k. 69b/11, 80a/06, 81a/23, 88b/03

k.+dür 87b/06

[=5]

kés- kesmek

k.-er (mén) 71b/02, 71b/04

k.-mesler 88b/13

k.-tiler 71b/11

[=4]

késer bağışlanma, azalma

k.+i 73b/22

[=1]

kesmek kesme

k. (yol kes-) 77a/15

[=1]

Keşfü'l-Esrār < Ar. bir tefsir kitabı

K. (ṣāḥib-i Keşfü'l-Esrār) 69a/12

K.+da 73b/05, 81b/07

[=3]

Keşşāf <Ar. El-Keşşâf an-Hakâkiki't-Tenzîl, Zemahşeri'ye ait bir tefsir kitabı

K. 81a/12

K.+da 78a/21, 83a/15

[=3]

két- gitmek, uzaklaşmak

k.-medide 69b/15

[=1]

kéydür- giydirmek, giyindirmek

k.-di 83a/16

[=1]

Ḳıbṭ < Ar. Çingene

ḳ. (Ḳıbṭ-ı şerif) 70a/21

ḳ.+nıṅ 72a/17, 73a/02

→ **Ḳıbṭī**

[=3]

Ḳıbṭī < Ar. çingene

ḳ. 69b/18, 69b/19

ḳ.+larġa 72a/02

ḳ.+lerdin 71b/20

ḳ.+lerniṅ 72a/19

ḳ.+niṅ 72a/04

→ **Ḳıbṭ**

[=6]

Ḳıbṭīlıġ < Ar. + T. çingenelik

ḳ. 70a/04

[=1]

ḳıfl < Ar. kilit

ḳ. (ḳıl-) 83b/14

[=1]

ḳıl- **I.** kılmak

ḳ.! 74a/05, 80a/11

ḳ.+ıp 83b/14

ḳ.-a (al-) 70b/05, 86b/05

ḳ.-a (alur-biz) 86a/01

ḳ.-a (başla-) 82a/05

ḳ.-a (da^{c}vet ḳıla başlap-sén) 85a/02

ḳ.-a (fehm ḳıla-al-) 87a/19

ḳ.-alıṅ 85a/21

ḳ.-dı 70a/09, 70a/17, 71b/02, 73a/22, 86a/06, 86a/09, 88b/02

ḳ.-dılar 76a/11, 77b/19, 79a/13, 85a/16, 88a/10

ḳ.-dım 70a/06

k.-dın 70a/03, 86a/23

ḳ.-duḳ 72b/11, 85a/18

ḳ.-duḳ (biz) 72a/16, 85a/17, 85b/01, 88a/12

ḳ.-ġaylar 81b/05

ḳ.-ġıl 69b/16, 73b/26, 74a/04

ḳ.-ıp 78b/02, 82a/09

ḳ.-ġan 74a/10

ḳ.-ġay 79a/06, 83b/24, 87a/22

ḳ.-ıpdur (biz) 79b/07

ḳ.-ıpdurlar 81b/12

ḳ.-ḳay 86a/22

ḳ.-madılar 85b/16

ḳ.-maġan 79a/05

ḳ.-mas (mén) 83a/04

ḳ.-mas (sizler) 75a/20

k.-maslar 79a/05

ḳ.-may (biz) 85a/17

ḳ.-sa 84a/17

ḳ.-sanĝızlar 76a/23

ḳ.-ur 69a/10, 70b/10, 72b/06, 80b/22, 86a/21, 88a/08

ḳ.-ur (siz) 85b/06

ḳ.-ur (sizler) 69b/23, 73a/14, 77a/25, 78b/15, 85b/04, 88b/04, 88b/26

ḳ.-urlar 72b/06, 74b/26, 76a/10, 76b/19, 78b/27, 80b/13, 83a/11, 86b/23, 88b/25

II. yapmak, etmek (yardımcı fiil)

ḳ.! (ḥaps ḳıl) 70b/24

ḳ. (ḥükm ḳıl) 75a/10

ḳ. (ḥükm ḳıl-) 72b/11

ḳ. (ᶜiṭā ḳıl-) 73b/24

ḳ. (laᶜnet ḳıl-) 80b/25

ḳ. (mihrbānlıġ ḳıl-) 78b/12

ḳ. (revān ḳıl-) 73b/27

ḳ. (rūzī̄ ḳıl-) 74a/06

ḳ. (tahabbüs ḳıl-) 82b/05

ḳ. (tevekkel ḳıl-) 87a/16

ḳ. (tükel ḳıl-) 78b/15

ḳ. (yād ḳıl) 75a/19, 75b/23, 77a/06

ḳ. (yād ḳıl-) 69b/08, 73a/07, 74b/16, 79b/14, 85b/03, 88a/02, 88a/18

ḳ. (ẓāhir ḳıl) 80a/13

ḳ. (ẓāhir ḳıl-) 74a/03

ḳ.-adur (cüzzām ḳıl-) 77a/d

ḳ.-alınĝ (taṣdī̄ḳ ḳıl-) 74b/24, 78a/16

ḳ.-ayın (ᶜaẕāb ḳıl-) 81b/27

ḳ.-ayın (ḫaber ḳıl-) 78b/20

ḳ.-ayın (ḫāżır ḳıl-) 84a/11

ḳ.-ayın (ḥükm ḳıl-) 82a/01

ḳ.-dı (ᶜarż ḳıl-) 83a/22

ḳ.-dı (duᶜā ḳıl-) 84a/12

ḳ.-dı (emr ḳıl-) 85b/21

ḳ.-dı (ḫarām ḳıl-) 88b/12

ḳ.-dı (helāk ḳıl-) 77b/10

ḳ.-dı (imdād ḳıl-) 75b/08

ḳ.-dı ([c]iṭā ḳıl-) 88b/21

k.-dı (ḳarār ḳıl-) 86a/07

ḳ.-dı (mażbūṭ ḳıl-) 83b/14

ḳ.-dı (meded-kārlıḳ ḳıl-) 75b/07

ḳ.-dı (mişahede ḳıl-) 72b/17

ḳ.-dı (muḳarrer ḳıl-) 72a/21

ḳ.-dı (muṭāla[c]ā ḳıl-) 82b/16

ḳ.-dı (müşāhede ḳıl-) 80a/03

ḳ.-dı (nāle ḳıl-) 72b/10

ḳ.-dı (naẓar ḳıl-) 72b/05

ḳ.-dı (nidā ḳıl-) 69b/08

ḳ.-dı (peydā ḳıl-) 72b/07

ḳ.-dı (revān ḳıl-) 72a/20

ḳ.-dı (ta[c]rīf ḳıl-) 70a/19

ḳ.-dı (tasrir ḳıl-) 82a/08

ḳ.-dı (tayin ḳıl-) 72a/20, 83a/18

ḳ.-dı (telkin ḳıl-) 77b/22

ḳ.-dı ([c]udūl ḳıl-) 70a/25

ḳ.-dı (vade ḳıl-) 71b/21

ḳ.-dı (vefāt ḳıl-) 80b/11

ḳ.-dı (yād ḳıl-) 80a/27

ḳ.-dı (zahir ḳıl-) 73a/26

ḳ.-dılar(cevr ḳıl-) 85a/27

ḳ.-dılar ([c]ameller ḳıl-) 79a/12

ḳ.-dılar (cevr ḳıl-) 69b/10, 79a/21

ḳ.-dılar (da[c]vet ḳıl-) 78a/25

ḳ.-dılar (iftirah ḳıl-) 76a/19

ḳ.-dılar (igreşmeklik ḳıl-) 74b/24

ḳ.-dılar (kezib ḳıl-) 74b/15

ḳ.-dılar (ma[c]lūm ḳıl-) 71b/23

ḳ.-dılar (medegarlıġ ḳıl-) 82b/10

ḳ.-dılar (né ḳıl-) 76a/24

ḳ.-dılar (rūşen ḳıl-) 71a/23

ḳ.-dılar (sitayiş ḳıl-) 79a/12

ḳ.-dılar (tekzib ḳıl-) 69a/25, 75a/09, 75b/17, 76b/03, 77b/06

ḳ.-dım (sitem ḳıl-) 84b/15

ḳ.-dın (ḫ[v]ār ḳıl-) 76a/17

ḳ.-dıñg 70a/04, 70a/06

ḳ.-dıñg (tamam ḳıl-) 78a/24

ḳ.-dıñgız (en[c]ām ḳıl-) 81b/16

ḳ.-dıñgız (tasdik ḳıl-) 71a/24

ḳ.-dıñgız (ittifaḳ ḳıl-) 71a/27

ḳ.-dıñgızlar 71b/04, 88a/08

ḳ.-duḳ (ġark ḳılduḳ-biz) 72b/26

ḳ.-duḳ (helāk ḳılduḳ-biz) 75b/18, 76b/22

ḳ.-duḳ (helāk ḳıl-) 85a/25

ḳ.-duḳ (ḥükm ḳılduḳ-biz) 72b/15

ḳ.-duḳ (ḳaza ḳılduḳ-biz) 85b/13

ḳ.-duḳ (peydā ḳılduḳ-biz) 72a/14

ḳ.-duḳ (vahy ḳıl-) 71b/16, 72b/11

ḳ.-dun (ġarḳa ḳıl-) 75a/13

ḳ.-ġan (murassa ḳıl-) 82a/15

ḳ.-ġanlardın (cādū ḳıl-) 77a/17

ḳ.-ġay ([c]afv ḳıl-) 71b/08

ḳ.-ġay (āşikāre ḳılġay-sizler) 82a/23

ḳ.-ġay (def[c] ḳıl-) 71a/24

ḳ.-ġay (fehm ḳıl-) 70b/03

ḳ.-ġay (ḥaşr ḳılġay-biz) 88a/02

ḳ.-ġay (helāk ḳılġay-biz) 78a/27

ḳ.-ġay (icābet ḳıl-) 86a/13

ḳ.-ġay (igreşmegi ḳılġay-biz) 71a/05

ḳ.-ġay (ihtimām ḳıl-) 74b/08

ḳ.-ġay (mén) 81b/17

ḳ.-ġay (sitem ḳıl-) 80a/07

ḳ.-ġay (sizler) 86a/20

ḳ.-ġay (tevbe ḳıl-) 80a/08

ḳ.-ġay (tilāvet ḳılġay-mén) 88b/16

ḳ.-ġay (vuzū[c] ḳıl-) 81b/22

ḳ.-ġay (ẓāhir ḳıl-) 72b/03

ḳ.-ġaylar (malu ḳıl-) 77b/18

ḳ.-ġaylar (tekzib ḳıl-) 69b/13

ḳ.-ġıl (du[c]ā ḳıl-) 86a/16, 86a/16

ḳ.-ġıl (yahşı ḳıl-) 83a/19

ḳ.-ġucısıġa (terbiyet ḳıl-) 76b/09

ḳ.-ġuçı (delalet ḳıl-) 75b/19

ḳ.-ġuçı (ġalebe ḳıl-) 71a/06, 74b/14

ḳ.-ġuçı (ḥükm ḳıl-) 79b/26

ḳ.-ġuçı (işāret ḳıl-) 69a/08

ḳ.-ġuçı (nidā’ ḳılġuçı-mén) 79b/25

ḳ.-ġuçı (nidā’ ḳıl-) 79b/24

ḳ.-ġuçı (peydā ḳıl-) 69a/15

ḳ.-ġuçı (rūşen ḳıl-) 79a/28

ḳ.-ġuçı (zulm ḳıl-) 69b/09

ḳ.-ġuçı-dur (kerem ḳıl-) 84a/20

ḳ.-ġuçıġa (işret ḳıl-) 80b/22

ḳ.-ġuçıġa (tamil ḳıl-) 70a/26

ḳ.-ġuçılar 71a/21

ḳ.-ġuçılar (az ḳıl-) 77a/12

ḳ.-ġuçılar (cem^{c} ḳıl-) 70b/26

ḳ.-ġuçılar (galebe ḳıl-) 71a/08

ḳ.-ġuçılar (inkiyād ḳıl-) 69a/23

ḳ.-ġuçılar (ḳasd ḳıl-) 72a/22

ḳ.-ġuçılar (secde ḳıl-) 71a/21

ḳ.-ġuçılar (tekzib ḳıl-) 69b/02

ḳ.-ġuçılar (yahşılıġ ḳıl-) 88b/06

ḳ.-ġuçılardın (şefaat ḳıl-) 74b/05

ḳ.-ġuçılarġa (naẓar ḳıl-) 70b/16

ḳ.-ġuçılarnı (tevbe ḳıl-) 80a/09

ḳ.-ġuçısı (ġalib ḳıl-) 77b/15

ḳ.-ġuçısı (helāk ḳıl-) 69a/19

ḳ.-ġumdur (uḳubet ḳıl-) 71b/01

ḳ.-ıṅ̂gız (perhiz ḳıl-) 77a/08

ḳ.-ıṅ̂gızlar 74b/22

ḳ.-ıṅ̂gızlar (binā ḳıl-) 80b/17

ḳ.-ıṅ̂gızlar (hazer ḳıl-) 75b/26, 77a/16

ḳ.-ıṅ̂gızlar (istiġfār ḳıl-) 80b/21

ḳ.-ıṅ̂gızlar (soṅ̂g ḳıl-) 84a/22

ḳ.-ıp (ḫāżır ḳıl-) 80b/01

ḳ.-ıp (ḥīle ḳıl-) 70b/19

ḳ.-ıp (irşad ḳıl-) 74a/11

ḳ.-ıp (ḳabūl ḳıl-) 78a/02

ḳ.-ıp (ḳıfl ḳıl-) 83b/14

ḳ.-ıp (matlā^{c} ḳıl-) 71b/26

ḳ.-ıp (muṭṭali^{c} ḳıl-) 71b/26

ḳ.-ıp (müḥr ḳıl-) 82b/11

ḳ.-ıp (münḳaṭı^{c} ḳıl-) 73b/12

ḳ.-ıp (nāme-i müḥr ḳıl-) 80a/26

ḳ.-ıp (taḳatti ḳıl-) 73b/12

ḳ.-ıp (tekẕīb ḳıl-) 69a/16

ḳ.-ıp (terkīb ḳılıp-biz) 79b/08

ḳ.-ıp (yıraḳ ḳıl-) 71b/21

ḳ.-ıpdur (cem^{c} ḳıl-) 79a/17

ḳ.-ıpdur (du^{c}ā ḳıl-) 71b/23

ḳ.-ıpdur (iḥāṭa ḳıl-) 82a/25

ḳ.-ıpdur (naḳl ḳıl-) 79a/01, 87b/15

ḳ.-ıpdur (tefsīr ḳıl-) 78b/25

ḳ.-ıpdurlar (cādūluk ḳıl-) 76a/13, 77a/18

ḳ.-ıpdurlar (isrāf ḳıl-) 76a/09

ḳ.-ıpdurlar (pādişāh ḳıl-) 82b/08

ḳ.-ma (rüsvā ḳıl-) 74a/07

ḳ.-madın̂gızlar (iḥāṭa ḳıl-) 88a/06

ḳ.-madın̂gızlar (til ḳıl-) 88a/07

ḳ.-maduḳ (helāk ḳılmaḳ-biz) 78a/24

ḳ.-maduḳ (ḳabul érdiler) 81b/10

ḳ.-maġay (asıġ ḳıl-) 74a/08

ḳ.-maġay (red ḳıl-) 74b/14

ḳ.-maġay (teveccüh ḳıl-) 83b/18

ḳ.-maġaylar (secde ḳıl-) 82a/19

ḳ.-maḳ (tutuş ḳıl-) 74a/16

ḳ.-man̂gızlar 76a/22, 76a/22

ḳ.-man̂gızlar (az ḳıl-) 77a/13

ḳ.-man̂gızlar (iṭā^{c}at ḳıl-) 76a/08

ḳ.-man̂glar (ulukluk ḳıl-) 82b/25

ḳ.-mas (asıġ ḳıl-) 69b/01, 88b/24

ḳ.-mas (azab ḳıl-) 76b/03, 77a/02

ḳ.-mas (biz) 78a/11

ḳ.-mas (def ḳıl-) 78a/19

ḳ.-mas (ḫıyānet ḳılmas-mén) 84a/01

ḳ.-mas (istiġfar ḳılmas-sizler) 84b/27

ḳ.-mas (terk ḳılmas-sén) 76a/17

ḳ.-mas (uḳubet ḳıl-) 73a/05

ḳ.-mas (yād ḳılmas-sizler) 86a/2

ḳ.-masa (rahm ḳıl-) 80b/18

ḳ.-masan̂g (bende ḳılmasan̂g ér-) 70a/14

ḳ.-maslar (fehm ḳıl-) 87a/26

ḳ.-maslar (küç ḳıl-) 81b/02

ḳ.-maslar (rahm ḳıl-) 80b/18

ḳ.-maslar (sipasdarlıġ ḳıl-) 87a/03

ḳ.-sa (du^{c}ā ḳıl-) 86a/18

ḳ.-sa (istidlāl ḳılsa bolur) 88a/17

ḳ.-sa (ḳabūl ḳıl-) 83a/15

ḳ.-sa (küfrān ḳıl-) 84a/18

ḳ.-salar (fermānsızlıġ ḳıl-) 78b/13

ḳ.-salar (hareket ḳıl-) 88a/27

ḳ.-ur (binā ḳılur-sizler) 75a/25

ḳ.-ur (aᶜrāż ḳıl-) 87a/21

ḳ.-ur (arlıġ ḳıl-) 87a/14

ḳ.-ur (artūḳ ḳılur-sén) 77a/20

ḳ.-ur (ᶜavdet ḳılur érdi) 71b/14

ḳ.-ur (beyān ḳıl-) 74a/16, 78b/22, 87a/09

ḳ.-ur (cihat ḳıl-) 79a/09

ḳ.-ur (daᶜvet ḳılur-mén) 75a/23

ḳ.-ur (def ḳıl-) 86a/19

ḳ.-ur (ér-) 73a/18, 80a/19, 85b/03, 88b/10

ḳ.-ur (ġarḳa ḳılur-biz) 71b/19

ḳ.-ur (hayr ḳıl-) 84b/25

ḳ.-ur (ẖayra ḳılur ér-) 70b/17

ḳ.-ur (ḥükm ḳıl-) 87a/16

ḳ.-ur (ḥükm ḳılur ér-) 83a/01

ḳ-ur (perhīz ḳılur ér-) 85b/03

ḳ.-ur (ıżṭırāb ḳıl-) 79b/27

ḳ.-ur (icāzet ḳıl-) 86a/18

ḳ.-ur (istihzā ḳılur ér-) 69b/01

ḳ.-ur (ḳabul ḳılur-sizler) 86a/22

ḳ.-ur (ḳılur-sizler) 86a/24

ḳ.-ur (ḳulaġlık ḳılur ér-) 85a/09

ḳ.-ur (meyl ḳıl-) 83b/16

ḳ.-ur (meyl ḳılur-sizler) 76b/11

ḳ.-ur (mén) 70b/07, 76a/01, 84a/16

ḳ.-ur (müdāvemend ḳılur érdiler) 73a/11

ḳ.-ur (naḳl ḳıl-) 73b/06, 79a/24, 80b/22, 80b/24

ḳ.-ur (pādişāhlıġ ḳıl-) 82a/11

ḳ.-ur (pāymāl ḳılur ér-) 81b/03

ḳ.-ur (rucūᶜ ḳılur érdiler) 78a/02

ḳ.-ur (ṣadāy ḳılur ér-) 80b/15

ḳ.-ur (sergerdān ḳıl-) 79a/19

ḳ.-ur (sén) 76a/16, 78b/19, 80b/18

ḳ.-ur (şebḫūn ḳılur-biz) 85a/12

ḳ.-ur (şükr ḳıl-) 84a/17

ḳ.-ur (tasdik ḳılur-sizler) 78b/10

ḳ.-ur (tedbīr ḳılur érdiler) 72a/25

ḳ.-ur (telkin ḳılur-sén) 79b/13

ḳ.-ur (teñg ḳılur érdük-biz) 74b/02

ḳ.-ur (teşbih ḳıl-) 81b/19

ḳ.-ur (tevbe ḳılur-biz) 84b/26

ḳ.-ur (tezvir ḳılur ér-) 71a/20

ḳ.-ur (tişük ḳıl-) 83a/21

ḳ.-ur (yād ḳıl-) 69a/12

ḳ.-ur (yād ḳılur-sizler) 86a/23

ḳ.-ur (ẓāhir ḳıl-) 69a/15, 82a/21

ḳ.-urlar (aşiḳare ḳıl-) 87a/06

ḳ.-urlar (durust ḳıl-) 73a/06

ḳ.-urlar (düşmānlıġ ḳıl-) 74a/27

ḳ.-urlar (fehm ḳıl-) 80b/13

ḳ.-urlar (fiᶜl ḳıl-) 86a/05

ḳ.-urlar (ḫarāb ḳıl-) 83a/11

ḳ.-urlar (icābet ḳıl-) 73a/13

ḳ.-urlar (iḫtilāf ḳıl-) 87a/10

ḳ.-urlar (isīr ḳıl-) 83a/d

ḳ.-urlar (muhasa ḳıl-) 74b/01

ḳ.-urlar (mundaḳ ḳıl-) 83a/12

ḳ.-urlar (nüzūl ḳıl-) 74a/05

ḳ.-urlar (pākizelıġ ḳıl-) 85b/11

ḳ.-urlar (ṣebāt ḳıl-) 86a/06

ḳ.-urlar (secde ḳıl-) 82a/16, 82a/27

ḳ.-urlar (tay ḳıl-) 88b/02

ḳ.-urlar (tebah ḳıl-) 83a/11

ḳ.-urlar (tekẕīb ḳıl-) 88a/03

[=344]

ḳılıç kılıç

k.+ı (ḳılıcı) 79a/09

[=1]

ḳılıḳ bir kimsenin giyinişi, dış görünüşü

ḳ.+lar (ḳılıġlar) 74b/04

[=1]

ḳılıl- kılılmak, yapılmak

ḳ.-ġan (muḳarrer ḳılıl-) 81a/12

ḳ.-ġanlardın (sén) 76a/13

ḳ.-ġay (yavuḳ ḳılıl-) 74a/18

k.-ur (tuban ḳılıl-) 88b/08

→ **ḳılın-**

[=4]

ḳılın- kılılmak, yapılmak

ḳ.-dı (nidā ḳılın-) 79b/21

→ **ḳılıl-**

[=1]

ḳılmaḳ **I.** kılma

ḳ.+ı (ḳılmaġı) 85a/16, 88b/02

ḳ.+ı (ḳıl-) 75a/10

ḳ.+da 76b/05

II. yapma (yardımcı fiil)

ḳ.+ı (helāk ḳıl-) 85a/14

ḳ.+ı (ḥafṣ ḳıl-) 85a/14

ḳ.+ı (mekr ḳıl-) 85a/17

ḳ.+ı (tekrār ḳıl-) 74b/22

ḳ.+ıda (helāk ḳıl-) 72b/27

ḳ. (esīr ḳıl-) 79b/11

ḳ. (minnet ḳıl-) 69b/27

ḳ. (tasarruf ḳıl-) 78b/18

[=11]

ḳılmaḳlıḳ kılma

ḳ.+ı (ḳılmaḳlığı) 70a/04

ḳ.+ını (ḳılmaḳlığını) 70a/06

[=2]

ḳıra'at < Ar. Kur'ân okuma

ḳ.+ıdın 82a/27

[=1]

ḳıraḳ < ? kenar, yan

ḳ.+ıda 72b/24

ḳ.+ıġa 72a/24, 72b/12, 72b/16, 83a/25

ḳ.+ḳa 78b/04

[=5]

ḳırḳ kırk

k. 81b/08, 81b/09, 82b/07

[=3]

ḳısm < Ar. bölük, parça, takım

ḳ. 69a/13

[=1]

ḳıṣṣa < Ar. hikaye, rivayet

ḳ.+lar 85b/19

ḳ.+larınıŋ̂ 77b/17

ḳ.+nıŋ̂ 81b/20

ḳ.+sı 76a/11

ḳ.+sıda 85b/20

ḳ.+sı 85b/20, 85b/21, 87a/12

[=8]

ḳıvām < Ar. yoğunluk derecesi

ḳ.+ı 73b/02

[=1]

ḳıyām < Ar. ayakta durma

ḳ. 78b/18

[=1]

ḳıyāmet < Ar. dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman

ḳ. 69a/21, 75b/13, 78a/14, 87b/06, 88b/07

ḳ.+de 86b/03

ḳ.+niŋ̂ 87b/10

[=7]

ḳıyās < Ar. bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme.

ḳ.+da 70b/04

[=1]

ḳız kız

ḳ.+ı 76b/20, 82b/07

ḳ.+ını 82b/09

ḳ.+ıdın 76b/26

ḳ.+larıġa 85b/12

ḳ.+nıŋ̂ 74b/13

[=6]

ḳızıl kızıl, koyu kırmızı

k. 84a/22

[=1]

kiçik küçük

k. 80a/01

[=1]

kifāyet < Ar. yetişme, el verme, yeterlik

k.+ide 78b/16

[=1]

kilīd < Far. kilit, anahtar

k.+ni 83b/15

[=1]

kim zamir, edat, soru kelimesi

k. 69a/06, 69a/08, 69a/09, 69a/09, 69a/10, 69a/11, 69a/12, 69a/16, 69a/19, 69a/25, 69a/26, 69b/02, 69b/04, 69b/07, 69b/08, 69b/09, 69b/10, 69b/11, 69b/12, 69b/12, 69b/12, 69b/14, 69b/19, 69b/20, 69b/21, 69b/22, 69b/24, 69b/26, 69b/27, 70a/01, 70a/04, 70a/08, 70a/10, 70a/11, 70a/11, 70a/13, 70a/13, 70a/15, 70a/15, 70a/21, 70a/22, 70a/26, 70a/27, 70b/01, 70b/03, 70b/03, 70b/05, 70b/06, 70b/07, 70b/08, 70b/08, 70b/09, 70b/11, 70b/13, 70b/14, 70b/15, 70b/16, 70b/18, 70b/18, 70b/19, 70b/20, 71a/02, 71a/06, 71a/09, 71a/10, 71a/11, 71a/15, 71a/16, 71a/18, 71a/21, 71a/21, 71a/23, 71a/24, 71a/25, 71a/26, 71b/01, 71b/02, 71b/04,

71b/06, 71b/07, 71b/08, 71b/09, 71b/10, 71b/15, 71b/17, 71b/18, 71b/19, 71b/20, 71b/21, 71b/21, 71b/23, 71b/23, 71b/25, 71b/26, 71b/26, 71b/27, 72a/01, 72a/02, 72a/02, 72a/03, 72a/05, 72a/06, 72a/07, 72a/11, 72a/13, 72a/15, 72a/17, 72a/17, 72a/17, 72a/22, 72a/25, 72a/25, 72b/03, 72b/03, 72b/04, 72b/05, 72b/06, 72b/07, 72b/07, 72b/09, 72b/10, 72b/10, 72b/16, 72b/17, 72b/17, 72b/18, 72b/18, 72b/19, 72b/19, 72b/23, 72b/25, 72b/26, 73a/02, 73a/02, 73a/04, 73a/06, 73a/07, 73a/07, 73a/08, 73a/10, 73a/11, 73a/12, 73a/13, 73a/16, 73a/17, 73a/19, 73a/19, 73a/21, 73a/21, 73a/22, 73a/23, 73a/24, 73a/24, 73a/25, 73a/27, 73b/02, 73b/03, 73b/04, 73b/04, 73b/04, 73b/05, 73b/06, 73b/09, 73b/10, 73b/11, 73b/12, 73b/14, 73b/17, 73b/18, 73b/20, 73b/20, 73b/21, 73b/23, 73b/23, 74a/01, 74a/03, 74a/05, 74a/06, 74a/07, 74a/08, 74a/09, 74a/10, 74a/12, 74a/14, 74a/14, 74a/14, 74a/16, 74a/17, 74a/18, 74a/21, 74a/22, 74a/23, 74b/02, 74b/02, 74b/05, 74b/06, 74b/07, 74b/07, 74b/11, 74b/11, 74b/12, 74b/13, 74b/14, 74b/14, 74b/16, 74b/17, 74b/18, 74b/23, 74b/26, 74b/27, 75a/01, 75a/02, 75a/06, 75a/09, 75a/11, 75a/12, 75a/14, 75a/14, 75a/17, 75a/19, 75a/21, 75a/27, 75b/01, 75b/02, 75b/04, 75b/05, 75b/06, 75b/07, 75b/10, 75b/11, 75b/12, 75b/15, 75b/18, 75b/19, 75b/20, 75b/21, 75b/22, 75b/25, 75b/25, 76a/01, 76a/01, 76a/04, 76a/05, 76a/07, 76a/09, 76a/09, 76a/11, 76a/12, 76a/15, 76a/18, 76a/19, 76a/20, 76a/26, 76b/01, 76b/02, 76b/02, 76b/02, 76b/06, 76b/08, 76b/11, 76b/13, 76b/13, 76b/16, 76b/19, 76b/21, 76b/21, 76b/22, 76b/23, 76b/24, 76b/25, 76b/26, 77a/01, 77a/01, 77a/02, 77a/04, 77a/05, 77a/06, 77a/07, 77a/15, 77a/16, 77a/17, 77a/18, 77a/18, 77a/19, 77a/23, 77a/24, 77a/26, 77a/27, 77b/01, 77b/03, 77b/04, 77b/05, 77b/06, 77b/08, 77b/08, 77b/10, 77b/11, 77b/11, 77b/13, 77b/14, 77b/15, 77b/17, 77b/19, 77b/19, 77b/20, 77b/24, 77b/27, 78a/01, 78a/01, 78a/02, 78a/03, 78a/05, 78a/07, 78a/08, 78a/08, 78a/09, 78a/10, 78a/11, 78a/13, 78a/14, 78a/17, 78a/19, 78a/20, 78a/21, 78a/23, 78a/27, 78b/01, 78b/02, 78b/04, 78b/07, 78b/09, 78b/09, 78b/10, 78b/11, 78b/12, 78b/14, 78b/16, 78b/16, 78b/17, 78b/19, 78b/19, 78b/20, 78b/21, 78b/22, 78b/23, 78b/25, 79a/01, 79a/02, 79a/07, 79a/08, 79a/08, 79a/09, 79a/10, 79a/10, 79a/11, 79a/11, 79a/15, 79a/16,

79a/21, 79a/21, 79a/22, 79a/22, 79a/24, 79a/25, 79b/01, 79b/02, 79b/03, 79b/08, 79b/10, 79b/12, 79b/13, 79b/14, 79b/16, 79b/17, 79b/17, 79b/19, 79b/19, 79b/21, 79b/21, 79b/22, 79b/22, 79b/23, 79b/24, 79b/25, 79b/25, 79b/27, 80a/01, 80a/02, 80a/03, 80a/03, 80a/04, 80a/05, 80a/07, 80a/08, 80a/13, 80a/13, 80a/14, 80a/17, 80a/18, 80a/20, 80a/20, 80a/22, 80a/23, 80a/25, 80a/27, 80b/02, 80b/02, 80b/04, 80b/04, 80b/05, 80b/08, 80b/09, 80b/09, 80b/13, 80b/13, 80b/15, 80b/16, 80b/16, 80b/18, 80b/20, 80b/20, 80b/23, 80b/23, 80b/24, 80b/26, 80b/27, 81a/01, 81a/01, 81a/02, 81a/02, 81a/02, 81a/11, 81a/13, 81a/16, 81a/17, 81a/18, 81a/19, 81a/20, 81a/23, 81a/24, 81a/25, 81a/27, 81b/01, 81b/02, 81b/03, 81b/04, 81b/04, 81b/04, 81b/07, 81b/09, 81b/11, 81b/12, 81b/12, 81b/15, 81b/15, 81b/16, 81b/17, 81b/17, 81b/21, 81b/21, 81b/22, 81b/25, 82a/01, 82a/03, 82a/06, 82a/06, 82a/07, 82a/08, 82a/09, 82a/10, 82a/11, 82a/12, 82a/13, 82a/15, 82a/20, 82a/25, 82b/01, 82b/02, 82b/05, 82b/07, 82b/09, 82b/11, 82b/12, 82b/14, 82b/18, 82b/19, 82b/19, 82b/20, 82b/20, 82b/21, 82b/23, 82b/23, 82b/23, 82b/24, 82b/26, 83a/01, 83a/08, 83a/09, 83a/10, 83a/11, 83a/13, 83a/14, 83a/14, 83a/15, 83a/18, 83a/19, 83a/20, 83a/20, 83a/22, 83a/27, 83a/27, 83a/27, 83b/02, 83b/05, 83b/05, 83b/06, 83b/09, 83b/11, 83b/12, 83b/15, 83b/17, 83b/19, 83b/21, 83b/22, 83b/23, 83b/23, 83b/24, 83b/26, 83b/27, 84a/03, 84a/04, 84a/05, 84a/06, 84a/06, 84a/07, 84a/08, 84a/08, 84a/09, 84a/10, 84a/11, 84a/13, 84a/14, 84a/16, 84a/17, 84a/17, 84a/18, 84a/18, 84a/19, 84a/20, 84a/21, 84a/23, 84a/24, 84a/25, 84b/01, 84b/01, 84b/01, 84b/01, 84b/04, 84b/05, 84b/06, 84b/08, 84b/09, 84b/12, 84b/14, 84b/24, 84b/25, 84b/26, 84b/26, 85a/01, 85a/02, 85a/02, 85a/03, 85a/07, 85a/13, 85a/13, 85a/15, 85a/16, 85a/17, 85a/18, 85a/19, 85a/20, 85a/24, 85a/25, 85a/27, 85a/27, 85b/01, 85b/01, 85b/02, 85b/03, 85b/07, 85b/08, 85b/10, 85b/11, 85b/11, 85b/16, 85b/16, 85b/17, 85b/19, 85b/19, 85b/19, 85b/22, 85b/23, 85b/26, 86a/01, 86a/04, 86a/04, 86a/05, 86a/06, 86a/08, 86a/10, 86a/10, 86a/13, 86a/13, 86a/17, 86a/18, 86a/20, 86a/22, 86a/24, 86a/25, 86a/26, 86b/01, 86b/03, 86b/05, 86b/06, 86b/07, 86b/07, 86b/08, 86b/09, 86b/10, 86b/15, 86b/20, 86b/21, 86b/23, 86b/26, 87a/01, 87a/02, 87a/02, 87a/08,

87a/09, 87a/12, 87a/13, 87a/13, 87a/15, 87a/17, 87a/18, 87a/22, 87a/23, 87a/25, 87a/26, 87b/02, 87b/04, 87b/06, 87b/07, 87b/07, 87b/08, 87b/10, 87b/15, 87b/15, 87b/20, 87b/21, 87b/23, 87b/23, 87b/27, 88a/01, 88a/02, 88a/03, 88a/03, 88a/08, 88a/09, 88a/10, 88a/12, 88a/14, 88a/15, 88a/15, 88a/17, 88a/18, 88a/19, 88a/19, 88a/21, 88a/22, 88a/23, 88a/26, 88a/27, 88b/01, 88b/01, 88b/02, 88b/03, 88b/03, 88b/04, 88b/04, 88b/04, 88b/08, 88b/08, 88b/10, 88b/11, 88b/11, 88b/12, 88b/12, 88b/15, 88b/16, 88b/17, 88b/18, 88b/19, 88b/20, 88b/22, 88b/23, 88b/23, 88b/26

[=708]

kim (2) ol-kim

k. 69a/13, 69a/25, 69b/18, 71a/27, 71b/16, 72a/07, 72b/12, 73b/02, 73b/21, 74a/27, 75a/16, 75a/19, 78a/04, 78a/24, 78b/17, 79a/04, 79b/04, 80b/03, 82b/21, 83b/08, 84b/21, 85a/05, 85a/11, 85b/05, 85b/08, 85b/09, 85b/25, 86a/03, 86a/05, 86a/11, 86b/02, 86b/03, 86b/12, 86b/13, 86b/27, 87b/04

k.+niŋ 74b/24

[=37]

kim soru zamiri

k.+de 72a/18

k.+din 82b/23

k.+dür 79b/24, 82a/09

k.+ge 78b/20

k.+ni 73a/25, 84b/17

k.+niŋ 70a/04, 70a/05, 72b/01

[=10]

kimyā < Ar. (kimyā') kimya

k. 80a/22

[=1]

kīn < Far. gizli düşmanlık, garaz

k.+de 85a/22

[=1]

kir- girmek, varmak

k.-di 81b/22, 81b/24

k.-diler 72a/22, 72b/15, 72b/22, 72b/23, 77b/02, 81a/18, 84b/22

k.-er 81b/13

k.-genler 86b/17

k.-gey 71a/10, 85a/22, 86b/27

k.-geyler 71b/19, 83a/10

k.-gil 84b/10

k.-güçilerdin 71b/18

k.-inĝizler 81a/22

k.-ip 82b/15, 85a/22

k.-megey (sén) 72b/19

[=22]

kirgüz- girdirmek, sokmak

k.-gil 80a/09, 81b/18

k.-üp (su kirgüz-) 84b/08

k.-ür 86a/21

k.-ür (biz) 78a/12

[=5]

kirmek girme, varma

k.+i (kirmegi) 88a/27

[=1]

kişi insan, şahıs, kimse

k. 70a/07, 70a/21, 70a/27, 70b/14, 70b/18, 71a/10, 71a/11, 73a/03, 73b/12, 74a/09, 74b/05, 74b/13, 75a/16, 76b/01, 77b/14, 79a/06, 80a/07, 80a/17, 81a/11, 81b/10, 84a/02, 84a/04, 84a/06, 85a/07, 85a/20, 86a/06, 86a/13, 86a/24, 86a/25, 86b/06, 87b/25, 88a/20

k.+din 79b/17

k.+dür 86a/14

k.+dürler 76a/11

k.+ge 70b/03, 71b/24, 73a/04, 74a/09, 79a/05, 80b/20, 81a/01, 81a/02, 83a/01, 87a/26

k.+ler 70b/13, 70b/25, 71a/01, 74a/07, 80b/12, 82b/13, 85b/08, 87b/04, 87b/22, 87b/26, 88a/23

k.+lerden 71a/17

k.+ler 87b/14

k.+lerdin 78b/21, 83b/06, 84a/19

k.+lerdürler 85b/11

k.+lerge 71a/02, 77a/13, 87a/02

k.+leri 70b/19

k.+lerige 79b/14, 85a/12

k.+lerim 81b/08

k.+lerimni 76b/18

k.+lerin 74a/01, 85b/12

k.+lerini 85b/10

k.+lerni 76b/16

k.+lerninĝ 77a/12, 85a/14

k.+ni 78a/27, 85a/25, 86a/13

k.+ninĝ 70a/22, 77a/16, 78a/05

[=82]

kitāb < Ar. kitap

k. 79a/28, 79b/01, 79b/02, 82b/23

k.+din 84a/08

k.+ı 69a/16

k.+ıda 87a/07, 87b/21

k.+lardın 84a/03

k.+larġa 78a/05

k.+larıda 77b/27

k.+larıdın 87b/10

k.+nıŋ̂ 69a/14, 79a/28, 80b/09

[=15]

kitermek giderme

k.+de 71a/04

k.-ige (ᶜaẕāb+kitermegige) 74a/24

[=2]

ḳoçḳar koç

ḳ. 87b/18

[=1]

ḳol kol

ḳ. 80a/10, 80a/12

k.+ıġa 72a/20, 72a/20

[=4]

ḳop- çıkmak, kalkmak

ḳ.-dı 77b/01

ḳ.-ḳay 72b/08

ḳ.-ḳay (sén) 83b/26

ḳ.-tı 77b/09, 78b/12, 82b/15

[=8]

ḳopar- koparmak, çıkarmak

ḳ. (ér-) 81a/15

ḳ. (sén) 78b/17

ḳ.-ġay 86b/03

ḳ.-ġıl 70b/26

ḳ.-ıp (ér-) 84b/07

[=5]

ḳork- korkmak

ḳ.-ar (mén) 69b/12, 75b/11, 79a/08

ḳ.-armış 69b/18

ḳ.-ḳaylar 69b/11, 78a/13, 80a/06, 88a/18

ḳ.-ḳuçı (bolmas-sizler) 75a/21

ḳ.-ḳuçılar (ér-) 78a/25

ḳ.-ma 80a/04

ḳ.-maġıl 83a/19

ḳ.-mas 71b/06

ḳ.-mas (sizler) 74b/17, 75b/24, 76b/05, 77a/06

ḳ.-maslar 69b/10

ḳ.-mayġaylar 80a/05

ḳ.-tı 70b/13, 70b/19

ḳ.-tum 70a/08

ḳ.-unĝızlar 74b/19, 74b/21, 75a/22, 75b/05, 75b/07, 75b/26, 76a/07, 76b/07, 77a/09

[=31]

ḳorkmaḳ korkma

ḳ. 80a/06

[=1]

ḳorḳunç korkunç, korku

k. 88b/07

[=1]

ḳorḳunçı uyarıcı

ḳ.+dın 74a/17, 80a/04

ḳ.+lar 77b/26

[=3]

ḳorḳunçluḳ korkunç

ḳ. (bol-) 88a/20

[=1]

ḳorḳut- korkutmak, uyarmak

ḳ. ! 78b/07

ḳ.-ḳıl 78b/07

ḳ.-ḳuçı 75a/04

ḳ.-ḳuçı (mén) 78b/10

ḳ.-ḳuçılardın 77b/25

ḳ.-ḳuçılarnınĝ 85b/16

ḳ.-masdın 78a/27

ḳ.-tılar 78a/26

ḳ.-ur (ér-) 86b/26

[=9]

ḳorḳutınçı korkutulan

ḳ.+lardın (mén) 88b/20

[=1]

ḳorḳutmaḳ korkutma, uyarma

ḳ.+ı (ḳorḳutmaġı) 77b/18

ḳ.+ıdın (ḳorḳutmaġıdın) 71b/06

ḳ.+dın 75a/06

[=3]

ḳorḳutul- korkutulmak, uyarılmak

ḳ.-ġanlarnınĝ 76b/24, 85b/14

[=2]

ḳorut- korumak

k.-up 79a/18

[=1]

ḳoş- koşmak

ḳ.-arlar 78b/24

[=1]

ḳoşul- iliştirilmek, birleştirilmek

ḳ.-dılar 72b/23

ḳ.-maġay 86a/10

[=2]

ḳoy koyun

ḳ. 75b/08

[=1]

ḳoy- koymak, bırakmak, izin vermek

ḳ.-ar (ér-) 81a/04

ḳ.-ar (minnet ḳoyar-sén) 70a/11

ḳ.-ar (sizler) 74b/18, 76b/11

ḳ.-dı 72b/21, 83b/14

ḳ.-dılar 72a/01, 77b/02, 83b/04, 84b/09

ḳ.-ġanlar (boyun ḳoy-) 82b/25, 84b/03

ḳ.-ġay 84b/12

ḳ.-ġaylar 69b/11

ḳ.-ġuçılarıdurlar (boyun ḳoy-) 87a/27

ḳ.-maġusıdurlar 76a/03

ḳ.-unĝızlar 75a/22, 84a/23

ḳ.-up (ér-) 84a/26

[=19]

ḳoyarıl- diriltilmek

ḳ.-ġusıdurlar 86b/10

[=1]

ḳoymaḳ koyma, bırakma

ḳ.+da 76b/07

[=1]

köç- göçmek

k.-mek 71b/22

[=1]

kök gök, gök yüzü, sema

k. 79b/20, 85b/26, 86b/04, 87a/07, 88a/20

k.+din 69a/21, 77a/23, 80a/27, 82a/21, 85b/27, 86b/04

k.+ke 78b/04

k.+ler 70a/17, 82a/20, 82a/25, 86b/08

k.+lerdedür 88a/19

k.+lerdin 86b/16

k.+lerdür 80b/08

k.+lerdürler 80b/08

k.+ninĝ 72a/01

[=21]

kökreg kaburga

k.+i 87b/18, 87b/18

k.+ige 82b/15

[=3]

kölege gölge

k.+si 81b/23

k.+sininĝ 77b/04

[=2]

kölegelik gölgelik

k. 77b/07

k.+dür 77b/07

[=2]

könĝül gönül

k. 74a/10, 74a/12, 74a/17, 86a/14, 86b/23

k. (bér-) 71a/07

k.+ge 84b/18

k.+i (könĝli) 79a/06, 85b/23

k.+ide (könĝlide) 81b/06

k.+idür 74a/17

k.+ige (könĝlige) 83b/18

k.+ininĝ (könĝlininĝ) 77b/17

k.+ler 73b/04

k.+leri 80a/18, 87a/05, 87a/19

k.+leride 78a/12, 82a/22

k.+lerininĝ 79a/27, 86b/14

k.+ninĝ 69a/18, 74a/11, 87a/21

k.+üm (könĝlüm) 69b/13

k.+üniĝ (könĝlüniĝ) 77b/24

k.+üniĝde (könĝlüniĝde) 77b/22

k.+üniĝe (könĝlüniĝe) 77b/21, 77b/23, 77b/24

[=31]

könĝleg gömlek

k.+ininĝ 80a/10

k.+inĝninĝ 80a/10

k.+ke 81b/20

[=2]

könĝüllük gönüllü

k. 74b/23

[=1]

köp çok

k. 69b/04, 71b/26, 72a/10, 76a/13, 77a/03, 79a/13, 82b/26, 84b/11, 84b/17

k.+i 69b/05, 79a/19

k.+ige 80a/24

k.+reg (bol-) 86a/17

k.+regi 73a/01, 74b/12, 75a/15, 75b/19, 76a/27, 76b/26, 77b/13, 79a/13, 81a/11, 86a/11, 87a/03, 87a/09

k.+regide 81a/12

k.+rekdür 80b/03, 83b/06

[=28]

köplük çokluk

k. 83b/11

[=1]

kör- görmek

k.-di 69b/27, 79b/20, 79b/27, 80b/14, 81a/22, 84a/14, 84b/10, 84b/12

k.-diler 72a/26, 76a/16, 78a/14, 82b/26

k.-düm 79b/16, 82a/05, 82a/09

k.-dünĝ 78a/17

k.-dünĝiz 73a/18

k.-er 78b/17, 78b/18

k.-er (siz) 72b/18

k.-er (sizler) 85b/05

k.-er (sén) 88a/25

k.-geyler 74a/18, 74a/20

k.-geyler (ḫūb kör-) 79b/08

k.-gil 80a/20, 82b/05, 83a/07, 85a/24

k.-güçiler 87a/20

k.-mediler 88a/11

k.-mek (aġyār kör-) 73b/10

k.-mekidin 70b/13

k.-mes (érdiler) 72b/08

k.-mes (ér-) 70b/09

k.-mes (sén) 79a/02

k.-mestür 87a/23

k.-mey (sén) 82a/06

k.-meydür (mén) 81b/26

k.-se 83b/16

k.-sek (ᶜaẕāb körsek-biz) 84b/26

k.-ünĝizler 85a/26

k.-üp 81b/06, 83a/26

k.-üp (sitem körüp érdiler) 79a/15

[=45]

köre göre

k. 72a/10, 82a/13, 82a/26

[=3]

körkürçi yol gösteren

k.+lerniŋ 79a/26

[=1]

körmek görme

k.+i (körmegi) 74a/19

k.+iniŋ (körmeginiŋ) 82a/09

[=2]

körset- göstermek

k.-gey 88b/22

k.-gey (körsetgey-mén) 88b/16

k.-gey (muvāẓabet körsetgey-biz) 71a/04

k.-gey (yol körset-) 72b/02

k.-güçidür (yol körset-) 79b/02, 87a/12

k.-güçisi (yol körset-) 87a/24

k.-güçisuġa 81b/22

k.-ip 70b/15

k.-ip (aşukmaḳlıġ körset-) 78a/17

k.-ip (körsetip barur érdiler) 81a/17

k.-ip (meşġulluk körset-) 72a/01

k.-ip (tenezzül körset-) 70b/23

k.-ipdür 73b/24

k.-ipdürler (tohtamaḳ körset-) 72a/03

k.-mediler (tasdik körset-) 78a/26

k.-megil 70b/25

k.-meseler (igreşmeklik körset-) 78b/14

k.-seŋizler (serzeniş körset-) 73a/15

k.-tiler (meşġulluk körset-) 79a/12

k.-tiler (tekzib körset-) 88a/10

k.-ür 86a/24

k.-ür (ér-) 71a/20, 71b/14

k.-ür (yol körset-) 73b/01, 73b/01

[=27]

körün- görünmek

k.-ür (su körünür ér-) 84b/08

[=1]

köşk < Far. köşk

k. 84b/10

k.+ler 75b/02

k.+ninĝ 84b/09, 84b/09

[=4]

köter- kaldırmak, yerinden oynatmak

k.-dinĝ 70a/12

k.-gen (bol-) 86a/14

k.-gey (sén) 84a/10

k.-ip 71b/12, 82b/15, 83a/21

k.-ip (su köter-) 83b/03

k.-megige 84a/01

k.-ür 86a/19

k.-ür (ér-) 81a/16

[=10]

kötermek götürme, yerinden oynatma.

k.+de (yük köter-) 75a/18

k.+ligimni (fermān köter-) 74b/22

[=2]

köy- yanmak

k.-güsidürler 80a/21

[=1]

köydür- yakmak

k.-dü 77b/05

k.-güçi 77b/12, 79b/20

[=3]

köz göz

k. 81b/04, 84a/10

k.+i 83a/19, 86b/14, 87a/25, 87b/16, 87b/16

k.+ininĝ 86b/15

k.+inĝ 87b/25

k.+leridin 74a/07

k.+lerni 70b/17

k.+üm 81b/26

k.+ünĝ 84a/10

[=13]

Ḳuddār bin Sālef

Ḳ. 85a/08

[=1]

ḳudret < Ar. güç, kuvvet

ḳ. 77a/16, 82a/11, 85b/19, 85b/25, 86b/09

ḳ. (kāmile-i ḳudret) 86b/09

ḳ. (ṣarf-ı ḳudret) 69b/02

ḳ.+i 69b/05, 70a/20, 73a/05, 84b/02, 86b/06, 88a/16

ḳ.+iġa 73a/01

ḳ.+imizniŋ̂ 80a/16, 87b/05, 88a/04

ḳ.+iniŋ̂ 77b/12, 88b/22

ḳ.+niŋ̂ 86b/07

[=20]

kūh < Far. dağ

k.+nıŋ̂ 72b/21

[=1]

ḳul kul, köle

ḳ. 69b/25, 76b/27

ḳ.+ġa 83a/16

ḳ.+ımız 88a/01

ḳ.+lar 83a/20, 83b/02

ḳ.+larnı 83a/16

[=7]

ḳulaḳ kulak

ḳ.+ı (ḳulaġı) 87a/21, 87b/16, 87b/16

ḳ.+ıġa (ḳulaġıġa) 81a/25

ḳ.+nı 78b/23

[=5]

ḳulaḳlaşmaḳ kulaktan kulağa yayılmak

k. 72b/18

[=1]

Ḳulzüm < Ar. Kızıldeniz, Afrika ile Arap yarımadası arasında, Hint Okyanusu'na bağlı bir denizdir.

Ḳ. 72a/24, 72b/12, 72b/16

[=3]

Ḳur'ān < Ar. Kur'ân-ı Kerîm

Ḳ. 69a/07, 69a/14, 69a/15, 69a/20, 77b/20, 77b/21, 77b/23, 78a/08, 78b/01, 78b/02, 79b/01, 85b/22, 87a/08, 87a/12, 87a/21

Ḳ.+din (sūre-i Ḳur’ān) 69a/24

Ḳ.+ġa 78a/09, 78a/13, 79b/01, 79b/13

Ḳ.+ı 88b/16

Ḳ.+ıġa 88b/16

Ḳ.+nı 69a/26, 78a/04, 78a/06, 78a/07, 78a/10

Ḳ.+nıŋ 69a/06, 77b/27, 78a/03, 78b/03, 79a/28

[=32]

Ḳurbi

Ḳ. (Maḫrec-i Ḳurbi) 74b/07

Ḳ.+niŋ 71b/12

[=2]

Ḳureyş < Hz. Muhammed’in mensubu olduğu kavmin adı

Ḳ. 69a/16, 78b/01

Ḳ.+niŋ 78a/03

[=3]

ḳurt ağaç kurdu

ḳ. 83b/01

ḳ.+ḳa 83b/01

[=2]

ḳurtḳar- kurtarmak

ḳ.-ur 73b/12

[=1]

ḳuru- kurumak

ḳ.-dı 72b/15

[=1]

ḳuṣūr < Ar. eksiklik

ḳ.+ı 83b/19

[=1]

ḳuş kuş

ḳ. 83a/26

ḳ. (ér-) 82b/19

ḳ.+lar 80b/14, 81a/06, 81a/14, 81b/23, 81b/25, 83a/25

ḳ.+lardın 80b/12, 81a/09

ḳ.+ların 81b/21

ḳ.+larınıŋ 69a/09

ḳ.+larnı 81b/25

ḳ.+larnıŋ 80b/12, 80b/26, 82a/03

[=16]

ḳut saadet, mutluluk

ḳ.+nıŋ 83a/05

[=1]

ḳutḳar- kurtarmak

ḳ.! 75a/10, 76b/18

ḳ.-duḳ (biz) 85b/02

[=3]

ḳutḳarmaġ kurtarma

ḳ.+ıdın 75a/13

[=1]

ḳutul- kurtulmak

ḳ.-mas 87b/13

[=1]

ḳutulmaḳlıġ kurtulma

ḳ. 72b/09

[=1]

ḳu^{c}ūd < Ar. namāzın oturarak eda edilen kısmı

ḳ. 78b/19

[=1]

ḳuvvet < Ar. güç, kudret, kuvvet

ḳ. (tiler-mén) 80b/25

ḳ.+i 71a/17

ḳ.+ḳa 84b/18

[=3]

Ḳuvveti'l-ḳulūb < Ar. bir tefsir kitabı

Ḳ.+da 74b/06

[=1]

ḳuvvetlıġ < Ar. T. güçlü, kudretli, kuvvetli

ḳ. 83b/11

[=1]

ḳuyaş güneş

ḳ. 70b/17, 71a/16, 72a/23, 72a/23, 72b/08, 81b/24, 82a/17, 87b/11, 87b/22

ḳ. (tapın-) 84b/15

ḳ. (tapınur ér-) 82b/11

ḳ.+da 82a/01

ḳ.+nı 82a/16, 84b/05

ḳ.+nıŋ̂ġ 87b/09

[=15]

ḳuyruḳ kuyruk

ḳ.+ı (ḳuyruġı) 87b/18, 87b/18

ḳ.+ını (ḳuyruġını) 80b/14

[=3]

ḳuyuḳ kuyu

k.+ı (ḳuyuġı) 77b/01

ḳ.+larda 76a/04

[=1]

küç güç

k. (ḳıl-) 81b/02

[=1]

küfr < Ar. İslam dinine uymayan davranışlarda bulunma

k. 74a/10, 76a/09, 76a/26, 77a/08, 79a/21, 85a/09, 85b/03

k.+din 69b/11

k.+niŋ 87a/19

[=8]

küfrān < Ar. gördüğü lütuf ve insaniyeti unutma

k. (ḳıl-) 84a/18

[=1]

kül kül

k.+ge 78b/25

[=1]

külimsin- gülümsemek

k.-di 81a/27

→ **külümsün-**

[=1]

külümsün- gülümsemek

k.-üp 83a/27

→ **külümsin-**

[=1]

kümiş gümüş

k. 72a/15

k.+din 82a/14

→ **kümüş**

[=2]

kümüş gümüş

k. 83a/22

→ **kümiş**

[=1]

kün gün

k. 69b/19, 72a/03, 76a/21, 76a/21, 78a/22, 80b/11, 80b/14, 80b/16, 81a/17, 85b/24, 85b/26, 88b/07

k. (künge) 80b/25

k.+de 72a/04, 74b/07, 81a/16, 88a/25

k.+din 85a/21, 87b/22

k.+din (künge) 71b/14

k.+ge (kündin künge) 71b/14, 80b/25

k.+i 69a/27, 73b/22, 74a/07, 74a/08, 75b/13, 76a/21, 83a/23

k.+ide 79b/11

k.+idür 75b/13

k.+in 73b/11

k.+inin̂g 76a/23, 77b/10, 77b/11, 87a/01

k.+nin̂g 72a/01, 75b/12, 76a/23, 83b/27

[=39]

künbet mezar

k.+leri 77a/04

[=1]

kündüz gündüz

k. 77b/01, 80b/08, 88a/17

k.+i 74a/18

k.+ini 88a/18

k.+inin̂g 71a/01

k.+ni 88a/02, 88a/13

k.+nin̂g 88a/15

[=9]

kürsī < Ar. taht

k. 81a/04, 82a/25

k. (ér-) 81a/03

k.+ġa 82a/25

k.+ler 81a/15

k.+lerde 81a/07

k.+lerige 70a/21

[=7]

Küreşī < ? bir tefsir kitabı

k. 79a/06

[=1]

küstāḫ < Far. (güstāḫ) küstah

k. (bol-) 71a/07

[=1]

küyegü damat

k.+si 76b/20

k.+sin 76b/27

[=2]

-L-

lā-cerem < Ar. şüphesiz, elbette

l. 86a/12

[=1]

lafẓ < Ar. söz

l.+lar 82b/26

[=1]

li-hāẕā < Ar. bunun için, bundan dolayı

l. 69a/06

[=1]

lāḳab < Ar. lakap

l. 87b/26

[=1]

lām < Ar. ل harfi

l.+ınıŋ̂g 79a/18

[=1]

lāᶜnet < Ar. beddua, lanet

l. (ḳıl-) 80b/25

[=1]

laṭīf < Ar. hoş, güzel

l.+dür 76a/06

[=1]

lāy < Far. tortu

l.+ı 72b/15

[=1]

lāyıḳ <yakışan, yaraşır

l. (é-) 78b/03

l. (medh ü lāyıḳ) 79a/04

l.+sınŋ̂ızdur 75b/05

[=3]

leşker < Far. ordu

l. 72a/21, 72b/23, 81a/09, 81b/15, 83b/15

l.+i 72a/22, 72a/24, 72a/27, 72b/07, 81a/22, 81a/24

l.+idin 81a/11

l.+ige 72a/09

l.+im 81b/02, 81b/03

l.+imiz 72a/12, 72b/09

l.+imizniŋ̂g 83a/06

l.+inidin 81a/24

l.+iniŋ̂g 72a/05, 81b/05

l.+iŋ̂g 81b/07

l.+iŋ̂gni 81b/09

l.+ler 83b/11

l.+lerge 83b/12

l.+leri 72b/21

l.+lerin 81a/08

l.+niŋ̂g 72a/06, 72a/20, 72b/22, 81b/22

[=31]

leşker-gāh < Far. ordugâh

l.+ı 81a/13

[=1]

levāzım < Ar. lazım olan şeyler

l.+ıdındur 86b/07

[=1]

levḥ < Ar. levha

l. (levḥ-i mahfūz) 84a/08, 87a/08

- **levḥ-i maḥfūẓ:** Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılıolduğu manevi levha

[=2]

levṣ < Ar. pislik, kir

l.+idin 85b/23

[=1]

levvām < Ar. çekiştiren, başa kakan

l. 81b/19

[=1]

lĭk < Far. lakin, fakat

l. 73a/26

[=1]

lĭkin < Far. lakin

l. 85b/13, 86b/09

[=2]

lisān < Ar. dil

l. (lisān-ı sıdk) 74a/02

[=1]

livāṭa < Ar. Lutilik, erkekler arasındaki cinsi sapkınlık

l. 85b/05

[=1]

Lübāb < İbnü'l-Esîr'in *el-Lübāb fî Tehzîbi'l-Ensâb* adlı eseri

L.+da 86b/11

[=1]

luġat < Ar. sözlük

l. 78a/10

l.+ı 77b/27, 78a/07, 78a/08

l.+ıda 77b/07

[=5]

Lūṭ < Ar. **I.** Sodom ve Gomore halklarına gönderilen peygamber

L. 76b/03, 76b/0476b/05, 76b/14, 76b/14, 76b/16, 76b/19, 76b/21, 76b/22, 76b/26, 85b/21

l. (Ḥażret-i Lūṭ) 76b/27

L.+ḳa 85b/12, 85b/16

L.+nıŋ̂ 85b/10

II. < Ar. Lût peygamberin dine davetine önem vermeyerek ahlaksızlığa düşkünlüklerinden dolayı Allah tarafından yok edilen Sodom ve Gomore halkı

L. 85b/09, 85b/10

L.+ın 85b/04

[=18]

-M-

maᶜārif < Ar. bilimler

m. (bol-) 80b/10

[=1]

maᶜbūd < Ar. kendisine ibadet edilen, tapınılan

m.+ı 70b/06, 82a/24, 86a/04

m.+lar 73a/21

[=4]

mādde < Ar. madde

m.+leride 88a/16

[=1]

mādiyān < Far. kısrak

m.+ıġa 72b/20

m.+nıŋ̂ 72b/20

[=2]

maġlūb < Ar. yenilmiş

m. (bol-) 76a/13, 76b/02

[=2]

maġrib < Ar. garp, batı

m.+din 87b/09, 87b/11

m.+ler 70b/02

m.+niŋ̂ 70b/02

[=4]

maḥal < Ar. (maḥall) yer

m.+de 70b/14, 87a/23, 88b/24

[=3]

mahāret < Ar. beceriklilik

m.+i 70b/20

[=1]

maḥbūb < Ar. sevilen, sevgili

m.+ını 79b/07

[=1]

maḥcūb < Ar. utanan, utanmış

m. (bol-) 76a/14

▪ **maḥcūb bolmak:** utanmak

[=1]

maḥfūẓ < Ar. korunmuş

m. (levh-i maḥfūẓ) 87a/08

m.+dur (levh-i maḥfūẓ) 84a/08

▪ **levḥ-i maḥfūẓ** Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı olduğu manevi levha

[=2]

māhir < Ar. maharetli, hünerli

m. 76a/07

[=1]

māhiyyet < Ar. bir şeyin aslı

m.+din 70a/19

m.+idin 70a/19

m.+in 70a/17, 70a/17

[=4]

maḫlūḳ < Ar. yaratılmış

m. 86b/01

m. (bolmaġay ér-) 80b/17

m.+ı 88b/14

[=3]

maḥmūd < Ar. övülmeye değer

m.+dur 80b/08

[=1]

maḫrec < Ar. dışarı çıkılacak kapı

m. (Maḫrec-i Ḳurbī) 74b/07

[=1]

maḫṣūṣ < Ar. yalnız bir kimseye ait olan

m. 88a/14

m.+ıdur 86b/09

[=2]

maḥv < Ar. yok etme

m. (bol-) 77a/18

▪ **maḥv bol-:** yok olmak

[=1]

maᶜiyyet < Ar. arkadaşlık

m.+i 72b/04

[=1]

maḳādīr < Ar. miktarlar, kısımlar

m.+niṅg 84a/07

[=1]

maḳām < Ar. **I.** erişilen mertebe

m. (maḳām-ı mürid) 72b/05

m.+ı 80a/25

m.+ıda 74a/17

m.+larını 71b/13, 74a/20

II. memuriyet yeri

m.+ın̂gdın 83b/26

[=6]

maḳṣūd < Ar. kastedilen şey

m.+ı 80b/20

[=1]

māl < Ar. mal

m. 74a/09, 74a/11, 83b/06

m.+ı 75a/24

m.+ımız 83a/09

m.+ını 74a/10

m.+ların 72a/18

m.+larınının̂g 79b/04

[=8]

Mālikü'l-mülk < Ar. Allah

m.+ke 82b/21

[=1]

maᶜlūm < Ar. bilinen, belli

m. 71a/12

m. (bol-) 87b/10

m. (ḳıl-) 71b/23,77b/18

[=4]

maᶜnā < Ar. anlam, mana

m. 72b/04, 74a/16

m. (bol-) 78a/21

m.+larga 82b/26

m.+sı 74a/03, 81b/12

m.+sını 78a/11

[=7]

maᶜnā < Ar. mana

m. 72b/03, 73a/24, 88a/24

m.+lar 80b/13

m.+si 69a/15, 86b/11, 86b/11, 86b/11

m.+sin 87b/27

[=9]

mānicᶜ < Ar. engel

m.+dürler 78b/04

m.+i 86a/10

[=2]

manîga bana

m. 69b/17, 70a/09, 70b/10, 70b/22, 71a/10, 71b/04, 71b/25, 72b/02, 73a/21, 73b/01, 73b/02, 73b/09, 73b/24, 74b/19, 75a/23, 75b/06, 75b/27, 76a/01, 76a/08, 76b/08, 76b/22, 77a/09, 78a/22, 78b/10, 79a/06, 81b/02, 81b/14, 81b/16, 81b/25, 82a/03, 82a/08, 82b/22, 82b/25, 82b/25, 83a/02, 83a/03, 83b/06, 83b/07, 83b/22, 88b/16, 88b/20, 88b/21, 88b/21

[=43]

mārebbiye ?

m. (ayt-) 82a/06

[=1]

ma^{c}rifet < Ar herkesin yapamadığı ustalık

m. 69a/10, 73b/06

[=2]

māsivā < Ar. Allah'tan başka şerlerle ilgisini kesmek

m.+dın 79a/27

[=1]

maşlaḥat < Ar. iş, emir

m. 81b/27

m.+ı 83a/08

[=2]

maşrıḳ < Ar. doğu

m. 70b/02, 72a/22

m.+lar 70b/02

[=3]

maṭāmi^{c} < Ar. özlem

m.+i 74a/15

[=1]

maṭbū^{c} < Ar. hoş, latif

m.+ı 79a/11

[=1]

maṭlūb < Ar. talep edilen, istenilen şey

m.+ı 80b/20

[=1]

Māverdī Şafiî fıkıh âlimi

M. 80a/22

[=1]

mażbūṭ < Ar. korunmuş, muhafaza edilmiş

m. (ḳıl-) 83b/14

▪ **mażbūṭ ḳıl-:** muhafaza etmek, korumak

[=1]

māżī < Ar. geçmiş zaman

m. 88a/24

m.+sıġa 88a/19

[=2]

mażmūn < Ar. mana

m.+ı 82b/21, 82b/24

m.+ıṅg 82b/26

[=3]

meb^{c}ūṣ < Ar. peygamber olarak gönderilmiş kimse

m. (bol-) 75a/05

[=1]

mecd < Ar. büyüklük, ululuk

m.+i 69a/13

[=1]

mecīd < Ar. şan ve şeref sahibi

m.+ḳa 69a/08

[=1]

meclis < Ar. görüşülecek bir mesele için biraya gelmiş topluluk

m. 71b/09

m.+ide 83b/27

m.+idin 83b/26

m.+iṅgizdin 75a/03

[=4]

mecma^{c} < Ar. toplanılan yer

m.+dın 81b/27

m.+ıda 82b/12

[=2]

meded < Ar. yardım, imdat

m. (bérür-sizler) 83b/06

m. (tile-) 70b/23

m.+i 84b/04, 86a/11

m.+i (bol-) 71a/05

[=5]

meded-kārlıġ < Ar. + Far. + T. yardımcılık

m. (ḳıl-) 82b/10

→ **meded-kārlıḳ**

[=1]

meded-kār < Ar. + Far. yardımcı

m.+ıṅgızdurlar (yār u meded-kār) 75b/09

[=1]

meded-kārlıḳ < Ar. + Far. + T. yardımcılık

m. 72b/02

m. (ḳıl-) 75b/07

→ **meded-kārlıġ**

[=2]

medfen < Ar. mezar, kabir

m.+ige 71b/25

[=1]

medḥ < Ar. övme

m. (ü lāyıḳ) 79a/04

m. (ü zemm) 79a/04

[=2]

Medyen < Ar. Şuᶜayb peygamberin gönderildiği Eyke yakınlarındaki şehir

M. 77a/03, 77a/05, 77b/14

M.+din 70a/09, 79b/15

M.+ge 70a/08

M.+sıġa 84b/18

[=7]

müfevveż < Ar. sipariş olunmuş

m.+dür 83a/06

[=1]

meger < Far. meğer, oysa ki

m. 69a/18, 69a/25, 70b/09, 73a/05, 74a/09, 75a/01, 75a/04, 75a/25, 75b/16, 76a/02, 76a/14, 76b/09, 76b/20, 77a/11, 77a/20, 78a/12, 78a/24, 79a/11, 80a/07, 83b/23, 85a/16, 85a/16, 85a/17, 85b/09, 86a/14, 86b/19, 86b/23, 87a/07, 87a/26, 87b/26, 88a/20, 88b/10

m.+dür 88b/12

[=33]

mehleke < Ar. helak olunacak yer

m.+sidin 75b/22

[=1]

me'ẖūẕ< Ar. alınmış, çıkarılmış

m.+dur 74b/07

[=1]

mekr < ar. hile, yalan

m. (ḳıl-) 85a/17

m.+ini 85a/18

m.+ininĝ 85a/24

m.+ninĝ 85a/18

[=4]

mektūb < Ar. yazılmış şey, mektup

m. 82b/06

[=1]

melik < Ar. padişah, hakan, hükümdar

m. 80a/26, 82b/20

m.+i 84a/06

m.+ide 82b/08

m.+ke 80a/25

m.+ni 82b/09

[=6]

memleket < Ar. **I.** ülke

m. 83a/01

m.+idin 81b/13

II. bir kimsenin doğup büyüdüğü yer

m.+iniŋ̂ 70b/26

m.+iŋ̂ 81b/06

[=4]

memlūk < Ar kul, köle

m.+ıdurlar 88b/14

[=1]

me'mūr < Ar. emir almış kimse

m. 85b/19

[=1]

menḳūl< Ar. ağızdan ağza geçmiş söz

m.+dur 73b/09, 74a/15

[=2]

menzil < Ar. makam

m.+lerde 74a/05

m.+lerdin 72a/15

m.+lerimizde 70a/02

m.+leriniŋ̂ 74a/19

m.+lerni 71b/12

[=5]

merdūd < Ar. reddolunmuş, kovulmuş

m. (bol-) 74b/14

▪ **murdūd bol-:** kovulmak

[=1]

merkeb< Ar. eşek

m.+lerini 83a/23

[=1]

merreten < Ar. defalarca

m. 77a/18, 77a/18

[=2]

mertebe < Ar. derece, basamak

m. 81a/11

m.+ge 72b/10

[=2]

Merve < Ar. Mekke'de bir dağın adı olup hacılar bununla Safa Ovası'nda sa'y ederler

M. 87b/19

[=1]

meşābe < Ar. derece, rütbe

m.+si 77b/24

[=1]

mescid < Ar. secde edilecek, namāz kılınacak yer

m.+i 85a/20

m.+lerniŋ 87b/20

[=2]

Mescidü'l-Ḫarām < Ar. Mekke'de Kabe'nin bulunduğu en büyük mabed

M.+dın 87b/21

[=1]

mes'ele < Ar. çözülmesi istenilen şey

m. 80a/27

m.+ler 80b/09

m.+lerge 80a/27

m.+lerni 80b/01

[=4]

mesken < Ar. oturulacak yer

m.+lerdin 76a/03

m.+leriŋiz 76a/06

m.+lerni 81b/20

[=3]

mesrūr < Ar. memnun, sevinmiş

m. (bol-) 74a/19

▪ **mesrūr bol-:** memnun olmak

[=1]

meşġūl < Ar. meşgul, bir işle uğraşan

m. (bol-) 72a/04, 81b/05

[=2]

meşġūlluḳ < Ar. + T. uğraşı sahibi olma

m. 88a/11

m. (körset-) 72a/01, 79a/12

[=3]

meşhūr < Ar. şöhretli, ünlü

m. 75b/26

m.+raḳ 82b/14, 84a/08

m.+raḳı 87b/23

[=3]

metāᶜ < Ar. satılacak mal, eşya

m. 75a/12

m.+ıdın 75a/24, 83b/08

[=3]

mevāżı^{c}a < Ar. yerler

m. 85a/16

[=1]

mev^{c}iẓe < Ar. öğüt

m. 69a/23, 76b/08

[=2]

mevḳif < Ar. durak

m.+dın 74a/18

[=1]

mevṣūf < Ar. vasıflanmış

m.+durlar 78b/26

[=1]

mevtī < Ar. ölü ile ilgili

m. 88a/16

[=1]

meydān < Ar. geniş, açık alan

m.+ġa (kéltür-) 71a/12

▪ **meydānġa kéltür-:** ortaya çıkarmak

m.+ı 83a/22

m.+ıda 81b/05

m.+ıdur 84b/13

m.+nıŋ 83a/24, 83a/25

[=6]

meyl < Ar. eğilme, eğilim

m. (ḳıl-) 83b/16

m. (ḳılur-sizler) 76b/11

m.+iŋiz 76b/13

m.+leri 83a/08

[=4]

meyve < Far. meyve

m.+ler 77a/03

m.+sidin 75b/10

[=2]

mezāhim < Ar. eziyetler, sıkıntılar

m. (bol-) 76a/22

[=1]

mezelle hatalı okuma

m.+side 81b/23

[=1]

meziyyet < Ar. üstünlük vasfı

m.+iniŋ 79a/01

[=1]

meẕḳūr < Ar. zikrolunmuş, adı geçmiş

m. (bol-) 76a/11

[=1]

meẕmūm < Ar. yerilmiş; ayıp

m.+dur 80b/09

[=1]

mén ben

m. 69b/12, 69b/12, 70a/22, 70a/23, 70b/07, 71a/25, 71b/02, 71b/04, 71b/04, 71b/26, 73a/24, 73a/24, 73a/26, 73a/26, 73b/21, 73b/25, 74b/18, 74b/18, 74b/20, 74b/20, 74b/27, 75a/02, 75a/02, 75a/03, 75a/04, 75a/05, 75a/21, 75a/21, 75a/23, 75a/23, 75b/11, 75b/11, 75b/25, 75b/26, 75b/27, 76a/01, 76a/01, 76b/06, 76b/06, 76b/07, 76b/08, 76b/08, 76b/16, 76b/22, 77a/07, 77a/07, 77a/08, 77a/10, 78b/10, 78b/10, 78b/14, 78b/14, 79a/08, 79a/09, 79b/16, 79b/17, 79b/25, 79b/25, 80a/05, 80a/05, 80a/08, 80a/08, 80a/09, 80b/05, 80b/16, 80b/16, 80b/25, 81b/02, 81b/02, 81b/15, 81b/17, 81b/26, 82a/07, 82a/10, 83a/03, 83a/04, 83a/13, 83a/13, 83a/14, 83b/25, 83b/27, 84a/01, 84a/01, 84a/01, 84a/02, 84a/02, 84a/09, 84a/10, 84a/16, 84a/16, 84b/06, 84b/14, 86b/24, 88b/11, 88b/11, 88b/11, 88b/14, 88b/15, 88b/15, 88b/16, 88b/16, 88b/20, 88b/20

m.+din 70b/07, 74a/01, 80a/04

m.+i 69b/13, 69b/18, 70a/08, 70a/10, 70a/12, 70a/14, 70a/14, 71b/25, 73b/01, 73b/13, 73b/13, 73b/17, 73b/18, 73b/20, 73b/21, 73b/25, 74a/04, 74a/07, 75a/09, 75a/10, 76b/18, 78b/15, 81b/18, 84a/16

m.+iŋ̂ 69b/12, 69b/13, 69b/13, 69b/14, 69b/16, 69b/16, 69b/21, 70a/05, 70a/07, 70a/09, 70a/14, 70a/14, 70a/23, 71a/10, 71a/27, 71b/16, 72b/02, 73b/02, 73b/03, 73b/17, 73b/20, 73b/21, 73b/24, 73b/26, 73b/27, 74a/03, 74a/05, 74b/20, 74b/22, 74b/26, 74b/26, 75a/01, 75a/08, 75a/09, 75a/10, 75a/11, 75a/24, 76a/01, 76b/07, 76b/09, 76b/18, 76b/18, 77a/10, 77a/25, 80a/05, 80a/06, 81b/02, 81b/03, 81b/03, 81b/04, 81b/12, 81b/14, 81b/16, 81b/26, 82b/04, 82b/18, 83a/02, 83a/04, 83a/15, 83a/15, 83b/06, 84a/15, 84a/19, 84b/24, 85a/05, 86a/16, 86b/24, 88a/06

m.+ler 78b/23

[=199]

Mışr < Ar. Mısır ülkesi

M. 70b/21, 71a/02, 72a/19

M.+dın 71b/15, 71b/24, 73a/03

M.+ġa 72a/17, 79b/15

[=8]

Mışrī < Ar. Mısır ülkesi ile ilgili

m.+din 73b/06

[=1]

mi'āt < Ar. yüzler

m. 84a/21

[=1]

miḥnet < Ar. zahmet, eziyet

m.+inĝizninĝ

m.+ler 85a/03

[=2]

mihrbān < Far. şefkatli, merhametli

m. 69b/07, 74b/06, 75a/d, 76b/02, 77b/16, 78b/16, 80a/09

m.+dur 73a/05, 75b/21

[=9]

mihrbānī < Far. sevgi, dostluk

m. 77a/02

[=1]

mihrbānlıġ < Far. + T. şefkatlilik, merhametlilik, güler yüzlülük

m. (ḳıl-) 78b/12

→ **mihrbānluḳ**

[=1]

mihrbānsız < Far. + T. merhametsiz, sevgisiz

m. 75b/04

[=1]

mihrluḳ < Far. + T. sevgi dolu

m. (ér-) 82b/20

[=1]

Mīḳā'īl < Ar. rızıkların dağıtımını yapan melek

M. 72b/22, 88a/22

[=2]

miḳdār < Ar. kıymet değer

m. (ḫ^{v}ār u miḳdār) 83a/12

[=1]

millet < Ar. din

m.+iġa 88b/15

[=1]

mim < Ar. م harfi

m. 69a/10, 79a/25

[=2]

min- binmek

m.-ip (érdi) 72b/20

[=1]

minber < Ar. camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü

m. 81a/04

m.+leri 81a/05

[=2]

minnet < Ar. bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme

m. (ḳıl-) 69b/27

m. (ḳoyar-sén) 70a/11

[=2]

miŋ̂ < bin

m. 70b/14, 71a/15, 71a/16, 72a/08, 72a/09, 72a/09, 72a/09, 72a/19, 72a/20, 73b/22, 73b/22, 76b/01, 81a/03, 81a/03, 81b/08, 81b/08, 81b/09, 83a/01, 83a/16, 88b/02

m.+ni 72a/20, 72a/21

[=22]

mīrāṣ < Ar. miras

m. (al-) 80a/24

m. (bérdük-biz) 72a/16

[=2]

miskīn < Ar. aciz, zavallı

m.+ler 75a/05

[=1]

Miyāṭi < kişi adı

M. 77a/04

[=1]

mu bu

m.+nda 70a/12, 75b/06, 76a/03, 76b/05, 78b/22, 79a/25.

m.+ndadur 75b/06

m.+ndın 76a/12, 77a/17, 78b/21, 84a/02, 84a/17, 88b/11, 88b/18, 88b/19

m.+ndındur 87b/27

m.+nı 70b/10, 82a/27

m.+nıŋ̂ 81b/12

m.+nıŋ̂-dék 69a/16, 78a/12, 84a/16

[=22]

muād <Ar. iade edilmiş, geri çevrilmiş

m.+niŋ̂ 87a/11

[=1]

muᶜallim < Ar. öğretmen

m. 69a/06

[=1]

muᶜannid <Ar. inatçı

m.+leriŋ̂ 87a/16

[=1]

muᶜarrıż < Ar. dokunaklı söz söyleyen, iğneleyen

m.+da 75b/20

[=1]

muᶜāṣī < Ar. itaatsiz, isyan eden

m. 85a/09

[=1]

muᶜātebe < Ar. azarlama, çıkışma

m.+a 82a/05

[=1]

muᶜayyen < Ar. belli, belirli

m. 71a/12, 76a/19

[=1]

muᶜaẕẕeb < Ar. eziyet çeken

m. (bol-) 77b/19

[=1]

mūcib < Ar. gereken, lazım gelen

m.+i 84a/18

m.+idür 73b/03, 75a/15, 76a/27

[=4]

muᶜcize < Ar. mucize

m. 70b/10

m.+din 84b/03

m.+ler 71b/14

m.+lerġa 80a/17

m.+leri 69b/21

m.+leriŋ̂dür 80a/13

m.+si 70b/22, 80b/26

[=8]

Mecūs < Ar. Zerdüşt dininde bulunan halk

M. 74a/01

[=1]

mufavvaż < Ar. yapılması ısmarlanmıs iş

m.+dur 84b/19

[=1]

muḥabbet < Ar. sevgi

m. 73b/06

[=1]

muḥaddiṯ < Ar. hadis bildiren kişi

m. 70b/05, 70b/05

m.+lerdürler 70b/05

[=3]

muḥaḳḳaḳ < Ar. gerçekliği, doğruluğu belli olmuş

m. 82a/07

[=1]

muḥaḳḳıḳ < Ar. hakikati, gerçeği ortaya çıkaran

m.+i 88b/01

m.+lar 72b/03

m.+larıŋ̂ 73b/17

[=3]

muḫālefet < Ar. aykırılık

m.+in 75a/22

m.+iniŋ̂ 88b/19

[=2]

muḫālif < Ar. uymayan, uygun olmayan

m. (ayt-) 74b/25

m.+i 73a/26

m.+ler 71b/05

[=3]

muḫāsama < Ar. iki taraf arasındaki düşmanlık

m. (ḳıl-) 74b/01

m.+si 84b/22

[=2]

Muḥammed < Ar. İslam dinini yaymak için gönderilen son peygamber, Hz. Muhammed

M. 69a/08, 73b/23, 78a/03, 78b/01, 78b/22, 80b/25, 80b/25, 86b/08, 86b/18, 86b/22, 88b/19

→ **Ḥabīb, Muṣṭafā**

[=11]

muḥāsebe < Ar. hesap işi, hesaplaşma

m. 73b/13

[=1]

muḫaṣṣıṣ < Ar. tahsis eden, has kılan

m.+larıdurlar 87b/01

[=1]

muḫāṭab < Ar. kendisine söz söylenilen

m. 78b/05, 86b/26

[=2]

muḥib < Ar. seven, sevgi besleyen, dost

m.+idür 78a/06

[=1]

muḥīṭ < Ar. çeviren, kuşatan

m.+dür 82a/25

[=1]

muḫliṣ < Ar. dostluğu, samimiliği, gönülden olan

m.+ler 87a/27

m.+leri 87b/01

[=2]

muḫrec < Ar. dışarı çıkarılmış

m. (ér-) 85a/08

[=1]

muḫtāc < Ar. ihtiyacı olan kimse

m. 77a/19

m. (bolmas ér-) 70a/14

m. (ér-) 80b/27

[=3]

muḫtelif < Ar. birbirine uymayan, zıt

m. 80b/03, 82a/27

m.+ler 80b/08

[=3]

muḳaddem < Ar. önde olan, önde giden

m. (tut-) 72b/03

[=1]

muḳadder < Ar. takdir olunmuş, kıymeti bilinmiş

m.+dür 70a/12

[=1]

muḳaddes < Ar. kutsal, mübarek

m. 69a/18

m. (bol-) 86b/01

m.+de 80a/02

m.+dür 70b/05

[=4]

muḳaddime < Ar. başlangıç, giriş

m.+lerini 69a/16

m.+sıġa 72a/20

m.+sidür 83a/14

[=3]

muḳarreb < Ar. yaklaşmış, yakın

m. 88a/21

[=1]

muḳarrer < Ar. kararlaşmış

m. (ḳılıl-) 81a/12

m. (ḳıl-) 72a/21

[=2]

muḳarrir < Ar. yerleştiren, sabit kılan

m.+in 81a/12

[=1]

muḳaṭṭaᶜā < Ar. kesilmiş

m. (ḥurūf-ı muḳaṭṭaᶜā) 69a/06, 79a/24

▪ **ḥurūf-ı muḳaṭṭaᶜa:** ayrı ayrı yazılan, bitişik olmayan harfler

[=2]

muḳāvele < Ar. sözleşme

m.+din 79a/06

[=1]

muḳīm < Ar. ikamet eden, oturan

m. (ér-) 73a/18

[=1]

muḳteriḥ < Ar. düşünmeden aklına geldiği gibi söylenen

m. 76a/26

[=1]

mundaḳ böyle, bunun gibi

m. 69b/06, 72a/16, 73a/17

m. (ḳıl-) 83a/12

m.+dur 72b/01, 84a/26

[=6]

munḳalib < Ar. dönen, dönmüş

m.+i 79a/22

[=1]

murād < Ar. arzu, istek

m. 69b/17, 71b/26, 72b/06, 73a/10, 73b/04, 73b/23, 74a/02, 74a/03, 74b/17, 75b/01, 76a/10, 76b/05, 76b/10, 77b/13, 78b/05, 79a/22, 81a/24, 84a/08, 86a/23

m.+ım 81b/04

m.+ḳa 72b/06

[=21]

muraṣṣaᶜ < Ar. kıymetli taşlarla bezenmiş

m. (ḳıl-) 82a/15

m.+dur 83a/17

[=2]

mūrçe < Far. küçük karınca

m.+larnıŋ̂ 81a/24

[=1]

Mūsā < Ar. İsrailoğulları'na gönderilen, kendisine Tevrat indirilen peygamber

M. 69b/12, 69b/26, 70a/01, 70a/06, 70a/15, 70a/17, 70a/19, 70a/23, 70b/01, 70b/06, 70b/09, 70b/10, 70b/12, 70b/16, 70b/19, 70b/23, 71a/04, 71a/06, 71a/13, 71a/13, 71a/18, 71a/18, 71a/23, 71b/13, 71b/15, 71b/16, 71b/19, 71b/25, 71b/26, 72a/13, 72a/24, 72b/01, 72b/03, 72b/10, 72b/11, 72b/12, 72b/19, 72b/26, 79b/19, 79b/21, 79b/22, 79b/24, 79b/25, 79b/26, 79b/27, 80a/03, 80a/04, 80a/12, 80a/16, 85b/20, 87b/24, 87b/24, 88a/22

M. (Ḥażret-i Mūsā) 71a/12, 71b/11, 73a/03, 80a/10

M.+ġa 71a/25, 72b/25

M.+nı 69b/09

M.+nıŋ̂ 71b/01, 72a/26

[=62]

Musāfiᶜ Müşrik şairlerden Musâfiᶜ ibn Abdi Menâf

M. 78b/26

[=1]

Mūsevī < Ar. Yahudi halkı

M. 70b/22

[=1]

mużır < Ar. zarar veren, zararlı

m. (sén) 76a/17

[=1]

Muṣṭafā <Ar. Hz. Muhammed Mustafa

M. 73b/23

→ **Ḥabīb, Muḥammed**

[=1]

muşūbet < Ar. iyiliğe karşı Allah tarafından verilen mükafat

m. 79b/12

[=1]

mutābaᶜat < Ar. birine tabi olma, arkasından gitme

m. (körsetgey-biz) 71a/04

[=1]

muṭābıḳ < Ar. uyan, uygun

m.+ıda 70b/01

[=1]

muṭāla^{c}ā < Ar. bir işi ince düşünme

m. (ḳıl-) 82b/16

[=1]

mutaṣarrıf < Ar. tasarruf eden

m. (bol-) 72a/19

[=1]

mutaṣavver < Ar. tasavvur edilmiş

m. (i-) 73a/24

[=1]

mutavassıṭ < Ar. orta, ortalama

m. 69a/11

[=1]

muṭāyebe < şakalaşma

m. 79a/03

[=1]

muṭma'in < Ar. içi rahat, şüphesi yok

m. 74a/d

[=1]

Mu^{c}temed < Ebu Kasım İsmail İsfahani'nin "El-Mu^{c}temed el-Muvażżaḥ fi't-tefsīr" adlı eser

M. (ṣahib-i Mu^{c}temed) 87b/07

[=1]

muṭmaḥ < Ar. yukarı bakma

m.+ı 83b/09

[=1]

muṭṭali^{c} < Ar. haber almış, öğrenmiş

m. (bol-) 79a/06

m. (ḳıl-) 71b/26

[=2]

muvaffıḳ < Ar. muvaffak eden

m.+i 80b/10

[=1]

muvaḳḳıf < Ar. durduran, alıkoyan

m.+ıġa 83b/19, 88a/23

m.+iġa (^{c}arż-ı muvaḳḳıf) 79a/08

[=3]

muvāẓabet < Ar. bir işe durmadan çalışma

m. (körsetgey-mén) 88b/16

[=1]

Muvażżaḥ < Ar. bir tefsir kitabının adı

M.+da 78a/27, 81a/02

[=2]

mużṭarra < Ar. aciz

m. 86a/13, 86a/14

m.+nıŋ̂ 86a/17

m. (sén) 86a/17

[=4]

muẓṭarib < Ar. ıztırabı, sıkıntısı olan

m. 82b/27

[=1]

mü < soru edatı

m. 73a/14

m. (sén) 81b/12

[=2]

mübārek < Ar. bereketli

m. 69a/17, 70b/17, 77b/17

[=3]

mübāreke < Ar. mübarek, kutlu

m.+de 79b/22

[=1]

mübāşeret < Ar. bir işe başlama

m.+iġa 76b/11, 76b/13

m.+ini 85b/06

[=3]

mübāşir < Ar. bir işe başlayan

m.+i 85a/08

[=1]

müberrā < Ar. beri kılınmış

m. (bol-) 80a/12

[=1]

mübîn < Ar. hayrı, şerri, iyiyi, kötüyü ayıran

m. 69a/15

[=1]

mübtedî < Ar. yeni başlayan, acemi

m.+ler 69a/11

[=1]

mücāvir < Ar. komşu

m. 73a/10

[=1]

mücāzāt < Ar. karşılık

m. 73b/13

[=1]

müdām < Ar. devam eden

m. 74a/17

m.+dın 83a/24

[=2]

müdāvemet < Ar. devam etme

m. (ḳılur érdi) 73a/11

[=1]

müddeᶜā < Ar. iddia olunmuş

m.+sı 76a/19

[=1]

müdrik < Ar. idrak eden, anlayan

m. 88a/26

[=1]

mü'eyyed < Ar. kuvvetlendirilmiş

m.+i 84a/06

[=1]

müfekkire < Ar. düşünme gücü

m. 84b/18

[=1]

müfteḫir < Ar. övünen

m. 73a/07

[=1]

mühim < Ar. (mühimm) önemli

m. 72a/01, 78b/15

m.+ide 74b/08

[=3]

mühlet < Ar. bir işin yapılması için verilen zaman

m. (bér-) 78a/16

[=1]

mühmel < Ar. boşlanmış, bakılmamış

m. (ve perīşān émes ér-) 81a/11

[=1]

mühr < Far. mühür

m. (ḳıl-) 82b/11

m. (name-i mühr ḳıl-) 80a/26

[=2]

mühre < Far. bir çeşit yuvarlak şey

m. (yét) 83a/21

m.+dür 83b/01

m.+niṅg 83b/02

m.+si 83a/17

[=4]

müjde < Far. sevinç haberi

m. (bér-) 86a/26

m.+de 79b/02

[=2]

mükāfāt < Ar. beraberlik

m. 80b/18

m.+ı 77a/26

m.+ım 76a/01

[=3]

mükellef < Ar. bir şeyi yapmaya, bir şeyi ödemeye mecbur olma

m.+ler 75a/05

[=1]

mülāḳat < Ar. kavuşma, buluşma

m.+ı 69b/27

[=1]

mülāzım < Ar. bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan

m. 73a/10

[=1]

mülk < Ar. ev, dükkan

m. 69b/26, 80b/01, 83b/07

m.+i 73b/23

m.+ige 72a/19

m.+ni 80b/11

[=6]

mülzem < Ar. susturulmuş kimse

m. (bol-) 84b/23

[=1]

mü'min < Ar. iman etmiş

m. 79a/09, 84b/22

m. (ér-) 73a/03

m.+larġa 69b/08

m.+ler 74b/27, 77b/13

m.+lerdin 85a/02

m.+lerdürler 85b/23

m.+lerge 74b/05, 75b/22

m.+leriŋ 75a/04

m.+lerni 87b/24

m.+leriŋ 71b/10, 88a/01

[=13]

mümkin < Ar. mümkün

m. 70b/04

[=1]

münācāt < Ar. Allah'a dua etme

m. (başla-) 76b/17

m.+ḳa 81b/14

[=2]

münāẓara < Ar. kaideye uygun olarak karşılıklı konuşma

m.+dın 70b/06

[=1]

münezzeh < Ar. temiz

m. 70b/05

[=1]

münḳaṭıᶜ < Ar. kesilen, kesik

t. (ḳıl-) 73b/12

[=1]

münker < Ar. inkar edilmiş

m. (bol-) 75a/19, 75a/19

m.+leri 88a/12

[=3]

münkesif < Ar. tutulmuş

m. (bol-) 88b/17

[=1]

münkir < Ar. inkar eden

m. (bol-) 80a/17

[=1]

müntehā < Ar. bir şeyin varabileceği en uzak yer, son uç.

m.+lar 69a/12

[=1]

Müntaḳim < Ar. intikam alıcı, öc alıcı; Allah (Esmaü'l-Hüsnâ)

M. 77b/12

[=1]

münzil < Ar. aşağı indiren

m.+ler 76a/03

[=1]

münẕir < Ar. akıbetinin kötülüğünü söyleyerek korkutan

m. 83a/18, 83a/25

m. (ḳıl-) 83b/13

m.+ni 81b/19

m.+niŋ 83a/23

[=5]

mürg < Far. kuş

m. (şatr-ı mürg) 87b/17

[=1]

mürīd < Ar. emreden

m.+dür (maḳam-i mürīd) 72b/05

m.+ḳa 72b/06

[=2]

müslümān < Ar. İslam dininde olan

m. 83b/23

m.+lar 83b/22

[=2]

müstaḳbel < Ar. istikbal edilen

m. (bil-) 88a/24

[=1]

müstaḥaḳ < Ar. (müstaḥıḳḳ) hak etmiş olanlar

m.+ı 78a/26

m.+larġa 79b/04, 84a/20

[=3]

müstecābü'd-daᶜve < duası kabul olunan

m. 84a/06

[=1]

müşāhede < Ar. Allahın nimetlerini görme

m. (bol-) 88b/01

m. (ḳıl-) 72b/17, 80a/03

m.+sıġa 69a/12

m.+si 69b/06, 73b/10

m.+sidin 86b/14

[=7]

müşāreket < Ar. ortaklık

m.+idin 86b/01

[=1]

müşāvere < Ar. danışma

m. 70b/22

[=1]

müşg < Far. misk

m. (ü ᶜanber) 83a/17

[=1]

müşkil < Ar. zor

m. (bol-) 78a/01

m.+raḳdur 87a/23

■ **müşkilraḳ:** daha zor

[=2]

müşrik < Ar. Allah'a ortak koşanlar

m.+ler 79a/02, 85b/d, 86a/05, 86b/10, 88b/25

m.+lerdin 79a/14

m.+lerge 74b/14

m.+leri 78a/01

m.+lerige 73a/06, 78a/03

m.+lerniŋ̂g 78a/12, 78b/26, 86b/22

[=13]

müştebih < Ar. şüphelenen

m. (bol-) 71b/23

[=1]

müştehā < Ar. arzu olunan

m.+sı 79b/07

[=1]

müştemel < Ar. bir şeyin içinde bulunan

m.+dür 85b/20

[=1]

müteᶜaddī < Ar. zulmeden

m. (bolġay-mén) 73b/25

[=1]

müteferriḳ < Ar. teferruk eden

m. (bol-) 78b/11

[=1]

mü'tefik < Ar. tersine dönen

m. 76b/16

m.+ge 76b/25

[=2]

mü'tefiḳāt < Ar. Lut kavminin helak edilen şehirleri

m. 76b/03

[=1]

muteġayyir < Ar. değişen, başkalaşan

m. (bol-) 78b/11

[=1]

müteḳārib < Ar. gittikçe birbirine yaklaşan

m. (bol-) 87b/09

[=1]

mütekebbir < Ar. kibirlenen

m. 75b/04

[=1]

mütekeffil < Ar. kefil olan

m.+i 86b/24

[=1]

mütekevvin < Ar. mevcut bulan

m. (bol-) 86a/08

[=1]

müteveccih < Ar. teveccüh eden

m. (bol-) 82b/17

[=1]

müteyaḳḳīn < Ar. yakın

m. (é-) 87b/06

[=1]

müttehim < Ar. suçlu görülen

m. (bolġay-mén) 76a/01

[=1]

müyesser < Ar. kolayı bulup yapılan.

m. (bol-) 69b/27, 71a/09

[=2]

müzd < Ar. karşılık

m.+i 71a/08, 74b/20, 76b/08

m.+idin 75a/24

m.+im 75a/24

[=3]

müzeyyen < Ar. süslenmiş

m. 81b/27

[=1]

müzteẓhir < Ar. güvenen kişi

m.+dürler 73a/07

[=1]

-N-

nafaḳa < Ar. yiyecek parası

n. 74a/10

[=1]

nāfi^{c} < Ar. menfaatlı

n. 88b/21

[=1]

nāgāh < Far. vakitsiz

n. 72a/25, 77b/03, 81b/23, 85a/22

[=4]

nāḫōş < Far. hoşa gitmeyen

n. 83b/25

[=1]

na^{c}īm < Ar. bollukta yaşayış

n.+i 78a/21

[=1]

nāḳa < Ar. dişi deve

n. 85a/08, 85a/10

n.+dur 76a/20

n.+nı 76a/24

n.+sını 87b/08

[=5]

naḳīb < Ar. bir kavim veya kabilenin reisi veya vekili

n.+dür 81b/08

n.+niŋ 81b/08

[=2]

naḳl < Ar. bir şeyi başka bir yere götürme

n. (ḳıl-) 69a/06, 73b/06, 79a/01, 79a/24, 80b/22, 80b/24, 87b/15

[=7]

nāle < Far. inleme

n. (ḳıl-) 72b/10

[=1]

namāz < Far. namāz

n. 78b/18, 81b/22

n. (oḳur ér-) 85a/20

n.+ıġa 78b/17

n.+nı 79b/03

[=5]

nāme < Far. mektup

n. 82b/11, 82b/22, 82b/22

n. (biti-) 82b/03

n.+i (mühr ḳıl-) 80a/26

n.+lerniŋ 82b/22

n.+ni 82b/12, 82b/13, 82b/15, 82b/15, 82b/16, 82b/18

n.+niŋ 82b/21, 82b/26

[=14]

namütenāhī < Far. sonsuz

n. 79a/26

[=1]

nān < Far. ekmek

n. 70a/04

[=1]

nār < Far. ateş

n. 88b/09

[=1]

Naṣārā < Ar. Hristiyanlar

N. 74a/02

[=1]

nāsüfte < Far. delinmemiş

n. 83a/17

[=1]

naṣīb < Ar. pay, hisse

n.+idür 76a/20

[=1]

naṣīḥat < Ar. öğüt

n.+da 73a/22

n.+de 76b/06

n.+idin 76b/15, 81b/02

n.+iġa 75b/27

n.+im 76b/07

[=6]

nātüvān < Far. zayıf

n. 86a/12

[=1]

naẓar < Ar. bakma

n. (ḳıl-) 70b/16, 72b/05

n.+ga 70a/25

n.+ıġa 71b/13

n.+ınıŋ̂ 83b/09

[=5]

nāzik < Far. ince

n. 76a/06

[=1]

naẓm < Ar. dizme

n. 79a/05

[=1]

ne

n. 70a/01, 71a/22, 72a/13, 72b/01, 74a/09, 74a/15, 74b/06, 75b/05

[=8]

neᶜam < Ar. evet.

n. 73a/16

[=1]

nebī < Ar. peygember

n. 81b/09

n.+larġa 77b/16

n.+lerniŋ̂ 77b/15

[=3]

nebi/beti/bitti/taptı

n. 74a/13

[=1]

necāt < Ar. kurtulma

n. 72b/02, 79a/20

n. (bér-) 72b/27, 75a/11, 76b/19, 85b/12, 85b/18

n. (bérmek-biz) 72b/25

n. (tap-) 76b/20, 85b/03

n.+ıŋ̂ız 71b/17

[=11]

nefḫ < Ar. üfürme

n.+inin̂g 88a/20

[=1]

nefr < Ar. ürküp kaçma

n.+in 80b/22

[=1]

nefs < Ar. ruh, can

n. 73b/22

n.+ġa 84b/18

n.+i 88b/18

n.+iġa 81b/20

n.+imdin 73b/17

n.+imge 84b/15

n.+inin̂g 79b/07

n.+in̂gnin̂g 69a/19

n.+leri 77b/02

n.+nin̂g 81b/19

[=10]

nefy < Ar. sürme

n.+in 78b/02

[=1]

nehār < Ar. gündüz

n.+dın 72b/07

[=1]

nehy < Ar. yasak etme

n.+de (emr ü nehy) 75b/27

n.+dür 81a/24

[=2]

nekbet < Ar. talihsizlik, bahtsızlık

n. 85a/06

[=1]

Neml < Ar. karınca, Kur'ān'ın 27nci suresi olup 93 ayetten oluşur.

n. 76a/11, 81a/18, 81b/19

n.+nin̂g (sūre-i Neml) 79a/25

[=4]

nemle < Ar. bir tek karınca

n. 81b/19

[=1]

Nemrūd < Ar. Babil'in kurucusu denilen hükümdar olup Hz. İbrahim'i ateşe attırmıştır.

N. 74b/12

[=1]

nesīb < Ar. soylu, soyu temiz

n. 79a/03

[=1]

neseb < Ar. nesil, soy

n.+lerde 79a/03

[=1]

neşr < Ar. yayma, dağıtma

n.+din 87b/04

n.+ġa 86b/18

[=2]

neşve < Ar. sevinç, hafif sarhoşluk

n. 75b/11

[=1]

netīce < Ar. sonuç

n.+leriniñ 69a/15

[=1]

nevāzil < Ar. hadiseler

n.+din 87a/07

[=1]

nevbet < Ar. sıra, sıra ile görülen iş

n.+ide 76a/21

[=1]

nev^{c} < Ar. çeşit

n.+in 80b/13

[=1]

neẓāre < Ar. bakma

n.+sıġa 81b/05

[=1]

né ne?

n. 69a/16, 70a/09, 70b/04, 70b/21, 71b/01, 72b/06, 72b/06, 72b/10, 77a/13, 75b/06, 75b/22, 76a/02, 76a/24, 77a/20, 79b/24, 80a/09, 80b/18, 81b/12, 82a/04, 82a/04, 82a/04, 82a/26, 82b/06, 82b/06, 82b/06, 83a/07, 83a/14, 83a/18, 88a/08, 88b/04

n. (ayt-) 80b/23

n. (ḳıl-) 76a/24

n. (ḳılur-sizler) 86a/24

n. (tile-) 76a/18

n.+dür 70a/16, 70a/16, 73a/08, 80b/02, 80b/03, 81b/25, 82a/10

n.+ge 76a/16, 84b/27

[=44]

néçe nice

n. 69b/03, 71b/13, 79a/16, 80a/27

n.+dür 81b/07

[=5]

négü nasıl?

n. 88b/09

[=1]

néme şey, nesne

n. 70b/10, 77a/20, 79b/25, 82a/06, 83a/14, 83a/18, 86b/02, 88a/08

n.+de 84a/10, 87a/09

n.+din 80b/27, 82a/12, 84b/04

n.+dür 70a/17, 76a/15

n.+ge 78a/05, 82b/06

n.+ler 77a/14, 88b/14

n.+lerge 84a/24

n.+lerniŋ 80b/02, 80b/02, 80b/06, 80b/06, 80b/07, 80b/07, 86a/10, 86a/12, 88b/03

n.+ni 69b/22, 70b/11, 82b/04

n.+niŋ 87a/09

[=33]

néteg nasıl, ne gibi?

n. 81b/03

n. (bol-) 80a/20, 86b/21

n. (ér-) 85a/24

[=4]

nidā' < Ar. çağırma

n. (ayt-) 80a/12

n. (ḳılġuçı-mén) 79b/25

n. (ḳılın-) 79b/21

n. (ḳıl-) 69b/08, 79b/24

n. (yét-) 80a/04

[=6]

nifāḳ < Ar. münafıklık

n. 74b/27

[=1]

nihāyet < Ar. son, uç

n. 88a/11

n.+ide 78a/08

[=2]

nihayetsiz < Ar. + T. sonsuz, bitişi olmayan

n. 86a/15

[=1]

Nīl < Ar. Mısır'dan geçen, Akdeniz'e dökülen meşhur nehir

n. 71b/27

[=1]

niᶜmet < Ar. iyilik

n.+i 70a/11, 70a/13, 84a/18, 84a/18

n.+idür 85b/21

n.+iġa 84a/17, 88b/21

n.+imġa 70a/05

n.+iniŋ̂ 87a/04

n.+iŋ̂ 81b/15

n.+lerdin 75b/08

n.+leriŋ̂ 81b/16

[=12]

nīrāb süslenmiş

n.+dur 82a/16

[=1]

nişār < Ar. yardım

n.+ı 87a/10

[=2]

nisbet < Ar. bağlılık, ilgi

n. 73a/06

n. (bér-) 75a/09, 75b/22

n.+i 74b/17

n.+iġa 82a/13

[=5]

nişāne < Far. iz, belirti

n. 76a/17, 78a/03

n.+dür 75b/18, 76b/25, 87b/06

n.+idür 77b/12

n.+lerdür 88a/14

n.+lerin 88b/22

[=8]

niyāz < Far. yalvarma

n.+ı 86a/17

n.+ın 86a/18

[=2]

niyāzmend < Far. yalvaran

n.+i 86a/18

[=1]

niyet < Ar. niyet

n.+iŋ̂ġa 78b/20

[=1]

niẓām < Ar. düzen

n. 73b/07

[=1]

Nūḥ < Ar. Nuh Peygamber

N. 74b/16, 74b/17, 74b/23, 74b/23, 74b/25, 75a/03, 75a/06, 75a/07, 75a/15

N.+nıŋ̂g 74b/15

[=10]

nūn < Ar. ن harfi

n. 77b/23

[=1]

nūr < Ar. aydınlık

n. 88a/14

n.+ı 70b/17

n.+larınıŋ̂g 73b/10

[=3]

nūrluḳ < Ar. + T. nurlu, aydınlık

n. (çıḳar-) 80a/12

[=1]

nuṣret < Ar. yardım

n.+iġa 78b/16, 85b/21

[=2]

nübüvvet < Ar. nebilik

n. 70a/09, 73b/22, 79a/07, 80a/25, 83b/07, 88b/21

n.+iġa 78a/04, 83a/20

n.+iniŋ̂g 69b/21, 84b/02

[=10]

nüşūr < Ar. neşretmeler, dağıtmalar

n.+ġa 88a/15

[=1]

nüzl < Ar. konak yeri

n. 77b/22

[=1]

nüzūl < Ar. inme

n. 79a/03

n. (ḳıl-) 74a/05

n.+ınıŋ̂g 76a/27

[=3]

-O-

o<l> o (işaret sıfatı)

o. 80a/09, 80a/10

[=1]

oġlan oğlan

o.+lar 72a/09, 74a/11

o.+ları 80b/05

o.+larıdın 80a/25

o.+larıġa 72a/17, 80b/02

o.+larını 70a/12

o.+larıŋ̂gdın 80a/27

o.+larnı 74a/10, 80b/01

[=10]

oġul oğlan

o. 70a/01, 79b/15, 80a/26

o.+ı (oġlı) 80a/22

o.+lar 74a/09, 75b/09

[=5]

oġulluḳ evlatlık

o.+ıġa (oġulluġıġa) 73a/07

o.+ḳa 70a/12

[=2]

oḫşa- benzemek

o.-r 84b/13

[=1]

oḫşaş benzer

o. (bol-) 87b/15

o.+dur 84b/18

[=2]

oḳ kesin olarak

o.+dın 79a/10

o.+ıdın 69b/04

[=2]

oḳı- okumak

o.! 83b/02

[=1]

→ oḳu-

oḳu- okumak

o.! 78b/05

o.-dı 70a/27, 78a/23

o.-ġanın̂gızını 73a/12

o.-ġıl 73a/05

o.-ġuçılar 78b/18

o.-ġuçı 73a/13

o.-ma! 78b/05

o.-maslar 87b/26

o.-p (ayt-) 84a/03

o.-pturlar 73b/06

o.-r 71a/25, 72b/11, 77b/23, 78b/01, 82a/23, 85a/14, 87a/08, 88a/24, 88b/26

o.-r (bolmas érdiler) 78a/09

o.-r (ér-) 78a/07, 79a/02

o.-r (namāz oḳur ér-) 85a/20

o.-r (sén) 78b/17

o.-r (sizler) 73a/12

o.-rlar 79b/01

o.-rlar (pelīd oḳu-) 85b/12

o.-sa 86a/13

→ oḳı-

[=28]

oḳumaḳ okuma

o. 87a/20

[=1]

ol **I.** o (zamir)

o. 70a/23, 71a/26, 73a/25, 73a/27, 73b/02, 73b/09, 78a/07, 80b/25, 82a/08,

II. o (işaret sıfatı)

o. 69a/13, 69a/22, 69a/25, 69b/01, 69b/18, 69b/22, 70a/03, 70a/06, 70a/06, 70a/07, 70a/08, 70a/11, 70a/13, 70a/27, 70b/11, 70b/12, 71a/06, 71a/10, 71a/10, 71a/27, 71b/10, 71b/10, 71b/16, 71b/24, 71b/26, 71b/27, 72a/07, 72a/22, 72a/24, 72a/25, 72b/12, 72b/17, 72b/22, 73a/03, 73a/21, 73a/22, 73b/01, 73b/02, 73b/11, 73b/12, 73b/21, 74a/06, 74a/10, 74a/11, 74a/27, 74b/24, 75a/19, 75a/26, 75b/07, 75b/20, 76a/05, 76b/21, 76b/26, 77a/03, 77a/16, 77b/01, 77b/07, 77b/09, 78a/02, 78a/04, 78a/09, 78a/14, 78a/24, 78a/25, 78b/05, 78b/07, 78b/08, 78b/17, 78b/17, 79a/04, 79b/01, 79b/01, 79b/04, 79b/09, 79b/17, 79b/17, 79b/19, 79b/19, 80a/17, 80a/18, 80a/23, 80a/25, 80b/02, 80b/03, 80b/08, 80b/13, 81a/01, 81a/16, 81a/18, 81a/21, 81a/21, 81a/27, 81b/04, 81b/04, 81b/15, 81b/16, 82a/06, 82a/08, 82a/11, 82a/12, 82a/14, 82a/15, 82a/20, 82a/24, 82a/25, 82b/10, 82b/11, 82b/19, 82b/20, 82b/20, 82b/22, 83a/12, 83a/19, 83a/26, 83a/27, 83b/02, 83b/05, 83b/06, 83b/12, 83b/16, 83b/23, 83b/27, 84a/02, 84a/04, 84a/07, 84a/11, 84a/14, 84a/14, 84a/21, 84a/25, 84b/01, 84b/04, 84b/08, 84b/21, 84b/21, 85a/11, 85a/20, 85a/21, 85a/27, 85b/03, 85b/05, 85b/06, 85b/09, 85b/22, 85b/25, 85b/27, 86a/03, 86a/03, 86a/04, 86a/20, 86b/02, 86b/03, 86b/07, 86b/27, 87a/01, 87a/09, 87a/09, 87a/23, 87b/04, 87b/09, 87b/12, 87b/22, 88a/07, 88a/12, 88a/15, 88a/20, 88a/23, 88a/25, 88a/26, 88a/26, 88a/26, 88b/03, 88b/04, 88b/06, 88b/07, 88b/08, 88b/12, 88b/24, 88b/24, 88b/24, 88b/27

o.+dur 69b/07, 70a/11, 70a/17, 72a/17, 72a/18, 73a/04, 73a/24, 73b/19, 74a/12, 74a/14, 74b/13, 75a/02, 75a/17, 75b/21, 76b/02, 77a/01, 77b/15, 78b/19, 79a/22, 82a/07, 82b/14, 83a/20, 83b/17, 84a/08, 84b/01, 85a/26, 85b/18, 85b/19, 87a/15, 87a/15, 87b/23

o.+nı 88a/08

[=220]

olça o kadar, o denli

o. 70a/18, 70b/02, 71a/14, 71a/20, 73a/08, 73a/17, 73a/19, 74a/22, 74b/26, 75a/23, 76a/03, 76b/22, 77a/25, 78a/19, 78a/20, 79a/05, 80b/06, 80b/13, 82a/22, 82a/22, 82a/23, 83a/02, 83b/07, 84b/13, 84b/23, 85b/01, 86a/19, 87a/05, 87a/06, 88b/04, 88b/10

o.+da 76a/26

o.+dın 75a/06, 78b/15, 83b/07, 86b/01, 86b/23, 86b/27, 88b/25, 88b/26

o.+ġa 75b/07, 88b/21

o.+nıŋ̂ 69a/27, 76b/18, 87a/16, 88a/10

[=46]

oltur- oturmak

o.-dı 80b/11

o.-mas (sizler) 75a/27

o.-ġanlar 70a/22

o.-ġusı 86a/21

o.-up 75a/27, 80b/14, 83b/18

o.-up (éşitür ér-) 81a/07

o.-upturlar 79a/20

o.-ur (ér-) 81a/07, 81a/16

o.-urlar 81a/05

[=11]

on on

o. 72b/13, 80a/26, 83a/01, 83a/01

[=4]

onŋ̂ sağ

o. 71b/10, 72a/20, 81a/03, 81a/04

[=4]

orlıġ Hak tarafından takdir olunan şey, kaza

a. (ḳıl-) 87a/14

■ orlıġ ḳıl-: olacağı Hak tarafından takdir olan şeylerin ortaya çıkması

[=1]

orun yer

o.+ı (ornı) 83b/01

o.+ıġa (ornıġa) 69b/19, 84a/22

[=3]

orta orta

o.+da 72a/21

o.+sıda 81a/15

o.+sıġa 72a/01

[=3]

ot ateş

o. 76b/24, 79b/18, 86b/04

o. (bol-) 79a/22

o.+da 88b/09

o.+dın 79b/17

o.+ı 79b/16, 79b/20

o.+ını 88b/13

o.+ḳa 80a/21

o.+lar 79b/21

o.+larnı 82a/21

o.+nıŋ̂ 79b/17, 79b/19, 79b/22, 79b/22, 79b/23

[=17]

otuz otuz

o. 81a/04, 82a/13, 82a/13

[=3]

oyna- oyna-

o.-r (ér-) 75b/01

o.-r (sizler) 75a/26

[=2]

-Ö-

ögret- öğret-

ö.-ti 71a/27

ö.-tiler 80b/13

[=2]

ögretül- öğretil-

ö.-dük (biz) 80b/12

[=1]

ögün- övünmek

ö.-ür (sizler) 83b/09

[=1]

ögünmeklig övünme

ö. 69b/01

[=1]

öküz öküz

ö.+iniŋ̂ 87b/16

[=1]

öl- öl-

ö.-di 70b/14, 72a/04

ö.-gendin 79a/22

ö.-geni 69b/03

ö.-genlerni 87a/19

ö.-gey 70a/07

ö.-gey (mén) 79a/09

ö.-geysizler 71b/05

[=8]

ölmek ölme

ö. 80b/17

[=1]

ölmeklik ölme

ö. 88a/17

[=1]

öltür- öldür-

ö.-dünğ 70a/04

ö.-elinğ (biz) 85a/16

ö.-eyin 82a/02

ö.-gey (sizler) 70a/08

ö.-geyler 69b/19, 85a/22

ö.-güçisini 69a/19

ö.-meginiñg 70a/05

ö.-mekdin 70b/08

ö.-üptür (aytur-biz) 85a/13

ö.-ür 73b/13, 73b/14, 73b/17, 73b/18, 73b/19, 73b/20

ö.-ür (biz) 85a/12

ö.-ür (ér-) 83b/27

[=18]

öltürmeg öldürmek

ö.+ide 70b/24

ö.+idür 69b/18

[=2]

öltürmek öldürme

ö. 73b/17, 77a/15, 79b/10

ö.+niñg 76a/22

[=4]

öltürmeklik öldürme

ö. 73b/14, 73b/15, 73b/15, 73b/16

[=4]

öltürül- öldürül-

ö.-genlerdin 75a/07

[=1]

ölük ölü

ö. 70b/09, 87a/19

ö.+niñg 88a/16

[=3]

ölüm ölüm

ö. 69a/26, 80b/08

ö.+din 71b/06

[=3]

ᶜömür < Ar. (ᶜömr) yaşama

ö.+niŋ̂din 70a/03

[=1]

ön ön

ö.+ide 80b/24

[=1]

öndür- bitki bitirmek, filizlendirmek

ö.-dük (biz) 69b/03, 85b/27

ö.-gey (sizler) 86a/03

ö.-güçiniŋ̂ 69b/05

■ **öndürgüçi:** bitkileri yetiştiren, büyüten, Allah (Esma'ül-Hüsnâ)

ö.-ürġay (biz) 86a/01

[=5]

öndüremek yetiştirme, büyükme

ö. 75a/06

[=1]

öŋ̂lüg

ö. 70b/15

[=1]

örget- öğretmek

ö.-tiler 80b/27

[=1]

östür- büyütmek, yetiştirmek

ö.-dük (biz) 70a/01

[=1]

öt- geçmek, aşmak

ö.-er 72a/25, 88a/26

ö.-ken 78a/05

ö.-se 75b/01

ö.-tiler 77a/27

ö.-üŋ̂izler 75b/06

ö.-üp 72a/08, 72b/24

ö.-üptürler 78a/05

[=9]

öte öte

ö.+side 84b/09

→ **öter**

[=1]

öter öteki, öte

ö. 80b/06

→ **öte**

[=1]

ötken diğerleri, ötekileri

ö. 74b/16, 75b/23, 78a/14

ö.+ler (siz) 76b/13

[=4]

ötker- geçirmek

ö.-diŋ 70a/03

ö.-ür (biz) 71b/19

[=2]

öz kendi

ö. 69a/19, 70a/01, 70a/03, 70b/26, 71b/07, 71b/21, 72b/03, 72b/12, 72b/23, 73a/17, 73a/25, 74a/07, 74a/10, 74a/19, 74a/20, 75a/02, 75b/14, 76a/06, 76a/18, 76b/16, 77a/22, 77b/22, 78a/01, 78b/12, 78b/15, 79a/13, 79b/04, 79b/14, 79b/26, 81a/23, 81b/09, 81b/17, 82a/02, 82a/08, 82a/22, 82b/01, 83b/08, 83b/14, 83b/26, 84b/15, 85a/10, 85b/08, 85b/10, 86b/06, 88b/22

ö.+i 71b/24, 71b/25, 72a/21, 73b/17, 77b/08

ö.+idin 72b/05

ö.+ige 69b/10, 72b/05, 73b/22, 79a/05

ö.+ini 72b/20, 74a/24, 85b/11

ö.+iniŋ 69a/26, 70a/10, 70a/26, 70b/11, 70b/12, 70b/14, 70b/21, 70b/23, 71a/11, 71a/15, 71a/19, 71b/15, 72a/09, 72b/04, 72b/08, 73a/22, 73a/23, 73b/20, 76a/10, 76a/16, 77a/22, 79a/09, 79a/09, 79b/09, 80a/24, 80b/15, 80b/22, 80b/23, 80b/24, 81a/10, 81a/12, 82a/22, 82b/10, 82b/14, 83a/26, 84a/12, 84a/17, 84a/24, 85b/04, 86a/14, 87a/14, 87a/22, 88b/18

ö.+iŋ 78b/08

ö.+leriniŋ 72a/03

ö.+ümniŋ 75a/24

ö.+üŋ 72b/18

ö.+üŋgizdin 76b/10

ö.+üŋgniŋ 81b/18

[=108]

özge başka

ö. 70b/03, 70b/05, 70b/07, 73a/02, 74a/22, 74b/13, 76a/12, 76a/15, 76b/10, 76b/27, 77a/08, 77a/17, 77a/26, 78a/10, 78b/05, 78b/06, 78b/24, 79b/04, 79b/11, 79b/20, 80a/25, 81b/10, 82a/02, 82a/13, 82a/16, 82a/17, 83a/20, 83b/04, 83b/09, 83b/23, 84a/17, 84b/05, 86a/21, 86a/27, 86b/06, 86b/07, 87b/23, 88b/11, 88b/18, 88b/19, 88b/20, 88b/20, 88b/23

ö. (bol-) 85a/05

ö.+de 86b/07

ö.+din 69a/24, 74a/14, 80a/04

ö.+dürler 78a/07

ö.+ge 79b/01, 85b/07

ö.+lerni 72b/15, 72b/26, 75a/13, 76b/23

[=55]

özr özür

ö. 83b/01

[=1]

-P-

pā < Far. ayak

p. (pā-yı taḥt) 72a/05

[=1]

pādāş < Far. mükafat

p. 77a/10

[=1]

padişah < Far. (pād-şāh) hükümdar

p.+dur 83a/15, 83a/19

p.+ı 82a/09

p.+ınıñg 82a/08

p.+lar 83a/10

p.+larġa 82a/12

[=6]

padişahlıġ padişahlık

p. (ḳıl-) 82a/11, 82b/08

[=2]

pāk < Far. temiz

p. (bil-) 85b/11

p.+dur 79b/23

[=2]

paḳizelıġ paklık, temizlik

p. (ḳıl-) 85b/11

[=1]

pāre < Far. parça

p. 72a/09, 72b/14, 77a/23, 83a/17

[=4]

pāye < Far. rütbe

p.+sıġa 83b/15

[=1]

pāy-māl < Far. ayak altında kalmış

p. (bol-) 81b/06

p. (ḳılur ér-) 81b/03

[=2]

pelīd < Far. pis mundar

p. 83b/25

p. (oḳu-) 85b/12

[=2]

penāh < Far. sığınma

p. 77b/09, 79a/07

p.+ıda 86b/24

[=3]

Penāhī Cāmī kişi adı

P. 79a/16

[=1]

pend < Far. öğüt

p. 86a/22

p. (al-) 85b/02

p. (bér-) 75b/14, 78a/23, 78a/25

p.+i (bér-) 78a/22

p.+iġa 76b/08

[=5]

perhīz < Far. dince yasak edilen şeylerden tamamıyla uzak kalma

p. (ḳıl-) 75a/20, 77a/08

p. (ḳılur ér-) 85b/03

[=3]

perī < Far. cinlerin çok güzel ve alımlı olarak farzedilen dişilerine verilen ad

p. 74a/26, 81a/04, 81a/07

p.+ler 83a/24

p.+lerinīŋ 81a/05

[=5]

perīşān < Far. dağınık

p. (mühmel ve perīşān émes ér-) 81a/11

[=1]

pervāz < Far. uçma

p.+ġa 82b/13

[=1]

perver < Far. besleyen

p. (perver ér-) 81b/10

[=1]

Perverdigār < Far. besleyici, rızık verici Allah

P.+ı 70a/16, 70b/01, 79b/24, 84b/16

P.+ıdur 73a/27

P.+ıġa 71a/22, 74b/03, 74b/21

P.+ım 69b/12, 70a/09, 72b/02, 73b/24, 75a/08, 76b/18, 77a/25, 81b/14, 84a/19

P.+ımġa 75a/01

P.+ımız 71b/08

P.+ımızınıŋ̂ 71b/07

P.+ınıŋ̂ 69b/24, 77b/20

P.+ıŋ̂ 69b/07, 69b/08, 75b/21, 87a/02

P.+ıŋ̂ız 76b/12

[=27]

pes < Far. ard, arka

p. 69a/21, 69a/25, 69a/26, 69b/16, 69b/18, 69b/20, 69b/23, 69b/23, 69b/26, 70a/08, 70a/09, 70b/12, 70b/12, 70b/16, 70b/21, 71a/01, 71a/06, 71a/14, 71a/18, 71a/19, 71a/20, 71a/23, 71b/01, 71b/01, 71b/13, 71b/27, 72a/05, 72a/13, 72a/22, 72a/25, 72b/11, 72b/13, 72b/13, 73a/09, 73a/20, 73a/25, 73b/01, 73b/09, 73b/13, 74a/16, 74a/24, 74b/05, 74b/09, 74b/19, 74b/21, 75a/02, 75a/09, 75a/11, 75a/13, 75a/22, 75b/05, 75b/17, 75b/18, 75b/26, 76a/07, 76a/17, 76a/22, 76a/23, 76a/24, 76a/25, 76a/25, 76b/01, 76b/07, 76b/19, 76b/22, 76b/24, 77a/08, 77a/20, 77a/22, 77b/06, 77b/06, 77b/24, 78a/07, 78a/14, 78a/15, 78a/18, 78b/05, 78b/06, 78b/13, 78b/14, 79a/25, 79b/09, 79b/19, 79b/27, 80a/07, 80a/08, 80a/10, 80a/15, 80a/20, 81a/09, 81a/27, 81b/25, 82a/04, 82a/05, 82a/18, 82a/18, 82a/25, 82b/03, 82b/04, 82b/05, 82b/05, 82b/16, 82b/22, 83a/07, 83a/14, 83b/01, 83b/05, 83b/07, 83b/10, 83b/18, 84a/14, 84a/17, 84a/19, 84a/25, 84b/02, 84b/09, 84b/10, 84b/21, 85a/12, 85a/15, 85a/15, 85a/21, 85a/24, 85a/26, 85b/09, 85b/12, 85b/14, 85b/21, 85b/27, 86a/01, 86a/18, 86b/02, 86b/09, 86b/21, 87a/16, 87a/21, 87a/27, 88a/04, 88a/10, 88a/18, 88b/05, 88b/06, 88b/08, 88b/17, 88b/18, 88b/19, 88b/24, 88b/26, 88b/27

[=149]

pesendīde < Far. beğenilmiş

p. 69b/04

[=1]

peşīmān < Far. pişman

p. (bol-) 76a/25

[=1]

peydā < Far. meydanda, açıkta

p. 74b/02

p. (ayt-) 84a/14

p. (bol-) 72a/25, 72b/13, 77b/03, 79b/15, 81b/06

p. (ḳılduḳ-biz) 72a/14

p. (ḳıl-) 69a/15, 72b/07, 86a/07

[=11]

peyġam < Far. haber

p.+larnı 79a/05

[=1]

peyġamber < Far. Allah tarafından haber getiren

p. 74a/13, 77b/19, 79a/12, 79a/21, 83a/15, 86b/26

p. (ér-) 82b/19

p. (Ḥażret-i peyġamber) 77b/27, 79a/15

p.+dür 83a/20

p.+ġa 75a/19

p.+ıġa 75a/16

p.+i 81b/11

p.+imiz (Ḥażret-i peyġamber) 72b/04

p.+imizdür (Ḥażret-i peyġamber) 85b/19

p.+iniñg 77b/19

p.+larġa 74a/08

p.+ler 78a/25, 85b/20, 86b/18

p.+lerdin 74b/16

p.+leri 70a/10

p.+lerni 75b/23, 76b/04, 77a/03

p.+lerniñg 75a/18

p.+niñg 77b/16

[=27]

peymāne < Far. büyük kadeh

p.+ni 77a/11

[=1]

pīrāye < Far. süs

p.+ler 71b/20

p.+lerni 72a/11

[=2]

rabbī ey Rabbim

r. 73b/08, 84b/14

[=2]

-R-

rabbü'l-ᶜarşü'l-ᶜaẕīm < Ar. büyük arşın sahibi olan Allah (Tevbe 9/129)

r. 82b/01

[=1]

rabṭ < Ar. bağlama

r.+ı (ẓabṭ u rabṭ) 81a/11

[=1]

raḍıyallāhu ᶜanh "Allah ondan razı olsun" (Bir erkek için söylenir.)

r.+din 73b/09, 80b/23

[=2]

raḍıyallāhu ᶜanhüm "Allah onlardan razı olsun" (İkiden fazla erkek için söylenir.)

r. 74a/13, 79a/07, 85b/22

[=2]

raḍıyallāhu ᶜanhüma "Allah onların ikisinden razı olsun" (İki erkek için söylenir.)

r.+dın 80b/24, 87b/14

[=2]

raḥm < Ar. acıma

r. (étilgey-sizler) 85a/01

r. (ḳıl-) 80b/18, 80b/18

[=3]

raḥmallah "Allah rahmet eylesin." (Arapça bir dua)

r. 74a/13, 78a/22, 80a/02, 82a/26, 82a/26, 82b/20

r.+dın 69a/06

[=7]

raḥmet < Ar. esirgeme, acıma

r. 87a/02

r.+idin 86a/26

[=2]

raḥmlulıġ < Ar. + T. acıma

r.+a 87a/01

[=1]

raᶜiyyet < Ar. bir hükümdar idaresinde bulunup vergi veren halk

r.+i (din ü raᶜiyyet) 82a/10

[=1]

raḳam < Ar. yazı yazma

r.+ı 84b/23

[=1]

rāst < Ar. doğru

r. 73b/27, 79b/13, 87a/14, 87a/18

r. (aytḳuçılar-biz) 85a/16

r. (ayt-) 70b/11, 74a/03, 76a/18, 77a/24, 82b/02, 86b/06, 86b/25

r. (aytur-mén) 75a/02

[=13]

rāstlıġ doğruluk

r. 75b/26

r.+ḳa 87a/17

[=2]

rāvī < Ar. söyleyen, anlatan

r.+leri 78b/27

[=1]

rāẓī < Ar. rıza gösteren

r. (mén) 76b/22

[=1]

recā' < Ar. ümit, umma

r. 73b/18

[=1]

red < Ar. (redd) geri döndürme

r. (ḳıl-) 74b/14

[=1]

refī^{c} < Ar. yüksek

r. 77b/23

[=1]

remzī < Ar. remze mensup

r. 87a/23

[=1]

renc < Far. ağrı, sızı

r.+i 71b/06

[=1]

resm < Ar. yazma

r.+lerniñ 88b/01

[=1]

resūl < Ar. elçi

r. 70a/27, 83b/10

r. (Ḥażret-i resul) 69a/17, 74a/03, 79a/09, 80b/23

r. (resul-i alem) 80b/15

r.+ıġa 88a/09

r.+idür 76b/06

[=9]

revā < Far. yakışır

r. 83b/23

r. (bol-) 78b/03, 78b/21

[=3]

revān < Far. yürüyen

r. (ḳıl-) 72a/20, 73b/27

[=2]

revzene < Ar. pencere

r.+din 82b/15

[=1]

re'y < Ar. görme

r. 83a/06

[=1]

Rezzāḳ < Ar. bütün mahlukların rızkını veren Allah

R. 80b/25

[=1]

rıẓā' < Ar. hoşnutluk

r.+sı 83b/23

[=1]

risālet < Ar. elçilik

r. 69b/19, 74b/20, 76a/16, 77a/21

r. (Ḥażret-i risalet) 79a/01

r.+de 69b/16

r.+im 74b/20

r.+imġa 69b/13

r.+ini 75b/17

r.+inniñg 80a/16

r.+ḳa 75a/22, 80a/13

[=12]

rivāyet < Ar. bir haber

r. (aytıl-) 77b/13

[=1]

riyāset < Ar. reislik

r.+iniñg 73b/25

[=1]

rububet

r. 70b/22

r.+i 71a/23

[=2]

rububiyet

r. 73b/05, 73b/19

[=2]

rūḥ < Ar. can, nefes

r. 80b/07

r.+a 74a/14

r.+dın 80b/07

r.+lar 73b/05

[=4]

ruḥāniyyet < Ar. ruhanilik

r. 73b/19, 73b/19

[=2]

rūḥu'l-emīn < Ar. Cebrail

r.+din 77b/23

[=1]

rūḥullāh Müslümanlar tarafından Hz. İsa için kullanılan bir terim

r. 74a/14

[=1]

Rūm < Ar. Rum Denizi (Akdeniz), aralarındaki Arabistan yarımadası nedeniyle Fāris Denizi (Hint Okyanusu) ile suları karışmayan denizdir.

R. 86a/10

[=1]

rūşen < Far. aydın, parlak

r. 72b/27, 80a/16, 80a/17, 82a/03, 87a/07

r. (bol-) 72b/05

r. (ḳıl-) 71a/23, 79a/28

r.+dür 69a/14

r.+raġ 70a/25

[=10]

rūşenlıġ < Far. + T. aydınlık, parlaklık

r. 87a/17

[=1]

rūzī < Far. gündüze ait

r. (bağışla-) 86b/04

r. (bér-) 86b/03

r. (bérürler+mü) 73a/14

r. (ḳıl-) 74a/06

[=4]

rücū^{c} dönme, geri dönme

r. (ḳılur érdiler) 78a/02

[=1]

rükn < Ar. bir şeyin en sağlam tarafı

r.+idin 87b/21

[=1]

rüḳu^{c} < Ar. namazda dizlere tutunarak vücudun belden yukarısı yere gelecek şekilde eğilme

r. 78b/18

[=1]

rüsvā < Far. rezil

r. (ḳıl-) 74a/07

[=1]

rüsvālık rezillik

r. 74a/08

[=1]

rütbe < Ar. sıra

r.+sidin 70b/23

r.+sidür 72b/06

[=2]

-S- -Ṣ- -Ş-

sabbāḥ < Ar. suda yüzen, yüzücü

s.+ıdurlar 79a/17

[=1]

ṣābit < Ar. hareketsiz, yerinde duran

ṣ. 86b/07

ṣ. (bolġay-sizler) 75b/12

[=2]

ṣabr < Ar. sabır, dayanma

s. 75a/14

s.+ıda 75a/14

[=2]

ṣadāy < Ar. (ṣadā) ses

s. (ḳılur ér-) 80b/15

[=1]

sāde < Far. düz, basit

s. 84b/14

[=1]

ṣādıḳ < Ar. doğru, gerçek

s. (ér-) 74a/02

s. (İmām-ı Ṣādıḳ) 73b/09

[=2]

ṣādır < Ar. çıkan, vuku bulan

ṣ. (bol-) 71b/15

▪ **ṣādır bol-:** ortaya çıkmak

ṣaf < Ar. (ṣaff) dizi, sıra

s. (tar-) 71a/12, 83a/25

[=2]

Ṣafā < Ar. Mekke civarında bir yer olup hacılar, Safa ile Merve arasında sa'y ederler.

Ṣ. 78b/09, 87b/19, 87b/19

[=3]

ṣaffet < Ar. (ṣafvet) saflık, temizlik

s.+i 78a/04, 78b/26

s.+leri 87a/11

s.+leride 77a/20

[=4]

ṣāfī < Ar. duru, temiz

s. 84b/07

[=1]

sağın- düşünmek, zannetmek

s.-dı 84b/11

s.-ur (érdiler) 72a/02

s.-ur (sén) 84b/13, 88a/25

[=4]

sağır kulağı işitmeyen, sağır

s.+ı 87a/22

s.+lar 87a/21

s.+larġa 87a/20

[=3]

sağış düşünce

s. (ayt-) 83b/15

s.+ġa 83b/20

[=2]

ṣaḥābe < Ar. Hz. Muhammed'i görmüş, onun sohbetinde bulunmuş müminler

s. 79a/07

s.+leri 85b/22

[=2]

ṣāḥib < Ar. sahip

s. 84b/17

s. (ṣāḥib-i Baḫr) 73b/04, 73b/18

s. (ṣāḥib-i Fevāyid) 79b/08

s. (ṣāḥib-i Keşfü'l-Esrār) 69a/12

s. (ṣāḥib-i Muᶜtemed) 87b/07

[=6]

sāḥil < Ar. deniz, nehir, göl kenarı

s.+ide 79a/20

[=1]

sāḥir < Ar. büyücü

s.+ler 71a/21, 71a/24

[=2]

ṣaḥn < Ar. avlu

s.+ı 84b/08

[=1]

Ṣaḫr < Süleyman peygamberle konuşan cinlerden birinin adı

Ṣ. 83b/25

[=1]

ṣaḥrā < Ar. (ṣaḥrā') çöl

s. 83a/23

[=1]

saḫt < Ar. katı, sert

s. 75b/20

s.+dın 86a/15

s.+ı 87b/02

s.+ıġa 84b/10

[=4]

ṣaḳafī < Ar. belli bir kabileye mensup kişi

ṣ. 78b/27

[=1]

saḳla- korumak, gizlemek

s.-dınḡ 77b/22

s.-ġuçı 83b/14

s.-pdur 85b/18

s.-rlar 74a/24

[=4]

sal- göndermek, yollamak

s.-alınḡ 71a/13

s.-ayın 82a/01

s.-dı 70b/22, 72b/20, 79b/26, 82b/14, 82b/15

s.-dılar 71a/14

s.-dılar (ferş+sal-) 83a/23

s.-ġandın (asa+sal-) 70b/12

s.-ġay 77a/23

s.-ġıl 70b/24, 77a/22, 82b/04

s.-ġuçı (sizler) 71a/14

s.-ınḡızlar 71a/14

s.-ıp 79a/18, 84b/08

s.-mas (ér-) 70a/14

s.-ur (sén) 71a/13

s.-urlar 70b/08

[=22]

ṣalāḥ < Ar. düzelme, iyileşme

s. 83b/17

s. (bol-) 83a/02

s.+ġa 76a/10, 85a/09

s.+ı 79a/19

s.+ıdın 77a/08

[=6]

Ṣaᶜlebī kişi adı

Ṣ. 81a/20

→ **İmām-ı Ṣaᶜlebī**

[=1]

salıl- gönderilmek

s.-ġaylar 74a/25, 74a/26

s.-ıpdur 82b/18

[=3]

Ṣāliḥ < Ar. Semûd kavmine gönderilen Salih peygamber

Ṣ. 75b/23, 76a/11, 76a/12, 76a/14, 76a/15, 76a/18, 76a/20, 77b/26, 84b/23, 84b/24, 84b/26, 85a/03, 85a/07, 85a/19, 85a/22, 85b/21, 87b/08, 88b/22

Ṣ.+ġa 85a/12

Ṣ.+ḳa 85b/02

Ṣ.+ni 84b/21, 85a/13, 85a/16

Ṣ.+nin̂g 85a/21

→ **Ṣāliḥ bin ᶜAbīd**

[=24]

Ṣāliḥ bin ᶜAbīd Semûd kavmine gönderilen Salih peygamber

s. 75b/24

→ **Ṣāliḥ**

[=1]

sālik < Ar. bir tarikate girmiş bulunan

s.+ke 81b/21

s.+ler 69a/11

s.+ni 73b/11

[=3]

sālim < Ar. sağ, sağlam

s. 76a/04, 85b/23

[=2]

san şan, itibar

s. 81a/05

s.+ı 72a/07, 72a/08, 83a/06

s.+ınınĝ 81a/11

[=5]

san- zannetmek

s.-arlar (érdi) 72a/10

[=1]

sandūḳ < Ar. sandık

s. 71b/27

s.+ıġa 71b/26

[=2]

sansız isimsiz, şöhretsiz

s. 72a/21

[=1]

sanĝa sana, II. teklik kişi şahıs zamirinin yönelme hâli

s. 69b/19, 70a/14, 70b/10, 74b/24, 74b/25, 76a/13, 77b/22, 78b/13, 79b/13, 81a/15, 81b/11, 81b/13, 82a/07, 83a/06, 83a/19, 83a/19, 83b/26, 84a/02, 84a/09, 85a/02, 87a/05

[=21]

ṣār < ? kuş adı

ṣ. 80b/25

[=1]

sarāy < Far. saray

s.+da 79b/11

s.+ġa 79b/06

[=2]

ṣarf < Ar. harcama, gider

s. 81b/15, 81b/16

s. (ṣarf-ı ḳudret) 69b/02

[=3]

sarı karşı, -e/-a doğru

s. 79b/27, 82b/17

s.+ġa 69a/10, 69b/02, 69b/16, 70a/27, 71b/16, 72a/22, 72b/11, 79b/04, 80a/14, 81a/17, 82b/04, 82b/18, 83a/14, 83b/10, 84a/10, 84b/20

[=18]

sarıḳ sarı

s. 84a/23

[=1]

ṣarīḥ < Ar. açık, meydanda

s. (ayt-) 73a/23

[=1]

ṣarṣar < Ar. şiddetli, gürültülü rüzgar

s. 75b/12, 75b/18

[=2]

sat- satmak

s.-anları 76a/05

[=1]

satmaḳlıġ satma

s. 77a/26

[=1]

saṭvet < Ar. ezici kuvvet

s.+ı 74b/14

s.+idin 75b/05

[=2]

savuḳ soğuk

s. 77b/03, 77b/09

s. (tapıp ér-) 79b/16

[=3]

sāyebān < Far. gölgelik

s. 77b/09

[=1]

ṣayḥa < Ar. bağırma

s. 76a/25, 85a/26

s.+sı 85a/23

[=3]

sāyir < Ar. (sā'ir) seyreden yürüyen

s.+dürler 69a/10

[=1]

sayta- düşünmek, hesap etmek

s.-ġay 83b/21

[=1]

şebāt < Ar. yerinde durma, kımıldamama

s. (ḳıl-) 86a/06

[=1]

Sebe Yemen'de bulunan, Süleyman peygamber zamanında Belkıs yönetimi altında olan şehir

S. 82a/06, 82a/11, 83b/12, 84b/18

S.+din 82a/07

[=5]

sebeb < Ar. sebep, neden

s. 85a/27, 85b/03

s.+din 80b/26

s.+i 73b/05, 73b/25, 79b/12, 80a/23, 82a/04, 82b/19, 85a/04, 85a/18, 88a/10, 88b/17

s.+idür 73b/03, 84a/18

[=15]

secā^{c}at < Ar. yiğitlik, yüreklilik

s.+imiz 83a/06

[=1]

secde < Ar. secde

s. (ḳıl-) 71a/21, 82a/16, 82a/19, 82a/27

s.+ge 84a/11

s.+niŋ̂g 82a/27

s.+si 82a/27

→**secide**

[=7]

secide < Ar. secde

s.+dür 82a/26

→**secde**

[=1]

sefer < Ar. sefer, yolculuk

s.+de 81b/21

[=1]

sefīh < Ar. zevk ve eğlenceye düşkün kişi

s.+ler 74b/25

s.+leri 72b/17, 78b/27

s.+lerige 72b/17

s.+lerniŋ 79a/11

[=5]

selām < Ar. barış, rahatlık

s. 85b/17, 85b/24

s.+ıġa 85b/22

s.+nı 85b/24

[=4]

selāmet < Ar. korku ve endişeden uzak olma

s. 72b/24

s. (ḳal-) 80b/20

s.+i 74a/11

[=3]

selāmetlıḳ < Ar. + T. selametlik, eminlik

s.+ıġa (selāmetlıġıġa) 79a/27

[=1]

selīm < Ar. sağlam, kusursuz

s. 74a/12, 74a/16, 74a/17

s. (ḳalb-i selīm) 74a/14

▪ **ḳalb-i selīm:** Kur'an'da yer alan (Şucarā, 26/89) bu tabir temiz vicdan, saf kalp, sağduyu anlamlarına gelir.

[=4]

Sellimī kişi adı

s. 73b/10

[=1]

semāvī < Ar. Allah'tan olan

s. 87b/11

[=1]

Şemūd < Salih peygamberin göndrildiği kavmin adı

Ş. 75b/22, 76a/04, 76a/27, 84b/20, 84b/26

Ş.+ḳa 76a/26, 85b/01

Ş.+nıŋ 76a/12, 76a/15, 76b/01

[=10]

ṣenā’ < Ar. övme, övgü

s. 73b/27, 73b/27, 80a/23, 88b/21

s.+sı 69a/13

s.+sıġa 79a/26

s.+sını 74a/02

[=7]

ser < Ar. nihayet, son

s. 82a/27

[=1]

serencām < Far. bir işin sonu

s.+ı 85a/24

[=1]

sergerdān < Far. başı dönen, şaşkın

s. (bol-) 79a/03, 79b/09

s. (ḳıl-) 79a/19

s.+durlar 79a/11

[=4]

serīr < Ar. taht

s.+i 69a/13

[=1]

server < Far. baş, başkan

s.+i 69a/12

[=1]

serzeniş < Far. başa kakma

s. (körset-) 73a/15

[=1]

ṣevāb < Ar. Allah tarafından mükafatlandırılan hareket

s. 79b/26, 83a/02, 83b/19

s.+ıġa 71b/07

s.+ım 76b/09

[=5]

seyr < Ar. yürüme, yürüyüş

s.+idin 69a/10

[=1]

Seyyidü’l-Tā’ife (M. 822-911) Tasavvuf ilminde ilerlemiştir. Asıl adı Cüneyd Bağdadi’dir.

S. 74a/15

[=1]

sezā < Far. münasip, uygun

s. 82a/24

[=1]

sékkizinçi sekizinci

s. 82a/26

[=1]

séksen seksen

s. 82a/13, 82a/14

[=2]

sén sen II. teklik şahıs zamiri

s. 69a/18, 69b/20, 70a/02, 70a/05, 70a/05, 70a/11, 70a/11, 70a/13, 70b/10, 70b/11, 71a/13, 71a/13, 72b/18, 72b/18, 72b/19, 74a/06, 75a/06, 75a/07, 75b/14, 75b/14, 76a/12, 76a/13, 76a/14, 76a/16, 76a/16, 76a/16, 76a/17, 76a/17, 76a/18, 76b/15, 77a/17, 77a/18, 77a/20, 77a/20, 77a/21, 77a/23, 77b/22, 77b/23, 77b/25, 78b/06, 78b/17, 78b/17, 78b/19, 79a/02, 79b/12, 79b/13, 79b/13, 80b/18, 80b/18, 81b/09, 81b/18, 82a/06, 82a/06, 83a/07, 83b/26, 84a/10, 84b/13, 84b/13, 85a/02, 85a/02, 86a/16, 86b/23, 86b/24, 87a/16, 87a/17, 87a/18, 87a/18, 87a/20, 87a/24, 87a/25, 88a/25

s.+din 80b/01, 80b/25

s.+i 70a/01, 70b/07, 73b/24, 78b/17, 84a/21, 84a/22

s.+iŋ̂ 69b/07, 69b/08, 69b/20, 71a/08, 71a/09, 71b/06, 72b/10, 73a/04, 73a/26, 74b/13, 75a/03, 75a/17, 75b/21, 76a/13, 76b/02, 77a/01, 77b/15, 77b/21, 77b/23, 77b/24, 77b/24, 78b/14, 78b/18, 78b/19, 78b/20, 80a/10, 80a/13, 80a/27, 81b/03, 81b/04, 81b/05, 81b/06, 81b/07, 81b/15, 83a/07, 83b/24, 84a/10, 84a/10, 84a/26, 85a/02, 86b/24, 87a/02, 87a/04, 87a/06, 87a/13, 87a/17, 87a/18, 87a/19, 87a/26, 88b/25

[=129]

sıbṭ < Ar. torun

s. 72b/15

s.+da 80b/24

[=2]

ṣıddīḳ < Ar. sözünün eri, doğru kişi

s. (Yūsuf-ı ṣıddīḳ) 71b/23

s.+ınıŋ̂ 79a/19

[=2]

ṣıdḳ < Ar. doğruluk, gerçeklik

s. 71a/22

s.+dın (lisān-ṣıdḳ) 74a/02

[=2]

ṣıfat < Ar. vasf, şekil, varlık

s.+ı 73b/19

s.+ınınꞑg 70a/19

[=2]

sığ- sığmak

s.-ar 70b/04, 74a/15

[=2]

sığır sığır

s. 75b/08, 87b/15

[=2]

sın- kırmak

s.-maġay 84a/16

[=1]

sına- denemek

s.-rlar 85a/06

[=1]

sınal- denenmek

s.-ġan (sizler) 85a/05

sınamaḳ deneme

s. 70a/16

s.+ı (sınamağı) 84b/07

[=2]

sındurul- kırılmak

s.-ġaylar 81b/04

[=1]

sır < Ar. (sırr) gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey

s.+larıġa 83b/17

s.+ı (sırrı) 85b/24

[=2]

sibāᶜ < Ar. yırtıcı hayvanlar

s. 83a/24

[=1]

ṣīġa < Ar. biçim, şekil

s.+sı 88a/24

[=1]

siḥr < Ar. sihir, büyü

s. 70b/19, 71a/08, 71a/22, 80a/19

s. (bol-) 77a/19

s. (siḥr-i fennī) 70b/27

s.+dür 80a/17

[=7]

siḥriyyet < Ar. büyü ile ilgili

s. 70a/27

[=1]

silāḥlıġ < Ar. + T. silahlı

s.+durlar 72a/13

s.+lar 72a/12

[=2]

silk < Ar. iplik

s.+ige 79a/05

[=1]

sīm-āb < Far. gümüş suyu.

s. 71a/15

[=1]

simāt < Ar. alamet, iz

s.+ıdın 73b/19

[=1]

sīn < Ar. س harfi

s. 69a/09, 79a/25, 79a/26

[=3]

sipāslıḳ < Far. + T. şükretme, dua etme

s.+ıdın 84a/19

[=1]

sipās-dārlıġ < Far. + T. şükretme, hamdetme

s. (ḳıl-) 87a/03

▪**sipās-dārlıġ ḳıl-:** şükretmek

[=1]

sitāyiş < Far. övmei övüş

s. 80a/23, 85b/16, 88b/21

s. (ḳıl-) 79a/12

[=4]

sitem < Far. eziyet, zulm

s. 88a/10

s. (ḳıl-) 80a/07, 84b/15

s. (körüp érdiler) 79a/15

[=4]

sitem-kār < Far. zulum ve haksızlık eden

s.+lar 78a/27

s.+larġa 80a/06

[=2]

sitem-kārān < Far. zulum ve haksızlık edenler

s.+e 75b/05

[=1]

sitem-kārlıġ < Far. + T. zulm etme

s. 80a/19

[=1]

siz siz, II. çokluk şahıs zamiri

s. 71a/03, 71a/11, 72b/18, 73a/09, 74b/15, 75a/20, 75b/04, 75b/05, 76a/01, 76b/03, 76b/13, 77a/21, 79a/04, 80a/11, 85a/14, 85b/03, 85b/06, 85b/08, 86b/06, 86b/20, 87a/01

s.+inĝ 73a/12

s. +gerler 74a/18

s.+ler 69b/21, 69b/22, 69b/22, 69b/22, 69b/23, 70a/08, 70a/18, 70a/19, 70a/22, 70a/24, 70a/27, 70b/03, 70b/21, 71a/03, 71a/09, 71a/11, 71a/14, 71a/14, 71b/01, 73a/08, 73a/12, 73a/14, 73a/19, 73a/19, 73a/20, 73a/20, 73a/22, 74b/17, 74b/18, 75a/20, 75a/21, 75a/25, 75a/26, 75a/27, 75b/01, 75b/03, 75b/03, 75b/04, 75b/07, 75b/09, 75b/10, 75b/12, 75b/24, 75b/25, 75b/25, 76a/02, 76a/02, 76a/03, 76a/06, 76a/07, 76a/18, 76a/20, 76b/05, 76b/06, 76b/10, 76b/11, 76b/11, 76b/11, 76b/12, 76b/13, 77a/06, 77a/07, 77a/15, 77a/25, 78b/10, 78b/15, 78b/15, 79a/10, 79a/10, 79b/18, 79b/19, 79b/19, 80b/15, 80b/19, 82a/23, 82a/23, 83a/03, 83a/12, 83b/06, 83b/08, 83b/08, 83b/09, 84b/24, 84b/27, 84b/27, 85a/01, 85a/01, 85a/05, 85a/05, 85b/04, 85b/05, 85b/05, 85b/05, 85b/06, 85b/07, 85b/08, 85b/08, 85b/26, 86a/03, 86a/22, 86a/23, 86a/23, 86a/24, 86b/06, 86b/16, 86b/25, 87a/01, 88a/08, 88b/04, 88b/04, 88b/24, 88b/26, 88b/26

s.+lerdin 70a/08, 74a/24, 75a/24

s.+lerge 71a/09, 71a/26, 71a/27, 71b/01, 73a/13, 73a/14, 73a/21, 74a/23, 74b/18, 75a/21, 75a/23, 75b/07, 75b/08, 75b/12, 75b/27, 76a/21, 76b/08, 76b/09, 77a/07, 77a/10, 77a/26, 78b/09, 78b/20, 83b/07, 85a/01, 86a/03, 86a/24, 86b/03, 86b/04, 86b/27, 88b/10, 88b/22, 88b/24, 88b/26

s.+leriŋ̂g 71b/17

s.+lerni 70b/20, 71b/19, 72b/01, 74b/03, 74b/20, 76a/23, 77a/16, 78b/10, 81a/23, 85a/06, 86a/20, 86a/20

s.+leriŋ̂g 70a/24, 70a/26, 70b/03, 70b/20, 71a/26, 71b/02, 71b/03, 71b/04, 71b/18, 73a/11, 74a/23, 75b/05, 75b/06, 75b/09, 76a/21, 76b/06, 76b/12, 76b/12, 76b/17, 76b/25, 77a/08, 83a/04, 83b/09, 83b/21, 85a/03, 85a/04, 86a/21

s.+niŋ̂g 79a/18

[=214]

Sodom kendilerine gönderilen Lut peygambere inanmayıp, azgınlık yaptıkları için helak edilen topluluk

S. 87b/20

S.+dur 85b/10

[=2]

ṣoḥbet < Ar. görüşüp konuşma

s.+iġa 84b/03

[=1]

soḳur kör, görmeyen

s.+larnıŋ̂ 87a/24

s.+lardurlar 86b/13

[=2]

soḳurluḳ körlük

s.+ınıŋ̂ (soḳurluġınıŋ̂) 86b/15

[=1]

sol sol

s. 71b/11, 72a/20, 81a/03, 81a/05

[=4]

soŋ̂ sonra

s. 69a/07, 69a/24, 69b/01, 69b/03, 69b/27, 70b/06, 70b/12, 70b/15, 71a/16, 71b/13, 72a/17, 72b/04, 72b/26, 73a/05, 73b/27, 74a/01, 74b/09, 75a/02, 75a/08, 75a/13, 75a/13, 76a/26, 78b/08, 78b/11, 79a/07, 79a/22, 80a/08, 80a/08, 80a/12, 80a/23, 80b/01, 81a/12, 81b/11, 81b/13, 82a/27, 82b/01, 82b/09, 84a/23, 84b/26, 85a/10, 85a/11, 85a/15, 86a/21, 86b/03, 87b/22, 88a/08

s. (ḳıl-) 84a/22

s.+dın 71b/18, 71b/18, 86b/27

s.+dur 85a/21

s.+ġı 74a/03

s.+ı 80a/20, 80b/04, 80b/04, 80b/08, 80b/09, 86b/22

s.+ıda 84b/17

s.+ıdın 72a/03, 72b/09, 72a/22, 72b/22, 87b/10

s.+ıġa 87b/10

s.+ra 80a/01

[=65]

sor- sormak

s.-ar (mén) 70a/23

s.-arlar 74a/21

s.-ayın 79b/18, 82a/02

s.-dı 73a/08, 81b/07, 82a/09, 83a/27

s.-dılar 80b/23, 82b/23

s.-ġay 83b/24

s.-salar 85a/13

[=12]

sorıla- söylemek

s.-dı 81b/22

[=1]

soru soru

s.+lar (ér-) 81a/09

[=1]

soyuḳ soğuk

s. (ér-) 81b/22

[=1]

sögmek sövme

s.+i (sögmegi) 79a/12

[=1]

söz söz

s. 69b/14, 69b/24, 73b/01, 82b/06, 82b/14, 84b/17, 85b/18, 87a/10, 87a/18, 87b/01, 87b/03

s. (ayt-) 88a/10

s. (bil-) 81b/20

s.+de 81b/20, 82b/02

s.+i 84a/12

s.+ide 72b/04

s.+idin 81a/27

s.+idür 86b/20

s.+ige 78b/24

s.+ini 78a/02, 80b/12, 81a/06, 82b/01

s.+inin̂g 81b/01

s.+in̂g 75a/08, 87b/23

s.+lerimiz 87a/26

s.+lerimizge 87b/04

s.+ni 78a/23, 81a/25

s.+nin̂g 70a/15, 78b/01, 78b/11, 79a/25, 83a/13

s.+ün̂gni 75a/03, 78b/20, 87a/19, 87a/26

[=40]

sözleş- söyleşmek, kararlaştırmak

s.-güçi 87b/08

s.-se 83a/20

[=2]

su su

s. 83b/03, 84b/13, 85b/27

s. (kirgüz-) 84b/08

s. (körünür ér-) 84b/08

s. (köter-) 83b/03

s. (tile-) 83b/02

s.+dın 72a/24, 76a/20

s.+ġa 80a/20, 84b/12

s.+lar 72b/23, 77b/09

s.+yı 77b/01, 85b/27, 86a/01

[=16]

su'āl < Ar. soru

s. 70a/17, 70b/01

s.+dın 84a/23

[=3]

suḳyā ?

s. 75b/11

[=1]

ṣulḥ < Ar. barış, barışma

s. 83a/14

[=1]

sulṭān < Ar. padişah, sultan

s.+lardın 81a/02

s.+larnıŋ̂ 82a/13

[=2]

suluḳ sulu

s. 75b/02, 75b/10, 77b/11, 84b/11, 86a/07

[=5]

ṣūr < Ar. kıyamette Hz. israfil'in üfleyeceği boru

s. 88a/20

s.+da 88a/18

[=2]

Süleymān < Ar. İsrail oğullarına gönderilen peygamber

S. 72a/18, 80a/25, 80b/05, 80b/06, 80b/10, 80b/11, 80b/13, 80b/14, 80b/16, 80b/26, 81a/04, 81a/07, 81a/08, 81a/21, 81a/24, 81a/25, 81b/07, 81b/13, 81b/22, 81b/23, 82a/05, 82a/09, 82b/02, 82b/03, 82b/11, 82b/23, 83a/13, 83a/22, 83a/26, 83b/15, 83b/16, 83b/20, 83b/27, 84a/02, 84a/11, 84a/13, 84a/14, 84a/14, 84a/20, 84a/25, 84a/25, 84b/02, 84b/06, 84b/12, 84b/16, 84b/18, 85b/20, 87b/24

S. (Ḥażret-i Süleymān) 84a/05

S.+ġa 80a/22, 81a/02, 83b/05, 83b/16, 84b/15

S.+nı 81b/20

S.+nıŋ̂ 83b/18, 84a/06, 84a/08, 84b/09, 87b/25

→**Ḫalīl**

[=60]

sūre < Ar. sure

s. 69a/08, 69a/13, 79a/27

s. (sūre-i A^{c}rāf) 84b/22

s. (sūre-i Ḳur'ān) 69a/24

s. (sūre-i Neml) 79a/25

s.+de 77b/18, 85b/19

s.+side 76a/11

s.+tüş (sūretü'ş-Şu^{c}arā) 69a/05

[=9]

ṣūret < Ar. biçim, tarz

s. 69a/17, 72b/18

s.+din 71b/13, 76a/15

s.+i 71a/20, 76a/14, 76a/16

s.+ler 73a/11

s.+ni 71b/22, 80a/03

s.+niŋ̂ 76a/15

[=11]

susamaḳlıġ susama

s. 73b/03

[=1]

susız susuz

s. 81b/21

[=1]

sutū^{c} < Ar. yükselme, yukarı çıkma

s. 84a/06

[=1]

sücūd < Ar. secde etme, namazda alnı yere koyma

s. 78b/18

[=1]

sünnet < Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri

s.+ge 74a/15

s.+in 79a/21

[=2]

sür- sürmek, kovmak

s.-er (érdi) 72b/22

s.-gil 75a/03

s.-güçisi 75a/04

[=3]

sürmek sürme

s.+ke 72a/21

[=1]

sürt- sürtmek

s.-er 87b/25

s.-eraḳ 87b/25

[=2]

sürün- sürünmek

s.-genlerdin 75a/07

[=1]

sürūr < Ar. sevinç

s.+unĝız 75b/06

[=1]

-Ş-

şād < Far. sevinçli

ş. (bolur-siz) 83b/08

ş.+dın 77a/02

[=2]

şādmān < Far. sevinçli

ş. 81b/01

[=1]

şāh < Far. padişah

ş.+ı 87b/17

ş.+ıġa 80b/14

[=2]

şā'iḳa < Ar. şevkli, hevesli

ş. (ér-) 88a/22

[=1]

şā'ir < Ar. şair, ozan

ş. 79a/01

ş.+dür-biz 79a/08

ş.+i 78b/26

ş.+ler 79a/11

ş.+leridin 79a/07

[=5]

şaḳa < Ar. şaka

ş.+m 86a/16

[=1]

Şam Suriye'nin başkenti olan şehir

Ş. 69b/25, 81a/17

[=2]

şāmil < Ar. içine alan, kaplayan

ş. 86b/09

[=1]

şān < Ar. şan, şöhret, ün

ş.+ıda 79a/02, 79a/10

[=2]

şarāb < Ar. şarap

ş. 73b/06

ş.+ı 73b/03, 73b/04, 73b/05, 73b/06

ş.+ıdur 73b/04

[=6]

şarṭ < Ar. şart, koşul

ş. 71b/26

ş.+ını 74b/08

ş.+larıdın 87b/10

[=3]

şatr < Ar. kısım, bölüm

ş. (şatr-ı mürg) 87b/17

[=1]

şāyed < Far. eger, olaki

ş. 71a/03, 79b/19, 85a/01, 86b/26

[=4]

şāyeste < Far. uygun, yakışır

ş. 79a/12, 81b/17

ş.+leriġa 73b/26

[=3]

şebḫūn < Far. gece baskını

ş. (ḳılur-biz) 85a/12

[=1]

şefā^{c}at < Ar. birinin suçundan geçilmesi, dileğinin yerine getirilmesi

ş. (ḳıl-) 74b/05

[=1]

şefā^{c}atlıġ < Ar. + T. şefaat edilebilecek (kişi)

ş. 74b/06

[=1]

şefḳat < Ar. şefkat

s. 76b/05

[=1]

şefḳatsiz < Ar. + T. şefkatsiz

ş. 75b/04

[=1]

şeḥādet < Ar. şahitlik, tanıklık

ş. 88b/06

ş.+ide 74a/12

[=2]

şehevāt < Ar. şehvetler

ş. 79b/08

[=1]

şehīd < Ar. din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse, şehit

ş.+ler 88a/21

[=1]

şehir < Far. şehir

ş. 81b/12

ş.+ide (şehri) 85a/06

ş.+idin (şehridin) 82a/06, 83b/12

ş.+ige (şehrige) 70b/27

ş.+iġa (şehriġa) 83a/11

ş.+niñg (şehrniñg) 88b/12

ş.+lerde 72a/05

ş.+leriġa 70b/26

[=10]

şehvet < Ar. şehvet

ş. 85b/07, 85b/07

[=2]

şekl < Ar. şekil, biçim

ş.+i 77b/07

ş.+ini 84a/21

[=2]

şem < Ar. (şemm) koku

ş.+ (şemme) 73b/07

[=1]

şer < Ar. (şerr) fena, fenalık

ş.+din 85a/04

[=1]

şerāyi^{c} < Ar. şeriatler

ş. 80a/22

[=1]

şerbet < Ar. şerbet, içilen şey

ş.+i 73b/12

[=1]

şerīf < Ar. şerefli, mübarek

ş.+larıġa 70b/18

ş.+leri 81a/04, 88a/03

ş.+leridin 83b/18

ş.+leridin (Ḳıbṭ-ı şerif) 70a/21

[=5]

şerīk < Ar. ortak

ş. 86b/05

ş. (tut-) 85b/d, 86b/01

ş.+dür 85b/25

ş.+i 86a/12, 86b/01

ş.+im 69b/16

[=7]

şevḳ < Ar. arzu, neşe, keyif

ş.+ıdın 74a/17

[=1]

şeyḫ < Ar. şeyh

ş. 78a/23, 86a/15, 86a/16, 86a/16

[=4]

şeyṭān < Ar. şeytan

ş. 82a/17, 82a/19

ş.+larıñ 78b/21

ş.+larnıñ 78b/23

[=4]

şifā < Ar. (şifā') hastalıktan kurtulma, şifa bulma

ş. 73b/10, 73b/11

ş. (bér-) 73b/09, 73b/09

[=4]

şiᶜir < Ar. şiir

ş. 79a/17

ş.+ġa 79a/22

ş.+i 79a/09

ş.+ler 79a/01

ş.+leride 79a/13

ş.+leriniñ 79a/06, 79a/13

[=7]

şikār < Far. av

ş. 73b/18

[=1]

şīr < Far. arslan

ş. 87b/18

[=1]

şirk < Ar. Allah'a ortak koşma

ş. 69b/10, 85a/27, 86a/11

ş. (kéltür-) 86a/05

ş. (kéltürür-sizler) 75b/25, 77a/07

ş.+din 75a/20

ş.+dür 88b/08

ş.+ge 75b/12

ş.+ke 86a/12

[=10]

şīşe < Far. şişe

ş.+din 84b/07, 84b/14

[=2]

şuᶜāᶜ < Ar. güneş ışını

ş.+ı 70b/17

[=1]

Şuᶜayb < Ar. Medyen ve Eyke kavimlerine gönderilen peygamber

Ş. 77a/05, 77a/06, 77a/24, 77a/27, 77b/14, 77b/26

Ş.+nı 77b/06

[=7]

şuᶜle < Ar. alev

ş. 79b/18

[=1]

şūmluḳ < Far. + T. uğursuzluk

s.+ ıdın (şūmluġıdın) 76b/18

[=1]

şuᶜūr < Ar. anlama, anlayış

ş.+ları 85a/19

[=1]

şühub < Ar. kıvılcımlar

ş. 78b/04

[=1]

şükr < Ar. şükür

ş. 84a/18, 84a/18, 84a/19

ş. (ḳılsa) 84a/17

ş. (ḳılur-mén) 84a/16

[=5]

şükr-güẕārlıġ < Ar. + Far. + T. şükretme, teşekkür etme

ş. 84a/19

[=1]

şükrsizlıġ < Ar. + T. şükürsüzlük

ş. 84a/16

[=1]

şükrsiz < Ar. + T. şükürsüz

ş.+lerdin 70a/05

[=1]

-T- -Ṭ-

tā (1) < Far. kadar, için

t. 69b/16, 69b/25, 70b/08, 70b/23, 70b/25, 70b/27, 71a/23, 71b/05, 71b/10, 71b/13, 71b/15, 71b/20, 71b/24, 72a/14, 72b/04, 72b/08, 72b/23, 73b/24, 74a/06, 74a/18, 74a/20, 74b/10, 75a/03, 75b/09, 75b/09, 76a/13, 76b/09, 77a/18, 77a/23, 77b/04, 77b/08, 77b/18, 77b/25, 78a/13, 78a/16, 78a/25, 80a/06, 80a/11, 80b/19, 81a/10, 81a/17, 81b/10, 81b/20, 82a/19, 82b/02, 82b/12, 82b/16, 83a/03, 83a/07, 83a/22, 83b/01, 83b/10, 83b/17,

84a/10, 84a/16, 84a/23, 84b/07, 84b/12, 84b/17, 84b/25, 85a/02, 85a/22, 88a/04, 88a/05, 88a/07, 88a/12, 88a/13, 88b/06, 88b/13, 88b/16, 88b/26

[=71]

ṭā (2) < Ar. ط harfi

t. 69a/08, 69a/09, 79a/25

[=3]

ta^{c}āḳub < Ar. birbiri arkasından gitme

t.+ı 85a/06

t.+ıda 88a/14

[=2]

ṭa^{c}ām < Ar. yemek

ṭ. 73b/06, 77a/25

ṭ.+ıdur 73b/04, 73b/06

[=4]

ṭā^{c}at <Ar. Allah'ın ibadetlerini yerine getirme, ibadet

t. 73b/15

t.+ḳa 79a/14

[=2]

ṭab^{c} < Ar. tabiat, huy, yaradılış

t. 79b/09

t.+ınıŋ̂ 79b/07

[=2]

ṭabī^{c}at < Ar. huy, karakter

t.+iġa 84b/19

[=1]

tābiyet < Ar. tâbi olma, tâbilik

t.+ide 81b/08, 81b/09

[=2]

tābūt < Ar. ölü taşınan sandık

t.+ını 71b/24

[=1]

tāç < Ar. taç

t. 83a/17

[=1]

taġ dağ

t. 72b/14, 87b/16

t.+ıdın 87b/19, 87b/19

t.+ıġa 77b/08, 78b/09

t.+lar 86a/08, 88a/26

t.+lardın 76a/06

t.+larnı 88a/25

t.+nıŋ̂ 77b/09, 78b/09

[=12]

taġyīr < Ar. başkalaştırma, değiştirme, bozma

t. (bér-) 84a/21

t.+ide 80a/02

[=2]

ṭahāret < Ar. temizlik

t.+i 69a/13

t.+iġa 79a/26

[=2]

taḫfīf < Ar. hafifletme

t. 77b/22

[=1]

ṭāhir < Ar. temiz

t.+ġa 75a/17

t.+i 87a/04

[=2]

taḥḳīḳ < Ar. doğru olup olmadığını araştırma, meydana çıkarma

t. 76b/06, 76b/16, 77b/11, 87a/04, 87a/18

t.+i 70a/19, 75b/21, 88a/19

t.+inin̂g 78a/06

t.+ḳa 86b/19

[=10]

taḥmīd <Ar. hamd etme, şükretme

t. 79a/13

[=1]

taḫrīs < Ar. içinde bir şey saklanılan nesne

t. 79a/14

[=1]

taḫt < Far. hükümdarların oturduğu büyük koltuk

t. 81a/07, 82b/13

t.+da 81b/23, 82b/12

t.+ı 81a/02, 82b/10, 83a/27, 84a/12, 84b/01, 84b/01, 84b/19

t.+ıdur 82a/12

t.+ıġa 79a/20, 82a/13

t.+ın 81a/15, 84a/25, 84a/25, 84b/09

t.+ını 83b/14, 83b/22, 84a/09, 84a/21, 84a/24

t.+ınıng̃ 81a/02, 83b/23

t.+ıng̃ 84a/26

t.+ḳa 80b/11

t.+ḳa (pā-yı-taḫt) 72a/05

t.+nı 84a/10, 84a/14

t.+nıŋ 81a/16, 82a/14, 82b/13, 83b/18, 84a/01

[=35]

ṭama^{c} < Ar. açgözlülük

t. 82b/20

[=1]

Ṭā'if Mekke yakınında bir şehir

Ṭ.+niŋ 81a/18

[=1]

ṭāḳat < Ar. takat, güç

t.+ı 83b/11

[=1]

taḳdīr < Ar. Allah'ın olacakları ezelde bilip belirlemesi

t. 79b/21, 84a/07, 84a/12, 86b/11, 86b/11

[=5]

taḳdīm < Ar. öne alma, tanıtma

t.+ġa 71b/22

[=1]

taḳı dahi, da

t. 86b/11

[=1]

taḳlīd < Ar. benzemeye çalışma

t. 73a/16

[=1]

taḳvā < Ar. Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasakladığı şeylerden kaçma

t. 74b/22

[=1]

tala- dalamak, yağma etmek

t.-rlar 83a/12

[=1]

talamaḳ dalama, yağma etme

t. 77a/15

[=1]

ṭaleb < Ar. istek

ṭ.+i 69a/11, 79a/27

[=2]

ta^{c}līm < Ar. öğretmek, yetiştirmek, alıştırmak

t.+i 73b/22

t.+idür 74a/08

[=2]

ṭama^{c} <Ar. doymazlık, çok isteme

t. 73b/15

[=1]

tamām < Ar. tamam, tam

t. 70b/20

t. (ḳıl-) 78a/24

t.+ı 87b/24

t.+ısıdın 73a/02

[=4]

tamuġ cehennem

t. 74a/19, 74a/27, 87a/11

t.+da 74a/25

t.+ḳa 74a/26, 88b/09

t.+nıñ 88a/21

[=7]

tamuġluk cehennemlik

t.+lar 87b/27

[=1]

ta^{c}n < Ar. yerme

t. 79a/03

[=1]

tanı- tanımak

t.-dı 69b/27

t.-r 84a/24

→ **tanu-**

[=2]

tanımaḳ tanıma

t. 88b/24

[=1]

tanu- tanımak.

t.-r (sizler) 75b/07, 88b/24

→ **tanı-**

[=2]

tanuḳluḳ tanıklık

t. (bér-) 79a/05

t.+ı (tanukluġı) 78a/05

[=2]

tanĝla- şaşırmak

t. 85b/24

t.-pdur 85b/17

[=2]

tanĝlal- şaşırmak

t.-lġan 85b/22

[=1]

tanĝlan- şaşırtılmak

t.-ġuçı (ér-) 81a/27

[=1]

tap- **I.** bulmak

t.-ar 88b/06

t.-ar (sén) 80b/18

t.-ġay (sizler) 80b/19

t.-ġusıdur 72a/27

t.-ın̂ġızlar 84b/21

t.-ıp 73a/17

t.-madılar 81b/23

t.-maġusıdurlar 72b/01

t.-mas 87b/14

t.-mas (biz) 78a/11

t.-maydur (biz) 73a/17

t.-tı 71a/24, 78a/22, 81b/24, 83a/08, 84b/23

t.-tım 82a/10, 82a/15

II. yardımcı fiil

t.-ar (yol tap-) 84a/23, 88b/18

t.-ıp (ḫaber tap-) 83b/15

t.-ıp (istila tap-) 72a/19

t.-ıp (savuḳ tapıp ér-) 79b/16

t.-ḳan (ḳarār tap-) 84a/14

t.-ḳay (vuḳuf tap-) 83b/24

t.-ḳay (yol tap-) 88b/17

t.-maslar (ilik tap-) 69b/20

t.-maslar (yol tap-) 82a/18, 84a/24

t.-tılar (necāt tap-) 76b/20, 85b/03

t.-tılar (teselli tap-) 71b/13

[=32]

tapıl- bulunmak

t.-ġay (mén) 88b/11

[=1]

tapın- tapınmak

t.-ġuçılar 74b/01, 74b/01

t.-ġuçılardın 70b/23

t.-ġuçıları 73a/21

t.-ġuçısıġa 73a/23

t.+ı (tapınmaġı) 86a/24

t.+ı (ḳuyaş tapın-) 84b/15

t.+ıdin (tapınmaġıdın) 82a/17

t.+ın (tapınmaġın) 73a/14

t.-ıpdurlar 73a/20

t.-ma 78b/06

t.-maġuçıları 74a/25

t.-manĝızlar 74b/19

t.-maslar 84a/25, 87a/04

t.-ur (ér-) 73a/18, 84b/05

t.-ur (ḳuyaş tapınur ér-) 82b/11

t.-ur (siz) 73a/09

t.-ur (sizler) 73a/08, 73a/19

t.-urlar 82a/16

[=22]

tapınmaḳlıġ tapınmalık

t. 75b/15

[=1]

tapşur- havale etmek

t. (ér-) 74a/22

t.-dı 80b/11

[=2]

tar dar

t. (bol-) daralmak 69b/13

[=1]

taraf <Ar taraf, yön

t.+ıdın 71b/03

t.+ıġa 72a/22

t.+ında 78a/22

[=3]

taʿrīf <Ar. bir işin yapılış yöntemini açıklama ve belirtme

t. (ḳıl-) 70a/19

[=1]

tarīḳ <Ar. yol, usül

t.+de 88a/27

t.+ı 85b/06

t.+ıġa 82a/19

t.+ımızını 75b/15

t.+ın 72b/03

[=5]

tarlık darlık

t.+ı 86b/23

t.+ıdın (tarlığıdın) 86b/17

[=1]

tart- tartmak, ölçmek, çekmek

t.-ar 75b/19, 83a/21

t.-ar (emr tartar biz) 71b/08

t.-ar (mén) 71b/04

t.-ar (siz) 75b/04, 75b/05

t.-arlar 78b/24, 79a/05

t.-ġuçılar (boyun tart-) 69a/22

t.-ınĝızlar 77a/13

t.-ın̂ġızlar (tükel tart-) 77a/11

t.-ıp (ṣaf tart-) 71a/12

t.-ḳaylar 87b/02

t.-ḳuçılar (baş tart-) 75b/04

t.-ma 84b/13

t.-man̂ġızlar (boyun tart-) 82b/25

t.-tı 83b/02, 84b/11

t.-tılar (isḳām+tart-) 79a/14

t.-tılar (ṣaf tart-) 83a/25

[=20]

tefaḥḥuṣ < Ar. inceden inceye araştırma

t.+ġa 81b/24

t.+nı 79a/06

[=2]

tasavvur < Ar. göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma

t.+ın 73a/22

[=1]

taṣdīḳ < Ar. doğrulama, onama

t. (ḳıl-) 71a/24, 74b/24, 78a/16

t. (ḳılur-sizler) 78b/10

t. (körset-) 78a/26

t.+ınıġa 79b/05

t.+i 85b/16

[=7]

taş taş

t. 75a/07

t. (ér-) 76b/23

t.+dın 76a/19, 87b/08

t.+ı 85a/22

t.+la 79b/26

t.+lar 79a/18

t.+ların̂ġ 76a/07

[=8]

taşla- taşlamak

t.-dı 70b/12

t.-rlar 88b/09

[=2]

taṭbīḳ < Ar. karşılaştırma

t.+i 84b/19

[=1]

tavar koyun, koyun sürüsü

t.+lar 75b/08

[=1]

ṭāvus <Ar. tavus kuşu

t. 80b/18

[=1]

tayaḳ sopa

t. 71a/16, 72b/12

t.+ı (tayaġı) 87b/24

t.+ını (tayaġını) 70b/12

t.+ınꞑg (tayaġınꞑg) 72b/12

t.+lar 71a/16

t.+ların 71a/15

t.+nınꞑg 71a/21

[=8]

ta^{c}yīn <Ar. gösterme, belirtme

t. (ḳıl-) 72a/20, 83a/18

[=2]

taymaḳ kayma, vaz geçme

t.+ımızını (taymaġımızını) 76b/15

[=1]

tażarru^{c} < Ar. yalvarma, yakarma

t. 74a/17

[=1]

tāze <Far. taze, körpe

t. 83a/19

t. (bol-) 73b/05

[=2]

ta^{c}ẓīm <Ar. büyükleme, ululama, büyük sayma

t.+lerinꞑg 81a/12

[=1]

ta^{c}ziyet<Ar. baş sağlığı dileme

t.+iġa 72a/04

[=1]

Te^{c}ālā <Ar. "yüksek olsun" anlamında, Allah adından sonra söylenen saygı sözü.

t. 72b/24, 73a/01, 73b/01, 83a/10

t.+nınꞑg 78a/22, 82b/21

[=6]

te^{c}alluḳ <Ar ilişiği, ilgisi olma

t. 73b/11

t.+ınınꞑg 73b/12

t.+ları 73b/11

[=3]

tebah <Far. bozuk, çürük, berbat

t. 80a/20

t. (ḳıl-) 83a/11

[=2]

tebren- kımıldamak

t.-ür 79b/27

[=1]

tecānis <Ar. bir cinsten olma

t. 78b/22

[=1]

tecdīd <Ar. yenileme, yenilenme, tazelenme

t.+i 74a/03

[=1]

tecebbür < Ar. kibirlenme, büyüklenme

t.+din 75b/15

[=1]

tecelli <Ar. görünme, belirme

t. 73b/05

[=1]

tecrīd <Ar. ayırma, bir tarafta tutma

t. 73b/12

[=1]

tedbīr < Ar. çare, tutulacak yol

t.+in (ḳılur érdiler) 72a/25

[=1]

te'dīb <Ar. edeplendirme, edeplendirilme

t. 81b/27

[=1]

tefaḥḥuṣ < Ar. inceden inceye araştırma

t.+ġa 81b/24

[=1]

tefsīr < Ar. tefsir

t. (kéltür-) 78a/01

t. (ḳıl-) 78b/25

t.+ide 79a/06, 81a/10

[=4]

tegre çevre

t.+side 70b/18

[=1]

teḫabbüs < Ar. hapsetmek

t. (ḳıl-) 82b/05

[=1]

teheccüd < Ar. teheccüd vakti kılınan namaz

t. 78b/17

[=1]

tekellüm < Ar. konuşma

t.+ge 86a/01

[=1]

te'kīd <Ar. sağlamlaştırma.

t. 74b/22

t.+i 86a/01

t.+idür 83a/13

[=3]

tekrār < Ar. tekrar

t. (ḳıl-) 74b/22

[=1]

tekvīn < Ar. yaratma

t.+de 86a/05

[=1]

tekẕīb <Ar. yalanlamak

t. 75b/19, 86b/20, 86b/22, 87a/06

t. (ayt-) 69b/14

t. (ḳıl-) 69a/16, 69a/25, 69b/02, 69b/13, 75a/09, 75b/17, 76b/03, 77b/06, 88a/03

t. (körset-) 88a/10

t.+din 77a/09

t.+ide 69a/26

t.+idin 75b/21

t.+iġa 77b/19

t.+in 77b/19

t.+leriniñg 77b/18

[=21]

telḳīn < Ar. sakinleştirme

t. (ḳıl-) 77b/22

t. (ḳılur-sén) 79b/13

[=2]

temāşā <Far. bakıp seyretme.

t.+sı 75a/26

[=1]

tenezzül < Ar. tenezzül

t. (körset-) 70b/23

[=1]

temlik <? toprağın işlenmeye uygun hali

t. 86a/02

[=1]

Tesyīr < Ar. Ali el-Hindî'nin "Tefsir'ur Rahman Tesyir'ul Mennan" adlı eseridir.

T.+de 84a/04, 87b/14, 88a/22

[=3]

Te'vilāt < Ar. Ebu Mansur el-Matüridî'nin "Tevilat-ı Kuraniyye" adlı eseridir.

T. 84b/17

[=1]

té- demek, söylemek

t.-mey (sén) 82a/06

[=1]

ténĝ denk

t. (ḳılur érdük-biz) 74b/02

[=1]

ténĝlik denklik

t. 83b/11

[=1]

Teñĝri Tanrı

T. 73a/01, 86a/27, 86a/27

[=3]

tepren- kımıldanmak

t.-güçi 87b/03

[=1]

tepret- kımıldatmak, titretmek

t.-ür (ér-) 80b/15

[=1]

terazü < Ar. terazi

t. 77a/13

[=1]

tevbe < Ar. tevbe

t. 73b/09, 84b/27

t. (ḳıl-) 80a/08, 80a/09

t. (ḳılur+biz) 84b/26

t.+din 84b/25

t.+sini 74b/14

[=7]

tezvīr < Ar. yalan, dolan

t. (ḳılur ér-) 71a/20

[=1]

tég- değmek, ulşmak, kavuşmak

t.-ür 73b/25

[=1]

tégre çevre, etraf

t.+leride 70a/21, 81a/16

t.+lerige 72b/16

t.+sidedür 79b/23

[=4]

tégür- ulaştırmak, eriştirmek

t.-diler 71b/22, 72b/10, 73a/14, 79a/08

t.-giçiler (ziyān tégür-) 77a/12

t.-üp (yol tégürüp érdiler) 79b/15

t.-ür (asıġ tégür-) 74a/11

t.-ürler 73a/13

[=8]

tégürçi

t. 74b/26

[=1]

téve deve

t. 75b/08, 76a/19, 87b/19

t.+niŋ̂ 76a/21

[=4]

ṭı < Ar. ط harfi

t. 79a/26

[=1]

Tihame < Ar. Arabistan'da bir vadi adı

T. 87b/20

[=1]

til dil, lisan

t. 73b/27

t. (ét-) 82b/02

t. (ḳıl-) 88a/07

t.+din 81b/20

t.+e (ay-) 76a/20

t.+i 74a/16, 77b/25, 77b/26, 79a/09

t.+ige 74a/01

t.+im 69b/14

t.+in 80b/26, 81b/21

t.+iniŋ̂ 69b/15

t.+lerige 82a/22

[=15]

tilāvet < Ar. Kur'ân'ı güzel sesle ve usulüne uygun okuma

t. (ḳılġay mén) 88b/16

t.+idin 82b/01

[=2]

tile- dilemek, istemek, arzulamak

t.-di 72b/17, 72b/19, 81b/01, 83b/20

t.-di (meded tile-) 70b/23

t.-diler 72a/03, 81b/23, 84b/09

t.-gey 88a/21

t.-giḳa 71a/01

t.-güçi 87b/13

t.-güçi (mén) 76b/07

t.-mes (mén) 74b/20, 75b/27, 76b/08, 77a/08, 77a/10

t.-mes (tilemes-mén) 75a/23

t.-mes (yarılḳamaḳ+tilemes+sizler) 84b/27

t.-p 71a/24

t.-p (su+tile-) 83b/02

t.-r 70b/20

t.-r (tiler-mén) 71b/26

t.-r (biz) 71b/20

t.-r (ḳuvvet+tiler-mén) 80b/25

t.-r (mén) 84a/02

t.-rsek 69a/20

t.-rsizler (né+tile-) 76a/18

t.-se 87b/14

[=29]

tilek dilek, arzu, istek

t.+ide (tilegide) 88a/13

[=1]

tilemek dileme, arzulama

t.+ide (tilemegide) 79b/22

t. (azar+tile-) 88a/11

[=2]

timṣāl < Ar. örnek, sembol

t.+lardurlar 73a/10

[=1]

tinç dinç

t. (bol-) 88a/12

[=1]

tirgüz- diriltmek, canlandırmak, hayat vermek

t.-ür 73b/13, 73b/14, 73b/17, 73b/19, 73b/19, 73b/20

[=6]

tirgüzgülig dirilten

t. 73b/15

[=1]

tirgüzmek diriltme, can verme

t. 73b/17

[=1]

tirgüzmeklig diriltici

t. 73b/15, 73b/16, 73b/16

[=3]

tirigmeklik dirilmeklik

t.+ke 88a/17

[=1]

tiriklik dirilik, canlılık

t. 73b/20, 78a/18, 80b/08

[=3]

tiş- düşmek

t.-gen 83a/17, 83a/21, 83b/01

t.-megen 83b/01, 83a/20

t.-ti 83b/01

[=6]

tişük deşik

t. (ḳıl-) 83a/21

t.+ige (tişügige) 83b/02

[=2]

titil- vaz geçirmek

t.-ġanlar 77a/09

[=1]

tīzlik < Far. + T. acele, acelelik

t.+dür 80b/09

[=1]

tofraḳ toprak

t. 80b/16, 86b/16, 86b/16

[=3]

toġ- doğmak

t.-dı 82b/09

t.-unḡızlar 80b/17

→ **toḳ**

[=2]

toġar doğuş, güneşin doğuş vakti

t.+ınınḡ 71b/22, 72a/23

[=2]

toġmaḳ doğma

t.+ı (toġmaġı) 87b/09

[=1]

toḫta- saklamak, bekletmek

t. 81a/10

t.-dı 82a/04

t.-mas 81b/13

[=2]

toḫtamaḳ saklama, bekletme

t. (körset-) 72a/03

[=1]

toḳ- doğmak

t.-an 70a/02

t.-up (ér-) 81a/14

→ **toġ**

[=2]

toḳıl- dökülmek

t.-ur (ér-) 81a/06

→ **toḳul-**

[=1]

toḳḳuz dokuz

t. 75a/16, 76a/11, 80a/13, 80a/26, 85a/07, 85a/20, 85a/25

[=7]

toḳul- dökülmek

t.-dı 77b/02

→ **toḳıl-**

[=1]

toḳḳuzunçı dokuzuncu

t. 82a/26

[=1]

tol- dolmak, doldurmak

t.-a 75a/13

t.-ur (ér-) 81a/10

[=2]

toldur- doldurmak

t.-ġan 71a/15

[=1]

ton elbise

t. 84b/13

t.+ını 83a/16

t.+nınñ 84b/11

[=3]

toñuz domuz

t. 87b/16

[=1]

toyaḳ hayvan tırnağı, toynak

t.+ı 83b/20

[=1]

tört dört

t. 76b/01, 77a/04, 81b/08, 87b/12

[=4]

ṭūbā < Ar. cennette bir ağaç

t. 69a/08

[=1]

tuban aşağı, aşağıya

t. (ḳılıl-) 88b/08

t. (yiber-) 69a/20, 77b/20, 77b/21, 85b/26

[=5]

tumşuḳ kuşların gagası

t.+ḳa (al-) 82b/12

[=1]

Ṭūr < Ar. Dağ; Sina çölünde bir dağın özel adı olup Musa peygamber, kendine inanlar ve Mısır'dan çıkıp giderken Allah'ın davetiyle bu dağa çıkıp orada Allah ile konuşmuştur.

Ṭ.+da 88a/22

[=1]

tur- durmak, ayakta olmak

t.-ar 81a/23

t.-dı 77b/09, 79b/20

t.-dılar 85a/22

t.-duŋ (sén) 70a/02

t. ġan 88a/25

t.-ġay 80b/24

t.-ganlardın 88b/15

t.-ġıl 69b/19

t.-ġuçıdurlar 88b/01

[=7]

turmaḳ durma, ayakta olma

t. 78a/16

t.+dın 81a/24

[=2]

tut- yakalamak, tutmak

t.-ar 76a/23

t.-ar (dōst tut-) 86a/18

t.-ar (ḥüccet tutar érdiler) 78a/02

t.-ar (ḳatıḳ tutar-sizler) 75b/03

t.-ar (sizler) 75b/01

t.-ar (ümīd tutar-mén) 73b/21

t.-arlar 78b/23, 85b/25

t.-arlar (ḳāyim tut-) 79b/03

t.-arlar (şerīk tut-) 85b/d, 86b/01

t.-ġan 79b/18

t.-ġıl 78b/12

t.-ḳanıdur 81b/07

t.-ḳuçısı 73a/26

t.-ma 87a/17

t.-madılar 74b/04

t.-maġusıdurlar 78b/15

t.-salar 88b/06

t.-salar (düşmen tut-) 73a/25

t.-sanĝ 70b/06

t.-tı 76a/25, 77b/06

t.-tı (muḳaddem tut-) 72b/03

t.-tılar 77a/02, 83a/24, 83a/25

t.-tılar (ḳarār tut-) 72b/24

t.-tılar (yalġan tut-) 75a/18

t.-tuk (biz) 81b/10

t.-tuk (fal tuttuk-biz) 85a/01

t.-unĝ 70a/11, 70a/13

t.-unĝ (bar tut-) 77b/22

t.-unĝızlar 88a/06

t.-up (yād tut-) 79a/02

[=35]

ṭūṭī < Far. papağan

t. 80b/20

[=1]

tutḳun tutkun

t. (bol-) 72a/27

[=1]

tutuş sevilme, sayılma

t. 74a/22

t. (ḳıl-) 74a/16

[=2]

tükel bütün, tam

t. 72a/13, 83b/13, 83b/19

t. (al-) 82b/09

t. (bağlap ér-) 82b/15

t. (ḳıl-) 78b/15

t. (tart-) 77a/11

[=7]

tükenmek tükenme

t.+ininĝ (tükenmeginiĝ) 73b/13

[=1]

tümen on bin

t. 72b/08

[=1]

tüp dip

t.+ide (tübide) 77b/03

t.+idedür (tübidedür) 71b/27

t.+ige (tübige) 72b/14

[=3]

türlük türlü, çeşitli

t. 69b/03, 73a/10, 73a/10, 75b/08, 75b/08, 82b/06

[=6]

tü tüy

t.+si 87b/17

t.+si 87b/17

[=2]

tüş- düşmek

t.-megeyler 70b/25

t.-meydür 81b/26

t.-ti 81b/24, 83b/20

t.-ti (vuslat tüş-) 82b/08

t.-tiler 71a/21

t.-ünĝizler 72b/08

t.-üp 84a/11

t.-üpdür 85a/03

[=9]

tüşür- düşürmek

t.-üp 77a/22

[=1]

tüvānā < Far. güçlü, kuvvetli

t. 69b/07, 75a/17

t. (mén) 84a/01

t.+dur 78b/16

[=3]

tüvānālıġ < Far.+T. zorlu, engebeli, güçlü

t. 82a/20

[=1]

tüz düz, doğru, sağlam

t. 77a/13, 82a/18, 82a/19, 84b/14

t. (dur-) 81a/23

[=5]

tüzlük düzlük

t.+ke 73b/01

[=1]

-U- -ᶜU- -Ū-

ᶜubūdiyyet kulluk

ᶜu. 69a/11, 73b/04

[=2]

uç uç, kenar, köşe

u.+ıdın 70b/22

[=1]

uçmaḫ < Sog. cennet

u. 74a/04, 74a/05, 74a/18, 87a/11, 88a/21

u.+da 71b/27, 81b/19

[=7]

uçmaḫlıġ cennete layık olan kimse, cennetlik

u.+lar 87b/27

[=1]

ᶜudūl < Ar. sapma, yoldan çıkma

ᶜu. 85b/27

ᶜu. (ḳıl-) 70a/25

[=2]

ᶜuḳbā < Ar. ahıret

ᶜu. 74a/15, 79b/06

ᶜu.+da 80a/21

[=3]

ᶜuḳde < Ar. düğüm

ᶜu. 69b/14

[=1]

ᶜuḳr < Ar. kısır

ᶜu.+dın 85a/10

u.+nıŋ̂ 85a/08

[=2]

ᶜuḳūbet < Ar. ceza, azap

u. 71b/01, 74a/24, 75b/22, 79b/12

u. (ḳıl-) 71b/01, 73a/05

u.+din 85b/18

u.+ide 87a/03

u.+idin 74b/21, 77a/16

u.+iġa 75a/17, 76b/25

u.+ḳa 75b/19

u.+lerġa 88a/11

u.+lerin 84b/24

u.+niŋ̂ 78a/26

[=16]

ulaş- ulaşmak, yetişmek

u.-ġay 86b/27

[=1]

ulaştur- ulaştırmak

u.-ġaylar 81a/10

[=1]

uluġ ulu, büyük, yüce

u. 70b/09, 72b/14, 77b/11, 82a/12, 82a/24, 82b/10, 82b/18, 82b/20, 85b/20, 85b/21, 88a/27

u. (ayt-) 82b/18

u. (ér-) 83a/01

u.+dur 86a/27

u.+ı 81a/21, 81b/02

u.+ıŋ̂ızdur 71a/26

u.+lar 69a/22, 82b/27

u.+ları 80b/10, 81a/03, 83b/21

u.+larıdın 83a/18

u.+larımızdın 74b/04

u.+rağıdın 87b/20

u.+raḳı 82b/22

→ **uluḳ**

[=26]

uluġluḳ büyüklük, yücelik

u. 80a/19

u.+ı (uluġluġı) 71a/17, 76a/24, 82a/25

u.+ıça (uluġluġıça) 81a/20

u.+nıŋ̂ 76a/24

→ **uluḳluḳ**

[=6]

uluhiyet

u. 86b/07

[=1]

uluḳ ulu, büyük, yüce

u. 75b/12, 76a/23

→ **uluġ**

[=2]

uluḳluḳ büyüklük, yücelik

u. (ḳıl-) 82b/25

u.+da 81a/20

→ **uluġluḳ**

[=2]

ur- vurmak, çarpmak

u.-ar (hamle+urar-sizler) 75b/03

u.-dı 72b/13

u.-ġıl 72b/12

u.-maslar 88b/13

[=4]

urġan vuruş, vurma

u.+ımdın 70a/07

[=1]

urmaḳ vurma, çarpma

u.+ı (urmağı) 76a/22

[=1]

uruş kavga, dövüş, savaş

u. 72a/12, 72a/13, 84b/22

u.+ḳa 83a/08

u.+nıŋ̂ 83a/05, 83a/08, 83a/09

[=7]

uruş- dövüşmek, savaşmak

u.-ur 83a/07

[=1]

uṣūl < Ar. yol, usul

u.+ıdurlar 85b/26

[=1]

ᶜuşşāḳ < Ar. şairler

u.+ḳa 84a/22

[=1]

uşbu bu, işte bu

u. 81a/05, 81b/21

[=2]

utru karşı, karşılık

u.+sıda 71a/12

[=1]

uyat utanma

u.+lat.ı 83a/26

[=1]

uyatsız ahlaksız

u. (ér-) 74b/23

[=1]

uyġaḳlıḳ utanma

u. 88a/17

[=1]

uyḳu uyku

u. 88a/16, 88a/16

u.+da 88a/13

[=3]

uzun uzun

u. 76a/08

[=1]

uzunluḳ uzunluk

u.+ı (uzunlugı) 83a/23, 87b/12

[=2]

ᶜużv organ, uzuv

u.+larım 73b/03

[=1]

-Ü-

üç üç

ü. 81a/25, 83a/01, 83a/01, 85a/21, 87b/22, 87b/22

[=6]

üçün için, yüzünden

ü. 70b/03, 70b/08, 71a/01, 71b/08, 71b/09, 71b/12, 73b/01, 73b/13, 73b/26, 74a/03, 74a/18, 74a/20, 74b/07, 75a/26, 75b/25, 76a/06, 76b/06, 76b/12, 77b/18, 78a/25, 79b/07, 79b/18, 80b/17, 80b/17, 81a/03, 81a/04, 81a/08, 81a/14,

81a/14, 81a/14, 81b/27, 82a/03, 82a/17, 82b/10, 83b/09, 84a/18, 84a/21, 84b/07, 85b/08, 85b/19, 85b/26, 86a/04, 86a/08, 86a/16, 86a/17, 87a/09, 87b/03, 88a/27, 88b/04, 88b/18

ü.+dür 74b/22, 79a/24, 86a/01, 88a/19, 88b/26

[=55]

üftāde < Far. düşkün, biçare

ü. 69a/06

[=1]

üleştir- paylaştırmak

ü.-ür 73b/12

[=1]

ülfet < Ar. insaniyet

ü. 73b/04

[=1]

ülüş fasıl, kısım

ü.+idin 87b/22

[=1]

ümem

ü.+ninĝ 84a/18

[=1]

ümīd < Far. ümit, umut

ü. (tutar-mén) 73b/21

[=1]

ümidsiz < Far. + T. ümitsiz

ü. 86a/15

ü. (bol-) 75a/08

[=2]

ümidvār < Far. + T ümitli

ü. (ér-) 74a/23

[=1]

ümmet < Ar. cemaat, ümmet

ü. 73b/22

ü.+i 77b/19

ü.+idin 75a/16, 88a/02

ü.+ninĝ 73b/23

ü.+ler 74a/01, 78a/14

ü.+lerde 74a/03

ü.+lerdin 78b/05

ü.+leri 74a/08

[=10]

ünde- seslenmek, çağırmak

ü.-güçisıġa 87a/22

[=1]

ündegen çağlayan, ırmak

ü.+ler 86a/08

[=1]

ündemek seslenme, çağırma

ü. 75a/06

[=1]

ündeş- seslenmek, çağırmak

ü.-mese 80b/20

[=1]

ün ses

ü.+in 87a/20

[=1]

üns < Ar. alışkanlık

ü.+ining̑ 71b/12

[=1]

ürek yürek, kalp

ü.+idin 70b/05

[=1]

üslūb tarz, üslup

ü.+ını 70a/15

[=1]

üst üst

ü.+ide 77b/07, 78b/09, 81a/06, 81a/07, 82b/13, 82b/13

ü.+idin 81a/18

[=7]

üstād < Far. usta

ü. 70b/27

[=1]

üstün üstün

ü. (bol-) 71a/18, 83a/09

[=2]

ᶜÜzeyir Yahudilere gönderilen peygamber

ᶜÜ. 87a/11

[=1]

üzülmek üzülme

ü. 74a/17

[=1]

-V-

vācib < Ar. yapılması dinen gerekli olan

v. (bol-) 87b/01

[=1]

vaᶜde < Ar. söz verme

v. 71a/02, 76a/25, 86b/17, 86b/19, 86b/25, 87b/04

v. (bér-) 78a/19

v. (ḳıl-) 71b/21

v.+ge 71a/11

v.+ni 86b/19

v.+si 85a/21

v.+sidin 86b/18

[=12]

vādī < Ar. vadi

v. 87b/20

v.+ġa 81b/21

v.+lerde 79a/11

v.+leridin 87b/20

v.+niñ 81a/18, 81a/21

v.+sıġa 81a/18

v.+side 79a/19

v.+sini 81b/19

[=9]

vaḥdet < Ar. birlik, teklik

v. 69a/09

[=1]

vāḥīd < Ar. tek, yalnız

v. (Vāḥīd-i Ḳahhār) 73b/10

[=1]

vaḥşet < Ar. vahşilik

v. 80b/03

[=1]

vahşetlıġ < Ar. + T. vahşet, korkunç

v.+rağı 80b/07

[=1]

vahşi < Ar. vahşi

v.+ler 81a/14

[=1]

vaḥy < Ar. Allah tarafından peygamberlere bildirilen emir, vahiy

v. 75a/22

v. (ḳıl-) 71b/16, 72b/11

v. (tégür-) 77a/10

v. (yét-) 72b/10

[=5]

vaᶜīd < Ar. birini iyiliğe sevketme ve kötülükten uzaklaştırma

v. 85a/10, 87b/04

[=2]

vāḳıᶜ < Ar. vuku bulan, meydana gelen

v. (bol-) 87b/01, 88a/01, 88a/09

v.+dur 72b/19, 88a/17

[=5]

vāḳıᶜa < Ar. hadise, olanlar

v.+sıdur 88b/23

[=1]

vaḳt < Ar. vakit, zaman

v. 70a/06, 70a/08, 71a/06, 71a/10, 72a/25, 78b/17, 79b/19, 83b/05, 84a/14, 84a/25, 84b/21, 86b/10

v.+da 70a/09, 71a/12

v.+ı 71a/01, 71b/22, 72a/01, 73a/12, 73b/13, 78a/13, 78b/19, 81a/17, 81b/22, 88a/20

v.+ıda 69a/27, 71b/22, 72a/23, 72a/23, 79b/15, 80b/09, 80b/09, 81a/09, 84b/23

v.+ını 78a/15

v.+ınıŋ̂ 69a/13

[=35]

vaḳta < Ar. o vakit

v. 80b/20, 87b/02

[=1]

vaḳta kim < Ar. ne vakit ki

v. 74b/02

[=1]

vāride < Ar. gelen

v. 79a/03

[=1]

vāriṣ < Ar. mirasçı, varis

v.+i 80b/01

v.+leridin 74a/04

[=2]

vaṣf < Ar. durum, hal, nitelik

v. 79a/08

[=1]

vasīṭ < Ar. aracı, hakem

v.+da 80b/22

[=1]

vāsıṭa < Ar. vasıta, vesile

v. 82b/20

v.+sı 79a/19, 85b/24

[=3]

vāsıṭasız < Ar. +T. vasıtasız, vesilesiz

v. 85b/24

[=1]

ve < Ar. ve

v. 69a/06, 69a/06, 69a/07, 69a/07, 69a/08, 69a/08, 69a/08, 69a/08, 69a/09, 69a/09, 69a/10, 69a/11, 69a/11, 69a/12, 69a/13, 69a/13, 69a/14, 69a/15, 69a/15, 69a/15, 69a/15, 69a/15, 69a/16, 69a/17, 69a/18, 69a/19, 69a/21, 69a/22, 69a/23, 69a/23, 69a/26, 69b/01, 69b/02, 69b/04, 69b/04, 69b/05, 69b/05, 69b/07, 69b/08, 69b/11, 69b/13, 69b/13, 69b/14, 69b/14, 69b/15, 69b/16, 69b/17, 69b/17, 69b/20, 69b/21, 69b/22, 69b/22, 69b/23, 69b/24, 69b/27, 69b/27, 70a/02, 70a/03, 70a/05, 70a/07, 70a/09, 70a/11, 70a/12, 70a/12, 70a/14, 70a/14, 70a/16, 70a/16, 70a/16, 70a/17, 70a/18, 70a/19, 70a/19, 70a/20, 70a/21, 70a/21, 70a/22, 70a/23, 70a/24, 70a/25, 70b/02, 70b/02, 70b/02, 70b/04, 70b/04, 70b/04, 70b/04, 70b/04, 70b/05, 70b/05, 70b/05, 70b/09, 70b/09, 70b/10, 70b/13, 70b/13, 70b/14, 70b/16, 70b/24, 70b/24, 70b/26, 70b/26, 71a/02, 71a/03, 71a/05, 71a/06, 71a/07, 71a/11, 71a/12, 71a/15, 71a/15, 71a/16, 71a/17, 71a/17, 71a/17, 71a/18, 71a/20, 71a/22, 71a/23, 71a/24, 71a/25, 71a/27, 71a/27, 71b/02, 71b/04, 71b/05, 71b/06, 71b/06, 71b/08, 71b/11, 71b/11, 71b/11, 71b/12, 71b/14, 71b/14, 71b/14, 71b/16, 71b/17, 71b/18, 71b/19, 71b/19, 71b/20, 71b/20, 71b/21, 71b/22, 71b/23, 72a/01, 72a/04, 72a/04, 72a/06, 72a/08, 72a/08, 72a/09, 72a/09, 72a/09, 72a/10, 72a/10, 72a/12, 72a/12, 72a/13, 72a/15, 72a/15, 72a/15, 72a/15, 72a/16, 72a/16, 72a/18, 72a/20, 72a/20, 72a/21, 72a/21, 72a/24, 72a/24, 72a/27, 72b/02, 72b/02, 72b/04, 72b/05, 72b/05, 72b/06, 72b/06, 72b/06, 72b/08, 72b/09, 72b/10, 72b/13, 72b/13, 72b/14, 72b/15, 72b/15, 72b/15, 72b/17, 72b/20, 72b/22, 72b/22, 72b/23, 72b/24, 72b/25, 72b/25, 72b/27, 72b/27, 72b/27, 73a/01, 73a/01, 73a/03, 73a/05, 73a/07, 73a/07, 73a/08, 73a/08, 73a/10, 73a/11, 73a/13, 73a/14, 73a/15, 73a/18, 73a/19, 73a/20, 73a/23, 73b/01, 73b/01, 73b/02, 73b/03, 73b/03, 73b/04, 73b/05, 73b/05, 73b/06, 73b/06, 73b/07, 73b/08, 73b/10, 73b/11, 73b/13, 73b/14, 73b/15, 73b/15, 73b/15, 73b/16, 73b/17, 73b/17, 73b/17, 73b/18, 73b/19, 73b/19, 73b/19, 73b/20, 73b/22, 73b/22, 73b/22, 73b/24, 73b/25, 73b/25, 73b/26, 73b/27, 73b/27, 74a/01, 74a/01, 74a/02, 74a/02, 74a/03, 74a/03, 74a/04, 74a/05, 74a/07, 74a/08, 74a/08, 74a/09, 74a/11, 74a/11, 74a/12, 74a/12, 74a/12, 74a/13, 74a/13, 74a/13, 74a/15, 74a/15,

74a/16, 74a/16, 74a/17, 74a/17, 74a/18, 74a/19, 74a/19, 74a/20, 74a/20, 74a/21, 74a/21, 74a/26, 74a/26, 74a/27, 74b/01, 74b/02, 74b/03, 74b/04, 74b/04, 74b/06, 74b/06, 74b/06, 74b/06, 74b/11, 74b/12, 74b/15, 74b/16, 74b/19, 74b/19, 74b/19, 74b/20, 74b/22, 74b/22, 74b/23, 74b/24, 74b/24, 74b/25, 74b/25, 74b/25, 74b/26, 75a/03, 75a/03, 75a/05, 75a/06, 75a/08, 75a/09, 75a/10, 75a/11, 75a/12, 75a/12, 75a/12, 75a/15, 75a/16, 75a/18, 75a/18, 75a/19, 75a/20, 75a/22, 75a/22, 75a/22, 75a/23, 75a/23, 75a/24, 75a/26, 75a/27, 75a/27, 75a/27, 75b/01, 75b/03, 75b/03, 75b/04, 75b/04, 75b/06, 75b/06, 75b/07, 75b/08, 75b/08, 75b/09, 75b/10, 75b/10, 75b/11, 75b/11, 75b/15, 75b/15, 75b/16, 75b/19, 75b/20, 75b/21, 75b/23, 75b/26, 75b/26, 75b/27, 75b/27, 76a/01, 76a/03, 76a/04, 76a/04, 76a/04, 76a/05, 76a/05, 76a/06, 76a/06, 76a/06, 76a/07, 76a/08, 76a/08, 76a/08, 76a/10, 76a/11, 76a/15, 76a/15, 76a/17, 76a/17, 76a/17, 76a/19, 76a/21, 76a/22, 76a/27, 76b/01, 76b/02, 76b/04, 76b/07, 76b/08, 76b/11, 76b/15, 76b/17, 76b/18, 76b/19, 76b/20, 76b/20, 76b/23, 76b/24, 76b/26, 76b/27, 76b/27, 77a/01, 77a/03, 77a/04, 77a/04, 77a/08, 77a/09, 77a/09, 77a/10, 77a/12, 77a/13, 77a/13, 77a/14, 77a/15, 77a/15, 77a/16, 77a/17, 77a/19, 77a/19, 77a/20, 77a/21, 77a/21, 77a/22, 77a/25, 77a/25, 77a/26, 77a/26, 77a/26, 77a/27, 77b/01, 77b/01, 77b/01, 77b/02, 77b/03, 77b/07, 77b/08, 77b/09, 77b/09, 77b/09, 77b/10, 77b/10, 77b/12, 77b/16, 77b/16, 77b/18, 77b/19, 77b/22, 77b/22, 77b/22, 77b/22, 77b/22, 77b/23, 77b/24, 77b/26, 77b/26, 77b/26, 77b/26, 77b/26, 78a/02, 78a/05, 78a/06, 78a/06, 78a/08, 78a/08, 78a/11, 78a/12, 78a/14, 78a/15, 78a/16, 78a/17, 78a/18, 78a/21, 78a/21, 78a/21, 78a/22, 78a/23, 78a/24, 78a/26, 78a/26, 78a/26, 78a/26, 78a/27, 78b/01, 78b/01, 78b/03, 78b/03, 78b/03, 78b/04, 78b/04, 78b/05, 78b/06, 78b/08, 78b/09, 78b/11, 78b/12, 78b/14, 78b/15, 78b/17, 78b/18, 78b/18, 78b/18, 78b/19, 78b/22, 78b/24, 78b/24, 78b/25, 78b/25, 78b/26, 78b/26, 78b/26, 78b/26, 79a/02, 79a/03, 79a/03, 79a/03, 79a/03, 79a/04, 79a/04, 79a/04, 79a/05, 79a/05, 79a/07, 79a/07, 79a/08, 79a/09, 79a/10, 79a/12, 79a/12, 79a/12, 79a/13, 79a/13, 79a/14, 79a/14, 79a/14, 79a/15, 79a/17, 79a/18, 79a/18, 79a/18, 79a/19, 79a/20, 79a/21, 79a/21, 79a/21, 79a/21, 79a/24,

79a/25, 79a/26, 79a/27, 79a/28, 79a/28, 79b/01, 79b/02, 79b/02, 79b/03, 79b/04, 79b/04, 79b/07, 79b/08, 79b/08, 79b/09, 79b/11, 79b/11, 79b/15, 79b/15, 79b/16, 79b/16, 79b/21, 79b/23, 79b/23, 79b/26, 79b/27, 79b/27, 80a/01, 80a/02, 80a/02, 80a/02, 80a/03, 80a/04, 80a/06, 80a/07, 80a/09, 80a/12, 80a/12, 80a/13, 80a/14, 80a/15, 80a/16, 80a/16, 80a/17, 80a/18, 80a/19, 80a/19, 80a/19, 80a/21, 80a/22, 80a/22, 80a/23, 80a/24, 80a/24, 80a/25, 80a/26, 80a/27, 80a/27, 80b/01, 80b/01, 80b/02, 80b/02, 80b/03, 80b/03, 80b/03, 80b/04, 80b/04, 80b/04, 80b/06, 80b/06, 80b/07, 80b/07, 80b/08, 80b/08, 80b/08, 80b/08, 80b/08, 80b/08, 80b/09, 80b/09, 80b/09, 80b/10, 80b/11, 80b/11, 80b/13, 80b/13, 80b/14, 80b/15, 80b/15, 80b/17, 80b/17, 80b/18, 80b/18, 80b/18, 80b/18, 80b/19, 80b/20, 80b/20, 80b/20, 80b/20, 80b/22, 80b/22, 80b/24, 80b/24, 80b/25, 80b/25, 80b/25, 80b/27, 81a/03, 81a/04, 81a/04, 81a/05, 81a/05, 81a/06, 81a/06, 81a/07, 81a/07, 81a/07, 81a/08, 81a/08, 81a/09, 81a/09, 81a/11, 81a/11, 81a/12, 81a/12, 81a/12, 81a/13, 81a/14, 81a/14, 81a/14, 81a/14, 81a/15, 81a/15, 81a/15, 81a/16, 81a/16, 81a/19, 81a/19, 81a/20, 81a/21, 81a/21, 81a/21, 81a/22, 81a/24, 81a/27, 81b/01, 81b/01, 81b/01, 81b/05, 81b/06, 81b/08, 81b/10, 81b/13, 81b/14, 81b/16, 81b/16, 81b/17, 81b/18, 81b/19, 81b/20, 81b/20, 81b/20, 81b/22, 81b/22, 81b/23, 81b/27, 82a/01, 82a/01, 82a/04, 82a/04, 82a/05, 82a/06, 82a/06, 82a/06, 82a/07, 82a/08, 82a/08, 82a/08, 82a/09, 82a/10, 82a/11, 82a/12, 82a/14, 82a/14, 82a/14, 82a/15, 82a/16, 82a/16, 82a/17, 82a/19, 82a/20, 82a/21, 82a/21, 82a/23, 82a/23, 82a/25, 82a/25, 82a/26, 82a/26, 82a/27, 82a/27, 82b/01, 82b/02, 82b/03, 82b/05, 82b/05, 82b/06, 82b/07, 82b/08, 82b/08, 82b/09, 82b/09, 82b/09, 82b/10, 82b/10, 82b/11, 82b/12, 82b/13, 82b/13, 82b/14, 82b/14, 82b/15, 82b/17, 82b/19, 82b/21, 82b/24, 82b/25, 82b/25, 82b/25, 82b/26, 82b/27, 82b/27, 83a/01, 83a/01, 83a/02, 83a/02, 83a/03, 83a/04, 83a/05, 83a/06, 83a/06, 83a/06, 83a/06, 83a/07, 83a/08, 83a/09, 83a/11, 83a/11, 83a/12, 83a/13, 83a/15, 83a/16, 83a/16, 83a/16, 83a/17, 83a/17, 83a/17, 83a/17, 83a/17, 83a/18, 83a/18, 83a/19, 83a/19, 83a/20, 83a/20, 83a/21, 83a/21, 83a/22, 83a/22, 83a/23, 83a/23, 83a/24, 83a/24, 83a/24, 83a/24, 83a/24, 83a/24, 83a/24, 83a/25, 83a/26, 83a/26,

83a/26, 83a/27, 83a/d, 83b/01, 83b/01, 83b/02, 83b/02, 83b/02, 83b/03, 83b/04, 83b/05, 83b/07, 83b/07, 83b/09, 83b/10, 83b/10, 83b/10, 83b/11, 83b/12, 83b/13, 83b/13, 83b/13, 83b/14, 83b/15, 83b/15, 83b/16, 83b/16, 83b/19, 83b/20, 83b/24, 83b/24, 83b/24, 84a/02, 84a/03, 84a/04, 84a/04, 84a/07, 84a/11, 84a/11, 84a/11, 84a/12, 84a/13, 84a/14, 84a/17, 84a/18, 84a/18, 84a/18, 84a/19, 84a/21, 84a/22, 84a/23, 84a/23, 84a/25, 84b/01, 84b/02, 84b/03, 84b/04, 84b/07, 84b/08, 84b/08, 84b/09, 84b/11, 84b/14, 84b/15, 84b/16, 84b/17, 84b/18, 84b/18, 84b/18, 84b/18, 84b/19, 84b/19, 84b/20, 84b/22, 84b/22, 84b/22, 84b/23, 84b/23, 84b/27, 85a/01, 85a/02, 85a/03, 85a/03, 85a/03, 85a/04, 85a/05, 85a/06, 85a/06, 85a/06, 85a/07, 85a/09, 85a/09, 85a/09, 85a/10, 85a/11, 85a/12, 85a/12, 85a/14, 85a/16, 85a/17, 85a/17, 85a/17, 85a/19, 85a/19, 85a/20, 85a/22, 85a/23, 85a/23, 85a/23, 85a/25, 85a/25, 85a/27, 85b/02, 85b/02, 85b/03, 85b/03, 85b/03, 85b/05, 85b/06, 85b/06, 85b/11, 85b/12, 85b/14, 85b/17, 85b/18, 85b/18, 85b/18, 85b/19, 85b/20, 85b/20, 85b/20, 85b/21, 85b/21, 85b/22, 85b/23, 85b/24, 85b/24, 85b/24, 85b/25, 85b/26, 85b/26, 85b/26, 86a/01, 86a/02, 86a/02, 86a/03, 86a/04, 86a/06, 86a/06, 86a/07, 86a/07, 86a/08, 86a/09, 86a/09, 86a/09, 86a/09, 86a/14, 86a/14, 86a/15, 86a/17, 86a/18, 86a/19, 86a/22, 86a/23, 86a/23, 86a/25, 86a/27, 86b/01, 86b/02, 86b/04, 86b/04, 86b/07, 86b/08, 86b/09, 86b/11, 86b/11, 86b/11, 86b/14, 86b/15, 86b/16, 86b/17, 86b/18, 86b/18, 86b/19, 86b/21, 86b/21, 86b/22, 86b/22, 86b/23, 86b/24, 86b/24, 86b/25, 86b/26, 87a/02, 87a/04, 87a/04, 87a/06, 87a/06, 87a/06, 87a/07, 87a/07, 87a/10, 87a/10, 87a/11, 87a/11, 87a/11, 87a/11, 87a/11, 87a/12, 87a/14, 87a/15, 87a/15, 87a/16, 87a/18, 87a/20, 87a/21, 87a/21, 87a/22, 87a/23, 87a/23, 87a/25, 87a/27, 87a/27, 87b/01, 87b/01, 87b/02, 87b/05, 87b/08, 87b/08, 87b/09, 87b/10, 87b/11, 87b/12, 87b/12, 87b/12, 87b/13, 87b/13, 87b/13, 87b/14, 87b/14, 87b/15, 87b/16, 87b/16, 87b/17, 87b/17, 87b/17, 87b/18, 87b/18, 87b/19, 87b/19, 87b/20, 87b/21, 87b/22, 87b/22, 87b/23, 87b/23, 87b/23, 87b/24, 87b/24, 87b/25, 87b/26, 87b/26, 87b/26, 87b/27, 87b/27, 88a/02, 88a/03, 88a/05, 88a/06, 88a/07, 88a/09, 88a/09, 88a/11, 88a/13, 88a/13, 88a/14, 88a/15, 88a/16, 88a/16, 88a/17,

88a/17, 88a/19, 88a/20, 88a/21, 88a/22, 88a/22, 88a/22, 88a/22, 88a/23, 88a/23, 88a/24, 88a/24, 88a/25, 88a/26, 88a/26, 88a/26, 88b/01, 88b/01, 88b/03, 88b/04, 88b/06, 88b/06, 88b/07, 88b/08, 88b/09, 88b/13, 88b/13, 88b/13, 88b/14, 88b/14, 88b/16, 88b/16, 88b/19, 88b/20, 88b/20, 88b/21, 88b/22, 88b/23, 88b/23, 88b/25, 88b/27

[=1159]

vebāl < Ar. günah

v.+i 88b/20

[=1]

vech < ar. vesile, sebep, vasıta

v. 80a/03, 84a/21, 88a/01

v.+din 70b/03

v.+i 69a/24, 88a/14, 88b/03

[=7]

vefāt < Ar. ölme, ölüm

v. (ḳıl-) 80b/11

[=1]

vehm < Ar. korku, şüphe

v. 70b/04

[=1]

velī < Far. velakin, amma

v.+sıġa 85a/13, 85a/17

[=2]

velīkin < Far. fakat, lakin

v. 87a/03, 88b/24

[=2]

vera^{c} < Ar. haramdan kaçınma

v. 73b/16

[=1]

vesāyir < Ar. (vesā'ire) ve başkaları

v. 69a/08

[=1]

vesīle < Ar. yol, vasıta

v. (bol-) 86a/14

v.+si 79a/20

[=2]

vezīr < Ar. vezir

v.+i 84a/08

[=1]

vilāyet < Ar. vilayet, il

v.+din 82a/08

v.+idin 81a/17

[=2]

viṣāl < Ar. karşılama, kavuşma

v. 73b/16

[=1]

vuḳūᶜ < Ar. olma, oluş, gerçekleşme

v. 88a/19

v.+ıda 86b/12

v.+ıdın 86b/13

[=3]

vuḳūf < Ar. anlama, bilme

v. 85b/21

v. (tap-) 83b/24

[=2]

vuṣlat < Ar. kavuşma

v. 74a/17

v. (tüş-) 82b/08

[=2]

vuzū' < Ar. abdest almak

v. (ḳıl-) 81b/22

[=1]

vü < Ar. ve

v. 70b/27, 88b/21

[=2]

vücūd < Ar. vücut, varlık

v.+ġa (kéltür-) 73a/27

v.+ḳa (kéltür-) 86b/02

[=2]

-Y-

yā **I.** ey

y. 72b/13, 77a/19, 77b/27, 78a/03, 81b/09, 84a/11, 84a/11, 84a/12.

II. < Far veya, yahut

y. 69a/07, 69a/11, 69a/21, 69a/27, 69a/27, 70a/09, 71a/05, 71a/13, 71b/03, 72a/11, 72a/23, 73a/13, 73a/24, 73b/01, 73b/15, 73b/15, 73b/16, 73b/18, 73b/18, 74a/15, 74a/17, 74a/24, 74b/27, 75a/07, 75a/18, 75b/01, 75b/02, 75b/02, 75b/04, 75b/13, 75b/14, 75b/14, 78a/10, 78a/14, 79a/26, 79a/26, 79b/18, 80a/25, 80b/24, 80b/24, 80b/25, 81a/19, 81b/06, 81b/26, 82a/01, 82a/02, 82a/02, 82a/02, 82a/03, 82a/13, 82a/14, 82b/03, 82b/07, 82b/19, 82b/20, 83b/24, 83b/25, 84a/04, 84a/06, 84a/06, 84a/06, 84a/06, 84a/07, 84a/07, 84a/16, 84a/22, 84a/24, 85b/05, 85b/22, 85b/22, 85b/23, 85b/25, 85b/27, 86a/05, 86a/06, 86a/09, 86a/15, 86a/15, 86a/20, 86a/23, 86a/24, 86b/02, 86b/04,

86b/17, 87a/01, 87b/05, 87b/19, 87b/19, 87b/20, 87b/20, 88a/04, 88a/08, 88a/21, 88a/22, 88b/21

[=103]

yād < Far. hatırlatma, anma, zikretme

y. (al-) 79b/13

y. (ayt-) 78b/21

y. (ḳıl-) 69a/12, 69b/08, 73a/07, 74b/16, 75a/19, 75b/23, 77a/06, 79a/13, 79b/14, 80a/27, 85b/03, 88a/02, 88a/18

y. (ḳılmas-sizler) 86a/23

y. (ḳılur-sizler) 86a/23

y. (tut-) 79a/02

y. (yād ayt-) 77b/18

[=19]

yafraḳsız yapraksız

y. 79b/20

[=1]

yaġaç ağaç

y. 81a/13, 81a/13, 81a/25, 83b/01

y. (ér-) 83a/23

y.+da 81a/15

y.+dın 79b/20, 81a/15

y.+ġaça 81a/13

y.+ınıng̃ 77b/03

y.+lar 77a/03

y.+larını 86a/03

y.+larıng̃ 76a/05

[=13]

yaġdur- yağdırmak

y.-duḳ (biz) 76b/23, 85b/14

[=2]

yaḫşı iyi, güzel, hoş

y. 69b/04, 70b/27, 70b/27, 72a/15, 73b/27, 73b/27, 81b/18, 88a/27

y. (ḳıl-) 83a/19

y.+dur 80b/04

y.+raḳ 88b/04

y.+raḳ (bol-) 86b/01

y.+raḳdur 83b/07, 85b/25, 86a/06, 86a/12, 86a/20

y.+raḳdurlar 85b/d, 86a/24

[=19]

yaḫşılıġ güzellik, hoşluk, iyilik

y. 88b/04, 88b/05

y. (ḳıl-) 88b/06

→ **yaḫşılıḳ**

[=3]

yaḫşılıḳ güzelleik, hoşluk, iyilik

y.+ı (yaḫşılığı) 80a/07

y.+ını (yaḫşılığını) 80b/19

y.+ınꞑgızını (yaḫşılığınꞑgızını) 76b/07

→ **yaḫşılıġ**

[=3]

yāḥūd < Far. veya

y. 87a/10

[=1]

yaḳa elbisenin, gömleğin yakası

y.+dın 70b/15

y.+nġa 80a/10

y.+sıda 80a/10

y.+sıġa 70b/15, 72b/17, 80a/12

[=6]

yaḳın yakın

y.+ragıga 70a/25

y.+raḳ 78b/14

[=2]

yaḳīn < Ar. kesin olarak bilme

y. 80a/18

y. (kéltür-) 87b/05

[=2]

Yaʿḳūb < Ar. Hz. Yakup, İshak peygamberin oğlu

Y. 70a/12

Y.+nınꞑg 72a/17

[=2]

yāḳūt < Ar. yakut

y. 83a/17

[=1]

yalġan yalan

y. 78b/24

y. (ayt-) 77a/22, 78b/23, 78b/25, 82b/03

y. (tut-) 75a/18

y.+ġa 75a/09, 75b/22, 77a/02, 88a/06

y.+ı 70b/25

y.+larnı 78b/24

[=12]

yalġançılıġ yalancılık

y. 78b/26

[=1]

yalġuz yalnız

y. 78b/17, 86b/20

y.+dur 86a/04

[=3]

yalġuzluġ yalnızlık

y.+ın 86a/12

[=1]

yaltıra- parlamak

y.-ġuçı 80a/11, 80a/12, 87b/14

[=3]

yaltur- parlamak

y.-ġuçı 70b/16

[=1]

yaman kötü, günahkar

y. 74b/04, 74b/10, 79b/10, 82a/17, 85a/01, 85b/05, 85b/14

y. (kél-) 86a/19

y.+dur 76b/24, 80b/04

y.+ı 79b/10

y.+raḳ 76b/16

[=12]

yamanlıġ kötülük

y. 76a/22, 80a/06, 88b/08

y.+ını 85b/05, 86a/19

[=5]

→ **yamanlıḳ**

yamanlıḳ kötülük

y.+dın 80a/08

→ **yamanlıġ**

[=1]

yamġur yağmur

y. 86a/01, 86b/04

y.+dur 86a/26

y.+ı 76b/23, 76b/24, 85b/16

y.+ıdur 85b/14

y.+larnıñ 82a/21

[=8]

yan **I.** yan, taraf

y. 72b/09

y.+ıda 81a/03, 81a/03, 81a/04, 81a/05, 81a/05

y.+ıñ 86a/25

y.+larıda 83a/24

[=10]

II. bedenin bir bölümü.

y.+ı 87b/18, 87b/18

yana yine

y. 82b/06

[=1]

yandurul- yakılmak y.-ġan 79b/16, 79b/20

[=2]

yaᶜnī yani

y. 69a/14, 69a/15, 69a/22, 69a/24, 69b/10, 69b/11, 69b/15, 69b/20, 69b/22, 69b/25, 70a/03, 70a/04, 70a/07, 70a/10, 70a/13, 70b/10, 70b/13, 70b/21, 70b/26, 71a/02, 71a/02, 71a/03, 71a/04, 71a/10, 71a/25, 71b/03, 71b/17, 71b/18, 72a/12, 72a/14, 72a/23, 72a/27, 72b/16, 73a/08, 73a/18, 73a/19, 73a/21, 73a/26, 73b/12, 73b/27, 73b/27, 74a/05, 74a/05, 74a/21, 74a/22, 74a/25, 74a/26, 74b/01, 74b/07, 74b/26, 75a/05, 75a/06, 75a/26, 75b/04, 75b/14, 75b/23, 76a/02, 76a/03, 76a/13, 76a/21, 76a/22, 76a/25, 76b/03, 76b/06, 76b/10, 76b/21, 77a/18, 77a/19, 77a/22, 77b/21, 77b/23, 78a/16, 78a/20, 78a/25, 78b/12, 78b/18, 78b/25, 78b/27, 79a/05, 79a/12, 79a/13, 79a/15, 79b/07, 79b/10, 79b/13, 79b/17, 79b/22, 79b/22, 79b/23, 80a/05, 80a/08, 80a/11, 80a/17, 80a/18, 80b/19, 80b/27, 81b/13, 82a/07, 82a/21, 82a/23, 82b/06, 83a/04, 83a/05, 83a/11, 83a/12, 83b/26, 84a/01, 84a/10, 84a/21, 84b/05, 84b/16, 84b/25, 85a/04, 85a/06, 85a/10, 85a/11, 85a/13, 85a/14, 85a/18, 85a/27, 85b/05, 85b/06, 85b/11, 85b/12, 86a/01, 86a/02, 86a/04, 86a/10, 86a/19, 86a/20, 86a/22, 86a/23, 86a/27, 86b/03, 86b/11, 86b/12, 86b/13, 86b/18, 86b/20, 87a/07, 87a/09, 87a/17, 87a/19, 87a/21, 87a/26, 87/01, 87b/06, 87b/21, 88a/07, 88a/08, 88a/09, 88a/10, 88a/15, 88a/20, 88a/21, 88a/24, 88b/07, 88b/09, 88b/10, 88b/14, 88b/18, 88b/26

[=162]

yaṅġı yeni

y. 69a/24

[=1]

yaṅġa yeni, henüz

y. 81b/09, 84b/24

[=2]

yaṅġlıġ taraf

y. 70b/17, 77b/01

[=2]

yap- yapmak

y.-ḳay 87a/05

y.-tı 85a/23

[=2]

yapıl- yapılmak

y.-ıpdur 86b/14

[=1]

yār < Far. dost

y. (u meded-kār) 75b/09

y. 80b/16

y.+ları 72a/26

[=2]

yara- uymak, yakışmak

y.-maġay 74a/09

y.-r 82a/12

[=2]

yaraş- barışmak, uzlaşmak

y.-urdın 83a/07

[=1]

yarat- yaratmak

y.-ıpdur 76b/11

y.-ḳay 86b/02

y.-ḳuçısıġa 77a/11

y.-tı 73b/01, 77a/16, 85b/26, 86a/08

[=7]

yaratıl- yaratılmak

y.-ġanlar 82a/22

y.-ġanlardın 77a/19

y.-ıpdur 85b/08

[=3]

yaratmaḳ yaratma

y.+ıda (yaratmaġıda) 86a/11, 86a/12

y.+ını (yaratmaġını) 88b/03

[=3]

yar- kesmek, yarmak

y. 69b/16, 74a/23, 74b/07, 86a/04

[=4]

yarıl- yarılmak

y.-dı 72b/13

y.-ġanlar 74a/07

y.-ġay 73b/21

y.-ıpdur 72b/18

[=4]

yarılķa- bağışlamak

y. 74a/05

y.-gay 71b/08

y.-ġay (sén) 74a/06

y.-ġuçı (mén) 80a/08

[=4]

yarılķamaķ bağışlama

y. (tilemes-sizler) 84b/27

[=1]

yarım yarım

y.+ıġaça 83b/27

[=1]

yarlıġ güçlük, sıkıntı, fakir, yoksul

y. 72b/02

[=1]

yaru- parlamak

y.-ban 73a/14

[=1]

yaruķ aydınlık, parlak, nurlu

y. 70b/10, 87b/14, 88a/13

[=3]

yaruķluķ aydınlık, parlaklık, nur, ışık

y.+ı (yaruķluġı) 87a/06

[=1]

yasa- < Moğ. hazırlamak, düzenlemek

y.-dı 72a/21, 83a/16

y.-dılar 82b/10, 83a/22

y.-p 72a/01, 82a/14, 84b/07

y.-p (ér-) 73a/10

y.-r (ér-) 75a/27

[=9]

yasamaķ < Moğ. hazırlama, düzenleme

y.+ı 72a/03

y.+ıdin 75b/16

[=2]

yaş yaş, ömür

y. 70a/01

y.+da 72a/07

[=2]

yaşıl yeşil

y.+nı 84a/22

[=1]

yaşlıġ yaşlı

y. 71b/26

[=1]

yaşur- gizlemek

y.-urlar 82a/22

[=1]

yaşurul- gizlenmek, saklanmak

y.-ġannı 82a/20

[=1]

yaşurun gizli, gizlice

y. 69b/23, 81a/01, 82a/23

y.+nı 86b/09

[=4]

yat- yatmak

y.-ıp (ér-) 82b/14

[=1]

yavuḳ yakın

y. 71b/15, 72a/06

y. (bol-) 71a/10

y. (ér-) 81a/02

y. (ḳılıl-) 74a/18

y. (yét-) 87b/07

y.+dur 71b/20

y.+ıda 69a/27, 77a/03

y.+ıda (yavuġıda)70a/02

y.+ıġa 72b/07, 76a/25, 79b/20

y.+ları 80b/02

y.+raġı 0b/06

y.+raḳ 78b/08

[=16]

yaymaḳ yayma

y.+da 73b/18

y.+ı (yaymaġı) 69b/08

[=2]

yazuḳ günah

y. 73b/09, 73b/14, 73b/22

y. (ayt-) 69b/18

y.+dın 80a/08, 85b/03

y.+din 74a/10

y.+ı 69b/17

y.+lar 76b/05

y.+lardın 77a/26

y.+larġa 87a/03

y.+larımızını 71b/09

y.+umnı 73b/21

[=13]

yazuḳluḳ günahkar

y.+lar 80b/21

y.+larnıŋ̂ 86b/22

[=2]

Yehūd < Ar. Yahudi, Hz. Yakub'un oğlu Yahuda soyundan gelenler

Y. 74a/01

[=1]

yeŋ̂ kumaş, yen

y.+i 80a/10

[=1]

yeryüzi yeryüzü

y.+n 81b/10

[=1]

yé- yemek

y.-güçini 83b/01

[=1]

yédür- yedirmek

y.-ür 73b/02

[=1]

yémek yeme

y. 77a/19

[=1]

Yemen < Ar. Arabistan'da bulunan bir ülke

Y. 81a/17, 82b/08

Y.+de 77a/d

[=3]

yél yel, rüzgar

y. 81b/13, 81a/25

y.+i 75b/18, 77b/03

y.+ler 78a/18

y.+lerni 86a/25

y.+ni 81b/12

[=7]

yéne yine

y. y. 70a/23, 71b/13, 73b/19, 75a/10, 79b/25, 80a/04, 80a/04, 80b/11, 81b/24, 82a/04, 85a/21

[=11]

yér yer, yeryüzü, mekan

y. 69b/02, 80b/07, 81b/10, 81b/10

y.+de 70b/12, 70b/27, 71b/22, 81b/04, 86a/20, 87a/07, 88a/25

y.+din 82a/21, 84a/13, 85a/07, 86b/04, 87b/03, 87b/07, 87b/23

y.+ge 79a/22, 84a/13, 88a/05

y.+i 69b/26, 82a/27

y.+ide 75a/25, 77a/14, 81b/24, 84a/12, 84a/23, 85a/09, 85a/26, 86b/21

y.+idedür 79b/22

y.+idin 77b/08

y.+ige 69b/25, 80a/07, 85a/14

y.+ige (kéltür-) 74b/08

y.+in 83b/24, 84b/07, 84b/11

y.+ini 81b/11, 81b/24

y.+ining̑ 86a/07, 86a/20

y.+ing̑izdin 70b/21

y.+ler 86b/04

y.+lerde 82a/20

y.+lerdedür 86b/08, 88a/19

y.+lerin 72a/16

y.+leriṅgizde 81a/23

y.+lerni 82a/25

y.+ni 85b/26, 86a/06

y.+ning̑ 70a/17, 86a/08, 88a/20

[=57]

yét- yetmek, ulaşmak

y.-er 75b/11, 76b/22, 83a/23

y.-er (ér-) 77b/03

y.-erler 88a/05

y.-genlerini 88b/13

y.-güsidür 77b/19

y.-ip 72a/01, 83a/26

y.-ip (ér-) 72a/24

y.-ip (mühre yét-) 83a/21

y.-ipdür 74a/01

y.-ken 86a/15

y.-key 76b/22

y.-medi 86b/11, 86b/19

y.-mediṅgizler 88a/07

y.-mes 88b/21

y.-meydür 72a/08

y.-se 73b/11

y.-se (yavuḳ yét-) 87b/07

y.-ti 71b/15, 72a/02, 72b/17, 72b/23, 77b/01, 77b/08, 77b/16, 79b/21, 83a/23, 83a/27, 84b/09, 88b/06

y.-ti (nidā'+yét-) 80a/04

y.-ti (vahy+yét-) 72b/10

y.-tiler 72a/24, 72b/07, 81b/21

y.-tim 82a/05, 82a/07

y.-ürler 79b/20

[=40]

yétgür- yetirmek, ulaştırmak, götürmek

y.-dük (biz) 85a/18

y.-güsidür 77a/26

[=2]

yétgürmek yetirme, ulaştırma, götürme

y.+din 88b/20

[=1]

yétkür- yetirmek, ulaştırmak

y.-di 81a/25, 82b/01, 82b/11

y.-diler 83b/19

y.-ür (mén) 84a/02

[=5]

yétmiş yetmiş

y. 71a/15, 71a/15, 72a/08, 75a/16

[=4]

yığ- yığmak, toplamak

y.-duḳ (biz) 72b/16

y.-ıp 80b/01, 83a/02

[=3]

yığıl- yığılmak, toplanmak

y.-dılar 71a/01, 77b/05

y.-ġaylar 71b/22

y.-ġuçılar 71a/03

y.-ın̄ġızlar 71a/03

y.-ıp 77b/03

y.-ur 88a/05

[=7]

yığılmaḳ yığılmak, toplanmak, bir araya gelmek

y.+ığa (yığılmaġığa) 72a/05

[=1]

yığıştur- toplamak

y.-ġuçılarını 72a/06

[=1]

yığla- ağlamak

y.-r (ér-) 71b/12

[=1]

yıl yıl, sene

y. 70a/03, 71b/13, 81a/16, 82b/08

y.+ı 72b/14

y.+lar 70a/02

[=6]

yılan yılan

y. 71a/20, 74a/16, 74a/16

y.+lar 80a/01

y.+ı (bol-) 79b/26

y.+ıdur 80a/01

[=6]

yıldam hızlı, çabuk

y. 72b/20, 80a/01, 87b/13

[=3]

yıraḳ ırak, uzak

y. 82a/04

y. (bol-) 76a/07

y. (ḳıl-) 71b/21

y.+raġı 80b/02, 80b/06

[=5]

yiber- göndermek

y.-di 71a/01, 72a/05, 77a/05, 80a/27, 83a/18, 83b/01, 85b/21

y.-di (ayet+yiber-) 69a/18

y.-di (tuban yiber-) 77b/21, 85b/26

y.-dük 84b/20, 86a/25

y.-dük (biz) 78a/25

y.-ganı 69b/24

y.-genidür (tuban yiber-) 77b/20

y.-geniṅgiz 70a/26

y.-genleridin 70a/10

y.-genlerimni 83a/15

y.-genlerin 75b/23

y.-genlerni 74b/15

y.-gil 69b/16, 69b/24, 70b/26, 70b/26

y.-güçi (mén) 83a/13

y.-güçisiniṅg 82b/18

y.-iṅgizler 80b/19

y.-ip (ér-) 77a/05

y.-ip (mén) 75b/26

y.-ipdür 70a/10

y.-ipdürler (sizler) 70a/27

y.-megey (ᶜaẕāb+yiber-) 74b/15

y.-megide 69b/07

y.-sek 78a/06

y.-ürbiz (tuban yiber-) 69a/20

[=36]

yiberil- gönderilmek

y.-gen 69a/24, 75a/21

y.-gen (mén) 74b/18, 77a/07

y.-genler 80a/05

y.-genlerni 75a/19

[=5]

yigirmi yirmi

y. 70a/03, 70b/14, 81a/13

y.+din 72a/08

[=4]

yigit yiğit, genç

y.+lerdin 72a/09

[=1]

yip ip

y. 71a/15

y.+ler 71a/16

y.+leri 71a/15

[=10]

yoḳ yok, var olmayan

y. 71b/25, 73a/16, 76a/14, 83b/24, 84a/13, 85a/14

y. (ay-) 73a/01, 74b/12

y. (ér-) 75a/15, 75b/19, 76a/27, 76b/26, 77b/13, 81b/25, 82b/21, 85a/19, 85b/09

y. (é-) 76a/05, 80a/10

y. (it-) 78b/02

y. (sén) 77a/20

y.+dur 80a/06

y.+tur 71b/06, 73a/05, 74a/08, 74b/05, 74b/20, 74b/26, 75a/01, 75a/03, 75a/04, 75a/24, 75b/15, 75b/21, 76a/01, 76a/12, 76b/09, 77a/10, 77a/17, 78a/03, 78a/27, 81b/02, 82a/24, 83a/03, 83a/08, 83b/09, 83b/20, 83b/23, 84a/17, 85a/17, 86a/02, 86a/04, 86a/10, 86a/22, 86b/19, 87a/06, 87a/23, 87a/25, 88b/11, 88b/18, 88b/19, 88b/20, 88b/25

y.+tur (biz) 75b/16

y.+turlar 69b/05

[=65]

yoḳluḳ yokluk

y.+ınıng̃ (yoḳluġınıng̃)78b/22

[=1]

yol yol

y. 72b/13, 74a/06, 74a/19, 74b/02, 79a/26, 81a/16, 83b/03, 83b/14, 86a/24, 87a/24, 88b/19

y. (azġur-) 74b/03

y. (az-) 74a/25

y. (bér-) 71a/07, 72b/13

y. (kes-) 77a/15

y. (körset-) 72b/02, 73b/01, 73b/01, 79b/02, 81b/22, 87a/12, 87a/24

y. (tap-) 82a/18, 84a/23, 84a/24, 88b/17, 88b/18

y. (tégürüp érdiler) 79b/15

y.+dın 81a/25, 82a/18, 82a/19

y.+ġa 72a/01

y.+ı 70a/01, 70a/27, 71b/23, 72b/18, 72b/23, 74b/27, 77b/17

y.+ıda 73a/22

y.+ıdın 72b/15, 72b/22, 74a/10, 74a/24, 83b/19

y.+ıdin 86a/05

y.+ın 72b/09

y.+ını 74a/10

y.+ınıŋ̂ 69a/10, 69a/11

y.+lardın 74b/05, 81a/08

y.+larıŋ̂ 75a/27

y.+nıŋ̂ 73b/26, 79b/17

y.+uŋ̂ 87a/18

[=57]

yol- yolmak

y.-ayın 82a/01

[=1]

yon- yontmak, inşa etmek

y.-ar (sizler) 76a/06

[=1]

yonmaġ yontma, inşa etme

y.+ıda 76a/07

[=1]

yor- tabir etmek, yormak

y.-ġuçı 82a/18

[=1]

yoraġ

y.+ını 83b/14

[=1]

yormaḳlıġ tabir etme, yorma

y. 80a/19

[=1]

yörgür-

y.-güçi 80a/01

[=1]

Yūsuf < Ar. Hz. Yusuf, Yakup peygamberin oğlu

Y. 71b/25, 71b/25

Y. (Yūsuf-ı ṣıddīḳ) 71b/23

[=3]

yuḳarı yukarı

y. 84a/21

[=1]

yumşaḳ yumuşak

y. 76a/06

[=1]

yut- yutmak

y.-ar (é-) 71a/19

[=1]

yürü- yürümek, gitmek, ilerlermek

y.-güçilerinin̂g 69a/10

[=1]

yürümek yürümek, gitmek, ilerlermek

y. 79b/27, 81a/09

[=2]

yürümeklik yürüme, yaşama

y.+de 87b/13

[=1]

yü- yıkamak

y.-n̂gızlar 83b/03

[=1]

yügülük yüklü

y+lerdin 75a/12

[=1]

yük yük

y. (köter-) 75a/18

[=1]

yümek yıkamak

y. 83b/03

[=1]

yüz yüz (sayı)

y. 70a/21, 72a/01, 72a/08, 72a/09, 72a/19, 72a/20, 72a/20, 72a/21, 72b/21, 73a/14, 76b/17, 77b/02, 80a/03, 81a/03, 81a/03, 81a/13, 81a/13, 81b/13, 82b/05, 83a/01, 83a/15, 83a/16, 88b/06

yüz sima, çehre, surat

y. 83a/19, 83a/27, 83b/03, 83b/03, 85a/03, 86b/23

y. (évür-) 69a/25, 70a/19, 87a/21

▪ **yüz évür-:** gösterdiği ilgiyi kesmek

y.+i 71a/21, 74a/24, 83a/09, 87b/14, 87b/25

[=37]

yüz yüzey

y.+ide 83a/25

[=1]

yüz nedeniyle, sebebiyle

y.+idin 70a/16, 71a/22, 74b/09, 80a/19, 82a/11, 82a/15, 85b/07

y.+lerin 88b/09

y.+idindür 74b/27

[=9]

yüzlen- şımarmak, yüz bulmak

y.-di 83b/15

y.-diler 83a/21

[=2]

yüzlük yüzlü

y. 87b/26, 87b/26

y.+ke 87b/26, 87b/27

[=4]

-Z- -Ẓ- -Ż- -Ẕ-

Żabiyye kişi adı

Ż. 84a/04

Ż.+nin̂g 84a/04

[=2]

ẓabṭ < Ar. düzen, disiplin

ẓ.+(u rabṭ) 81a/11

[=1]

[=1]

ẓafer < Ar. birçok emek neticesinde maksada ulaşma, başarma

ẓ. 75a/15

[=1]

zaġab < Ar. sarı başlı bir kuş türü

z. (bol-) 87b/12

[=1]

ẓāhir < Ar. görünen, açık

ẓ. 70b/13, 74b/25, 74b/27

ẓ. (bol-) 70b/25, 81b/24, 87b/10

ẓ. (é-) 88a/27

ẓ. (étil-) 74a/19

ẓ. (ḳıl-) 69a/15, 72b/03, 73a/26, 74a/03, 80a/13, 82a/21

ẓ.+dür 73a/23, 81b/21

ẓ.+leri 70a/20

ẓ.+raġıdın 70a/25

[=18]

ẓalāl < Ar. gölgesi olan

ẓ.+ining 88b/20

[=1]

zamān < Ar. zaman, vakit

z.+da 72a/24

z.+ı 82a/04

z.+ıda 72a/19

[=3]

żamīr < Ar. kalp, vicdan

ż. 79b/05

ż.+leriġa 72b/05

[=2]

żarar < Ar. ziyan, eksizklik, kayıp

ż.+ı 71b/06, 73a/24

[=2]

ẓarf < Ar. kap, kılıf

ẓ.+ı 77b/24

[=1]

zārī < Far. ağlayıp, sızlama

z. 74a/17

[=1]

ẕāt < Ar. sayğıya değer kimse

ẕ.+ıġa 86a/01

[=1]

Zebī < kişi adı

Z. 78b/01

[=1]

zekāt < Ar. İslam'ın beş şartından biri olan, mal ve paranın, helalliğini sağlamak üzere, kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması

z.+nı 79b/04

[=1]

zemm < Ar. yerme, kınama, ayıplama

z.+de (medh+ü+zemm) 79a/04

[=1]

zevāl < Ar. sona erme

z.+ıdın 69b/15

z.+i 87b/07

[=2]

zevraḳ < Ar. kayık, sandal

z.+ı 79a/20

[=1]

żıdd < Ar. bir şeyin karşılığı, aksi

ż.+ı 82a/02

[=1]

zībā < Far. süslü

z. 86a/02

[=1]

ẕikr < Ar. anma, anılma

ẕ. 73b/18, 84b/23

ẕ.+de 79a/20

ẕ.+din 81b/05

ẕ.+i 69a/07, 77b/27

ẕ.+ini 70b/09

[=7]

Zikvān Süleyman peygamberle konuşan cinin adı

Z. 83b/25

[=1]

zindān < Far. hapishane

z. 70b/09

[=1]

zindānī < Far. zindana kapatılmış suçlu

z. 70b/07

z.+lerdin 70b/07

z.+lerni 70b/08

[=3]

zinde-gānlıġ < Far. + T. zindelik, dirilik

z. 88a/13

[=1]

zīnet < Ar. süs, bezek

z.+i 83a/16

[=1]

zīnhār < Far. sakın, aman!

z. 72b/19

[=1]

zīver < Far. süs, bezek

z.+ler 70a/21, 71b/20

[=2]

ziyān < Far. zarar, kayıp

z. 79b/11

z. (tégür-) 77a/12

[=2]

ẓuhūr < Ar. görünme, meydana çıkma

ẓ.+ıdın 76a/26

ẓ.+ınıŋ

[=2]

ẓullet < Ar. gölge

ẓ. 77b/10

[=1]

ẓulm < Ar. haksızlık, eziyet

ẓ. (ḳıl-) 69b/09

ẓ.+e 77b/07

[=2]

Zü'l-Nūn el-Mıṣrī Tasavvuf felsefesinin kurucularından ve ilk temsilcilerindendir. Asıl adı *Abû Faid Tavban ibn İbrahim*'dir, lakabı "Mısır'ın Yunus"u anlamını taşımaktadır.

z.+din 73b/06

[=1]

ẓulmet < Ar. karanlık

ẓ. 88a/14

[=1]

zülfet < Ar. saçak, püskül

z. 73b/04

[=1]

zümre < Ar. topluluk, cemaat, grup

z.+side 70a/10

[=1]

Ẕü'n-Nūn < Ar. Hz. Yunus'un lakabı

Ẕ.+84a/06

[=1]

züşt < Far. çirkin

z. 79b/07

[=1]

Toplam kelime: 14658

Geçerli kelime: 14658

Geçersiz kelime: 0

Alt madde: 5971

Madde başı: 2472

3.1. ARAPÇA DUA VE İBARELER DİZİNİ

aḥdi'ṣ-ṣaffetīn < güzel, temiz anlaşma

a. 79b/01

[=1]

alā ḫilla'u yevme'iẕin ba^{c}żahüm liba^{c}żin ile'l-muttaḳīn < Arapça bir ibare

a. 74b/08

[=1]

^{c}alā nebiyyinā < peygamberlerin en büyüğü

^{c}a. 71b/19, 76b/27, 77b/26

[=3]

^{c}ālem'ül-ġayb < görülmeyen alem

^{c}a. 75a/02

[=1]

^{c}aleyhime'ṣ-ṣalatü ve's-selām < "Allah'ın selamı ve selamı onların üzerine olsun" manasında peygamber adları anılırken kullanılan bir söz

^{c}a. 77b/26

[=1]

^{c}aleyhime's-selām < "onlara selam olsun" manasında peygamber adları anılırken kullanılan bir söz

^{c}a. 75b/23

[=1]

^{c}aleyhi's-selām < "Selam üzerine olsun" anlamına gelen bir dua ve dilek cümlesidir.

^{c}a. 69b/26, 70a/06, 70b/09, 70b/23, 71a/12, 71a/13, 71b/12, 71b/13, 71b/19, 71b/23, 71b/25, 71b/25, 71b/25, 72a/18, 72b/01, 72b/03, 72b/10, 72b/12, 72b/19, 72b/22, 73a/03, 73a/11, 73a/18, 74b/16, 74b/23, 74b/26, 75a/03, 75a/07, 75a/15, 75a/20, 75b/13, 75b/20, 76a/11, 76a/12, 76a/14, 76a/18, 76a/20, 76b/04, 76b/05, 76b/22, 77a/24, 77a/27, 77b/06, 77b/22, 79b/19, 79b/22, 79b/26, 80a/10, 80b/01, 80b/05, 80b/05, 80b/14, 81b/07, 81b/23, 82a/05, 82a/09, 82b/02, 82b/03, 83a/22, 83a/26, 83b/15, 83b/16, 83b/20, 83b/27, 84a/02, 84a/04, 84a/05, 84a/07, 84a/13, 84a/20, 84b/06, 84b/17, 84b/26, 85a/07, 85a/23, 85b/04, 85b/16, 85b/21, 87a/11, 87b/08, 88a/22, 88a/22, 88a/23

a.+ġa 70b/19, 71a/06, 76b/27, 77b/14, 80a/26, 80b/13, 82b/11

a.+nı 76a/15, 77a/05

a.+nıñg 72a/24, 73a/15, 74b/23, 75b/17, 76b/03, 76b/14, 70b/16, 76b/19, 76b/21, 76b/26, 80a/12, 80b/04, 80b/10, 80b/26, 81a/04, 81a/22, 81a/25, 85a/19, 87b/24, 87b/24

[=112]

amentüm < iman ettim

a. 71a/25

[=1]

Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm < esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adı ile başlamak

B. 69a/05, 79a/23

[=2]

celle ẕikre < Allah'ı anma

c. 79a/17

[=1]

ebītü ᶜında rabbī yuṭıᶜunnī ve yaḳīn-din < Arapça bir ibare

73b/08

[=1]

el-ḳıṣṣa < Ar. hasılı, kısacası

e. 72a/19, 80b/26, 82b/22

[=3]

elle'l-lezine āmenü ve ᶜamilü'ṣ-ṣaliḥāti < Arapça bir ibare

e. 79a/19

[=1]

emri maᶜrūf ve nehyi münker < İslam' a ve akl-ı selime uygun olan her şeyi tavsiye etme, kötülüklerden uzaklaşma

e.+din 87b/02

[=1]

ene rabbiküm illā ᶜalā < "Ben ancak sizin rabbinizim" (Arapça bir söz).

ene -resūl-ı rabbe'l-ᶜālemīn < ben alemlerin rabbi olan Allah'ın resûluyum

70b/23

e. 70a/15

[=1]

Er-raḥmanu ᶜale'l-ᶜarş < arşın sahibi, Rahman olan Allah

e. 80b/26

[=1]

fi'l-ḥāl < Ar. bu anda, hemen şimdi.

f. 71a/19, 72b/14, 79b/26, 83b/03

[=4]

fillah < Allah'a doğru

f.+ġa 69a/11

[=1]

ġarībü'ş-şān < şanı garib olan

ġ. 82b/19

[=1]

Ḫüccetü'z-zāmī < Arapça bir ibare

ḫ.+din 73a/05

[=1]

innallah < şüphesiz ki Allah

i. 72b/04

[=1]

inne maᶜiye rabbī < "Şüphesiz rabbim benimledir." (Şuᶜarā 26/62)

i. 72b/04

[=1]

ḳaddese < kutlu ve mutlu olsun

k.+niṅġ 79a/26

[=1]

ḳaddese sırrahu < "Allah sırrını kutsal kılsın" anlamındadır. Vefat etmiş veliler için kullanılır

ḳ. 73b/06, 73b/10, 79a/16, 86a/15

[=4]

Kemā ḳāle < şöyle buyurdu

k. 71b/16, 72b/24, 83a/09

[=3]

keṣīra < çok bol olan

k. 79a/20

[=1]

lā ilāhe illāllah Muḥammeden resūlallah < Allah'tan başka ilah yoktur ve Hz. Muhammed onun resûludur

l. 74a/11

[=1]

libaᶜżin ile'l-muttaḳīn < Arapça bir ibaredir

l. 74b/09

[=1]

li-müheyyā < (birinin) emrine amade olmak

l. 84a/06

[=1]

mā aġna ᶜanhüm mā kānü'l-yumetteᶜūn

< Arapça bir ibaredir

m. 78a/23

[=1]

manṭıḳu'ṭ-ṭayr < Ar. kuş dili

m. 80b/27

[=1]

mā yaᶜlenūn < Arapça bir ibaredir

m. 82a/27

[=1]

men ᶜınde ᶜilmü'l -kitāb fe-ġale < Arapça bir ibaredir

m. 84b/18

[=1]

men ᶜınde ᶜilmün mine'l-kitāb < Arapça bir ibaredir

m. 84a/05

[=1]

rabbī < Ey Rabbim

r. 73b/08, 84b/14

[=2]

rabbü'l-ᶜarşü'l-ᶜaẓīm < Ar. büyük arşın sahibi olan Allah (Tevbe 9/129)

r. 82b/01

[=1]

raḥmallah "Allah rahmet eylesin." (Arapça bir dua)

r. 74a/13, 78a/22, 80a/02, 82a/26, 82a/26, 82b/20

r.+dın 69a/06

[=7]

raḍıyallāhu ᶜanh "Allah ondan razı olsun" (Bir erkek için söylenir.)

r.+din 73b/09, 80b/23

[=2]

raḍıyallāhu ᶜanhüm "Allah onlardan razı olsun" (İkiden fazla erkek için söylenir.)

r. 74a/13, 79a/07, 85b/22

[=2]

raḍıyallāhu ᶜanhüma < "Allah onların ikisinden razı olsun" (İki erkek için söylenir.)

r.+dın 80b/24, 87b/14

[=2]

ṣallallahu ᶜaleyhi ve’s-sellem < “Allah’ın iyiliği ve selamı üzerine olsun” anlamında Hz. Muhammed zikredilince söylenen dua

ṣ. 69a/17, 72b/04, 73b/23, 74a/04, 74a/13, 78b/01, 79a/01, 79a/09, 79a/15, 85b/19

ṣ.+din 80b/23

ṣ.+ġa 69a/08, 78b/22, 79a/12

ṣ.+niŋ 77b/17, 77b/27, 78a/04

[=17]

selāmün ḳavlen-mi’r-rabbi’r-raḥīm

< Yasin suresi 58. ayeti: *“Rahim olan Rab’den onlara selam vardır.”*

s. 85b/25

[=1]

Subḥān Allahu’l-ḫallāḳ e’d-dā’im < Arapça bir ibaredir

s. 80b/22

[=1]

subḥāne rabbī ᶜala < en yüce olan rabbim her türlü kusurdan uzaktır

s. 80b/19

[=1]

“**Subḥāne rabbi<y>e’l-ᶜaẓīm ve bi-ḫamd**.”< “Ey Allah’ım hamd ile seni bütün noksanlıklardan tenzih ederim.” (Arapça bir dua)

s.-hamdve 80b/21

[=1]

sūretü’n-Neml < Neml suresi

s. 79a/23

[=1]

sūretü’ş-Şuᶜarā < Şuara suresi

s. 69a/05

[=1]

“Şarābe’l-muḥabbete ḫayre’l-şarāb ve muḥaḳḳaḳ ve küllü şarābin sivāhü” < “Muhabbet şarabı şaraptan daha hayırlıdır ve muhakkak ki bütün diğer şaraplardan” (Arapça bir beyit)

ş. 73b/07

[=1]

ṭarfetü’l-ᶜayn < Ar. göz açıp kapatıncaya kadar geçen süre

ṭ.+da 84a/13

[=1]

tūlu'l-ᶜaceblik < varis, sonradan gelen

t. 74a/04

[=1]

Ümcü'l-müşrikīn feᶜin Cibrīl meᶜake

< Arapça bir ibaredir

ü. 79a/15

[=1]

vallahu< Allah'a yemin olsun ki

v. 88a/02

[=1]

ve hiye ṣelāṣe ve tısᶜūn āyet < Arapça bir ibaredir

v. 79a/23

[=1]

ya ġāfilūn < ey gafiller

y. 80b/24

[=1]

yevmü'l-zenbiyye < belirli bir gün

y. 71a/02

[=1]

ẕikrallah < Allah'ı zikretme

z. 80b/24

[=1]

Ẕü'l-celāl ve'l-ikrām <Ar. ululuk ve kerem sahibi olan Allah.

z. 84a/12

[=1]

3.2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

3.2.1. ESER ADLARI DİZİNİ

[=3]

ᶜAlāmātü's-Semāᶜī < bir tefsir kitabının adı

ᶜA. 87b/21

[=1]

ᶜAynü'l-Meᶜānī < Ar. bir tefsir kitabının adı

ᶜA.+de 73b/03, 82b/08, 87b/15

[=1]

Babü't-Tefsir < Ar. bir tefsir kitabının adı

B.+de 79a/24

[=1]

Baḥrü'l-Ḥaḳāyıḳ Necmeddin Daye'nin başladığı ve Alâü'd-devle-i

Simnânî'nin tamamladığı Arapça Kur'an tefsiri

B.+da 81b/19

→ **Baḫr**

[=1]

Baḫr Necmeddin Daye'nin başladığı ve Alâü'd-devle-i Simnânî'nin tamamladığı Arapça Kur'an tefsiri

B. (ṣāḥib-i Baḫr) 73b/04, 73b/18

B.+da 69a/23, 73b/10

→ **Baḫrü'l-Ḥaḳāyıḳ**

[=4]

Fevāyid < Ar. bir tefsir kitabı

F. (Ṣāḥib-i Fevāyid) 79b/08

[=1]

Keşf Sa^{c}lebî'nin "El-Keşf ve'l-beyân ^{c}an tefsîri'l-Ḳur'ân(et-Tefsîrü'l-kebîr, Tefsîrü'ş-ṣa^{c}lebî) adlı eseridir.

K. 81a/20

[=1]

Keşfü'l-Esrār < Ar. bir tefsir kitabı

K. (ṣāḥib-i Keşfü'l-Esrār) 69a/12

K.+da 73b/05, 81b/07

[=3]

Keşşāf <Ar. El-Keşşâf an-Hakâkiki't Tenzîl, Zemahşeri'ye ait bir tefsir kitabı

K. 81a/12

K.+da 78a/21, 83a/15

[=3]

Ḳur'ān < Ar. Kur'ân-ı Kerîm

Ḳ. 69a/07, 69a/14, 69a/15, 69a/20, 77b/20, 77b/21, 77b/23, 78a/08, 78b/01, 78b/02, 79b/01, 85b/22, 87a/08, 87a/12, 87a/21

Ḳ.+din (sūre-i Ḳur'ān) 69a/24

Ḳ.+ġa 78a/09, 78a/13, 79b/01, 79b/13

Ḳ.+ı 88b/16

Ḳ.+ıġa 88b/16

Ḳ.+nı 69a/26, 78a/04, 78a/06, 78a/07, 78a/10

Ḳ.+nınĝ 69a/06, 77b/27, 78a/03, 78b/03, 79a/28

[=32]

Ḳuvveti'l-ḳulūb < Ar. bir tefsir kitabı

Ḳ.+da 74b/06

[=1]

Küreşī < ? bir tefsir kitabı

k. 79a/06

[=1]

Lübāb < İbnü'l-Esîr'in el-Lübāb fî Tehzîbi'l-Ensâb adlı eseri

L.+da 86b/11

[=1]

Muvaẓẓaḥ < Ar. bir tefsir kitabının adı

M.+da 78a/27, 81a/02

[=2]

Tesyīr < Ar. Ali el-Hindî'nin "Tefsir'ur Rahman Tesyir'ul Mennan" adlı eseridir.

T.+de 84a/04, 87b/14, 88a/22

[=3]

Te'vilāt < Ar. Ebu Mansur el-Matüridî'nin "Tevilat-ı Kuraniyye" adlı eseridir.

T. 84b/17

[=1]

Zādü'l-mesīr < İbnü'l- Cevzi'nin tefsir kitabının adı

z.+de 81a/20

[=1

3.2.2. KİŞİ ADLARI DİZİNİ

Aḥfeş (?- H. 315/M. 927) nahiv ve sözlük âlimi, Ebu'l-Hasan e'l-Ahfeş

A.+dın 79a/24

[=1]

Āṣaf Berḫiyā < Ar. Süleyman peygamberin veziri

Ā. 84a/08

[=1]

Azer Hz. İbrahim'in babasının adı

A. 73a/08

[=1]

Belḳīs Süleyman peygamber döneminde yaşamış olan Sebe krallığı melikesi

B. 82a/10, 82a/25, 82b/07, 82b/09, 82b/12, 82b/14, 82b/15, 82b/22, 82b/27, 83a/01, 83a/08, 83a/10, 83b/10,

83b/14, 84a/21, 84a/25, 84b/05, 84b/13, 84b/14, 84b/18

B.+nı 83b/16, 84b/04, 84b/09

B.+nınĝ 83b/05, 83b/19, 83b/22, 84a/09, 84a/12, 84b/19

[=29]

Dāvud Yamānī < kişi adı

D. 86a/15

[=1]

Ebū Leheb < Ar. Hz. Muhammed'in amcası

E. 78b/11

[=1]

Ebu'l-ḳabile kişi adı

E.+dür 84a/04

[=1]

Fir^{c}avn < Ar. Mısır'ın eski hükümdarlarının adı

F. 69b/10, 69b/26, 69b/27, 70a/15, 70a/16, 70a/20, 70a/26, 70b/06, 70b/11, 70b/13, 70b/17, 70b/19, 70b/27, 71a/02, 71a/09, 71a/23, 71a/24, 71b/10, 71b/18, 72a/04, 72a/05, 72a/09, 72a/19, 72b/06, 72b/08, 72b/17, 72b/19, 72b/20, 72b/27, 73a/01, 73a/02, 80a/02, 80a/14, 80a/15

F.+ġa 69b/23, 70b/15, 71a/07

F.+nınĝ 69b/27, 70b/07, 71a/17, 72a/27, 72b/16, 72b/16, 72b/20, 72b/21

[=45]

Ḥassān kişi adı

Ḥ. 79a/07

Ḥ.+ġa 79a/15

[=2]

Ḫıżır < Ar. Kehf suresinde Allah kından kendisine bilgi ve hikmet verildiği belirtilen veli

Ḫ. 84a/04

[=1]

Ḫirbīl < Ar. Mısır'da hüküm sürmüş bir Firavun'un adı

Ḫ. 73a/02

[=1]

Hübeyre Müşrik şairlerden Hübeyre ibni Vehb e'l-Mahzûmî

H. 78b/26

[=1]

İbn ^{c}Abbās Abdullah b. Abbas, Hz. Muhammed'in amcası

İ. 80b/24

[=1]

İbn ᶜÖmer ikinci halife olan Ömer b. Hattab

İ. 80b/22

[=1]

İbn Revāḥā Hz. Muhammed zamanında yaşamış sahabelerde biri olan Abdullah b. Revâhâ

İ. 79a/07, 79a/08

[=2]

İbn Zibaᶜrā Müşrik şairlerden Abdullah ibnü'z-Zibaᶜrâ

İ. 78b/26

[=1]

İbn Zübeyr Hz. dönemindeki sahabelerden biri olan Abdullah b. Zübeyr

İ. 87b/14

[=1]

İmām-ı Aᶜẓam Hanefî mezhebinin imamı olan İmam-ı Azam Ebu Hanife

İ. 82a/26

[=1]

İmām ilmü'l-Hādī Alevilikteki on iki imamadan onuncusu olan Ali el-Hâdî

İ.+dın 79a/01

[=1]

İmām-ı Ḳuşeyri (M.986-1072) Tasavvuf konusunda yazmış olduğu Risâle-i Kuşeyrî adlı eseri ile bilinen Fıkıh, tefsir, hadis ve kelam âlimi

İ. 74a/13, 82b/20

[=2]

İmām-ı Ṣādıḳ Sadık lakabıyla tanınan Hz. Ali'nin torunu

İ. 73b/09

[=1]

İmām-ı Şāfiᶜī dört mezhepten biri olan Şafiî mezhebi imamı

İ. 82a/26

[=1]

İmām-ı Şaᶜlebī "Keşf ve Beyan" adlı tefsiriyle tanınır. Hadis, tefsir, Arap dili alanlarında büyük bir âlimdir.

İ. 73b/14

[=5]

İmām Ebu'l-Leys fıkıh, hadis, tefsir bilgini olan Ebu'l-Leys Semerkadî

İ. 80a/02

[=1]

İmām ᶜİlmü'l-hadī kişi adı

İ.+dın 79a/01

[=1]

İmām Rāġıb Tefsirü'l-Kur'an adlı tefsir kitabının sahibi olan âlim

İ. 81a/10

[=1]

Ḳuddār bin Sālef

Ḳ. 85a/08

[=1]

Ḳurbi

k. (Maḫrec-i Ḳurbi) 74b/07

k.+niñ 71b/12

[=2]

Māverdī < Şafiî fıkıh âlimi

M. 80a/22

[=1]

Miyāṭi < kişi adı

M. 77a/04

[=1]

Meymūn < Meymūn b. Mihrān el-Cezerī (H.37/M.657-H.116/M.734) hadis ve fıkıh âlimi.

M. 78a/23

→ **Meymūn b. Mihrān**

[=1]

Meymūn b. Mihrān (H.37/M.657-H.116/M.734) hadis ve fıkıh âlimi.

M. 78a/21

→ **Meymūn**

[=1]

Mūsā bin ᶜİmrān < kişi adı

M. 79b/14

[=1]

Muṣadᶜ b. e'd-Dehr kişi adı

M. 85a/08

[=1]

Musāfiᶜ Müşrik şairlerden Musâfiᶜ ibn Abdi Menâf

M. 78b/26

[=1]

Nemrūd < Ar. Babil'in kurucusu denilen hükümdar olup Hz. İbrahim'i ateşe attırmıştır.

N. 74b/12

[=1]

Penāhī Cāmī kişi adı

P. 79a/16

[=1]

Ṣaḫr < Süleyman peygamberle konuşan cinlerden birinin adı

Ṣ. 83b/25

[=1]

Ṣaᶜlebī kişi adı

Ṣ. 81a/20

→ **İmām-ı Ṣaᶜlebī**

[=1]

Sellimī kişi adı

s. 73b/10

[=1]

Seyyidü'l-Tā'ife (M. 822-911) Tasavvuf ilminde ilerlemiştir. Asıl adı Cüneyd Bağdadi'dir.

S. 74a/15

[=1]

Seyyid Muḥṣār < kişi adı

S. 77b/17

[=1]

Sündüz bin ᶜÖmer < kişi adı

S. 83a/18

[=1]

Şeyḫ Ḥaṣan Basri < (H.21/M.641-H.110/M.728) Hz. Ömer devrinde yaşamış bir âlimdir.

Ş. 78a/21

[=1]

Şirāḥīl < Sebe melikesi Belkıs'ın babasının ihtilaflı adı

Ş.+ninĝ 82b/07, 82b/07

→ **Şir bin Mālik**

[=2]

Şir bin Mālik < Sebe melikesi Belkıs'ın babasının ihtilaflı adı

Ş. 82b/07

→ **Şirāḥīl**

[=1]

Şuᶜābī < kişi adı

Ş. (İmām-ı şuabi) 73b/14

[=1]

Ümmiye < kişi adı

ü. 78b/26

[=1]

Żabiyye kişi adı

Ż. 84a/04

Ż.+nin̂g 84a/04

[=2]

Zü'l-Nūn el-Mıṣrī Tasavvuf felsefesinin kurucularından ve ilk temsilcilerindendir. Asıl adı *Abû Faid Tavban ibn İbrahim*'dir, lakabı "Mısır'ın Yunus"u anlamını taşımaktadır.

z.+din 73b/06

[=1]

3.2.3. PEYGAMBER VE MELEK ADLARI DİZİNİ

ᶜAzrā'il < Ar. Dört büyük melekten biri olan "ölüm meleği"dir.

ᶜA.+dürler 88a/22

[=1]

Cibrīl < Ar. Cebrail, dört büyük melekten biri olan "vahiy meleği"dir.

C. 72b/19, 77b/21, 77b/23, 79b/13, 84a/07, 85a/23, 88a/22

C.+ni 69b/16, 77b/21

[=9]

Dāvud < Ar. Hz. Davud, İsrāiloğulları'na gönderilen ve kendisine kutsal kitaplardan Zebur indirilen peygamber

D. 72a/18, 80a/26, 80b/01, 80b/04, 80b/05, 80b/11

D.+dın 80a/25

D.+ın 80a/21

[=8]

Ḥabīb < Ar. Hz. Muhammed

Ḥ. 72b/05

→ Muḥammed, Muṣṭafā

[=1]

Ḫalīl < Ar. Hz. İbrahim

Ḫ. (Ḥażret-i Ḫalīl) 73b/23

→ İbrahīm, Ḫalīlü'r-raḥmān

[=1]

Ḫalīlü'r-raḥmān < hz. İbrahim

Ḫ. (Ḥażret-i Ḫalīlür-raḥmān) 74a/02

→ İbrahīm, Ḫalīl

[=1]

Harūn < Ar. Musa peygamberin büyük kardeşi olan peygamber

H. 69b/16, 71a/06, 71a/23

H.+ġa 71a/18

[=4]

Hūd Ad kavmine gönderilen peygamber

H. 75a/20, 75b/13, 75b/17, 75b/20, 77b/26

[=5]

İbrahīm Nemrutla mücadele eden İbrahim peygamber

İ. 73a/07, 73a/11, 73a/15, 73a/18, 74b/11, 74b/12, 76b/04

İ.+niṅ 73a/06

→ Ḫalīl, Ḫalīlü'r-raḥmān

[=8]

İdrīs < Ar. İdris peygamber

İ.+dür 88a/23

[=1]

ᶜİsā < Ar. kendisine kutsal kitaplardan İncil gönderilen peygamber

ᶜİ. 87a/11

[=1]

İsmaᶜīl < Ar. Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri ve Hz. İbrahim'in oğlu

i. 77b/26

[=1]

İsrāfīl < Ar. kıyamet günü sûr'a üfleyecek olan melek

İ. 88a/21, 88a/22

[=2]

Lūṭ < Ar. **I.** Sodom ve Gomore halklarına gönderilen peygamber

L. 76b/03, 76b/0476b/05, 76b/14, 76b/14, 76b/16, 76b/19, 76b/21, 76b/22, 76b/26, 85b/21

l. (Ḥażret-i Lūṭ) 76b/27

L.+ḳa 85b/12, 85b/16

L.+nıṅ 85b/10

II. < Ar. Lût peygamberin dine davetine önem vermeyerek ahlaksızlığa düşkünlüklerinden dolayı Allah tarafından yok edilen Sodom ve Gomore halkı

L. 85b/09, 85b/10

L.+ın 85b/04

[=18]

Mīḳā'īl < Ar. rızıkların dağıtımını yapan melek

M. 72b/22, 88a/22

[=2]

Muḥammed < Ar. İslam dinini yaymak için gönderilen son peygamber, Hz. Muhammed

M. 69a/08, 73b/23, 78a/03, 78b/01, 78b/22, 80b/25, 80b/25, 86b/08, 86b/18, 86b/22, 88b/19

→ Ḥabīb, Muṣṭafā

[=11]

Mūsā < Ar. İsrailoğulları'na gönderilen, kendisine Tevrat indirilen peygamber

M. 69b/12, 69b/26, 70a/01, 70a/06, 70a/15, 70a/17, 70a/19, 70a/23, 70b/01, 70b/06, 70b/09, 70b/10, 70b/12, 70b/16, 70b/19, 70b/23, 71a/04, 71a/06, 71a/13, 71a/13, 71a/18, 71a/18, 71a/23, 71b/13, 71b/15, 71b/16, 71b/19, 71b/25, 71b/26, 72a/13, 72a/24, 72b/01, 72b/03, 72b/10, 72b/11, 72b/12, 72b/19, 72b/26, 79b/19, 79b/21, 79b/22, 79b/24, 79b/25, 79b/26, 79b/27, 80a/03, 80a/04, 80a/12, 80a/16, 85b/20, 87b/24, 87b/24, 88a/22

M. (Ḥażret-i Mūsā) 71a/12, 71b/11, 73a/03, 80a/10

M.+ġa 71a/25, 72b/25

M.+nı 69b/09

M.+nınĝ 71b/01, 72a/26

[=62]

Muṣṭafā <Ar. Hz. Muhammed Mustafa

M. 73b/23

→ Ḥabīb, Muḥammed

[=1]

Nūḥ < Ar. Nuh Peygamber

N. 74b/16, 74b/17, 74b/23, 74b/23, 74b/25, 75a/03, 75a/06, 75a/07, 75a/15

N.+nınĝ 74b/15

[=10]

rūḥu'l-emīn < Ar. Cebrail

r.+din 77b/23

[=1]

Rūḥullāh Müslümanlar tarafından Hz. İsa için kullanılan bir terim

r. 74a/14

[=1]

Ṣāliḥ < Ar. Semûd kavmine gönderilen Salih peygamber

Ṣ. 75b/23, 76a/11, 76a/12, 76a/14, 76a/15, 76a/18, 76a/20, 77b/26, 84b/23, 84b/24, 84b/26, 85a/03, 85a/07, 85a/19, 85a/22, 85b/21, 87b/08, 88b/22

Ṣ.+ġa 85a/12

Ṣ.+ḳa 85b/02

Ṣ.+ni 84b/21, 85a/13, 85a/16

Ṣ.+nin̂g 85a/21

→ Ṣāliḥ bin ᶜAbīd

[=24]

Ṣāliḥ bin ᶜAbīd Semûd kavmine gönderilen Salih peygamber

s. 75b/24

→ Ṣāliḥ

[=1]

Süleymān < Ar. İsrail oğullarına gönderilen peygamber

S. 72a/18, 80a/25, 80b/05, 80b/06, 80b/10, 80b/11, 80b/13, 80b/14, 80b/16, 80b/26, 81a/04, 81a/07, 81a/08, 81a/21, 81a/24, 81a/25, 81b/07, 81b/13, 81b/22, 81b/23, 82a/05, 82a/09, 82b/02, 82b/03, 82b/11, 82b/23, 83a/13, 83a/22, 83a/26, 83b/15, 83b/16, 83b/20, 83b/27, 84a/02, 84a/11, 84a/13, 84a/14, 84a/14, 84a/20, 84a/25, 84a/25, 84b/02, 84b/06, 84b/12, 84b/16, 84b/18, 85b/20, 87b/24

S. (Ḥażret-i Süleymān) 84a/05

S.+ġa 80a/22, 81a/02, 83b/05, 83b/16, 84b/15

S.+nı 81b/20

S.+nın̂g 83b/18, 84a/06, 84a/08, 84b/09, 87b/25

→Ḫalīl

[=60]

Şuᶜayb < Ar. Medyen ve Eyke kavimlerine gönderilen peygamber

Ş. 77a/05, 77a/06, 77a/24, 77a/27, 77b/14, 77b/26

Ş.+nı 77b/06

[=7]

ᶜÜzeyir Yahudilere gönderilen peygamber

ᶜÜ. 87a/11

[=1]

Yaᶜḳūb < Ar. Hz. Yakup, İshak peygamberin oğlu

Y. 70a/12

Y.+nıñg 72a/17

[=2]

Yūsuf < Ar. Hz. Yusuf, Yakup peygamberin oğlu

Y. 71b/25, 71b/25

Y. (Yūsuf-ı ṣıddīḳ) 71b/23

[=3]

3.2.4. ALLAH'IN ADLARI VE SIFATLARI DİZİNİ

Āferīdegār < Ar. Yaratan, Yaratıcı, Allah

Ā.+ı 70a/18

Ā.+ıdur 70b/02, 82a/24

Ā.+ıġa 71a/23, 75a/25

Ā.+ım 84b/14

Ā.+ımnıñg 84a/15

Ā.+ıñg 74b/13, 76b/02, 77a/01, 77b/15, 87a/04, 88b/25

Ā.+ıñgızdur 70a/24

[=13]

Allāh <Ar. Allah, Tanrı

a. 69a/10, 69a/11, 72b/24, 79a/20, 80b/15, 81b/09, 81b/11, 81b/14, 83a/10, 86a/10

a.+dın 79a/27, 86b/06

[=12]

ᶜAzīz < Ar. mutlak galip, tam kudret sahibi (Esma-i Hüsnâ)

ᶜA. 77a/01

ᶜA.+lerni 83a/12

[=2]

bağışla- affetmek

b. 73b/24

b.-dı 70a/09, 87a/12

b.-ġuçı 69a/23

▪ **Bağışlaġuçı (I):** Allah'ın 99 isminden "er-Raḥmān" karşılığıdır: Merhametli olan rahmet sahibi olan

b.-ġuçı 74b/14

▪ **Bağışlaġuçı (II):** Allah'ın 99 isminden "er- Raḥīm" karşılığıdır: Rahmeti ile mahlûkatına merhamet eden.

b.-r (ruzi bağışla-) 86b/04

b.-saḳ (biz) 78a/18

[=7]

Bār-Ḫudā < Far. Cenab-ı Hak, Allah

B. 80b/24

B.+sınıŋ 82a/08

→ **Bār-Ḫudāy**

[=2]

Bār-Ḫudāy < Far. Cenab-ı Hak, Allah

b. 80b/25

→ **Bār-Ḫudā**

[=1]

Ḥaḳ Ḫudāy < Ar. + Far. Allah.

Ḥ. 78b/07, 82a/23, 85b/25, 86a/04

[=4]

Ḥaḳ Subḥāne < Ar. "Allah'ı her türlü kusurdan tenzih ederim" anlamına gelen saygı sözü

Ḥ. 69a/12, 69a/18, 70b/04, 70b/04, 72b/07, 74a/21, 77a/05, 77b/01, 77b/06, 77b/08, 78a/03, 78b/01, 79a/08, 80a/26, 83b/05, 84a/13, 85b/19, 86a/14, 86a/18, 86a/18, 87b/07

[=21]

Ḫālid < Ar. sonsuz, ebedi olan Allah

Ḫ. 72b/13

[=1]

Ḫālik < Ar. yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.

Ḫ. 86b/01

[=1]

Ḫudā < Far. Allah

Ḫ. 80b/21, 88a/09

Ḫ.+ġa 80a/23

→ **Ḫudāy**

[=3]

Ḫudāvend < Far. Allah, Tanrı

Ḫ. 79b/14, 80a/18, 82b/21

Ḫ.+i 88b/12

Ḫ.+ġa 78b/16

Ḫ.+iġa 76a/02

Ḫ.+in 87a/14

Ḫ.+niñg 75a/17

[=8]

Ḫudāy < Far. Allah

Ḫ. 69b/19, 74b/02, 74b/21, 75a/16, 75b/25, 77b/21, 78b/06, 78b/07, 78b/19, 79b/23, 79b/25, 80b/19, 81b/05, 82a/20, 82a/23, 84a/17, 84b/04, 85a/04, 85a/04, 85a/11, 85b/25, 86a/06, 86a/10, 86a/20, 86a/22, 86a/27, 86b/05, 86b/05, 86b/09, 88a/06, 88a/21, 88b/02, 88b/03, 88b/05, 88b/22

Ḫ.+dın 69a/23, 74a/14, 74b/19, 74a/22, 74b/17, 75a/22, 75b/05, 75b/07, 76a/07, 76b/06, 76b/07, 77a/09, 81b/10, 82a/16, 84b/05, 84b/27

Ḫ.+ġa 71b/10, 82a/19, 85b/17, 87a/16, 88b/21

Ḫ.+ı 78b/06

Ḫ.+ıġa 71b/01

Ḫ.+ım 70a/23

Ḫ.+larınñgız 74a/23

Ḫ.+nı 79a/13, 84b/21, 86a/23, 86a/23

Ḫ.+nınñg 75b/23, 75b/26, 81b/11, 84b/16

Ḫ.+nınñgġa 77a/22

→ **Ḫudā**

[=69]

Hū < Ar. Allah

H. 84b/01

[=1]

Ḳahhār < Ar. kahredici, yok edici (Esma'ül-Hüsnâ)

Ḳ. (Vāhid-i Ḳahhār) 73b/10

[=1]

Ḳayyūm < Ar. baki ve kaim olan, ezelî (Esma'ül-Hüsnâ)

Ḳ. 84a/11

[=1]

Mālikü'l-mülk < Ar. Allah

m.+ke 82b/21

[=1]

Müntaḳim < Ar. intikam alıcı, öc alıcı; Allah (Esmaü'l-Hüsnâ)

M. 77b/12

[=1]

Perverdigār < Far. besleyici, rızık verici Allah

P.+ı 70a/16, 70b/01, 79b/24, 84b/16

P.+ıdur 73a/27

P.+ıġa 71a/22, 74b/03, 74b/21

P.+ım 69b/12, 70a/09, 72b/02, 73b/24, 75a/08, 76b/18, 77a/25, 81b/14, 84a/19

P.+ımġa 75a/01

P.+ımız 71b/08

P.+ımıznıŋ̂ 71b/07

P.+ınıŋ̂ 69b/24, 77b/20

P.+ıŋ̂ 69b/07, 69b/08, 75b/21, 87a/02

P.+ıŋ̂ız 76b/12

[=27]

Rezzāḳ < Ar. bütün mahlukların rızkını veren Allah

R. 80b/25

[=1]

Teᶜālā <Ar. "yüksek olsun" anlamında, Allah adından sonra söylenen saygı sözü.

t. 72b/24, 73a/01, 73b/01, 83a/10

t.+nıŋ̂ 78a/22, 82b/21

[=6]

Teŋ̂ri Tanrı

T. 73a/01, 86a/27, 86a/27

[=3]

3.2.5. KAVİM VE MİLLET ADLARI DİZİNİ

ᶜĀd < Ar. Ad kavmi, Yemen taraflarında bulunan ve Hud peygamber tarafından imana getirilmediği için Allah tarafından yok edildiğine inanılan kavmin adı

ᶜĀ. 75a/19, 75b/18, 75b/19

ᶜĀ.+ı 80a/02

→ **ᶜĀdī**

[=4]

ᶜĀdī < Ar. Ad kavmine mensup olan

ᶜĀ.+ler 75b/13

→ **ᶜĀd**

[=1]

ᶜArab < Ar. Arap

ᶜA. 77b/07, 77b/26, 78a/07

ᶜA.+dın 78a/07

ᶜA.+ḳa 78a/10

ᶜA.+nıñ 73a/06, 78a/01, 78b/27

[=7]

Benī İsrā'īl < Ar. Tevrat ve Kur'an'da Hz. Ya'kûb'un (İsrâil) çocuklarına ve onların soyundan gelenlere verilen ad

B. 71b/23, 72a/02, 72a/06, 72a/17, 72b/10, 72b/24, 78a/01

B.+din 87a/14

B.+ġa 69b/10, 71b/20, 72a/22, 72a/23, 87a/08

B.+ni 69b/11, 69b/25, 70a/13, 71b/17

B.+nıñ 72a/07, 72a/22, 72b/07, 78a/04, 80b/10

[=22]

Ḳureyş < Hz. Muhammed'in mensubu olduğu kavmin adı

Ḳ. 69a/16, 78b/01

Ḳ.+nıñ 78a/03

[=3]

Mecūs < Ar. Zerdüşt dininde bulunan halk

M. 74a/01

[=1]

Mūsevī < Ar. Yahudi halkı

M. 70b/22

[=1]

Naṣārā < Ar. Hristiyanlar

N. 74a/02

[=1]

Ṣemūd < Salih peygamberin göndrildiği kavmin adı

Ṣ. 75b/22, 76a/04, 76a/27, 84b/20, 84b/26

Ṣ.+ḳa 76a/26, 85b/01

Ṣ.+nıñ 76a/12, 76a/15, 76b/01

[=10]

Sodom kendilerine gönderilen Lut peygambere inanmayıp, azgınlık yaptıkları için helak edilen topluluk

S. 87b/20

S.+dur 85b/10

[=2]

Yehūd < Ar. Yahudi, Hz. Yakub'un oğlu Yahuda soyundan gelenler

Y. 74a/01

[=1]

3.2..6. ŞEHİR VE YER ADLARI DİZİNİ

Aᶜrāf < Ar. cennet ile cehennem arasında bir yer.

a.+da (sūre-i Aᶜrāf) 84b/22

[=1]

Bābil <Ar. Bağdat'ın aşağı tarafında bulunan ve büyücülüğünden dolayı, eski edebiyatımızda "çeh-i Bābil" olarak yer alan ve birçok dillerin meydana gelmesi bakımından da masalda adı geçen "Bābil Kulesi" nin bulunduğu ilkçağdan kalma bir şehir.

B. 73a/08, 74b/12

[=2]

Çin Çin

Ç. 81a/13

[=1]

Ecyād < Ar. dağ adı

E. 87b/19

[=1]

Eyke Medyen yakınlarında bir şehirdir

E. 77a/03, 77a/04, 77a/14, 77a/17, 77b/04, 77b/13, 77b/14

E.+ninĝ 77a/03

[=8]

Fāris < Ar. Rum Denizi (Akdeniz) ile aralarındaki Arabistan yarımadası nedeniyle suları karışmayan Fāris Denizidir (Hint Okyanusu).

F. 86a/09

[=1]

Kaᶜbe < Ar. Mekke'de bulunan kutsal bina

K. 78a/22, 87b/21

[=2]

Ḳulzüm < Ar. Kızıldeniz, Afrika ile Arap yarımadası arasında, Hint Okyanusu'na bağlı bir denizdir.

Ḳ. 72a/24, 72b/12, 72b/16

[=3]

Medyen < Ar. Şuᶜayb peygamberin gönderildiği Eyke yakınlarındaki şehir

M. 77a/03, 77a/05, 77b/14

M.+din 70a/09, 79b/15

M.+ge 70a/08

M.+sıġa 84b/18

[=7]

Merve < Ar. Mekke'de bir dağın adı olup hacılar bununla Safa Ovası'nda sa'y ederler

M. 87b/19

[=1]

Mescidü'l-ḫarām < Ar. Mekke'de Kabe'nin bulunduğu en büyük mabed

M.+dın 87b/21

[=1]

Mıṣr < Ar. Mısır ülkesi

M. 70b/21, 71a/02, 72a/19

M.+dın 71b/15, 71b/24, 73a/03

M.+ġa 72a/17, 79b/15

[=8]

Nīl < Ar. Mısır'dan geçen, Akdeniz'e dökülen meşhur nehir

n. 71b/27

[=1]

Rūm < Ar. Rum Denizi (Akdeniz), aralarındaki Arabistan yarımadası nedeniyle Fāris Denizi (Hint Okyanusu) ile suları karışmayan denizdir.

R. 86a/10

[=1]

Ṣafā < Ar. Mekke civarında bir yer olup hacılar, Safa ile Merve arasında sa'y ederler.

Ṣ. 78b/09, 87b/19, 87b/19

[=3]

Sebe Yemen'de bulunan, Süleyman peygamber zamanında Belkıs yönetimi altında olan şehir

S. 82a/06, 82a/11, 83b/12, 84b/18

S.+din 82a/07

[=5]

Şam Suriye'nin başkenti olan şehir

Ş. 69b/25, 81a/17

[=2]

Ṭā'if Mekke yakınında bir şehir

Ṭ.+ninĝ 81a/18

[=1]

Tihame < Ar. Arabistan'da bir vadi adı

T. 87b/20

[=1]

Ţūr < Ar. Dağ; Sina çölünde bir dağın özel adı olup Musa peygamber, kendine inanlar ve Mısır'dan çıkıp giderken Allah'ın davetiyle bu dağa çıkıp orada Allah ile konuşmuştur.

Ṭ.+da 88a/22

[=1]

Yemen < Ar. Arabistan'da bulunan bir ülke

Y. 81a/17, 82b/08

Y.+de 77a/d

[=3]

4. SONUÇ

İslâmiyet'in kabulü ile yeni dini anlama ve bu dinin gerekliliklerini yerine getirme hususları sonucunda kutsal kitap olan Kur'an'ı çevirme ihtiyacı duyulmuştur. Bu çeviriler esnasında dini terminolojideki kelimelere ya Türkçe karşılık bulunmaya çalışılmış ya da bu kelimeler olduğu gibi bizim dilimize kazandırılmıştır.

Üzerinde çalıştığımız Doğu Türkçesi Kur'ân tefsirinin sözlük bilimi açısından önemli bir kaynak olduğu görülmektedir. Eserde Doğu Türkçesinin dil özelliklerininin yanı sıra Oğuz Türkçesinin özellikleri de görülmektedir. Bu tarz çalışmaların yapılması Türkçeye fonetik ve morfolojik açıdan önemli katkılar sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Aksan, Doğan, *Türkçenin Sözvarlığı*, Engin Yayınevi, Ankara 2006.

Aksan, Doğan, *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını*, Bilgi Yayınevi, Ankara 2007.

Argunşah, Mustafa, Sağol Yüksekkaya, Gülden, Tabaklar, Özcan, *Karahanlıca Harezmce Kıpçakça Dersleri*, Kesit Yayınları, İstanbul 2010.

Ata, Aysu, *Türkçe İlk Kur'ân Tercümesi (Rylands Nüshası), Karahanlı Türkçesi (Giriş-Metin-Notlar-Dizin),* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2004.

Atalay, Besim, *Abuşka Lugati veya Çağatay Sözlüğü*, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1970.

Bakırcı, Fatih, *Tefsirü'l- Kur'ân (80b-120b) (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım),* Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.

Berbercan, Mehmet Turgut, *Çağatayca Gülistan Tercümesi (Gramer-Metin-Dizin)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, İstanbul 2011.

Borovkov, A. K., *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'ân Tefsirinin Söz Varlığı (XII.-XIII. Yüzyıllar),* çev. Halil İbrahim Usta, Ebülfez Amanoğlu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2002.

Caferoğlu, Ahmet, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1968.

Caferoğlu, Ahmet, *Türk Dili Tarihi*, II, Enderun Kitabevi, İstanbul 2000.

Clauson, Sir Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish,* Clarendon Press, Oxford 1972.

Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur'ân-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (Meal),* Ankara 1973.

Eckmann, János, “Doğu Türkçesinde Bir Kur'ân Çevirisi (Rylands Nüshası)”, *TDAY- Belleten* 1967 (1968).

Eckmann, János, “İslâmî Orta Asya Edebî Dilinin Özellikleri”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 56-57 (1988), s. 193-201.

Eckmann, János, “Çağatay Dili Ornekleri IV, Ubeydullah Han'ın Eserlerinden Parcalar”, *Harezm, Kıpcak ve Çağatay Turkcesi Uzerine Araştırmalar* (hzl. Osman Fikri Sertkaya), TDK Yay. Ankara 1996.

Eckmann, János, “Çağatay Dili Hakkında Notlar”, *TDK-Belleten,*1958.

Eckmann, János, “Çağataycada Yardımcı Cümleler” *TDK-Belleten,*1959.

Eckmann, János, “Kur'ân'ın Doğu Türkçesine Tercümeleri”, çev. Ekrem Ural, *TDED*, C. XXI, 1973 (1975), s. 15-25.

Eckmann, János, *Çağatayca El Kitabı*, (Çev. Günay Karaağaç) Akçağ Yayınları, Ankara 2003.

Eckmann, János, *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, hzl. Osman Fikri Sertkaya, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2003.

Eraslan, Kemal, "Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,* C. XVIII (1970) s. 113-124.

Ercilasun, Ahmet Bican, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2007.

Erdoğan, Abdülkadir, "Kur'ân Tercümelerinin Dil Bakımından Değerleri", *Vakıflar Dergisi,* S. 1 (1938), s. 47- 51.

Ergin, Muharrem, "Doğu Türkçesi (Çağatayca)", *Türk Dünyası El Kitabı, Dil-Kültür-Sanat,* C. II (2002), s. 211-223.

Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi,* Bayrak Yayınları, İstanbul 2007.

Gabain, A. von, *Eski Türkçenin Grameri,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.

Hacıeminoğlu, Necmettin, *Türk Dilinde Edatlar,* Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1984.

Hamidullah, Muhammed, "Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Yazma Tercümeleri", *Türkiyat Mecmuası,* C. XIV (1965), s. 65-80.

İnan, Abdülkadir, *Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Tercümeleri Üzerinde Bir İnceleme*, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara 1961.

İnan, Abdülkadir, "Eski Kuran Tercümelerinin Dili Meselesi", *Türk Dili*, C. I, S. 7 (1952), s 19-22.

İnan, Abdülkadir, "Eski Türkçe Üç Kur'ân Tercümesi", *Türk Dili*, C. I, S. 6 (1952), s. 12-15.

İnan, Abdülkadir, "Kur'ân'ın Eski Türkçe ve Oğuz-Osmanlıca Çevirileri Üzerine Notlar", *TDAY-Belleten* (1960), s. 79-94.

İnan, Abdülkadir, "Şeybanlı Özbekler Çağına Ait Bir Kur'ân Tefsiri", *TDAY-Belleten* 1962 (1963), s. 61-66.

Karaağaç, Günay, *Türkçenin Dil Bilgisi,* Akçağ Yayınları, Ankara 2012.

Karaağaç, Günay, *Türkçenin Söz Dizimi*, Kesit Yayınları, Ankara 2011.

Karatay, Fehmi Edhem, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu, Din, Tarih, Bilimler*, C. I, Topkapı Sarayı Müzesi Yay. No. 11, İstanbul 1961.

Kaya, Önal, "Doğu Türk Yazı Dili Araştırmaları III ᶜUbeydu'llāh Ḫan: Arapça ve Türkçe Hikmetler", *Türkoloji Dergisi*, C. XIV, Ankara 2002, s. 35-59.

Korkmaz, Zeynep, "Eski Türkçedeki Oğuzca Belirtiler", *Türk Dili Üzerine Araştırmalar,* C.I (2005), s. 205-216.

Korkmaz, Zeynep, "Türkçede Ek Yığılması Olaylarının Meydana Gelişi Üzerine", *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara (2005), s. 85-90.

Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

Kök, Abdullah, "Türkçe İlk Kur'ân Çevirilerinde Özel Adlar", *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II* (20-26 Eylül 2004), s. 2035-2050.

Köprülü, M. Fuad. *Türk Edebiyatı Tarihi*, hzl. Orhan Köprülü, Akçağ Yay., Ankara 2009.

Ölmez, Zuhal Kargı, "Çağatayca Sözlükler", *Kebikeç*, S. VI, 1998.

Özgür, Can, "Kıpçak Yazılmış Eserlerde Türkmence (Oğuzca) Unsurlar", *TDED,* C. XXX (2003), s. 349-357.

Parlatır, İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,* Yargı Yayınları, Ankara 2009.

Redhouse, J. W., *Redhouse's Turkish Dictionary,* London 1880.

Sağol, Gülden, "Kur'ân'ın Türkçe Tercüme ve Tefsirleri Üzerinde Yapılan Çalışmalar", *Türklük Araştırmaları Dergisi (Mehmet Akalın Armağanı),* S. 8 (1997).

Sağol, Gülden, *Harezm Türkçesi Satır Arası Kur'ân Tercümesi: Giriş-Metin-Sözlük I-II*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1993.

Steingess, F., *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2005.

Sunar, Cavit, Melâmîlik ve Bektaşîlik, Anadolu Aydınlanma Vakfı, İstanbul 2003.

Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2007.

Şeyh Süleyman Efendi, *Lûgat-i Çağatai ve Türkî-i Osmânî*, İstanbul 1298.

Taş, İbrahim, *Çağatayca Kur'ân Tefsiri 21a-41b (Giriş-Metin-Dizin),* Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001.

Taşbaş, Erhan, *Çağataycanın Son Dönemine Ait Bir Köroğlu Destanı (İnceleme, Transkripsiyon, Aktarma, Dizin)*, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bişkek 2011.

Temel, Emine, *Doğu Türkçesi Kur'ân Tefsiri (Nur ve Furkan Sureleri) (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin-Tıpkıbasım),* Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.

Thomsen, Wilhelm, "Türkçede Kapalı E", *Türk Dünyası Araştırmaları*, çev. Günay Karaağaç, S. 51 (1997), s. 193-196.

Timurtaş, F. Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük*, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

Togan, Zeki Velidi, "Londra ve Tahran'daki İslâmî Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi,* C. III, S. 1-2 (1960).

Togan, Zeki Velidi, *Kur'ân ve Türkler,* Kayı Yayınları, İstanbul 1971.

Topaloğlu, Ahmet, *Muhammed bin Hamza XV. Yüzyıl Başlarında "Satır-Arası" Kur'ân Tercümesi (Giriş ve Metin),* C. I, Kültür Bakanlığı Yay., İstanbul 1976.

Topaloğlu, Bekir, "Şuʿarâ Sûresi", *İslam Ansiklopedisi*, C. 35, s. 221-222.

Uçar Erdem, Filiz Meltem, "Çağatay Türkçesinde Eski Türkçenin İzleri", *Turkish Studies*, Vol. 6/1 (2011), s. 1827-1834.

Ünlü, Suat, "İlk Türkçe Kur'ân Tercümelerinde Geçen Bazı Özel Adlar Üzerine", *Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi,* C. VII, S.1 (2007), s. 143-181.

Ünlü, Suat, "Kur'ân'da Akrabalık Kavramı ve Eski Türkçe Kur'ân Tercümelerindeki Karşılıkları Üzerine", *Çağdaş Türklük Araştırmaları Sempozyumu* (27-30 Kasım 2007), s. 1-48.

Ünlü, Suat, *Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'ân Tercümesi (TİEM 235v/3-450r7) (Giriş-Metin-İnceleme-Analitik Dizin),* Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2004.

Yazır, Elmalılı Hamdi, *Kur'ân-ı Kerim ve Türkçe Meali,* Temel Neşriyat, İstanbul 2000.

Yıldırım, Talip, "ᶜUbeydu'llah Ḫan: Ṣalavāt-nāme ve Ġayret-nāme", Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, C. III, S. 1, (2006), s. 90-102.

Zülfikar, Hamza, "Çağatayca Bir Kur'ân Tefsiri", *Türkoloji Dergisi*, C. IV, S. 1 (1974), s. 153-195.

Zülfikar, Hamza, *Çağatayca Kur'ân Tefsiri, Dilbilgisi İncelemesi-Metin-Dizin*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Doktora Tezi, Ankara 1970.

ÖZGEÇMİŞ

15 Şubat 1989'da Sivas'ta doğdu. İlköğretimini Osmangazi İlköğretim Okulu'nda, liseyi Başakşehir Ensar Koleji'nde okudu. 2007 yılında Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne yerleşti ve 2011 yılında mezun oldu. Aynı yıl Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisansa başladı.

TIPKIBASIM I
TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ NÜSHASI

ینیک اوقوماق و تابینماغا ینیک بولسه انکا کیم انسان شرفی تامنیماق و عبادت بیله دور فَقَدْ كَذَّبْتُمْ پس درستلوق
بیله کیم سیزلار تکذیب قیلدینکیز لارعنی و تقصیر کورساتینکیز لارحق ینیک عبادتی دا فَسَوْفَ يَكُونُ پس بابت
بولغای کیم سیزلارینیک تکذی بیکیز لرآ مَا سیزلارینیک ملازمتینکیز کیم قویاپس سیزلارو یا بولغای تکذیب عقوبتی
سیزلارینیک لازمتینکیز تا وقتی کیم سیزلارنی تموغ قه یتکورورو اندا داغی سیزلارینیک ملازمتینکیز بولورواتیور
لارلزام بررکونی ینیک اولتورماکی دور واللہ اعلم سورة بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

طسم معالم واقاده رحمه الله دین نقل قیلورکیم حروف مقطعه قرآن ینیک آت لاری دور لار و لهذا بوجهته
دین اغلب دا بوحرف لاردین سونک قرآن ذکری کیلورو ایتور لار آتی دور آلهی آت لاریدین یا هرحرفی اشارت
دور آتی غه انداق کیم طسم طاو سا تروجیم قه و ایتیب دور لار اشارت قیلغوچی طوبی و سدرة و محمد صلی الله علیه وسلم غه
ذخر دا کیلتور و بتورکیم طا اشارت وحدت هواسی قوشن لاری ینیک طیرانیغه کیم طایر دور لار باله بیله وسین
عبادت دور معرفت یولی ینیک یورو کوچی لاری ینیک سیردین کیم سایر دور لار اله ساریغه و میم ایاچی قیلور
عبودیت یولی ینیک سالک لار بارماغی غه کیم بارور لار الله و فی الله غه یا اشارت دور مبتدی لار طلبی و متوسط
سروری و منتهی لار مشاهده سیغه صاحب کشف الاسرار ایتیب دورکیم حق سبحانه انت یا دقیلور ازلی عزتی ینیک
طهارتی و ابدی جبروتی ینیک ثناسی و سرمدی جلالی ینیک مجدی بیله قسم جوابی اوکیم تِلْكَ بوسوره آیات
الْكِتَابِ الْمُبِينِ هویدا کتاب ینیک آیه لاری دور یعنی قرآن روشن دور اینیک حلال و حرامی ینیک حکم لاری
وبیان و پیدا قیلغوچی معنی سی بیله داغی بار دور یعنی قرآن حق و باطلنی ظاهر قیلور و هدایت و ضلالت نتیجه
لاری ینیک مقدمه لارینی آشکارا ایتار و قویش کیم مونیکدیک کتابی نی تکذیب قیلیب ایمان کیلتورماسی لار
وحضرت رسول صلی الله علیه وسلم آلارینیک ایمانیغه اسروحریص ایردی بوصورت اینیک بیارک خاطریغه قاتیق
کیلدی و حق سبحانه اینیک مقدس کونکلی ینیک تسلیه سی جهتی کا آیه بیاردی لَعَلَّكَ مکرسین بَاخِعٌ نَفْسَكَ
اوزنفسینیک ینیک هلاک قیلغوچی سی واولتورکوچی سینی اَلَّا يَكُونُوا اینیک بیله کیم بولماس لار آلار مؤمنلیک ایمان
کیلتورکان لارقوان بیله اِنْ نَشَأْ اکربیز تیلاساک نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ تربان بیاروربیز الارغه مِنَ السَّمَاءِ
کوک دین آیَةً بیلکوبی قیامت بیلکولاری دین یا بیله قاهره بلالاردین فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ پس بولور آلار
ینیک بویون لاری یعنی بویون تارتقوچی لاراولوغ لار آلار دین بولور لار لَهَا اول آیه قه خَاضِعِينَ فروتن لار
و انقیاد قیلغوچی لار وَمَا يَأْتِيهِمْ وکیلماس آلارغه مِنْ ذِكْرٍ هیچ موعظه مِنَ الرَّحْمٰنِ یعنی لاعوجی خدای
دین مُحْدَثٍ یانکی بیار یلکان وحی بیله یعنی هیچ سوره قرآن دین اینیب کیلماس اوزکا دین سونک اِلَّا كَانُوا
مکراولکیم بولغای لارعَنْهُ مُعْرِضِينَ اندین یوزایورکوچی لار فَقَدْ كَذَّبُوا پس درستلوق بیله کیم تکذیب قیلدیلار
قرآنی و اوزی اینیک تکذیبی دا دایم بیرک دور لار فَسَيَأْتِيهِمْ پس بابت بولغای کیم کیلکای آلارغه اولوم
یاوقی دایابعث وقتی دا یا بدرکونی اَنْبٰٓؤُا مَا كَانُوا بِهِ اوطه ینیک خبرلاری بیله بارایر دیلار اینیک بیله

يَسْتَهْزِؤُنَ استهزا قیلورایدیلار و اینانماس ایدیلار و اول خبر لارنینگ کیلکانی دین سونگ اوکونماکلیک اسنیغ قیلماس
اَوَلَمْ يَرَوْا ایا باقماس لارمکذیب قیلغوچی لار و قرامس لار اِلَى الْاَرْضِ یئر سار یغه کیم صرف قدرت بیله کمّه
اَنْبَتْنَا نیچه اوندوردوک بِنیر فِيهَا اندا اینگ اولکانی و افسرده لیغی دین سونگ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ هر تورلوک
اولی دین کریم یخشی وبسندیده وکوب اسنیغ لیغ اِنَّ فِي ذٰلِكَ درستلوق بیله کیم اوندور ماکدا لَآيَةً برایه
دلالتی دور اوندور کوچی ینگ قدرتی وحکمتی ینگ کالیکا وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ ویوقتور لار کوبی آلار دین ازلی
علم دا مُؤْمِنِينَ ایمان کیلتورکان لار باوجود موندای علامت لارینگ شاهد سے بیله وَاِنَّ رَبَّكَ و درستلوق
بیله کیم سنینگ پروردکارینگ لَهُوَ الْعَزِيزُ اولدور غالب وتوانا بلا بیبارماکی واکافرلارکا الرَّحِيمُ مهربان
عطا بسا طی ینگ یامغی بیله مؤمن لارغه وَاِذْ نَادَى و یاد قیل انی کیم ندا قیلدی رَبُّكَ موسی سنینگ پروردکارینگ موسی غه اَنِ ائْتِ اینگ بیله کیم کیلکیل اَلْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ظلم قیلغوچی کروهی غه قَوْمَ فِرْعَوْنَ
یعنی فرعون کروهی کیم اوزیکا جور قیلدیلار شرک بیله وبنی اسرایل غه جور ایده واتسیل آلارغه اَلَا يَتَّقُونَ اياقورقماسلار
یعنی کراک کیم قورقا قایلار آلی عذابیدین والیک کفر دین قایتغایلار وبنی اسرایل سنی قوینغایلار قَالَ رَبِّ
ایتی موسی کیم ای سنینگ پروردکاریم اِنِّي اَخَافُ درستلوق بیله کیم مین قورقارمین اَنْ يُكَذِّبُونِ اندین کیم
یعنی تکذیب قیلغایلار وسنینگ رسالتیم غه اینانمغایلار وَيَضِيقُ صَدْرِي وتاربولغای سنینگ کونکلوم
تکذیب اتمغالی دین وَلَا يَنْطَلِقُ واجلماغای لِسَانِي سنینگ تلیم وعقدیم کیم بار دور آرتوق بولغای بوسوز
حبسه زوالی دین بورون ایدی وَدعا دین بورون ایدی اَخِي کیتماوی دایعنی حبسته ینگ باغلانغانی فَاَرْسِلْ
بس یبارکیل جبرئیلنی اِلَى هٰرُونَ سنینگ برادریم هرون سار یغه واني سنینگ شریکیم قلیغیل رسالت دا تا اینگ یارے
بیرماکلیکی بیله فرعونی لارینگ قاشیغه بارایین وَلَهُمْ عَلَيَّ و آلارغه دور ذَنْبٌ یازوقی وعوسی دور مراد
بیله قبطی اولتورماکی دور دآلارینگ کانی بیله یازوقا بتور فَاَخَافُ بس قورقارمین اَنْ يَقْتُلُونِ اولکیم مینی
اولتورکای لار قطی اورنیغه رسالت ادا سیدین بورون قَالَ ایتی خدای كَلَّا قاینا تور غیل بولکان اندین کیم آلار سنکا
ایلیک تاماس لار فَاذْهَبَا بس بارینگیز لار سین وسینگ قرینداشینگ بِاٰيَاتِنَا بزینگ آیه لارمیزبیله یعنی
معجزه لاری بزینگ قدرتیمزینگ دلیلی وسینگ نبوتی ینگ حجتی بولغای اِنَّا مَعَكُمْ درستلوق بیله کیم بزسیز
لار بیله بیز مُسْتَمِعُونَ ایشیتکوچی اولغیمز کیم سیز لار وفرعونی لار ارا اوتار یعنی سیز لار وآلار ایتور سیز لار
وقیلور سیز لار بزکا یاسور ون ایماسور فَاْتِيَا فِرْعَوْنَ بس کیلینگیز لار فرعون غه فَقُولَا بس ایتینگیز لار
اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ بیز عالمی لارپروردکاری ینگ یبارکانی بیز اَنْ اَرْسِلْ وسوز بو دور کیم یبار
کیل مَعَنَا بَنِي اِسْرَائِيلَ بزینگ بیله بنی اسرایل نی یعنی قول آلار دین تارت تا بزینگ بیله شام یریکا بارغای
لار کیم آلارینگ اتالاری ینگ یری ایردی بس موسی علیه السلام ملک علام فرمانی غه قرینداشی بیله فرعون بارکاهی
ینگ ایشیکی کا کیلدی وبیر بیله دین سونگ فرعون ینگ ملاقاتی میسر بولدی وفرعون کیم انی کوردی تانیدی منت قیلماق

یولی بیلە قَالَ ایتی ای موسی اَلَمْ نُرَبِّكَ نە سینی اوستور دوک بیز فِینَا اوز اراسیمیزدا وَلِیدًا حالتی داکیم بیز اوغول
ایدینک تۇقان یاوغی دا وَلَبِثْتَ وتوردونک سین فِینَا بیزینک منزل لاریمیزدا مِنْ عُمُرِكَ سینینک یل لار
اوزینک دین یعنی یکرمی یل بیزینک بیلە اوتکاردینک وَفَعَلْتَ وقیلدینک فَعْلَتَكَ الَّتِی فَعَلْتَ اول
قیلماقلیغی کیم قیلدینک یعنی قبطی لیغ خاتونی کیم سنینک نامینی بیشور کوجیم ایردی اولتوردوک وَأَنْتَ مِنَ
الْكَافِرِینَ وسین سنکر سیز لاردین سین منینک نعمتیم غه کیم منینک خواصیم دین بری منینک اولتورماکی منینک قصدیمه
قیلدینک قَالَ فَعَلْتُهَا ایتی موسی علیه السلام قیلدیم اول قیلماقلیغنی إِذًا اول وقت وَأَنَا مِنَ الضَّالِّینَ
دیمار ایردیم غافل لاردین یعنی آگاه ایماس ایدیم منینک یودروق اورغانیم دین اول کینی اولکای فَفَرَرْتُ
مِنْكُمْ بس قاچتیم سیز لاردین لَمَّا خِفْتُكُمْ اول وقت قورقتوم کیم مینی اولتورکای سیز لار ودین کایا دیم فَوَهَبَ لِی
بس باغیشلادی منکا رَبِّی منینک پروردکاریم مدین دین فایتور وقت دا حُكْمًا علم وفهم وپیغمبرلیک وَجَعَلَنِی وقیلدی
مینی مِنَ الْمُرْسَلِینَ اوزی نینک پیغمبر کانلاریدین یعنی ایندوردی پیغمبر لاری زمره سیدا کیم خلق قه پیغمبر یوردور وَتِلْكَ
نِعْمَةٌ واول نعمتی کیم سین مِنُّهَا عَلَیَّ منت قویارسین انینک بیلە أَنْ عَبَّدْتَ اولدورکیم بنده تونوتوک بَنِی إِسْرَائِیلَ
یعقوب اوغلانلاریدین ومینی اوغول لوق قه کوتار دینک وایتیب دور لار مونداکی انکار همزه سی مقدر دور کلام تقدیری
اولکیم ایا نعمتی کیم انینک بیلە منکا منت قویارسین اولدورکیم بنی اسرائیل نی بنده لیک کا تونوتوک یعنی اگر سین آلار
نی بنده قیلماسانگ ایردی منینک انام مینی دریادا سالماس ایردی ومنینک قومیم مینی اسرار ایردی لار وسنکا محتاج
بولماس ایدیم وچون فرعون ایشیتیب ایردی کیم موسی ایتی کیم انا رسول رب العالمین سوزینک اصلی نی ایوردی
وسینا ماق یوزیدین قَالَ فِرْعَوْنُ ایتی فرعون وَمَا رَبُّ الْعَالَمِینَ ونیدور عالملارنینک پروردکاری ولی
نیمه دور سوال ماهیتین قیلدی قَالَ دیدی موسی انینک جوابیدا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ اولدورکوک لار ویر
یهنی دونی نینک آفریدکاری وَمَا بَیْنَهُمَا واولجه آلارنینک اراسیدا دور إِنْ كُنْتُمْ اگر بارسینز سیز لار مُوقِنِینَ
گمان سیز لار حق صفاتی نینک تحقیقی دا موسی علیه السلام یوز ایروب جواب ماهیت دین وتعریف قیلدی
حق انینک حکمتی نینک دلیل لاری وقدرتی اثر لاری نینک ظاهر لاری بیلە قَالَ ایتی فرعون لِمَنْ حَوْلَهُ الارغه
کیم انینک تیکرا لاریدا ایروبلار قبط شریف لاری دین والارپیش یوز کیشی ایردی لار زیور لار با غلاب والتون کرسی
لاریکا اولتورغان لار أَلَا تَسْتَمِعُونَ آیا ایشیتماس سیز لار بوکیشی نینک جوابی نی کیم مین انینک پروردکاری
نینک حقیقی دین سورارمین واول انینک ایشلاریدین خبر بیرور قَالَ ایتی موسی بنه قالدی رَبُّكُمْ منینک خدایم
سیز لارنینک آفریدکاریکز دور وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِینَ وسیز لارنینک بورونغی اتالارنینک
نینک پروردکاری عدول قیلدی آیه لارنینک ظاهر راغی دین آیه نینک یا یقین راغی غه ناظر غه وانینک روشن
راغی تامل قیلغوچی غه قَالَ ایتی فرعون اوزی نینک قومیغه إِنَّ رَسُولَكُمُ درستلوق بیلدیکیم سیز لارنینک پیغمبر کانیکز
سخریت یولی بیلە الَّذِی أُرْسِلَ إِلَیْكُمْ اولکیشی کیم پیغمبر دور لار سیز لار ساریغه لَمَجْنُونٌ

هرایته دیوانه دورکیم جواب سوال مطابقی دایر پس قَالَ ایتی موسی رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ عالم پروردکار
مشرق ومغرب نینک آفریدکاری دور وَمَا بَيْنَهُمَا واوچ مشرق لار ومغرب لارادابولغای اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ
اگر بارسیز لارکیم فهم قیلغای سیز لارنینک جوابی بوجه دین اوزکا بولا آلماس تورانینک اوچون کیم هیچ کیشی کا
حق سبحانه حقیقی دین آگاه لیغ ممکن ایماستور هرسز عقل وفهم وحواس وقیاس واسیغار حق سبحانه وتعالی نینک
ذاتی اندین منزه ومقدس دورکیم بوبارچه محدث لار دور لار ومحدث محدث ادراکی دین اوزکا قیلا الماس قَالَ
ایتی فرعون اندین سونک کیم مناظره دین درمانده بولدی لَئِنِ اتَّخَذْتَ اگر توتسانگ ای موسی اِلٰهًا معبودی غیری
سیندین اوزکا لَاَجْعَلَنَّكَ هرایته قیلورمین سینی مِنَ الْمَسْجُونِينَ زندانی لاردین کیلتورو بتورلارکیم فرعون نینک زندانی
اولتورماک دین قاتیق راق ایدی انک اوچون کیم زندانی لارنی بویرور ایدی ناچوقور واسالور لارایردی کیم اندا هیچ
کرو پس ایردیلار واینشتماس ایردی لار وچیقارپس ایردی لار الارنی مکر اولوک موسی علیه السلام زندان ذکرینی کیم ایشتی قَالَ
ایتی اَوَلَوْ جِئْتُكَ ایا موفی قیلورسین منکا واگر کیلسام سنکا بِشَيْءٍ مُبِينٍ یاروقلیغ بیله یعنی کیلتورای هویدا معجزه
قَالَ فَاْتِ بِهِ ایتی فرعون کیم کیلتورا اول نیمه نی اِنْ كُنْتَ اگر بارسین مِنَ الصَّادِقِينَ راست ایتوچی لاردین اوزی نینک
دعوی سیدا فَاَلْقٰى عَصَاهُ پس تاشلادی موسی اوزی نینک تایاغینی فَاِذَا هِيَ پس اول یردا عصاسالغاندین سونک
ثُعْبَانٌ مُبِينٌ اژدهایی ایردی آشکارا یعنی اژدهالیغی ظاهر وفرعون اینک کورماکی دین قورقتی وکیشیلارکیم حاضر
ایردی لار قاچتی لارا ذاق کیم قاچقان مجلدا یکرمی پنج مینک کیشی اولدی وَنَزَعَ وچیقاردی یَدَهُ اوزی نینک
ایلکینی یاقه دین اندین سونک کیم برغدای اونک لوک فرعون غه کورساتیب یاقه سیغه ایندوروب ایدی فَاِذَا هِيَ
پس اندا اینک ایلکی بَيْضَاءُ اق وبلقرا غوچی ایدی لِلنّٰظِرِينَ نظر قیلغوچی لارغه ایتیب دورگیم موسی علیه السلام
نینک مبارک ایلکی نینک شعاعی قویاش تورلی یانکلیغ کوز لارنی خیره قیلورایردی قَالَ ایتی فرعون لِلْمَلَاِ حَوْلَهُ قوم نینک
شریف لاری غه کیم اینک تیکرا سیدا ایردی لار اِنَّ هٰذَا درستلوق بیله کیم براییکینی لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ جادوچی دوردانا
فرعون قورقتی کیم اینک کیشیلاری موسی علیه السلام غه ایمان کیلتورکای لار حیلهٔ قلیب ایتی برجادویی دور سحر
نفی واتمام مهارتی بار دور یُرِيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ تیلارکیم جیقارقای سیز لارنی مِنْ اَرْضِكُمْ سیز لارنینک
هیرنیگیز دین یعنی مصر دیاری بِسِحْرِهِ اوزی نینک جادوچی لیغی بیله فَمَاذَا تَاْمُرُونَ پس نی بویورورسیز لار
منکا اینک ایشیدین موسی معجزه سی انی ربوبت دعوی نینک اوچی دین مشاورت حضیضی غه قوم بیله پسالدی
تا انارکم الاعلی رتبه سیدین منزل کوساتیب اوزی نینک تابیغوچی لاردین موسی علیه السلام ایشیدا مدد تیلادی
قَالُوا اَرْجِهْ ایتی لار حبس قیل انی وَاَخَاهُ واینک قرنداشینی یاتوقف داسالغیل وآلارنینک اولتورماکی دا
اشده قاعیل کورساتماکیل آلارنینک یالغانی ظاهر بولدورین بورون تاکیشیلارکان داتوشاکای لار وَابْعَثْ
وقویارغیل ویبارکیل فِي الْمَدَائِنِ اوزمملکتی نینک شهرلارینه حَاشِرِينَ جمع قیلغوچی لارینی ایلچی لاریبارکیل
هرشهریکا یاتوک بِكُلِّ سَحَّارٍ تاکیلتورکای لار هرسیردایخشی بخشی جادوچی دور عَلِيمٍ دانا واستاد سحرفنی دافرعون

کیشیلار جادولار تیلاکی کا بیمار دی فَجُمِعَ السَّحَرَةُ بس یغیلدیلار جادوچی لار لِمِيقَاتِ يَوْمٍ کوندوز نینگ وقتی اوچون
مَعْلُومٍ بیلیکلان وعده بیر یکلان کیم یوم الزینة ایردی وَقِيلَ وایتلدی یعنی فرعون ایتی لِلنَّاسِ کیشیلار کا یعنی مصر
اهلی کا هَلْ أَنْتُمْ ایا بارسیز سیز لار مُجْتَمِعُونَ یغیلغوچی لار یعنی یغیلشکیر لار وجمع بولونکیر لار لَعَلَّنَا شاید
بیز بارچه اتفاق بیله نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ ایکراشکای بیز جادولارنی یعنی متابعت کورساتکای بیز موسی کیشی رنگ دا
والارنینگ مددی بولغای بیز یا الارنینگ دینی سوزنی نینگ ایکراشماکی سوزنی قیلغای بیز اِنْ كَانُوا اگر بولسه لار هُمُ
الْغَالِبِينَ الارغلبه قیلغوچی موسی وهرون علیهما السلام غه فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ بس اول وقت کیم کیلدیلار جادوچی
لار فرعون قاسیغه الارغه یول بیردی والارغه کونکول بیردی الار کستاخ بولوب قَالُوا الفِرْعَوْنَ ایتی لار فرعون
اَئِنَّ لَنَا آیا بیز کا بولغای لَأَجْرًا مزدی سینگ قاشینگدین اگر بولغای بیز نَحْنُ الْغَالِبِينَ بیز غلبه قیلغوچی لار سحر بیله
سینگ دشمن لارینگه قَالَ ایتی فرعون نَعَمْ آری مزد بولغای سیز لار کا وَإِنَّكُمْ إِذًا ودرستلوق بیله کیم بولغای
سیز لار اول وقت لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ منینگ یاوق بولغانلاریمنینگ جمله سیدین یعنی اول کیشی کیم منکا کیر کای
واخر کیشی کیم جیقیب بارغای سیز لار بولغای سیز آلار بو وعده کا ارقالیق بولوب اوزی نینگ جادولاریغ
معین میدانغه کیلتوردی لار و معلوم وقت دا حضرت موسی علیه السلام اوتروسیدا صف تارتیب اینی لار ای
موسی اول سین سالورسین اوز جادو یونکنی یا بیز سالالینگ قَالَ لَهُمْ مُوسَى ایتی موسی علیه السلام آلارغه
أَلْقُوا سالینگیر لار مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ اولجه سیز لار سالغوچی سیز لار آنی فَأَلْقَوْا بس سالدی لار حِبَالَهُمْ
وَعِصِيَّهُمْ اوزی نینگ یب لاری وسیماب بیله تولدورغان تایاق لارین کیم یتیمیش مینگ یب وعیتیش
مینگ تایاق ایدی وَقَالُوا وایتی لار اندین سونگ کیم یب لار و تایاق لار قریاش ایسینی دین حرکت دا کیلدی
وکیشیلار دین غریو قوهی بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ فرعون نینگ اولوغلوغی وقوتی وغالبلتی بیله إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ
درستلوق بیله کیم بیز اوستون بولغوچی لار بیز موسی وهرون غه فَأَلْقَى مُوسَى بس سالدی موسی آلهی امری بیله
عَصَاهُ اوزی نینگ عصاسینی فَإِذَا هِيَ بس اندا اژدها بولدی تَلْقَفُ یوتار ایردی
مَا يَأْفِكُونَ اولجه تدویر قیلور ایردی لار ویلان صورتی بیله خلق نه کورساتور ایردی فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ بس
یوزی بیله توشتی لار ساجِدِينَ سجده قیلغوچی لار کیم بیله یلار کیم تایاق نینگ ایورولماک اژدها غه
نه سحر قبلی دین دور وصدق یوزیدین قَالُوا ایتی لار ایمان کیلتوردوک بیز بِرَبِّ الْعَالَمِينَ عالمی لار نینگ پروردگاری
کا رَبِّ بس روشن قیلدیلار کیم رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ موسی وهرون آفریدکاری غه تا فرعون ربوبیتی توهمین
دفع قیلغای وفرعون کیم ساحر لار ایمانیدین خبرتاپ آلارنی تیلاب قَالَ آمَنْتُمْ آیتی آیا تصدیق قیلدیکیز
وحتی آمنتم خبر طرینی بیله اوقورینی ایمان کیلتوردونگیز لار لَهُ موسی غه قَبْلَ أَنْ آذَنَ اندین بورون کیم اجازت
بیرکای مین لَكُمْ سیز لار کا ایمانداریمنی اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ درستلوق بیله کیم اول سیز لار نینگ اولوغ نیکیز دور الَّذِي
عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ اولکیم اوکراتی سیز لار کا جادوچی لیغ وبیری بیرنیکیز بیله اتفاق قیلدینگیز سینگ حکیم بلگی وفضلی

وا فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ بس بات بیلکای سیزلارکیم فی عزبت قیلغوم دور سیزلار کا موسی نینگ خدایغه ایمان کیلتورماک دابس عزبت
بیانینی قیلدی کیم لَأُقَطِّعَنَّ هرایه کیسارمین أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ سیزلارنینگ ایلیک لاروایاق لارینکیزنی
مِنْ خِلَافٍ پرپری نینگ خلافی بیله یعنی هر پرسی طرفی دین باسیزلارنینگ ایلیک لارینکیزوایاق لارینکیزنی
کیسارمین خلافی جهتی دین کیم سنکا قیلدینکیزلار وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ وهرایه دارغه تارتارمین سیزلارنینگ
بارچلاکیزنی تاوکلای سیزلاروبارچه مخالف لارعبرت الغایلار قَالُوا ایتی لار ایمان کیلتورکان جادوچی لار
کیم لَا ضَيْرَ یعنی ضررسیز ورنجی یوقتور بزکا سنینگ قورقوتماغی دین وبزاولوم دین قورقماس بز إِنَّا إِلَىٰ
رَبِّنَا درستلوق بیله کیم بزاوزپروردکارلیزنینگ ثوابینه مُنْقَلِبُونَ قایتوچی لارمز إِنَّا نَطْمَعُ درستلوق بیله
کیم بزامیدتوتارمز أَنْ يَغْفِرَ اولکیم یارلیقای لَنَا رَبُّنَا بزنینگ اوجون بزنینگ پروردکارلیزوعفوقیلغای
خَطَايَانَا بزنینگ یازوق لاریمزنی أَنْ كُنَّا اینینگ اوجون کیم بزبارایردوک بزبوجلس اهلی دین أَوَّلُ
الْمُؤْمِنِينَ اول ایمان کیلتورکانلار خدای غه کیلتورتورلارکیم فرعون بویوردی تااول مؤمن لارنینگ اوزنینگ ایلیکین
وسول ایاعین کیستی لاروآلارنی بیسک دارغه آستی لار وحضرت موسی علیه السلام آلارا وجون یغلارایردی حضرت
موسی علیه السلام آلارا وجون یغلارایردی حضرت عزت حجاب لارکوتاریب الارنینگ قربی نینگ منزل لاری واُنسی نینگ
مقام لارینی آلارنینگ نظریغه ایندوردی تاتسلی تاپتی لاربس موسی علیه السلام برصورت دین سونگ بیله بنجه یل فرعون
لارنینگ ایراسیداد عوت قیلورایردی ومعجزه لارآلارغه کورساتورایردی وکوندین کونگا آلارنینگ عناد وفسادی ارتار
ایردی تاآلارنینگ بلاکای یاوق بیتی آنی حکمی صادر بولدی کیم موسی علیه السلام اوزی نینگ قومی بیله مصردین جیقسا
کما قال وَأَوْحَيْنَا ووحی قیلدوق بزلر إِلَىٰ مُوسَىٰ موسی غاریغه أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي اوکیم ایلت کیل کیجه بیله منینگ
بنده لاریم نی یعنی بنی اسرایل نی کیم سیزلارنینگ نجاتینکیزوکافرلارنینگ بلاکای امدادور إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ
درستلوق بیلکیم سیزلارسونگدین کیرکوچی لاردین بولغای سیزلارسیعنی فرعون وانینگ قومی سیزلارنینگ سونگکردین
کیرکای لارسیزلارنی دریادین اوتکارورسیزوآلارنی غرقه قیلورسیز مختار واکیلتورورکیم موسی علی نبینا وعلیه السلام
بنی اسرایل غه بویوردی تاپیرایه لاروزیورلارقبطی لاردینا اینینگ بهانه سی بیله کیم بزنینگ عیدیمیزیاوق دورویتلار
بزکیم اوزاهل لاریمزنی اینینگ بیله بزاکای بزعاریت الدیلارووعده قیلدی کیم فلان کیجه یراق قیلیب اینینگ
تونغاروقتی واقلان ییردایغیلغا یلار آلاربوصورت نی تقدیم غه منیکور دیلاروجون کوجماک وقتی بولدی
دروازه نینگ یونی آلارغه منتبه بولدی ومعلوم قیلدیلارکیم یوسف صدق علیه السلام دعاقیلیب دورکیم بنی
اسرائیل تاانینگ تابوتینی اوزی بیله جیقاریب ایلتماسه لارمصردین جیقیب باراالماغایلار اول قوم دین کیشیکا
یوسف علیه السلام مدفنی کا اطلاع یوق ایدی موسی علیه السلام اوزی بیله جارلار ایدی کیم منکا مینی یوسف علیه السلام
صندوقی غه مطلع قیلسه برمراد کیم تیلار بیرورمین بارچه قوم دین کوب یاشلیغ قاری خاتون اول شرط بیله کیم موسی
خاتونی بولغای اوجماع دااتکا خبر بردی کیم اول صندوق نیل دریاسی نینگ توبی دادور بس اینینگ جیقار

ماغی غه مشغول لوق کو رساتیب وقتی کیم آیی کوک تینک اورتاسیغه یتیب ایدی مهم یاساب یوز یول غه قویدیلار وکون تینک
آخزیدا آلارتینک جیقانی تینک خبرے قبطی لارغه یتے کیم ساعینورایر دیلارکیم بنے اسرایل عبد اسباتی تینک
یاساماغی بیله اوز لاری تینک ایولاریدا توختاماق کورساتیب دورلارایکینجی کون تیلادیلارکیم آلارتینک سونکیدین بار
غایلار هرقبطی تینک ایوی داقوم تینک اغزه سیدین اولدے وانینک تعزیتی غه مشغول بولدیلار وبوکون دافرعون
لشکری تینک بی غیلماغینه بربوردی فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ بس بیماردی فرعون فِي الْمَدَائِنِ شهرلاردا کیم پادشاهی
یاوق ایدی حَاشِرِينَ لشکرتینک بیغیشتورغوچی لاری نی وایتی إِنَّ هَؤُلَاءِ درستلوق بیله کیم بنے اسرایل
کروہی لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ آزکروہ دورلار و حال اوکیم بنے اسرایل تینک اینیک ایرلارتینک سانی کیم پادشا
یکیرمے دین اوتوب التمیش قدیتماید ورایردیلار آلتی یوزوتمیش مینک ایدی وبارچه قوم تینک سانی خاتون لار و
اوغلان لاروقاری لار ویکیب لاردین مینک مینک وایکی یوزمینک پاره اما فرعون آلارنی اوزی تینک لشکریکا
کورا آزسانارلار ایردی وایتی بولارکوب آزکروہی دورلار وَإِنَّهُمْ وآلارکَنَا بیزکا لَغَائِظُونَ اچیق قه کیلتورکوچی
لار دورلارکیم بیزدین قاچیب دورلار یابیزتینک قومیمیز تینک بیرایه لارنی ایلتیب دورلار وَإِنَّا جَمِيعٌ
وبیزبارچه یعنی بیزتینک لشکریمیز حَاذِرُونَ سلاح لینغ لاربیزوبیلکوچی لاراوروش قاعده لاربنی تعریض دور
انکاکیم موسی قومی نی توکال سلاح لینغ دورلادوه اوروش علمی غه دانا دورلار فَأَخْرَجْنَاهُمْ بس جیقاردوق
بیزفرعون نے لارنی یعنی جیقاق داعیه سین آلارغه بیدا قیلدوق وبیز تاجیتیب کیلدیلار مِنْ جَنَّاتٍ بستان لاردین
وَعُيُونٍ وبولاق لاردین وَكُنُوزٍ وآلتون وکومیش کیم کنج لاریدین وَمَقَامٍ كَرِيمٍ وبخشی منزل لاردین کذلک
موندا قیلدوق وبیزآلارغه وَأَوْرَثْنَاهَا ومیراث بردوک بیزالارتینک باغ وبوستان ویرلارین بنے
إِسْرَائِيلَ یعقوب تینک اوغلانلاریغه کیم اولادورکیم بنے اسرایل فرعونی لارهلاکی دین سونک مصرغه کیلیب قبط تینک
بارچه مال لارینی تصرف حیطه سیغه کیلتوردی لار و درست راق اولدورکیم داود وسلیمان علیهما السلام دولتی تینک
زمانی دامصرتینک کا استیلا تاپیب قبطی لارتینک جهاتی غه متصرف بولدیلار القصه فرعون آلتی یوزمینک اتلیغ
لشکرتینک مقدمه سیغه روان قیلدی وآلتی یوزمینک اونک قولیغه تعیین قیلدی وآلتی یوزمینک سنے سول قولیغه
یاسادی وآلتی یوزمینک نی لشکرسورماک کا مقرر قیلدی واوزی سانسیز خلق بیله اورتادا قرارتاپی فَأَتْبَعُوهُمْ
بس سونکیدین کیردیلار بنی اسرایل غه مُشْرِقِينَ قصد قیلغوچی لار مشرق طرفیغه کیم بنی اسرایل تینک لشکری اول سارغه
باریب ایردیلار یا داخل بولغوچی لار قویاش شروقی وقتی دایتی قویاش توغاری تینک وقتی دابنی اسرایل غه
یتتی لار و اول زمانلا موسی علیه السلام تینک لشکری قلزم دریاسی تینک قیراغی غه یتیب ایردی لار وسودین
اوتارتدیرین قیلورایردیلارکیم ناگاه فرعونی لارتینک اثری بیدا بولدی فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ بس اول وقت کیم
کوردیلار هرایکی کروہ بیری بیرینی قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى ایتی لار موسی تینک یارلاری إِنَّا لَمُدْرَكُونَ هرایینه بیز
تابیلغوچی لار دوربیز یعنی فرعون تینک لشکری بیزنے تابتوسیدورو آلارتینک ایلکیدا توتقون بولغوچیزدور

قَالَ ایتی موسی علیه السلام کلاّ نه موناق دور آلار سیز لارنی تاباغوسیدور لار اِنَّ مَعِیَ در ستلوق بیله کیم منینک بیله دور
یارلیغ و مدد کار لیغ بیله رَبِّی منینک پروردکاریم سَیَهْدِینِ بات یول کورساتکای منکا بو حیرت دا و نجات
طریقین ظاهر قیلغای محقق لارایتیب دور لار کیم موسی علیه السلام اوز کلامی دامنی سنی مقدم توتی کیم اِنَّ مَعِیَ رَبِّی
وحضرت پیغمبر همیز صلی الله علیه وسلم اوزی منینک سوزیدا کیم اِنَّ اللهَ مَعَنا معینه نی سونک کیلتوردی تا عارف لار
منینک ضمیر لاریغه روشن بولغای کیم کلیم اوزیدین حق قه باقتی و بو مقام مُرید دور و حبیب حق دین اوزیکا نظر قیلدی
و بو مراد رتبه سیدور و مریدقه هرسنی ایتور لار انی قیلور و مراد هرنی ایتور انداق قیلور لار کیلتوروبتور لار کیم فرعون
لشکری کیم بنی اسرائیل منینک باوقی غه یتی لار حق سبحانه حجابی نی کاردین ایکی کروه ارا پیدا قیلدی انداق کیم بیری بیرینی
کورماس ایردیلار فرعون اوزی منینک قومیغه ایتی توشونکیز لار تا قوپیش بیتک بولوب تومان آرادین قوپقای و بیز لار منینک
باشیغه بارالمینک کیم قوتولا قلیغ یولین آلارغه باغلاب دور دریا آلی دین و بیز منینک لشکر همیز سونکیدین آلار قایان قاجار لار
آما بنی اسرائیل اضطراب مرتبه کا یتکور دیلار کیم موسی علیه السلام نالا قیلدی و وحی یتی کیم بیز دریانی سنینک حکمینک کا
قیلدوق آنی کیت بیله اُقو انکا حکم قیل هم انداق ایتی فَاَوْحَیْنَا بس بیز وحی قیلدوق بیز لایتی مُوسَی موسی سار یغه
اَنِ اضْرِبْ اوکیم اور غیل بِعَصَاکَ الْبَحْرَ اوز تایاغینک قدم دریاسینی موسی علیه السلام دریا قیراغی غه کیلیب تایاق انکا
اوردی وایتی یاخالد پنرکا یول بیرکیل فَانْفَلَقَ بس یارلیدی دریا و انداون ایکی یول بیدا بولدی فَکَانَ بس بار ایدی
کُلُّ فِرْقٍ هرپاره آیریلغان پیری دین کَالطَّوْدِ الْعَظِیمِ اولوغ تاغ دیک و فی الحال یلی دریانینک توبیکا ایسیب
وانینک لایی قور ددی و هر سبطی یولیدین دریاغه کیردیلار وَاَزْلَفْنَا وجمع قیلدوق بیز ثَمَّ الْآخَرِینَ انداوزکا
لارنی کیم فرعون منینک قومی ایردیلار یعنی بارچه سینی قدم دریاسی منینک قیراغی غه یغدوق بیز فرعون منینک تیکرا لاریکا
وفرعون کیم دریا یاقه سیغه یتی اول حالتی مشاهده قیلدی یتلادی کیم قوم منینک سیغه لاریکا بازی پرکای ایتی ای قوم جون
کورار سیز کیم دریا منینک میبتم دین یارلیب دور ما مان قولاقلاشماق یولی بیله انکا ایتی سین اوزونک بیلور سین کیم بوصورت
موسی دعاسی بیله واقع دور زینهار دریاغه کیرماکای سین کیم هلاک بولور سین فرعون تیلادی کیم جلاوایورکای جبرئیل علیه السلام
قاده یانغه مینیب اوزینی فرعون منینک الیغه دریاغه سالادی و فرعون یلدام اغیری غه مینیب ایردی آغیرما دیان منینک
ایسینی الیب اختیار جلادینی فرعون منینک ایلکی دین حیقاریب ایلتیب یوز دریاغه قویدی هر قوح منینک لشکر
لاری یولیدین دریاغه کیردیلار و میکائیل علیه السلام اول لشکر منینک سونکیدین کیلور ایدی و آلارنی دریاغه سورار ایردی
تا بارچه لشکر دریاغه کیردی لار آلهی حکمی یتی کیم دریا اوز حالیغه تینه بارغای پس بولی سولار پیری پیریکا قوشولدی لار و
فرعونی لار بارچه سی غرق بولدیلار و بنی اسرائیل سلامت بیله اوتوب دریا منینک قیراغی و اقرار توتی لار کما قال الله تعالی
وَاَنْجَیْنَا مُوسَی و نجات بیردوک بیز موسی غه وَمَنْ مَعَهُ و هرکیم انینک بیله ایردی اَجْمَعِینَ آلارنینک بارچه
سیغه ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْآخَرِینَ اندین سونک غرق قیلدوق بیز اوزکا لارنی اِنَّ فِی ذٰلِکَ در ستلوق بیله کیم موسی
وانینک قومی منینک نجات بیرماکی و فرعون وانینک کروهی منینک هلاک قیلماغی وَالْآیَةَ هرایینه روشن علامتی دور

وهو بیدا دلائی تیکدی تعالی قدرتی غه وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم ویوق ایدیلار فرعون قومی تینگ کو پراکی
مؤمنین ایمان کیلتورکوچی لارکیم قبط تینگ تامی سیدین خزیل دین اورنکا کیم فرعون آلی قومی تینگ
مومن ایردی ایتور لارکیشی ایمان کیلتور مادی واول حضرت موسی علیه السلم بیله مصردین جیقیب کیتیب ایدی
وَإِنَّ رَبَّكَ ودرست اوق بیله کیم سینگ یارا تقانینگ هُوَ الْعَزِيزُ اولدور غالیب قیلیچکا غلبه لیغ
قدرتی انگا یوقور الرَّحِيمُ مهربان دور عقوبت قیلماس کرجه حق الزامی دین سونگ وَاتْلُ واوقوغیل
عَلَيْهِمْ عرب تینگ مشرک لاریکا نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ابراهیم تینگ خبری کیم انکا نسبت درست قیلورلار
وانینگ اوغول لوغیغه مفتخر ومستظهر دورلار إِذْ قَالَ یادقیل آنی کیم ابتی ابراهیم لِأَبِيهِ آتاسی
آزر غه وَقَوْمِهِ وآزر قومی یعنی بابل املیغه وآلاردین سوردی کیم مَا تَعْبُدُونَ نی دور اولجه تا بینور
سیزلار قَالُوا نَعْبُدُ ایتی لار تا بینور پز اَصْنَامًا بت لارغه فَنَظَلُّ پس همیشه بولور پز لَهَا انکا عَاكِفِينَ
مجاور وملازم عبادت قه مراد تمثال لار دورلارکیم یاساب ایردیلار نور لوک نور لوک طلسمات باشقه
باشقه صورت لاربیله وانینگ عبادتی غه مداومت قیلور ایردیلار قَالَ ایتی ابراهیم علیه السلام کیم سیزلار تینگ
بت لاریکیز هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ آیا ایشیتور لارسیزنیک اوقوغانیکیزنی إِذْ تَدْعُونَ وقتی کیم اوقورسیزلار
آلارنی واوقوغوجی نی اجابت قیلور لار أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ یاایسیغ میکورور لارسیزلارکا کیم آلارینگ
تا بینما غین قیلورسیزلار وروزی بیرورلارمو أَوْ يَضُرُّونَ یازیان میکورورلارسیزلارکا اگر بوز ایورساکیمیز
لار الارینگ عبادتی دین وآلارنی سرزنش کورساتساکیمیزلار ابراهیم علیه السلام تینگ قولی بولدورا المادیلار
کیم نعم بیله جواب برکا یلار تقلید بهانه سین ایلکاری کیلتوروب قَالُوا وَجَدْنَا ایتی لار یوق آلار دین
اولجه اینگ تا بیمادورپز اما تاجب پز آبَاءَنَا اوزاتالارسیزنی کیم الارکَذَٰلِكَ یَفْعَلُونَ موندای
قیلورایردیلار یعنی بولارغه تا بینور ایردیلار واندا مقیم ایردیلار قَالَ ایتی ابراهیم علیه السلام أَفَرَأَيْتُم آیاکوردیکیز
وبیلدیکیز یعنی بیلیکیز لارکیم مرحال بیله مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ اولجه بارسیز لارکیم تا بینور سیزلار آنی أَنتُمْ
سیزلار وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ وسیزلار ارتاکی اتالارینگیز داغی تا بینب دورلار فَإِنَّهُمْ پس درست
بولدی بیله کیم اول معبودلار عَدُوٌّ لِّي دشمن لاردورلار منکا یعنی سیزلارکا کیم آلارینگ تا بینغوجی لاری
سیزلار امر تصورین قیلدی اوزی منگ نفسیدا آلار بنگ تعرضی بنگ یولیدا کیم اول نصیحت دا
صریح ایتما قدین فایده لیغ راق دور وبت لار بنگ دشمن لیغی اوزی بنگ تا بینغوجی غه ظاهر دورکیم
ضرری کیم آلار بنگ عبادتی دین هیچ دشمن دین متصور ایاس بور یامعنی اولدورکیم مین دشمن دورمین
آلارغه کیم هرکیم نی دشمن توتار اول داغی دشمن دورپس اوزدشمن لیغی نی آلار بنگ دشمن لیغی دا
ظاهر قیلدی یعنی مین آلار بنگ مخالفی دشمن توتقوچی سی مین إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ لیک سینگ دوستیم
عالم لار بنگ پروردگاری دور الَّذِي خَلَقَنِي اول کیم بارائی عدم دین وجود غه کیلتوردی فَهُوَ يَهْدِينِ

پس اول یول کورسا تورمنکا توزلوک کاسوز وایشدا یارا تی یعنی حق تعالی آقا متی اوجون وبول کورسا تورخلق دعوتی غه
وَالَّذِی هُوَ واولکیم اول یُطْعِمُنِی بیدورور منکا غزا رکیم سینک مدنیم لفزاسی نینک قوامی اینک پیله دورور
وَیَسْقِینِ وایچورور شرابی کیم سوسا، قلیغ تسکینی بوجهی دور ومینک عضولاریم ترطیبی نینک سببی دور عین المعانی
دا کیلتورو بتورکیم مراد الفت وزلفت شرابی دور صاحب بحر العیب دورکیم عبودیت طعامی دور کیم کونکول لارا اینک
پیله تیریک دور ومجلی طهوری نینک شرابی ربوبیت سببی پیله کیم روح لارا اینک پیله تازه بولغای وکشف الاسرار دا
ذوالنون مصری دین قدس سره نقل قیلورکیم بوطعام معرفت طعامی دور وبوشراب محبت شرابی وبوبیت نی اوقوتورور
شراب المحبة خیر الشراب - وکل شراب سواه سراب ومحقق لارکلماتی فحوا سیدین شمه پیله حقایق نظام کلامی
نینک اسرارمدین اَبِیتُ عِندَ رَبِّی یُطْعِمُنِی وَیَسْقِینِ دین بی ایلتسه بولور وَاِذَا مَرِضْتُ وجون اغریسام فَهُوَ یَشْفِینِ
پس اول منکا شفا بیرور امام صادق رضی الله عنه دین منقول دورکیم جون اغریسام یازوق پیله منکا شفا بیلورور توبه پیله
سلمی قدس سره اتیب دورکیم اغریغ اغیارکورماک پیله دور وشفا واحد قهار نورلاری نینک مشاهده سی پیله وبحردا
کیلتورو بتور اغریغ یتکن لاری پیله وشفا تعلق قلمی پیله واول غایت جذبه سبعینه دورکیم جمعیتسه سالک نی بارجه سعدین
منقطع قیلب برمکا اولاشتورور یعنی تجرید سیرتی پیله تعلق نینک اغریغی دین قوتقارور وَالَّذِی یُمِیتُنِی اولکیشی کیم
اولتورور یعنی دنیادا اجل توکانماکی نینک وقتی پیله ثُمَّ یُحْیِینِ پس تیرکوزور یعنی آخرت دا محاسبه ومجازات اوچون
امام ثعلبی اتیب تورکیم اولتورور عدل پیله وتیرکوزور فضل پیله واتیب دورلارا اولتورماکلیک یازوق پیله دور
وتیرکوزماکلیک طاعت پیله یا اولتورماکلیک جهل پیله دور وتیرکوزماکلیک عقل پیله یا اولتورماکلیک طمع پیله دور و
تیرکورماکلیک درغ پیله یا اولتورماکلیک فراق پیله دور وتیرکوزماکلیک وصال پیله حقایق سلمی دا کیلتورو ب تور
کیم اولتورور یعنی مینک نفسیم دین وتیرکوزور اوزی پیله وبعضی محققلار نینک کاشیدا اولتورماک وتیرکوزماک خوف
رجا پیله دور یا غفلت ذکر پیله یا یاجاق وا سکا را پیله وصاحب بحر العیب دورکیم اولتورور یعنی بشریت اوصافیدین
وتیرکوزور روحانیت اخلاقیدین وینه اولتورور روحانیت سماتی دین وتیرکوزور ربوبیت صفاتی پیله وحقیقت اولدورکیم
اولتورور یعنی مینک انانیتیم دین وتیرکوزور اوزی نینک هویتی پیله کیم حقیقی تیرلیک عبارت اندین دور
وَالَّذِی اَطْمَعُ اولکیشی کیم امید توتارمین اَنْ یَغْفِرَ لِی اولکیم یارلیغای یعنی خَطِیئَتِی مینک یازوقومنی یَوْمَ الدِّینِ
جزاکونی یازوق نینک سعادتی اوزیکا باوجود ثبوت عصمتی نفس کسری نینک جهتی دور وامت تعلیمی وتخصیص دا کیلتورو بتور
کیم مراد محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم امتی نینک خطالاری دورکیم حضرت خلیل علیه السلام خلیل دین اینک غفرانی نینک استدعا
سینی کورسا تیب دور رَبِّ هَبْ لِی ای مینک پروردگاریم یا خلیلا منکا وعطا قیل حُکْمًا کمالی علم دا تا اینک
پیله حق تعالی وخلق ریاستی نینک مستعدی بولغای یعنی وَاَلْحِقْنِی دیمکدور یعنی کمال توفیقی نینک سببی پیله عمل دا
بِالصَّالِحِینَ یول یعنی شایسته لار پیله ودرکاه نینک کزیده لاری پیله وَاجْعَلْ لِی قیلغیل منکا وجون لِسَانَ صِدْقٍ
راست تیل یعنی بخشی ثنا فِی الْآخِرِینَ سونکی کیلکان لارنینک ارا سیدا یعنی روان قیل مینک ثنا وبخشی آیم وآوازم نی

کیشیلار نینگ تیلی کا کیم یندین سونگ کیلور لار و بو دعا اجابت غریبه سبب دور بارچه امت لار مجوس و یهود و
نصاری و اسلام اهل دین حضرت خلیل الرحمن ثنا سینی ایتور لار و اتیب دور لار مراد لسان صدق دین صادق ایردور
و آیه معنی سی بو کیم ظاهر قیل منینگ دینم منینگ اصلی بنگ تجدی ای اوجون راست ایتقوچی سوگنی امت لار دا و مراد حضرت
رسول صلی الله علیه وسلم بولغای وَاجْعَلْنِي وقیلغیل منی مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ تو لا یجب لیک اوجاق وارث
لار مدین یعنی منی الار دین قیل کیم اوجاق منزل لار دا نزول قیلور لار وَاغْفِرْ لِأَبِي و یار یلقا منینگ آتام نی یعنی
ایمان روزی قیل انگا تا یار یلقای سین إِنَّهُ درست لوق بیله کیم اول كَانَ بار دور مِنَ الضَّالِّينَ یول آز
غانلار دین وَلَا تُخْزِنِي ورسوا قیلما یعنی يَوْمَ يُبْعَثُونَ کونی کیم قو یار یلقا یلار کیشیلار اوزکور لار مدین بو دعا
دا غی امت لار تعلیمی دور و الا پیغمبر غه خوار لوق ورسوا لیق یوقتور يَوْمَ لَا يَنْفَعُ کونی کیم آسیغ قیلغای و ایشکا
یارا ماغای مَالٌ مال وَلَا بَنُونَ و نه اوغول لار مسج کیشی کا إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ کم کیشی کیم کیلکای بِقَلْبٍ سَلِيمٍ
خالص کوکول بیله کفر و یاز وق دین کیم اول اوز مالینی حق یولیده خرج قیلغان بولغای و اوغلانلار نی حق یولینی
ارشاد قیلیب مراینه اول مال و اوغلانلار انگا آسیغ میکور ور و اتیب دور لار کوکول نینگ سلامتی اخلاص دار لا آله
الا الله محمد رسول الله شهادتی دا قولی اول دور کیم سلیم کوکول دنیا دوست لوغی دین و ایتور لار حسد و خیانت دین و
تیسیر دا ایتور پیغمبر صلی الله علیه وسلم اهل و مبنی واز واجی و اصحابی نینگ دشمنی یعنی رضی الله عنهم امام قشیری رحمه الله
اتیب دور کیم قلب سلیم اولدور کیم خالی بولغای خدای دین اوزکا دین سلمی روح الله روحه اتیب دور کیم اندانی دینی
آفت لاری سیغمار و نه عقبی مطامعی یا خالی بولغای بدعت دین و تهتک سنت کا و سید الطائفه قدس سره دین منقول
دور کیم سلیم یلان جاق قان بولغای یلان جاق قان غه توتوش قلق و اضطراب دور پس یعنی تیل یلان قیلور
کیم سلیم کوکول کونکلی دور مدام جزع و تضرع و زاری مقامی دا اوزو ملاک تور قوتچی دین یا وصلت سوقیدین وَ
أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ و کوندوزی کیم یاوق قیلغای اوجاق لِلْمُتَّقِينَ پرهیزکار لار اوچون تا موقف دین آنی کورگای یلار
و اوز منزل لاری نینگ کورماکی بیله مسرور بولغا یلار وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ و ظاهر اینگای تموغ لِلْغَاوِينَ یول
آزغانلار اوچون تا اندا یاق قا یلار و اوز مقام لارینی کورگا یلار و آلار نینگ غم والمی آرتقای وَقِيلَ لَهُمْ
و ایتیلغای آلارغه یعنی قوشنه لار حق سبحانه و تعالی حکمی بیله آلار دین سوراریلار کیم أَيْنَمَا كُنْتُمْ قایدا دورلا
اوچوب بارا ایردینگیز لار کیم تو توش تَعْبُدُونَ تا پنور ایردینگیز لار مِنْ دُونِ اللَّهِ خدای دین اوزکا یعنی قایدا
دورلار سیز لار نینگ خدای لار نینگیز کیم الار بیله امید دار ایردینگیز لار هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ مسج یاری بیرور لار سیز لارگا
عذاب کیشار اکیلا سیز لار دین أَوْ يَنْتَصِرُونَ یا ساقلار لار اوزنی عقوبت یولی دین فَكُبْكِبُوا پس یوزی بیله
سالیلغای یلار فِيهَا تموغ دا ایچ بت لار وَالْغَاوُونَ یول آزغوچی لار یعنی آلار نینگ تا بعوچی لاری وَجُنُودُ إِبْلِيسَ
و تموغ قه سالیلغای یلار ابلیس نینگ جریک لاری یعنی انینگ ایکرا شکوچی لاری بری و آدمی دین أَجْمَعُونَ
بارچه سی الار نینگ قَالُوا ایتور لار کا لار لار وَهُمْ فِيهَا و حال اوکیم الار تموغ دا اخْتَصِمُونَ دشمنلیغ قیلور لار

هدای عه

و مطهر

پری پری پله یعنی بت لار و تا مشغوجی لار مخاصه قیلور لار بت تا مشغوجی لار بت لار غه ایتور لار تَاللَّهِ إِن كُنَّا
خدای پله کیم بز کیم بز بار ایردوک لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ بیداو موجدا یول آز تا قلیغ دا إِذْ نُسَوِّيكُم وقتی کیم تنگ قیلور
ایردوک بز سیز لار نی عبادت استحقاقی بِرَبِّ الْعَالَمِينَ عالمی لار نیک پروردگاریغه وَمَا أَضَلَّنَا و یول آز
غورتاردیلار بزنی وضلالت قه تو تماردیلار إِلَّا الْمُجْرِمُونَ کریمانلار دیمان قیلیغ لار بزنیک اولوغ لار یمز دین با
دیولار دین فَمَا لَنَا پس بو قتور بزکا ایدی مِن شَافِعِينَ مسج کبشی شفاعت قیلغوجی لار دین اندای کیم مؤمن لار
کا بار دور وَلَا صَدِيقٍ ومه دوستی حَمِيمٍ مهربان وشفقت لیغ وقوت القلوب دا کیلتور وبتور کیم جیم اصل دا
میم ایدی کیم جائی تا غه آلیشتور وبتور لار مخرج قربی جهتی اوجون ومیم ماخوذ دور استمام دین یعنی باری کیم اوکون
دا اهتمام قیلغانی کا فرلار معنی دا دوستکوی شرطینی بر کا کیلتورکای بولما غوسیدور الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ
لِبَعْضٍ إِلَّا الْمُتَّقِينَ امدین سونگ کافرلار حسرت یوزیدین ایتور لار فَلَوْ أَنَّ لَنَا پس کاشکی بولغای ایردی بزکا كَرَّةً
قایتما قلیغ دینی کا فَنَكُونَ تا بولغای ایردوک مِنَ الْمُؤْمِنِينَ انیا نغوجی لار دا ایمان کیلتورکا نلار دین إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ درست بوق بلکه کیم ابراهیم خبری دا و انیک احتجاجی قوم پله لَآيَةً مرانه علامتی دور کیم عاقل لار عبرت آلور
لار وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم ویوق ایدیلار کو براکی ابراهیم قومی تنگ مُّؤْمِنِينَ ایمان کیلتورکا نلار کیم بابل ایلیدین نمرود
قیزیدین اورکا کیتی ایمان کیلتور مایدور وَإِنَّ رَبَّكَ ودرست بوق پله کیم سنیک آفریدکاریک هُوَ الْعَزِيزُ اولدور
غلبه قیلغوجی مشرک لارکا کیم انیک سطوتی مرفوع بولما غای الرَّحِيمُ باغیشلاغوجی کیم بنده لاریک توبه سینی رد قیلماغای
رحمت سیز لار غه عذاب بیارماکای كَذَّبَتْ کذب قیلدیلار قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ نوح تنگ کرومی بیارکان لار
نی رحمة الله علیه الاسلام اولکان پیغمبر لار دین خبر بیردی و انیک قومی اینا نماردیلار إِذْ قَالَ لَهُمْ یاد قیل کیم اینی آلار غه أَخُوهُمْ
نُوحٌ الار نیک قرینداشی نوح مراد نسبتی قرینداش لیغ دور أَلَا تَتَّقُونَ ایا قورقماس سیز لار خدای دین کیم انیک
عبادتین قوماریسیز لار إِنِّي درست بوق بلکه کیم مِن لَّكُمْ سیز لارکا رَسُولٌ أَمِينٌ بیمار یلکان مین امانت بله
فَاتَّقُوا اللَّهَ پس قورقونکیز لار غه خدای دین وَأَطِيعُونِ ومنماکنیز لار وَمَا أَسْأَلُكُمْ وتیلامامس مین سیز لار نی عَلَيْهِ رسالت اوا سیدیمن مِنْ أَجْرٍ مزدی إِنْ أَجْرِيَ یوقتور منیک رسالیم
امیره سی إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ کرعالمی لار نیک پروردگاریغه فَاتَّقُوا اللَّهَ پس قورقونکیز لار خدای عقوبتی دین
وَأَطِيعُونِ ومنیک فرمان کوتارماک لیکیم فی قیلنکیز لار امر منیک مگر ارقیلماغی تقوی واطاعت غه تاکید اوجون
دور کیم نوح علیه السلام منیک قومی امرو قاتیق کونکوک لوک واوامات سیز ایردیلار قَالُوا اینی لار نوح علیه السلام
جوابی دا أَنُؤْمِنُ لَكَ آیا ایمان کیلتورالیمک وتصدیق قیلالیمک بِرَ منگا وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ وحال اوکیم سنیک اکرا
شماکلیک قیلدیلار صفیه لار وقدر سیز لار وآلار خاصه پله منگا اکرا شکوچی دور لار واچی پله مخالف قَالَ اینی نوح
علیه السلام وَمَا عِلْمِي وبوقتور منیک بلکیم تکوچی بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ اولچه پله بار دور لار کیم قیلور لار یعنی منیک
حکیم خاصه پله دور الار مؤمن لار علیه قیلور لار اما بلماس مین کیم اخلاص یوزیدین دور یا نفاق یولی پله إِنْ حِسَابُهُمْ

یو قتور الار نینگ باطن لار ینگ حسابی اِلَّا عَلٰی رَبِّیْ کمر سنینگ پروردگاریم غه کیم بیلکوچی دور اِنْ لَوْ تَشْعُرُوْنَ اگر بیلسا نگیز
لار کیم عالم الغیب اولدور پس بیلسانگیز لار کیم مین راست ایتورمین اندین سونگ قوم ایتی لار بو ارا ذل نی اوز
محب ینگدین سورکیل تا یز کیلا لینگ و سنینگ سوز و نگنی اشتیا لینگ نوح علیه السلم ایتی وَمَآ اَنَا و یو قتور مین بِطَارِدِ
الْمُؤْمِنِیْنَ مؤمن لار ینگ سورکوچی سی اِنْ اَنَا یو قتور مین اِلَّا نَذِیْرٌ کمر قورقوتقوچی مُّبِیْنٌ آشکارا
یعنی مبعوث بولوب مین مکلف لار دعوتی غه خواه خواهلار بولسون و خواه مسکین لار قَالُوْا ایتی لار کافرلار لَئِنْ
لَّمْ تَنْتَهِ یٰنُوْحُ اگر قالماتور ماسانگ ای نوح اولجه دین کیم ایتورسین یعنی اوندماک و قتور قوماقدین لَتَکُوْنَنَّ
مرا نیه بولغای سین مِنَ الْمَرْجُوْمِیْنَ سورونگلار دین یا اولتورولگان لار دین تاش بله قَالَ ایتی نوح علیه السلم
بوسوزینگ اشتیگلاندین و قومی ینگ ایمانی دین امید سیز بولغانیدین دین سونگ رَبِّ ای سنینگ پروردگاریم
اِنَّ قَوْمِیْ درست لوق بله کیم سنینگ کرویم کَذَّبُوْنِ تکذیب قیلدیلار مینی و یالغان غه نسبت بیردیلار فَافْتَحْ پس
حکم قیل بَیْنِیْ وَبَیْنَهُمْ سنینگ بله م آلارا فَتْحًا حکم قیلماغی وَنَجِّنِیْ و بینه قوتقارمینی آلار ینگ قصدیدین
وَمَنْ مَّعِیَ و کیم سنینگ بله دور مِنَ الْمُؤْمِنِیْنَ ایمان کیلتورگان لار دین فَاَنْجَیْنٰهُ پس نجات بیردوک
الار غه وَمَنْ مَّعَهٗ و کیم انینگ بله ایردی فِی الْفُلْکِ الْمَشْحُوْنِ کیمه دا آدمی و حیوان لار و متاع و سکوتوک لار دین
ثُمَّ اَغْرَقْنَا پس سونگ غرقه قیلدوک بز بَعْدُ الْبَاقِیْنَ اینگ قوتقارماغی دین سونگ اوزگالار نی اینگ
قومی دین اِنَّ فِیْ ذٰلِکَ درست لوق بله کیم اینگ صبر میدا قوم ینگ ایدا اسیغه لَاٰیَةً مرا نیه دلالتی دور انگا کیم صبر
نظر موجبی دور وَمَا کَانَ اَکْثَرُهُمْ و یوق ایردیلار نوح علیه السلم قومی ینگ کو پراکی مُّؤْمِنِیْنَ ایمان کیلتورگالار
خدای و اینگ پیغمبریه بلکیم اینگ امتی دین تمیش تو قوز کیشی ایمان کیلتوروب اینگ بله کیمه دا ایردیلار وَاِنَّ رَبَّکَ
و درست لوق بله کیم سنینگ خداوندینگ لَهُوَ الْعَزِیْزُ اولدور توانا کافرلار ینگ عقوبتی غه الرَّحِیْمُ عذاب یتیرغه
الار دین یا پیغمبرلار ینگ توفیقه احلم و یوک کوتارماک دا و احتجاج آلار غه کَذَّبَتْ یالغان توتی لار عَادُ الْمُرْسَلِیْنَ
عاد قومی پیغمبرلیکان لارنی و کیم بر پیغمبر غه منکر بولسه بارجه غه منکر بولغان اِذْ قَالَ لَهُمْ یاد قیل اوکیم ایتی آلار غه
اَخُوْهُمْ هُوْدٌ الار ینگ قرینداشی هود علیه السلم اَلَا تَتَّقُوْنَ ایا پرهیز قیلماس سیز لار شرک دین و آلهی عقابی
دین قورقوچی بولماس سیز لار اِنِّیْ لَکُمْ درست لوق بله کیم مین سیز لار گا رَسُوْلٌ اَمِیْنٌ پیغامبریکان امین
مین وحی و رسالت ده فَاتَّقُوا اللّٰهَ پس قورقوگیز لار خدای دین و اینگ مخالفتین قویوگیز لار وَاَطِیْعُوْنِ
و فرمان اینگیز لار سگا اولجه دا سیز لار گا انگا دعوت قیلورمین وَمَآ اَسْـَٔلُکُمْ عَلَیْهِ و تیلامامس مین
سیز لار دین اوزوم اوچون دعوتیم گا مِنْ اَجْرٍ مزدی دین دنیا مالی و متاعی دین اِنْ اَجْرِیَ یو قتور منینگ مزدیم
اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ کمر عالمی لار ینگ آفریدگاریغه اَتَبْنُوْنَ آیا بنا قیلورسیز لار بِکُلِّ ریع هر بیک بیردا
آیَةً علامتی کیکوچی و یا رغوچی بینگ تَعْبَثُوْنَ اویناررسیز لار اولجونا بنا یعنی بنای یا سارسیز لار
واندا اولتورماس سیز لار کوهی یا کیم عبث دور و اینور لار یول لار ینگ باشیدا ایولار یا سارایردیلار واندا اولتورد

مهرمان

هر کیم الارغه اوتسه ایدی اینیک بیله او بنیار ایردی لار یا مراد کبوتر خانه لار دور وَتَتَّخِذُونَ دیو تا رسیز لار
مَصَانِعَ سولوق حوض لار یا پرک کوشک لار یا بیک بنا لار لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ کویا کیم جاوید بولغو کیمیز لار
دورانمز وَإِذَا بَطَشْتُمْ وجون قاتیق تو تا رسیزلار وحمله اورارسیزلار بَطَشْتُمْ تو تا رسیزلار قاتیق لیغ بیله
جَبَّارِينَ عاجی دا کیم سکبرسیزلار دیاش تا رتقوجی لار یعنی شفقت سیزو مهربان سیز یا جون انتقام تا رتا رسیز
سمکارانه انتقام تا رتا رسیز فَاتَّقُوا اللَّهَ پس قورقوکیمیز لار خدای دین وجبارلیق سطوتی دین کیم نه سیزلار نیک لاعیکیز
دور اوتوکیمیز لار وَأَطِيعُونِ ومنکا موندانی بویورسام فرمان اعتیکیز لار کیم وسیزلار نیک سودوکیمیز موندا دور
وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ وقورقوکیمیز لار اول خدای دین کیم مدد کار لیغ قیلدی سیزلارکا بِمَا تَعْلَمُونَ اولیجه غه تانور
سیزلار تورلوک تورلوک نعمت لار دین أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ امداد قیلدی سیزلارکا تو ارلار بیله تیوه وسیغر وقوی
دیک تا الار دین فایده لار آوارسیزلار وَبَنِينَ واوغول لار بیله تا بارچه حالدا سیزلار نیک یار ومددکار یکیز دور
لار وَجَنَّاتٍ وبوستانلار بیله کیم اینیک میوه سیدن آسیغ آلغوجی سیزلار وَعُيُونٍ وسولوق بولاق لار بیله
کیم سوقیا مهی واکین نیک نشو ونماسی اینیک بیله انعام غه تیار إِنِّي أَخَافُ درست لوق بیله مین قورقارمین
عَلَيْكُمْ سیزلارکا اگر شرک کا ثابت بولغای سیزلار عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ اولوق کون نیک عذابی کیم صرصر میوبی
نیک کونی دور یا قیامت کونی قَالُوا ایتی لار عادی لار هود علیه السلام جوابی دا سَوَاءٌ عَلَيْنَا تیک دور بیرکا +
أَوَعَظْتَ یا پند بیرکا سین بیزکا أَمْ لَمْ تَكُنْ یا بولماغای سین مِنَ الْوَاعِظِينَ پند بیرکوچی لار دین یعنی بیز اوز
طریقیمیزنی اعتیکدین هرماس بیز إِنْ هَذَا یوقتور بو ایش کیم بیزلارکا بیزبت تا بیتماقلیغ وتجبر دین وبیک بولغوچی بنا
لار نیک یاساماغی دین الْأَخْلَقِ الْأَوَّلِينَ کمبورونغی لار نیک عادی دور بیز لار دین وَمَا نَحْنُ ویوقتور بیز بِمُعَذَّبِينَ
عذاب اعتیلکان لار بوعادت لار غه فَكَذَّبُوهُ پس کذب قیلدیلار هود علیه السلام نیک رسالتی نی فَأَهْلَكْنَاهُمْ
پس هلاک قیلدوق بیز آلار نی صرصر یلی بیله إِنَّ فِي ذَٰلِكَ درست لوق بیله کیم عاد قومی نیک هلاکی دا لَآيَةً نشانه دور
دلالت قیلغوچی انکا کیم کذب اعتیلکان عاقبتی عقوبت قو تا رتار وَمَا كَانَ ویوق ایردیلار عاد قومی نیک کوپراکی
مُؤْمِنِينَ ایمان کیلتورکا نلار کیم آزی اول قبیله دین هود علیه السلام خطه دا ایردیلار وقالغانی سخط معرض دا وَإِنَّ رَبَّكَ
وتحقیق بیله سنیک پروردکاریک لَهُوَ الْعَزِيزُ اولدور غالب کیم کافرلار کمذبی دین پاکی یوقتور الرَّحِيمُ مهربان
دور مومن لارکا عقوبت مهلکه سیدن جیقاریب کیلتورور كَذَّبَتْ یالغانغه نسبت بیردیلار ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ثمود
قبیله سی خدای نیک بیارکا نلارین یعنی صالح دا وکان پیغمبر لارنی انکا علیهم السلام إِذْ قَالَ لَهُمْ یاد قیل جون
اینی الارغه أَخُوهُمْ الار نیک قرنداشی قرابت حیثیتی دین صَالِحٌ صالح بن عبید أَلَا تَتَّقُونَ آیا قورقماس
سیزلار خدای عذابی دین کیم انکا شرک کیلتورور سیزلار إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ درست لوق بیله کیم مین سیزلار اوجون
یبارلیب مین امینی مشهور امانت وراست لیغ بیله فَاتَّقُوا اللَّهَ پس قورقوکیمیز لار وحذر قیلکیمیز لار خدای نیک عذابی
دین وَأَطِيعُونِ وفرمان اعتیکیز لار منکا امرونهی دا وَمَا أَسْأَلُكُمْ وتیلاماس مین سیزلارکا عَلَيْهِ بصحتی غه

اگر ۱ هم

کیم قیلور مین مِنْ اَجْرٍ مسج جزای کیم سنگا پرکای سیز دا نیک بیله مهم بولغای مین اِنْ اَجْرِیَ یوقتور سنیک سنگا قایتم
اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ کمر عالمی لار نیک خداوندی غه اَتُتْرَکُوْنَ ایا قویولغیکمز دور لار سیز لار یعنی سیز لار نی
قویا غوسیدور لار فِیْ مَا هٰهُنَا اولجه دا بار سیز لار موندا یعنی دنیا دا منزل لار و مسکن لار دین اٰمِنِیْنَ این آفت
لار دین وسالم فوت لار دین فِیْ جَنّٰتٍ بوستان لار دا وَعُیُوْنٍ وقویوق لار دا کیم شول قومی غه بولاق لار وارلغ
لار یوق ایکاندور وَزُرُوْعٍ واکین لار وَنَخْلٍ وخرماستان لار کی طَلْعُهَا اول اینک یاغاج لار نیک سگوفه لاری هَضِیْمٌ
نازک ویومشاق ولطیف وَتَنْحِتُوْنَ ویونار سیز لار اوزمسکن لار نکیز اوچون مِنَ الْجِبَالِ تاغلار دین بُیُوْتًا
ایولار فٰرِهِیْنَ اهل حاذق دا کیم ماهر سیز لار دا شلار نیک یونماغی دا فَاتَّقُوا اللّٰهَ پس قورقونکیز لار خدای دین ویراق
بولونکیز لار واوزون اهل آیکاری الماکیز لار وَاَطِیْعُوْنِ وفرمان اینیکیز لار نیکا حکم لار دا وَلَا تُطِیْعُوْا واطاعت
قیلماکیز لار اَمْرَ الْمُسْرِفِیْنَ کافر لار نیک فرمانیغه کیم اسراف قیلیب دور لار کفر بیله اَلَّذِیْنَ یُفْسِدُوْنَ الار کیم
یوزدق یوق قیلور لار فِی الْاَرْضِ حجر دیار یده وَلَا یُصْلِحُوْنَ وصلاح غه کیلتورماس لار اوزی نیک ایشنی مراد
توقوز کیشی دور لار کیم صالح علیه السلام هلاکی نیک قصدین قیلدیلار والار نیک قصه سی نمل سوره سیده مذکور بولغوسیدور
قَالُوْا ایتی لار شول نیک قومی صالح علیه السلام جوابی دا اِنَّمَا اَنْتَ موندین اوزکا یوقتور کیم سِنَ مِنَ الْمُسَحَّرِیْنَ
جادو یوق قیلیلغان لار دین سین یعنی سنگا کوب جادو یوق قیلیب دور لار تا سنیک عقلینگ مغلوب بولوبتور مَا اَنْتَ
یوق سین اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا کمر پزنیک دیک آدمی بشریت صورتی بیله صالح علیه السلام اینیک حالی حقیقتی دین محجوب بولوب
بیلادی کیم انسان صورت دین اوزکا بیمدور وچون شول نیک قومی صورت نیک دا بسنه سی ایردیلار وصالح علیه السلام
نی اوزی نیک صورتی بیله کوردیلار بهانه ایستاب ایتی لار سین پزنیک دیک بشری سین رسالت دعوی سین یکا قیلور
سین وچون ترک قیلماس سین وبو دعوی دا مُصِر سین فَاْتِ بِاٰیَةٍ پس کیلتور نشانه وعادت لار خوارقیدین اِنْ کُنْتَ
اگر بار سین مِنَ الصّٰدِقِیْنَ راست ایتقوچی لار دین اوز دعوی نیک دا صالح علیه السلام ایتی کیم سیز لار نی تیلار سیز لار
الار اقتراح قیلدیلار بو معین تاش دین شوده بو صیات بیله حیفار غیل وچون آلار نیک مدعاسی کیم حاصل بولدی
قَالَ ایتی صالح علیه السلام هٰذِهٖ نَاقَةٌ بو ناقه دور کیم سیز لار تیلاگانیکیز لار لَهَا شِرْبٌ انکا نصیبی دور سودین وَلَکُمْ
وسیز لار کا شِرْبُ یَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ آبش خور بلیکان کونی یعنی هر کون سو اینیک دور وهر کون سیز لار نیک اینک توبی انکا
مزاحم بولماکیز لار وَلَا تَمَسُّوْهَا مس قیلماکیز لار آنی بِسُوْٓءٍ یامغ بیله یعنی اینیک اورماغی دا دولتورماک مسک قصدین قیلماکیز
لار اگر انداق قیلسا کیمز لار فَیَاْخُذَکُمْ پس توتارسیز لار نی عَذَابُ یَوْمٍ عَظِیْمٍ اولوق کونی نیک عذابی کون نیک
اولوغلوغی عذاب نیک اولوغلوغ مینک جهتی دور انداقعَقَرُوْهَا پس پی قیلدیلار ناقه نی فَاَصْبَحُوْا نادم بولدیلار
پس پشیمان بولدیلار بلا ایمانکی نیک یادی غه فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ پس توتی الار نی وعده اینیلگان عذاب یعنی صیحه
اِنَّ فِیْ ذٰلِکَ درست یوق بیله اولجه دا ایندی شوده قه لَاٰیَةً دلالتی دور الگا کیم کفر سفرته آیه لار نیک ظهوریدین سونگ
عذاب نزولی نیک موجبی دور وَمَا کَانَ ویوق ایردیلار اَکْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِیْنَ شوده قومی نیک کوبراکی ایمان کیلتورگا لار

كيلتور دتور لار كيم شوندغ بارچه قبيله لار دين تورت سنك كيشي ايمان كيلتوردي لار وبس وَاِنَّ رَبَّكَ
دورست سوق يله كيم سنك آوزيدكار ريك هُوَ الْعَزِيزُ اولدور غالب كيم مغلوب بولماس الرَّحِيمُ مهربان كيم
يا ستحقاق سيز عذاب قيلماس كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ كمذيب قيلدي لار لوط عليه السلم نينك قومي يعني موتفكات اهلي
المرسلين پيغمبر لارني ابرهيم ولوط دينك عليهما السلم اِذْ قَالَ لَهُمْ جون ايتي الارغه اَخُوهُمْ لُوطٌ الار نينك
قرينداشي لوط عليه السلم مونداغ مراد شفقت قرينداش ليغي دور اَلَا تَتَّقُونَ ايا قورقماس سيز لار يازوقلار قيلما قدا
خداي دين اِنِّي لَكُمْ تحقيق يله كيم مين سيز لار اوچون رَسُولٌ اَمِينٌ رسولي دورمين امين نصيحت دايعني سيز لار نينك
بخشي ليغيكيزني تيلاكوچي مين فَاتَّقُوا اللّٰهَ پس قورقونكيز لار خداي دين منينك نصيحتيم قوياي دا وَاَطِيعُونِ وفرمان ايتكيز
لار منكا موعظت قبولي دا وَمَا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ وتيلاماس مين سيز لاركا بندي غه كيم برورمين مِنْ اَجْرٍ هيچ مزدي
يا سيز لاركا آخيرت كيلكاي اِنْ اَجْرِيَ يوقدور منينك ثواپم اِلَّا كمر عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ عالمي لار نينك تربيت قيلغوچي
سيغه اَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ آيا كيلور سيز لار ايرلار كا مِنَ الْعَالَمِينَ اوزوكيز دين اوزكا مراد غريب لار دور يعني
ميل قيلور سيز لار الار نينك مباشرتي غه وَتَذَرُونَ وقويار سيز لار واليك قايتار ور سيز لار مَا خَلَقَ اتي كيم بارايتب
دور لَكُمْ رَبُّكُمْ سيز لار اوچون سيز لار نينك پرورد كاريكيز مِنْ اَزْوَاجِكُمْ سيز لار نينك خاتون لار نيكيز دين بَلْ اَنْتُمْ
يل كيم سيز لار قَوْمٌ عَادُونَ كروهي حد دين اونگانلار سيز كيم باوجود خاتون لار غه ايرلار مباشرتي غه ميليسنكيز بارقالوا
ايتي لار لوط عليه السلم نينك قومي اينك جوابي دا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ اگر قايتماسوز ماسانك اي لوط هرزنيك عليمز نينك
نصيحتي دين وهرزنيك تيماغيز لي اندين لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ جيقارملغان لار دين هرزنك آرادين
وسوتكنك يمان راق حالتي يله كيشيلار لي اوز ديارى دين جيقارور ايرديلار قَالَ اِنِّي لوط تحقيق يله كيم مِنَ الْقَالِينَ
سيز لار نينك عملينكيز غه دشمن لار دين اسرو دشمن مين پس يوز قوم دين ايوروب مناجات باشلاب
ايتي رَبِّ نَجِّنِي اي منينك پروردكاريم قوتقارمني وَاَهْلِي ومنينك كيشيلاريمني مِمَّا يَعْمَلُونَ اولجه نينك شوم عملي دين
كيم قيلور لار فَنَجَّيْنَاهُ پس نجات بردوك انكا وَاَهْلَهُ وانينك اهل وبتي كا اَجْمَعِينَ الار نينك بارچه سيني لوط عليه السلم
نينك اهلي اينك خاتوني واكي قيزي واكي كوياكوسي ايردي لار بارچه سي نجات تابتي لار اِلَّا عَجُوزًا مكر قاري خاتوني
يعني لوط عليه السلم نينك خاتوني كيم داخل ايدي فِي الْغَابِرِينَ باقي قالغانلار دا عذاب دا كيلتورو بتور لار كيم اول خاتون
لوط عليه السلم يله جيقيب كيلماي ايتي راضي مين كيم منكا بنكاي اولجه قوم غه ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ پس ملاك
قيلدوق بز اوزكا لارني وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ ويا غدور دوق بز الارغه مَطَرًا يامغوري كيم تاش ايردي ياكوكرد
واوت فَسَاءَ پس بامدور مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ قورقوتولغان لار نينك يامغوري كيم ايمان كيلتورماديلار اِنَّ فِي
ذٰلِكَ درست بوق يله كيم موكلكه اهلي نينك عذابي دا لَآيَةً نشانه دور وفرمان سيز لار نينك عقوبتي غه وَمَا كَانَ
اَكْثَرُهُمْ ويوق ايردي لار اول قوم نينك كوبراكي مُؤْمِنِينَ ايمان كيلتورگا نلار كيم لوط عليه السلم نينك ايكي قيزي دين
اوزكا دورست راق قول يله وانينك ايكي كوياكوچين بعضي نينك قولي يله حضرت لوط على نبينا وعليه السلم غه ايمان كيلتورماديور

ایردیلار وانی مرتبك ودرست لوق بیله کیم سنیك آذیدکاریك هُوَ الْعَزِیزُ اولدور عزیز کیم مرکز خوار بولماغای
الرَّحِیمُ مهربانی کیم تنبیه وارشاد دین بورون عذاب قیلماس کَذَّبَ یالغانغه توتی لار اَصْحَابُ الْاَیْکَةِ
الْمُرْسَلِینَ ایکه نیك اصحابی پیغمبرلارنی واایکه بیشهٔ ایردی مدین یاوقیدا اول بیشه واکوب یاغاج لار وپیوه لار
ایردی دسیاطی کیلتورد بتور کیم ایکه اصحابی جزام قومی ایردیلار وتورت کنیت لاری بارایردی شُعَیْبٌ وَبدا و
وعَرُوفاس حق سبحانه شعیب علیه السلم نی آلارغه پیغمبر ایردی انداق کیم مدین اهلیکا پیغمبر ایردی اِذْ قَالَ
یاوقیل چون اینی لَهُمْ شُعَیْبٌ الارغه شعیب کیم ای قوم اَلَا تَتَّقُونَ ایا قورقماس سیز لار آلهی عذابی دین
کیم انکا شرك کیلتورورسیز لار اِنِّی لَکُمْ درست لوق بیله مین سیز لارکا رَسُولٌ پیغمبر یلیکا ن مین اَمِینٌ
امانت بیله سیز لارنیك حالیکنز نیك صلاحی دین اوزکا تیلاماس مین فَاتَّقُوا اللّٰهَ پس پرهیز قیلنکز کفر و
وتکذیب دین وقورقونکیز لار خدای دین وَاَطِیعُونِ وفرمان اینیکنز لار منکا تبلیغ قیلار ترکی وَمَا اَسْاَلُکُمْ
وتیلاماس مین سیز لارکا علیه وحی میکورماك کا مِنْ اَجْرٍ یاداش اِنْ اَجْرِیَ یوقدور منیك جزام اِلَّا
عَلٰی رَبِّ الْعَالَمِینَ کم عالمی لارنیك یارا تقوجی سیغه اَوْفُوا الْکَیْلَ توکال تارتیکنز لار یمانینی
وَلَا تَکُونُوا وبولماکنیز لار مِنَ الْمُخْسِرِینَ آز قیلغوچی لار وزیان میکوتکوچی لار کیشیلار نیك حق لارغه وَزِنُوا
وتارتیکنز لار بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِیمِ توز ترازو بیله وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ وآز قیلماکنیز لار کیشیلارکا اَشْیَاءَهُمْ
نیمه لار. الارنیك حق لارین وَلَا تَعْثَوْا وبوزوقلوق نیك غاییتین ایشلاماکنیز لار فِی الْاَرْضِ آکیه یریدا
اولتورماك وتالاماق بوتول کیسماك بیله مُفْسِدِینَ عالمی داکیم بوزوقلوق قصدی دا بارسیز لار وَاتَّقُوا الَّذِی
وحذر قیلکنیز لار اول کیشی نیك عقوبتی دین کیم قُدْرَت بیله خَلَقَکُمْ یارا تی سیز لارنی وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِینَ
وبورونغی کرونی قَالُوا ایتی لار انکه اهل اِنَّمَا اَنْتَ سوندین اوزکا بوقورکیم مِنَ الْمُسَحَّرِینَ جادو قیلغا نلار
دین سین یعنی الار دین کیم مَرَّةً بعد مَرَّة جادو لوق قیلیب دورلار تاحدی کیم عقل نیك اثری الار دین مجبوتوب
دور یاپارا تیلغانلار دین کیم آلارغه سحر بولغای یعنی قدرسز اعلی غنی خالی دورلار ومحتاج یماك واچماك کا وَمَا اَنْتَ
ویوق سین اِلَّا بَشَرٌ کم آدمی مِثْلُنَا بیزنیك دیك بشریت صفت لاریدا پس نی نیمه بیله بزکا آرتوق قیلورسین
ورسالت دعوی سین قیدین کیلتورووب سین وَاِنْ نَظُنُّکَ ودرست لوق بیله کا ن اینیکنز لَمِنَ الْکَاذِبِینَ
یالغان اینتوجی لاردین اوزی نیك دعوی سیدا فَاَسْقِطْ پس توشوروب کیلتور وسالغیل یعنی اوزخدای نیك غه
اتقیل تاسالغای عَلَیْنَا بیزکا کِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ پاره کوك دین کیم انداعذابی بولغای اِنْ کُنْتَ اگر بارسین
مِنَ الصَّادِقِینَ راست اینتوجی لاردین کیم سیزکا عذابی اینیب کیلکوسیدور قَالَ ایتی شعیب علیه السلم رَبِّی
اَعْلَمُ منیك پروردکاریم دانا راق دور بِمَا تَعْمَلُونَ اولچه بیله قیلورسیز لار بت لارعبادتی واطعام احتکاری وآز
ساتماقلیغ داورکا یازوقلاردین وعذابی کیم بوعمل لارنیك مکافاتی بولغای سیز لارکا میکورکوسیدور واکراهمال
بوك اعمال بولماغوسیدور کیلتورد بتور لار کیم جون شعیب علیه السلم قومی الکار واستکبار داحد دین اولی لار

جزام بیشه ادرین دا

حق سبحانه یتی کچه وکوندوز قاتیق الارغه قوبدی اول یانگلغ کیم الارنیک قوبوغی وبولاغی نیک سویی قاینادی و
والارنیک نفس لاری توتولدی ایولارنیک ایچکاکیر دیلار اسینغ آرتوق بولدی یوز بیشه کا قوبدیلار وهرپرسے
یاغاچی نیک توبیدا سینلیب اسینغ دین میسار ایردیلار کیم ناکاه قرا بولوتی موادا پیدا بولدی وساوق یلی اندین ایسا
باشلادی انکه اصحابی خوشحال بولوب هری برکا جارلادیلار کیم کیلینکیز لار تا بولوت کولاکاسی نیک آستیدا
آسایشی الاینک مین کیم الارنیک بارچه سی بولوت استیدا سینغلدیلار اوتی آندین چیقیب بارچه سینی کوبدوردی
اندا ق کیم حق سبحانه ایتور فکذبوه پس تکذیب قیلدیلار شعیب نی علیه السلم فاخذهم پس توتی الارنی عذاب یوم
الظلة ظله عرب لغتی دا کولاکا دیکور واول قرا بولوت کولایک شکلی پله آلارنیک باشی نیک اوستیدا ایردی
وایتیب دورلار کیم آلارنیک استیلغینی کیم غایت غه یتی حق سبحانه تاغی غه فرمان بردی تا اوزی یری نیک
دین قوبتی وسایه بان دیک موادا بوردی وآنیک آستیدا ساوق سولار آشکارا بولدی والار پناه اولتاغ نیک
استیدا کیلتورد یلار وآلارغه اینیب کیلیب بارچه سینی هلاک قیلدی انه درست لوق پله کیم ظله کونی نیک عذابی
کان بارایردی عذاب یوم عظیم اولوغ کونی نیک عذابی ان فی ذلک تحقیق پله کیم بو عذاب داکیم سولوق
بولوت دین کوبدورکوچی چیقیب کیلکای لآیة مرا اینه نشانی دور حقیقی منتقم قدرتی نیک کما ینبغه وما کان و
یوق ایردیلار اکثرهم مؤمنین انکه اصحابی نیک کوپراکی مؤمن لار مراد الارنیک بارچه سی کیم رواتلیما یدور
انکه اهلیدین کیشی شعیب علیه السلم غه ایمان کیلتورکان بولغای مدین اصحابی نیک خلقی پله کیم جمی الاردین ایمان
کیلتوردیلار وان ربک درست لوق پله کیم سینک آفریدکارینک هو العزیز اولدور بنی لارنیک غالب
قیلغوچی سی آلارنیک دشمن لاریغه الرحیم مهربان بنی لارغه والارنیک ایکرا شکوچی لاریغه بو یتی پیغمبر نیک
قصه لاری نیک آخری دور کیم اختصار یولی پله سید مختار صلی الله علیه وسلم نیک مبارک کونکلی نیک تسلیه سی
اوچون بو سوره وایاتی بیتیب دور وقریش تکذیب لاری نیک قور قوتاغی داغی بار دور تا معلوم قیلغای لار
کیم مراتبی کیم پیغمبری نیک تکذیبین قیلدیلار معذب بولدیلار والارغه داغی پیغمبر تکذیبی غه عذابی یتکوسیدور
وانه درست لوق پله کیم قرآن لتنزیل رب العالمین عالملار پروردکاری نیک توبان یبارکانی دور
نزل توبان یبارودی خدای پله قرآن بیلا الروح الامین جبرئیل نی علی قلبک سینک کونکلونکا یعنی جبرئیل
علیه السلم تلقین قیلدی سنکا وسین یاد توتنک اندین داود کونکلونک داساقلادینک وحفص نزل تخفیف وحا و
نون رفعی پله روح الامین دین اوقور یعنی اینیب کیلدی جبرئیل قرآن پله سینیک کونکلونکا وسین اندین آلدینک
پس سینیک کونکلونک اینیک ظرفی بولدی وبو اینیک مشابه سی پله دور کیم کویا سینیک کونکلونکا ایندوروب تور
لتکون تا بولغای سین من المنذرین قور قوتقوچی لاردین خلق نی بلسان عربی مبین سوید اعربی تیلی پله
وقور قوچی لار عرب تیلی پله مود وصالح وشعیب واسمعیل علی نبینا وعلیهم الصلوة والسلم وانه درست لوق پله
کیم قرآن نینک ذکری یاحضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم نینک لفی زبر الاولین بورونغی لارنینک کتاب لاریدا

ایردی بعضی تفسیر دا کیلتورو بتورلار کیم عرب نینگ مشرک لاری بعضی دا اوزلاریدین کیم مشکل بولسا یدی بنی اسرائیل
احبارینغه رجوع قیلورایردیلار و الارنینگ سوزینی کیم اول باب دا ایتورایردیلار قبول قیلیب حجت توتارایردیلار
حق سبحانه ایتی کیم اَوَلَمْ یَکُنْ لَهُمْ آیَةً یعنی مشرک لاریکا آیةً بشانه قرآن نینگ صحتی یا محمد
صلی الله علیه وسلم نینگ نبوتی غه اَنْ یَعْلَمَهُ اولکیم بیلورلار قرآن نی اینگ صفتی بیله عُلَمَاءُ بَنِی اِسْرَائِیلَ بنی
اسرائیل نینگ دانالاری کیم اولکتاب لارغه اویتورلار و دانا کیشی نینگ تاتو قلوغی نیمه کا اینگ تقلینی
وتحقیقی نینگ موجبی دور وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ واگر بیز بیار ساک ایردی قرآن نی عَلَی بَعْضِ الْاَعْجَمِیْنَ بعضی غه الارذین
کیم عرب دین اوزگا دور لارهم عرب لغتی بیله فَقَرَاَهُ بس اولکار ایردی اول اعجمی قرآن نی عَلَیْهِمْ الارغه الارنینگ
لغتی بیله وبو قرآن اعجازی ارتو قلوغی نینگ دلیلی بولورایدی کیم اعجمی عربی کلام کیم فصاحت غایتی و بلاغت نهایتی
وابولغای اوتور مَا کَانُوْا بِهٖ بولماس ایردیلار آلار اول اینگان قرآنغه مُؤْمِنِیْنَ ایمان کیلتورگوچی لار کیم ایتور
ایردیلار کیم عرب ته عجم اکیرا شماک لیکی دین عار دور یا کر قرآن نی اعجمی ته عربی دین اوزگا لغت بیله ایندور ساک
ایردوک بیزگا قولار ایمان کیلتورماس ایردیلار کیم بیز فهم قیلماس بیز وانینگ معنی سینی بامداس بیزگا لات
مونینگدیک سَلَکْنَاهُ کیرگوزور بیز انگار وعنادنی فِیْ قُلُوْبِ الْمُجْرِمِیْنَ کمه مشرک لارنینگ کونگول لاریدا
لَا یُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ایمان کیلتورماس لار قرآن غه حَتّٰی یَرَوُا تا وقتی کیم کورگا یلار الْعَذَابَ الْاَلِیْمَ دردلیک عذابنی
دنیی دا اندان کیم اولکتاب ایت لارکور دیلار یا قیامت فَیَاْتِیَهُمْ بس کیلور اول عذاب الارغه بَغْتَةً کتوبتم
وَهُمْ لَا یَشْعُرُوْنَ والارپیلماس لار انینگ کیلماکی نینگ وقتینی فَیَقُوْلُوْا بس ایتورلار هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُوْنَ آیا بیزلار
بیز تورماق بیرلیکان لار بعنی آیا بیزگا مهلت بیرگا یلار تا ایمان کیلتورلینگ وتصدیق قیلالینگ اَفَبِعَذَابِنَا یَسْتَعْجِلُوْنَ
عذابیمیزغه شتوقما قلیغ کورساتیب ایتورلار اَفَرَاَیْتَ آیا کوردونگ وبیلدینگ کیم بیز اِنْ مَتَّعْنٰهُمْ
اکر برخوردار لیغ برساک برآلارغه سِنِیْنَ ییل لار وتیرکلیک باغشلاساق بیز ثُمَّ جَآءَهُمْ بس کیلور الارغه
مَا کَانُوْا یُوْعَدُوْنَ اولچه بارایردیلار کیم وعده بیرردیلار عذاب دین مَا اَغْنٰی دفع قیلماس عَنْهُمْ الاردین
عذاب نی مَا کَانُوْا یُمَتَّعُوْنَ اولچه دابار ایردیلار کیم اینگ بیله برخوردار لیغ تاپب ایردیلار یعنی دنیی برخوردار
لیغی وانینگ نعیمی عذاب دافعی وعقاب مانعی بولماغوسیدور کشاف دا کیلتورد بتورکیم میمون بن مهران شیخ حسن
بصری رحمه الله تقاسی نینگ آرزومندی ایردی برکون آنی کعبه اویونینگ طوافیدا تابتی دابتی منگا بندی برکیل
شیخ بوآیه نی اوقودی کیم مَا اَغْنٰی عَنْهُمْ مَا کَانُوْا یُمَتَّعُوْنَ میمون ایتی لقد وعظت وابلغت بند برردینگ وسوزنی
تمام قیلدینگ وَمَا اَهْلَکْنَا وهلاک قیلماردوق بیز مِنْ قَرْیَةٍ هیچ کینت اهلی نینگ اِلَّا لَهَا مکر اولکیم اینگ هلاکیغا
مُنْذِرُوْنَ قورقوچی لار ایردیلار ذِکْرٰی پند برماک اوچون یعنی اول پیغمبر لار میبار ردوک بیز تا آلارنی حق وعقوبت
قیلیدلار وعذاب دین قورقولی لار اوچون تصدیق کورساتا دیلار وعنادوانکار دالار توتورد یلار عقوبت نینگ مستحق
بولدیلار وَمَا کُنَّا وبو قتور بیز ظَالِمِیْنَ ستمکار کیم قورقوتماس دین بورون کیشینی قبلغای بیز موضح واکیلتورمجرد

اَمطر علینا حجارة من السماء او ائتنا بعذاب الیم
دعا اولکیم عذاب کورماک دفعتدا بولجای تیلار لار

کیم قریش ایتورایدیلار دیوی زیلی ائتمیغ دور محمد صلی اله علیه وسلم قا شیغه کیلور وقرآن انکا اوقور حی سجانه بوسوز
نیک یوق ایتمکی نفین قلیب ایتی کیم وَمَا تَنَزَّلَتْ اینب کیلماس اور بِهِ الشَّيَاطِينُ قرآن بیله دیو لار
وَمَا يَنْبَغِي ولایق ایماس وروا بولماغای لَهُمْ آلار غه قرآن نیک ایندورماکی وَمَا يَسْتَطِيعُونَ وبولدور
آلماس لار وقادر بولماغای لار انکا کیم شهب وفرشته لار آلارنی کوک کا بارماقدین مانع دورلار وقراق قه
یاز غانلار فَلَا تَدْعُ پس اوقو ماخطاب اول حضرت دور ومراد اندین اوزکا امت لاردین مراد بیکا اوقوراوقو
دیمانیمع مَعَ اللهِ حق خدای بیله اِلٰهًا آخَرَ اوزکا خدایی فتکون پس بولورسین مِنَ الْمُعَذَّبِينَ عذاب ایتلکان
لاردین وَاَنْذِرْ وقورقوت خاص خطاب دور اول حضرت قه بویورورکیم قورقوت قیل خدای عذاب یدین
عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ اوزنیک یاقین قرینداشلارنی وا اول حضرت بوآیه اینکاندین سونک
صفا تاغی غه چقیب پرهیز لاردین جاقیردی وجون جمع بولدیلار ایتی کیم اکر ایسلام سیز لارکا کیم بوتاغ نیک استیدا
جی ائتیق لار دورلار منکا تصدیق قیلورسیز لار ایتی لار آری ایتی کیم سین قورقوتقوجی مین سیز لارنی قاتیق عذاب یدین
کیم ایمکاری دور قوم بوسوز نیک ایشتکانی دین سونک متغیر بولوب متفرق بولدیلار وابولهب آنیک آزار یغه
قوبدی وَاخْفِضْ وتوقیل جَنَاحَكَ اوز قانیک نی یعنی مهربان یغ قیل واکرام ایت لِمَنِ اتَّبَعَكَ انکا کیم
سنکا اکرا شیب دورمِنَ الْمُؤْمِنِينَ ایمان کیلتورکانلار دین فَاِنْ عَصَوْكَ پس اکر فرمان سیزلیغ قیلسه لار
سینک یقین راق قرینداشلارنیک واکرا شماکیک کورسا تماسالار فَقُلْ اِنِّي پس ایتقیل کیم مین بَرِيءٌ بیزار مین
مِمَّا تَعْمَلُونَ اولیجه دین سیز لار قیلورسیز لار دین ایتی نیک بیله توتماغوسیدورلار وَتَوَكَّلْ وتوکل قیل اوزمهم لارنیک
کفایتی دا عَلَى الْعَزِيزِ غالب خداوندغه کیم قادر دور دشمن لار قهریغه الرَّحِيمِ مهربان کیم توانا دور اولیا نصرتیغه
الَّذِي يَرَاكَ اولکیم کورارسینی حِينَ تَقُومُ اول وقت کیم قوپارسین تهجد نمازیغه وبالغوزاو قورسین وَتَقَلُّبَكَ
وکورارسینک ایلانغانیک فی یعنی تصرف قیلاق فِي السَّاجِدِينَ نمازاوقوغوچی لارارا سیدا قیام ورکوع وسجود
وقعود وقی کیم لارنیک اعمالنی قیلورسین اِنَّهُ درست لوق بیله کیم خدای هُوَ السَّمِيعُ اولدور ایشتکوچی سینک
سوزونکنی الْعَلِيمُ دانا سینک نیتینک غه هَلْ اُنَبِّئُكُمْ آیا خبر قیلامین سیز لارکا کیم موراد عَلَى مَنْ کیمکا
کیشیلاردین تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ اینب کیلورلار دیو لار مومندین بوردون یادایتی کیم روابولماغای شیطان لاینیک
اینب کیلماکی محمد صلی اله علیه وسلم غه مناسب وتجانس یوق لوغی نیک جهتی غه مومندا بیان قیلورکیم تَنَزَّلُ اینب کیلور
لار دیولار عَلَى كُلِّ اَفَّاكٍ مرباللغان ایتقوچی غه اَثِيمٍ بزه کارکا من لارکیم یُلْقُونَ توکارلار قولاقی شیطان لار
نیک سوزیکا وتوکارلار الاردین یالغان لارنی انیک بیله قوشارلار وَاَكْثَرُهُمْ کاذِبُونَ
والار نیک اکثری یالغان ایتقوچی لاردورلار واتوارد اینب دورکیم بعضی اکثرنی کل کا تفسیر قیلب دور یعنی آلارنیک
بارچه یالغانچی لیغ صفتی بیله موصوف دورلار وَالشُّعَرَاءُ وشعرک لارنیک شاعری ابن زبعری وهبیره ومسافع واسه
لفی دیک يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ الارنیک اکرا شماکین قیلورلار عرب نیک سفیه لاری یعنی الارنیک راوی لاری تمسیر دا

امام علم الهدی رحمه الله دین نقل قیلیب دور کیم ایکی شاعر حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم مذمتی تیک بابیدا شعرلاری ایله
مشرک لار یاد توب اوقورا یدیلار بو آیه آلار تیک شانیدا اندی اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ آیا کورماس سین کیم آلار فی
کُلِّ وَادٍ هر وادیدا کلام فن لاریدین یَهِیمُونَ سرگردان بولورلار نسیب وتشبیب ومزل ومطایبه وطعن ایله نسبلاری دا
مستحق سن
ومدح ولایق سیز هجو ومدح وذم دا افراط دیک وانیک امثالی وَاَنَّهُمْ وایکیم آلار یَقُولُونَ ایتورلار مَا لَا یَفْعَلُونَ
اولجه قیلماسلار یعنی قیلماغان نرسه قه اوزیکا تا توقلوق بررلار کوبتسکا بر ماکان پیغام لارنی نظم سلکی کاتارتارلار واکر
کشی جاهلیت اهل شعرلاری تیک تفحص قیلغای بو مقوله دین کونکلی کا مطلع بولور کواشی تفسیرید اکیلتورو ب تور
کیم بو آیه تیک اینکانی دین سونک حسان وابن رواحه وجمعی صحابه رضی الله عنهم شاعرلاری دین نبوت پناه جنابی غه
کیلیب عرض موقفی غه تیکور دیلار کیم حق سبحانه پیلور کیم بز شاعر دور بیز وابن رواحه اتی قورقارمین کیم بو وصف بیله
اولکای مین حضرت رسول صلی الله علیه وسلم اتی کیم مومن جهاد قیلور اوزی تیک قیلچی بیله واوزی تیک تیلی بیله دشمنی
کیم سیزلار کافرلار شانیدا ایتور سیزلار الارغه قاتیق راق دور اوق دین دیو آیه اینی کیم اِلَّا الَّذِینَ آمَنُوا
سنیه لار تیک مطبوعی شاعرلار بارجه واوی لاردا سرگردان دورلار کمر آلار کیم ایمان کیلتورو دیلار وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وشایسته عمل لار قیلدیلار یعنی پیغمبر صلی الله علیه وسلم غه ستایش قیلدیلار وکافرلار تیک سوکاکی وهجو یکا مشغول بولوق کورسا تیلار
وَذَکَرُوا اللّٰهَ وباد قیلدیلار خدای نی اوز شعرلاریه اَکْثِیرًا کوب یعنی آلار تیک شعرلاری تیک کوبراکی تحمید وتوحید
دور وتخریص طاعت قه وتنبیه غفلت دین وَانْتَصَرُوا وانتقام تارتی لار مشرک لاردین مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا اندین سونکی
کیم ستم کورو ب ایردیلار هجا بیله یعنی الارتیک هجو یتی الارغه قایتاردیلار وحضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم حسان غه ایتی اُهْجُ
المشرکین فانّ جبرئیل معک حضرت حسان پناهی قدس سره اوقوغای دیوانی تیک دیباجه سینه کیلتورو دیتور کیم مرتبه قادر حکیم
جلّ ذکره والشعراء یتبعهم الغاوون کلمه سیدا شاعرلارنی کیم شعرد ریاسی تیک ستایجی دورلار جمع قیلیب دور واستغراق
لامی تیک کسندیسی بو یوقنه سالیب کاه بیهده وغایت سیز تیک غوایتی دا تمثلار وکاه ایرتیک قورقونوب حیرت وضلالت
وادی سیدا سرگردان قیلور اما کوبی الارتیک عمل صلاحی وایمان صدقی تیک واسطه سی بیله اِلَّا الَّذِینَ آمَنُوا وعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
امانی تیک زورقی دا اولتورو ب تورلار وَذَکَرُوا اللّٰهَ کَثِیرًا ایلکانی تیک وسیله سی بیله خلاص لیغ ساحلی دا نجات ایچی غه
جیقیب دورلار وَسَیَعْلَمُ الَّذِینَ ظَلَمُوا وبات بولغای کیم بیلکا یلار الارکیم جور قیلدیلار کفر وافترا بیله وپیغمبر نسبتین
شعرغه کیم اولکان دین سونکی اَیَّ مُنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُونَ قایسی یرکا قایتقوسیدر مراد اولدورکیم الارتیک منقلبی اوت بولغوسیدور

سورة النمل وهی ثلاث وتسعون آیة بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ

طس لباب التفسیرد اخفش دین نقل قیلورکیم حروف مقطعه کلام تیک ابتدائی وکلام تیک انتهاسی اوچون دور
پس الارتیک دلالتی سوزتیک افتتاحی واختتامی غه بولغای انداق کیم مونه اطسم سوره شعرا تیک حی وسوره
نمل تیک فتحی یاطی شارت اور الهی قدسی تیک طهارتیغه وسین تامتای عزی تیک تیک سناسیغه یاکول کورکورچی
لارتیک طلبی والارتیک کونکول لاری تیک سلامت لیغی غه وماسوی الله دین تیلاک بو سوره آیات القرآن و
قرآن تیک آیه لاری دور وکتاب مبین دروشن قیلغوچی کتاب تیک آیه لاری حلال وحرام حکم لاری کتاب

عطفی قرآن غه احدی الصفتین عطفی دور اوزکا کا قرآن اول جهت بیله ایتی کیم اوقورلار وکتاب اول
اعتبار بیله کیم یتورلار هدی وبو کتاب یول کورساتکوچی دور وبشری ومژده ده برکوچی للمؤمنین ایمان کیلتور
کانلار کا الذین آلار کیم یقیمون الصلوة قایم توتارلار نمازنی اینک حدودی وارکانی بیله ویؤتون
الزکوة وبرورلار اوز مال لارینی اینک زکوة نی مستحق لارغه وهم بالآخرة وحال اولکیم الار اوزکا سرای غه
هم آلار یوقنون کان سیز بولورلار ضمیر تکریری الار اینک اختصاصی غه اشارت دور تعریف تقدیم غه
ان الذین درست بوق بیله آلار لا یؤمنون ایمان کیلتورماسلار بالآخرة عقبی سرای غه زینا لهم بزاب بز
آلار اوچون اعمالهم الار اینک زشت عملارین یعنی الار اینک طبعی اینک شهناسی ونفسی اینک محبوبی نی قلب دور
بز صاحب فواید کیلتوروبتورکیم الاردا اکا نی شهوات ترکیب قلیب بز تایمان ایشلارنی خوب کورکای لار و
بوحکم ختم وطبع حکمیدا دور فهم یعمهون پس الار سرگردان بولورلار اوزی اینک ضلالتی دا اولئک اول
کرده الذین آلهم الاردورلارکیم الارغه دور سوء العذاب عذاب اینک بانی یعنی یمان عذاب دنیادا اولتورماک
وبدر کونی دا اسر قیلماق دیک وهم فی الآخرة و الار اوزکا سرایدا هم الاخسرون الاردورلار زیان
ایشلیک راک مثبت فوق عقوبت استحقاقی بیک سببی بیله وانک ودرست بوق بیله کیم سین لتلقی القرآن
تلقین قیلمورسن قرآن غه یعنی یاد آلورسین جبرئیل تعلیمی بیله کیم کیلورسنکا من لدن حکیم راست ایشلیک
خداوندی شدین علیم دانا اذقال یاد قیل چون ایتی موسی لاهله موسی بن عمران اوز کیشیلارینکا کیم اینک
بیلا ایردیلار توجه وقتی دامدین دین مصرغه بریول بیتکورب ایردی لاروا بیک خاتونیغه اوغول دردی پیدا بولوب
وساوق یاجب ایردی انی آنست درست بوق بیله کیم مین کوردوم نارا اوتی یاندرولغان سآتیکم بات بولغای
کیم کیلتورکای مین منها بخبر اول اوت دین خبری یعنی کیشی دین کیم اول اوت اینک باشیدا بولغای یول اینک
خبرین سورا مین او آتیکم یاکیلتورا بین سیزلارا اوچون بشهاب قبس اوت توتقان شعله لعلکم تصطلون
شاید کیم سیزلار ایسنیغ بولغای سیز اینک بیله فلما جاءها پس اول وقت کیم کیلدی موسی علیه السلام اول اوت اینک
باوقی غه نورعدی کوردی یعراق سیز یاندورولغان کوک باش یاغاج دین دا بتورلارا وقی ایردی کوبدور کوجی اوزکا
اوتلاردیک ومرتفع بیله کیم موسی انداینی نودی انا قیلغدی انبورک اینک بیله کیم برکت بیرلیکان بولغای
من فی النار مرکیم اوت اینک یری دادور یعنی بقعه مبارکه دامرکیم اوت تیمنک تیلاماکی دا یعنی موسی علیه السلام
ومن حولها ومرکیم اوت اینک تیکراسیدا دور یعنی فرشته لار وسبحان الله وانتقیل پاک دورخدای رب
العالمین عالملار اینک پروردکاری تشبیه دین کیلتوروبتورلارکیم چون موسی بوندانی ایشیتی ایتی انا قیلغوچی کیم دور
یه خدا کیلدی کیم یاموسی انه انی موسی درست بوق بیله کیم انا قیلغوچی ان الله انا الله العزیز مین مین غالب خدای الحکیم
حکم قیلغوچی توات بیله والق عصاک وتاشلا اوزتاپاغینک نی موسی علیه السلام عصانی سالدی فی الحال ییلانی بولدی
ویورواک یاشلادی فلما رآها پس چون موسی کوردی عصانی کیم تهتز تبرانور اضطراب قیلور ومرساری یارور

كانهاجان كويا كم انجكه بيلاني دور بيلدم بوزكوجي حال اوليه اكچك بيلان لار ديك ايردي وسوكمرا اژدها بولور
ايدي وامام ابو الليث رحمه الله تفسيرده ايكيتور وبتور كيم وادي مقدس دا جان ايكان دور وفرعون قاشيدا اژدها بولوب
دور ومر وجه بيله كيم موسى صورت ني مشاهده قيلدي وَلَّى يوزا يوردي مُدْبِرًا جانتي كيم قاجقوجي ايردي اينك
فورقونجي دين وَلَمْ يُعَقِّبْ وينه قايمادي بنه قاتلاندا ينتي كيم يَا مُوسَى لَا تَخَفْ اي موسى قورقما مينديرن اورتكادين
إِنِّي لَا يَخَافُ درست اوق بيله مين مين كيم قورقماي غايلار لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ سنيك قاشيمدن يبارلكان لار يعني
الارغه منيك قاشيمدا عاقبت نيك يامليغ بوي دور تا اندين قورقماي لار وقورقماق كيراك سنكار لارغه
إِلَّا مَنْ ظَلَمَ كم كشي كيم ستم قيلغاي ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا پس آنيشتورغاي وبر يكا كيتورگاي بخشي يعني بعد سوء
يامليق اين سونك يعني توبه قيلغاي يارا وق دين سونك فَإِنِّي غَفُورٌ پس درست اوق بيله كيم مين يار ليغا وجي
مين توبه قيلغوجي لارني رَحِيمٌ مهربان مين الارغه وَأَدْخِلْ يَدَكَ وكير كوزكيل اوا يليكينك فِي جَيْبِكَ
او كونكلا كينك نيك ياقه سيدا حضرت موسى عليه السلام كونكلا كي نيك مبكي يوق ايدي پس حكم بولدي قول يا قاكنه
قيل تَخْرُجْ تاچيقب كيلكاي بَيْضَاءَ آق وبيل تيرا غوجي مِنْ غَيْرِ سُوءٍ علتي سيز يعني اينك آق ليغي برص
آفتي دين مبرا بولغاي اندين سونك موسى عليه السلام قول ياقه سيغه ايلتي وبيل تيرا غوجي دنور لوق جيقاردي نداايتي
كيم بو ايكي آيه ني ظاهر قيل فِي تِسْعِ آيَاتٍ توقوز آيه نيك جمله سيدا كيم سنيك معجز لارينك دور وبارغيل رسالتكه
إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ فرعون وانيك كروهي سارغه إِنَّهُمْ كَانُوا درست لوق بيله كيم الار بار دور لار قَوْمًا فَاسِقِينَ
كروهي چيقب يارغا لار فرمان دايره سيدين فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ پس جون كيلدي فرعون وانيك قوسيغه آيَاتُنَا بزنيك
قدرتيمز نيك دليل لاري وموسى رسالتين برهان لاري مُبْصِرَةً روشن وملوا قَالُوا ايتي لار فرعوني لار هَٰذَا سِحْرٌ
مُبِينٌ بورروشن جادولوقي دور يعني بارچه كيشي بيلور كيم بو سحر دور وَجَحَدُوا بِهَا وسنكر بولدي لار بو ايل معجزلارغه وَاسْتَيْقَنَتْهَا
وكان سيزايردي لار الكار أَنْفُسُهُمْ الار نيك كونكول لاري يعني يقين بيلور ايردي لار كيم اول آيه لار خداوندقا شيدين
دور وسحر ايا سنور وانكا قيلور ايردي لار ظُلْمًا ستم كارليغ يوزدين وَعُلُوًّا اوا دولوغلوق وباش بوريغا قليغ بيله فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ پس كوركيل كيم نيناك بولور عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ تباه ايشليك لار ايشي نيك سوكلي كيم دنيا اسوغه عقبا
بولدي لار وعقبى دا اوتقه كوبكوسيدور لار وَلَقَدْ آتَيْنَا ودرست لوق بيله بزاوق بيرديك دَاوُدَ داود دين ايشاغ وَ
سُلَيْمَانَ وانيك اوغلى سليمان غه عِلْمًا دانشي شرايع حكم لاردين ماوردي ايتيب دور كيم كيما علمي وَقَالَا وايتي لار
علم بركا ندين سونك الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ستايش وثنا اول خداغه كيم دانش سبي بيله فَضَّلَنَا ارتوقلوق بردي بزكا
عَلَىٰ كَثِيرٍ كوبي كا مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ اوزي نيك ايمان كيلتوركان بنده لاريكا وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ ومراث آلدي
سليمان دَاوُدَ داود دين بنوت يا علمني وانيب دور لار ملك كا انيك كيم قايم مقامي اول بولغاي اوزكا اوغلانلاري
دين باشقه ايتور داود عليه السلام اون توقوز اوغول ايردي وبر بريكا ملك داغه سي بارايردي حق سبحانه تا مهر فليب
كوك دين بيارردي يا انا بنجه مسئله يا قيلدي وبوبوردي كيم بركيم سنيك اوغلانلاريك دين بومسئله لاركا جواب بيرسه

سینڈین سونگ ملک وارثی بولغای داود علیہ السلم اوغلانلارنی غیب واخبارواشراف نی حاضر قیلیب مسئلہ لارنی
اوغلانلارینہ ایتی کیم انیکنر لارنیمہ لارنیک یاوق لارنی قایسی دور ونیمہ لارنیک یراق راغی نیدور وقایسی دور اول کیم
انیک پیلہ انس کوبراک دور ونی دور اولکیم وحشت اندین ارتوق راق دور وقایسی دور لارایکی قایم وایکی مختلف
وایکی دشمن وقایسی پش دور کیم انیک سونکی نجیتی دور وقایسی پش دور کیم انیک سونکی یان دور داود علیہ السلم نیک
اوغلانلاری جواب دین عاجز کیلدیلار سلیمان علیہ السلم ایتی کیم اگر اجازت بولسہ مین جواب ایتایین داود علیہ السلم انکا
اجازت بیردی وسلیمان ایتی نیمہ لارنیک یاوق راغی آدمی غہ کفرت دور ونیمہ لارنیک یراق راغی اولجہ اوتار دنیا
دین ونیمہ لارنیک انسی آدمی نیک عینی دور روح پیلہ ونیمہ لارنیک وحشت لیغ راغی خالی بدن روح دین اما قایم لار بیر
وکوک دور لار ومختلف لار کیجہ وکوندوز وایکی دشمن اولوم وتیرلیک وایشی کیم سونکی انیک محمد دور اوکوک لوک دور
حلم احمق وقی دا وایشی کیم انیک سونکی مذموم دور تیرلیک دور آحمق لیق وقی دا وبو مسلہ لارجوابی کیم انکا کتاب
نیک موافق ایدی بنی اسرائیل نیک اولوغ لاری بارجہ سلیمان علیہ السلم نیک فضل وکمالیغہ معترف بولدی لار و
داود ملک نی انکا تاشوردی ونیچہ کون وفات قیلدی سلیمان تخت قہ اولتوردی وقال وایتی یا أیها الناس
ای کیشیلار علمنا اوکرا تولدوک پز منطق الطیر قوشلارنیک سوزینی سرجا عی غہ قوشلار دین آوازی دور
کیم الارنیک نوعی عینی اندین معنی لار وغرض لارفہمین قیلورلار واولچہ سلیمان علیہ السلم غہ اوکرائی لارا ول ایردی کیم فہم قیلورلار
قوشلار بیری بیری دین کیلتورلار وتوتورلار ہرکون سلیمان علیہ السلم مجلس کوردی شاخی غہ اولتوروب باشی وقویرد غینی
تیرا تورایردی وصدای قیلورایردی اوزی نیک اصحابیغہ ایتی کیم سیلورسیزلار بو مجلس نے دیدور ایتی لارالہ ورسولہ
اعلم سلیمان ایتی کیم ایتورمین بوکون یاریم خرما یب مین توفراق دینی باشیغہ وفاختہ آواز قیلدی ایتی کیم کاشکی بو
خلایق مخلوق بولمایدی ایردیلار وایوکبوتری ایتور توغوکمیز لارا ولماک اوچون وبنا قیلیکنر لارخراب بولماق اوچون
وطاوس ایتور مرنی قیلورسین مکافات تاپارسین وہدہد ایتور ہرکیم رحم قیلماسا انگا رحم قیلماس لار وقرلوغاج ایتور
یخشی یعنی ایلکارمین میبارکیمز لارتاخدای قاشیدین تابقای سیزلار وحمامہ ایتور سبحان ربی الاعلی ملأ سمائہ وارضہ
وقطا ایتور ہرکیم اوخدانماسا سلامت قالور وطوطی ایتور وای کیشیکا کیم انیک مطلوبی ومقصودی دنیا بولغای وقارچغای
ایتور سبحان ربی العظیم وبحمدہ استغفار قیلیکنر لارای یاز وقاوق لارخدا ایتور کل شیٔ ہالک الا وجہہ وبلبل ایتور
سبحان اللہ الخلاق الدائم وقارغہ نغرین قیلدرعشرت قیلغوچی غہ ووسیط دا اوزی نیک اسنادی پیلہ نقل قیلورابن
عمر رضی اللہ عنہ دین کیم حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم دین سوردیلار خروس اوزی نیک فریاد یدانی ایتور ایتی کیم ایتور
اذکروا اللہ یا غافلون وہم ووسیط دا ابن عباس رضی اللہ عنہما دین نقل تورغای اوزی نیک اوندا ایتور یارحمدا یا
لعنت قبیل محمد دشمنی ومحمد آلی نیک دشمنی غہ وسار ایتور خدای سینڈین کون کونگا قوت تیلارمین یارزاق ودرّاج ایتور
الرحمن علی العرش استوی القصہ قوشلارنیک تیلاین ہلاک سلیمان علیہ السلم نیک معجزہ سی ایردی اول سبب دین ایتی کیم
منطق الطیر پزکا اورگاتی لار واوتینا وہر لیدوک بیز یعنی ہزکا ہر دیلار من کل شیٔ ہر نیمہ دین کیم انکا محتاج ایردک

اِنَّ هٰذا درست لوق بله کیم بوعطا هُوَ الفضل المبین اول آرتوقلوق آسکارا کیم مسج کیشیکا یاشورون ایاستور
کیلتورو بتورلار کیم سلیمان غه تختی ایردی کیم مسج کیشیکا سلطانلار دین یوق ایردی موضح دا کیلتورو بتورکیم انیک تختی
نیک اولکی یانی دا ایکی یوز مینک کرسی ایردی آدمی لار نیک اولوغلاری اوجون وانیک سول یانینده ایکی یوز مینک
کرسی امیدی پری شریف لاری اوجون وسلیمان علیه السلام نیک اونک یانی دا اوتوز پیش منبر قویارایردیلار آدمی
لار مینک احباری اندا اولتورورلار امیدی یانی دا وسول یانیندا اوشبو سان بله منبرلار امیدی وپری لار نیک احباری
اندا ایردیلار وقوشلارا نیک باشی نیک اوستیدا قنات قنات قه توقولار ایردیلار واحبار حق سوزینی ایتورور
ایردیلار وپری وآدمی کرسی لاردا اولتوروب ایشیتورایردیلار وسلیمان تخت اوستیدا اولتورور ایردی
وحُشِرَ لِسُلَیمانَ وجمع ابتلدی سلیمان اوجون جُنُودُهُ انیک لشکرلارین مِنَ الجِنِّ دیولاردین وَالاِنسِ
وآدمی لاردین وَالطَّیرِ وقوشلاردین فَهُم پس بولشکر یُوزَعُونَ سورولورایردیلار انیک یورماک وقتی دایاقاچا
توختاتولورایردیلار تابارجه پری پرنگا اولاشتورغایلار امام راغب اوزی نیک تفسیریدا کیلتورو بتور باوجود
سانی نیک کوپ راکی مهل وپریشان ایماس ایردیلار بلکیم الار نیک ضبط وربطی مرتبه بله ایردی کیم مسج کیشی لشکریدین
اوزی نیک مقرر قیلیفان مقرّبدین الیکاری وسونگ بارا الماس ایردیلار وکشاف وتفسیرلار نیک کوپراکی دا
بارور کیم انیک لشکرگاهی یوز یاغاج یوز یاغاج غاجه ایردی یکه یوز پیش یاغاج جن چیرکی وانیک یک انس
اوجون وانیکدیک قوشلارا اوجون وانیک بنگی وحشلارا اوجون وانیک جهتی کاباطلی توقوب ایردیلار
پر یاغاج دین پر یاغاج دا ایاک دین وانیک تختین بساط نیک اورتاسیدا قوپارایردیلار واشراف واکابر کرسی لارنیکا
کیم تخت نیک یکرا لارمیدا ایردی اولتورورایردیلار ویل اول بساط نی کونا رورایردی وبرکوندا برآی یعنی یول
ایلتورایردی برکون شام ولایتی دین یمن سارینه توجه کورساتیب بارورایردیلار حَتّیٰ اِذا اَتَوا تاوقتی کیم
کیلدیلار عَلیٰ وادِ النَّملِ نمل وادی سینه یعنی اول وادی نیک اوستیدین کیم طائف نیک جنوبی دا دورکیرو لار
قالَت نَملَةٌ ایتی اتحاقساق قارنجعه کیم آنی منذر ظاحیه یاملاحنه یاحزمی اتلمغ ایردی وایکی قناتی بارایردی و
کشف شعلبی دا کیلتورو بتور کیم حزوس جاقلیغ ایردی اولوقلوق دا وزاد المسیر دا قوی نیک اولوغلوغی ایتور
واحقاف دا بوری جاقلیغ وادول اول وادی نیک قارنجغه طایری نیک اولوغی ایردی جون سلیمان
علیه السلم نیک لشکرینی کوردی بیلیک کاحیتی وایتی یا اَیُّهَا النَّملُ ای قارنجغالار اُدخُلوا کیرینگلار
مَساکِنَکُم اوزتورارلارینگلارنی لا یَحطِمَنَّکُم کیراک کیم توزدورماغای سیزلارنی سلیمان وَجُنودُهُ
سلیمان وانیک لشکرلاری مراد لشکرنی دین حطم دین مورجه لارنیک نهی دور تورماق دین حیشتی بله کیم کف
عرضه سینه بولغای لار وَهُم وسلیمان نیک لشکرلاری لا یَشعُرُونَ بیلماکا یلمارکیم سیزلارنی پایمال قیلورلار
کیلتورو بتورلارکیم بیل بوسوزنی اوچ یاغاج یولدین سلیمان علیه السلام نیک قولاغی غه میکورردی فَتَبَسَّمَ
پس کولوم سینه دی ضاحِکًا حالتی دا کیم تاکلا نغوجی ایردی مِن قَولِها اول قارنجغه نیک سوزیدین وایتی لار

شادمان وخرم ایدی قارنجقه سوزی بیتک اورا کی غه کیلتور وبتور لار کیم آنی تیلادی وایتی ای قارنجقه بیلادیک
کیم بیتک لشکریم کوچ قیلماس لار. ایتی بلدم امین بو قوم بیتک اولوغی مین تنگا بولار بیتک نصیحتی دین جاره یوقتور
ایتی سنیک لشکریم حوادا ایردیلار بیناک سنیک قومیک نی پایمال قیلور ایردیلار جواب بردی کیم سنیک غرضیم
اول ایجاس ایدی کیم بیرداسیندور وتغالیار سنیک مرادیم اول ایدی کیم بولماغای کیم کوز سنیک دیدیه وکوکسیک غه
قیلغای لار سنیک لشکری بیتک نظار سیغه مشغول بولوب خدای ذکردین قالغالیار وغفلت میدانی داخذلان
پایمالی بولغالیار یاسنیک مملکتینک کوروب دینی آرزوسی آلار بیتک کوتکلی دا بیدا بولغای ودینی حق بیتک
دشمن توتقانی دور کشف الاسرار دا کیلتور وبتور کیم سلیمان علیه السلام اندین سوردی سنیک لشکریک نیچه دور
ایتی تورت بیک باشلیغ کیشلاریم بار دور سربری بیتک تابنی دا قیرق مینک نقیب دور ومرنقیب بیتک
دین تاصیلغ قرق مینک قارنجقه ایتی بنگا اوز لشکریک نی حیفار ماس سین جواب بردی کیم بانی امه بزکا
بریوزین بروردایدیار قبول قیلماودق ویرآسیندا بر توت توق بز تاخدای دین اوزکا کیشی بزبیتک حالیمزنی
بیلماکای اندین سونک ایتی ای خدای بیتک پیغمبری عطالار مدین کیم امه تعالی سنکا پرب دور برینی استقبل
ایتی بیل نی سنیک مرکبیم تیلیب دورلار غدوها شهر وروا حها شهر ایتی بیلور موسین کیم مونیک نی معنیسی بار
دور یعنی سنکا بردیم دینی مملکتی دین بیل بیک دور کیرار وتوختاماس سلیمان بوکلام نی اشیتکا مدین سونک یوز
مناجات قه امه تعالی غه کیلتوردی وقال رابّ اَوْزِعْنِی ای سنیک پروردکاریم منگا الهام بر کیل
اَنْ اَشْکُرَ انگا کیم شکر اینقای مین نِعْمَتَکَ الَّتِی سنیک اول نعمتینک غه کیم صرف کرم بیله اَنْعَمْتَ عَلَیَّ
انعام قیلدینک منگا وَعَلٰی وَالِدَیَّ وصرف کرم بیله کیم انعام ایتینک سنیک انام وانام غه کیم اول نعمت لار نیک
آسینی انگا قاتیغوچی ایردی وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا وانگا کیم قبلغای مین شایسته کردار کیم اوز فضلینک بیله تَرْضٰیهُ
خوشلاغای سین آنی وَاَدْخِلْنِی وکیرگوزکیل منی بِرَحْمَتِکَ فِی عِبَادِکَ الصّٰلِحِیْنَ اوزنگی نیک بختی بندهلارینک
ارا سیدا اوچماق دا بحر الحقایق دا تشبیه قیلور نمل وادی سینی حرص نفس بیتک موا سیغه دینی کا وغلبه سندرنی توا نه
نفسی غه وسلیمان نی کوتکول کا وسکن لارنی پیش حواس غه وبوسوزدا تامل دین قصه بیتک قالغانی سوز بیلکوچی
حالک کا کیم غش موا سی توشش لارین تیلین بیلور ظاهر دور کیلتور وبتور لار کیم اوشبو سفردا سوسیز وادی غه منی لار
وغازو قی گیردی سلیمان سنی تیلادی کیم وضو قیلغای سو یوق ایردی وشکر بیتک یول کورسا تکوچی سوغه هدهد ایدی
آنی تیلادیلار تاجاو یلار وایتب دورلار سلیمان علیه السلام تخت دا ایردی ناگاه آهوق قوشلار کولاکاسی بنظله سیدا
بیرمیدان ظاهر بولوب قوباشش انگا توشتی باقی هدهد بیرینی خالی تاپتی تفحص غه کیردی وتَفَقَّدَ الطَّیْرَ وینه ایستادی
قوشلارنی هدهد الار بیتک ارا سیدا بوق ایردی فقال بس ابتی مَالِیَ لَا اَرَی الْهُدْهُدَ کورماکیم قوشلار ارا سیدا لاادری
الهدهد کورماهدورمین هدهد نی آیا میتک کوزوم انگا توشماهدور اَمْ کَانَ یا بار دور مِنَ الْغَآئِبِیْنَ غایب
بولغالارین بوجمله دین لَاُعَذِّبَنَّهُ مراینه عذاب قیلاین آنی تاءدیب وعقوبت اودون عَذَابًا شَدِیْدًا قاتیق

مرتجه دا فرق

نشلاردیکم

عذابی کیم انیک قتات لارینی بولا بین وانی قویاش دا سالا بین یا انیک وانیک جفتی ارا ایریماقلیق قحکم قیلا بین
یا آنی انیک ضلدی بیله قصد قیلقا یا بین یا آنی اورخده تیم دین سورا بین اَوْ لَاْذْبَحَنَّهُ یا اولتورا بین آنی اورکا
قوشلار انیک عبرتی اوچون اَوْ لَيَاْتِيَنِّي یا کیلکای منکا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ روشن حجتی بیله کیم انیک سلطنت
بولماغای نیک سببی نی ایکا ندور فَمَكَثَ پس توختادی هدهد غَيْرَ بَعِيدٍ زمانی نه کچ ونه یراق وینه
کیلدی سلیمان علیه السلم انکا معائنه قیلا باشلادی فَقَالَ پس ایتی هدهد اَحَطْتُ کوردوم وتیم بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ
اول نیمه کیم کورماکی سین وانکا تیماکی سین وَجِئْتُكَ وکیلدیم مِنْ سَبَإٍ وسبا شهردین کیم ماریه اتورلار
بِنَبَإٍ يَقِينٍ حین محقق خبر بیله یعنی سبادین خبری سنکا کیلتورروب مین وخبر اولدورکیم مواداهدهد ی غه تیم
کیم اول ولایت دین ایردی وسنکا اوز پادشاهی نیک عظمت لیغین ایتی واول دا برمواسی نیک خوب لوقین تقریر
قیلدی انیک کورماکی نیک موسین قیلیب بردیم وکوردوم سلیمان علیه السلم سوزی کیم الار نیک پادشاهی کیم اوز
وانیک دین رعیتی نی دور هدهد ایتی اِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً درست لوق بیله کیم مین تاپتیم خاتونی بلقیس
اتیغ کیم قدرت یوزدین تَمْلِكُهُمْ پادشاه لیغ قیلور سبا اهلینه وَاُوتِيَتْ وبیرلیب تورا اول خاتون
مِنْ كُلِّ شَيْءٍ هرنیمه دین کیم پادشاه لارغه یارار وَلَهَا واول خاتون غه عَرْشٌ عَظِيمٌ اولوغ تختی دور انیک
نسبتی غه کورا یا اوزکا سلطانلار نیک تختی غه کیلتورروبتورلار کیم اوتوزغاری اوتوزغاری دا یاسکان قاری
یاسکان قاری دا اول تخت نیک کینک لیکی وبیک لیکی ایردی التون وکومیش دین یاساب جوهرلار بیله
مرصع قیلغان وَجَدْتُهَا تاپتیم اول خاتون نی وَقَوْمَهَا وانیک کروهی نی کیم جهل یولی دین يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ
سجده قیلورلار قویاش نی وتاپنورلار مِنْ دُونِ اللَّهِ خدای دین اوزکا وَزَيَّنَ وبیزاب دورلتم الشَّيْطَانُ
الار اوچون شیطان اَعْمَالَهُمْ الار نیک عملارینی قویاش تاپنماغی دین واوزکا یمان عملار فَصَدَّهُمْ
پس قاتاریب دور باش بورغوچی ویولارنی عَنِ السَّبِيلِ توزیولدین فَهُمْ پس الار لَا يَهْتَدُونَ یول
تاپماس لارحق طریقی غه وشیطان الارنی توزیولدین قاتیاردور اَلَّا يَسْجُدُوا تاسجده قیلماغا لار لِلَّهِ خدای غه
الَّذِي اول خدای کیم توانا لیغ بیله يُخْرِجُ الْخَبْءَ جیقاردور یاشورولغان نی فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ کوک لاردیرلار
دا یعنی یامغورلار نیک قطره لارینی کوک دین ظاهر قیلور وادت لارنی یردین جیقاردور وَيَعْلَمُ وبیلور مَا تُخْفُونَ
اولچ یاشورورلار یارتیلغانلارنی اوزکونکول لاردا وَمَا تُعْلِنُونَ اولچ آشکارا اتارلار اوزی نیک تیل لارکا
وحفص هرایکی فعل دا خطاب بیله اوقور یعنی اولچ سیزلار یاشورون وآشکارا قیلغای سیزلار اَللَّهُ حق خدای
لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ مسیح معبودی سزا بیله بولمسور کم اول رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ اولوغ عرش نیک آفریدکاری دور
اول عرش کیم محیط لار کرسیغه کرسی احاطه قیلیب دور کوک لار ویرلارنی بس بلقیس عرشی نیک اولوغلغی بوعرش نیک
کورا بولا آلغای بوسیکیرنجی سجده دور امام اعظم قولی بیله رحمه الله وتوتوزنجی امام شافعی قول بیله رحمه الله وفتوحات
دامونی سرخفی سجده سی ایتور وسجده نیک یری مختلف فیه دور بعضی وما یعلنون ترائی دین سونک سجده قیلورلار

سجده

وجهی رب العرش العظیم تعالی دین سونگ کیلتور وبتور لار کیم جون بر اوز سوزنی اتمام غه میکوردی قال ایتی
سلیمان علیه السلم سَنَنظُرُ بات بولغای کیم باق قای بیر وتائل ایکای بوسوزدا اَصَدَقتَ آبا راست ایتینگ
اَم کُنتَ بابدا ایردینگ مِنَ الکَاذِبِینَ یالغان ایتقوچی لاردین پس سلیمان علیه السلم نامه بیتی دی ایتی
اِذهَب بِکِتَابِی هٰذَا ایتگیل سنگ بو بیتی کا تینی فَاَلقِه اِلَیهِم پس سال غیل الار سار یغه ثُمَّ تَوَلَّ
عَنهُم پس بوزه اوزکیل عَنهُم الار دین وبر فراق قه بار وتجسس قیل فَانظُر پس کوزکیل کیم الار مَاذَا
یَرجِعُونَ نی نیمه کا قایتورلار یعنی مکتوب جوابی دا نی نورلوک بیری بریکا قایتورلار وسوزنی یکا قرار یرور
لار قصص ارباب ایتا دورلار کیم بلقیس شراحیل نینگ قیزی یا شرحبیل بن ملک ایردی وشراحیل نینگ قیرق
یل تاسی نینگ یمن ملکی دا پادشاه لیغ قیلیب دورلار وانکا هادهد جنیه بیله وصلت توشتی وعین المعانی دا ایتیب دور
کیم بلقه شیصبان نینگ قیزنی آلدی وبلقیس اندین توغدی وآتا دین سونگ ملکنی توکال آلدی وانینگ
اناسی نینگ قرنداشی لاری جن دین مدد کار لیغ قیلدیلار وانینگ اوجون اولوغ تختی یاساتیلار واول اوزنی نینگ
قوی بیله قو یاتش تا بتور ایردیلار بر کیم اینگ خبرنی سلیمان علیه السلم غه میکوردی اول نامه بیتی دی ومهر قیلیب
بر یه کا بردی تا الار غه ایلتکای بر یه نامه نی توسوق قه آلیب الار غه باردی ومجمی داکیم بلقیس تخت دا ایردی
ودولت ارکانی حاضر ایردیلار تخت اوستیدا ایردی از غه کیلدی کیشیلار انکا باقار ایردیلار نامه نی تخت اوستیدا
سالدی ومشور راق سوز اولدورکیم بلقیس اوزی نینگ خلوتکاهی دا ارکا سیدین یاتیب ایردی وایشیک لاریی
توکال یا قلاب ایردیلار بر یه روزنه دین کریب ونامه نی اینگ کوکراکیکا سالدی بلقیس قوبتی نامه نی کوتاریب
مطالعه قیلدی پس زمان بردی تا اینگ حضرتی نینگ اعیانی حاضر بولدیلار نامه نی اینگ دا الیب حقیقت کیلدی
والار سیاری متوجه بولوب قَالَت اِیّ یَا اَیُّهَا المَلَؤُا ای اشراف کروی اِنِّی اُلقِیَ اِلَیَّ درست لوق بیله
کیم سالیلیب دور سنگ سار یغه کِتَابٌ کَرِیمٌ اولوغ بتکان نامه نی اولوغ ایی اینگ بیار کوچی سی بنگ
اعتباری بیله کیم بزکوار پیغمبر ایردی یا اول سبب بیله کیم اینگ کیلتور کوچی سی توشش ایردی وبو غرب الشان امر دور
یا اول جهت بیله مهر لوق ایردی امام قشیری رحمه الله ایتیب دورکیم اولوغ اول واسطه بیله ایردی کیم اندا ملک طلسم
یوق ایردی بحکم دعوت ملک الملک کا ایردی وایتیب دورلار نامه نینگ مضمونی کیم خداوند تعالی نینگ آتی
ایردی پس اول نامه بارچه نامه لار نینگ اولوغ راتی بولغای القصه بلقیس ایی نامه نی کا کیلتور دیلار دولت خنگ
ارکانی سور دیلار کیم کمدین کیلتور وبتور لار ایی کیم اِنَّهُ درست لوق بیله کیم بوکتاب مِن سُلَیمَانَ سلیمان قاشیدین
دور وَاِنَّهُ ودرست لوق بیله کیم اینگ مضمونی بودور بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحِیمِ الآ تَعلُوا عَلَیَّ
منکی اولوقلوق قیلمانگ لار وبویون نا رتماکیزلار وَاْتُونِی وکیلینگیزلار منکا مُسلِمِینَ بویون توبغان لار وفرمان
اینگان لار جون قوم نامه نینگ مضمونین بیلدیلار وکوردیلار کیم باوجود لفظ لار اختصاری بیله کوب معنی لار کا
دلالتی بارحال الار غه ایورولدی ومضطرب ومراسیه بولدیلار قَالَت ایتی بلقیس یَا اَیُّهَا المَلَؤُا ای کروی اولوغ لار

والآلار اوج یوز و اون اوچ اولوغ ایردیلار مملکت ارکانی دین کیم هر بری اون مینگ کشیکا حکم قیلورایردیلار بلقیس
الارنی مغیب بویوردی اَفْتُونِی فتوی بیرگیزلار منگا فی اَمْرِی منینگ ایشیمدا اولجه ثواب وصلاح بولغانی
منگا اینگیزلار مَا كُنْتُ یومقورمین قَاطِعَةً اَمْرًا کیشوجی و آمیرغوجی ایشینی حَتَّى تَشْهَدُونِ تاسیزلار
منینگ قاشیمدا حاضر بولگیزلار یعنی سیزلارنینگ حضوریکیزنگا تیگیشکیزدین باشقه ایشی قیلماس مین قَالُوا
نَحْنُ اُولُوا قُوَّةٍ بیز قوت نینگ ایگاسی بیز وَاُولُوا بَاْسٍ شَدِیدٍ و قابق اوروش نینگ ایگالاری یعنی
هم قوتیمیز بار و هم شجاعتیمیز بار دور وَالْاَمْرُ اِلَیْكِ والیش سنگا مفوض دور و رایکی کیتگاش
سینگ کیسگا تیگیشکیز دور فَانْظُرِی پس باق قیل و کوریل مَاذَا تَاْمُرِینَ تابی بویورورسین اورو شوو یا اشور دین
چون بلقیس آلاردین تابتی کیم اورو شقه میل لاری بار دور لار خوشلاماسدی وایتی بیزکا اورو ش نینگ مصلحتی یوقور
کیم اورو ش نینگ ایشی نینگ ایکی یوزمی بار دور اکر الار اوستون بوسه لار بیزنینگ دیاریمیز و مالیمیز مغلوب بولور کا کال
اسه تعالی قَالَتْ ایتی بلقیس اِنَّ الْمُلُوكَ درست لوق بیله کیم پادشاه لار اِذَا دَخَلُوا قَرْیَةً چون کیرکا یلار کیشتی
وشهرینه کیم قهر بیله آلغا یلار اَفْسَدُوهَا تباه قیلورلار آنی یعنی خراب قیلورلار وَجَعَلُوا و قیلورلار اَعِزَّةَ اَهْلِهَا
اول کینت نینگ عزیزلارنی اَذِلَّةً خوار و مفلس ارسیزلار یعنی تالارلار وَكَذٰلِكَ یَفْعَلُونَ و موندای قیلورلار
اوتلغی سوز نینگ تاکیدی دور وَاِنِّی مُرْسِلَةٌ و درست لوق بیله کیم مین یبارکوچی مین اِلَیْهِمْ سلیمان وانینگ
قومی سارینه بِهَدِیَّةٍ هدیه کیم صلح مقدمه سیدور فَنَاظِرَةٌ پس باق قوچی مین کیم آندین نیمه نی بیله یَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ
قاینارلار منینگ یبارکانلاریمنی اکر منینگ هدیم نی قبول قیلسه پادشاه دور والا پیغمبر کشاف ایکنورو بتور کیم بیز نی
قبول غه کیتیرک لار نینگ توغینی کیدوردی و بیز بویرکیتیرک کا قبول لار زینی بیله پاسادی و منینگ آلتون کیرچ و
تاجی آلتون دین مرصع در و یاقوت بیله و پاره مشک و عنبر و حقه اندا نسفنه دری و ایکری یتمشکان جزع مهره سی
یبارد ی و سندز بن عمرونی یته براو بیله قوم نینگ اولوغلاردین بارماق قه تعین قیلدی و بویوردی کیم ای سندز
بختی قیلغیل اکر آنچین کوزی بیله سنگا باقسه قورقا غیل کیم اول پادشاه دور واکر تازه یوزو خوشخوی بولق بیله سنگا
سوز لاش سه پل کیل کیم پیغمبر دور واوزکا دلیلی اینگ بتو تیغه اولدور کیم قول لار و کینرک لار ارا سین ایرور یتمشکان
کومرنی یتمشوک قیلور و ایکری یتمشکان مهره نی کایب تارتار الار بیه لارنی کو تاریب یوز لاندیلار و بیه تحال
کیفیتین عرض قیلدی سلیمان علیه السلام بویوردی تا دیولار آلتون و کوموش کیرپچ لار یاسادیلار و میدانی کیم
اینگ اوزون لوغی یتی یاغاچ ایردی الار بیله فرش سالدی لار و سندز منینگ یبارکونی در یا و صحرا رکب لارنی
میدان نینگ یان لاریدا توتی لار و هر بری آدم لار و پری لار و دیولار وسباع و وحوش و عوام دین باشقه
باشقه صف تارتی لار و قوش لار هوا نینگ یوزیدا قانات قانات غه توشدیلار سندز میدان نینگ قیراغی غه
نصب اول فرش واساس و آرایش نی کوردی اوزی نینگ بیه لار مدین اویاتلاتی و چون سلیمان علیه السلام
تختی آیغه کیم یتی اول حضرت چون یوز بیله کولوم سوب آنی سوردی و بویوردی کیم حقه نی کیلتورکیل کیم انداری

تیشماکان واکبری تیشکان مهره دور پس ارضه بدنی یاغاج یکوجی نی میبارده ی تا عذرانی درنی تیش تی وقورقه بویوردی
آغیزیغه آلیب اول مهره تیک تیشوکی کا اوتی دیب انداتاری وسویتلاب وقول لار وکنیز لارکا بویوردی کیم
یول غبار دین یوز یوکمیز لار ایر لار سوکوتاریب فی الحال یوز لوک پاشلادیلار وکنیز لار سوالیکی دین
اوزکا ایکی کا قویدیلار وبوکمه بیله آلار نیک ارا سین استیاز قیلدی وآلار نیک هر یسین قاتیاردی انداق
کیم حق سبحانه ایتی فلما جاء سلیمان پس اول وقت کیم کیلدی بلقیس نیک رسولی سلیمان غه وهدیه کیلتوردی قال
اتمدونن ایتی آیا مدد بروریز لار منکا بمال فما آتانی الله مال بیله وحال اول کیم منیک حالیم بارچه کیشیلار دین کوپراک دور
فما آتانی الله پس اولچه بیردی منکا تینکری ملک ونبوت وعلم دین خیر مما آتیکم یخشی راق دور اولچه دین سیز لار
کا یوب دور دنی شاعیدین بل انتم بل کیم سیز لار بهدیتکم تفرحون اوزهدیتینکیز بیله شاد بولورسیز
لار واوکونورسیز لار انیک اوچون کیم دنیا حیاتی دین اوزکا سیز لار نیک هیتینکیز نظری نیک مطمحی بوقتور ارجع
ای رسول قایتیل الیهم بلقیس انیک قومی سار یغه واستیل یا کیلکا یلار واکر کیلماسه لار فلنأتینهم بجنود پس
مراینه کیلتورورمیز آلار غه لشکر لارکیم کوب لوک وقوت لیغ غایتی دین لا قبل لهم تینک لیک طاقتی بولماغای
آلار غه بها اول لشکر لارکا ولنخرجنهم ومراینه جیقارورمیز آلارنی منها سبا شهریدین اذلة خالتی دا کیم عزت سیز
وحرمت سیز بولغای یلار وهم صاغرون والارخوار واسیر لار بولغای لار منذر قایتیب توکال حال لارنی
ایتی بلقیس یول یراغینی قیلیب اوز تختینی ایوید امضبوط قیلدی وساقلاغوچی لارکا تویدی ایونیک ایشکین قصلی قیلیب
کیلدنی آلدی ولشکر بیله سلیمان علیه السلام سریری نیک یایسیغه یوز لاندی ویولاورخبر تایب ساعتش ایتی لار کیم
چون سلیمان علیه السلام بلقیس نی کورسه حسن کامل وعقل جامل بیله البته انیک از دواجی غه میل قیلور واول سلیمان غه
چن نیک صفت لاریغه اطلاع بروروایش یزکا قیاس بولور صلاح اولدور کیم عیب لا لیک انیک جمال کا لیغه تا انیک
جمیعی سلیمان نیک کوکلی کا اولتوروب انکا توجه قیلماغای پس بعضی جن شریف لاردین تخت نیک آلینه کیلیب
عرض نیک موقفی غه میکورد یلار کیم بلقیس نیک عقلی غه توکال تصوری بارد ور وانیک کلامی صواب بولی دین اکبری
بولور وانیک ایاغی ایشاک نیک توباغی دیک دور یا رماغی یوقتور سلیمان علیه السلام ساغیش غه توشتی اول تیلاغی
کیم انیک عقلی نی سیناغای قال یا ایها الملأ ایتی ای کروه نیک اولوغلاری ایکم سیز لار نیک قایسینکیز
یأتینی بعرشها کیلتورورمیز بلقیس نیک تختی نی قبل ان یأتونی اندین بورون کیم کیلکا یلار منکا مسلمین مسلمانلار
مرتبه لاری کیم مسلمان کیلیب یلار انیک تختی نیک الماغی روا بولقتور کما انیک رضاسی بیله غرض اول ایردی کیم آنی اوزکا
قیلماغای واندین سورغای کیم سنینک سریریک یاردور یا یوق وانیک جوابی بیله انیک عقلی غه وقوف تا بقای
قال عفریت ایتی ناخوش بیدبوی من الجن جن قومی دین انیک آتی ذکوان یا صخر انا آتیک بیله کیلتورایین
سنکا آنی قبل ان تقوم اندین بورون کیم قوبغای سین من مقامک اوزمقامینک دین یعنی حکومت مجلسی دین
سلیمان علیه السلام کون نیک یاریمی غه بحکم نیک مجلسی دا اولتورورا بردی وانی علیه دورست لوق بیله کیم مین اول

تخت نیک کورتارمکیکا لَقَوِیٌّ توانامین اَمِینٌ امین دورمین انیک جوملاریغه یعنی اندانیانت قیلاس سنی
دامانت بیله سنکا میکور دورمین سلیمان علیه السلم ایتی کیم موندین باتراق تیلارمین قَالَ الَّذِی عِنْدَهُ ایتی اول کیشی
کیم انیک قاشیدا ایردی عِلْمٌ دانشی مِنَ الْکِتَابِ انیلکان کتاب لاردین اوقوب ایدی واسم اعظم نی
بیلیب ایدی واول کیشی خضر ایدی علیه السلم یاضبیه کیم ابو القبیله دور وتیسیرواکیلتور وبتور کیم نوضبیه نیک
دعوی لاری باردور لار کیم مِنْ عِنْدِهِ علم مِنَ الْکِتَابِ بزنیک اتامیز دور اقیب دور لار حضرت سلیمان ایردی علیه
السلم باکیشی مستجاب الدعوه کیم آنی یعنی دیر ایردیلار یاذوالنون یااوسطوع یاملکی کیم سلیمان نیک مؤیدی ایردی
یاذوشنه کیم مقادیر نیک دفتری انیک الیکی واایردی یاجبرئیل علیه السلم واول تقدیر بیله فوشنه لاردین بیری
بولغای مراد کتاب دین لوح محفوظ دور ومشهور راق اولدور کیم آصف برخیا کیم سلیمان نیک وزیری ایردی ایتی
اَنَا آتِیکَ بِهِ مین کیلتورایین بلقیس نیک تختی نی سنکا قَبْلَ اَنْ یَرْتَدَّ اندین بورون کیم قاتیلغای الیک
سنینک سار یغه طَرْفُکَ سنیک کوزونک یعنی کیم نیمه دایاقسانک تاکوز اندین کوتارگای سین مین تخت نی
حاضر قیلایین سلیمان احادث پردی واول سجده کا توشوب ایتی یاحی ویاقیوم کیم عبری بیله آیت شراهیا وبعضی
نیک سوزی بیله ایتی یاذاالجلال والاکرام وهر تقدیر بیله چون دعا قیلدی بلقیس نیک تختی اوزی نیک بریدا
بیرکا باریب طرفة العین دا سلیمان علیه السلم آلدیده بیردین حقیقی وسیط دا اقیب دور کیم هم سبحانه اندا آنی یولی
ایتی وسلیمان قاشیدا پیدا ایتی فَلَمَّا رَاٰهُ پس اول وقت کیم سلیمان کوردی اول تخت نی مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قرار
تاپقان انیک قاشیدا قَالَ هٰذَا ایتی بوکرامت مِنْ فَضْلِ رَبِّی سنیک آوجیدکاریم نیک فضلی دین دور لِیَبْلُوَنِی
تاسینا غای یعنی کیم مونیک دیک ایشلارداءَ اَشْکُرُ یاشکر قیلورمین اَمْ اَکْفُرُ یاشکر سیز لیغ ایلکاری کیلتورورمین
وَمَنْ شَکَرَ وهرکیم شکر قیلسه فَاِنَّمَا یَشْکُرُ پس موندین اوزکا بوتورکیم شکر قیلور لِنَفْسِهِ اوزی
نیک نفسی اوچون کیم شکر نعمت واایمی نیک موجبی وانیک ارتما قلیغ نیک سببی دور وَمَنْ کَفَرَ وهرکیم کفران
قیلسه فَاِنَّ رَبِّی پس درست لوق بیله کیم منینک پروردکاریم غَنِیٌّ بی نیاز دور شکر گذاریغ وکیشیلاردین سپاس
یعنی دین کیں بدکرم قیلغوچی دور انعام بیله مستحق لارغه قَالَ نَکِّرُوا ایتی سلیمان علیه السلم کیم ایرو کمیز لار لَهَا
بلقیس اوچون عَرْشَهَا انیک تختی نی یعنی انیک مبات وسکلینی تغیر بیرکیز لار اول وجه بیله کیم یوقاری سینی
اشاق قه کیلتورو کمیز لار وایلکاری سینی سونک قیلینکیز لار یاجوهر لارنی آلیشتورو کمیز لار یاشکیل نی تبدیل اورنی غه
وآنی نی بساریق بیردا قویو کمیز لار نَنْظُرْ تاپای لینک هرکیم سوال دین سونک آندین اَتَهْتَدِی آیا بول تاپارو
تاشلیه تور اوزی نیک تختی نی اَمْ تَکُونُ یابولغای مِنَ الَّذِینَ لَا یَهْتَدُونَ آلاردین کیم بول تاپماس لارنیه لار
کا وتانیماس لار فَلَمَّا جَاءَتْ پس اول وقت کیم کیلدی بلقیس سلیمان قاشیغه وانیک تختین سلیمان تختین الیدا
غریب ایردی قِیلَ ایتی لارانکا اَهٰکَذَا آیا موندان دور عَرْشُکِ سنینک تختینک قَالَتْ ایتی کاننه هو کویا

کیم بو اول دور جزم اینماوی کیم مؤمنو اول جهت دین کیم احسانی بر کیم تخنی بولغای اینک تخنی دیک و بو عقل
نینک کمالی دین ایردی پس ایتی وَاوتینا العلم بر یب دور لار بزکا علم آلهی قدری کمالی وسلیمان نبوتی
نینک صحتی غه مِن قبلها بو معجزه دین بورون وَکنا مسلمین و بار دور بز بو یون قونیغا لار اینک
حکمی کا وصدّها و قایتاردی خدای بلقیس نی توفیق مدی بله مَا کانت تعبد اول نه دین کیم بار ایردی
تاپنور ایردی انی مِن دون الله خدای دین اوزگا یعنی قوبانش نی انّها کانت درست بولی بله کیم بلقیس
بار ایردی مِن قوم کافرین ایمان کیلتور مکلار کروی دین کیلتور و بتور لار کیم سلیمان علیه السلام اینک ایاغ ینی
سینا غی اوجون بو یو روب ایردی ناقصری قوبار یب ایردیلار و اینک بیرینی صافی آق شیشه دین یاساب
و اینک آستیده اسو کبر کوزوب و بایغ لار اندا ساب اندا ق کیم اول یو نینک صحتی باری سو کورو نوز ایردی
پس سلیمان نینک تخنین کوشک بینک اوتاسیدا قویدیلار و بلقیس نی تیلاو یار کوشک بینک الشیکیکا کیم بنی
قیل لها ایتی لار انکا ادخلی الصّرح کیرکیل بو قصر نینک ساحتی غه فلمّا رأته پس چون کوردی کوشک
بر ین حسبته لجّة ساغینه ای آنی کوب سولوق وکشفت وتارتی تو ن نینک اینا کینی عن ساقیها
ازاری نینک اینکی بالدی رمدین تا ایاق سوغه تو یغای سلیمان کوردی کیم اینک ایاغی آدمی نینک ایاغی غه
اوخشار قال ایتی ای بلقیس تون تارتما انّه درست بولی بله اولیجه سین سوساغینور سین صرح ممرّد مندق
دور ساده و توز مِن قوارین شیشه دین قالت ربّ ایتی کیم ای آزیده کار یم انّی ظلمت درست بولی بله کیم بنی
ستم قیلدیم نفسی اوز نفسیم کا تو بانش تا ینماغی بله و اسلمت و اسلام کیلتور دوم مع سلیمان سلیمان غه
یعنی اینک ایمکی کا تابشور لادوم لله خدای نینک امرینکا ربّ العالمین عالمی لار نینک پروردکاری و سلیمان
علیه السلام انی الاقدا و اینک ایتی نینک سوزنی دا سوز کوب ایتیب دور صاحب تاویلات ایتیب دور کیم بلقی
اوخشاش دور ایمش مقکزه قوت نه وسبا جسه مدینه سینه وسلیمان کوکول کا وبلقیس نفس غه ومن عنده علم
الکتاب نقال عقل غه وبلقیس نینک تخنی بدنیت طبیعتی غه وحکایت نینک تطبیق درست فهم غه مفوض دور
ولقد ارسلنا و عرابنه بز یبار دوک الی ثمود ثمود قبیله سی نینک سار یغه اخاهم صالحا الار نینک
قرینداشی صالح نی ان اعبدوا الله اوکیم تابنکیز لار خدای نی فاذا هم پس اول وقت الار فریقان ایکی
گروه بولدیلار مؤمن وکافر یختصمون اورش وخصومت غه کیردیلار هر بیرین بری بله و آلار نینک مخاصمه سی سوز
اوراف واذکر رقبی تابتی دیمکان کا قرلار خصومت دعی دا غرض بولدیلار ایتی لار کیلتور کیل ای صالح اولیجه بیرکا وعید
اتیار ایردینکز عقوبت لارین قال یاقوم ایتی صالح کیم ای منینک کرویم لم تستعجلون بالسیّئة نیکا آشیقتور
سیز لار عذاب نینک اینکا کا قبل الحسنة توبه دین بورون یعنی تاخیر قیلور سیز لار اندا کیلتور و بتور لار کیم
ثمود ایتور ایردیلار کیم چون عذاب کورساک بز اندین سونک توبه قیلور بز صالح علیه السلام ایتی کیم لولا تستغفرون
الله نیکا استغفار قیلماس سیز لار و توبه آیمان بله خدای دین تا رحمتکا واق تیلاماس سیز لار لعلّکم ترحمون

انک ایشی نینک عالمی دا کوب سوز لار
ایتیب دور لار انک بیانی جواهر التفسیر دا
مذکور دور

شاید کیم سیزلار رم اینکای سیزلار و عذاب سیزلارکا اینب کیلماکای قالوا اطیرنا ایتی لار بیان فال توتوق
بز یاک سنکا و بمن معک و مرکیم سنیک برله دور سوزلاردین کیم تاسین دعوت قیلا باشلاب سین قاتیق لیغ لار
و محنت لار یوز بزکا کیلتورو ب دور و باشقه لیغ بزنیک آرا سیزغه توشوب اور قال طائرکم ایتی صلاح کیم سیزلار
نیک فالیکنز خیر و شر دین عندالله خدای قاشیدا دور یعنی سیزلار نیک محنتکنز نیک سبب نیک دور خدای قاشیدا
ازلی حکمی برله و سنیک جهتیم برله اوزکا بولماس بل انتم بلکیم سیزلار قوم تفتنون کرو سینا افاس سیزلار
یعنی سیزلارنی سینارلار دولت و نکبت و قاتیق لیغ نیک تعاقبی برله وکان فی المدینة و بار ایدی شهر یدا
کیم صلاح علیه السلم بولور ایدی حجر یردین تسعة رهط تو توز کیشی قوم نیک اشرافی و الارنیک اشراری جمله سی دین
قمه ارین سالف و مصدع بن الدهر دایتورلار اینک آنی مهرج ایردی ناقه عقری نیک مباشری ایردیلار یفسدون
بوزوقلوق لیغ قیلور ایردیلار کفر و معاصی برله فی الارض حجر یردا ولا یصلحون و صلاح قه کیلتورماس ایردیلار
اوز ایشنی یعنی فساد یدا ماراید یلار اصلاح دین ناقه عقری دین سونک عذاب ایشنی لار قالوا ایتی لار بری
بری برله تقاسموا بالله وحال اولکیم آند ایچیب ایردیلار خدای برله یعنی آند دین سونک ایتی لار لنبیتنه مرایه
شبخون قیلور بز صلاح قه و اهله و اینک کیشیلاریکا و اولتورور بزانی ثم لنقولن پس ایتور بز لولیه اینک
قانی نیک ولی سینه یعنی اگر بز این سوزسه لار کیم صلاح نی کیم اولتورو بتور ایتور بز ما شهدنا حاضر ایرماس ایردوک
بز مهلک اهله اینک کیشیلارینکنی ملاک قیلماغی و حفص لام سری برله اوقور یعنی بز آلار نیک هلاکی برکاسون
ایردوک بز پس الار نیک هلاکی دین سونک پس کیشی نی خبر سیز بولغای و انا لصادقون و درست لوق برله کیم بز
راست ایتقوچی لار بز و مکروا مکرا و مکر قیلدیلار آلار مکر قیلماغی بو مواضعه برله کیم صلاح نی اولتورا لیک بز
و اینک قانی نیک ولی سینه ایتا لینک کیم بز قیلمای بز و خبر سیز یوقتور و مکرنا مکرا و مکر قیلدوق بز مکر قیلماغی
یعنی مکر نیک جزاسین الارغه تیکوردوک بز اینک برله کیم الار نیک مکریتی الار نیک هلاکی نیک سببی قیلدوق و هم
لا یشعرون و آلار آگاه ایماس ایردیلار و شعور لاری یوق ایردیلار انکا کیلتورو بتور لار کیم صلاح علیه السلام
نیک مسجدی یارایدی غاری دا و کیجه لار اندا نماز اوقور ایردی اول توقوز کیشی ایتی لار کیم بز نیک غدا ایمز نیک
وعده سی یه اوج کوندین سونک دور بز آندین بورون صلاح نیک ایشین قیلا لینک پس کیچه نیک اوتیدا اول غارغه
کیریب کین دا تورو دیلار تا چون صلاح کیرکای او لتورکا یلار ناگاه تاشی الارغه اینب کیلدی و بارچه سین استیصاف
آلدی و غار نیک ایشیکین یابتی و آلار اندا هلاک بولدیلار و کافرلار نیک قالغانی جبرئیل علیه السلم صیحه سی برله اولدیلار
فانظر کیف کان پس کورکیل کیم نیتاک ایردی عاقبة مکرهم الار نیک مکری نیک سرانجامی انا دمرناهم
و بارچه قیل کیم بز هلاک قیلدوق بو توقوز کیشینی غاردا و قومهم و الار نیک قومی نیک قالغانینی اجمعین
بارچه سین صیحه برله فتلک بیوتهم پس اولدور الار نیک اویلاری حجر نیک یریدا کورونکیز لارا نکا خاویة
حالی و اکیم خالی و خراب دور بما ظلموا اول سبب برله کیم جور قیلدیلار یعنی شرک کیلتوردیلار ان فی ذلک

درست بوق بیلہ کیم اولجہ دا ثمود واقعہ قیلدوق بز لآیۃً عبرتی دور لقوم یعلمون کروہی غہ کیم بیلکا بلار
وانیک بیلہ پند الغا بلار وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وقوتقاردوک بز آلارنی کیم ایمان کیلتور دیلار صالحہ وکانوا
یتقون دیلار ایردیلار کیم پرہیز قیلور ایردیلار کفرو یاز دوق دین اول سب بیلہ نجات تاپتی لار وَلُوطًا دیا ذیل
لوط بن ہارانی علیہ السلام اذ قال جون اپی لقومہ اوزی نیک قوسیغہ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ آیا کیلور سیز لار
یمان عمل غہ یعنی لواط وأنتم وحال اوکیم سیز لار تبصرون بیلور سیز لار انیک یمان لیغنی یا کورار سیز لار پری
پرہیز انیک مباشرتی نی یعنی علانیہ طریقی بیلہ قیلور سیز واول الحش فواحش دور ءَإِنَّكُمْ آیا سیز لار لَتَأْتُونَ
الرِّجَالَ کیلور سیز لار ایرلارکا شَهْوَةً شہوت یوزدین مِّن دُونِ النِّسَاءِ خاتون لاردین اوزکا کیم شہوت
اوجون یار اتمیلیب دور بَلْ أَنتُمْ بلکیم سیز لار قَوْمٌ تَجْهَلُونَ کروہی کیشی لار سیز کیم بیلماس سیز لار اوزلاشینکیز
نینگ عاقبتی نی فماکان پس بوق ایردی جَوَابَ قومہ لوط قومی نیک جوابی إِلَّا أَن قَالُوا اکمر اولکیم ایتی لار بری بریگا
أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ چیقارینکیز لار لوط نینگ کیشیلارینی لوط بیلہ مِّن قَرْيَتِكُمْ اوزکیتینکیز دین کیم سدوم دور اتہ سیز
درست بوق بیلہ کیم الار أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ کیشیلار دور لار کیم پاکیزہ لیغ قیلور لار یعنی اوزلرینی پاک بیلور لار دیمکنی
بیلہ اوقور لار فَأَنجَيْنَاهُ پس نجات بردوک لوط قہ وَأَهْلَهُ وانیک کیشیلارین یعنی انیک قیز لارینہ إِلَّا
امْرَأَتَهُ لیکن اینک خاتونی قَدَّرْنَاهَا قضا قیلدوق بز انیک بولما غہ عِنَ الْغَابِرِينَ قالغانلار دین
عذاب دا وَأَمْطَرْنَا ویاغدوردوق بز عَلَيْهِم آلارغہ مُّتَفَكَّاتِ نینگ آستین دا وسوتون بولغان دین
سونگ مَطَرًا یامغوری تاش دین فَسَاءَ پس یمان یامغوری دور مَطَرُ الْمُنذَرِينَ قورقوتولغان لار
نینگ یامغوری کیم قورقوتوجی لار نینگ تصدیقی قیلما دیلار قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ایتوق بز لوط قہ علیہ السلام کیم اسمعیل سنایش
خدایغہ کا قرلار یمک بلکی کا وسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ وسلام انیک بندہ لار یکا الَّذِينَ اصْطَفَىٰ الار کیم تانگلاب
دوز آلارنی عصمت بیلہ وساقلاب دور فاحشہ لاردین ونجات بیرب دور عقوبت دین ودرست راق سوز اولدور
کیم حمد قیلماموربز نینگ حضرت پیغمبریز دور صلی اللہ علیہ وسلم کیم جون حق سبحانہ بوسورہ دا قصہ لار کیم دال دور قدرت
کمالیغہ موصوف قصہ سیدا دپیغمبر لار اختصاص دا اولوغ آیہ لاربیلہ سلیمان قصہ سی دیک وشمل دور دشمن لار بلاکی واولیا
نصرتیغہ صالح ولوط علیہما السلام قصہ سی دیک انگا میبارہ دی ووقوف انگا اولوغ نعمتی دور پس آنی آنچہ حمد غہ امر
قیلدی وتانگلا لغان بندہ لار نینگ سلامی غہ کیم انبیا دور لار یا اول حضرت نینگ صحابہ لاری رضی اللہ عنہم یا قرآن املی
یا بارچہ مؤمن لار دور لار وایتیب دور لار اسلام اہلی آلار دور لار کیم الار نینگ کونگلی سالم علایق لوثی دین
والار نینگ سری خالی دور علایق کفر دین بوکون سلام واسطہ سی بیلہ اشیتور لار وتانگلا سلام نی واسطہ سیز اشیتکوچی
دور لار سلامٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ آللہ آیامی خدای خَيْرٌ یخشی راق دور عَمَّا يُشْرِكُونَ یا اوکیم قدرت بیلہ
یاراتی کوک وپرنی کیم کون وفساد عالمی نینگ اصولی دور لار وَأَنزَلَ لَكُمْ وتوبان میبارہ دی سیز لارا وجون مِنَ
السَّمَاءِ کوک دین یابولوت دین مَاءً سویی فَأَنبَتْنَا پس اوندور دوک بز بیلہ اول سوبیلہ عدول غیب دین

تکلم کا فعل اختصاصی نیک تاکیدی وجون دور انیک ذاتی غه یعنی بزقیلا آلور بزدیس کیم اینه ورور غای بزیا معذور سوی بیله
حَدَائِقَ تام لیک بوستان لار دا ذَاتَ بَهْجَةٍ خوبلوق وخرم لیغ ایکاسی یعنی آراسته وزیبا مَا كَانَ لَكُمْ تقدور
ویتماس سیزلارکا اَنْ تُنْبِتُوا اوکیم اوندورکای سیزلار شَجَرَهَا اول بوستانلار نیک یاغاج لارینی ءَاِلٰهٌ آیا بار دور
یعنی یوقدور معبودی مَعَ اللّٰهِ حق خدای بیله کیم یاری برکای انکا بوایش لارنی انیک اوجون کیم دل یاغوز دور خلق و
کمه بین دا بَلْ هُمْ بلکیم مشرک لار قَوْمٌ یَعْدِلُونَ کروهی دور لار کیم قیلور لار توحید یولی دین یا شرک کیلتور ور لار
خدای وانکا عدیل اثبات قیلور لار اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ آیا لار نیک عدیلی بخشی راق دور یا کیشی کیم قیلدی یرنی
قَرَارًا آدمی لار ودابه لار نیک قرارکای وَجَعَلَ خِلٰلَهَا وبیدا قیلدی یرنیک ارالاریدا اَنْهٰرًا اسوق
آرینغ لار وَجَعَلَ لَهَا ویارائی یرنیک برکمیماکی اوجون رَوَاسِیَ پیتیک تاغلار کیم اندا کی تاغلار مستکون بولغای
وانیک آسیتدین بولاقلار آقماقای وَجَعَلَ وقیلدی بَیْنَ الْبَحْرَیْنِ جوجوک آچیتماکی دریالارا یاکی خلیج فارس و
رومارا حَاجِزًا مانع کیم بری برکا قوشولماغای ءَاِلٰهٌ آیا بار دور خدای یعنی یوقدور مَعَ اللّٰهِ امه بیله کیم نیه لارنیک
یاراتماغی دا اَکْثَرُهُمْ بَلْ اکثر مُم بلکیم مشرک املی نیک کوپراکی لَا یَعْلَمُونَ بیلماس لار حق نیک
یا لغوز لوغین نیه لارنیک یاراتماغی دا لاجرم مشرک کاکا قائل دور آیا لار نیک تاغوان مشرکی بخشی راق دور اَمَّنْ یُجِیبُ
الْمُضْطَرَّ آیا کیشی کیم اجابت قیلغای عاجز قا لغان نی اِذَا دَعَاهُ جون اوقوسه انی مضطر کیشی نی ایتور لار کیم انکا
مسج حیله ووسیله بولماغای کمر حق سبحانه واتیب دور لار مضطر کیشی دور کوکمول اوزی نیک یا رلیغی دین کوتار
کان بولغای دریا غرقی دیک یا میکان نهایت سیز بیابان دا یا اغرینی امید سیز صحت دین شیخ داود یا نی قدس سره
اغرینی نیک عیادتی غه یا ریب ایردی اغرینی ایتی ای شیخ دعا قیلغیل سنیک شفام اوچون شیخ ایتی سین دعا قیلغیل
کیم مضطر سین واجابت مضطر مینک دعا سینغه یا غلایب دور انیک اوجون انیک نیازی کوپراک بولغای
وحق سبحانه جار سیزلار نینگ نیازین دوست توتار پس جار سیز نیازمندی کیم دعا قیلسه حق سبحانه اجابت قیلور
وَیَكْشِفُ السُّوٓءَ دکوتار ور یا مینی نی یعنی دفع قیلور اندین اولجه انکا یمان کیلکای وَیَجْعَلُكُمْ آیابت
بخشی راق دور یا اول خدای کیم قیلغای سیزلارنی خُلَفَاءَ الْاَرْضِ خلیفه لار یردا یعنی سیزلارنی بورونغی لار نینگ یری نیک
اولتور غوسی قیلور و یرنی الار دین سونگ سیزلار نیک تصرفینکا کیرکوزور ءَاِلٰهٌ مع الله آیا اوزکا خدای دور
خدای بیله کیم بوایشلار دا انیک اعانتی قیلغای یعنی یوقدور بولماغای قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ آز بند قبول قیلور
سیزلار یا خدای نی آز یاد قیلور سیزلار وایتیب دور لار مراد قلیل دین عدم دور یعنی یاد قیلماس سیزلار خدای نی دبت
لار نیک تا بیماغی نی قیلور سیزلار آیا لار بخشی راق دور لار اَمَّنْ یَهْدِیكُمْ یکم یا کیشی کیم یول کورسا تور سیزلارکا
فِی ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بیابان ودریا نیک قارانغولوق لاریدا وَمَنْ یُرْسِلُ الرِّيَاحَ وکیشی کیم مبارور یل لارنی
بُشْرًا مژده برکوچی لار بَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِهِ انیک رحمتی دین بورون کیم یا معذور دور ءَاِلٰهٌ مع الله آیا بولغای
اوزکا تمکدی حق تیکری بیله یعنی بولا آلماستور تَعَالَى اللّٰهُ اولوغ دور خدای وپسیک راک عَمَّا یُشْرِكُونَ

اولجه دین بشریک توتمارلارکا فرلارکیم قادر خالق مقدس بولغای عاجز مخلوق مشارکتی دین و آیا انداق شریکی بخشی رای
بولغای أَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ یاوکیم یارالتغای خلق نی وعدم دین وجود قه کیلتورکای ثُمَّ يُعِيدُهُ پس نه کیلتورکای
اندین سونگ کیم عدم کا یارغاتی بولغای یعنی قو یارغای قیامت دا وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ اوکیم روزی پرکای سیزلارکا
مِنَ السَّمَاءِ کوک دین یامغور بیله وَالْأَرْضِ ویر دین اوت بیله یاکوک ویرلار اسبابی بیله سیزلارکا روزی یغیشلا
ءَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ خدای بار دور مع الله شریک خدای بیله کیم بوایشلارنی قیلا آلغای قُلْ هَاتُوا ایتقیل کیلتورو کیمیز لار برهانکم
اوزجه سیکسز نی انگا کیم کیمنی اسه دین اوزکا بولارغه قدرتی بار دور اِنْ كُنْتُمْ اگر بارسیز سیزلار صَادِقِينَ راست
ایتقوچی لار اندا کیم اوزکا آلهی بار دور کیم قدرت نیک اولوهیت لوازمی دین دور اول حق دین اوزکا داثابت
ایلماس قُلْ ایتقیل ای محمد لَا يَعْلَمُ بیلماس مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مرکیم کوک لار ویرلار دا دور الْغَيْبَ
کیلماکان ویایشورنی اِلَّا اللَّهُ لیکن خدای بلور پس اندا کیم کامله قدرت انیک مخصوصی دور شامل علم نیک دا نی
انگا اختصاصی بار دور وَمَا يَشْعُرُونَ ویلماس لار مشرک لار اَيَّانَ يُبْعَثُونَ کیم قاچی وقت قوپارلیغوسیدورلار بَلِ ادَّارَكَ
بَلْ هُمْ معنیسی بیله دور ولباب دا ایتورام معنیسی بیله وسر نقد یر بیله استفهام نفی معنیسی بیله بولغای یعنی درهم برهم دیمکدور کامل
بولمادی عِلْمُهُمْ الار نیک علمی فِي الْآخِرَةِ آخرت وقوعی دا یعنی بیلمادیلار آخرت نی کما ینبغی بَلْ هُمْ بلکیم الار
فِي شَكٍّ کان دادور لار مِنْهَا انیک وقوعی دین بَلْ هُمْ مِنْهَا بلکیم الار عَمُونَ سوقور لار دور لار یعنی الار نیک
کوکمول لاری نیک کوزی بعث وحشر دلیل لاری نیک مشاهده سیدین یاسلیب دور وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وایتی لار الار کیم کافر بولدیلار بصیرت کوزی نیک سوقور لوغی نیک بیله ءَإِذَا كُنَّا ترابا ایاما بولغون بزبولغای بز
تو فراق وَآبَاؤُنَا وبزنیک اتالار یز تو فراق ءَإِنَّا لَمُخْرَجُونَ آیا بزلار حیقارلیغلی لار دور بز کورلار دین
یاحیقان لارغا تارلیغی دین وکبرکا نلار حیات کینک لیکی کا لَقَدْ وُعِدْنَا درست لوق بیله وعده بریلدوک بز
هَٰذَا بوحشر وبعث نَحْنُ وَآبَاؤُنَا بز وبزنیک اتالار یز مِنْ قَبْلُ محمد وعده سیدین بورون یعنی بارچه پیغمبر لار بو
وعده نی بریب دور لار وتحقیق قه تیماوی اِنْ هَٰذَا بوقور بو وعده اِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ کمربور وغی لار نیک
افسانه سی یعنی افسانه لار دیک کیم یالغوز سوزی دور حقیقت سیز قُلْ سِيرُوا ایتقیل بارکیلار فِي الْأَرْضِ کذب
اهلی نیک یر یداجر واحقاف ومؤتفکات وباری دیک فَانْظُرُوا کَيْفَ كَانَ پس باقکیز کیم نیتک بولور عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ یاز وخلوق لار نیک سوکی وَلَا تَحْزَنْ وقایغولوق بولما غیل ای محمد عَلَيْهِمْ کذب ومشرک لار نیک
یوز ایورو کی کا وَلَا تَكُنْ وبولما غیل فِي ضَيْقٍ کوکمول تارلیغی دا مِمَّا يَمْكُرُونَ اوجه دین الار مکر قیلور لار کیم سین
مسلمک عصیم ثابی دا سین وسنیک امرا مانی نیک منکلی سین وَيَقُولُونَ وایتور لار کافر لار مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ
قاچدا دور وقاچان بولغوسیدور بو وعده بریلکان عذاب اِنْ كُنْتُمْ اگر بارسیز سیزلار صَادِقِينَ راست
ایتقوچی لار مخاطب پیغمبر واصحاب دور لار کیم دایم کافرلارنی قورقوتورایدیلار قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ ایتقیل شاید
اوکیم بولغای آلهی حکمی بیله رَدِفَ لَكُمْ اولاش غای سیزلارکا وسوکمدین کیرکای بَعْضُ الَّذِي برخی اولجه دین

تستعجلون کیم آشو قورسیز لار انیک ایتاکی وحملو یغه اول بر کونی نیک عذابی ایردی یا قط وخلا وان ربک
ودرست لوق بیله کیم سنیک پروردکاریک لذو فضل فضل ورحمت ایکاسیدور علی الناس کیشیلار کا کیم آشوقوس
آلار نیک عقوبتی دا یازدوق لارغه ولکن اکثرهم ولیکن الار نیک کوپراکی لایشکرون سپاس ایتمیغ قیلماس لار
وعذاب تاخیری یعنی نیک حقی نی تانیماسلار وان ربک وتحقیق بیله سنیک آفریدکاریک لیعلم بیلیه بلور
ماتکن اولجه یا یقای صدورهم کافرلار نیک کونکول لاری حقد وحسد دین سنکا وما یعلنون
واولجه آشکارا قیلورلار سنیک تکذیب ودشمن لیغنک نی وما من غائبة دیفتور سیچ یاروغلوق خوات
ونوازل دین فی السماء والارض کوک ویردا الا فی کتاب مبین کمر بیتیب دور روشن کتابیدا یعنی
لوح محفوظ ان هذا القرآن درست لوق بیله کیم بو قرآن یقص علی بنی اسرائیل اوقور بنی اسرائیل غه
یعنی بیان قیلور آلار اوچون اکثر الذی اول نیه نیک کوپراکی کیم جهالت دین بلم فیه آلار اول نیه دا
یختلفون اختلاف قیلورلار وبیری بیری نیک خلافیدا سوز ایتورلار یهود وتشبهی ونصاری تنزیهی و
وجسمانی وروحانی معاد نیک حال لاری دیک دا وجاج ومتوغ صفت لاری وعزیر وعیسی علیهما السلام
قصه سی دیک وانه ودرست لوق بیله کیم قرآن لهدی یول کورساکوچی دور ورحمة وبا غیشلادی
للمؤمنین ایمان کیلتورکانلار کا کیم آلار اسیغ آلغوچی دورلار انیک بیله ان ربک درست لوق بیله کیم سنیک
خداوندیک یقضی داورلیغ قیلور بینهم اختلاف اصلی ارا بنی اسرائیل دین بحکمه اوزی نیک راست
درست حکمی بیله وهو العزیز واولدور غالب کیم انیک حکمی نی قایتارسا بولماس العلیم واولدور
دانا اولجه نیک حقیقتی غه حکم قیلور فتوکل پس سین توکل قیل علی الله خدای غه ومعاندلار نیک
دشمن لیغنی دین باک توتما انک درست لوق بیله کیم سین علی الحق المبین روشن لیغ راستی لیغ ده یعنی سنیک
یولوک راست وسنیک الشینک درست دور انک تحقیق بیله کیم سین لا تسمع الموتی اسوز ایشیتورلای س
الصم سین اولکانلار نی یعنی کفر نیک اولوک کونکول لاری سنیک سوزوکنی فهم قیلا الماس لار ولا تسمع الصم الدعاء
وایشیتورا آلماس سین ساغیر لارغه اوقوماق اونین اذا ولوا اوچون قاییسه لار مدبرین ارقاسین کورکوچی
لار یعنی الارغه کونکول نیک قولاغی آغیر دور وقرآن ایشیتماک دین اعراض قیلور ویوزا یورورلار پس ساغیر لار
دیک بولغای لار ایشیتماس لیک دا خصوصا کیم ساغری قاتیغای وارقا اوزی نیک اوندا کوچی سیغه قیلغای
اول محلدا ایشیتورماک مشکل اق دور ورمزوا شارت نی داغی کورماستور کیم انکلاغای وما انت وبوقدور
سین بهادی العمی سوقورلار نیک یول کورساکوچی سی عن ضلالتهم الار نیک یول آزماغی دین
کیم ها ایت بولماس الا بصیرت کوزی بیله وآلاردا یوقدور ان تسمع ایشیتورا الماس سین الا من یؤمن
مکر کیشیکا کیم ایمان کیلتورکای بآیاتنا بزنیک سوزلار یمزنی بیله یعنی سنیک سوزوکنی فهم قیلماس لار آلا ایمان
کیلتورکانلار فهم مسلمون پس آلار فرمان نیک بویون قویغوچی لاری دور لار ومخلص لار وایقان عالمی نیک

مخلص لاری وبمخصص لاری دورلار وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ وجون واقع بولغای سوز یعنی واجب بولغای عذاب
ورب الارباب غضبی وسخطی عَلَيْهِمْ آدمی لارغه وقی کیم امر معروف ونهی منکر دین امیک تارقاتیلار اَخْرَجْنَا
جیقارب کیلتورور بیز لَهُمْ الارادوجون دَابَّةً مِنَ الْاَرْضِ تبرا کوجی بردین تُكَلِّمُهُمْ سوزلاتیقای آلارغه
اَنَّ النَّاسَ اوکیم کیشیلار کَانُوا بارورلارکیم بِاٰيَاتِنَا بزنیک سوزلارمیزکا وعده ووعید وحشر ونشر
دین یابزنیک قورتمیز تیک آیه لاری وحکمتیمز نیک دلیللاری غه لَا يُوقِنُونَ یقین کیلتورماس لار
یعنی انداستیقن ایماس تورلار بیلاک کیراک دورکیم دابة الارض نیک جیقماغی نشانه دورقیامت بیلکورمدین
صاحب معجمد کیلتورورکیم چون دنی نیک زوالی یاوق یتسه حق سبحانه دابه یردین جیقارورانداق کیم
صالح علیه السلام ناقه سینی تاش دین جیقاردی واول سوزلاشکوچی دابه بولغای وحدیث داکیلیب دورکیم دابه
نیک جیقماغی دوه باشی نیک توغماغی مغرب دین مقارب بولغای هرقایسی ایلکاری بولسه اول بری انیک
سوکمیدین سوکمکی غه ظاهر بولور وبعضی ائمه نیک کتاب لاریدین انلاق معلوم بولورکیم قیامت نیک شرط
لاریدین سماوی آیه لارنیک اولی توباشی نیک جیقماغی بولغای مغرب دین وارض آیه لارنیک اولی
دابه نیک جیقماغی واول جانوری دورانیک اوزون لوغی آلتمیش قاری وتورت ایاغی بار دورانکا زغب
بولغای وایکی قنای بارودور وسلیمان پیغامبر ماکلیک دامسج قاجقوچی آندین توتوماس ومسح تیلاکوچی آنی
تیلاسه تاماس انیک یوزی کیشیلاردیک بولغای اما اسرو یاروق وتیلترا غوچی وتیسیردا ابن زبیر رضی
الله عنهما دین نقل قیلیب دورکیم انیک باشی سیغیر باشیغه اوخشاش بولغای وعین المعانی داکیلتورمیشکیم
انیک کوزی توتوزکوزی دیک بولغای وانیک قولاغی پیل قولاغی دیک وانیک بوینکوزی تاغ اوکوزی
نیک شاخی دیک بولغای وانیک توسی قبلان توسی دیک وانیک بوینی شترمرغ بوینی دیک وانیک
کوکراکی شیرکوکراکی دیک وانیک یانی بارس نیک یانی دیک وانیک قویروغی قوجقار قویروغی دیک
وانیک ایاق لاری تیوه ایاغ لاری دیک جیق قای صفا تاغیدین یاصفاومروه ارا سیدین یا اجیاد تاغی
دین یاوادی تهامه وادی لاریدین یاسدوم دریاسیدین وحدیث داکیلیب دورکیم مسجد لارنیک اولوغ
راغی دین یعنی مسجد الحرام دین جیقار وعلامات الساعه کتابیدا کیلتورمیشکیم کعبه ایوی نیک بررکنی دین جیقار
وکیشیلار باقی لارلار واول توباشی دیک کیزارمیک بولوراوج کوندین سونک اوج اولوشی دین بری جیقار
وبعضی انی دورلارکیم انیک باشی بوینی دین اورنکا بیراین جیقاس وسوزنیک مشهورراقی اول دورکیم انیک
تاغی جیقاردموسی علیه السلام نیک تایاغی وسلیمان علیه السلام نیک خاتمی انیک بیله بولغای مومن لارنی موسی عصالی
بیله سورلاق بولور وسلیمان نیک خاتمین کافرلار نیک ایکی کوزنک اراسیغه سورتار لارنیک یوزی قرا بولورکیشی
تاماس دینی داکمکا آی یوزلوک وقرا یوزلوک کیشیلار بری بیرین آت دلقب بیله اوقوماس لارآق یوزلوک کا
اینورلار ای اوجاق یغ لار وقرا یوزلوک کافیرلارای توغ لوق لار ومومنلردین دورکیم بعض آیه نیک معنی سین

یعنی سمارلی توکل
یوزلوک

بو وجه بیله ایتیب دورلار کیم جون واقع بولسه بزنیک قولیمیز مومن لار مینگ ایرماغی بیله کافر لار دین جیقار دور بیز
دابة الارض نی واسه اعلم وَيَوْمَ نَحْشُرُ و یاد قیل کوندوزنی کیم حشر قیلغای بیز من کُلِّ اُمَّةٍ مراسی دین فوجًا
کروهی کیم یاشلیغ لار دوشریف لاری بولغا یلار مِمَّنْ يُكَذِّبُ آلاردین کیم تکذیب قیلور لار بآیاتنا بزنیک
کلامی میز نیک آیه لاری یا بزنیک قدرتیمیز نیک دلیل لاریغه فَهُمْ يُوزَعُونَ بس آلار قایتار یلور دلار تا قوم
نیک ارادلی واسافلی لارغه میار لار حَتّٰى اِذَا جَاءُوا تا جون کیلکا یلار یغیلور یرکا قَالَ اَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي
ایتقای خدای آیا یالغان غه توتو کیز لار مینگ آیه لاریمی حال بنک اولی دا وَلَمْ تُحِيطُوا واحاطه قیلما دیکیز لار
بِهَا اول آیه لار بیله عِلْمًا بیلک جهتی دین یعنی اندا تامل قیلما دیکیز لار و انینگ حقیقتی غه یتما دیکیز لار اَمَّاذَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ یا اول نی نیمه ایردی کیم سیز لار قیلور ایردیکیز لار یعنی نی ایش قیلد یکیز لار اندین سونگ
کیم خدا و رسولیغه ایمان کیلتور ما دیکیز لار وَوَقَعَ الْقَوْلُ و واقع بولغای قول یعنی امینب کیلکای عذاب عَلَيْهِمْ
الارغه بِمَا ظَلَمُوا اولجه بنیک بیبی بیله ستم کیم قیلد یلار یعنی تکذیب کورسا تی لار فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ بس آلار سوز
ایتماس لار عذر تیلاماک بیله نهایت سیز عقوبت لارغه مشغول بولوق جهتی کا اَلَمْ يَرَوْا آیا کورما دیلار و بیلما دیلار
حشر بنیک منکر لاری اَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ اوکیم بز قیلدوق بز کچه نی لِتَسْكُنُوا فِيهِ تا تنچ بولغا یلار
اندا اویقو و اویقوا استراحت بیله وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا و اشکوک بیز کوندوزنی یاروق تا زه کا تنچ تیلاکی دا
بولغا یلار اِنَّ فِي ذٰلِكَ درست لوق کیم بونور وظلمت تعاقبی دا مخصوص وجهی بیله لَآيَاتٍ مراینه نشانه لار
دور بعث ونشور غه لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ کروهی غه کیم اینا نور لار یعنی اوکیم قادر دور کیچه وکوندوز بنیک ایشتوا نی
هری بری دین مراینه قدرتی بارلوغ دلوک بنیک ابد البغه مولی لا یمن لاری بنیک ما ده لار یدا و اویقو و اویقو و
اوغا غلیغ بیله دا غی کیم کوندوز وکیچه دا واقع دور استدلال قیلسه بولور اولماک لیک وتیریلماکلیک کا وَيَوْمَ يُنْفَخُ
دیا د قیل کوندوزنی کیم صور وکای فِي الصُّورِ صوره افْفَزَعَ پس قورقا یلار انینگ هول ومیبتی دین مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ
هرکیم کوک لار دا دور وَمَنْ فِي الْاَرْضِ و هرکیم یر لار دا دور فزع بنیک کیلتور ماکی ماضی صیغه بیله سی وفزع تحقیقی جهتی او
دور یعنی البته صور نفخی بنیک وقتی قور قونجلوق بولغوسی دور لار کوک ویر بنیک اهلی اِلَّا مَنْ شَاءَ اللّٰهُ مگر اول کیشی
کیم خدای تعالاکای یعنی اوجماح وتموغ بنیک خزینه سی یا شهید لار یا اسرافیل کیم صور کوچی دور یا تورت فرشته مقرب
کیم جبریل ومیکائیل واسرافیل وعزرائیل دور لار علیهم السلام یا موسی علیه السلام کیم انگا طور دا صعقه ایردی وتیسیر دا
ایتیب دور کیم اول دا درس دور علیه السلام وَكُلٌّ و بارجه کیشیلار اَتَوْهُ کیلکوچی لار دور لار موقف غه وحضر
اَتَوْهُ اوقور ماضی جهتی بنیک صیغه سی بیله ومعنی بیله مستقبل بیلور یعنی کیلور لار عرصه کاه غه دَاخِرِينَ وخوار بولغانلار
وَتَرَى الْجِبَالَ وکورار سین تاغ لارنی اول کوندا تَحْسَبُهَا ساغینورسین آنی جَامِدَةً یردا تورغان وقتی
وحال ولکیم اول تاغلار تَمُرُّ بارور دا وتار مَرَّ السَّحَابِ بولوت بارماغی دیک آشوقان دا اول مرک بولماس
بنیک اوجون اول نوع جرم لار پرطرفی دا حرکت قیلسه لار الار بنیک حرکتی بخشی ظاهر ایاسور اندای کیم بولوت کیزلاکی

حرکت

TIPKIBASIM II

YUSUF AĞA KÜTÜPHANESİ NÜSHASI

نحه برهمرکار لیغ سرکسل کیم منقی لار امامتی نینک لا نفی بولغای پیغمبر اولیاک اول کروه کیم یا دلینلدی کا
یحزنون الغزقه مزد پیغمبر لار حسنت غرفه سیغه یعنی بی نیک لر اک بیری انداولیتی دور
لار غرفه آتی دور اوصحاح آت لاریدس وعبد الوهاب فصولدا کلتور وستور کیم کوشک لار دور
تورت ستون قو بولغان الشون وکومش ولولو ومرجان دین وموننکدیک منزل لار الار غه
پیغمبر لار یکا صبر دا اولحه سله صبر قلدلار ساینکا کیکا وکافر لار ایزاسیدن وستلدین قو
یماغیه یا فقر واحتیاج غه یا فریضه لار اداسیغه ویتیقون وکورکا لار یعنی تا بقایلار
وحفص یلقون اوقورتشدیدسله ومحمول صیغه سی سله یعنی عطا پیرلکا یلار فیها اوحماه
تحیه باقی رزندکا لنغ وسلاما وسلامتی آفت لاردین یا تورنک لیک وسلامت لیغ دعا سین
ایشیتکا لار یا فرشته لار الار غه تحیت وسلام ایتور یا تحیت فرشته لار دین تا پار لار وسلام
خدای دین ایشیتکا یلار ایشتور لار خالدین صالح دا کیم حاضر بولغا یلار فیها غرفه دا لار وحماه
حسنت مستقر اکخی تورار یری دور حسنت ومقاما وتورار یری قل اینقبل ای محمد ملکی
لار غه ما یعبؤ ابکم ربی لی وزن قیلیار خدای سیز لار کا یعنی نی قدر بولغای سیز لار
خدای قاشیدا لولاد عاء کم اگر نه سیز لار نینک او قوساق وتا پینما غا لکمز بولسه انکا کیم انسان
تا پینماق وعبادت سله دور فقد کذبتم پس دور سلوف سله کیم سیز لار تکذیب قلدنکیز لار سین
وتقصیر کور ساینکیز لار حق نینک عبادتی دا فسوف یکون پس تا ت بولغای کیم سیز لار نینک
تکذیبینکیز لزامًا سیز لار نینک ملازمینکیز کیم قوماس سیز لار دا بولغای تکذیب عقوبتی سیز
لار نینک لازمینکیز تا وقتی کیم سیز لار نی تمرغه یتکور دور وانداغی سیز لار نینک ملازمینکیز بولور
وایشور لار لزام بدر کرنی نینک اولتورماکی دور بسم الله الرحمن الرحیم
طسم معالم دقتاده رحمه الله دین نقل قلور کیم حروف مقطعه قران نینک آت لاری دور لار
ولهذا بوجهه دین اغلب بوحرف لار دین سونک قران ذکری کیلور وانینک لار آتی دور التجی
آت لار دین یا هر صفحا شارت دور انی غه انداکیم طسم طاهر وساتر ومجید قه وایت دور لار اشارت
قیلغوچی طوبی وسدره ومحمد صلی الله علیه وسلم غه وبجود اکلتور وستور کیم طا اشارت حدت
هوای قوش لاری نینک طیرانغه کیم طایر دور لار بالله سله وسین عبارت دور معرفت یولی نینک
یورکوچی لار نینک سیر یدین کیم سایر دور لار الله سار یغه ومیم ایمانی قلوب عبودیت یولی نینک
سالک لار یا ملغی کیم یار دور لار لله وفی الله غه یا اشارت دور مبتدی لار طلبی ومتوسط سیر دی
ومنتهی لار مشاهده سیغه صاحب کشف الاسرار ایتدی دور کیم حق سبحانه آنت یاد قلور لار نی
عزی نینک ظهار لغی وابدی جبروتی نینک ثناسی وسرمدی جلالی نینک مجدی یا سله
قسم حوانی اولکم تلک بوسوره آیات الکتاب المبین هو بیدا کتاب نینک ایه لاری دور لار
قران کیم روشن دور انینک حلال وحرامی نینک حکم لاری وبیین پیدا قیلغوچی معنی سی سله

اسرائیلی بندہ یکہ کاتو قدر سن الارغہ بندہ قلمہ مانکا ایردی صنکا نام موسیٰ دریاد سالماس ایدی و صنکا قوم
مینے اسرائیل ایردیلار دسنکا محتاج بولماس ایدم وصول فرعون ایشیک اردی کم موسیٰ انتم کم انا رسول رب العالمین
سوز نینگ اسلوبی نی ایردی و سینا ماق بوزیدس قال فرعون انی فرعون و ما رب العالمین و نیدار
عالمی لار نینگ پروردکاری دنی نمہ در سوال ما هی من قبلدی قال دیدک موت انتم حراسد رب
السموات و الارض اولدور کوک دیبر نینگ امر دکاری و ما بینهما و اولحہ الار نینگ اراسیدا در ان کنتم
اکر بار سنز سوز لار مو قنین کمال سوز لار حوصفانی نینگ تحقیق دامرت علیہ السلام بوز ایردی حواب ما
هیت دس و تعریف قلدی حق اننگ حکمی نینگ دلیل اری و قدرتی اثر لاری نینگ ظاهر اری بلہ قال
ایچ فرعون لمن حوله یعنی الارغہ کم اننگ یتکرا لار یدا امردیلار قبط شریف لار یدن و الار یدش بوز
کشی ایردیلار نی بوز لار یا غلاب و آلتون کرسی لار یکا اولتورغان لار الا تستمعون آیا ایشتماس سوز لار بو
کشی نینگ حراجی نی کم مین اننگ پروردکاری نینگ حقیقتہ دن سوز لار مس دا ولا نینگ ایشلار یدس
خبر بردر قال انی موت سنه قالغلار یکم صنکا ضدایم سوز لار نینگ امر دکار نینگ کم دور رب اباءکم
الاولین و سوز لار نینگ بور دنی انا الار نینگ نینگ پروردکاری عدولا قیلدی آیه لار نینگ ظاهر
دن ایه نینگ یقین راغی ناظر غہ و اننگ روشن راغی تامل قیلغوچی غہ قال انی فرعون ارسی
نینگ قوم سغہ ان رسولکم الذی ارسل سلکم سوز لار نینگ یبار کا اننگ بخرت بولی سلہ انی رسول
او هودی الذی ارسل السلکم او لکتی کم یبار یلدی در لار سوز لار یا غہ لمجنون هر اسنه دیوانه در کم
حواب سوال مطابق دا بیر ماس قال انی موت رب المشرق و المغرب عالم پروردکاری مشرق و مغرب نینگ
امر دکاری دور و ما بینهما و اولحہ مشرق لار و مغرب لار ارا سولغای ان کنتم تعقلون
اکر بار سنز سوز لار کم نهم قلغای سوز لار و تالغای سوز لار کم سوز لار نینگ حولی بوروحه دین
اوزکا بولا الماستور اننگ اوحول کم هیچ کشی کا حق سمانه حقیقتہ دن اکاه لیغ ممکن ایماستور هر نه
عقل و فهم و وهم و حراس و قیاس و استعفار حق سمانه و تعالی نینگ ذاتی اندس منزه و مقدس در کم
بوبارحه محدث لار در لار و محدث محدث ارا کی دن اوزکا قلا الماس قال انی فرعون اندس سونگ
کم مناظره دن در مانده در مانده بولدی لئن اتخذت الرتو سانگ ای موت الهما معبود دی غیری
مسندین اوزکا لاجعلنک هر اسنه قلور مس سنی من المسجونین زندانی لار دن کیلتور و سوز لار
کم فرعون نینگ زندانی اولتور ماک دین قایتیق راق اندی اننگ اوحول کم زندانی لار نی بویرور
ایردی تا حو قور حا سالور لار ایردی کم انداهیچ کور ماس ایردیلار و ایشتماس ایردیلار و حیقا ماس
امر دیلار الا انی اولوک موسیٰ علیہ السلام زندان دکر نی کم ایشتے قال ایچ موسیٰ علیہ السلام اولو حینگ
آیا مونی قیلور سن منکا اکر کیلسام سنکا بشئ مبین یارو ق نمہ سلہ یعنی کیلتور ای هودا معجزہ قال
فات به انی فرعون کم کیلتور اول نمہ نی ان کنت کر بار سن من الصادقین راست ایتقوچی لار دن
اوزی نینگ دعوی سیدا فالقی عصاه بس تاشلادی موت اوزی نینگ تایاغنی فاذا هی بس اول

واخر کیشی کم حیقلب یارغای سرلار بولغای سرلار بو وعده کار فاسق بولور اوزی نینگ جاد ولارغ
معین میدانغه کیلتور دیلار و معلوم وقت و احضرت موسی علیه السلام اوتروسیدا صف تارتیب ایتی
ای موسی اول سن سالور سین اوزجاد و یونگنی یا بیز سالا لینگ قال لهم موسی ایتی موسی علیه السلام لارغه
القوا سالنگلار یا انتم ملقون اولجه سنزلار سالغوچی سنزلار نی فالقوا بس سالدیلار حبالهم
وعصیهم اوزی نینگ یپ لاری وسماب سلمه تولدورغان تایاق لارین کم بتمدش مینگ یپ
ویتمدش مینگ تایاق ایدی وقالوا وانی لار ایندین سونگ کم یپ لار وتایاق لار قورباش ایبغه دین
حرکت و کیلدی وکیشی لار دین غریو قوپتی بعزة فرعون فرعون نینگ اولوغلوغی وقدرتی وغا
لبیتی سلمه انا لنحن الغالبون در سلوق سلمه کم سنزاوستون بولغوچی لار بیز موسی وهارون عه فالقی
موسی بس سالدی موسی الهی امری سلمه عصاه اوزی نینگ عصا سیخ فی الحال اژدها بولدی فاذا
هی بس اندا اژدها بولغان عصا تلقف یوتار ایردی ما یافکون اولجه تزور قیلور ایردیلار
ویلان صورتی سلمه خلوقه کورسا تور ایردی فالقی السحرة بس یوزی سلمه توشتی لار ساجد
لار ساجدین سجده قیلغوچی لار کم سلمه دار کم تایاق نینگ ایورلماکی اژدها غه نه سحر قیلا دین دور
وصدق یوزیدین قالوا انتی لار ایمان کیلتور دیک بیز رب العالمین عالمی لار نینگ پروردکار یغه
بس روشن قیلدیلار کم رب موسی وهارون موسی وهارون افریدکار یماغه تا فرعون سوزیتی
توهمین دفع قیلغای وفرعون کم ساحر لار ایمانیدین خبر تا بتی لار نی تلاب قال لاه آمنتم به قبل ان
قیلد نگلار لار وحوص ایتتم خبر طریقی سلمه اوقور یعنی ایمان کیلتور دینگلار لار یه موسی غه قبل
آن آذن اندین بوردن کم اعازت پیر کای من لکم سنزلار کا ایماندا انگا انه لکبیرکم
در سلوق سلمه کم اول سنزلار نینگ اولوغونگلار دور الذی علمکم السحر اولکم ارکرا تی سنزلار
کا هادر حی لیغ وپیری سنگلار سلمه اتفاق قیلد نگلار مینگ نینگ ملکم هلاکی وفسادیدا فسوف تعلمون
بس بات سلطای سنزلار کم نی عقوبت قیلغرم دور سنزلار کا موسی نینگ خلای غه ایمان کیلتور ماک دا
بس عقوبت بیاینی قیلدی کم لاقطعن هر اینه کیسارمین ایدیکم واژ جلکم سنزلار نینگ ایلیک لاک
وایاق لار نینگ مین خلاف بیر سری نینگ خلافی سلمه یعنی هر سری طرفندین باسنزلار نینگ
ایلیک لار نینگ وایاق لار نینگ نی کیسارمین خلافی جهتی دین کم منکا قیلد نگلار لار ولاصلبنکم
اجمعین وهر اینه دار غه تارتارمین سنزلار نینگ یاسماتکیرنی تا اولکای سنزلار یاراجه مخالف لاک
عبرت الفیلار قالوا انتی لار ایمان کیلتور کان حادر حی لار کم لاضیر هیچ ضرری ودخی یوقتور منکا
سنینگ قورقوماعدین وبیزاولوم دین قورقماس سنزانا الی ربنا در سلوق سلمه کم اوزیمیزدا
کار بیز نینگ ثوابغه منقلبون قایتقوچی لار بیز انا نطمع در سلوق سلمه کم بیز امید قوتار بیز
ان یغفر اولکم یا بقای لشاسنزنینگ اوصون سنزنینگ مرور دکار بیمز وعفو قیلغای خطایانا پیزنینگ
یاروق لار بیمز نی ان کنا اینینگ اوصون کم پیز یار ایردوک پیز یو مجلس اهلیدین اول المؤمنین اولایمان

احیق قه کیلتور کوحی لار درلار کیم بزدین قاحیب درلار بلمز سنگ قوممز نلنگ بیرایه لار بی یلنیب درلار
وانا الجمیع وبزیاجه یعنی بزسنگ لشکر بمز حاضرون سلاح لیغ لار بزدملکوی لار اروش قاعده لاه
تعریض درلار انگا کیم موسی قوی نی توکال سلاح لیق درلار نه اروش علمی غه دانا درلار فاحرحنا
هم بس حیقار دوق بزفرعونی لار نی یعنی حسقاق داعیه سبس پیدا قلدوق بزتاحیقیب
کیلدیلار من جنات بستان لار دین وعیون وبولاق لار دین وکنوز وآلتون رکومیش کنج لار بدین
ومقام کریم وخشی منزل لار دین کذلک موندای قلدوق بنی اسرائیل غه واورثناها ومیراث
پیرودک بنی لار نلنگ باغ وستان وسرلار بنی اسرائیل یعقوب نلنگ اوغلار یغه کیم اولدورکیم
بنی اسرایل فرعونی لار دهلاکدین سونگ مصر غه کیلب قبط نلنگ بارجه مال لار بن تصرف حیطه
سیغه کیلتوردیلار درستراق اولدورکیم داود وسلمان علیهما اللام دولتی نلنگ زمانیدا
مصر ملکی کا استیلا تاپب قبطی لار نلنگ جهاتی غه متصرف بولدیلار القصه فرعون التی یوز
مینگ انلنغ لشکر نلنگ مقدمه سلغه روان قلدی والتی یوز مینگ اونگ قولیغه تعیین
قلدی والتی یوز مینگ سول قولیغه یاساوی والتی یوز مینگ نی لشکر سورماکا مقرر قلدی
واوزسانسز خلق سلده اورناد اقرار ناتی فاتبعوهم بس سونگی دمن کیروب لار بنی اسرائیل غه متصل
قصد قیلغومی لار مشرق طرفیغه کیم بنی اسرائیل نینگ لشکری اولسا ربغه بارسایرو یلار یاداحل
بولغومی لار قوراش شروعی وقتی دایعنی قوراش تورغاری نلنگ وقتی دا بنی اسرائیل غه یتیلار
اولزیاندا موسی علیه اللام نلنگ لشکری تلزم دریاسی نلنگ تراغیغه یتیب اروب لار کیم ناکاه
فرعونی لار نلنگ اثری سدابولدی فلما تراءی الجمعان بس اول وقت کیم کوروب لار هرایکی کروه
پیری پیرنی قال اصحاب موسی انی لار موسی نلنگ یارانلاری انا لمدرکون هراسنه پیرتاپلغومی
لار دریز یعنی فرعون نلنگ لشکری بیزنی تابغوسیدوب لار نلنگ ایلیکیدا توتقون بولغومیز
دیرقال انتی موسی علیه اللام کلا انه موندای دیرلار سوب لار نی تابماغوسیدیرلار ان معی ربی سیهدین
سلده کیم منلنگ سلده دریار یغوب وصدیکار یغ ربی منلنگ پروردکارم سیهدینی بات یول کورسانگای
منکا بوحیرت داونجات طریقین ظاهر فلغای محقق لار ایتیب درلار کیم موسی علیه اللام اوزکلامی دا
معنی نی مقدم توتی کیم ان معی ربی وحضرت سغامبر صلی الله علیه وسلم اوزی نلنگ سوزیدا کیم ان
الله معنا معیه نی تاخیر قلدی تا عارف لار نلنگ ضمیرلاریغه رشن بولغای کیم کلیم اوزیدین
حق قه یاقتی ویو مقام مرید دیروجیب حق دین اوزیکا نظر قلدی وبو مراد مرتبه سیدیرو
مریدقه هرنی ایتورلار سانی قیلدوروماد هرنی ایتورانداق قیلدورلار کیلتوردیتور لار کیم فرعون لشکری کیم
بنی اسرائیل نلنگ یارقی غه یتتی لار حق سماء محابی بخاردین ایکی کروه اراسدا قیلدی انداکیم
پیری پیرنی کورماس اردیلار فرعون اوزی نلنگ قومغه ایتی توشرنکسلار نا قوراش بی یک بولوب
تومان اردین قوریقای ویزلار نلنگ یاشغه بارالینگ کیم قوتولماغلیغ بولس الارغه باغلاب دریا

ایدوق وبز ننگ لشکر بنز سونکدین الارقایان قاحا آلوب لار ایمانی اسرائیل اضطراب دین مرتبه کا بنی لارکیم
موت علیه السلام ناله قیلدی وحی یتدی کم بنز ربانی سینینگ حکمینگ کا قیلدوق انی کینت سله اوتوب انکا
حکم تل غیل هم انداق ایتی فاوحینا بس بنز وحی قیلدوق الی موسی موسی یا ربه ان اضرب بعصاک البحر اوزنا یا غنگ تلزم ربا سینی موسی علیه السلام ربا تراغنه کیلسه تایاق انکا
اوردی وایتی یا خالد بیزکا یول پیدا کل فانفلق بس یار یلدی دریا واندا اون ایکی یول بولدی فکان
بس بار ایدی کل فرق هر بارهٔ ایر یلغان پیری پیری دین کا لطود العظیم اولوغ تاغ دیک وزه
لحال یار ربانینگ توسکا ایسیب واننگ کم لایی قورو ودی وهر سبط علی وبنی لابی ربا غه کیردیلار
وازلفنا وجمع قیلدوق پیز ثم الآخرین اندا اوزکالارنی کم فرعون قومی ایردیلار یعنی بارچه سی
قلزم دریا سی ننگ تراغنه یغدوق پیز فرعون ننگ بتکرالاریکا وفرعون کم ربا یاته سیغه
حتی اذا ادراکه مشاهده قیلدی یتلادی کم قورم ننگ سفیه لاریغه بازی پیرکای ایتی ای قوم حیون
کورار سیز کم ربا مینینگ سیبتم دین یار یلیب دوربهامان قورالاقلاشماق یولی سله انکا ایتی سن اوزینگ
پیلور سن کم بوصوریت موسی دعا سی سله واقع دورر نهار ربا غه کیرماکای سین کم هلاک بولوسن
سن فرعون تلادی کم جلا آیورکای حبر یا علیه السلام ماد یا یغه مینیب اوزی فرعون ننگ آلی غه
ربا غه سالدی وفرعون یلدام ایغیری غه مینیب ایردی ایغیر ماد یان ننگ ایسی الیخفیا
جلا دنی فرعون ننگ الیکیدین حیقاریب ایلیتیب یوزر ربا غه قویدی هر قوح ننگ لشکر لاری
یولیدین ربا غه کیردیلار ومکایل علیه السلام اول لشکر ننگ سونکدین کیلوب ایدی والارنی ربا غه
سوراردی تا بارچه لشکر ربا غه کیردیلار وآلدی حکمی بتی کم ربا اوزجا یغه سنه یارغای پیرولی اسرائیل
پیرکا قوشولدیلار وفرعونی لار بارچه سی غرق بولدیلار ونی اسرائیل سلامت سله اوتوب ربا
ننگ قراعدا قرار توتی لارکما قال الله تعالی وانجینا موسی ونجات پیردرک پیز موسی غه ومن معه
وهر کم اننگ پیله ایردی اجمعین الارننگ بارچه سیغه ثم اغرقنا الآخرین اندین سونگ
غرق قیلدوق پیز اوزکالارنی ان فی ذلک لرسلوق سله کم موسی واننگ قومی ننگ نجات
پیرماکی وفرعون واننگ کروهی نینگ هلاک قیلماغی والآیة هر اینه روشن علامت دور وهو یا
دلالت الیه قدرتی اغه وما کان اکثرهم ومولوق ایدی لارفرعون قومی ننگ کوپراکی مؤمنین
ایمان کیلتورکوچی لارکیم قط ننگ تمای سیدین خوش بیلدین کم اوزکالارکم فرعون قومینی مؤمنلی
ایتورلارکیشی ایمان کیلتورمادی واول حضرت موسی علیه السلام سله مصر دین حیقیب کیلیب ایدی واین ربک
ودر سلوق سله کم سینینگ پیرانقا اینگ لهو العزیز اولدور غالب کشکا غلبه لیغ قدرتی الکا ایر فورصم
الرحیم مهربان دور عقوبت قیلماس مکر محبت الزامی دین سونگ وانزل او قورغیل علیهم غضب
ننگ مشرکلار یکا نبأ ابراهیم ابراهیم ننگ خبری کم انکا نسبت درست قیلورلار ربا اینگ اوزغیل
لوغنه مفتخر ومستظهر دورلار اذ قال یاد قیل انی کم ابتی ابراهیم لابیه اوزی ننگ آتا سی

آرزغه وقومه واوز قومینی یعنی بابل اهلیغه والارد من سوروی کیم ما تعبدون نی دور ارلجه تا
پشورسیز لار قالوا نعبد اتی لار تا پشورمیز اصنا مثابت لارغه فنظل لس همیشه بولورمیز لها
انکا عاکفین محاور وملازم عبادت قه مراد تمثال لارد ور لار کیم یاساب ارد لار تورلوک تورلوک
فلزات باشقه باشقه صورت لارسله وانتنک عباد تنغه مداومت قیلورایرد بلار قال الله
ابراهیم کیم سز لارنینگ بت لارنگز هل یسمعونکم آیا الشورلار سزنینگ او قرغانلکزنی اذ تدعون
وقتی کیم او قورسز لارالارنی واو قرغوحی نی اجابت قیلورلار او نیفوتنگم یا اسیغ بیلکورلار سز لار
کیم الارنینگ تاپنمانغین قیلورسز لار وزرری پیرلورلار او یضرون یا زیان بیلکورلار سز لارکا
اگر یوز ایورسانگیز لارالارنینگ عباد تیدین والارنی سزنیتش کورسا تینگلار ابراهیم علیه السلام نینگ
قومی بولدور الماویلار کیم نعم سلد جواب پیرکا یلار تقلید بهانه سن ایلکاری کیلتورون قالوا
وجدنا اتی لار بوقا لارد س او لجه انتنک تا بمایدور سز اما تاپب سز آباء نا اوز انا لارمیز نی
کیم الارکذلک یفعلون موندا ق قیلورایرد یلار یعنی بولارنی تا پشورایرد یلار والذا مقیم
ایرد یلار قال اتی ابراهیم افرأیتم اما کورد ونگز و سلد نگیز یعنی سلنگیز لارکیم هرحال سلد مما
کنتم تعبدون او لجه بار سز لارکیم تاپشورسیز لارانی انتم سز لارو آباؤکم الاقدمون سز لارنینگ
نینگ ایرتاکی اتا لارنگز دانی تاپینیب دور لارفانهم بس ارستلوق یلکیم اول معبود لارعدو لی
دشمن لارد ور لارمنکا یعنی سز لارکا کیم الارنینگ تاپنغوحی لاری سز لارارتصور من قلدی اوزی
نینگ نفسیدا الارنینگ تعریضی نینگ بولسد اکیم اول نصیحت داصرح ایتما قدین فایده لیق دور
وبت لارنینگ دشمن لیغی اوزی نینگ تاپنغوحی غه ظاهر دور کیم ضرری کیم الارنینگ عباد تیدین هیچ
دشمن دین متصور ایماستور یا معنی اولدور کیم مین دشمن دور من الارغه کیم هرکیمنی دشمن توتسه لار
اولدانی دشمن دور بس اوزه دشمن لیغنی الارنینگ دشمن لیغید اظاهر قلدی یعنی مین الارنینگ کافر
دشمن توتقوحی سی من اولدانی دشمن دور بس اوزه دشمن لیغنی الارنینگ دشمن لیغید اظاهر قلدی
یعنی رب العالمین یکه منینگ دریغم عالمی الارنینگ پروردکاری الذی خلقنی اولکیم بارلا
عدم دین وجوده کلتورد ی فهو یهدین بس اول یولکورساتور منکا توزیولوکا سور ایشدایا
یراتی مینی حق اقامة اوچون ویولکورساتور خلق دعوتنغه والذی هو یطعمنی اول الطعمنی
پیدور ور منکا غزاکیم مینینگ بدنم اجزاسینینگ قوای انتنک سله دور ویسقین واچورور
شرابی کیم سوسا ما علق تسکینی موجی دور ومینینگ عضولارم نینگ تربیتی نینگ سبب
دور عین المعانی دا کیلتورور ستورکیم مراد الفت وزالفت شرابی دور صاحب بحر ائیق دور کیم
عبودیت طعامی دور کیم کونکول لارانتنک سله تیریک دور کونکول لارانتنک پله تیریک دور
وتخلی طهوری نینگ شرابی ربوبیت سببی سله کیم روح لارانتنک سله تازه بولغای و
الاسرار ذوالنون مصری قدس سره دین نقل قیلورکیم بوطعام معرفت طعامی دور ربو شراب

عبت شرابی ... شراب المحبة خیر الشراب ... وکل شراب سواه سراب ... واذا مرضت وحون اغری سام ایمو
یشفین بس اول منکا شفا بیور امام صادق رضی الله عنه دین منقول در رکم حون آغری سام یازوق پله
منکا شفا بیرر تویه سلهٔ قدس سره ایتب در رکم اغریغ اغیار کور ماکی سله در رو شفا واصف قهار نور لاری
مشاهده سی سله وکرد اکسلتور و تورکم اغریغ لسق کونلن تعلق لاری سله و شفا تعلق قلبی سله و ایله
وابته عنایت حزه سبعه در رکم بیتد سالک نی بارچه سیدن منقطع قلیب پیر لکا اولاشتور در یعنی
تحریر شرحی سله تعلق تنک آغریغ لغدن قوتقاریر رو الذی یمیتنی اولکتش کم اولتور رمینی دنیا داحل
توکانماکی تنک وقتی سله ثم یحیین بس تیرکوزر رمینی اخرت و امحاسبه و محازات اوحون امام ثعلبی
ایتد در رکم اولتور رعدل سله و تترکوزر فضل سله و ایتد در رلار اولتور ماکلیک یازوق پله در رو تیر
کوز ماکلیک طاعت سله یا اولتور ماکلیک جهل سله در رو تترکوز ماکلیک عقل سله یا اولتور ماکلیک لمع
سله در رو تیر کوز ماکلیک ورع سله یا اولتور ماکلیک فراق سله در رو تیر کوز ماک لیک تلاق
حقائق سلمی داکسلتور و تورکم اولتور رمینی منکنک نعیم دین و تیر کوز نازی سله و بعض محقق لار منک
قاشیدا اولتور ماک و تترکوز ماک خوف و رجا یله در ریا غفلت و ذکر سله یا یا یاق داشکار اسله
و صاحب بحرانت در رکم اولتور رمینی شریعت اوصاف دین و تترکوز رو سر و حانیت اخلاق دین و
ینه اولتور رو سر و حانیت سما یدین و تیر کوز رو سر و حانیت صفاتی سله و حقیقت اولدر رکم اولتور
رمینی منکنک انا نیتم دین و تترکوز رو سر و حانیتی تنک هر تی سله کم حقیقتی تیر لکلیک عبارت اندن در رالذی
لطمع اولکتش کم امید تو تار رمین ان یغفر لی اولکم یار لقا غای رمینی خطئتی منکنک یار تو سنی یوم الدین
حزا کونی یازوق تنک اسنادی اوزکا باوجود بنوت عصمیٔ نفس کبری تنک حتی در رامت تعلیمی و تلخیص داکسلتور
بتورکم مراد محمد صلی الله علیه وسلم امتی تنک خطالاری در رکم حضرت خلیل ملک جلیل دین انتنک غفرانی تنک
استدعاسنی کور سایتب در رربنا هب لی ای منکنک بر در دکارم باغیشلا منکا و عطا قیل اعلما کمالی علم
تا انتنک سله حق خلافتی و خلق ریاستی تنک مستعدی اولغای رمین والحقنی و یلیکور رمینی کمال انقیاد
تنک سببی سله عملدا یا الصالحین بول تنک شایسته لار یغد در رکاه تنک کزیده لار یغه واجعلنی
قبول عمل منکا و حون لسان صدق در راست تیل یعنی بخشی ثنای فی الاخرین سونک کیلکای لار
تنک اراسید ایمنی روان قبول منکنک و ثنا و بخشی آتم و اوازم نی کیتی لار تنک تیلکا کم میندین سونک
کیلور لار و بود عا اجابت عز لغد یتمت در رباره امت لار مجوس و یهود و نصاری و اسلام اهادی
حضرت خلیل الرحمن ثنا سینی ایتور لار و ایتیب در رلار مراد لسان صدق دین صادق ایردر رو ایله
معنی سی بر کم ظاهر قبول منکنک دینم تنک اصلا تنک تجدیدی اوحون راست اینقوی سونکغی
امت لار اومراد حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بولغای واجعلنی وقبل عمل منی من ورثة
جنة النعیم تو لانعمت لیکا و حماج وارث لار دین یعنی الاردین قیلکم و حماج منزل لار یله بزل
قلور لار و اغفر لابی و یار لقا منکنک اتام نی یعنی امان روزی قیل انکا تا یار لقا غای رمین انه

در سلوق سلہ کم اولکان بار دور من الضالین یولہ آز غالمادین ولا المغضوبی ور سوالیلما میں یوم یبعثون
کونی کم قوبار یلغا یلار کیشلار اوزکور لار یدین بود عاد اغی استار تعلیمی دور لار الا یغامبر لار غہ حوا
لوق ور سوالیع بوقتور یوم لا ینفع کونی کم اسیع قلمانغای دائیکا یار امانغای مال ولا بنون
ونہ اوغول لار هیچ کشیکا الا من اتی الله مکر کشی کا کم کیلکای بقلب سلیم خالص کونکول سلہ
کفر دیا یزوق دین کم اوز مالینی حق یولیدین نفقہ قیلغان یولغای واوغلانلار نی حق یولینی
ارشاد قیلیب وهر اینہ اول مال واوغلانلار ایکا اسیغ بیتکور ور وایتیب دور لار کم کونکول ننگ
سلامتی اخلاص دور لا الہ الا الله محمد رسول الله شهادتی دا قولی ارل دور کم سلیم کونکول دنیا دوست
لوغدین واتیور لار حسد وخیانت دین وتسمر دا ایتور یعامر صلی الله علیہ وسلم اهل وبیتی
وازواجی واصحابی ننگ دشمن لیعی ورضی الله عنهم امام قشیری رحمہ الله ایتیب دور کم قلب سلیم اولدور
کم خالی یولغای خدای دین اوزکا دین سلمی روح الله روحه ایتیب دور کم اندانی دنیا آفت لار نی یغا
ونہ عقبی مطامعی یاخالی یولغای بدعت دین ومومتمن سنت کا وسید الطائفہ قدس سره دین منقول
دور کم سلم یلان حاقان یولغای سلار حاقان قه تونوش قلق واضطراب دور لیس معنی شایان
قیلور کم سلم کونکول کونکلی دور مدام حزین وتضرع وبکا وزاری مقام یدا اوزیلماک قورقونچ دین
خالی وصلت شوقدین یولغای وازلفت الجنة وکوندوزی کم یاوق قیلغای ارجاء للمتقین
پرهیزکار لار اوچون تاموقف دین آنی کورکا ملار واوزمنزل لاری ننگ کورماکی سلہ مسرور
یولغا یلار وبرزخ الجحیم وظاهر انتلکای تموغ للغاوین یول آز غانلار اوچون تا انداباق
قایلار واوزمقام لارنی کورکا یلار دلارینگ غم والمی آزیقای وقیل لهم راینیلغای الارغه
یعنی نرشه لار حق سحانه حکمی سلہ الار دین سوراملار کم ایما کنتم قایدا دور لار ارلجه یارا یردینگر
لار کم تونوش تعبدون تاپنسور ایردینگر لار من دون الله خدای دین اوزکا یعنی قاملا دور لار
سزلارینگ خدای لارینگز کم الار سلہ اسدوار ایردینگر لار هل ینصرونکم هیچ یاری بیرور لار میز
لارکا عذاب کیتارماکا سزلار دین اویتصرون یاسانغلار لار اوزنی عقوبت حلولیدین قلبلیسا
بس یوزی سلہ سالیلغا یلار فیها تموغ داهم بیت لار والغاوون یول آزغوچی لار نی یعنی الارینگ
تاپنغوچی لاری وجنود ابلیس وتموغ قه سا یلغای لار ابلیس نینگ حیزبک لار نی یعنی الارینگ
ایکراشکوچی لاری بری وآدمی دین اجمعون بارچه سی الارینگ قالوا ایتور لار کا نزلار وهم فیها
وحال اولکم الار تموغ دا یختصمون دشمن لیع قیلور لار بری بری سلہ یعنی بت لار وتاپنغوچی لار
مخاصمه قیلور لار بیت تاپنغوچی لار ت لارغه ایتور لار تالله ان کنا لفی ضلال مبین خدای سلہ کم پیز یار ایردوک
اوچون ضلالت بیداوهو بیدا یول آزمالغه دا اذ نسویکم وقتی کم تینگ قیلور ایردوک پیز
سیز لارنی عبادت استحقاقی برب العالمین عالمی لارینگ برور دکاریغه وما اضلنا الا یول
آزغوزمادیلار پیزنی وضلالت قه توغمادیلار الا المجرمون مکر عاصیلار وهمان قیلمغ لار

قوم نوحدی مبین اسکارا ایمی مبعوث بولوب من مکلف لارغه صوقی غه خواهه خواهه لارینی سوردی وحواه مسکین قالوا
ایچ لارکا قولاری لیکن لم یلبثه یا نوح اگر فایتا تورماسانگ ای نوح اولحه دن کیم ایتور مین ایمی اوندامک دیمک قوم تما
ندین لتکونن من هرانسه بولغای سن من المحرومین سوردی لکا لارغه دن یا اولتورولکاندین قاتل سله قال انی نوح علی ام
بوسوزینگ اشیتکاسندین وقومی نینگ اماندین امید سیز بولغاسندین سونگ ربّ ای منینگ پروردگاریم ان
قومی دستلوق سله کیم منینگ کروهم کذبون تکذیب قیلورلارمنی دیالغان غه نسبت مردی لارفانج مس
برحکم نبل بینی وبینهم مینگ سله والاراً فتحاحکم قیلماغی وتجینی وینه قوتقارمنی الارینگ قصدین
وسن معی وهرکیم منینگ سله دور من المؤمنین امان کیلتورکا لارندن فانجیناه بس نجات مردوک لارغه
ومن معه وهرکیم اینگ سله ایردی فی الفلک المشحون کیمه دا آدمی وحیوان لارمتاع وملکورک
لاردن تولا ثم اغرقنا بس سونگ قالدوق پیز بعد الباقین اینگ قورقوتماعدین سونگ ارکا لارغه
اینگ قومیدن ان فی ذلک دستلوق سله کم اینگ صبر بداقرم نینگ ابزاسیغه لآیة هرایشه دلالتی
دورایکاکم صبر طفر موجب دور وما کان اکثرهم ویوق ایردیلار نوح علیه السلام قومی نینگ کوپراکی مومن
ایمان کیلتورکا لارخدای واینگ سغامبرلیغه للکم انینگ امتی دین شمکس توقوز کیشی ایمان کیلتورلار واینگ
سله کم ایردیلار وانا ربک ودستلوق سله کم سنینگ خداوندینگ لهو العزیز اولدور توانا کافرلارینگ
عنتی غه الرحیم عذاب تاخیر غه الارسن یا سغامبرلارینگ توفقدا حلم ویوک کوتارماک دا
واحتماع دا الارغه کذبت یالغان توتی لارعاد المرسلین عاد قومی سار یلکان لارنی وهرکیم پیر
سغامبرغه منکر بولسه بارچه غه منکر بولغان بولغای اذ قال لهم هاد قسل اولکم اتی الارغه امین
هود الارینگ نسبی قرینداشی هود علیه السلام الا تتقون آیا پرهیز قلماس سرلارسرکه دن یاللهغه عقاب
قورقوقومی بولماس سرلارانی لکم دستلوق سله کم من سرلارکا رسول امین سار یلکانی ایمین من
وحی ورسالت قه فاتقوا الله بس قورقونگلار خدای دن واینگ مخالفتن قویونگلار الیکم
وفرمان ایلتنگلار لارمنکا اولحه واسرلارکا انکا دعوت قلورمن وما اسئلکم علیه وتلاماس
مین سرلاردن اوزوم ینگ دعوتیم کامن اجر مردی دنیامالی ومتاعدین ان اجری یو
منینگ مزدوم الاعلی رب العالمین مکر عالمی لارینگ اربدکار غه اتبنون آیا بنا قیلورسرلار
بکل ریع هرتپی یک بیردا آیة علامتی کیلکوی وما غرضی اینگ تعبثون
اوناسرلار واتخذا اولورماس سرلارکوساکیم عبث دور وایتورلارسولارینگ باشیدا ایولارماسا
ایردیلار واتخذا اولتورور هرکیم الارغه یتسه ایدی اینگ پله اوینا سرده ملارماداکبوترخانه
لاردورر تخذون وتوتارسرلار مصانع سولوق حوض لارسرایپورک کوشک لاریا بی یک بنالاس
لعلکم تخلدون کوساکیم جاویدبولغونگلار واذا بطشتم وحون قاتس توتارسرلار وحمله او
لارسرلارنی بطشتم توتارسرلار قاتس لیق سله جبارین جالمی واکیم منکر سرلار وباش تارتقوچی لار
یعنی شفقت سز ومهربان سز یاحون اشقام تارتارسرلار منکارانه اشقام تارتارسز فاتقوا

الله بس قورقونکلر الرخدای دن وحباری سقوشدن کم نه سزلارنینک لایقدنکز ورسه قونکلر الله
ومنکا موندانی بویورسلم فرمان ایلتکلر الرکیم سیزلارنینک سودونکز موندا ورسه الذی انتم
وقورقونکلر الرخدای دن کم مدد کاریغ قلدی سزلارکا بما تفعلون اولحه غه تانورسیزلار قورقونکز
لوکیعت الرس امدکم بانفال امداد قلدی سزلارکا توارلار سله یتوه وسیضر وقوی دیک الرس
فایده لار الورسزلار وبنین واوغول لار سله تابارحه حال لارد اسزلارنینک یارد مدکار سنکلر دلار رضاسنا
وبوستانلار سله کم انینک میوه سدن اسلغ الغوحی سزلارغ عیون وسولوق بولاق لار سله کم موقیا
مسمی ولیکن نذیک نشود نمای انینک سله انعام غه یتارانی اخاف درستوق سله کم من قورقارمین
عذابکم سزلارکا اگر شرکا ثابت بولغای سزلارعذاب یوم عظیم اولوب کون نذیک عذابی فی کم
صرصر هبوبی نذیک کونی درریا قیامت کونی قالوا اتحملنا عادی لار هود علیهم حواپید اسواء علینا
نذیک اورپیرکا اوعظت یا نصیحت برکای سن برکا ام لم تکن نابولغای سین من الواعظین
بندپیر کوحی لار دن یعنی بزاوزطریقمزنی ایلیکدن مرماس بزلارکا پیزیت تا اینما قلغ وتجبر
دن وبدیک بولغوحی بنا لارنینک یاسا ما غیدن الاخلق الاولین مکرو بورز ونغی لارنینک عادتی
درسزلار دن ومانحن بروبو قتورسزلر المعذبین عذاب ایتلکان لار بوعادت لار غه فکذبوه
بس تکذیب قلد لار هود علیهم نذیک رسالتی فاهلکناهم بس هلاک قلدوق بزلار نی صرصر
یاسله ان فی ذلک درستوق سله کم عاد قوی نذیک هلاکدا لآیة نشانه دررد لالت قلغوحی لار
کم تکذیب اهلانینک عاقبتی عقوبت قه تارتار ومانکان اکثرهم وبوق ارد لار عاد قومی نذیک کبر
برلکی موقینن ایمان کلتورکانلار کم آزی اولقیلد دن هود علیهم حطه دالرد لار وقالغانی نخط اسقو
واوان ذلک وحبس سله سینذیک سرد رد کارینک لهو العزیز اولد ورغالب کم کانزلارنینک بیدن پاک
یوقتورایرحیم مهربان دررسولمن لارکا عقوبت مهلکه سدن حیقارب کلتورد رکذبت یالغانلادی
نسبت مرد لار ثمود المرسلین ثمود قبیله سی خدای نذیک بسارکا نلارین یعنی صالح واوتکان سفامنر لاری
الکا علیهما السلام اذقال لهم بادقلد حورن ایتی الارغه اخوهم الارینک قرندا شی قرداشی حیثیتی
صالح صالح من عبید الاتتقون ایا قورقماس سزلار خدای دن عذابی کم الکا شرک کلتورد رسیزلار
الی اکسور سولد رستوق سله کم مین سزلارا وحون بیسار یب مین امین مشهور امانت دارات
لیغ سله فاتقوا الله بس قورقونکلر الار وحذر قیلنکلر الرخدای نذیک عذابی دن واطیعون
وفرمان ایلتکلر الرمنکا امر ونهی وما اسالکم وتلاماس مین سزلارکا علیه نصیحی غه
کم قیلورمین من اجر هیچ مزدی کم منکا سزوانینک سله متهم بولغای مین ان
اجری یوقتور منینک مکافاتیم الا علی رب العالمین مکر عالمی لارنینک خداوندی غه انترکون
آیا قویولغور نکز درلار سزلار یعنی سزلارنی قومغا غوسیدر لار فیما ههنا ارلجه دایار سزلار موندا
یعنی دنیاد امنزل لاردمسکن لاردمن آمنین ایمن ایتلر لاردن وسالم نوت لاردمن فی حسابت بوستان لار

واوعیون وقوبوق لارواثمود وقومسعه بولاولماسا ربع لاربوق ایکانده دخی روع واکمن لاربخیل
وخرماستاق لارللعهما اننک یاماج لاری ننک شکوفه لاری عظیم نازک وبوشاق ولطیف
وتحتون وبوتارسه لارواوزمسکن لاربکمزاوحون من الجبال تاغلاردن بیوتا ایولارفارهین
حالح واکم ماهر سه لارتاغلارننک ایرنماغی واقافقوا الله بس قورقونکرلارخدای دن وسراق
بولونکزلارواوزدن اعلی نحالماملکرلارواطیعون وفرمان ایلتنکرلارفنکاحکم لارواولاتطغوا
واطاعت سلمالکرلارامرالمسرفین کامرلارننک فرماشنه کیم اسراف سلسه درلارکفرسله الذین
یفسدون الارکیم شاه لیغ سلورلارفی الارض محمود یارپلاولایصلحون واصلاح غه کلتورماس
لارارزی ننک ایشنی مراد توقورکیشدرلارکیم صالح علدام هلاکی ننک قصدنی قلدیلارالا
ننک قصه سی نمل سوره سده مذکوربولغوسدرقالوا اتی لارثمود ننک قومی صالح علدالام
حواپیدا انما انت موندن اوزکابوتتورکیم سین من المسحرین حاد ولوق قیلیلغان لاردن سین
یعنی سنکاکوب حاد ولوق قلیب دورلارتاسیلنک عقلنک مغلوب بولوتورماانت بشر من سین
الابشرمثلنا مکر سرسنکه ویک آدمی بشریت صورتی سله صالح علدالام اننک حالی حقیقت
دین محروب بولوب سلمادی کم انسان صورتی دین اوزکاینمه دورسوحون ثمود ننک قومی صورت
ننک وابسته سی ایردی لارصالح علدالام اوزی ننک صورتی سله کوروب لارایمانه ایتماب
لقلارسین سرسنکه ویک بشری سین رسالت دعوی سین انکافعلورسین وحول ترک قیلماس
سین وبودعوی دامصرسین قاتی بایاغ بس کیلتورنشانه وعادت لارخدارقدس ان کنت
کرمارسین من الصادقین قنن راست استقرمی لاردس اوزدعوینکدا صالح علدام ایتی کم سنیلارنی
یتلارسه لارالاراقتراح قلدیلارلاربومعین ناقه دس شوه بوهیئات سله حسقارعل وحول الله
ننک مدعاسکم حاصل بولدی قال ایتی صالح علدام هذه ناقه بوناقه دورکیم سه لارتلادیلکلر
لارلهاشرب انکانصیبی دورسودن ولکم وسه لارکاشرب یوم معلوم اپیش صورسلیکلرکن
کونی یعنی سرکون سوانتنک دورروسرکون سه لارننک سه لارانتنک نوبتی دااکامراهم بولماسا
ولاتمسوها سوء فیاخذکم عذاب یوم عظیم یعنی سلمالکرلارانی یمان سوءیمالسه سله یعنی اننک ارزمانغی واولتورماکی ننک
قصدین قلمالکرلاراکراندا وقتلسالکرلارفیاخذکم بس توتارسه لارانی عذاب یوم عظیم
اولوق کونی ننک عذابی کون ننک اولوغلوغی عذاب ننک اولوغلوغی ننک حصتی دورانداء
فعقروها بس پی قلدیلارناقه نی فاصبحوا نادمین لبس اشمان بولدیلارپلاانماکی ننک
یاوزفی غه فاخذهم العذاب بس توتی الارنی وعده ایتیلکان یعنی صحه ان فی ذلک لایه دورسولوک
پیله کم اولجه ولس ایندی ثموه قه لایة دلالت دورانکاکم مقترحه ایه لارننک طهر یدن سونک
عذاب نورلی ننک موحی دورسوحاکان دبوق اوزلارالکزهم مؤمنین ثمود قومی ننک کوروب
ایمان کیلتورکانلارکیلتورو متورلارکیم ثمود ننک بارچه قبیله لارح من تورت میدنک کشی اهل کلشورلار

وبس وان تریک ورسلوق سله کم سنینک امریدکار سنک لهو العزیز اولدیغ کم مغلوب بولماس
الرحیم مهربان کم استحقاق سز عذاب قیلماس کذبت قوم لوط تکذیب قیلدیلار لوط علیه
سنینک قومی یعنی موتفکات اهالی رسلین سز امبرلارنی ابراهیم و لوط دیک علیهما اللام اذ قال لهم اخوهم
ایتی الارغه اخوهم لوط الارسنینک قرنداشی لوط علیه السلام موندا مراد شفقت قرنداش لغتی در الا تتقون
اما قورقمایسلر سز لار بارلرغه قلمایسلر قیلماق واخدای دن ایی کمس سله کم مین لکم سز لارا اوچون
رسول امین رسولی درمس امین نصحت دایعنی سز لارنینک خشی لیغینکزنی تیلاکوچی مین فا
تقوا الله بس قورقونکزلار خدای دن منینک نصحتم قبول ایاق داو اطیعون وفرمان ایاغنکزه
سز منکا پند قبول ایدا وما اسالکم علیه وتلاماس من سز لارکا بندیک غه سوروم مین من اجر
هیچ مزدی نا سز لارکا اغیر کسلکای ان اجری توقتورمنینک ثواب الا مکم علی رب العالمین
عالمی لارنینک تربیت قیلغوچی سیغه اتاتون الذکران ایا کیلور سز لار ابر لارکا من العالمین ارلر
نکزدن اوزکا مراد غریب لار در لار یعنی میل قیلور سز لار لارنینک مباشرتیغه وتذرون وقویا سز لار
وایلیک قایتار در سز لار ما خلق آنی کم یاراتقان در لکم ربکم سز لارا اوچون سز لارنینک
پروردکارنکزمن ازواجکم سز لارنینک خاتون لارنکزدن بل انتم قوم عادون بلکم سز لارا اوچون سز لارنفک
پروردکارنکز قوم عاد دون کروهی حدیدن اونکان لار سز کم یا وطرد خاتون غه ایر لار یارلرغه
غه پلینکز یا قالوا ای لار لوط علیه اللام نینک قومی انینک حواپسیلیس لم تنته یا لوط اگر قا
تورماسانک ای لوط سز نینک علمیمز نینک تقیحیدن وسز منینک تماغمیز نی اندن لتکونن من المخرجین
بولورسن من المخرجین حیقار یلغانلاردن سز نینک اراده ن وسز تنکه یمان راق حالی سله کیشلار
اوزدیا ریدن حقار سز اردی لار قال انی ای لوط کمسی سله کم مین لعملکم سز لارنینک عملیلاردغه
من القالین دشمن لاردن اسردوشمن مین بس یوز قوم دن ایورب رب مناجاة یا شلاب ایتی رب کیچه
ای منینک پروردکارم قوتقارمینی واهلی ومنینک کشی لارم نی مما یعملون اولحه نینک شوم لوغدن
کم قیلور لار فنجیناه بس نجات پیردرک الکا واهله واننک اهلی وسنی کا اجمعین الارنینک یاره سینی
لوط علیه السلام اهلی انینک خاتونی وایکی قیزی وایکی کویا کوسی ایردیلار یاره یغمات تاقی لار الا عجوزا
هکر قاری خاتونی کم داخل ایدی فی الغابرین باقی قالغانلار دا عذاب اکلتور وشور لار کم اولخاتون
لوط علیه السلام سله صحبت کیلمادی وای یراغه مین کم منکا تنکای اولحه قوم غه ستار ثم بس دمنثرنا
الآخرین هلاک قیلدیوز سز اوزکا لارنی وامطرنا علیهم ویاغدیردوق سز لارغه مطرا یاغدیرو
کم تاش ایردی یا کوکردوارث قساء بس یاندیردیمطر المنذرین قورقوتولغان لارنینک یامغوری
کم اعمال کسلتور ماد یلار ان فی ذلک در سلوق سله کم موتفکه اهالی نینک عذابی والآیة کشاندردی
قرمان سز لارنینک عقوبتی غه ومالکان اکثرهم ویوق اردیلار اولقوم نینک کوبراکی مومنین
ایمان کیلتورکایلار کم لوط علیه السلام نینک ایکی قیزی دن اوزکا درست راق قول اسله وانینک ایکی کویا کوتی بعضی

ننگ قولی سله حضرت لوط عمانیسا وعلام غه امان کیلتور ماندی ایردیلار وان زنگ درستلوق
سله کیم سینینگ انر یلکارینگ لهو العزیز اولدی رعزیز کیم هرگز خوار بولماغای الرحیم مهربانی کیم
تنبیه بورون عدان صلماس کذب بالغانغه تونی لار اصحاب الایکة المرسلین ایکه ینینگ
اصحابی سغامسر لارنی وایکه پیشه ایردی مدین یا رقدا واولایشه داکوب یاغاچ لار و
مسوه لار ایردی دیمالی کیلتور وشو کیم ایکه اصحابی حرام قوی ایردیلار وتورت کنت لاری
یار ایردی شعیب وبلا وعزوفالس حق سبحانه شعیب علیه السلام نی الارغه پیغمبر قیلدی واکیم مدین
اهلکا پیغمبر ایردی اذ قال لهم قال یاد قیل یاد حرف اتی لهم شعیب کیم ای قوم الاستقون یا قورقمس
قمس سز لار الهی عذاسدین کیم الکا شرک کیلتور وسز لارانی لکم درستلوق سله کیم من پیغمبر
لار کار سول پیغمبر لکان مبین امین امانت سله سز لارینگ حالنگز صلاحی وس اوزکا یتلماس
من فاتقوا الله بس برهز قیلنگز کفر وتکذیب دین وقرقورنگز لار خدای دین واطیعون
ومن فاتقوا الله بس برهز قیلنگز کفر وتکذیب دین وقرقورنگز لار خدای دین واطیعون
وفرمان ایلیکیز لار منکا بیتلغانلار ترکیدا وما اسئلکم وتلاماس من سز لارکا علیه
وحی بتکور ماکا من اجر وادا غ ان اجری بوقتور منینگ حرام الاعلی رب العالمین ملکرعا
لار ینگ یار اتقوحی سغه اوفوا الکیل توکا لار یتنگز لار یمانه نی ولا تبخسوا اوبولماتگز لار
من المخسرین آز قلغوحی لار وزیان بتکور کوحی لار کشی لار ینگ حق لار یغه وزنوا وتا رینگز لار
بالقسطاس المستقیم توز تراز وسله ولا تبخسوا الناس واز یماتگز لار کشی لار کا اشیاءهم
نیمه لار لار ینگ حق لار یدن ولا تعثوا اوبوزوقلوق ینگ غایتین ایتا ماتگز لار فی الارض
ایکه سریدا اولتورماک وتالاماق وبولکسماک سله مفسدین صالغ واکیم بوزوقلوق قصدی
دایار سز لار واتقوا الذی وحذر قیلنگز لار اول کشی ینگ عقوبتی دین کیم قدرت سله خلقکم
یار اتی سز لارنی والجبلة الاولین وبورونغی کروه نی قالوا انتی لار ایکه اصلا انما انت موندین از کا
یوقتور کیم مین من المسحرین جادو قیلنغانلار دین سین یعنی الار دین کیم مرة بعد مرة حاد ربوی
قلیب دور لار تا حدی کیم عقل ینگ اثری الار دین محو بولوب دور یا یار اتلغا الار دین کیم الارغه
بحر بولغای یعنی قورسا غی خالی دور لار محتاج سماک وایماک کا زما انت وبوقومسن الاکثر
مکر آدمی مثلنا سز ینگ دیک لشریت صفت لار یدا بس نی غه سله سز کا ارتوقلوق قیلور سین
در سالت دعوی سن قایدین کیلتور دوسین وان نظنک ودر سلوق سله کیم کمان ایلیتور مین
لمن الکاذبین یالغان استقوحی لار دین اوزی ینگ دعوی سیدا فاسقطه بس تیر شور کاره
کیلتور وسا لغیل یعنی اوزخدا ینگ غه اتقل تاسا لغای علینا بیز کا کسفا من السماء پا
کوک دین کیم اندا عذابی بولغای ان کنت کرار سین من الصادقین راست استقوحی لار دین
کیم بیز کا عذابی اینب کیلکوسیدور قال اتی شعیب علام ربی اعلم منینگ پروردکارم دانا راق
در سما تعملون اولجه سله قیلور سز لار عبادتی واطعام احسکاری واز سا تما قلیغ واوزکا

یا زوق لار دین رعذابی کم بو عمل لار ینگ مکافاتی بولغای سولار کا بیلکور کو سدور لار کم اهمال
بولسه اهمال بولماغوسدور کیلتور دستور لار کیم حون شعیت علیه السلام قومی انکار و استکبار و احد
دین اوتی لار حق سحانه یتی کیحه وکوندوز فاتق لار غه قوبدی اولیا نکلیع کیم لار ینگ قوبوغی
دیولاغی ننگ سولی قلیشادی والار ینگ نفس لاری توتولدی ایولار ینگ ایحکاکره دلار اسیغ ازنی
بولدی کیوز پیشه کا قوبدیلار وهرسری یاغاحی ننگ توسدا یغیلیب اسیغ دین نشار ایردیلار
کیم ناکاه قرا بولوتی هراد ابد ابولدی وساوق سلی اندین ایبا باشلادی ایکه اصحابی خوف حال
بولوب پیری سر لکا هار لادیلار کیم کیلیب نظر لار تا بولوت کولاکا ننگ استدا اسانلیق لار ینگ کیم
کیم لار ینگ بارحه سی بولوت آستیدا سعلدیلار اوتی اندین حیقب بارحه سنی کوبدردی
انداق کم حق سحانه وتعالا ایتور فکذبوه بس تکذیب قلدیلار شعیب نی علیه السلام فاخذهم
بس تو تی الار نی عذاب یوم الظله ظله کون ننگ عذابی وظله عرلغتی دا کولاکا لکدور
واول قرا بولوت کولاکا لک یکا سله الار ینگ باشی ننگ استدا ایردی وانتدین لار کیم لار ینگ اسیغ
کیم غایب غه بلتی حق سحانه تاغی غه فرمان بردی تا اوزی ننگ سر یدین قوتی وسله بان
دیک هراد اتوردی وانتک استدا ساوق سولار اسکار ایولدی والار شاه اول تاغ ننگ استدا
کیلتور دیلار والار غه اینک کیلب بارحه سنی هلاک قلدی انه در ستلوق سله کم ظله کونی
ننگ عذابی کان بار ایردی عذاب یوم عظیم اولوغ کونی ننگ عذابی ان فی ذلک
لحسن سله کم بو عذاب دا کم سولوق بولوت دین کوبدور کوحی اوت حسعب کیلکای لایه
هرانسه نشانی در حقیقی منتقم قدرتی ننگ کما لغه وما کان وسوق اردیلار اکثرهم مومنین
ایکه اصحابی ننگ کوبراکی مومن لار ایدالار ینگ بارحه سی کیم رایت اینلمایدیر ایکه اهلسدین
شعیب علیه السلام غه امان کیلتور کان بولغای مدین اصحابی ننگ خلافی سله کم جمعی الار دین ایمان کیلتور
دیلار وان ینگ در ستلوق سله کم سندنک امر لکا رینگ لهو العزیز اولدر نی لار ینگ غالب قلغو
حی سی الار ینگ ذی نقم لار غه الرحیم مهربان نی لار غه والار ینگ ایکر اشکوحی لار غه بو سنی معلمین
ننگ قصه لاری ننگ آخری در کیم اختصار بولی سله سید مختار صلی الله علیه وسلم ننگ مبارک
کو نکلی ننگ تسلیه سی اوحون بو سوره دا یاد اینلدی در وقریش مکذب لاری ننگ قور قوتما
غی دا بار در نا معلوم سلغایلار کیم هرانسی کم سغامبری ننگ تکذیبین قلدیلار معذب
بولدیلار والار غه داغی سغامبر تکذیبی غه عذابی ستکو سید در وانه در ستلوق سله کم کیلتور دی
لتنزیل رب العالمین عالمی لار بروردکاری ننگ توبان یبارکانی دور تنزل توبان یبارادی خدای
به قران سله الروح الامین جبریل نی علی قلبک سنندنک کو نکلو نکا یعنی جبریل علیه السلام تلقین
قیلدی سنکا وسین یاد توتو نک اندین واوزکو نکلو نکدا اسا قلادینک وحض نزل لتکفیع وحا
ونون رفعی سله روح الامین دن اوقور یعنی اینک کیلدی جبریل قران سله سندنک کو نکلو نکا

لودوعقت واللعنت بند پیرد نگ وسوزلی تمام قیلدنگ وما اهلکنا وهلاک قیلماد وم بر
من قریه مبع کیلت اهاینلنگ الا لها منکرلر لکم اخنگ اهلیکا منذرون قورقوحی لارایرد یلا
ذکری بند پیرماگا وحون یعنی اول سفامبرلار یماره وگ سزنا الارنی حق قه دعوت قیلدیلا
وعذاب دن قورقوتی وحون تصدیق کورساعاد یلار وعناد وانکارد ارتورد یلار عقوبت اینگ
مستحق بولدیلار وما کنا ویوقتور سزظالمین ستمکارلکم قورقوماس دن بوردیلا کشفی هلاک
قیلمای سزموضح دا کلتورد وستورکیم قریش استورایرد یلار دیوی سزنی التفع دور محمد صلی الله
علیه وسلم قاشیغه کیلورد وقران انکا اوقورحق صحابه لوسوزلینگ یوق ایتماگی قیلیب اتی کیم
وما تنزلت ایله کیلماس لاریه الشیطان قران سلمه دیولار وما ینبغی ولایق ایماس دور یا بولماغای
لهم الارغه قران نینگ اشدورماگی وما یستطیعون وبولدورالماس لارد وقادر بولماغای لارانکا
کیم شهب وفرشته لارالارنی کورکاگا بارماقدین مانع دورلارانهم دن سلوق سلمه کیم الارانی سمع
قرشته لارکلامین اشمماک دین معزولون یعنی ایلتکانلاردن دورلار وقرانق قه بارغانلاردن فلا تدع
بس اوقوماسمخاطب اول حضرت دن ورمراد اندین اوزگا امت لاردن هرسزنگا ایتورا وقوو تاپینما
مع الله حق خدای سلمه الهما آخر اوزگا خدانی فتکون بس بولورسین من المعذبین عذاب
ایتلکانلاردن والذین وقورقوت خاص خطاب دور اول حضرت قه بویورد یکیم قورقورسیل
خدای عذابیدین عشیرتک الاقربین اوزونگ یقنگ یاوق قرنداشلارینگ واول حضرت
بوایه اینکاندین سونگ صفا تاغیغه حیقدب بیرسزنی الاردن حاقیردی وحون جمع
بولدیلارا تی کیم اکرایتسام سزلاگا کیم بوتاغ یقنگ سیتدا حمی التفع لاردورلارینگا تصدیق قیلور
سیزلارا تی لارای اتی کیم مین قورقوتقوحی مین سزلارنی قاتیق عذابی دن کیم ایلکاری دور
قوم بوسوزینگ ایشتکانیدین سونگ متغیر بولوب متفرق بولدیلار وابولهب اینگ ازا تفه
قرتی واصغش وتوتقیل حنا حگ اوزقانینگ یعنی مهر بانلیغ قیل واکرام ایت لمن اتبعک
الکا کیم سنگا ایکراشیب دورلارمن المؤمنین ایمان کیلتورگانلاردین فان عصوک بس اگر فرمان سزلیغ
قیلمه لارسینگ یقین راق قرنداشلارینگ واکراشماگ لک کورساتماسه لارقتلی
اتی بس اتقسل کیم مین بری بیزارمین مما تعملون اولحه دین سزلارقیلورسزلار
مینی الذی سله توتماغوسیدورلار وتوکل وتوکل قیل اوزمهم لارمنگ کفایتی داغ العزیز
غالب خداوندغه کیم قارادورد وشمن لارقهر لیغه الرحیم مهربان کیم توانا دورا ولیا نصرتیغه
الذی یریک اولکم کورارسینی حین تقوم اول وقت کیم قوپارسین تهجد نمازیغه ویا لغوزا قورسین
وتقلبک وکورارسینگ ایلانغانینگ یعنی تصرف قیلماق فی الساجدین نمازا وقوغوحی لار
الرسیدا قیام ورکوع وسجود وقعود وقتی کیم الارنینگ امامتی نی قیلورسین انه هو السمیع
کیم خدای هو الشمیع اولدورا یشتکوحی سینگ سوزونگنی العلیم دانا سنگ یقنگ غه هل انبئکم

ایا خبر قلماس سزلارکا کیم همواره علی من کمکا کیلیب لاروس تنزل الشیاطین ایمدی کسلور لار دیو
موندن بورون باد ایتی کیم رد ابولما غای شیطان لار ننگ اینک کیلما کی محمد صلی الله علیه وسلم عه
تناسب رتخالس یوق لوغی ننگ جمعی غه مرتدلسان قیلور کیم تنزل الشیاطین کسلور لار دیو لار علی
کل افاک هر بالغان استقرحی غه ایتیم بزه کا کاهن لار کیم الار یلقون السمع توتار لار قولاقنی شیطان لار
ننگ سوزیکا دتوتار لار لار دین بالغان خبر لار او نکا بالغان لار نی اخنک سلمه قوشار لار و اکثرهم
کاذبون و الار ننگ اکثری یالغان ایتقرحی لار در لار انوار دا ایتسه دور کیم بعض اکثری کل کا تفسیر قیلسه
دور یعنی الار ننگ باره سی یالغانچی لمع صفتی سلمه موصوف در لار والشعراء و مشرک لار ننگ
شاعری ابن زبعری و هبیره و مسافع و امیه ثقفی دیک یتبعهم الغاوون الار ننگ اکرا شیما
کین قیلور لار عرب ننگ سفسه لاری یعنی الار ننگ راوی لاری یتسه دا امام علم الهدی رحمة
دین نقل قیلیب دور کیم ایکی شاعر حضرت رسالت مدنی ننگ باسدا شعر لار اتی لار و مسرک لار یاد
توتوب او قور ابرد لار یوامه الار ننگ شاندا ایمدی الم تر انهم ایا کور مایسن کیم الار نی کل
وادٍ هروادی دا کلام نن لار دین ایمعون سرکردان بولور لار نسیب و تشبیب و هزل و مطایبه
و طعن دیک نسب لار دا و مستحق سزا مدح و لایق سیز هجو بلدح و مذم دا افراط دیک و انهک امثالی
وانهم و اولکم الار یقولون امر لار مالا یفعلون اولحه قلماس لار یعنی قلماغان قسمه اور کا
تا نوقلوق سرور لار و کشکا پیر ماکان مقام لار نی نظم سلکی کا تار یار لار و اکر کشی حاصل اصلی
شعر لاری ننگ تجمع صلغای بر منقوله دین کوسکا مطلع بولور کوا شی تفسیر بدا کسلتور و ستر کیم
بوایه ننگ انکانی دین سونگ حسان و ابن رواحه و جمعی صحابه رضی الله عنهم شاعر لاری دین نبوت
پناه حضرتلرینه کیلیب عرض موقف غه بنکور دیلار کیم حق سبحانه سلور کیم بزشاعر دور بیز و این
رواحه ایتی قور قار مسن کیم بو وصف سلدا و لکای منی حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ایتی کیم
مومن جهاد قیلور ایزی بینک قیلیچی سلمه و ایزی ننگ تیلی سلمه و شعری کم سزلار کا کافر لار شاید ایتور سیز
لار الار غه قاتیق راق در اوق دین و بوایه ایندی کیم الا الذین امنوا سفیه لار ننگ منبوعی شاعر لار یا حد
واوی لار دا مسرکردان در لار مکلار کیم ایمان کسلتور دیلار و عملوا الصالحات و شایسته عمل لار قیلدیلار یعنی
سفامبر صلی الله علیه وسلم غه ستایش قیلدیلار و کافر لار ننگ سوکا کی و هجو لکا مشغول بولوف کور سا
لار و ذکروا الله و تا دقیلدیلار خدای تعالی نی اوز شعر لار یدا کثیرا کور یعنی الار ننگ شعر لاری ننگ کوبراکی تحمید
توحید دا دور و تحریص طاعت و تنبیه غفلت دین و انتصروا و اشقام تا رتی لار مشرک لار دین من بعد
ما ظلموا الذین بورون کیم ستم کور دیلوب اوز دیلار غه ایلار یعنی الار ننگ هجو نی الار غه قایتار دیلار حضرت
سفامبر صلی الله علیه وسلم حسان غه ایتی اهج المشرکین فان جبریل معک حضرت حسان شاعر ندین
اولغی دیوانی ننگ دیباجه سیغه کیلتور و ستر کیم هر نجه قادر حکم هلدکره والشعراء یتبعهم الغاوون کلمه سیدا
شاعر لار نی کیم شعر در یاسی ننگ بیاسی دور در واستعراق لای ننگ کمندی بولیغه سالنکاه حد

غایت سعر غرقاب ننگ غواتی وانا شلار اکاه ایر ننگ قورو توب حیرت وضلالت وادی سیدا کردا
قیلور اما کوبی الار ننگ عمل صالحی وایمان صدقی ننگ واسطه سی سله الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات
اسانی ننگ زور قیلدا اولتور دب در لار واذا ذکروا الله کثیرا ایلکانی ننگ وسیله سی سله خلاص ایمع ساحلدا نجا
تاجیبی غه حیقمت در لار وسیعلم الذین ظلموا وبات بولغای کم سلکا یلار الار کم حور قیلدیلار کفر وانری سله
وضایع ایتدین سعر غه کم اولکان دین سونکای منقلب ینقلبون قایسی بیرکا قایتور سیدر مراد اول
در کیم الار ننگ منقلبی اولت بولغوسیدر

بسم الله الرحمن الرحیم

تسریبا باب الفضل من نقل قیلور کیم حروف مقطعه کلام ننگ ابتدا ت رکلام ننگ انتهاسی اوحون در لار ننگ دیلاسز
ننگ افشای راحتنای غه بولغای الذاکیم سورذا طسم سورهٔ شعرا ننگ ختمی وسوره نمل ننگ فتحی یا طی اشارت در
الی قدسی ننگ اظهار شعه وسین یا ستای عزی سی ننگ ثنا سعه یا بول نور دکوهی لار ننگ طلبی والار ننگ کور
نکول لاری ننگ سلامت لیغی غه ماسری الله دین تلک بوسورهٔ آیات القرآن قران ننگ آیه لاری در
وکتاب مبین ورو شن قیلغوچی کتاب ننگ امه لاری حلال وحرام حکم لاری کتاب عطی قران غه اقتدا
الطائفتین عطی در لار وزکا قرآن اولجمعت سله اتی کم اولتور لار وکتابی اولا عتبار سله کم بنور لار هدی
بوکتاب کور سالکوچی در ر وبشری ومژده بیر کوچی للمؤمنین ایمان کیلتور کان لار کا الذین الار کم یقیمون
الصلوة قایم تونار لار نماز نی اتنک حدود ی وارکانی سله ویؤتون الزکوة وبیر در لار اوز مالیه لاری نیک
زکوة نی مسحی لار غه وهم بالآخرة وحال اولکم الار اوزکاسرای غه هم الار یوقینون کمان سرا یور لار انجمعه
تکریری الار ننگ اختصاص غه اشارت در آخرت تصدیقی غه ان الذین در سلوق سله الار کم لایؤمنون
ایمان کیلتور ماس لار بالآخرة عقبی سرای غه زینا لهم بیزاب بیز الار اوزحون اعمالهم الار ننگ زشت
عمل لاری یعنی الار ننگ طمعی ننگ مشتهیاتی ونفس ننگ محبوبی نی قیلیب در بیز صاحب فواید کیلتور
بتور کیم الار اوز امانی شهوات ترکیب قیلیب بیز تا یمان ایشلار نی خوب کور کا یلار وبو خطم وطمع حکمیدا
در فهم یعمهون بس لار سرگردان بولور لار اوزی ننگ ضلالتی دا اولئک اولئک اول کرده والذین
لهم الار در لار کیم الار غه در سوء العذاب عذاب ننگ یمانی یعنی یمان عذاب دنیا دا اولتور ماک وبدر
کوبیدا سرفضاوه دیک وهم فی الآخرة والار اوز کاسرا یدا هم الاخسرون الار در لار زیان ایشلیک
رکا مشیوت قوتی وعقوبت استحقاقی ننگ سببی سله وانک در سلوق سله کم سین لتلقی القرآن
تلقن قیلیلور سین قران غه یعنی یاد آلور سین جبریل تلقین سله کم کیلور سینکا من لدن حکیم
راست ایشلیک خداوند قاشدین علیم دانا اذ قیل یاد قیل حون اتی موسی لاهله موسی
بن عمران اوز کشی لار یکا کیم اننگ سله اردیلار توجه وقتی وامدین مصر غه ویول بینکور دی اردیلار
اننگ ضاتونغه ار غول در دی سله بیدا بولوب وسارق تایب اتی آست در سلوق سله کم میں
کور دوم نارا اوتی یاندور ولغان سا یتکم یار بولغای کم کیلتور کای من منها بخبر اولدرت دین خبر
یعنی کیشی دین کیم اولدوت ننگ باشیدا بولغای یول ننگ خبر دین سورا مین اوا تیکم یا کیلتور ای

سنبلرا وحون بشهاب قبس اوت تونقان شعله لعلکم تصطلون شاید کم سرلرا سوع بولغای
سرلرا نتک سله فلما جاءها هاتس اولوت کم کلدی موسی علیه السلام اولادت نتک یا ولی غه نوری
کوردی اهراق سز یاندورولغان کورک یاش یا غاچ دن داتورلرا اولی اردی کوبیدر کوی ارکا اولادی ک
وهر تقدیر سله کم موسی انداغی نوردی ندا اتلدی ان بورک من فی النار نبنک سله کم برکت چرلیغان بولغای
من فی النار دهر کیم اوت نتک سیری دادر یعنی نعمه مبارکه دا هر کیم اوت نتک تلاسا کدا یعنی موسی
علیه السلام ومن حولها وهر کیم اوت نتک یقرا سیدادر یعنی فرشته لار وسبحان الله وانشغیل پاک دور
خدای رب العالمین عالملرا رنتک سر وردگاری تنزیه دن کیلتور وستور لار کیم حون موسی بوندا
اشیتتی ایتی ندا قیلغوچی کم دور سنه ندا کیلدی کم یا موسی انه انا ای موسی درسلوی سله کم ندا قیلغوچی
انا الله العزیز من من غالب ضدای الحکم حکم قیلغوچی ثواب سله والق عصاک وتاشلا اوزنایا
غدنک نه موسی علیه السلام عصانی سالدی فی الحال یلانی بولدک ویورومک باشلادی فلما رآها
بس حون موسی کوردی عصانی کم تهتز تیبو انور واضطراب سلور وهر ساری بار ورکا نها جان
کوسا کم انحکه سلانی دور سلدام یورر کوچی حال اولیدا کیمک سلان لار دیک اردی دسونکرا اردها
بولور ایدی وامام ابو لیث رحمه الله تفسیر ندا کیلتور وستور کیم وادی مقدس دا جان ایکان دفرعون
فاشیدا بولوب دور وهر وجه سله کم موسی بوصورت نی مشاهده قلدی ولی یوز اورمدی
مدبرا حالی دا کیم فاحقوچی ایردی انتک قور قونچی دن ولم یعقب ورنه قاینماردی یعنه
قائلا ندا ایتتی کم یا موسی لا تخف ای موسی قورقما ینی من ارسلون دن انی لا یخاف درسلوی
سله مسن من کیم قورقما غایلار لردی المرسلون مندنک قاشیمدین یبار یلکانلار یعنی لار عه
قاشیمدا عاقبت نتک یمانلغ بوق دور تا اندین قورقای لار وقورقماک کیراک حمکار لار غه لا من
من ظلم مکر کتی کم سئ قیلغای ثم بدل حسنا بس الیشتورغای درسلکا کیلتورکای یخشی یلغی بعد
سوء عملغ دن سونک یعنی توبه قیلغای یار وق دن سونک فانی غفور بس درسلوی سله کم مین
یار لقاغوچی من توبه قیلغوچی لار نی رحیم مهربان مین الار غه وادخل یدک وکمر کور کسل از لیکدک
فی جیبک اوز کور کلا کنتک نتک یاقه سیدا حضرت موسی علیه السلام نتک کور کلا کی نتک یننکی یرنی
ایدی بس حکم بولدی قول یا قائغه قل تخرج تا حقیقت کیلکای بیضاء آق وبیلتیرا غوچی من
غیر سوء عیب سیز یعنی انتک آق بولغی برص افتی دن مبرا بولغای الدین سونک موسی علیه السلام قول
یاقه سنغه الدتی وبیل یتیرا غوچی دنور یوق حیقلادی ندا بیتی کم بو ایکی ایه نی ظاهر قیل فی تسع
آیات تو قوز آیه نتک جمله سدا کم سنتک معجزه لار نتک دور وبار غیل رسالت قه الی فرعون
وقومه وفرعون وانتک کروهی سار یغه انهم کانوا درسلوی سله کم الار بار دور لار قوما
وقومه وفرعون وانتک کروهی حیقیت بار غانلار فرمان دایره سیدین فلما جاءتهم بس حون کیلدی فرعون
فاسقین کروهی حیقیت بار غانلار فرمان دایره سیدین فلما جاءتهم بس حون کیلدی فرعون
وانتک قومنغه آیاتنا مزنتک قدرتمز نتک دلالتی دموسی رسالتنک برهان لاری بولغه

مبصرة بردشن دهوبدا قالوا اي لار نرعونی لار هذا سحر مبين بوردشن حاد بلوقی دور يعنی بارچه
سلوکيم بوغه دور وجحدوا بها ومنکر بولدیلار اول معجزه لارغه واستيقنتها وکمان سير ايردیلار
انفسهم لار ينتک کونکولاری يعنی نفس سلوراسيدیلار کيم اولايه لار خداوند قاشدين دور وبحر اما سوريلا کا
قيلوراردیلار ظلما وعلوا کار ايغ بوزيدين وعلوا اولوعلوت وباش بوزما علی سلمه فانظر کيف کان
بس کور کيل کيم ينتاک بولور عاقبة المفسدين بناه ايشلک لاراشی بلنک سوزنکی کيم وشناوا سوغه عرد
بولدیلار وعقبی دااونقه کوی کوسيدورلار ولقد آتينا وبر سلوق سلمه کيم مردک بلغ داوه داود
اشاغه کيم وسليمان وانتک اوغلی سليمان غه علما وانتی ثرايع حکم لاريدين ماوردی ايتب دور کيم
کيم اعلمنی وقالا واتی لار علم برکاندين سونک الحمد لله الذی ساياش وثنا اول خدا يغه کيم وانتش
سلمه فضلنا ارتوقلوق بيردی برکا علی کثير کوسکا من عباده المؤمنين اوزی ينتک ايمان
کيلتورکان بنده لاريکا اورزش سليمان ومير اث الدی سليمان داود داوه دين بنوت ياعلمنا ايتب
دور لار ملکا انتک سلمه کيم قايم مقامی اول بولغای اوزکا اوغلانلاری دين باشقه ايتور داود عالم
غه اون توقوز اوغول ايردی وهر بريکا ملک داعيه سی بار ايردی حق سبحانه تعالی مهر قيلب کورک
دين سارردی واندا نجه سلمه يا دقيلدی وبو بوردی کيم هرکيم سينک اوغلانلارينک دين بوسلا
کا حراب بيرسه سندين سونک ملک دارثی بولغای داود عالم اوغلانلارنی يغيب واحبارلاری اشراف
ناحاضر قيلب سلمه لارنی اوغلانلارينه ايتی کيم ايتکلر لار نمه لار ينتک ياوق راغی قالمی دور ونمه
لار ينتک يراق راقی نی دور وقاليسی دور اولکيم انتک سلمه انس کورماک دور ونی دور اولکيم وحشت ايندور
ارتوق راق دور وقاليسی دور لار ايکی قايم وايکی مختلف وايکی دشمن وقاليسی انش دور کيم انتک سونکی
يخشی دور وقاليسی انش دور کيم انتک سونکی يمان دور حاود عالم ينتک اوغلانلاری حراب دين عاجز
کيلدیلار سليمان عالم انتی کيم اگر اجازت بولسه مين حراب ايتايين داود عالم انکا اجازت بيردی
وسليمان نمه لار ينتک ياوق راغی آدمی غه آخرت دور ونمه لار ينتک سراق راغی اولمه اونار دنيا
دين ونمه لار ينتک انسی آدمی ينتک بدنی دور روح سلمه ونمه لار ينتک وحشت لسغ راغی خالق
بدن روح دوس اما قام لار بيردکورک دور لار مختلف لار کيمه دکو بدوز وايکی دشمن اولوم وتمور ايک
واشی کيم سونکی انتک محمود دور اردکورک لوک دور علم دور احق وقتی داواشی کيم انتک سونکی مذموم
دور تيز لنک دور احق لسن وقتی داو بوسلمه لار حرابی کيم ايکان کتاب ينتک موافقی ايدی بنی
اسرايل ينتک اولوغ لاری بارچه سليمان عالم ينتک فضل وکمالنغه معترف بولدیلار داود
ملک نی اکا تاشوردی ونه کون ونات قيلدی سليمان تخت قه ارلتوردی وقال اوتی يا ايها
الناس ای کيشی لار علمنا اوکرا تولدرک منطق الطير قوش لار ينتک سوزنی هرحما عنه
قوش لاردين آوازی دور کيم لار ينتک نوعين اندين معنی لار دغرض لار فهمين سليمان عالم غه اوکرا تی لار اول ايردی کيم فهم قيلور لار قوش لار بيرسوی دين کيلتوردی

لار بر کون سلیمان علام بلبلی نی کوردی شاهی غه او لتور وب باش و قویروغینی بیر اتور ایردی
رسدای قیلور ایردی اوزی ینگ اصحابی غه ایتی کیم سلور سولار بولبل نه دیدوکی لا اله الا الله و
رسوله اعلم سلیمان ایتی کیم ایتور مین بوکون یا رم خرما یب مین توفراق دنیا لشغه وقاحت
اوزقیلدی ایتی کیم کاشکی بو خلایق مخلوق بولماغای ایردی لار ایرکبوتری ایتور تو قونکر لار اولا
اوحون دنا فرمانکر لار خراب بولماق اوحون وطاوس اتور هر نی قیلور سین مکانات تاپارسین
وهدهد ایتور هر کیم رحم قیلماسه انکا رحم قیلماس لار و قرلوغاچ ایتور کشی لبغ نی ایکاریدین
پیشار نکر لار تاخدای قاشیدین تابقای سر لار و حمامد ایتور سلیمان نبی الا علی املاء سلامه
وارضه وقطا ایتور هر کیم اوندا شماسه سلامت قالور وطوطی ایتور وای کیشکا کیم اینک مطلوبی
ومقصودی دنیا بولغای وقارچغای ایتور سبحان رب العظیم وبحمده صار ایتور استغفار
قیلنکر لار ای بازوقلوق لار حدا ایتور کل شی هالک الا وجهه وبلبل ایتور سبحان الله الخلاق
الدائم وقارغه نفرین قیلور عشرت قیلغوچی غه وسیط دا اوزی ینگ سنادی سلسله نقل
قیلور ابن عمر رضی الله عنه دین کیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم دین سوردیلار حدروس اوزی
ینگ فریادی دانی ایتور ایتی کیم ایتور اذکروا الله یا غافلون وهم وسیط دا ابن عباس رضی الله عنهما
دین نقل تورغای اوزی ینگ اوفی دا ایتور یارخدایا لعنت قیل محمد ثمنی و محمد الی ینگ
دشمنی غه ودراج استور الرحمن علی العرش استوی القصه قوش لار ینگ سلمان سلمک سلیمان علام معجزه
سی ایردی اول سبب دین ایتی کیم منطق الطیر بزکا اورکاتی لار و اوتینا و مزیلدوک مز یعنی پیکا مزی
لار من کل شئ هر نمه دین کیم انکا محتاج ایردی درک ان هذا لهو رزق ملک کیم بوعطا الهو الفضل
المبین اولار تو قلوق انکا کیم صبح کشی کایا شوردین ایما ستور کیلتور دیتور لار کیم سلیمان غه
تحفه ایردی کیم صبح کشی کا سلطان لار دین یوق ایردی موضح دا کیلتور دیتور کیم اینک کیشی ینگ
اون یانی دا ایکی یوز مینک کرسی ایردی آدمی لار ینگ اولوغلاری اوحون دا اینک سول بایندا
سنه ایکی یوز مینک کرسی ایدی پری شریف لاری اوحون وسلیمان علام ینگ اونگ بایندا
اوتوز یلش منبر قویار ایردیلار و آدمی لار ینگ اصباری اندا اولتور ولور ایدی سول یانی ایدی و سول بایندا
اوشبو سان سلسله منبر لار ایردی و پری لار ینگ اصباری اندا ایردیلار و قوش لار اینک یانی ینگ
اوستیدا قنات قنات غه توقار ایردیلار و اصبار حق سوزنی ایتور ایردیلار و پری و آدمی کره
لار دا اولتور وب ایشیتور ایردیلار و سلیمان تخت اوستیدا اولتور ور ایردی و حشر لسلیمان وجمع
ایتلدی سلیمان اوحون حشر ده اینک لشکر لار یدین من الجن و بو لار دین و الانس و آدمی لار و الطیر
و قوش لار دین فهم بس بولشکر یورزعون سوروبو لار ایردیلار اینک یورر ماکی وقتی دایاقا تا
توخته تو لور ایردیلار تا مارچه پیری بیرنکا اولاشتور غایلار امام راغب اوزی ینگ تفسیر یدا
کیلتور وب درکیم باوجود سانی ینگ کو بلوکی مسلم بو لشان ایاس ایردیلار بلکیم لار ینگ

ضبط ورتبی مرتبه سلماردی کیم هیچ کیشی لشکر لاریدین اوزی نلنک مقرر قیلمغان مقربدین
دسونگ بارالماس اردولار وکشاف وتفسیر لار نلنک کورا کی دا بارور کیم انلنک لشکر کاهی یوز یاغاچ
دین یوز یاغاچ عاصه ایدی یکسری یتش یاغاچ حسن جوشکی وانینکه یک انس اوحون انلنک
قوش لارا وحون وانلنک تینکی وحش لارا وحون وانلنک حیوانی کا باسلی تو توب اردولار یوز یاغاچ
دین سوز یاغاچ دا ایاک دین وانلنک تحتین باسلا نلنک اوزتا سیدا قوبارا اردولار اشراف واکابر کوره
لار کا کیم تحت نلنک لشکر لاریدا ایدی اولتورا اردولار وسیل اول باسلا نی کوتارا رارا ایدی وسکر کوندا
بیرای لیغ بولا ایلتورا ایدی سرکون شام ولاتی دین یمن سار نقه توجه کورسا یک بارور ارا اردولار
حتی اذا اتوا علی وادی النمل نمل وادی سیغه یعنی اولوادی نلنک وسیدین
کیم طائف نلنک حضولی دور کیرو یلار قالت نملة ایتی آق ساق قارنجقه کیم آنی منذره طاحنه یا
ملاحنه یاخوی ایتلیغ ایردی وانکی قناتی بار ایدی وکشاف ایکلتورو رتور کیم خرد سی حاتلغ
ایردی اولوقلوق داوزاد المسیرداقوی اولوغلوعه عجمه ایتورو احقاف دابوری حاقلیغ واولو
اولوادی نلنک قارنجقه لاری نلنک اولوغی ایردی حون سلیمان علیه السلام نلنک لشکرنی کوردی یلیک
کاحسقته وایتی یا ایها النمل ای قارنجقه لار ادخلوا کیرنکلر لار مساکنکم اوزتورا رلار لاریکلر
لا یحطمنکم کیراکیم توزدورماغای سیزلارنی سلیمان وحنوده سلیمان وانلنک لشکر لاری
لا یشعرون پیلماکای لار کیم سیزلارنی بایمال قیلتورو رتور کیم سل بوسوزنی اوح یاغاچ یول
دین سلیمان علیه السلام نلنک قولاغیغه یتکوردی فتبسم لیس کولوم سیدی ضاحکا حالی دکیم
تانکلاغرچی ایردی من قولها اول قارنجقه نلنک سوزیدین رایتی لار شادمان وخرم ایدی
قارنجقه سوزی نلنکادراکی غه کیلتورو رتور لار کیم انی تیلادی وایتی ای قارنجقه پیلماینک
کیم منلنک لشکریم کوچ قیلماس لار ایتی پیلدیم امامن بوقوم نلنک اولوغی مین ملکابولار نینک
نصیحتی دین چاره بوقتورا ایتی منلنک لشکریم هراوا اردولارنتاک سینلنک قومینکنی بایمال قیلتورور
ایردولار حواس سوردی کیم منلنک غرضم اولا یماس ایدیکیم بیرا سیندورو لغالار مینکه مرادیم
اول ایدی کیم بولماغای کیم کورسینلنک دبدبه وکوکلنک غه قلغایلار وسینلنک لشکرینک نظاره
سیغه مشغول بولوب خدای ذکریدین تالغایلار وغفلت میدا ینداخذلان ای مالی بولغایلار یا
سلنک مملکتینکه کوره رب یا آرزوسی الارنلنک کوکلیدا پیدا بولغای ودنیا حق نلنک دشمن توتقانی دور
کشف الاسرار دا کیلتورو رتور کیم کیم سلیمان علیه السلام اندین سوردی سینلنک لشکرینک نجه دورا تی
تورت مینک باشلیغ کشی لاریم بار دور هر بری نلنک تابی نیدا قیرق مینک نقیب دورا
وهر نقیب دین اسیمین قرق مینک قارنجقه اتی نکا اوز لشکرینک نحیقار ماس سین جواب
سوردی کیم یا نبی الله پیزکا بیر بولزین سوردی اردولار قول قلماوق دیبرا سیتدا بیر تو توق بیزنا
خدای دین اوزکا کشی سرسنک حالیمیزنی پیلماکای اندین سرسنک ایتی ای خدای نلنک سغامبری

عطا لاری دین کیم الله تعالی سکا مرتبه لار بیرمخا اشغل ایتی یلدا منتک رکیم قیلیب دور لار عدد ها
شهر ورداحها شهر اق سلور موسن کیم سو نتک امعنی سی بار دور یعنی سنکا بیردیم دنیا ملکی دین
پل دیکه در کسرار و توختاماس سلیمان بو کلام نی ایشتکا ندین سونک نوز مناجاه ده کیلدوری
الله تعالی غه وقال واتی رب ارزعبتی ای منتک بردردکارم منکا الهام پرکیل ای اشکر انکا کم
شکر انعای مسن بنعمتک التی سلتک والی نعمتک غه کیم صرف کرم سله انعمت علی انعام قیلدنک منکا
وعلی والدی وصرف کرم سله کیم انعام ایتک منتک اتام وانام غه کیم اول نعمت لار نتک اسبغی
انکا قایتوعرجی ایردی وان اعمل صالحا ارضاه کیم سلعای میین شایسته کرداکیم ارز فضلینک سله
ترضیه خوشلاغای سن آنی وادخلنی برحمتک فی عبادک الصالحین
اوزی منتک بختی منده لاری نتک لار اسیدا اوحماج واحر الحقانوح انشبیه قیلور بمادی سنی خرنفس
نینک هواسنعه وعمل منده رضانی بولامه نفسی غه وسلیمان نی کونکول کا وسکن لارنی بیش حواش غه
وبوسوزه اتامل دین قصه نتک فالعانی سوز سلکوچی سالکا کیم عشق هوای قوش لارنی تبلیس بلور
ظاهر در کسلتور و ستور لار کیم هم اوشبو سفر دا سوسیز ادی غه بتی لار و نماز وقتی کیردی سلیمان
تیلادی کیم وضو تسلغای سو برق ایردی و لشکر نتک بولکور یانکوچی سوغه هدهد ایدی آنی نلادیلار
تابما دیلار و انتسه در لار سلیمان علام غت دا ایردی ناگاه اصرق قوشلار کولاکات بیرید اظاهر بولوب
فرداش الکا توشتی باقتی هدهد سرین خالی تاتی تفحص غه کردی وتفقد الطیر ونه ایتادی
قوشلار نی هدهد لار نتک اراسیدا یوق ایردی فقال لبس ای مالی بندر منکا کیم قوش لار اراسیدا
لاری الهدهد کورمایدورمن هدهدنی آیا مینتک کورندوم الکا توشمایدورام کان یابار دورسه
من الغائبین غایب بولغانلار نین بوجمع دین لاعذبنه هرانسه عذاب قیلایین انی نادیب و مصلحت
اوچون عذابا شدیدا قاتو عذاب کیم اینتک قتات لارنی بولامین رانی قرباش واسالایین یا
اینتک وانتک حقنی ارایر بلما قلیوقه حکم قیلادیس یا انی اینتک ضدی سله قصص واقایایین یا
انی اوزخدمتم دین سوراسین اولاده بحنه یا اولتورایین آنی اوزکا قوش لار نتک عبرتی اوچون او
لیا یتنی یا کیلکای منکا بسلطان مبین روشن حجتی سله کیم انتک غایب بولماغی نتک سببنی ایکاندر
فمکث بس توختادی هدهد غیر بعید نرسانی نه کیچ ونه یراق ونه کیلدی سلیمان علام
انکا معاینه قیلایا سلادی فقال لبس اتی هدهد احطت کورردم وینم یعالم عط به اول نمه کا کیم
کورمای دورسن وانکا ننمای سن وحینک وکیلدیم من سبا ء سبا شهر یدیس کیم مارب استور لار اینشاء
یقین حسن خبر سله یعنی سبادن خبری سنکا کسلتور و بسمین وخبر اولدورکیم هوادا هدهد عیه
یتیم کیم اول ولایت دس ایردی ومنکا اوزبادشاه نتک عظمت لیغین اتی وارلق دیار هوای نتک خو
بلوغین تقریر قیلدی انتک کورمای نتک هوسن قیلیب بارديم وکوردوم سلیمان علام سوز
کیم الارنتک پادشاهی کیم دورور انینک دستی ورعیتی کیم دور هدهد اتی انی وجدت امراة تملکهم

سلہ کم سن تا بتم خاتونی بی بلقیس اتلغ کم قدرت یوزیدن ملکلہم پادشاہ لمع قیلور سبا الھدی غہ
اوتیت ویبر بلیدی دورار اول خاتون من کل شیء ھر نمہ دین کم پادشاہ لار غہ یارار دلھا وار خاتون
غہ عرش عظیم اولوغ تختی دور اندنک نسبتی غہ یا اوزکا سلطان لار ینک تختی غہ کیلتور دیتور لار کم
اوتوز قاری اوز توز قاری دایاسیکسان قاری یاسیکسان قرمدا اول تحت ندنک کندنک لیک ویبک
لیک ویبیک ایردی التون وکومش دین یاساب وحوھلار سلہ مرصع تسلغان وحدتہما تا بتم
اول خاتون نی وقومہما دانتک کروھی نی کم حصل یوزیدین یسجدون للشمس سجدہ قیلور لار قوما ش
سا وتا پیتور لار من دون اللہ خدای دین اوزکا وزین وبزاب دور لرھم الشیطان الا رادحون شیطان
اعمالھم لار ینک عمل لار نی قوراش تا سنما غدین داوزکا عمان عمل لار فصدھم بس قا یتار دوراش
یور غوحی دیو لار نی عن السبیل توز یولدین فھم بس لار لا یھتدون یول تا بما سلار حق طریق غہ
وشیطان لار نی توز یولدس قا یتار دور لا یسجدوا تا سجدہ قیلما غایلار للہ خدای غہ الذی ار
خدای کم تو تا لمع سلہ یخرج الخبء حصقار دیاسور ولغان نی فی السموات والارض کورکا لار دسولار دا
بعد یا مغفور لار ینک قطرہ لار نی کورکدین ظاھر قیلور واوت لار نی مدون حصقار دیر وتعلم وسیلور ما
یخفون اولجہ یاشور دیر لار یا تا ملغانلار اوز کونکول لار یدا وما یعلنون اولجہ اشکارا امار لار اوزی
ینک بیل لار یکا وحفص ھر ایکی فعل واخطاب سلہ اوقور یعنی اولجہ سنز لار یاشور دیر واشکارا ایلتفا
سولار اللہ حو حدای لا الہ الا ھو صحیح معبودی سز اسلہ توقتور مکراول رب العرش العظیم اولوغ عرش
ینک اوزیدکاری دور اول عرش کم محیط دور کرسیغہ وکرسی احاطہ تیلیب دور کورک لار دسولار سز
بس بلقیس عرشی ینک اولوغلغی یوعرش قہ کورا بولا الغای بوسیکنز نمی سجدہ دور امام اعظم
قولی سلہ رحمہ اللہ وتوقوز نجی امام سافعی قولی سلہ رحمہ اللہ وفتوحات وامونی سز نمی سجدہ
سے استور وسجدہ ندنک بیری محلف فہ دور بعضغ وما یعلنون قراتی دین سونک سجدہ
قیلور لار وحمی رب العرش العظیم تلاوتی دین سونک کیلتور وتیتور لار کم صون ھدھد سوزنی
امام غہ یتکوردی قال اتی سلیمان علیہ السلام سننظر بات بولغای کم باش قای یلغوتا مل ایتکای
بوسوزدہ اصدقت آیا راست ایتدنک ام کنت یا بار ایردنک من الکاذبین یالغان ایتقوچی لار
دین بس سلیمان علیہ السلام نامہ بتیدی واتی اذھب بکتابی ھذا ایلتکیل منینک بوبتی کا یم نی
فالقہ الیھم بس سالغیل لار یا نغہ ثم تول عنھم بس یوز ایور کیل عنھم لار دین وبو قراقہ
بار وبحس قیل فانظر بس کورکیل لار ماذا یرجعون نی یمہ کا قایتور لار یعنی مکتوب حوالیدا
ا تور لوک بیری پیر لکا قایتور لار وسوزنی نکا قرار بیرور لار وقصص ار یا بی الکاد دور لار کم بلقیس شراحیل
ینک قیزی یا شرجیل من ملوک ایردی وشراحیل ینک قرنداشی یمل اتلغ ینک یمن ملکی وپادشاہ لیغ
قیلیب دور لار الکا فار غہ جنبہ سلہ وصلت توشتی وعین المعانی دا ایتیب دور کیم بلقمہ شیعبان
ینک قیزی آدی وبلقیس اندین توغدی واتا دین سوز بیر کیم ملک نی توکا للدی وانتک اتا سی ینک

قرنداش لاری حق دن مدد کار ایسه قلدیلار و اندک اوزون اولوغ تختی باسا دیلار و اول اوزی اندک قوی سلمه
قوباش تا پنجه اردیلار هدهد کم اندک خبری سلمان علیه السلام غه یتکوردی اول نامه یتیدی و سر سلیمان هدهد
کا بیردی تا الارغه ایلتکای هدهد نامه نی تومشوق قه آیدالارغه باردی و بحمی و کم بلقیس تخت اوزره
و دولت ارکانی حاضر ایردیلار تخت اندک اوستیدا بر ارغه کلدی و کیفیدا یگا باقار ایردی نامه نی تخت اندک
اوستیکا سالدی و مشهور راق سوز اولدور کم بلقیس اوزی اندک جلوتکا هیدار قا سیدمن یا تسا ایردی
و اشک لاری قوکال یاغلاب ایردیلار هدهد روزنه دن کیروب و نامه نی اندک کوکراکیکا سالدی بلقیس قوزی
نامه نی کوتاریب مطالعه قیلدی بس فرمان بردی تا اندک حضرتی تخت اعیانی حاضر بولدیلار
نامه نی الیکده الیب حیقلب کلدی و الارساری متوجه بولوب قالت ایتی یا ایها الملاء ای
کروهی انی القی الی کریم سالیلیب درر مینک سار یعه کتاب کریم اولوغ پتیکان نامه
نی اولوغ اتی اینک سار کوچی سی اندک اعتباری سلمه کم سز کوار سفا مبوار دی یا اول سب سلمه
کم اندک کیلتور کوچی سی قوش اردی و بو غریب الشان امری دور یا اول جمله سلمه مهر لوق اردی
امام قسری رحمه الله انتت دور ار اولوغ اول واسطه سلمه اردی کم اندا مدک طمعی یوق اردی ملکم دعوت
مالک الملک کا ایردی و ایتیب در لار نامه اندک مضمونی کم خداوند تعالی نینک آتی ایردی بس اول نامه
بارچه نامه لار نینک اولوغ راغی بولغای القصه بلقیس اتی نامه منکا کیلتور دیلار دولت نینک
ارکانی سوردیلار کم کم دین کیلتور دیلار ایتی کم انده مولد سلمه کم بو کتاب مزین سلیمان
سلیمان قاشیدس دور و انه و در سلوق سلمه کم اندک مضمونی بو دور بسم الله الرحمن الرحیم
الا تعلوا علی منکا اولوق قلمانک لار دیبون تا رغما نکر لار و آتونی و کیلنکر لار منکا مسلمین
بویون قویغان لار و فرمان ایلتکان لار حون قوم نامه اندک مضمونین سلمه لار و کوردیلار کم
باوجود لفظ لار اختصاری سلمه کوب سعنی لاکا دلالتی بار حال الارغه ایوردیلار و مضطرب و
سراسیمه بولدیلار قالت ایتی بلقیس یا ایها الملاء ای کروهی اولوغ لار و الار اوج بوزر اول اوچ
اولوغ ایدیلار مملکت ارکانی دین کم هر بری اون مینک کیسی کا حکم قیلور ایردیلار بلقیس الار نی
یغیب بویوردی افتونی فتری پیر سنکر لار منکا فی امری مینک اشم دا و اولحه صواب و صلاح
یغیب بویوردی افتونی فتری پیر سنکر لار منکا فی امری مینک اشم دا و اولحه صواب و صلاح
بولغای منکا ایتسنکر لار ما کنت یوقتورمین قاطعة امرا کیسکوچی و آیرغوچی ایشنی حتی تشهدون
تا سز لار مندک قاشیمدا حاضر بولونکر لار یعنی سز لار نینک حضور و کنکاشینکز دین باشقه اشی
قیلماس مین قالوا ایتی لار نحن اولو قوة بز قوت نینک ایکه بز اولوا باس شدید و قاتل اولوس
نینک ایکه لاری یعنی هم قوتلیمز باردهم لشکر بز اندک سانی دهم شجاعتیمز بار در الامر الیک فانظری
منکا مفوض دور و کنکاش سنینک کیتکا شینک فانظری بس باق قیل و کور کیل ماذا تامرین تانی
بویوردوم مین اوزوشور دیار اشور دین حون بلقیس الار دین تا بتی کم اوزوشقه میل الاری بار دور
لار خوشلاماسدی و ایتی بیز کا اوروش اندک مصلحتی بوقتور کیم اوروش ایشی اندک ایکی یوزی بار دور

اگر انلار اوستون بولسه لار یمرنک و بارمیز و مالیمیز تلف بولور بزگا فالله تعالی قالت ای بلقیس ان
الملوک در سلوق سله کم بادشاه لار اذا دخلوا قریة حون کرکا یلار کینتی و شهر لعه کم قهر سله الغالبا
افسدوها باشاه قیلور لار انی یعنی خراب قیلور لار و جعلوا و قیلور لار اعزة اهلها اولکینت بزنک
عزیز لار نی اذله خوار و مقدار سز لار یعنی تا لار لار و اسیر ایتار لار و کذلک یفعلون و موندا ق
قیلور لار اولغی سوز بزنک تاکیدی در رد انی مرسلة و در سلوق سله کم مین بسار کوحی مین اللهم سلیمان
و انلک قومی سار لعه بهدیة هدیه کم صلح مقدمه سی در فناظرة بس باق قومی مین کم اندین
بورنی یعه یله یرجع المرسلون قایتور لار مزنیک بیمار کا انلار م نی اکر مزنک هدیم ضی قبول قیلسه
بادشاه در رد الامعنا میر کشاف دا کلتور و ستور کم پیش بوز قول غه کنورک لار بزنک تونلی نک کیدر دی
و عرش بوز کنورک کا قول لار غنک ز بلتی سله یاسادی و میزنک التون کبر ح و تاجی التون دن مرصع در یا
قوت سله و یاره مشک و عنبر و حقه اندا ناسغه در ی و ایکری یتشکان جزع مهره سی بیار دی
و منذر بن عمرو نی سه پیر او سله قوم نزنک او لوغ لار یدن بار مانی قه تعین قیلدی و بو بورد ی کم ای
منذر نخشی احتیاط قبل غیل اکر آحیق کوزی سله سنکا باقسه قورما غیل کم اول بادشاه در رد اکر
تازه یوز و خوش خوی لوق سله سنکا سوز لاش سه پس کم سعا مسر در رد اوزکا دلیلی انزنک بنوتی غه
اولدوکم قول لار و کنورک لار ا راسین ایرو ر د تشماکان کوهر نی یتشورک قیلور و ایکری یتشکان مهره کا ریت تار
تار لار هدیه لار نی کوتاریب یوز لاندلار و هدهد حال کیفیتین عرض لدوکا قیلدی سلیمان علیه السلام بو بورد ی
تا و یولار التون و کومش کبر ح لار یله ساد یلار و میدانی کم انزنک اوزین لوغی یتی یاغاچ ایردی لار
سله فرش سالدیلار و منذر بزنک بیتار کونی در یا و صحرا مرکب لار نی میدان نزنک یان لار یدا توتی
لار و هر بری آدمی لار و پری لار و دیولار و سباع و وحوش و هوام دین باشقه باشقه صف تارتی لار
و قوش لار هوا نزنک یوزیدا قنات قنار قه تو قوب یلار منذر میدان نزنک تراغیغه بیتیب لار فرش و
لباس و لار الش نی کوروب اوزی نزنک هدیه لار یدین او یالدی و حون سلیمان علیه السلام تختی نزنک الیغه کم
یتی اول حضرت آحوق یوز سله کولوم سوب آنی سوردی و بو بورد ی کم حقه نی کیلتور کیل کم اندا
در ی یتشاکان و ایکری تهر یتشکان مهره در رس ارزه یعنی یاغاچ یکو حینی بیار دی تا عنده در نی یتشیب
و قور تقه بو بورد ی تا یلدی اغز یغه الیب اول مهره نزنک یتشو کیکا اوتی و یب اندا نارتی و سو تلاب
و قولا ر و کنورک لار کا بو بورد ی کم یول غبار یدین یوز یو نکدی لار ا ر لار سوکو تاریب و الحال یوز یو ماک باشلادیلار
و کنورک لار سو لیلکدین اوزکا الملکی کا قوردیلار و یونکتیه سله الار نینک ا راسین امتار قیلدی و الار نینک هدیه
سین قایتار دی اندا و کم حی سحانه اتی فلما جاء سلیمان ا بس اول وقت کم کیلدی بلقیس نزنک رسولی سلیمان
غه و هدیه کیلتور دی قال اتمدونن انتی آیا مدد و نن سز لار سنکا بمال مال سله و حال اولکم منزنک مالیم بارچه
کیشلار دین کوراک در رفما آتانی الله بس اول نحه سز دی منکا تنکری ملک و نبوت و علم و دین خیر فما آتیکم
یحتی راق در رد انجه دین سز لار کا سز سز در رد نیا مناعید دین بل انتم بهدیتکم سز لار یهدیتیکم تفرحون

سلمان نینک ارزیری ایردی انا اینک یه مین کلتورایس بلقیس نینک تختی نی ستکا قبل ان یرتدالیهم طرفک
کم قاشقای ایلک سنک سار بغه طرفک سنک کوزینک یعنی کم غه دا باقا نک تا کوزاندین کوتاکای من عندی
ای حامد قیلایین سلمان اعارت بیردی وال بجده کا تورسا تی یا محی یا قیوم کم عبری تسلی سلمه احیا شراحیا یعنی
نینک سرزی سلمه ای یا ذوالجلال والاکرام و هر تقدیر سلمه حون دعا قیلدی بلقیس نینک تختی ارزی نینک یبرلدیکا
با ریب وطرفة العین و اسلمان علام الیدا ردین جسقع وسیط والیتیب درکم حق سبحانه اندا نی یوتا تی رسلمان یا
بیلدا تی فلما راه یعنی ارلدوت کم سلمان کوردی اول تخت نی مستقرا عنده قرار تا بقان اندنک قاشیدا قال
هذا تی بو کرامت من فضل ربی منینک اوزیکا رم نینک و ضیاد ین دور لیبلوننی تا سینا عاجز یمین کم سوزلیکا یم
ایشلارمی ام اشکر ام اکفر و من شکر فانما یشکر لنفسه و من کفر فان ربی غنی کریم شکر قیلسه خدای
تعیق غه فائدا یشکر یس سوزندین ارزکا یو قتورکم شکر قیلور لنفسه ارزی نینک نفعی اوچون کم شکر ایت
دوا بی نینک سرجبی و اندنک ارتاقلیغ نینک سبی دور و من کفر و هر کم کفران قیلسه فان ربی غنی کریم بس سلمان
سلمه کم منینک سوزوم دکا رم غنی بی نیاز سعود ور شکر کذا رلیغ و کتسلار نینک ناسپاس لیغیدین کریم کریم قیلور حی
دور انعام سلمه منعم لار غه قال نکر وا انی سلمان عدیلام کم ابورو نکلار لار بلقیس اوچون عرشیا اعندنی تختی
یعنی اینک هیات و شکلین تغییر سز نکلار لار اول رحمه یلکم یو قاری سینی اشاق قلکیلتورو نکلار لار و لیکا ای
سنگ سوزنک قسلسنکلار لار یا خود عرا نی الکشتورو نکلار لار یا شیل نی قتر یلار یغه واق نی سایع سز یلا قو نکلار لار
نظر تا باقا لینک سزکم سوال ایدن سونکا ندین اتهدی آیا یول تا یار و تا نور سز ارزی نینک تختی نی ام تکون
یا بو لغای من الذین لا یهتدون الا ردین کم یول تا یا ماسلار فلما جاءت بس اول وقت کم کلدی یا بلقیس
سلمان قاشیغه و اندنک تختنی سلمان تختنی اندا قر یو سا ردی قیل انی لا رکا اهکذا ایا موزندا ق دور
عرشک سینک تختیک قالت انی کانه هو کو ساکم بو اول دور حزم ایتمادی کم هو هو اول احمق دور کم احتمال
یا کیمچه بو لغای اندنک تختی و لکد یو عقل نینک کمالی دین ارزی بس اتا و اوتیینا العلم یعنی بیرب دور ایدک
علم الهی قدرتی کمالی و سلمان بنوتی نینک صحتی غه من قبلها یعنی بلقیس دین بورون و کنا مسلمین
و یا ره در میز بو یورت قو یغا ندا ک اندنک حکمی کا و صدقها و قایتاردی خدای بلقیس نی توفیق مدد ی سلمه
ما کانت تعبد من دون الله و من کم یا ما ردی تا پشور ا ردی انی من دون الله خدای دین ارزکا یعنی قو یاتور نی انها
کانت من قوم کافرین سلمه کم بلقیس یا ما ردی من قوم کافرین ایمان کلتورما کانلا کردن هی و من کلتورو شورلار کم سلمان
اندنک ایاغین سیپا ماغی اوچون بو یورو ب ا ردی نا قصر یدی قو یار ب ا ردلار و اندنک بیرنی صافی آن شینه
دین یا صاب و اندنک اعتدا سوکم کوزی رو ب و یالیغ لار ایدا سا لیب انداق کم اول ایو نینک صحنی یا ری سوکور و نور
ا ردی بس سلمان نینک تختنی کو شک نینک اور تا سیدا قو یدیلار و بلقیس نی تیلا و یلار کو سنک نینک
ایشیکنا کم تقی قیل لها انی لا رکا او خلی الصرح کیر کسل یو قصر نینک ساحی غه فلما رات نه سن صو
کو شک نینک بیرنی حسبته لجة ساغیندی انی کرب سو لوق و کشفت و نا رتی تو رن نینک یتا کیپ
عن ساقیها ارزی نینک بالدیرنی تا ایاق سوغه قو یغای سلمان علیه السلام کو ردی کم اینک ایاغی

ارخشار قال اتی ای بلقیس تورن تا رتما اینه در بشلوق سلمه اولجه سمن سرسا غنور سمن صرح محمود سدا
در ساده و تورز من قوارز شیث. و من قالت رب انی کم ای انربکا رحم انی ظلمت در سلوق سلمه کم مل
ستم قیلدیم نفسیم کا قوباش تا سماغی سلمه و اسلمت و اسلام کسلتور دوم سنع سلیمان سلمان غدیعنی اینک
ایلیکا کا نابشور دلدوم لله خدای تنگ ارکاب العالمین عالمی لار تنگ پروردکاری و سلمان علام
تنگ آنی الماقدا و الننگ ایشی تنگ سونکی و اسور کوب ایتب در صاحب تاویلان ایتب در کیم نی اوخشاش
در مهد هد مفکره قورت قده و سبا حد مدینه سیغه و سلیمان کونکولکا و بلقیس نفس غه و من عنده
علم الکتاب فعالی عقل غه و بلقیس تنگ تختی بد نیت طمسع غه و حکاست تنگ تطمغی در ست نهم غه
مفوض در و لعقدار سلطنا دهر اند بز سار و دک الی ثمود و ثمود صلح سی تنگ سار یغه الهاهم صالحا
الار تنگ قرندا شی صالح نی ایتا عبدو الله او لکم تا پسنکر لار خدای نی ذاذاهم بس او لوقت الار قریقان
ایکی کروه بولدیلار مومن و کافر یخیتصمون اور وش و خصومت غه کرو دلار بیری سری صلح و الار تنگ
مخاصمه سی سوره اعراف و اذکر قیمی تا تی و حون کافرلار خصومت و فتی د املزم بولدیلار اتی لار کسلتور
کسلای صالح اولحه بز کا و عید ایتا مرا ر دنیک عقوبت لار دن قال یا قوم انی صالح کم ای منتک کرو هم
لم تستعجلون بالسیئة بز کا آشور قور سرلار عداب تنگ ایما کیکا قبل الحسنة توبه دین بورورن
یعنی تاخیر قیلور سرلار انداکسلتور و تور لار کم ثمود اشور ایرد دلار کم حون عذاب کور ساک مزاد دن سونگ
توبه قیلور بز صالح علام اتی کم لولا تستغفرون الله بز کا استغفار قیلماس سرلار و توبه ایمان کلتور
خدای دن بار یقاماق یلماس سرلار لعلکم ترحمون شاید کم سرلار رحم ایتلکای سرلار و عداب
سرلار کا اعتب کسلماکای قالوا تطیرنا اتی لار یمان فال تو تتوق بز نیکی سکا و یمن معک دهر کم سنتک
سلمه در مومن لار دن کیم تا سین و عدت قیلما شلاب سمن قاشق لس لار و محنت لار یور بز کا کسلتور رب
در ریاشقه لیع سرنکا رامز غه تو شور در قال طائر کم عندالله اتی صالح کم سرلار بنک قالینکز خیر دز مز
عندالله خدای قاشیدا در یعنی سرلار بنک محیتسکز تنگ سبب یتیک لیک در خدای قاشیدا
از لی حکم سلمه و منتک جهتم سلمه ارتکا بولماس بل انتم قوم تفتنون کرو هی سینالغان سیز لار
یعنی سیز لار نی سینار لار یعنی صورلار نی در لت و تکبب و قاملق لیع تنگ تعالی سلمه و کان فی المدینة
و بلار ارد دلار شهر یداکم صالح علام بولور ایدی محمد بن اسحق تسعة رهط تو قور کنی قوم تنگ اشرافی
والار تنگ اشرار ی حمله سی حرس قدار بن سالف و مصدع بن الدهر و اشور لار تنگ اتی مهرج ارد ی ناقه
عقری تنگ مباشری ارد دلار یفسدون یور و قلوق قیلور ارد دلار کفر و معاصی سلمه فی الارض
محمد بن اسحق و لا یصلحون و صلاح غه کیلتور ماس ارد دلار ارا شنی یعنی فساد یا بار ارد دلار اصلاح دن
ناقه عقری دن سونگ کیم عداب و عمد بن ایشیتی لار قالوا اتی لار بیری پیله تقاسموا بالله
و حال ار لکم آنت ایچیب ارد دلار خدای سلمه یعنی آنت دن سونگ اتی لار لنبیتنه هر اشد شبحن
قیلور بز صالح غه و اهله و الننگ کیشی لار کا و اشور و بز انی نم لنقولن بس ایشور بز لر نیه

ایتنک قانی نتنک ولی سیغه یعنی اگر سزدین سورسه لار کم صالح نی کم اولتوردی ایتور مزمانهیا
حاضر ایرماس ایردوک مز مهلک اهلیه اتنک کشتی لاری نتنک هلاک قیلمانی وحضرت لوط
مز الارنتنک هلاکنی بیرکابرق ایردوک مز یعنی الارنتنک هلاکیدین سونک بس فی خبر مز یولغای
وانا لصادقون ورز ستلوق سلکم مز راست استقوحی لاریمز ومکروا ومکرنا ومکر قیلدیلار الارمکر
قیلمانی یومراضعه غه سلکم صالح نی اولتورالتنک پیزوانتنک قانی نتنک ولی سیغه ایتالتنک کیم مز
قیلمای مز وخبر یمز یوقتور ومکروا مکرنا ومکر قیلدوق مز مکر قیلمانی یعنی مکر نتنک حراس الاعه
یتکوردوک مز انتنک سلکم الارنتنک مکونی الارنتنک هلاکی نتنک سببی قیلدوق وهم لایشعرون
والارکاه اماس ایردیلار وشعور لاری یوق امردیلار اکا کیلتوردوستولارکیم صالح علیه السلام ینتنک مسجدی یاکا
ایردی غار یدا وکی لار اندا نماز اوقور ایردی ارل توقوز کشی ایتی لارکیم مز مزمنک عذابیمز نتنک وعده
عنده اوچ کوندین سونک دوزیتاندین بورون صالح نتنک ایتیشی حلالینک بس کیچه نتنک ارسیلا
ارل غار غه کیردیلار وکیس دا تورد یلار تاحون صالح کرکای اولتورکا ملارنا کاه تاش الارغه اتیب کلدی
وبارجه سینی آستیغه الدی وغار نتنک ایشیکینی یاتی والارانداهلاک بولدیلار وکانوا رنتنک فالعانی
حربلا علام صیحه سی سلکه اولدیلار فانظر کیف کان بس کورکیل کم نتنک ایردی عاقبة مکرهم الارنتنک
مکری نتنک مزانخای اناد مزیاهم رباق قیلکم مز هلاک قیلدوق بوتوقوز کشی غار اوقومهم
والارنتنک قومی نتنک قالغانلری اجمعین بارجه سینی صیحه سلکه فتلک بیوتهم بس اولدورسه
الارنتنک ایولاری محرنتنک بیردا کورد نکلمز لارانکا خاویة حالنده اکم خالی وخراب درز بما ظلموا اول
سبب سلکم جور قیلدیلار یعنی شرک کیلتوردیلار ان فی ذلک لز ستلوق سلکم اولجه واشمودقه
قیلدوق مز لآیة هرانیه عبرتی درز لقوم یعلمون کردهی غه کم بیلکایلار رانتنک سلکه بیلا
بولغایلار رانجینا الذین آمنوا وقوتقاردوق بیز الارنی کم ایمان کیلتوردیلار صالح قدوکانوا
یتقون وبارایردیلار کیم مز هم قیلمز ایردیلار کفر وریازوق دین اول سبب سلکه نجات تاپه الارلوط
وباد قیلمانی هلارانی علام اذ قال لقومه ایتی لقوم مارزی نتنک قوم سغه اتاتون الفاحشة
ایاکیلتورسز لارمان عمل غه یعنی لواطه وانتم وحال اولکم سز لار تبصرون بیلتورسز لارانتنک عال ایلیغنی
یاکلورار سز لار بیری سر مکزدین اینتنک مباشرتی نی یعنی علانیه طریقی سلکه قیلورسز اول الحش درز
انکم آیاسز لار لتاتون الرجال کیلتورسز لارارلارکا شهوة شهوه لوزیدین من دون النساء
خاتون لاردین اوزکاکم شهوت اوچون یارا تیلیب درز بل انتم قوم تجهلون کردهی کیشی
لارسز کم سلماس سز لار اوزایشیکیز نتنک عاقبتی نی فما کان بس یوق ایردی جواب قومه
لوط قومی نتنک جوابی الا ان قالوا امکروا لکم اتی لار پیری پیرکا آخرجوا آل لوط حقارمز کلمز لارلوط
نتنک کیشیلاری نی لوط عالم پیله من قریتکم اوزکنتی دین کم سدوم درز انهم درز ستلوق پیله کم
الا اناس یتطهرون کیشی لار درز یارکم پاکیزه لیغ قیلورلار یعنی اوزنی پاک پیلورلار اوزنی پلید لوزدین

الجزء والعشرون

وانجیناه بس نجات بیردوک اولوقه واصلده اینک کیشی لارغی یعنی اینک قهرلاریغه لایق ایرلر ایدی لیکن اینک
حاتونی قدریناها قصا قلدوق بزاینک بولماغیغه من الغابرین قالغانلاردین عذاب اوستونا مطرنا
ویاغدوردوق بزعلیهم الارغه موتفکات ندنک اینین واوستون بولغایندین سونگ مطرا
یامغوری ناش دین قصاء بس بیان یامغوری دورر مطر المنذرین قورقوتولمیش لارینک یامغوری
کیم قورقوتقوچی لارینک نصدیقی قلماد ولار قل الحمدلله ایتوق سزلوط علیه السلام غه کیم ایتقل سنا ش
خدای غه کافرلارینک هلاکی غه وسلام علی عبادهٖ وسلام اینک سنده لارکا الذین اصطفی الا
کیم تانکلاب دورالارنی عصمت سلده وسالملاردورفاحشه لاردین ونجات بیرب دورعقوبت دین
ودرست راق سوزاولدورر اکیم حمدقه ماموربیزینک حضرت سفامبرمزدورصلی الله علیه وسلم
کیم حون حق سبحانه بوسوره داقصه لارکیم دالدورقدرت کمالیغه موسی قصه سیداوبغامبر
لارختصاص دا اولغی آیه لارسلیمان قصه سی دیک وشمل دورد تمل لارهلاکی وارلیانرتغه
صالح ولوط علیهما اللام قصه سی دیک انکا بیلدردی وقوتوانکا اولوغ نعمتی دورلیس آنی الهی محمد یغه
امرقلدی وتانکلاغانلاسنده لارینک سلای غه کیم انبیادورلارنا اولحضرت ننک صحابه لاری رضی الله
عنهم یاقوان اهلی یابارچه مومنلارد دورلارد وایتیب دورلار اسلام اهلی الارد دورلارکیم الارینک کونکلی
سالم دورعلایق توشدین والارینک سری خالی دورعلایق فکریدین بوکون سلام واسطه سلده
ایشتورلارد وتانکلاسلام نی واسطه سزایتیبکوسی دورلار سلام قولامن برسالوحیم الله ایاص خلای
خیرتحفی راق دورعمتا یشرکون یااولکم شریک توتارلارمشرکلارایاعاحرشریک لارکیم توتارلار
نجیخ راق دورلارامن خلق السموات والارض ایااولکم قدرت سلده یارانی کوک وبیرنی کیم کون
وفساد عالمی ندنک اصولی دورلارد وانزل لکم وتوبان یلبارد سزلارا وحون من السماء کوک
یابولوت دین مآء سوبی فانبتنا بس اوندوردوک بزبیه اول سزسلده عدول غیبت دین تکلم
فعل اختصاص بزنک تاکیدی اوحون دورلارینک ذات یعنی بیزقدرلاتورمزوس کیم اولدر
دورغای بیزیامغورسوبی بیله حدایق ذات بهجة حوریلوق وخرم
لیق ایکاسی یعنی ارادسنه وزیبا مکان لکم یوقتورد وتماس سزلارکا ان تنبتوا اولکم اوندرد
کای سزلارسرتحرمها اول بوستان لارینک یاغاچ لارنی ءالهٌ آیابارد دورلار یعنی یوقتورد معبودی
مع الله حق خدای سلده کیم سرکای خدای انکا بولاش لارد اینک اوحون کیم اول یالغوزد دورخلق
وتکوین وانلارهم یلکیم مشرک لارد قوم یعدلون کوردهی دورلارکیم قیلورلارتوحید بولیدین یانرک
کیلتورد دورلارخدای وانکا عدل اثبات قیلورلارامن جعل الارض آیاالارینک عدلی کیچه ان
دورباکش کیم قیلدی بیرنی قرارا آدمی لارد وابه لارینک قرارگاه وجعل خلالها ویدا بیرینک اوا
لاریدا انهارا سوبوی ارغ لارد وجعل لها وبیرانی بیرینک پیرکیتماکی اوحون لارا سی بیبک تاغلا
کیم اندا کانلارمتکون بولغای وانینک آسیدین بولاق لارآقای وجعل وقیلدی بین البحرین بیر

حرحوکره احوق الکی دریا ارایا ایکی خلیج فارس و روم ارا جاجرا مانغی کم پیری سرلاکا قوشولما غای آلله
آیا بارد رخدای یعنی بو قشور مع الله سلکم نمه لار تنک بارا غای د ا تنک سلکه مددی بو لغای
بلا اکثرهم بلکم شرک اهل تنک کورا کی لا یعلمون پلماس لار حق تنک یا لغوز بو غن نمه لار تنک بارا
غا عبدا لاجرم شرک کا مایل ایا الار تنک نا توانی شریکی یخشی راق دور امن یجیب المضطر اکا کم اما
قلغای عاجز قالغان ایزاد دعاه حون او قوسه انی مضطر کشی نی ایتور لار کم انکا هیچ حیله
و وسیله بولماغی مکر حق سبحانه و ایتیب دور لار مضطر کشی دور کو نکولا و زیخا تنک بارا یعبدون کوتا
کمان بولغای دریا غرقی و یک یتکان نهایت سعز سابان د ایا اغرینغی امید سعز صحت دس شیخ
داود یمانی قدس سره اغرینغی تنک عیاد تیغه بارسیب ایردی اغرینغ انتی ای شیخ دعا قیل غیل
منتک شفام شیخ انتی سن ج عاقل علکم مضطر سن و اجابت مضطر تنک دعا سیغه
باغلا لیب دور تنک او حون انتک نماز ی کو براک بولغای و حق سبحانه حاره سعز لار تنک شارب
درست تو تار بس حاره سیز نماز مندی کم دعا تیلسه حق سبحانه اجابت تیلور و یکشف السوء و کوتا
دور یما تلنغ نی یعنی دفع قیلور اندین او ج ه انکا یمان کیلکای و یجعلکم آیا بت یخشی راق دور
یا خدای کم قلغای سعز لار نی خلفاء الارض خلیفه لار یعنی او ا یعنی سعز لار نی بور و نغی لار تنک
سعز ی تنک او لتور غو حی سی قیلور و یثیر الار نی خ دین سر تنک سعز لار تنک ایم تصرف تنکز کا کیر
کو زوره آله مع الله آیا او زکا خدای د رخدای سلکم بو ایشلار د ا تنک اعانتی قلغای یعنی
یر قشور د ربو لما غای قلیلا ما تذکرون آز سند قبول قیلور سعز لار یا خدای نی آز یاد قیلور سعز لار
و اجیب دور لار مضطر قله دین عدم د ور یعنی یا د قیلماس سعز لار خدای نی وقت لار تنک تا یخشی
نی قیلور سعز لار آیا الار یخشی راق د ور لار امن یهدیکم یا کتی کم یول کور سا تور سعز لار کا فی ظلمات
البر و البحر بیابان و د ریا تنک قرانغو لوق لار یدا و من یرسل الریاح و کتی کم یل بار د
یسل لار نی بشرا منزه بیر کو حی لار بین یدی رحمته آتنک رحمتی دین بور و ن کم
یا مغفر ه آله مع الله آیا بو لغای او زکا تنکری حق تنکری سلکه یعنی بو لما ماستور تعالی الله
او لوغ د رخدای و جی یکه راک عما یشرکون او ج ه دین شرک تو تار لار کا فر لار کم قادر خالق
کم مقدس بو لغای عاجز مخلوق مشارکنی دین و ایا انداق شریکی یخشی راق بو لغای امن یبدؤ
الخلق یا او لکم یا رتقای خلق ی د عدم دس و جود قه کلتور کای ثم یعیده بس سند کلتور کای
اندین سر تنک کم عدم کا بارغان بو لغای یعنی قر بارغای قیامت د او من یرزقکم او لکم رزق بیر کای سعز
لار کا من السماء کوک دین یا مغفر سلکه و الارض و سر دین او ت سلکه یا کوک لار ا یا بی سلکه سعز لار کا رزق ی
با غیشلار آله خدای با رد رمع الله شریک خدای سلکم بو ایشلار نی قلغای قل هاتوا برهانکم
کیلتور و نکز لار سبو هانکم او زنجه تنکز نی انکا کم کتب الله دین او زکا بو لار غه قدرت با رد ر ان کنتم
کو یا رسعز سعز لار صادقین راست انتقو حی لار د ین انداکم او زکا الهی با رد ر کم قدرت تنک او لو هیت

بیلور مانلیق اولمحه یا بقای صدد مدهم کافرلار ینگ کونکول لاری حقد وحسد دن سنکارسا
یعلمون واولحه اسکار اقسلور لار سنگ تکذیب ودشمن لیغ ینگ وما من غایبة وبوقسور میں یا
بوقلوغی حوادث ونوازل دین فی السماء والارض کوک ویرده الا فی کتاب مبین محکم لی تابت در دیمک
کتابدا معنی لوح محفوظ ان هذا القرآن در ستلوق سلمکم بوقران یقص علی بنی اسرائیل اکثر الذی
غه یعنی سان قسلور لار اوحون اکثر الذی ارل غمه ینگ کوبراکی کم حمالت دین هم فیه یختلفون
لار اول غمه واختلفون اختلاف قسلور لار سری سری ینگ خلافی در اسوز ایستور لار بیهود تشبیه ونصاری
تثلیثی وحسمانی در وحانی معاد ینگ حال لاری دیک واوجاج ونموخ صفت لاری وعزیر وعیسی علیهما السلام
قصه سی دیک وانه در ستلوق سلمکم قران لهدی ورحمة لقوم یؤمنون ورحمة وباغشلاری للمؤمنین
امان کیلتور کالار کم الا استمع الغوجی دور لار اینگ سلمه ان ربک در ستلوق سلمکم سنینگ خداوند ینگ
یقضی بینهم واوسع قسلور بینهم اختلاف اهل ارانی اسرائیل دین بحکمه اوزی ینگ راست در ستحکمی بلمه
وهو العزیز الحکیم در غالب کم اینگ حکمی نی قایتارسه بولماس العلیم واولدور وانا اولجه ینگ حقیقی غه
حکم قیلور فتوکل بس سین توکل قیل علی الله خدای غه ومعاند لار ینگ دشمن لیغی دین باک توما اینگ
در ستلوق سلمکم سین علی الحق المبین روشن اوسع راستی اوسع قه یعنی سنینگ یولونگ راست وسینگ
ایتینگ درست در سن لا تحزن سلمکم سین لا تسمع الموتی سوز ایشیتور الماس سین اولکلار نی یعنی
کفر ینگ اولوک کونکول لاری سنینگ سوز ونگنی فهم قیلا الماس لار ولا تسمع صم الدعاء ایشیتور الما
سین ساغمر لار غه او قومان اوین اذا ولوا محورین قایتسه لار مدبرین ارقا اوکورکوچی لار یعنی الار غه
کونکول ینگ قرلاغی اغمر در وقران ایشتماک دین اعراض قیلور ویوز ایورسه لار سن ساغیر لار دیک بولماس
لار ایشتماس لیک دا خصوصا ساغمر کم قایتقای وارقا اوزی نینگ اوندا کوچی سعه تلغای اولکلا
ایشیتور مالک مشکل راق دور در رمز واشارت نی دا غمی کور ماستور کم انکلاغای وما انت بهادی العمی سوقور لار ینگ بولکور سانکوچی سی عن ضلالتهم الار ینگ یول آزماغی دین کم هدایت
بولماس الا بصیرت کوزی سلمه والار ایوقسور ان تسمع ایشیتور الماس سین الا من یؤمن مکوکیه کا
کم ایمان کیلتور کای یا یاقشا بیزینگ سوز لار یمز سلمه یعنی سنینگ سوز ونگنی فهم قیلماس لار الا ایمان
کیلتور کالار فهم مسلمون بس الار فرمان ینگ بولوب قویغوچی لاری در لار ومخلص لار ولیکن عالی
نینگ مخلص لاری ومتحصص لاری در لار فاذا وقع القول وحوں واقع بولغای سوز یعنی واجب بولغای عذاب
در سلار غضبی وتخطی علیهم آدی لار غه وقتی کم لر معروف ونهی منکر دین ایلک تارتقالار فرحا
صیقلاریب کیلتور در رمز لهم الارض دابة من الارض تیبرانکوچی مردوس تکلمهم سوز ایتغای الار غه
ان الناس اولکم کیشی لار کا توابار در لار کم یا یاقشا بیزینگ سوز لار یمز کا وعده ووعید وحشر ونشر دین
یا بیزینگ قدرتیمز ینگ ایه لاری وحکمتیمز ینگ دلیل لاری غه لا توقنون یقین کیلتور ماسلار یعنی الله
متیقن ایماسلار سلمکم کبراک در کم دابة الارض ینگ حیقماغی نشانه در قیامت ملکولار دین صاحب معتمد

ایمن دورلار ومن جاءه وهرکیم کلسه بالتبعیة یانلغ سلمکم اول ترکسه درفلکیت بس باش تورماس قیلمور
وجوههم الارینک یوزلارین فی النار اورت وایعنی الارینی نکونسار تمرغ قه تاشلار الارهل تجزون
وایتور لار یا حزا پیر سلدینک لار یعنی حزا سز یلماوی سزلارکا الا ما کنتم اولجه سلمه بارایورسنکلر لار
دماغه تعملون کم قیلورایدوسنکلر لار انما امرت موندین اونکا یوقتورکیم مین بورولوب مین این
اعبد الذی سلمکم تا پنغای مین ربّ هذه البلدة یوشهرنینک ایکا سیغه کم مکه دور الذی
اولخداوندی کم حرمت حمتی کاحرمها حرام قلدی یوبلده نی تا الذی نینکان لار نی کیمای لار
والذی اولتی نی اورماس لار وانینک آرنی هورکورت ماس لار وامرت ویوبورولوب مین ان اکون
کل شئ یارجه نمه لار یعنی الذی نینک مخلوقی ومملوکی دورلار وامرت ویوبورولوب مین ان اکون
الذی سلمکم یولغای مین من المسلمین تورغالار دین اسلام ملتی عه وان اتلو القران وانینک
سلمکم تلارت قلغای مین قرآن نی وانینک قرانی عه مواظبت کورسانکای مین تا انینک حقا
منکا منکشف بولغای فمن اهتدی بس هرکیم یول تاپقای ایکرانما کلیک نینک سبی پیلدبولور
لار فانما یهتدی بس موندین اونکا یوقتورکیم یول تاپار لنفسه اوزی نینک نفعی اوچون
یعنی الذی نینک اسیغ لاری انکا قایتورور ومن ضل وهرکیم یولدازسه بوانش مخالفتی نینک جهتی کا قفل
بس اینقسل ای محمد انما انا موندین اونکا یوقتورکیم مین المنذرین قورقوتقی لار دین مین
ومنکا بیتکورماک دین اونکا یوقتورور اونکا ضلالتی نینک وبالی منکا یتماس وقل الحمد لله واینقل
ثناوستائش خدانغه لم کیم بنورت نعمتی عه یا اولجه عه منکا عطا قیلدی نافع علم وصالح
عمل دین سیریکسم بات بولغای کم کورسانکای خدای سزلارکا آیاته اوزقدرتی نینک
نشانه لاریدین دابة الارض جنقاق دس واندین اونکا یاناهره امه لار دین ذی دا کم بدر وقعه سی
دورور اخرت داکم ابدی عذاب دورقعر فونها بس تانور سزلار اولامه لار نی ولکن اول تا
پنماق اولجه دا سیزلارکا اسیغ قلماس وما ربک وپیوقتورسنکز افرند کارسنک یغافل اجرسز
عما یعملون اولجه دین قیلورلار مشرک لار وصف خطاب پیله اوقور یعنی اولجه دین سیز
لار قیلورسیزلار بس الارینک عذابی نینک تاخیری سزلارکا حکمتی اوچون درکیم نینک
سزنی هول پیلورو بس لسم الله الرحمن الرحیم طسم امام یافنی قدس
سره ایبک درکیم حق سبحانه بوحروف نی قران نینک سرا ماغی سببین قلیب ارتوق وایکوک
سمالی نینک تصرفی دین ومشار الیه سری وانا له لحافظون ایتی دا بوحرف درامام قشیری
رحمه الله کیلتورور وبتورکیم طا اشارت عابد لار نفس لاری نینک طهارتی عه اغیار عباد
دین وعارف کونکول لاری نینک طهارتی عه حبار دین اونکا انینک تعظیمی دس ومحب لار روح
لاری نینک طهارتی عه ماسوی محبتی دس وموحد لار سر لاری نینک طهارتی خدا دین اونکا
نینک شهود یدین سلمی روح الله روحه سین رمزی درالهی سریدین عاصی لار عه نجات سلمه